Σ 400

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И. Бр. 74153

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

1897.

ГОДИНА I.

УРЕДНИК

Н. Димитријевић

БЕОГРАД
ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ
1897.

ГДЕ ЈЕ ШТО?

I СЛИКЕ И БИОГРАФИЈЕ ПОЛИЦ. СТАРЕШИНА.

Мил. Кр. Ђорђевић министар унутр. дела стр. 1, 97.
Јеврем А. Андоновић министар унутр. дела стр 89.
Ант. Пантовић начелник мин. унутр. дела стр. 105.
Риста Бадемлић управник града Београда стр. 113.
Светозар Јанић начелн. минист. правде, бив. инспектор министарства унутр. дела стр. 121.
Алекса — Аца — Стефановић инспектор министарства унутрашњих дела стр. 153.

II ЧЛАНЦИ.

Прва реч стр. 1.
Општина стр. 3, 10.
Истрага:
- а) о вешању стр. 4.
- б) о лешевима, који су нађени у води стр. 9, 20.
- в) о повреди тупим оруђем стр. 26.
- г) о повреди оштрим оруђем стр. 34, 42.
- д) о ранама задобивеним метком стр. 51, 68, 74.
- ђ) о крађи стр. 83, 91, 100, 106, 115, 123, 131, 138, 147, 155.

О лоповима стр. 6.
Тасина писма *(из Берлина)* стр. 17, 25, 33, 41, 49, 57, 65, 73, 81.
О коцкарима и коцкању стр. 18.
Преглед, кривичних дела, која су извршена у Србији у месецу јуну ов. год. стр. 21.; у јулу стр. 28, 36.
Колико је лица кажњено у рејону управе гр. Београда по иступним делима у месецу августу ове год. стр. 36.
Убиство у лудилу са предумишљајем од Д-ра Вој Суботића (млађег) стр. 58. 66.
Осуђени на смрт стр. 54, 70.
Нов проналазак у полицијској струци стр. 55.
Грађанство — Држављанство — Поданство стр. 60.
Писари општински стр. 63, 76.
Има ли места обновљењу административних спорова и поновном суђењу фискалних кривица стр. 69.
Убиство ванбрачног детета стр. 77.
Лудило или симулација од Д-ра Вој. Суботића (млађег) стр. 90, 98.
Врачаре стр. 102.
Једна неправилна пресуда (задатак полиц. чиновницима) стр. 107.
Полицијске рефлексије стр. 106, 114, 122, 130, 137, 146, 153.
Мишљења „о једној неправилној пресуди“ стр. 117.
Да ли је крив? стр. 117.
Полицијски речник *(обрасци — формуле):*
- а) Једна правилно извршена забрана стр. 2, 11.
- б) Увиђај по делу самоубиства, вешањем, једног непознатог лица за које се мисли да је Петко Павловић из Чајетине стр. 35.
- в) Процена стр. 43, 60.
- г) Формула за попис непокретног имања стр. 70.
- д) Образац за вођење кривичних истрага стр. 75, 84, 92, 100.
- ђ) О тапијама и њиховим повредама код општинских судова стр. 155.
- е) Поступак општинских судова при извиђању и суђењу иступа против закона о чувању пољског имања стр. 27.

Архива стр. 132, 139.
Сумњива лица стр. 133.
Ко је управо одговоран? стр. 148.

III ПРИПОВЕТКЕ И ФЕЉТОНИ.

Сличице из коцкарског живота стр. 13, 23, 30.
Спречен злочин стр. 14.
Из страног света стр. 31, 39, 46, 78. 111, 119, 142.
Препредена варалица стр. 39, 46.
Вешт коцкар стр. 53.
Леп рукопис стр. 79, 86, 93.
Јединствена превара стр. 108.
Тајанствени Грк стр. 108.
Двобој стр. 109, 125.
Лоповске досетке стр. 126, 134.
Крађа на железници стр. 140.
Крађа над крађама стр. 149.
Лоповски шеретлуци стр. 150.
? *Полажајник* стр. 157.
Веронка Хорват стр. 159.
? *Лопов без среће* стр. 161.
Некад и сад стр. 162.
Бол и сузе стр. 162.
Опет превара на лађи стр. 163.

IV ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

(слике и биографије разбојника, коцкара, лопова и т. д.)
по азбучном реду.

Адам Исаиловић звани „чакар“ стр. 95.
Алекса Костић стр. 44.
Александар Тот стр. 127.
Антон Флоријанац стр. 119.
Арса Милосављевић — Милојевић стр. 86.
Бем Мађаш стр. 103.
Веронка Хорват стр. 159.
Владимир Савић стр. 12.
Владимир Танацковић стр. 53.
Владимир Ћирић стр. 94.
Димитрије Говедаровић стр. 7.
Димитрије Ристић звани Мита „пиле“ стр. 133.
Дионисије Тиналдос стр. 109.
Драгољуб Михајловић — Димитријевић зв. „Бурда“ стр. 37.
Душан Магазиновић стр. 23.
Ђока Анђелковић стр. 142.
Ђорђе Матејић звани „конзул“ стр. 141.
Ђорђе Урошевић стр. 125.
Живко Милосављевић стр. 161.
Живко Никлић „домишљан“ стр. 71.
Живојин Гајић „топција“ стр. 71.
Игњат Игњатовић — Земунац стр. 30.
Илија Гавриловић стр. 78.
Јосиф Таслер стр. 127.
Јожеф Чабо стр. 135.

Јоца Сакошанин стр. 62.
Јохан Брајер стр. 135.
Јулка Јовановић стр. 85.
Карло Кауфман стр. 163.
Карло — Драгутин — Маташковић стр. 110.
Катарина Гринхолд стр. 103.
Коста Јовановић стр. 38.
Коста Павловић стр. 78.
Лаза Тодоровић „Ђак“ стр. 13, 22.
Лазар Зарић звани „масарош“ стр. 62.
Леополд Брартнер — Сам стр. 118.
Лудвик Тот стр. 118.
Макс Шпицер стр. 127.
Макс Херцог стр. 143.
Мано Штајнер стр. 110.
Милан Бркић хајдук стр. 12.
Милан Видљевић стр. 134.
Милан Јагодић стр. 29.
Милан Кевез стр. 53.
Мијајло Глишовић стр. 161.
Мијајло Марковић „Ћопа“ стр. 77.
Миленко Мијајловић стр. 125.
Милован Бошковић стр. 151.
Мита Витез „дитета“ стр. 161.
Немања Живојиновић стр. 160.
Никола — Младен — Јоца Варошанин стр. 85.
Никола Штрбић „опра“ стр. 160.
Павле Аржановић „Маџар“ стр. 150.
Павле Орел стр. 118.
Петар Раковац стр. 142.
Сава Сакошанин стр. 43.
Сима Милинковић хајдук стр. 22.
Слика једног убице (Тасина писма стр. 17.) стр. 45.
Станимир Милутиновић стр. 103.
Станко Окановић стр. 53.
Станоје Богдановић звани „црца“ стр. 37.
Стеван Рибаров стр. 63.
Стеван Ристић Јосипов стр. 29.
Стеван Хулала стр. 110.
Стојан Стојановић — Фујор стр. 125.
Теофило Клеманац — Игњатијевић — Прилиленски стр. 143.
Тихомир Дукић „шубараш“ стр. 160.
Филип Штилман стр. 111.
Човек без имена или бр. 5427. стр. 151.

V РАЗНО.

Коцкарски — лоповски језик стр. 7, 23, 30, 47, 71, 79, 87, 95.
Бегунци с робије стр. 8.
Скреће се пажња стр. 8, 15, 24.
Траже се стр. 8, 16, 24, 31, 40, 47, 56, 64, 71, 80, 87, 95, 103, 111, 119, 128, 135, 143, 151, 163.
На знање стр. 15.
Обијена судница стр. 15.
Нађен леш стр. 16.
Ред примања стр. 16, 31, 40, 47, 96, 111.
Изјаве, поруке и одговори уредништва стр. 16, 24, 31, 40, 47, 64, 71, 80, 96, 104, 111, 119, 128, 135, 144, 152, 164.
Ред пловидбе стр. 16, 31, 47, 96.
Оглашени за хајдуке стр. 24.
Јавља се стр. 31.
Ухваћени стр. 31, 88.
Рецензије на „Полицијски Гласник“ стр. 40, 47, 56, 64, 80, 85, 95, 110, 114, 123.
Заслужује похвалу стр. 56, 64, 71, 88.
Задатак стр. 56, 64.
Књижевност стр. 64, 104, 111, 119, 128.
Ретка свечаност стр. 71.
Састав новог кабинета стр. 81.
Дописи стр. 87.
Кретање полицијских чиновника стр. 91, 105, 112, 130.
Убио оца стр. 95.
Ради знања стр. 96, 104.
Промена председника у Београдској општини стр. 112.
Обука жандарма стр. 118.
Расписи стр. 123, 129.
Један користан предлог стр. 135.
Корисна појава стр. 135.
Оцеубица стр. 144.
Слава у двору стр. 145.
Високе посете стр. 145.
Наш приказ стр. 152.
Шала и забава стр. 164.
Нашим читаоцима стр. 164.

БРОЈ 1. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 9. АВГУСТА 1897. ГОДИНА I.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. — Претплата се полаже у Београду код Уредништва „Скопљанска улица број 9." а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. — Цена је листу на годину 20 динара, на по године 10 динара. За иностранство на годину 30 динара. За писаре при начелствима, практиканте у опште, општинске писаре оних општина које су већ претплаћене и за жандарме, у пола цене, но ови морају непосредно слати претплату уредништву. Поједини бројеви не продају се. — Рукописи не враћају се. — Писма само плаћена примају се. — Огласи примају се по погодби и то, месечно, тромесечно, полугодишње и годишње.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ПРВА РЕЧ

Осим криминалне белетристике *), колико је имамо у преводима и оригиналима, полицијске књижевности нема у Србији, или и ако је мало и има то је толико знано, да многи људи мисле да и неможе бити какве друге полицијске литературе, осем оне која се находи у Зборницима и расписима полицијским. То је код нас једна осетна празнима.

Чиновника полицијског, који је учио школу, занимала је, док је у овој био, историја Грка и Римљана, или други специјални предмети и предавања, а кад је ступио већ једном на земљиште полицијског чиновника, онда се узалудно очекује од њега друго што, по стара фамозна изрека: „што не стоји у актима, зборницима и расписима, то и не постоји у свету".

А шта да се рекне за оне чиновнике, којима оскудева школско образовање.

Међутим, ништа се пре и у јачој мери не сусреће са прогресом у једној држави, него радња полицијска било у општини било код државних власти.

Напредак корача, време га носи — собом, — без одморка, и онда: дали је боље, ићи упоредо са прогресом или допустити да нас прегази време.

МИХ. КР. ЂОРЂЕВИЋ
МИНИСТАР УНУТРАШЊИХ ДЕЛА.

Покрећући стручни лист *за све полицијске радње* које се врше, како у општини тако и код државних власти, ми смо уверени да ћемо имати много тешкоћа, али нас у томе куражи идеја: да овим листом попуњавамо у нашој отаџбини једну осетну празнину, а у исто време да стварамо могућност сваком човеку, а нарочито ономе, у чијим се рукама налази извршење ма какве полицијске радње, — извор из кога ће се моћи уверити, је ли саобразно постојећим законима, уредбама и обичајима, појављени случај у своме делокругу извршио како ваља или не.

У место полицијске литературе, која је код нас врло малена, ми се лаћамо тога задатака, да нашим листом заменимо исту у колико се она у опште узев, може новинама заменити.

Лична способност и моћ општине и државе, огледа се у државној и општинској радњи. Ову државну и општинску радњу изводе непосредно, државни и општински службеници. И у колико је један службеник општински или државни способнији у своме послу, у толико ће државна или општинска радња бити боља и кориснија окончана по друштво, државу и општину.

Читањем нашега листа, сваки ће се службеник било општински или државни, користити у своме позиву, а грађанин опет уверити, како државни и општински службеници треба у појављеном случају да прихвате извесан рад било по грађанској или кривичној части, да га раде и да га окончају.

Поред тога задатка, наш ће лист приказивати и похваљивати, а ако треба и похудити, радње појединих органа како општ. тако и државних, без обзира на политичке партије у земљи, и то не само простим писањем него и његовом сопственом фотографијом са описом његовог живота или без овога.

---

* Чија је представник г. Таса Миленковић.

У данашњем броју доносимо фотографију шефа свеколике полиције у Србији, Господина Мих. Кр. Ђорђевића, министра унутрашњих дела, а за овом ћемо по старешинству, рангу и заслугама доносити по редом фотографије — сваког заслужног полицијског и општинског службеника, пропративши увек по могућности и његову заслугу а и рад.

Но имајући вазда на уму да наш лист служи на првом месту личној безбедности српских држављана, а тежећи да ово обезбеђење постигнемо што боље с полицијске стране, тим пре, што нам у томе даје могућности и министарство унутр. дела и управа в. Београда, ми смо спремили цео албум оних лица која су опасна по личну сигурност српских грађана.

Већ у данашњем броју доносимо две такове фотографије са њиховим описима, а у сваком идућем броју има се овај рад неизоставно продужавати.

Тиме ћемо са неколико наших бројева листа, приказати свету оне личности, које су кадре вазда и у свако доба, кад му се укаже прилика, да нанесу штету како личној слободи човечијој тако и имовном стању његовом. А с друге опет стране, пружићемо могућност, како сеоском кмету и писару, тако сваком полицијском чиновнику, да помоћу дотичне фотографије одмах позна и уочи оно лице које је обележено, као лопов, варалица, кесарош, разбојник и т. д. и од кога се треба чувати, или најзад које се тражи, па се због његовог цуњања из општине у општину, не може да нађе.

Често се дешава, да осуђеник или окривљеник побегне, било из затвора или са издржавања казне, у ком ћемо случају донети одмах његову фотографију, по којој ће га моћи познати сваки грађанин, а и сваки службеник полицијске службе, било у општини, срезу и округу.

Овим радом, ми се надамо, да ћемо у брзо, допринети користи у штићењу личног и имовног права српских држављана и у бржем, тачнијем и сигурнијем гоњењу и хватању оних лица, која су штетна по правилан и миран развој друштвеног живота.

Нашим листом, надамо се, да ћемо моћи за извесно време од данас утицати на то, да се образује „полицијско удружење“ чији би био задатак, заштита личне и имовне сигурности српских грађана и јемство за усавршавање полицијских органа, како у општини, тако и у држави у погледу њихове спреме и савесности. Том будућем удружењу намењујемо овај наш „Полицијски Гласник“ за његов орган.

Излажући у врло узаним потезима циљ и намеру нашега листа, неописујући је до ситница, да не би заморили наше читатеље, — молимо их да нас разуму још и у томе, да су трошкови око издавања овога листа врло велики, нарочито због — слика, и да се ради опстанка нашег листа, заузму на прибирању претплатника и шиљању претплате одмах.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК

Намерни смо, да под овим насловом, у нашем листу обележимо што боље и тачније формуле полицијских радова који падају у круг егзекутивне радње полицијске, ма се ова обављала у општини или код државних власти. Овим својим радом, ми се надамо да ћемо допринети користи у једнообразним радњама свију власти у Србији, те тако се после неће моћи казати, да власти раде један исти посао различито и то другојаче у Београду а другојаче у неком срезу или округу.

И ако почињемо са једном формулом из грађанске части законске, ми тиме не тврдимо да нећемо износити овакове формуле из кривичног дела законског, а тако исто и из осталих административних закона наше државе.

У идућим бројевима донећемо формулу за истрагу код самоубијстава, а после ћемо редом продужити овај рад.

Што пак не идемо по азбучном реду, то не мења ствар, јер овако у листу износимо, а кад би засебну књигу писали онда би ту дошао азбучни ред.

На крају године, моћи ће се видети један број формула у нашем листу, које неоспорно могу користити чиновнике општинске и државне у њиховим радовима.

Гди буде требало, ми ћемо ове формуле објаснити са законским текстом, тако, да кад ма који чиновник буде по њој саображавао своје радове, сигурни смо, да ће у истини имати много мање законских погрешака, или можда и без ових.

Трудићемо се, да једна лепо изведена формула обухваћа читаву категорију грађанских или кривичних радњи. Ко се од чиновника буде осећао вољан да нам у овоме послу помогне, ми ћемо му бити благодарни, а неће проћи без тога, да се зна које је чији рад.

Једна правилно извршена забрана.

Рађено (у дућану Адолфа Гроса кројача из Београда) 4. Јуна 1897 год. у Београду.

По наредби првостеп. београдско-трговачког суда од 13 ов. месеца № 0000., потписати писар кварта палилулског у присуству потписатих грађана и судом одређеног стараоца Н. Барукића, и пуномоћника повериочевог г. Милана Димитријевића овд. адвоката, дошао је у дућан и стан дужника Адолфа Гроса овд. кројача, и пошто му је претходно предао решење о забрани, приступио је попису покретности његове за обезбеду 780 динара главног дуга са интер. 6% год. од 20. Маја ове год. и 24 дин. таксе и трошкова око забране, за рачун повериоца Густава Штока трг. из Беча.

I. Ствари нађене у дућану:

1.	10 метра штофа „камгарн“ за летње одело, вреди:	50·00	дин.
2.	15 „ „ пун, грао „ „ „ „	75·00	„
3,	1 пар новог одела од „камгарна“ № 46. „	35·00	„
4,	2 капута лака од листера, грао „	10·00	„
5,	3 бела прслука летња од пикета „	3·00	„
6,	4 метра штофа „монтоњака“ плавог, за зимске капуте „	24·00	„
	Свега	197·00	„

II. Ствари нађене у кући:

7,	2 кревета блехана, добро очувана „	40.00	„
8,	2 нова политирана ормана „	70·00	„
9,	2 женска тепиха — полована „	20·00	„
10,	2 политирана астала и 6 столица од трске „	35·00	„
11,	1 умиваоник политиран са великим огледалом — нов „	20·00	„
14,	2 астала кухињска „	20·00	„
15,	разно кухињско посуђе и 1 шпархет полован „	20·00	„
	Укупно	412·00	„

И словом четири стотине дванаест динара.

Сем пописатих ствари, није се више ништа могло наћи ни у дућану ни у стану дужникову, што би се могло по закону узети у попис, до измирења дуга и трошкова.*

Извршилац пописа
писар
Н. Прандић с. р.

Проценитељи:
Петар Стевић кројач с. р.
Никола Топаловић абаџија с. р.

По извршеном попису предстаде извршиоцу г-ђа Јозефина жена дужника Адолфа на изјаву:

Све ове ствари нађене у кући моја су својина, што могу и на суду доказати. За то молим власт, да се ствари из куће не износе, док не докажем моје право својине.

Јозефина Грос с. р.

Дође и г. Коста Драговић кућни газда на изјаву:

Мени дугује дужник Адолф 180 динара кућне кирије, па како по закону све ствари служе мени као гаранција за кирију, не одобравам да се оне из куће износе.

Коста Драговић трг. с. р.

Упитан је дужник Адолф, да ли су наводи његове жене Јозефине и г. Косте Драговића трг. истинити — каза:

Наводи моје жене и г. Костини истинити су. Ствари су женине, а за кућну кирију дугујем 180 динара. Дуг по овој забрани признајем, као што сам то и усмено признао при пријему решења.

Адолф Грос с. р.

РЕШЕЊЕ:

Пописате ствари, које су нађене у дућану предају се на чување под законом одговорношћу одређеном стараоцу г. Н. Барукићу, а ствари нађене у стану дужниковом, кућном газди г. Кости Драговићу, такође под законом одговорношћу. Г-ђа Јозефина жена дужника Адолфа Гроса, која полаже право својине на пописане ствари, упутиће се решењем суду на парницу да тамо и докаже својину.

Извршит. Писар
Н. Прандић

Признајем да сам у списку означене ствари од бр. 1 до бр. 6 закључно, примио на чување под законском одговорношћу.

Стараоц
Н. Барукић шпекул.

Признајем да сам примио на чување под законском одговорношћу пописате и у списку именоване ствари од бр. 6 до бр. 15 закључно, до даљег решења власти.

Коста Драговић

Оверава писар
Н. Прандић

(наставиће се)

ОПШТИНА

Под овим насловом и у овој рубрици, писаћемо редовно о овој ћелијци државног организма, што се зове општина. Постанак општине и развитак њезин, биће нам прво оделење нашега писања.

Овим радом, ми се надамо, да ћемо упознати наше читаоце, са истинском вредношћу ове установе, како за грађански живот, тако и за појединца, у овом. Јер стварно познавање једног принципа повлачи за собом и стварно поштовање за себе. Никада човек неће уважити једну ствар колико треба, ако је само с једне стране — површно — познаје, као што ће да је уважи и цени ако је свестрано појми. Има опет ствари, који су и дан и ноћ уз човека, па их никад није дубље проучавао, баш зато, што су уз њега самог. Напослетку немогу сви људи проучавати једну ствар подједнако, зато, што су им послови разнолики, те с тога ћемо ми у овој рубрици одменити све наше раденике и трудбенике на другим пословима.

Док будемо писали о овој теми ми ћемо замишљати општину као једно засебно тело, а остави ћемо за доцније да се у њену унутрашњу радњу упуштамо.

На постанку њезином задржаћемо се мање но на њезином развићу а о овом последњем, стараћемо се, да ни једно правило не истакнемо, које не би могли утврдити неоспорним историјским законом општинског живота. То напомињемо, само као факт, да нас у овом писању неће руководити ништа друго, но право истраживање историјских начела, на којима су засноване до данас најсавршеније општине. А и што би се руководили ма чим другим, кад историјски признати закони у друштвеном животу, надвлађују све силе па ма какво оне биле.

Зар би могли казати, да је неку општину створио какав монарх, или државна влада, или какав председник републике, кад за то у историји немамо примера. Њезино стварање налази се у њојзи самој и ту је закон њезиног постања. Ова је дакле, постала независно од воље појединог човека, па ма такав човек био и неки силник; њу је створила нужност људске удружљивости. Удружљивост је природни закон људског живота, а тај се закон најбоље види у процесу стварања општине. Оне пак, илустрације друштвеног живота, из којих се такође види овај закон људске удружљивости, махом су доцније, али најјача илустрација која видљиво обележава овај закон, то је она у стварању општине.

Историја, као наука, није до сада обележила ма какво сазнање, да је човек кад год могао да живи на усамљен начин. Није могућа за овакав појам ни претпоставка, зато што је човечији опстанак у самој природи немогућ на усамљен начин. И код самих животиња, опажа се инстикт за неком заједницом и састајањем. Сам природни закон и сама, нужност људска да се здруже, повлачи собом, као неизбежну последицу удружене а из њега са свим природно истичу одношаји, који се у извесном скупу друштва додирују и укрштавају. Сад се јавља потреба, да се ови одношаји среде међу људима. Свака личност истиче своје право, онако, како га она схваћа. А свака опет личност развија појам о своме праву у друштву, према ономе што га на то нагони, а то су на првом месту човечије потребе. Сирома човек, размишља о своме положају у друштву, упоређујући га према положају богаташа; а богаташ тражи заштите да осигура своје интересе у заједници, и тежи да уништи све оно што смета његовим интересима и богатству. Природни процес и то са свим природан, јавља сада нову појаву за сређивање ових одношаја. Није могуће прећи ћутке преко тога, јер један тегли на једну страну, а мисли да му онај други смета, који опет вуче себи. Наступају борбе о личном праву у друштвеном животу. Ове се борбе продужују и сви виде како у таквим приликама свака страна по нешто изгуби, и ако из почетка неосетно, ипак доцније се то врло јако осети.

---

* У дућану је било још неких предмета, две утије, астал за пеглање и др. ствари које спадају у алат, ну писар их по § 471. т. 4. није узео у попис.

Сад се рађа потреба да се ово стиша. Опет дакле нужност у друштву. Сад се цело друштво уређује узајамним договором и споразумом, па тај договор назову правило, закон. Сад се цело друштво креће према томе правилу, и то правило важи све дотле, док се појам код чланова овога друштва развије у већој мери, било о себи самом било о целом друштву. Времена пролазе, друштво се шири, чланови породице умножавају се, појављују се међу умноженим члановима друштва нове потребе, нови одношаји, нове нужности. И настаје преображај друштвени. Ми се на овим преображајима нећемо овде задржавати, то остављамо за онај део нашега писања, који ће говорити о развитку општине. Сад ћемо напоменути само то, да у најпримитивнијем облику друштва, развија се непрекидно, размена осећања и мисли, то дакле што и јесте душа општинском животу. У племенским општинама, изводило се племе из племена са свима својим осећајима и мислима, према себи и ондашњем времену, па услед тога и наступање деоба у друштву.

Дванаест синова праоца Јакова поделили су сву земљу на дванаест племенских општина. Свака општина од ових дванаест организовала се са свим засебно од осталих, али све скупа имале су нечега заједничког а то је: што је свака племенска општина и ако засебна, признавала старешинство свога основатеља, исто тако као и остале општине. Ето већ од једне породице имађаше 12 племенских општина, па се у свима као заједничка црта види, признавање старешинства своме основатељу. И ма да су се племена и даље овако развијала и стварала нова удружења, она ипак не пропадаху, већ добијаху само други облик, који ће опет према друштвеној потреби променити.

ИСТРАГА

Поред осталих задатака полицијске службе, како у општини, тако и код државних власти, истраживање кривичних дела које руководе службеници ових надлештава, захтева непосредно од њих што јаче познавање самих истражних начела, по којима ће а упоредо са позитивним законима, отпочети вршити и окончати истрагу у неком конкретном случају.

Набрајати ова начела, која су обележена у нашим законицима, то би било само понављање онога, што је у законику написано, што би сваки службеник могао и сам прочитати, и одатле за себе извући користи, али износити као илустрацију једно по једно истражно начело у специјалном кривичном случају, држимо да је то лакши и поузданији начин за усавршавање истражног чиновника. Идући том метом у нашем листу, а избегавајући велике уводе, ми ћемо одмах прећи на ствар, узевши да говоримо о истрази код самоубијстава.

I

О вешању

Дешава се врло често, да се право убијство, извршено мање више, на врло смишљен начин, заклони и прикрије под видом самоубијства, вешањем. По податцима криминалне статистике, врло је велики проценат убистава која су извршена од треће руке, а међутим под велом самоубијства вешањем. Наравно, за такве злочине не бирају се средства и начин, који остављају сувише видљиве или бар приметне трагове. Ко је премлаћен тупим оруђем или убијен из пушке, тога нико неће обесити, да би дао места веровању у самоубијство, али злочин извршен, отровом, дављењем и шта више кад је ко прободен каквим оштрим а танким оруђем, н. пр. бајонетом у срце, — истражни чиновник, може врло често наћи такве жртве, обешене.

Пре неколико година осуђен је један анатомски послужитељ, који је својој жени кад је била пијана, пробио дугачку иглу кроз срце и на тај начин лишио је живота.

Он је већ по своме занимању умео погодити право место, а излив крви спречио је просто тиме, што је прстом притиснуо раницу. После тога извршеног злочина, обесио је своју жену да маскира убијство, са вешањем. Злочин свој могао је тим лакше сакрити, што је била са свим мала раница и потпуно прикривена, сувише развијеном левом дојком. Овај злочин никад не би изишао на видело, да га сам злочинац није у пијанству испричао.

Да овакових случајева има много више но што и сама власт зна, доказују дневни листови, који безбројно пута извештавају читаоце о „тајанственом самоубијству“, где се овај или онај обесио и то без икаква узрока. Колико се ретко извештавају читаоци, да ли је власт у сличним случајевима тобожњег самоубијства предузела истрагу н. пр. због тровања итд. Санитетско-полицијски преглед, сувише се често (по селима најчешће изоставља код „несумњивих“ — самоубистава.) У таквим случајевима, тобожњи самоубица може имати и праве ране, од оружја и тако чега, само ако је крв опрана и мртво тело пресвучено. Врло је нужно обратити пажњу полицијских органа на то, како би било потребно, да се пред таквим случајевима не иде жмурећки; статистика би постала за неко „тајанствено убијство“ сиромашнија а за неко „ужасно убиство“ богатија. Као што је по неки „самоубица“ отрован, исто тако по неки може бити и удављен, што је још куд и камо поузданије и безопасније за убицу, пошто је тад много теже прибавити доказе за убијство. И сам народ зна, како може притисак на каротиде (вратне жиле — nervus vagus) проузроковати несвест па и саму смрт.

Није потребно потсећати читаоце на познате индијске „Тагове“, који убијају за неколико тренутака своје жртве, помоћу свиленог платна, тако, да нико није у стању пронаћи ни најмањега трага од учињенога злочина, а таквих сличних случајева налази се свуда. Зна се, да ће се сваки за неколико секунада онесвестити, кад се тако дохвати, да се ставе оба длана на образе близу ушију и кад се с оба палца добро притисну вратне жиле. Кад дотични зна то зло место, он ће га у тренутку и наћи. Притисак на те жиле спречава мозгу да добија крв, због чега долази несвестица, по том и смрт, и то без реакције. Исто то бива, кад когод од остраг баци какво платно или канап коме око врата па га изненада добро тргне. Одбрана, викање, или дерање скоро је немогуће; смрт долази с великом брзином, неостављајући за собом никаква трага, до оне пруге око врата које конопац оставља. Обесили се, дакле, такова жртва а при том буде ли се пазило само на то, да конопац дође тамо око врата где се већ налази знак од њега, онда ће се једва моћи познати, како је наступила права смрт.

У томе је доста важно и то, што је испитивањем многих судских лекара — већ утврђено, да се знак од конопца, који је постао на телу жива човека, не може по спољашности разликовати од знака који је постао на мртвом телу човечијем. Исто тако не може се научно тврдити ни тобожњи карактеристични изглед лешева обешених. Помодрело лице, пена на уснама, испао језик, ерекција пениса, јаче лучење слузи, на женским сексуалним деловима и многи знаци смрти од вешања, који као бајаги „не варају“, могу код обешенога доћи, али могу исто тако и изостати и наћи се код лешева, код којих је наступила била смрт на други неки начин. Наравно и овде, истражник треба да се причува од пренагљеног претпостављања, како је трећа рука могла помагати у убиству. пошто има доста случајева, да су самоубице покушавале прво један, па други, па више и најзад неколико других начина смрти, и најпосле дохватили се поузданога конопца. Обешене самоубице, који су имали на себи рану од пушке, која није смртоносна, па можда и по неку дубоку рану од оштрога оруђа не иду у ред ретких случајева. С те је стране знаменито, самоубиство, које се више пута по јавности спомињало, како је једна стара девојка, која је нанела себи, две доста дубоке ране, оштрим оруђем близу срца, па је потом крв зауставила а истеклу крв брижљиво опрала, и тек се тада обесила.

Дође ли до знања такво сумњиво самоубијство, онда се морају смишљено проценити све спољне прилике и околности. Писмо које је самоубица оставио, ваља прочитати, али га не треба сматрати као доказ, а ако је могуће, ваља упоредити рукопис са рукописом, који је несумњиво баш онога лица које је обешено. Ако се не може ово одмах учинити, онда ће се моћи бар то утврдити, да ли су рукопис, стил, и ортографија отприлике такви, да одговарају сталежу погинулога. Ако је у писму наведено, нешто, као узрок самоубијству, што се може лако доказати, нпр: финансијски губитци, домаће бриге, болест ит,д. онда случај постаје тиме мање сумњив. Не наведе ли се никакав узрок, или се наведе досада од живота, или страх од чега било, што се не може тачно доказати. онда у толико више ваља бити пажљивији. Исти је такав случај, ако је писмо тако написано, да изазива човека да помисли, да је код писца са свим изненадно наступило душевно поремећење, којега раније није било.

Не треба испустити из вида и то, да ли су хартија, мастило и перо, којима је писмо писано, баш својина погинулога или нису. Ако је тако, онда ово наравно не доказује још самоубијство, пошто је убица могао и после свршенога дела на лицу места фалсификовати писмо. Не нађе ли се код умрлога никаква слична артија, онда ако је писмо очевидно написано другчијим пером, него онаквим каквих су нађена код погинулога, онда је случај свакако сумњив. Треба имати на уму да такав случај неће тако лако доћи код сиромашнијих људи, пошто узрок таквог маскираног убијства може бити понајвише похара, наслеђа, а можда и љубомора или освета, јер тако добро смишљена и извршена убијства, скоро су увек дела образованијих људи. С тога, на тај начин, убијеног човека, ретко ће те наћи у сиромашном сељачком вајату или у отвореној пољани, него понајвише у спаваћој соби или соби за рад, тако, да ће се поменута испитивања због хартије, пера и мастила, моћи одмах предузети. Дотле је чиновник већ могао одприлике сазнати, да ли је злочин наступио због харања, ко је имао да наследи умрлога, и укратко, да ли је ко од дотичнога убиства могао имати какве користи.

За овим ваља поклонити пажњу, оруђу, којим је извршен злочин и како је оно употребљено. Околности ће, утврдити, да ли је конопац, гајтан, кајиш, шал ит.д. о коме је погинули висио, својина његова; да ли је когод трећи имао удела у овим срествима; а што је врло важно, — да ли је ово оруђе које је у овом злочину употребљено, било изабрато с особитом бригом или није. Свакако је истина да се самоубиства вешањем, предузимају често са врло неподесним средствима, нпр.: сувише слабим канапом или опет тако нечим слабим. Ово је код већине случајева, у којима самоубици није ништа друго стајало на расположењу или у којима је он хтео или морао тако нагло да ради, те није имао када прибрати. Ово се нарочито дешава, код душевно оболелих самоубица. Али по правилу увек ће се доказати то, да је самоубица са највећом бригом и пажњом вршио избор срестава. Њему је било до тога, да оруђе буде јако и поуздано, да се замка брзо и лако стеже и најзад (изгледа на први поглед непојмљиво), још и до тога му је стало, да ли ће оруђе кад се употреби проузроковати болове или неће. Због тога су, честа самоубијства, — платном, меканим шалом, дебелим гајтаном ит.д. док међутим, замком од жица, врло су ретка, јер једини познат случај да се неко обесио о ланац није био самоубилачки, него дотичнога је у потпуно пијаном стању обесила рођена жена ланцем, привезавши га за греду. Кад је та жена опазила, да се појавила сумња и кад се отпочела истрага онда се и она одмах обесила, и то шта мислите, о врло мекан пешкир. Свакако мора бити што тачнији опис оруђа и његовог облика, а нарочито опис његов према начину употребе, како би се доцније, могло доћи, до могуће сумње, и до основа за даље истраживање.

На овоме месту, ваља напоменути и то, да је састав што тачнијега описа у протоколу којим се констатује злочино дело најбоље срество, да се открију важне појединости. Докле год се гледа, и само посматра стање, па ма како било брижљиво, дуго и ма како оштро, ипак ће се превидети пуно појединости, а нарочито се неће опазити бесмислице. Али, оне ће упасти у очи, кад се припази на то, да се ствар опише што тачније и што очигледније. Ово се начело, као најважније препоручује младом чиновнику. Утврђено је, да важне околности, које тек доцније уносе јасност у неки случај, врло често упадају у очи, тек, кад се чита или диктира протокол, и уноси у њега опис стања ствари и начин извршеног злочина; наравно, ово је тек тада могуће, кад се тај посао врши полагано, уредно и тачно.

Појмљиво је, да човек мора наћи на празнине и невероватности, кад се пође од општега ка посебноме, од узрока ка дејству, од ранијега ка доцнијему и од онога шта се хтело ка ономе шта се постигло. Цртач ће најбоље разумети, кад га ко подсети, да се погрешка каквога цртежа проналази најлакше и најпоузданије, кад се он погледа у огледалу. Исто тако налази се, тако рећи као у огледалу, погрешка једног догађаја, баш у његовом тачном опису. „Погрешке једног догађаја“, чине оне бесмислице и немогућности, које постају, кад је каква радња друкчије намештена, него што се она одиста десила, претпостављајући да се није при том намештању поступило са свом могућом предохраном, лукавством и рачуном.

Али овако се непоступа, нарочито код великих злочина. Увек се дешава већ често спомињата она велика бесмислица, коју ће учинити и најизвежбанији и најлукавији скоро увек при извршењу злочина. Зна се за један случај, у коме, код једнога обешенога, који се тобож, обесио сам, одмах посумњало у то да се дотични није сам убио па се пријавило власти, пре но што је и скинут са вешала. Саслушањем потпуно поузданих и сасвим незаинтересованих сведока, могло се утврдити, да је стање које се затекло остало сасвим непромењено, Мртво тело висило је усред собе о клину за полијелеј, ноге удаљене готово за пола метра од земље — а ниједне столице и т. д. код обешенога.

Од столица у дотичној соби (писаћој соби покојниковој) била је само једна столица за писаћи сто, две фотеље и једна обична столица. Она прва стајала је обично код писаћег стола, фотеље су стајале у крају поред сточића за пушење. Обична столица била је претрпана хартијама и књигама и стајала је одмах поред столице за писање. Чиновник је посматрао положај врло дуго и отпочео истраживање. Положај му је овај био све нејаснији, док му није пало на памет при протоколисању: „Па добро, како се тај обесио ?“ Често долази и то, да по неко стојећки натакне себи конопац око врата и онда падне, тако да се налазе такве самоубице наслоњене на колена, шта више и лежећки, али кад су ноге удаљене од патоса, онда је дотични прво морао крај од конопца учврстити на какав клин, куку или на тако штогод, потом се морао попети на какву столицу или друго што слично, навући замку око врата и најзад скочити са столице, или шта буде већ узео; онда одгурнути такав предмет ногом. Али кад су ноге удаљене од патоса, и кад у близини нема ни столице ни тако чега, онда је — морао неко припомоћи. Тако је било и у овом случају. Овде није било ни самоубиство ни убиство. Старог болешљивог човека његова породица предала је млађима на неговање, који су једног вечера без питања отишли на игранку. Те ноћи старца удари капља од које је умро онако сам и без помоћи. Да им се не би пребацило, да су рђаво испуњавали дужност, млађи (слуга и куварица) реше, да наместе самоубиство, узевши дугачку шипку од метле и прикачивши је на клин од полелеја. Потом је слуга издигао мртваца, а куварица му је натакла замку око врата. Радећи овај посао, они су просто заборавили да мету и столицу, пошто су морали хитати — да покраду писаћи сто покојников.

О ЛОПОВИМА

Као год што се убице деле на две категорије, од којих у једну долазе они, који извршују убиства с предумишљајем, а у другу они који то чине без предумишљаја, као што су убиства у раздраженом стању, афекту, пијанству, лудилу ит.д. тако исто и лопови могу се поделити у две групе. У једну би групу дошли они лопови, који краду без напред утврђеног плана, а другу они, који за све своје радње имају већ у напред добро смишљен план. Ови последњи, свакојако су, веома опаснији од оних првих, а карактеристично је за њих то, што су увек у друштву, и што имају на расположењу срества и алате за крађу. Таква су обично: кључеви, — калаузи — тестера, ексери, свеће, чекићи, мердевине, гвожђе, ћускије за одваљивање врата, прозора и т. д.

Лоповима није тешко прибавити потребан алат за извршење извесне крађе, али им је много теже испитати: место, околину, локал и остале прилике и околности, где, како и на који начин, да се изврши смишљена крађа и под каквим условима.

Разни лопови, према своме стручном занату, према своме таленту, склопу дружине и најзад према њиховој увиђавности, врше крађе на разне начине.

Ако треба да се изврши нека тежа крађа, претходно ваља да испитају место и све прилике и околности дотичног места. За ту цељ, они обично поделе улоге, па један између њих. који је највештији прима се тога посла да ступи у познанство са послужитељима у кући или другим млађим лицима. Поузданији им је пут, ако у дому има каква куварица или служавка те са њом направи познанство и ступи у интимне односе, а за овим постану љубавници. Служавке и куварице, а и момци који су лакоумни или који су склони на пиће или друге какве пороке. врло су јака оруђа лоповима у извршењу крађа. Нарочито женскиње лакоумно и вољно пада у односаје љубазничке и готово увек су непријатељски расположене према газди или према газдарици, а кад што и према обојици домаћина.

Помоћу ове кућевне послуге, лоповима је врло лако сазнати, све шта се, и како се у кући дешава; — где шта стоји, одакле се долази и прилази кући најлакше, а да то нико не осети, као и у које доба ноћи или дана ит.д. ит.д.

Бива и то кад је лопову немогуће да горњи начин постигне, он онда и сам ступи у службу код дотичног, али готово увек под туђим именом, и на тај начин прибере врло тачно, све податке који су му потребни за извршење даљега плана.

Карактеристика је овакових лопова — слугу — да су увек сувише послужни, перфидни, умиљати и ласкави.

При испитивању локала и осталих прилика и околности, ови или овакав лопов, нема одређених граница, нити пак неких нарочитих правила. Они то удешавају према своме нахођењу и схватању. Обично се избере између тих највештије лице. и ово по свом сопственом убеђењу и увиђавности испитује прилике, ради и и издаје потребна наређења осталим лоповима, а ови га опет слепо и без свога резоновања слушају и извршују оно, што је он наредио, верујући потпуно. да се само на тај начин може опљачкати чија кућа.

Била је намера једне лоповске дружине, да се локали у кући извесне породице испитају, како би је лакше и боље похарали. За ту цељ, изберу они измеђ себе једнога, који је био најпрепреденији а међутим врло елегантно обучен. Он распитиваше за дотичну породицу под изговором да је намеран да се код исте настани.

Изабрани приступи своме делању и уђе у кућу коју треба да похарају, па на врло фини начин упита и ослови газдарицу од исте куће, молећи је, да му она даде обавештења о дотичној породици коју он божем тражи.

Док се овај млади лопов са газдарицом разговарао, зазвони на вратима неки радник, који је дошао, сањим — да прегледа цеви које у кућу и из куће спроводе разне течности, а које су од употребе за саму кућу- Тек што је овај радник — лопов — отпочео рад, а на врата улази један колпортер, — опет лопов — који носи књиге и разне друге ствари, нудећи их газдарици да и она што год купи, И док је газдарица дала обавештења ономе раднику, који је дошао да цеви прегледа, па онда довле је овај књигопродавац забавио са разним понудама, овај први господин — лопов — који беше дошао да се извести о породици коју тражи, имао је доста времена, да осмотри и прегледа све што је потребно, за извршење крађе, у овом дому.

Згодно ће бити да на овом месту саопштимо такав један покушај опасне крађе који се десио у Хановеру.

Први спрат Хановеранске банке, издат је био под кирију неком гостионичару. Једно непознато лице дође и одседне код тога гостионичара а запише се у књигу под именом неког великог трговца из Амстердама.

После извесног бављења отпутује у Келн, одакле јави депешом гостионичару, да му, собу, коју је узео за себе, задржи и даље неиздату, и то за његов рачун, пошто ће он скоро у Хановер и пошто не зна тачно кога ће се дана вратити. Поред тога ставио је до знања гостионичару, да он очекује неке своје госте, па зато мора да абонира још две собе поред оне коју је узео за себе. — Гостионичар све ово изврши.

После осам дана, богати трговац изјави гостионичару, да мора путовати у Келн, и тамо да потражи своје госте на које је очекивао, изговарајући се да је у бризи за њима, страхујући, да им се није каква несрећа догодила. Како је отишао више се није враћао у Хановер.

Кад су гостионички послужитељи, ушли у његову собу, нашли су један сандук који је богати трговац оставио на сред собе. Они га хтедоше одатле уклонити у буџак. Чим помакну сандук, нађу на једну велику рупу која је у патосу изрезана и кроз коју се велики лопов, помоћу ужета спуштао у доњи спрат где је била Хановерска банка.

Но пошто зликовац није погодио да се спусти у ону собу банчину где су се налазиле касе а није имао довољно средстава да одвали гвоздене плоче, које су га од каса растављале, морао је од своје намере одустати и побећи без икаква резултата. Да је потрефио да се с горњег боја спусти право у собу банчину где су касе биле, опљачкао би банку са сумом од 7,000.000 динара.

Ова врста лопова, врло су опасни по имовину грађана а органи јавнога реда, само великом муком и трудом могу да их сузбију. Често пута и сва напрезања њихова да се грађани од оваких нападача обезбеде, бивају безуспешна.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

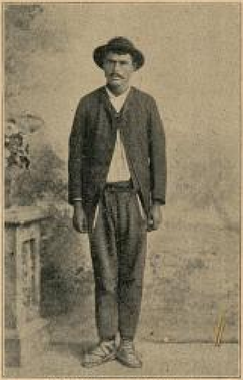

ВУЈИЦА — НОВИЦА — ГРУЈИЋ (звани Мурга)

Ова слика показује једног окорелог зликовца, који је небројено пута падао у затвор за иступна дела. Два пута је судски осуђиван: први пут пре шест година, на три месеца за крађу новаца Анти Нешићу из Ритопека, а други пут, прошле 1896 године на шест месеци затвора, опет за крађу новаца једном трговцу крајишнику. Родом је из Треботина среза расинског округа крушевачког; стар око 32 године, зна занат абаџиски али га не ради. Нема сталног места пребивања али најрадије живи у Београду. Кад га одавде полиција протера иде по вашарима. Познат је са свима важнијим несарошима. Обично се издаје за радника. Тако је обмануо и оног трговца крајишника; погодио се био с њиме да му истовари сплав, па пошто је изнео неколико дасака, промерио је ситуацију и дигао му око 700 динара. На два дана после те крађе ухваћен је у Болечу селу 2 сата удаљеном од Београда.

Новица је црн као циганин, добро развијен, тепа кад говори. На левој руци више шаке има белег од чира а на левој нози од посекотине. Корача тромо.

Пре неколико дана опет је ухваћен и од стране топчидерске полиције иступно кажњен на десет дана затвора, а по издржању кроз дан два биће протеран у Крушевац.

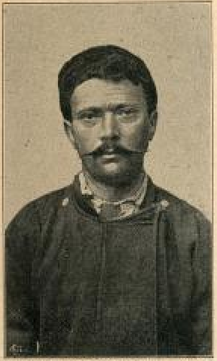

ДИМИТРИЈЕ ГОВЕДАРИЋ, ЛОПОВ

И ова слика показује једну врло препредену лопужу који је небројено пута кажњаван за крађе и преваре. — Родом је из Турске но одавна живи у Србији; стар је око 43—45 година. Тамо, где се овај настани, пати цела околина. Врло се вешто и дрско увлачи по кућама и краде што стигне. У последње време измакао је полицији из вида и незна се где је. Неки мисле да је отишао у Турску, али по свој прилици биће да је се завукао у неку омању варош у Србији и вреба прилику да изврши какву већу крађу, или, друго какво зло дело. Димитрије има обичај да по који пут пређе у Мађарску пресвучен у тамошњу сеоску ношњу, где се прилично позабави. Сигурно, да и тамо има дружину са којом врши крађе.

КОЦКАРСКИ — ЕГАВАЧКИ — ЈЕЗИК *

Човек	Леват
Добар	Готиван
Добар човек	Готиван леват
Члан	Сивор већи
Писар	Сивор мањи
Жандарм	Порџат
Лопов	Шатранац
Ајдук	Горак Шатранац

* Није с горега да полиц. чиновници знају и овај коцкарски језик јер им у приликама може користити, с тога и ову рубрику отварамо.

Онови	Тресканице
Аљса	Шатронца
Кључеви	Разбаштавци
Девојка	Келишка
Жена	Треба
Дете	Келиче
Лебац	Пања
Ракија	Шушњинга
Печење	Жвањет
Паре или новци	Транци
Динар	Пилавка
Банка	Шуштавица
Дукат	Пилавка
Грош	Грандељ
Марјаш	Кантић
Бежи	Гљај
Стој	Негљај
Пушка	Утуко
Нож	Мисирац
Сикира	Мисирка
Сат	Око
Отац	Кевац
Мајка	Кева
Прстен	Нагљавак
Дуван	Пљувакац
Карте	Шуставице

(Наставиће се)

У овоме броју, а на првом месту, одређеном за слике полицијских старешина, доносимо слику министра полиције г. Мих. Кр. Ђорђевића по ранијој његовој фотографији, а у једном од идућих бројева донећемо његову биографију. Ако добијемо најновију фотографију онда ћемо донети другу слику.

Кад добијемо фотографије других старешина полицијске струке за које смо их већ умолили, послаћемо их у Беч на израду и кад буду готове, отпочећемо их у листу доносити.

БЕГУНЦИ СА РОБИЈЕ.

1. **Станоје Богдановић,** родом из Беле Цркве окр. ужичког. Стар 38 година, средњег стаса, у лицу црн. Нема предњих горњих зуба. Више пута осуђиван на робију због опасних крађа а последњи пут на 20 година. Опасан је лопов и дрзак разбојник; хоће и ножем да удари на човека. Иде и по вашарима. — Априла ове 1897 год. побегао је из Добричева са робије, заједно са Драгишом Вељковићем, чији опис следује за овим. Он је по свој прилици нашао прибежиште у каквом селу у Србији и ради под видом поштеног сиромашка док му не пође за руком да изврши какво разбојништво. Сваки кмет треба да обрати пажњу у својој општини на дошљаке и где овај буде лако ће га познати по овоме опису, а нарочито што је без предњих горњих зуба.

2. **Драгутин Вељковић** звани „Гиша“, стар 20. година родом из Београда; по занату зидар али не ради. Има мајку и очуха на Енглезевцу у близини куће г. Чеде Мијатовића, „Гиша“ је растом мали, косе више црне и увис подигнуте, обрве плаве и ретке а очи угасите и играју му као на зејтину. На десном оку, при крају трепавице и више ње има две белеге од насовотине. — Поред небројени казни за скитњу, он је трипут кажњаван за просте крађе, а у месецу Новембру 1889 год. још као дете, био је под судом за крађу. Склон је на сва хрђава дела али крађа му је најмилији посао. Друштво му је Драгутин Атанасијевић, Сима Марковић и Јован Ђукић сви из Београда и његови вршњаци. Побегао је са робије из Добричева заједно са Станојем Богдановићем у априлу ове године. На сваки начин и он је се завукао у какву варош или село код кога у службу, па за то треба обратити пажњу на дошљаке, а по опису овом лако се може познати јер је тачан.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Милош Врањаковић скитница из Лознице, издржао је осам месеци осуде судске у Пожаревачком казненом заводу и 19. јула т. год. пуштен је са пасошем, но има још да издржи годину дана полицијског надзора. Ово треба да зна свака општинска и полициска власт, ради одржања мира и реда у своме ресору.

ТРАЖЕ СЕ

1., Васа Вучковић пољски чувар из села Бренице, среза жичког, извршио је убиство, над Марком Вујичићем, скитничким циганином из Жиче. Ово је учинио рано из јутра, 23. јула ов. год. а за тим побегао. Убица је родом из Турске, стар 25 година, — плав, у лицу рошав од богиња, а има мале жућкасте бркове. Браду брије, али није искључена могућност да је по извршеном убиству пустио браду у цељи сигурнијег прикривања. Тада је имао на себи одело: црне чакшире, црвену антерију, на глави шајкачу на ногама опанке.

2., Мијаило Пауновић, бив. порески званичник, окривљен је за злоупотребу у званичном раду и побегао је испод иследења. Пауновић је стар 30—36 година, омален, плав, пун, и добро развијен. Носи немачко одело. У говору заноси крајинским дијалектом. Био је практикант среза крагујевачког, по том, рачуно-прегледач среске контроле на Убу и најпосле је живео у Београду, без занимања. Кад је дознао да је окривљен, побегао је у Аустрију и пре месец дана виђен је у Оршави, одакле је намеравао да пређе у Влашку. Поред српског говори и влашким језиком.

Први број „Полицијског Гласника“, шаљемо само онима, за које сматрамо, да им је дужност да га држе а и да се по могућству постарају ради проширења његовог.

Шаљући им овај први број, са уверењем, да ће га као новину у нашој књижевности радо прихватити, молимо их, да се брзо одазову са шиљањем претплате. Ако ко од њих, неби хтео наш лист да држи, молимо га, да нам одмах врати први број.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 2. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 16. АВГУСТА 1897. ГОДИНА I.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. — Претплата се полаже у Београду код Уредништва „Скопљанска улица број 9." а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. — Цена је листу за годину 20 динара, на по године 10 динара. За иностранство на годину 30 динара. За писаре при начелствима, практиканте у опште, општинске писаре оних општина које су већ протклађене и за жандарме, у пола цене, но они морају непосредно слати претплату уредништву. Поједини бројеви не продају се. — Рукописи не враћају се. — Писма само плаћена примају се. — Огласи примају се по погодби и то, месечно, тромесечно, полугодишње и годишње.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ИСТРАГА

II

О лешевима, који су нађени у води

Могућа је претпоставка, да се над лешевима, који су нађени у води, могле бити извршене кажњиве радње на најразличнији начин. Могло је бити небрижљивости, због које се ма каком детету без надзора догодила несрећа, или због које је когод пао са моста, који је рђаво одржаван; даље могао је когод бити повређен и потом бачен још жив или мртав у воду, или најзад, могла се и сама вода употребити као средство за извршење убиства, тј. да је неко бачен у воду, везан или невезан, или да га је неко загњурио у воду и ту га дотле држао, док није дошла несвест а по том и сама смрт. Ово ће нарочито доћи тада, кад се помоћу воде представља какво самоубиство.

Сталног правила, по коме би се поступало у оваквим случајевима нема, пошто овде готово увек нема једне од главних полазних тачака, које код других самоубистава увек има; а то је положај леша, како га је злочинац оставио. Јер чак и онда, кад је дотични утопљен и у текућој води, која се налива и мртвом и ту на месту остављен, леш се мора толико изменити због утицаја воде, ваздуха и животиња у самој води. По томе овде не може бити ни говора о каквом „недирнутом положају леша." Сем тога онај леш, који је нађен у води, ретко ће га оставити недирнута они, што су га нашли, нарочито и с тога, што је у таквим случајевима обичај, да се учине први покушаји па ма и на примитиван начин за оживљење утопљеника. Нађе ли се леш на чврстој земљи, онда се онај што га је нашао, може лако уверити, да ли леш има какву рану од оружја на глави или трагова од клања или тако чега. Додиром може се сазнати, да се дотични потпуно охладио и да му је срце престало куцати, укратко, смрт овде може и лајик констатовати, без да и најмање мења положај леша, и власт кад дође не би нашла ни на какву промену.

Сасвим је друкче, кад је леш у води. Повреде, застало срце, охлађење итд. не може се готово никад опазити, ако се леш не извади из воде. Тада се врло често узима да је наступило охлађење због дејства воде, а лаке повреде које се виде на телу или које само тако изгледају, сматрају се као да су постале случајно, те по томе често се дешава, да се чине покушаји са лешевима за оживљење, па чак и са оним који су показивали јасне знаке трулења. Али свакако истражни ће чиновник затећи нађени леш у води већ склоњен, те ће се морати ограничити на то, да само тачно опише леш. Ово наравно може доцније бити доста важно; зато при оваквим случајевима неваља никад пропустити, да се и овде, ако самоубиство није јасно, опишу све повреде на телу и на хаљинама, изглед руку, итд.

Не треба сувише брзо претпостављати, да се дотични удавио сам или услед несрећног случаја. Навешћемо један случај, који је с више страна поучан, у ком је, у једној реци нађен потпуно го леш једне девојке-сељанке и у коме је власт (то је било лети о највећим врућинама) одмах била уверена у то, да се та женска заиста утопила сама, купајући се. Поред свега тога, лекарским прегледом доказано је, да је утопљеница била тешка у четвртом месецу, због чега је власт, опет брзо решила ствар, тврдећи да се она утопила баш због тога. Али леш је имао дуж целих леђа и стражњице јасне паралелне модре пруге, које кад су расечене, показивале су виталну — кружећу — реакцију. Одавде је била претпоставка, да се умрла морала закачити за некакав предмет, који је на једнаком размаку имао нешто што стрчи. Даље су виталне реакције показивале, да је утопљеница морала прећи преко онога предмета, пре него што је умрла. Власт је одмах премерила и нацртале оне пруге, а леш није дала сахранити, да би, ако устреба, могла чинити упоређење, па је пошла уз реку у правцу одакле је леш доплОвио.

Непрестаним тачним посматрањем речнога корита и свих предмета, који су, како било, били успут сумњиви, пронађен је на стаблу једног дрвета у води комад хаљине, а затим нађено је више таквих комађа, и на другим жилама, кољу итд. Међутим један жандарм успео је да утврди идентитет — истоветност лица — утопљенице, и дошао са девојачком матером на сусрет истражној власти. Сад је наравно било јасно, да је нађено комађе баш са хаљине девојчине, тако да девојка није никако дошла гола у воду, него да су тек брза вода и разни предмети, што су стрчали из воде, свукли хаљине и рубље са леша. Обуће девојка није имала, него је била боса.[1] После дугога и тегобнога хода, помоћу ког је нађено још остатака од хаљина и рубља, истражна је власт дошла на место где је утопљеница живела (1500 корака од прилике у страну од реке) не нашавши нигде предмет, који је могао произвести оне модре пруге преко леђа. Међу тим од девојачке матере сазнало се, да је девојка имала љубазника, који је радио у некој радњи близу воде. Та радња стајала је нешто мало даље уз воду. Сад је било доста јасно, да истражна власт нема више потребе ићи даље од радионице и одиста испод ове, био је јаз са великом дрвеном решетком, на којој су попречни штапови неколико центиметара стрчали иза главног балвана, док је овај био у води читав педаљ од површине. Предузето мерење показало је, да се одстојање оних попречних штапова из воде потпуно слаже са растојањем оних модрих пруга на леђима утопљеничиним. Било је дакле несумњиво, да је девојка могла пасти у воду преко решетке, и да то није могло бити далеко од решетке, јер као што виталне реакције доказиваху, девојка је још била жива, кад је прелазила преко исте решетке. Горе близу ње, била је радионица, где је живио љубазник девојчин. Он је био без сумње и отац оног детета још у утроби материној. Утврђено је да је он, два дана раније, увече позвао девојку код себе и да од тада нико није видео девојку живу. У радионици не беше више момака, а њега је од онога часа нестало, кад је сазнао да је нађен леш његове девојке. Није било ни мало непоуздано, да је он бацио девојку у воду, по свој прилици зато, што се није хтео бринути за дете и што је можда хтео другу да узме.

---

[1] Леш никад не може изгубити обућу само услед тока воде, ма како да је вода брза и пуна корења и стења, јер леш ће пре изгубити целе руке и ноге, него ли саму обућу. Ово је зато, што се кожа од цеђења скупља и тиме обућа само још чвршће остаје на ногама.

Слично овоме случају, место, где је убијени пао у воду, може се врло често и другим случајностима утврдити. Тако нпр. има други случај у коме се на хаљинама једног леша из воде, налазила масна боја, која је могла ту бити, само од једнога моста, који је скоро био обојен и који се налазио више километара уз воду. У овоме случају, ова околност је дала основ за проналазак убице.

(наставиће се)

ОПШТИНА

II

Тако схваћен појам о општинском зачећу, пролазио је многе фазе свога склопа, док је доспео до данашњег облика. Данашњи се пак општински облици, могу у главноме свести на двоје: на облик *републиканских* општина, који се развио под сличним законима свију република, и на облик *монархијских* општина. Овај други, може се поделити на две групе, и то на општине у апсолутној монархији и општине у монархији уставној.

О свима овим облицима говорићемо ниже, а за сада задржаћемо се на природном развитку општинског живота.

Један човек, не представља никакво друштво, а кад још један придође, онда нестаје оне усамљености, и њих двојица, почињу да говоре међу собом; дакле да мењају своје мисли и да их узајамно исказују један другом. Ми смо и раније казали, да је размена мисли и осећања, душа општинском животу. Кад дакле приђе човек човеку и кад се начини већи скуп људи, онда наступа шири круг размене мисли и осећања, и по закону, који међу људима влада — и ако није исцрпно написан, — сваки човек који се налази у друштву, носи собом неку обавезу према овом, а та се обавезе огледа у томе, што, ако није рад да живи усамљено, мора да се придржава извесног правца у своме владању према другим људима.

Тај правац у своме владању према другим члановима његовог друштва, — своди се на правило, па онда из њега постаје закон: 1.; *Да нико не дира у туђе интересе и туђа права*., и 2., *Да сваки ревносно отправља своју дужност, која лежи на њему у погледу одбране, било целог друштва било појединих чланова његових, против неправде и квара друштвеног.*

Испуњавајући потпуно ове своје обвезе и дужности, сваки члан друштва стиче, у замену за то, права на свој положај у друштву и на поштовање и уважење свога положаја од стране осталих чланова друштва.

Да би се „туђи интереси и туђа права“ а и „дужности појединог члана у друштву према истом“ што боље упознали, чланови се његови састају и на тим састанцима, мењајући своје мисли и осећаје, казују један другом, шта му на срцу лежи, шта воли, чему тежи, шта мрзи, шта му смета итд. итд. и на тај начин разумевају се. И нехотице, из овог природног процеса друштвеног, излази као правило и неминовна потреба, састајање. У тим састанцима налази се порекло свију зборова и скупова, како општинског удружења, тако и скупова у самој држави.

Најстарији облици општинског живота, носе на себи тип ових друштвених скупова. Сви ови зборови и скупови, много су важнији за регулисање односа у општем животу општинском, но за постигнуће регулисања истих положаја, појединих чланова. Ма да овакви скупови доносе одредбе и за положаје појединаца, ипак се они више баве одредбама општег живота. Утврђена на оваковом скупу правила, обавезују сваког члана посебице да их се строго придржава, ма се иста и неодносила директно на њега самог.

Оваковни састанци, доносили су собом у Јелина то; да су се њихове општине развиле као неке мале државице. Оне су се на потпуно самосталан начин уређивале и то независно једна од друге. Што је једној општини било потребно да има, она је то уводила и заснивала, не обзирући се на то, да ли таковах установа има у суседној општини. Њихови скупови, одлучивали су, да се ово или оно установи, чим осете да је то нужно за општу потребу општинског живота. Због тога су Јелинске општине биле многољудне. А кад се друштво новим члановима, толико умножило, онда је и оно само осећало, како им је мали простор на томе земљишту где живе, и како је потребно да га прошире. Тако је исто било и са оном суседном општином, јер и она, истим животом живљаше, и она се према својим потребама на исти начин сама уређиваше, и она, дакле, услед тако благотворног уређења постајаше многољудна, да се и код ње јављаху исте потребе за проширењем простора на коме су. Тако је исто било и са трећом, четвртом и свима осталим Јелинским општинама. Свака дакле општина осећаше своје растење, као плод њезиног благотворног уређења. И доиста, морала су бити општинска уређења у Јелина, најсавршенија према ондашњим потребама људским, јер се иначе, неби свет толико нагомилавао, на тако маленом простору, да му није било добро.

И опет природно самоодржање људско, тежи да задовољи своје потребе у проширењу свога круга, који му је мален, па ма то било и на рачун своје суседке. Отуда крваво ратовање између општина, у старој Грчкој. Једна општина односила је победу над другом, а ова опет над трећом итд. Једна се општина прошири и ојача толико, да постане страшило за друге две суседке своје; а ове се опет услед потребе своје за одбрану, од јаче општине. удруже, па тако сложеном снагом ударе, на ову велику општину. Као последица овог крвавог и дугог ратовања била је та, што се општине почеше међу собом удруживати, да образују јачу силу, од противничке, такође удружене силе.

Свака је општина сама за себе осећала, да неможе ништа учинити ако се не удружи, и да јој је очигледна пропаст, ако то не учини. — Тако су постале савезне општине у старој Грчкој, под именом „Амфиктионија, Ахаја итд. итд. Те савезне општине продужиле су своје скупове и даље онако исто, као и кад су биле подељене, старајући се увек, за опште благостање и напредак чланова њезиних.

Овако јаке и снажне општине, могле су без сваке сумње да предузимају и установљавају све оно, што на збору нађу да је потребно за правилан живот општински, развиће и одбрану његову.

Исто тако стварање и развитак општинског живота, огледа се и код Римских општина, које су назване „муниципалне вароши“ за разлику од селских, које нису биле самосталне. Муниципалне вароши у Риму, звале су се оне општине, којима је било признато право, да саме себе, по својим сопственим законима уређују, дакле, исто онако, као што смо видели и код општина у старој Грчкој. Римске муниципије. — муниципалне вароши — дотерале су биле са својим савршенством дотле, да држава није имала, апсолутно никакву потребу, да се меша у њезине јавне послове.

Оне су имале све гране административне управе, које се данас огледају у најсавршенијим облицима општинским. Римске су општине имале: судску власт, одељење за чување и одржавање јавног морала; одлење за одржавање реда и јавне сигурности, како дању тако и ноћу, итд. итд.

Прво ограничење самосталне управе муниципалних римских општина, налази се у Уставу цара Леона, којим је ограничена општинска управа да рукује својим добрима. Већ од тога ограничења, невиди се онакав развој општинског живота, док међу тим, све док су имале своју самосталну управу, развијале су се другчије и по општински живот много корисније.

Српске и словенске општине, имају истоветно стварање и развитак као и оне код Грка и Римљана. Разлика је само та, што су Срби и Хрвати, били раздељени у мноштво малих племена, од којих је свако племе собом управљало, али и ако су племена била раздељена, ипак су стајала у једној вези међу собом. Та је веза била „народна веза“, и она није ништа сметала, да свако племе има своју независну унутарњу самоуправу, коју историци, називају „мештанска самоуправа.“

(наставиће се)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК

Једна правилно извршена забрана

(свршетак)

Г. Милан Димитријевић адвокат, као пуномоћник повериочев изјави:*

Не признајем право својине г-ђи Јозефини, док то право на суду не докаже.

М. Димитријевић с. р.

б**

КВАРТ ПАЛИЛУЛСКИ
Управе Града Београда
№ 000.
15. Јуна 1897. год.
у Београду.

По наредби првостепеног београдско-трговачког суда од 13. Јуна ове 1897 год. № 0000., а за обезбеду 480 динара меничног дуга са интересом 6% год. од 20 Маја ов. год. колико дугује Адолф Грос овд. кројач г. Густаву Штоку трг. из Беча и 24 дин. таксе и трошкова око забране, — кварт палилулски Управе града Београда, јуче 14 ов. м. узео је у попис еспап и ствари дужника Адолфа у процењеној вредности од 452 динара и то: 10 метри штофа „камгарн“ за летње одело, 15 мет. штофа вуненог грао, 1 пар новог одела од камгарна № 46, два капута лака од листера грао, два бела прслука летња од пикета и четири метра штофа монтоњака плавог, за зимске капуте. Ове ствари нађене су у дућану и процењене у вредности 197 динара. Даље ствари нађене у стану дужникову: два кревета блехана, добро очувана, два нова политирана ормана, два женилска тепиха половна, два политирана астала и 6 столица од трске, један умиваоник политиран са великим огледалом — нов, два астала кухињска, 1 шпархет полован и другог разног кухињског посуђа у вредности процењеној од 215 динара.“

По свршеном попису г-ђа Јозефина Грос, жена дужника Густава, изјавила је на протоколу да су узете у попис ствари у стану нађене, а процењене у вредности од 215 динара, њена својина а не дужника Адолфа, што је то и сам дужник Адолф признао.

Г. Милан Димитријевић адвокат, пуномоћник повериочев такође изјавом на протоколу, није јој то право признао, већ је тражио да то Јозефина докаже, с тога кварт палилулски Управе града Београда на основу допуне § 496. овим

Решењем

упућује г-ђу Јозефину надлежном суду да тамо право својине доказује с тим, да у року од петнаест дана, од дана пријема овога решења, поднесе овоме кварту уверење дотичног суда о поведеној парници. У противном случају, кварт ће ствари сматрати као дужникову својину и продаће их у корист повериоца за чији су рачун и узете у попис.

Таксу за ово решење да плати г-ђа Јозефина у 2 динара према закону о таксама.

(М. П.)

По наредби члана, писар,
П. Правдић с. р.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Судба је ваљада хтела, да оваква мушка појава, носи тешке букагије на својим ногама и да очекује праведну казну за своја недела, што их је на бесомучан начин починио. Човек срећне спољашности, пун живота и младалачке снаге, у место да се у својој младости проводи по кур-салонима и другим веселим друштвима, чами у тамници чачанског суда. Да му је Бог определо, да у место Маузер-Кокинке пригли са истим жаром, какву лепу плавојку и да се пење у регионе младалачких идеала, доиста не би оваква недела починио, од којих се сваки гнуша. Да му је судба уделила, да на оним мускулозним и јаким ногама вије коло на сѐлима и прѐлима, а да не носи тешко гвожђе по хладним и влажним апсанама, имали би у друштву једног каваљера више, а једног зликовца мање.

Неможе се довољно да представи дрскост и одважност овога човека, који нема више од 25 година свога живота. То је доба када се завршују школовања на универзитетима, то је доба када се праве љубавни стихови и љубавне авантуре; најзад, то је доба, када је душа човечија испуњена нежношћу, милосрђем и свима благодетима, које красе једно, младо, здраво и добро развијено мушко створење. А шта видимо код ове лепе појаве људског створења?! У место љубави, мржњу, у место праштања освету, у место милосрђа, грозну зликовачку душу, у место нежности, најокорелију свирепост, колика се може замислити код једног дивљака.

Милан Бркић родио се у Папратишту, срезу пожешком, округу ужичком, и као оглашени хајдук, ухваћен је 12 октобра 1896 год. у кући Владимира Савића из Миросаљаца (округ чачански, чију слику такође доносимо).

Колико је ово зликовачко створење. било опасно по грађански живот и имања, српских држављана, види се само из тога, што је српска држава, одредила 15.000 динара — уцене — ономе ко га ухвати или прокаже, где се може ухватити. Чим је ухваћен, ова је уцена од 15.000 динара одмах исплаћена проказивачу.

Он се још налази под иследењем, па с тога молимо, да се наши читаоци задовоље само са овим што је слободно изнети на јавност, а када се над њим пресуда изрекне, и кривише његове окончају, донећемо опширнији извештај. За сад доносимо само оволико.

---

* Ова изјава требала је да уђе у прош. броју на место изјаве Јозефинине.

** Решење којим се пријављени сопственик пописаних ствари упућује на парницу.

Године 1895, дошао је овај исти хајдук Бркић, са својом дружином, на сам дан Ускрса, у село Душковце. То је било у сред бела дана, када се сви радују Христову васкресењу, и када се сваки хришћанин весели, сећајући се мученика, који је на крсту умро, да спасе род људски од заблуда и да га задахне љубављу према своме ближњем. У душковачкој механи, било је тога дана око 200 сељака. Хајдук Бркић, са дружином уђе у механу, али без хришћанског милосрђа. Пред целим светом, који се ту затекао, изазове општинског председника, једног члана и писара општинског, па сву тројицу побије, опљачка и врати се у шуму. Невероватно али је тако.

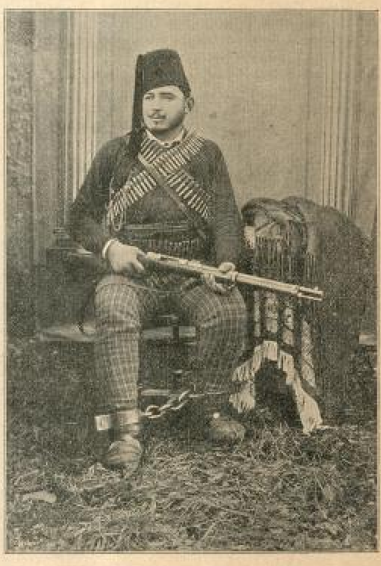

ХАЈДУК МИЛАН БРКИЋ

Након месец дана, после овога грозног злочина, дође Бркић са својом дружином у Гојну Гору, код куће Јована Стевовића сељака, који се ту само са женом затекао. Извуку га из куће и на најсвирепији начин, убију прљкама с плота. Овде нису хтели ајдуци да троше барут и да гараве пушке, већ овај злочин изврше и не употребивши оружја. После овога, опет их нестане у густој шуми.

До којих граница, дрскост и свирепост једнога звера у човечијем облику, може да иде, најбоље нам казују његова злочинна дела која је починио само за један дан.

У друштву са Кондовићем, Војком Тимотијевићем и Илијом Павловићем, једнога дана у 5 часова изјутра, дошао је Бркић на њиву Илије Непоповића у Пухову, овога са њиве дотерао кући и увео 1600 динара, рекавши му: „Ја сам тебе толико пута тражио, а последњи пут кад сам дошао к теби, ти се ме гађао и разбио си ми пушку". Пошто је извршио тога јутра ово разбојничко дело, кренуо се преко поља низ реку Бјелицу, правећи шенлук из пушака и свирајући у хармонику. У таквом весељу дође са дружином у Кретац и нападну на кућу Вучка Карића. Вучко се тада није десио дома, већ на њиви, где су га хајдуци опазили, па онда узму Вучкову пушку магацинку и почну га из ње гађати. Избацили су на њега више од 100 метака и то баш из његове сопствене пушке, коју је јамачно набавио да себе њоме одбрани! Срећан је био те га нису погодили, али он се не смедне вратити кући већ побегне у Чачак. Тада се хајдуци, са Бркићем на челу, крену и оду у Дљину на спрам шанца, где ухвате коло да играју, уз хармонику и отпочну певати и веселити се као да су цркву сазидали. Ту их стигне потера, коју је предводио, практикант Милоје Ђоковић, са четири жандарма и два пандура. Отвори се права битка и окршај између потере и хајдука. У том окршају г. Ђоковић буде рањен*). Сукоб овај између потере и хајдука трајао је подуже, али напослетку, буде безуспешан, и хајдуци са својим Бркићем, продуже пут и пређу Мораву код села Тучкова у срезу пожешком. Чим су стигли на место, нађу председника општинског Јеврема Сретеновића и убију га. После овога пожуре се да измакну од пожешке потере, која се беше за њима натурила, и у правцу ка планини Маљену сакрију се.

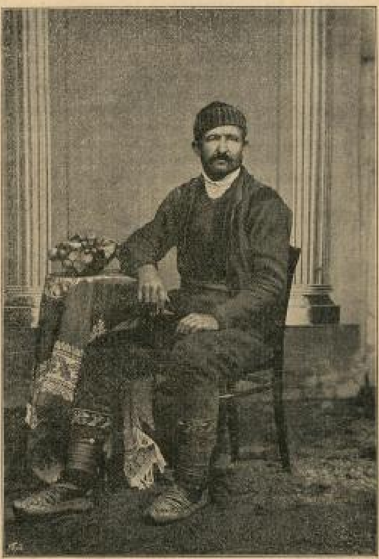

ВЛАДИМИР САВИЋ ИЗ МИРОСАЉАЦА

У његовој је кући ухваћен хајдук Бркић.

---

* Сада је г. Ђоковић писар начелства рудничког.

Све је ово Бркић са дружином извршио за један дан, почињући од 5 часова изјутра.

Његов друг Кондовић, имао је обичај, кад убија, да каже жртви: „Зини скоте, да ти не кварим зубе“, и увек је свакога гађао у уста.

Сада се Бркић налази у рукама власти и под судом, окован у тешко, за овакове зликовце, сковано гвожђе.

Са саме слике коју доносимо, неби се могло стећи убеђење, да је овај млади човек, толико свирен, кад његова недела неби то сведочила.

Приликом сликања, нису му смели да даду исправну пушку, и ако је окован, јер колико се зна за њега и колико се верује у његову смелост и кураж, па још и како је окићен реденицима у накрс, покушао би јамачно поред свега тога да бега.

Власт га је сликала у хајдучком оделу зато, што ако би се, каквим случајем измакао из руку њезиних, да га доцније може свако познати.

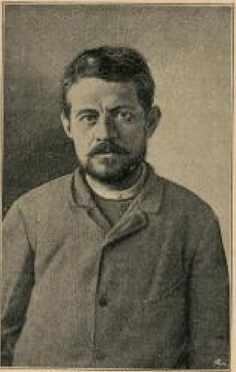

ЛАЗА ТОДОРОВИЋ „ЂАК“

У колу полицијских преступника, Лаза „Ђак“ заузима једно од важних места.

Он је био писмен, па за то је међ' друговима и био прозват: Лаза „Ђак“.

Писац ових редака, имао је с њиме и сувише много посла, па за то ће навести овде само један случај, који илуструје, не само одважност, него и вазда готову одлуку његову, да себе и своју слободу брани и убиством својих гонилаца. Лаза је био обичне величине: више смеђ; готово увек благог и насмејаног лица, али под тим осмехом скривала се права зликовачка душа.. Он је у више маха био осуђиван за разна злочиначка дела. Нарочито, опасне крађе, долазе у оквир његових најмилијих предузећа. Био је преко мере хитар и досетљив. Писао је врло лепо, а стил му беше смишљен и без ортографских погрешака.

Једне ноћи, а то је било од прилике у јесен 1886 год. писац ових редака беше обилазио с патролом реон кварта врачарског. У железничкој улици (преко „три кључа“) застаде са жандармима пред једном малом, ниском кафаном, у којој је жмиркала лампа више плехане пећи. Могло је бити око 12 сахати ноћу... Спољна врата беху до половине у стаклу те се лепо виђаше унутра у кафани. До саме пећи седео је човек у малом, црном шеширу, више немарно и слободно. Шешир је био натукао дубоко на очи. Сем њега, никога више није било у кафани. Бледа светлост лампе беше обасјала његову целу фигуру. Изгледаше, да се у њој скрива један опасан зликовац.

Као дежурни те ноћи лупнух на врата. Унутра тишина. Човек се код пећи не покрену. Лупнух и по други пут. Осмотрих кроз прозор. Човек се код пећи прену. Нагло ђипи са столице и диже шешир по врх чела.

— То лице! викнух. Он је!.... — Отварај у име закона!

Човек онај брзо приђе вратима и одригла браву. Уђох за један корак унутра а жандарми стајаху на пољу пред вратима.

— Ко си ти?

— Зар ме не познајеш? викну упитани и појури поред мене на поље. У руци му се засија велики, месарски нож....

На вратима се заглависмо. Није имао маха да нож употреби.

Брзо га одгурнух напоље и он испаде на улицу и поче бежати. Викнух жандармима да појуре за њим. Они се нададоше у трк за њим вичући стој, а за тим избацише и неколико револверских метака.

Редов Велимир, мали, али срчан војник јурио је за бегунцем у правцу „Госпођине чесме“. Ту се бегунац спотаче и паде у један ров, а Велимир га дохвати за гушу и упре хладну цев од револвера на његово чело.

У то стигох и ја са осталим жандармима. Везасмо добро бегунца па га из мрака доведосмо на светлост једне уличне лампе.

— Ко си ти? А, а, гле, па ти си Лазо, соколе мој? Е, нисам се надао, да ћу те овако изненада наћи!

— Моли се Богу, рече он, што се заглависмо на вратима, а ти би сад купио црева по калдрми.

То је био Лаза „Ђак“.

⁂

Лаза је издржао своје и био је протеран негде у Србију.

После онога случаја на годину дана, добих писмо једно из Зајечара. Отворих га. На њему беше потписан: „Лаза ђак“. Прочитах лепо исписани рукопис и просто ме целог језа подузе. Лаза ми је измеђy осталога ово писао:

„Ако дā Бог, те дођем у Београд, прва ће ми брига бити да теби смрсим конце. Ако те онда, оне вечери, нисам смакао, смакнућу те чим дођем у Београд. Ово ти је поздрав од — Лазе „ђака“.

(Свршиће се)

СЛИЧИЦЕ ИЗ КОЦКАРСКОГ ЖИВОТА

I.

Познајете ли Марка „чапкуна“? Е, то вам је коцкар прве врсте. Хитар и окретан. Очи му играју као по — зејтину. Домишља се свакоме ђаволу. Најрадије сече кесе и потура под дукате сељацима „тантузе“. Неће да напада на појединце, ал' хоће да се ушуња у отворене станове и зграде, те да прилигне што му до руке дође... Он је уважен међ' својим друговима. Што је умео да пара, е, у томе је био, што но веле, прави „виртуоз“... Ми ћемо овде изнети само кратке сличице његовога „шеретлука“ а пошто смо били у положају органа београдске полиције, то ћемо и о другима његовим друговима коју проговорити, те да се види, са коликом „дозом“ препредености и лукавства располажу ти „питомци“ београдске полиције и тврђаве београдске.

Да почнемо са Марком.

Једнога дана 1886. год. ухвати жандарм пред позориштем Марка, баш у тренутку, кад је хтео да завуче руку у капут једног господина.

Овај жандарм био је на служби при кварту врачарском. Баш се тада био враћао са „експедиционом“ књигом из Управе града Београда у кварт, кад је Марка пред позориштем спазио. Познавао га као „злу пару“, па за то је и застао, те је ову „тицу“ зграбио за јаку и у кварт спровео.

Марко ко' — Марко. Није се ни чега тако бојао као „говеђе жиле“.... Од ње је имао „респекта“ и заклињао се, да ће бити „поштен“ само ако му се сада казна опрости.

— Па добро, рекох, опростиће ти се кривица, ал' да испричаш лепо, како си члану Р. предигао сахат у његовој канцеларији.

— Хоћу, вала, баш онако како је било.

И тада се Марко расприча:

— Једном ме доведоше са велике пијаце у кварт код члана Р. На њему сам спазио леп, златан ланац, који му по трбуху падаше. Чим сам стао пред њега, почех плакати и запомагати: молим, г. члане, само ми сада опростите! Никада нећу више ништа учинити. Само ми сада опростите. Бићу поштен и радићу свој занат.

За тим клекох и тако вукући се на коленима дођох до њега. Обгрлих му колена и покајнички молих га да ме не казни.

— Е, добро, Марко, рече члан. Нећу те казнити, јер сада ниси ништа ни учинио. Само си нађен у скитњи. Ал' ако те још једном нађем без занимања, одраћуте као — пса. Сад иди, па нађи себи службу. — Хвала г. члане... Идем... само, молим, видите колико је сахати, да знам овај час кад сам почео поштено живети.

Г. члан се маши руком за џеп. Пипа, нема ни сахата ни ланца. Чуди се. Гледа, — опет пипа, аја, нема̂ па нема...

Ја му пружих и ланац и са̂т.

— Ево, г. члане, ово је била моја „последња операција.“ Никада више нећу овако радити...

— Ето, тако је то било!....

*

— Лепо Марко! Ал' сад ми причај како крадете кокошке?

Марко прсну у смех.

(Наставиће се)

СПРЕЧЕН ЗЛОЧИН

Историја једног покушаја: прављење лажних новчаница.

О прављењу лажних новчаница, писало се до сада много. Ова радња узимала је све више маха у разним правцима. Ал' начин извођења овог казнимог дела, вештина интересованих лица за овај посао, веома је јако занимао Пештанску полицију, која је ушла у траг онима, који су хтели да фалсификују српске новчанице од 10. динара.

Пошто је ствар од општег интереса, а нарочито што у њој играју улогу два Србина, ми ћемо је испричати нашим читаоцима, онако, како је текла и како је изложена у актима пештанске полиције.

. . . . Једнога дана дођоше у Пешту два странца. Кочијаш их је одвезао у гостионицу код „Зеленог Венца“ у Керепешкој улици. Собом су носили два доста велика путничка пртљага.., На први поглед видело се, да су од пута уморни и да су желели мира и одмора. Чим су ушли у одређену собу, наредили су послузи, да их нико не узнемирује, јер желе да се одморе од пута и умора.

У књигу гостионичарску, у којој се бележе путници записали су ово:

Вилман Јосић трговац из Београда;

Ђура Туцаковић банкар из Београда.

То беше све. Ал' особљу ове гостионице пала су у очи ова два сумњива странца. Нарочито њихов поглед, па онда често обзирање и оно: *да их нико у соби не узнемирује.*

Да би оба одстранили од себе сваку сумњу изјавили су: да желе дуже остати у овој гостионици. То, а и њихов галантан живот, одстранило је од њих сваку сумњу, и особље их је са поштовањем и поверењем свуда предусретало.

Оба ова госта нису неколико дана из своје собе излазила. Но кад су једном пошли у варош наредили су собарици, да им собу не дира и не спрема, јер, веле, имају много ствари, које се лако могу разбити, а тиме би знатну штету претрпели.

Кад су изашли из гостионе, упуте се полако у „биро“ мађарског штампарског удружења.

Јаве се секретару.

— Шта желе господа? упита их учтиво секретар.

— Треба нам два вешта штампарска радника, који потпуно разуму српски језик, а тако исто и један добар машиниста, рече „Вилман.“

— Биће те услужени. Молим за број и улицу вашега стана?

— Гостиона „Зелени Венац“ у Ќерепешкој улици . . .

— Захваљујем. Тачно у 4. сахата послаћу вам и слагаче и штампара.

Странци се учтиво опростише са секретаром и одоше у правцу Андрашијеве улице, а за тим свратише у варошку башту где су ходили у живом ал' поверљивом разговору . . .

У 4. сахата по подне, дођоше у гостиону код „Зеленог Венца“ два штампарска радника и један машиниста. Између њих био је један Србин, неки Ранко Милић. Пријавише се странцима. Пажљиво их испиташе, па онда веома љубазно одбише она два слагача а задржаше Милића, који с њима у соби остаде.

Чим су она два слагача изашла, Ђура мету кључ у браву и затвори собу.

Остадоше њих троје сами.

— Господине, одпоче „Ђура“ врло тихо и с поверењем, ми смо овамо дошли по једноме важноме послу. Тај вам посао можемо поверити само тако, ако умете тајну чувати. Ваше ћутање, донеће вам 420 форината месечне зараде . . . .

Ранко одговори да ће тајну чувати, и да се на њега могу слободно ослонити.

— Дакле, чујте, настави Ђура тоном строгог поверења. Ми смо чиновници државне штампарије у Београду. Наш је утицај код меродавних фактора у Србији велики, и ви ћете тамо добити леп положај, но под условом, да се једна поверљива ствар сврши овде у Пешти.

Ранко с напрегнутом пажњом очекиваше шта ће даље бити

— У нашој државној штампарији, поче опет „Ђура“, нестало је „клише“ од новчанице 10. динара у сребру. Тражен је поверљиво на све стране али без успеха. О овоме власт ништа не зна, јер би ствар узела јаче размере на штету чиновничког персонала, који у тој ствари није крив. Управник штампарије у грдној је неприлици. Боји се, ако се за ово дозна на надлежноме месту, да ће доћи под суд са целим својим особљем. И није му лако, па боме ни нама. Ствар је врло тугаљиве природе. За то нас је управник овамо послао у највећој тајности и поверењу, да се овакво „клише“ изради, како би се избегле неприлике, које би неминовно настале, ако се овоме делу у траг уђе. Ето, за то смо вас позвали, да нам онакав образац израдите. Ако добро испадне добиће те одмах 200 форината. Шта велите на ово?

Ранко је одмах прозрео њихову намеру. Видео је у току говора, да има посла са препреденим варалицама, па је привидно на све оно пристао, што су они од њега захтевали.

Пошто се тачно споразумеше о дану кад ће се опет састати, Ранко изађе из собе... Беше узбуђен. Брзим корацима упути се у полицијски одељак. Тамо је испричао целу ствар и замолио је, да му се даду два преобучена жандарма.

Сад је цела ова ствар била у сигурним рукама.

После четири дана, о уговореном року дође Ранко у гостиону код „зеленог венца“. У соби је затекао оба странца у живом разговору.

— А, ви сте врло тачни рекоше оба у један глас, кад Ранка угледаше.

— Као што видите. Но да вам саопштим мој предлог. Нашао сам сигурног цинкографа, који ће на цинку веран отисак банке направити. Да одемо до њега и да се о томе споразумемо?

Оба странца пристадоше на тај предлог и кренуше се са Ранком у варош.

Ранко их одведе код некога Курза у Калвинској улици. Курз је био фото-цинкограф.

— Останите ви напољу, док ја с њиме посао уредим, рече Ранко, и уђе у радњу Курзину.

Оба странца шетаху најлак поред радње.

— Можете ли да израдите један „клише“ за ово, упита Ранко и показа Курзу једну српску новчаницу од 10. динара.

Курза погледа оштро хартију.

— Но, то је банка!

— Јесте.

— А за чији рачун молићу?

— Сад ћете и то знати, рече Ранко, па позва Вилмана и Ђуру у радњу Курзину.

— Ја морам то знати настави Курза, јер не смем тако што радити. Дакле, за кога, молићу?...

— За српску државу, одговори Ђура. Ако добро израдите, добићете 100 форината.

Док се такав разговор водио у радњи, дотле је помоћник Курзин отишао у полицијски одељак и саопштио целу ову ствар.

— Знамо ми све. Предузете су нужне мере противу оба странца. Само ћутите — то је све што од вас тражимо.

Одмах за тим, два преобучена жандарма дођоше у радњу Курзину и представише се странцима као цртачи. Курза их је познао, па им је те људе представио као поуздане и веште за тај посао...

Ђура, Витман, Ранко и оба „цртача“, упутише се у гостиону код „зеленог венца“, да се о целој ствари тачно споразуму.

Док се то догађало у радњи Курзиној и у гостиони код „зеленог венца“, дотле је Пештанска полиција известила српско посланство и молила је, да одмах прибави из Београда доказе о овим личностима, како би се по томе, и на основу прибављених доказа, могло даље по закону поступити.

Из Београда стиже овај одговор:

„Те две личности браћа су и опасне варалице. Ваља их одмах притворити....“

Разуме се да су оба одмах притворена и противу њих истрага отпочета.

Дело је у свему потпуно доказано... Покушај је спречен.

Намера је њихова избила на видик само вештим трагањем полицијске власти.

Ранко је учинио само своју грађанску дужност.

* * *

Овај случај изнесмо у цели, да се види, како код другог народа, сваки грађанин појима своју дужност према закону и наредбама истражне власти... Сама власт треба да има потпоре код својих грађана у случајевима кривичних дела, јер тиме утире пут својој радњи и долази брзо до материјалне истине. За то се тамо злочинна дела брзо изналазе, докази прибирају и у опште све оно, што стоји у вези са оваким једним делом.

Ал и истражна власт у оваким случајевима, мора да је вешта и обазрива. Несме бити нагла и плаховита. Екстрем искључује сваку истрагу. Хладно, мирно, стрпљиво и обазриво треба поступати при свакој истрази. Само тако долази се до повољних ресултата... Кад се цела ствар до најмањих детаља има у рукама, онда се иследник ослања на законску процедуру. Поступак судски само је упут за кривичну радњу. Но пре свега треба прибрати све оно, што се даље може сместити у оквир законских формула.

На темељу пажљиве истраге почива материјална истина, а, разуме се, онда и судска радња добија прави облик; *неумитне правде.*

НА ЗНАЊЕ

Разговарали смо са г. Тасом Миленковићем о уређењу и правцу нашега листа. Поред изјаве његове о допадању свом, он нам је обећао, да у нашем листу пише чланке о европској полицији, где се у више префектура лично бавио и на месту се о радњи и спреми њиовој упознао.

Чланци ће се звати „*Тасина писма*“. Ствари су до сада непознате. У тим писмима износе се средства и вештине са којима се европски полицајци служе, да казнимим делима у траг уђу. Изношења ова биће врло интересантна и за наше полицајце врло поучна.

Још сад обраћамо пажњу наших читалаца на та „*Тасина писма*,“ у којима ће бити верно нацртани многи занимљиви догађаји, које уме да опише само вешто перо првог нашег криминалисте.

Сем тога г. Таса обећао нам је, да ће нам радо уступити и неке листове из свога занимљивог дневника, који још нигде нису штампани

Коме је у опште познат рад овог нашег српског Теме-а, тај ће са највећим интересом пратити ова саопштења....

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Богољуб Сударски из Београда, осуђеник беогр. казн. завода, пуштен је 1. оп. м. из затвора, но има још да издржи годину дана полицијског надзора. Власти онога места, где се Богољуб настани, треба да обрате пажњу на њега.

ОБИЈЕНА СУДНИЦА

Ноћу између 3 и 4. августа ове год. обијена је судница општине топличке среза сврљишког и украдена су два печата општинска, (за восак и фарбу) једна свеска сточних пасоша, серија 68 под бројевима 9801 до броја 10000 закључно (од којих је потрошено свега до 6 комада). Сем тога 14 динара у никлу и бакру, један рачун за сено издан од гарнизона нишког Димитрију Стефановићу на 19 дин. и 50 пара; неколико признаница о издацима општинским и један нови сукнени гуњ.

НАЂЕН ЛЕШ

У атару општине свилајначке нађен је леш непознатог погинулог човека. Убијени је средњег стаса, обријан црномањаст, бркова средњих косе и очију црних, танак сувоњав; стар око 35 година. Од одела имао је памучне гаће и кошуљу, на ногама сукнене обојке, куповне опанке, каише и алеве чарапе, на глави стару, црну куповну плетену шубару, сукнени гуњ и шарене тканице. Све власти треба ово да објаве, ради сазнања фамилије покојникове.

ТРАЖЕ СЕ

Сава Богдановић из Сење среза параћинског и **Давид Бошњак** из Сарајева покрали су 3000 динара у Софији па побегли. Они се траже по депеши из Софије, но опис њиов није означен.

Ђорђе Јанковић Циганин из Богдановца — Такове, заједно са својом женом украо је 27 пр. м. испод забране кола и коње у намери да то отуђи и дуг да осујети, па побегао. — Сазнало се да се налази негде у београдском округу по селима, купује пилеж па их гони у Београд.

Љубомир Јовановић тежак из Санковића ср. колубарског окр. ваљевског окривљен за више крађа, побегао је испред власти 10. ов. м. — Љубомир је стар 30 год. раста средњег, црномањаст, брије се, осредњих бркова. Од одела имао је копоран, фермен и чакшире: на глави шубару а на ногама опанке. Држи се да је отишао за Београд или Пожаревац преко Лазаревца.

Павле Симеона — Травла Флорића из Бигренице: стављен је био под суд, у притвор и оков због паљевине, па је 6. т. м. спроведен на лечење у окр. ћупријску болницу у влашким хаљинама. Ноћу између 6. и 7 побегао је из болнице однев са собом и оков. У цељи, ваљда да скине оков однео је и сикиру болничку.

Артеније Јегдић из Аустрије осуђеник београд. казненог завода, побегао је са рада испред војника у градском парку. Од одела однео је на себи гуњ и капу од белога сукна, гаће и кошуљу и на ногама опанке, али, он се свакако преобукао у друго какво одело. Стар је 25 година, омален, образа округлих, чела висока, очију, обрва и бркова црних по лицу рошав. Писмен је.

Паја Мијушковић, надничар из Смедерева, који се иначе зове Никола Јелић, ноћу између 5 и 6. ов. м. извршио је крађу Јефти Јовановићу тамош. Он је ухваћен 7. т. м. у Гроцкој али од покрадених ствари није код њега нађен пиштољ — сребрњак на капслу. — са паковском јабуком. По извршеној крађи Паја је био у друштву са Марком Н. који је родом из Херцеговине и још једним младићем из Бачке, који су му одузели украђени пиштољ и од његових ствари један капут од црвенкастог штофа, у коме је била Пајина крштеница и пасош, па отишли у правцу Београда. — Марко је стар 35. год., средњег раста, доста развијен, црномањаст, бркова пуних и црних. Од одела имао је на себи, гуњ и чакшире од црног сукна али старог, на ногама опанке са узицама а на глави црну шубару. Носио је неку торбу и у њој један црни капут. — Овај други младић стар је 22. године, раста средњег, црномањаст, наусница малих. Од одела имао је на себи црни капут и шарене панталоне; на глави црни мекани шешир а обувен у ципеле. Биће да је то онај Петар Н. који је покрао манастир Чокешину, према депеши начелника среза јадранског од 11. пр. м. број 7428. Пронађене треба спровести начелству окр. подунавског у вези начел. бр. 12922.

Милош Николић — Ристић, родом из Црне Горе, који је живио у Смедереву као надничар, извршио је крађу ствари Мирку Јовановићу, теж. из Смедерева и то: нове чакшире и антерију од сукна, фермен чојани, пар чарапа, опанке са каишима, капут и шубару нову, чаршав и више кошуља и гаћа, пасош Црногорске кнежевине на име Михаила Радуловића из Црне Горе, уверење на име истог Михаила од општине Смедеревске, и венчаницу Михаилову и његове жене Добрије. — Милош је танак. висок, црномањаст, црних бркова. Браду је имао шпицасту, ну могуће да је обријао и онда се може познати по рупи на бради добивеној од ране, по шкрофули на врату, а и по томе што је фаличан у једну ногу. Стар је до 30. година.

РЕД ПРИМАЊА:

Г. Министар унутр. дела прима: понедеоником, средом и петком, од 10 сати пре подне, до 1 сата по подне.

Начелник министарства прима сваког радног дана од 10—12 пре и од 3—6 по подне.

Инспектор министарства сваког радног дана од 3—5 по подне.

Управник града Београда сваког дана изјутра од 8—9 и кад се врати са рапорта из Двора и министарства од 11—12 а после подне од 3—6.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

На наш лист претплатила су се сва министарства, више новчаних и других завода са по неколико примерака, а Управа града Београда на 10 примерака, са наређењем да га сва подручна јој надлештва држе. Исто тако и команда жандармерије узела је наш лист за своје канцеларије у Београду и канцеларије свију одреда у земљи. Сем тога, до сада су се претплатили скоро сви полицијски чиновници, многи гостионичари и кафеџије и друга приватна лица из Београда, чија имена због малог простора неможемо да саопштимо. Хвала им.

Претплатили се на наш лист Сретен Поповић пред. општ. из Младеновца и г. Стев. Атанасијевић практ. нач. из Смедерева.

Николи П. Ђуричићу писару начелства Врања. Примили смо 25·50 дин, упутницом претплате до краја године за вас, г. Драг. Цветковића писара, и г. г. Данила, Тому, Глишу и Атанасија практиканте. Хвала.

РЕД ПЛОВИДБЕ:

ПРВОГ КРАЉЕВСКОГ СРПСКОГ БРОДАРСКОГ ДРУШТВА

Из Шапца за Београд понедеоником, средом и петком, у 7 сати изјутра.

Из Београда за Шабац недељом, уторником и четвртком, у 7 сати изјутра.

Из Београда за Дубравицу сваки дан у 6 сати изјутра.

Из Београда за Градиште, средом и недељом, у 6 сати изјутра.

Из Градишта за Београд средом и недељом, у 12 сати у подне.

Из Дубравице за Београд понедеоником уторником, четвртком, петком и суботом, у 11 сати пре подне, а средом и недељом у $3\frac{1}{2}$ сата по подне.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 3. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 23. АВГУСТА 1897. ГОДИНА I.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. — Претплата се полаже у Београду код Уредништва „Македонска улица број 20.“ а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. — Цена је листу на годину 20 динара, на по године 10 динара. За иностранство на годину 30 динара. За писаре при начелствима, практиканте у опште, општинске писаре оних општина које су већ претплаћене и за жандарме, у пола цене, но они морају непосредно слати претплату уредништву. Поједини бројеви не продају се. — Рукописи не враћају се. — Писма само плаћена примају се. — Огласи примају се по погодби и то, месечно, тромесечно, полугодишње и годишње.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

Уређивачки одбор „Полиц. Гласника“, одлучио је: да се од 1. Септембра обустави даље шиљање листа свакоме, који дотле не положи претплату. Чинимо пажљивим наше претплатнике и молимо их да са претплатом похитају.

ТАСИНА ПИСМА

I.

У Берлину, Јула . . . .

Већ петнајест дана како сам у берлинској полицији, и сваког дана по неку нову интересну појаву имам да видим. Шеф криминалног одељења, поштовани г. гроф *Пиклер* и чувени немачки криминалиста инспектор г. *фон Хилесем* показују на сваком кораку своју и сувише добру вољу: да ме упознаду са свима приликама и појавама велике вароши и велике полиције . . . Ја не знам како овим добрим људима да се захвалим. Ништа нису хтели сакрити од мене. Увели су ме и у своје *тајно, поверљиво одељење* да сав полицијски апарат видим . . . Ја доносим у Београд масу: прописа, упустава и формула; и ако само у нас буде једнога министра, који озбиља седи на министарској столици за то, да свој ресор уреди — сав овај материјал може корисно послужити за реформу београдске полиције, која и људе и установе своје има из доба београдскога Риза паше!!!..

Када сам јутрос дошао у полицију, криминални инспектор скрену ми пажњу на једнога опаснога зликовца, кога је тога дана имао на испит да узима. Лањске године удављена је овде и опљачкана једна богата, постарија жена, по имену: Марија Веберова. Догађај обичан у великој вароши. Али ми инспектор обрати пажњу на исказе оптуженикове. Пазите, вели, на зло, које је у нас ухватило дубокога корена . . . Мало после доведоше кривца. Крупан висок човек. У лицу беше блед, измучен. Њега су из апсане довели два полицијска агента. Гледао сам кроз прозор, када су га преко дворишта водили. Један га је држао за једну, други за другу руку. И мора да су га за зглавкове јаче притезали, јер се је кривац међу њима прилично од болова увијао. Агенти су овде високи крупни људи, располажу јаком снагом. Осем тога сваки носи собом: револвер, оковану штапину, боксер, ланац и т. д. и одмах, без дугога увода, употребљује, како му је када потреба . . . — У собу инспекторову уђоше и злочинац и агенти. Он у средини, а они са стране. Не дају му мрднути. Осем њих на пољу, пред вратима стоје шуцмани (жандари), који на први глас упадају у нутра и чине своје. Инспектор, уз припомоћ члана г. *Лабоа*, поче ислеђење. Прво, по обичају, пита за име. Кривац ћути. Питање би неколико пута поновљено и предочене све незгоде, које ће оптуженика постићи, ако буде и даље своје право име крио. Кривац најзад проговори. Рече, да му је име: *Хајнрих Шуникт*. Одакле сте — питаше г. Хилесем. Кривац — ћути. Чиме се занимате? — Кривац — ћути. Где седите? Кривац — ћути. Имате ли породицу? Кривац опет — ћути . . . . Сва ова питања беху неколико пута поновљена. Инспектор употреби сву своју речитост и строгост, па опет ништа. Кривац није хтео никако говорити. И ово име што је казао — шапну ми г. Хилесем — и то је лажно.

— Дело сте учинили, рече му инспектор, то не можете одрицати, докази су противу вас јаки, да вам сва ваша извијања не могу помоћи: нађен је на месту ваш рукопис, траг вашега одела и т. д.

— Ја и не одричем, одговори кривац, дело сам учинио. И не кајем се за идеју, којој сви ми служимо . . .

— Ви сте социјалиста, члан анархиста, или . . . .

— Узмите које хоћете, одговори кривац и подиже главу, ја служим идеји, и све што сам од убијене узео, дао сам на извршење наших начела . . .

Криминални инспектор не хтеде га више ни питати, знао је већ с ким има посла, него викну: да га воде у *фотографско одељење*.

И ми пођосмо тамо. Поред оне двојице дођоше још четири агента. И одмах сам видео зашто . . . Полицијски фотограф рече кривцу: да седне на место за фотографисање. Кривац не хтеде. Инспектор даде миг и четири јака агента подигоше као сламку злочинца и бацише га на столицу. И њего притискоше на рамена. Кривац поче онда да се праћака, али рекао бих да једна тешка песница паде му за врат, и он хукну. Инспектор се учини као невешт . . . . Али таман фотограф да удеси свој апарат, а кривац стаде главу на све стране окретати тако, да се не могаше ухватити ни један миран моменат. Инспектор викну оштро: држите га. И онда две шаке падоше на главу кривчеву и притегоше га, уплев прсте у косу, за место, на коме је седео. Двојица га притегоше за руке а двојица за ноге. Кривац опет покушаваше да лице сакрије, али му не поможе. Остаде као прикован на месту. — Фотограф онда приђе и за часак сврши снимање. — Фотограф ће онда слику умножити са неколико стотина егземплара. После ће се разаслати свима немачким и главнијим страним полицијама у цели: не би ли који кривца познао и право му име, занимање, и остале прилике показао. — Од полицијевога фотографа поведоше кривца у оделење где се врши лични опис и мерење кривца. Ту се опет узима мера и бележе општи знаци на кривцу. Г. Хилесем обраћа нарочиту пажњу на меру *ушију*. Ту је теорију он пронашао. Јер у свету нема два човека, у којих би уши по своме обиму, ширини, висини једнаке биле. Он је био добар показати ми читаву штудију, коју је, бавећи се овом ствари на кривцима, чинио.

Када се са кривцем сврши и овај посао, онда му слика и цео опис долази у *албум за кривце и злочинце*. О томе албуму ја сам писао нешто у „Пороти“ 1882 г. али ево где ми се сада дала прилика, да га баш очима видим и са његовим се оснивачем упознам. Берлински албум је врло интересантан. Слике су овде поређане по кривицама, како је ко од њих на коју кривицу склон. У првом албуму су само убице. Код свакога стоји записано прво, право његово име и презиме, место рођења, породичне прилике, па онда су изређана разна имена, која има обичај да на се узима; затим, када је и код кога суда за које дело суђен или осуђен био; на каква је злочиначка дела склон; каква оружја употребљује, има ли особених знакова на себи; да ли има обичај, да употребљује лажну браду, бркове, косу; какво одело обично носи и т. д.

У другом албуму долазе само лопови. У трећем варалице. У четвртом кесароши. У петом они, који се одају на полне кривице, и т. д. све са оним горепобројаним описима.

У Бечу нисам приметио (већ о бечкој полицији говорићу такође у овим мојим писмима) али у Берлину пада јако у очи, да се овде злочинци, полазећи на свој посао, врло вешто облаче и маскирају. Није могуће познати их. Јуче сам видео неколико таквих егземплара, и просто сам се дивио вештини берлинских лопова. Један од берлинских лопова није имао носа. Био је крњав. Али он даде себи направити лажан нос и лажну браду, те је тако неколико месеци ишао по Берлину те крао и пљачкао. Оштећена и покрадена лица означавали су и описивали добро кривца, али овај је имао браду и нос — никако, дакле, у први мах да падне сумња на онога без носа. Тек после дужега времена једва испаде за руком члану г. *Вахлу*, да онога крњавка ухвати. И онда га даду фотографу, те га слика и с носем и без носа и с лажном брадом и без браде, те тако са свима оним обележјем уђе овај кривац у *криминални албум*.

Није мање интересантан и практичан албум за кривце са *особеним знацима*. Тако у једном делу тога албума налазе се обележени кривци они, који имају младеж на лицу; у другом који имају нараштаје (чворуге) на челу, носу и т. д. У трећем, који имају какве овоме сличне белеге на руци, нози, рамену, врату и т. д. У четвртом, који су разроки, ћорави на једно око и т. д. Овакве кривце, када се деси злочин, лако је ухватити. Једном се десило, да је кривац у једној кући напао човека. Дигао му сахат с ланцем и одмах утекао. Оштећени предавајући тужбу, на питање иследниково, казао је, да је кривац на образу, близу носа имао ожиљак, који је добро уочио. Одмах му је показан албум са особеним знацима. И оштећени је на петом, шестом листу нашао кривца. Потера се дала за кривцем, пошто је иначе био познат полицији, и истога дана буде ухваћен у вароши.

Тако нешто ја сам био увео и у београдској полицији. Писар В. Недић, вешт чиновник, који је полицијску службу вршио с пасијом, имао је дужност да свакога апсеника свуче гола нага, и све особене знаке са њега прибележи у нарочиту књигу. Једнога дана начелство крушевачко телеграфише београдској полицији и јављајући: да је ухватило једнога опасног кривца, помиње његово име и пита, да ли је он познат управи Београда. Ја одмах приметим, да ће поменуто име бити лажно, него нека се ухваћено лице добро прегледа, неће ли се на њему опазити какав особити знак. Начелство га онда прегледа и јави: да ухваћени кривац има велики црн младеж на левом рамену. Загледамо у књигу, и тамо нађемо забележено: да такав белег на своме телу има Јеврем Марковић, звани Ћопа, познати опасни злочинац, који је већ неколико пута био осуђиван на робију. Одмах јавимо начелству. И тако после притеран у крај, и сам кривац призна своје право име и своју прошлост.

(наставиће се)

О КОЦКАРИМА И КОЦКАЊУ

Коцкање долази у област забрањених оклада* које се врше међу људима, и отуда се мисли, да су се људи коцкали — кладили — од кад постоји свет, а нарочито, да су ову радњу упражњавали од како се међу људима развио појам о вредности извесне ствари, која се меће на коцку. Док није на свету било новца, дотле се међу људима вршила размена добара — ствари — на врло примитиван начин, и тада је могло између људи бити само окладе, која у самој ствари није ништа друго, него данашње модерно коцкање, а од како је постао новац, и од када се о њему развио појам, да је он мерило вредности за сваку ствар, која међу људима пролази, од тога су доба, садањи начини коцкања, заменили примитивну окладу. До душе и сада се људи кладе, али то чине само онда, када је дотични предмет пред њима, или кад га обе стране довољно познају па ипак превара при окладе не помаже никоме, већ шта више одмаже. Али коцкање је узело са свим други правац, нарочито у данашње доба, и прешло је у ординарну *превару*. Са тога је ова врста изопачене, или ако хоћете усавршене оклада, законом забрањена, зато што се и не сматра другчије него као превара.

Од када има, дакле, у свету коцкања и коцкара, од тада је у непрекидној важности мисао између њих, да један од другог што добије и тиме да се оштети онај који губи. Има људи, који су сав свој век посветили томе, да се навежбају на који ће начин што лакше и сигурније добити од противника новац, или ма какав предмет, који је стављен на коцку. Та сигурна могућност, да један добије од другога, онај предмет који је стављен на коцку, зове се често међу коцкарима „вештина“. Ова је вештина допринела у свету мноштво жртава, а то све због тога, што се неки човек који је невешт у коцкању упусти у игру са другим човеком, коме је то занат, и разуме се, мора да изгуби. Њега је повукла лакомост да на лак начин добије што год, и незнајући, да је оно лице, с ким хоће да се коцка препредени занатлија у коцкању. Људи, којима је коцкање занат, и не коцкају се у самој ствари, већ врше обичну *превару*, на врло неопазљив и вешт начин. И кад један човек изгуби новац или имање, онда тек види, да је имао посла с препреденим коцкаром. Пре тога, мислио је, да је дотични — коцкар

---

* „Оклада је онда, кад ни једној страни, није познато шта ће изаћи. Ако се докаже, да је једна страна знала, па се чинила да не зна шта ће изаћи, па тако добије; онда је превара и оклада не вреди ништа. Онај који тако добије, враћи ће улог натраг; који пак, знајући изгуби, сматра се као да је учинио поклон“. § 792. гр. зак.

„Онај који карте, или друге коцкарске (хазардне) игре на велике новце, за корист и у виду заната упражњава, да се казни затвором од 3 до 12 месеци, а поред тога у новцу од 50 до 300 талира; осим тога и сви при игри нађени новци одузеће се, за рачун, правитељствене касе. Исто тако да се казне и они, који по вашарима, саборима, или иначе, по варошима и паланкама, или селима иду, карте или друге справе за овакове игре са собом носе и свет варају. Ако је карташија странац да се из Србије протера“ § 285. крив. законика.

— човек, као и остали људи, али пошто изгуби, онда руке на у прса. И сад му је тек јасно, да се тај препредењаковић и није у самој ствари коцкао на častан начин, као што то може да буде, већ да га је просто преварио, на врло лукав, смишљен, вешт и невидљив начин.

Из овога се види, да су сва лица, којима је занат коцкање, врло опасна, како за личну тако и имовинску безбедност. Ми ћемо у овом чланку, приказати нашим читаоцима, карактерне знаке „коцкара" и „коцкања" те тиме да дамо могућност оном човеку, који се по кад-што, оће и да „покоцка" да може познати, пре но што изгуби новац, има ли посла са „коцкаром", коме је ово занат, или не.

Сви су коцкари, са малим изузетком, по природи бистри, окретни, вешти, а врло лени, да зараде на поштен начин. Њихов је разум, услед непрекидног размишљања о превари врло изоштрен, и са тога се у тренутку сваком лукавству досете. Да им је, да уживају у свему што пожеле; то им је душа. Због тога су и сувише а често врло претерано страсни за уживањем. Код женског су света особито добро примљени, и врло се лежерно понашају, представљајући се вазда као кавањери. Услед превелике страсти за уживањем, жртвују свачије поверење, само ако отуд могу извући за себе какву корист, и због тога су врло неповерљиви. То су општа својства свију варалица—коцкара— и по њима се сваки од њих може познати.

Сваки би се преварио, кад би уочио само једну особину, од оних што смо изложили, код извесног лица, па да отуд закључи, да је то лице коцкар. Не, њих треба добро проучити, и онда, само ако је прави коцкар — варалица — наћи ћете код њега све напред побројане особине.

При картању, коцкари употребљују различита лукавства, да би боље опељушили противника.

Једни се користе знаковима испод астала, нпр. додиривањем свога ортака ногом, да му тиме каже, шта треба да ради према трећем, који је са њима сео да се карта. Ови се знаци обично употребљују кад се њих више картају за једним столом, па између њих седе два коцкара, који дају знаке један другом испод астала.

Други се опет користе тиме, што ноктом или пепелом од цигаре обележе карте, и тако их познају с леђа, па разуме се насигурно ударају на кеца, седмицу, десетку и т. п. Ово обележавање карата, зове се маркирање, а употребљују га коцкари при свима играма. То није сувише мудра вештина, па се њоме прави коцкари користе ређе, али је најчешће употребљују обични коцкари,—варалице — који се на неким местима зову полуказаци.

Има опет неких коцкара, који напред уговоре међу собом извесне знаке и њима се служе при коцкању. То бива понајчешће, кад се два коцкара договоре да опељуше трећег; дакле игра у троје.

Ови пак коцкари, који на врло вешт начин знају да пакују карте, служе се при игрању тиме, што врхом од игле ровашe карте на леђима, али тако неприметно, да иоле невешт коцкар, апсолутно не може то да опази. Ова сорта коцкара, често је пута у договору с кафеџијом, коме у напред донесу маркиране карте, па кад неко наиђе да се коцка, кафеџија, који држи страну варалици, донесе му карте, које је овај раније обележио, и на тај начин превари свога противника.

Други опет коцкари врше превару помоћу светлости, Ово чине помоћу огледала, помоћу табакера, новчаника, који су сјајни и помоћу других подобних ствари. Такви коцкари, док поделе карте, видели су већ, било у огледалу, на табакери, на новчанику итд. шта су поделили противнику и какве је овај добио карте.

Бива врло често, да се коцкари користе црним наочарима, зато што се знаци на картама који су помоћу фосфора направљени, виде једино кроз црне наочаре, јер се фосфор опажа само у помрчини, а ово се изводи вештачки помоћу таквих наочара.

Има коцкара, који се служе неким знаковима од цинка.

То су справе, које се нарочито у фабрици праве, према поруџбини дотичног коцкара. Ову врсту лукавства, врше обично главни коцкари, они што се зову на неким местима казаци. Они се налазе понајвише у главним гостионицама, у великим варошима, у бањама, и у опште где се стиче богат свет. А обични коцкари не служе се таквим мајсторијама него траже ћара по вашарима, омањим кафанама и меанама, шатрама и ћумезима; и у томе се знатно разликују од правих коцкара. Обични коцкари, разликују се још од главних коцкара и у томе, што у свакој прилици оће да се коцкају, а да би за ово увек били спремни, носе свакад собом карте и свећу. Док међутим, прави коцкари ретко се занимају обичном коцком, зато што се њихове вештине и лукавства не могу да доведу у склад са случајностима обичне коцке због чега се најрадије одају на случајне али велике коцке, као што су опкладе при картама, где се у један мах изгуби врло велика сума, — и онда разуме се, игра је свршена. Отуда долази то, да се прави коцкари не играју дуго. Обични коцкари разликују се од главних још и у томе, што су по природи бојажљиви и што се радо удешавају и кицоше, док међутим прави коцкари, врло су слободни и веома скромно али укусно и елегантно обучени.

Обични се коцкари познају још и по томе, што кад су у кафани они врло пажљиво испитују место, положај астала и остале околности, где намеравају да се коцкају, па кад све то потанко испитају и изврше, они онда позову већ у напред означену личност за картање. Разуме се по себи, да је та личност у договору са овим који је позива и да су за превару уговорени међу њима знаци. Кога сад ђаво нанесе међу њих тешко њему. Ово пак не чине никад прави коцкари, они се служе другим случајностима.

Обични коцкари радо кибицују, али су увек врло учтиви и ретко траже велико друштво при коцки. Понашање им је врло озбиљно а у свакој прилици, видећете како су веома пажљиви. Овакви су и при самој коцки, само ћете приметити, да сваки од ових коцкара, игра врло радо са шеширом на глави, изговарајући се да то чини због светлости, која му смета очима.

Прави коцкари међутим, понашају се, као што смо и раније казали, врло слободно а траже на све стране велика познанства и зато много троше и жртвују. Спрам женскиња су веома пажљиви, а при игри потпуно су равнодушни, било да губе или да добијају. Карактеристично је код њих то, што се никад не одричу да су коцкари и отворено признају да им је то најмилија забава. Кад заседну за коцкарски сто, показују се у почетку игре, веома расејани, избегавају сваку препирку и свађу при коцки, а карте мењају скоро сваки час. Но на крају крајева излази то, да су веома вешти у превари и никад се не збуњују, па ма били у највећим неприликама.

И једни и други коцкари имају у оним варошима где живе стално, засебну кафану или гостионицу, где редовно долазе и где се коцкају. Са гостионичаром и са осталом послугом у кафани или гостионици одржавају увек јаке везе пријатељства, а врло често бива, да се са њима и уортаче, као што смо напред казали. Често ће те опазити, да овакви гостионичари, радо позајмљују новац коцкарима, те и по томе се зна, јели кафеџија или гостионичар ортак коцкарски.

Обичај је код коцкара, да при игри, мету запаљену свећу с десне стране а иза леђа оставе такође горећу лампу али увек у пола и при такој укрштеној светлости изводе своје операције.

Обични коцкари познају све преобучене жандарме у главу и врло брижљиво пазе, да их ови изненада не натрапају.

Што се тиче самог коцкарског стола, он се обично изабере близу дувара, а то долази отуд што коцкари не трпе око себе кибицере. Код кафеџија или гостионичара, где се коцкање редовно упражњава, видећете, да су астали и остали намештај тако распоређен, било у соби за коцку, било у једном одељењу кафанског локала, како је најкорисније за варалице и коцкаре. Такав гостионичар, зна да светлост игра велику улогу при коцки, зато ћете приметити, да је светлост тако распоређена, како се то допада варалицама — коцкарима.

Светлост мора бити тако удешена да с десне стране и иза леђа баца светлост, тако да су карте које коцкар држи у левој руци у пуној светлости.

У почетку игре сваки се коцкар придржава строго свију правила учтивости и врло су ћутљиви, а то због тога, што за то време посматрају остале играче и цене њихову нарав и темперамент.

Ако је за играчким столом само један коцкар, онда он врши маркирање карата при самој игри, а ако их је више, па сваки зна те марифетлуке, онда се бољи коцкар од осталих служи чулом пипања. Такав коцкар, кадар је да под прстима оцени, која је то карта и онда обично даје карте осталим играчима, да се увере како во божем, на њима нема ничега сумњивог.

Ово лукавство у коцкању, дотерало је до таквих крајности, да данас, коцкари поручују код фабриканата карте са разним знаковима, које познају само они. И такве карте израђују фабриканти!! Све карте, што их појединци из иностранства донесу собом као што то чине најчешће сами коцкари, носе на себи скривене знаке, који су познати само коцкарима и никоме више. Према томе, није никакво чудо, што ове варалице — коцкари — насигурно добијају. Ово би требао да има на уму сваки при коцкању, и да не пада у руке људима, који ће га насигурно опељушити.

ИСТРАГА

II

О лешевима, који су нађени у води

(продужење — свршетак)

Има један случај такође интересантан, за сваког истраживача и ако је резултат истраге при овом злочину остао безуспешан. То се десило са једним државним органом, који је примамљен на варљив начин, [illegible], на љубавни састанак, близу неке воденице, и поред јаза исте, убијен и по том бачен у воду. Ово је било јамачно из какве освете, због неке службене радње у његовој струци. Поред свеколиког напрезања и пажљиве истраге, није се могло ништа друго утврдити, до место на коме је поменути злочин извршен. Речени јаз, био је близу једне велике воденице, и једва се дознало од воденичара, време у које је он видео тело убијеног чиновника да плови по води. Воденичар је шиљбочио код воденице, а по правилу, морао је сваки четврт часа да виче и тиме, да даје знак да је на своме одређеном месту и да не спава. Стојећи близу једног прозорчића од воденице и чекајући да воденичарски часовник откуца девет и три четврти, како би могао да виче, спази леш где плови по води и брзо стрчи те га склони, да не би учинио какву сметњу воденичким точковима. Причањем овога воденичара, могло се утврдити, једино то, да је вода довела леш на то место, тачно у девет часова и три четврти. Убијени чиновник носио је увек собом часовник у џепу, но пошто је бачен у воду и часовник му је застао; али на њему се видело, да је застао у осам часова. Сад је настао читав низ интересантних експеримената. Позвата су два врло стручна и интелигентна часовничара, да буду у овом исљеђењу вештаци. Један од ове двојице стручњака, упитан о потребном, одговорио је, да добар часовник са заклопцима, који се добро затварају, и са грађом — јапијом — која је такође израђена добро, може да ради неколико часова у води а да не стане. Други опет, тврдио је, да часовник ради у води кратко време, и то ако су заклопци удешени на њему како ваља и ако су затворени помоћу каучука или коже. Сад су набављени разни часовници и онда су им јапије — грађе — извађене, па место извађених јапија, метуте су друге, старе и просте, које још једва раде. Све ово, т. ј. овако удешени сатови спуштани су у чашу воде. И сви су часовници, после неколико тренутака застали. Само код једног енглеског кронометра — часовника — и још код једног простог часовника, који је био у са свим обичној кутији, трајало је кретање 12 до 15 минута. Овај последњи часовник, који је био прост, имао је дупле заклопце, а поред тога били су изнутра брижљиво испуњени кожом; међутим, имао је напред једну рупицу од 15 милиметара, у пречнику, колико да се виде само цифре. Место где се часовник навијао — ремонтоар — удешено је помоћу масти тако, да вода не може унутра да уђе. Као што смо казали, сви су часовници, пропустили воду унутра, само ова два последња, радили су у води подуже. После овог експеримента, узет је онај часовник, који је нађен код утопљеног, па му је извађена јапија а по том је брижљиво очишћена и подмазана, и најпосле опет састављена и метута на своје место, а за тим је навијен и пуштен у воду. После неколико тренутака застао је. Било је дакле, изван сваке сумње, да је његов господар бачен у воду за неколико тренутака пре осам часова, и да је тако убијен, доплово код воденице до девет часова и три четврти, кад га је и воденичар опазио. Утопљени је имао са свим лако летње одело, које је брзо примило у себе воду. Сад је узет један џак, па је у њега метуто сена и песка толико, колика је тежина убијеног човека; међутим, џак је удешен тако, да је његова и запремина и специфична тежина потпуно једнака са лешем утопљеног. Тако направљен и удешен џак, бачен је у воду и пуштен да плови за време од једне четврти часа. Експеримент је морао показати велику тачност, зато, што је јаз био потпуно чист и регулисан а имао је правилно одсечену обалу, која је била ограђена дрветом, и према томе није се могло зауставити у јазу ни човечије тело, нити пак бачени џак, због каквог дрвета или каквог плитког места у јазу. Онај простор, који је препловио бачени џак за четврт часа, забележен је, а по том израчунато је, колики би простор тај џак прошао за време од једног часа и три четврти, дакле од онога времена када је убијени бачен у воду, до времена, кад је доплово до воденице; и тако израчуната дужина пута, пренесена је од воденице уз јаз. И сад је експериментат показао, на ком је месту убијени бачен у воду. Тачно, на томе месту, није нађено ништа од вредности, али мало даље уз воду, нађена је крај обале угажена трава, где је од прилике морала бити борба. Поред тога а услед пажљивог посматрања, тога места, нађено је једно дугме на томе месту, са блузе, које је фалило, баш на самој блузи погинулог. Према оваковом стању ствари, а у вези са осталим околностима, могло се са поузданошћу тврдити, да је убијени на томе истом месту бачен у воду, али поред свега тога, убица се није могао да пронађе.

Код тела, нађених у води, треба у опште пазити на ово:

1. Спољни знаци, смрти, код утопљеног тела, нису никада поуздани, и може се рећи, да су без изузетка варљиви, а могу показати само то, да је тело дуже или краће време било у води.

Међутим, ти спољни знаци, не могу никад утврдити, да се неко сам утопио.

2., Није у опште никакав доказ, она тобожња хладноћа, на коју се нарочито пази, и за коју неки тврде, да се она најјаче опажа код утопљеника. Свако тело добија после извесног времена, степен топлоте, онога места, или оне околине у којој се нађе, а кад је човечије тело, дуже времена било у води, онда ће оно добити степен топлоте оне воде у којој је било. Ако је вода, као што је већином за време лета, нешто мало хладнија од ваздуха, онда ће и тело утопљеног бити нешто мало хладније од ваздуха у који се тек сад преноси из воде. Кад би се неко утопио у млакој води, и кад би та вода задржала исту температуру, онда би утопљени и после много дана, био млак, пошто се извади из воде.

3., Изванредну бледоћу утопљеника, налазили су по каткад стручњаци код лешева, али врло често и нису. Но ову бледоћу налазили су и код лешева, код који је на други начин наступила смрт. Бледоћа, дакле ништа стварно не доказује.

4., То важи и за збрчкану кожу, која се налази врло често, код утопљеника, али она се налази исто тако и код других лешева, нарочито код лица, која су умрла напрасном смрћу.

5., Мацерација (модрина, задебљање и набраност) коже, на рукама и на ногама а и на коленима и лактовима, и т. д., показује се скоро увек код лешева, који су пробавили дуже времена у води. Ова дакле, мацерација, утврђује само ту околност, на случај да се у исту посумња, што је у осталом, врло редак случај.

Истакне ли се питање, да ли је неко тело, пробавило дуже времена у води, у којој је нађено, доказаће ова мацерација ако се на нађеном лешу покаже, али њоме се не може тачно одредити и време, колико је леш био у води. Један одличан истраживач, наводи пример о тој мацерацији из Босанске окупације у години 1878. Он вели, да је првих недеља, месеца августа, баш кад је била већина битака са Турцима, владала дању права африканска врућина, док је, међутим, свако вече без изузетка, било страшних олујина, које су трајале целе ноћи. Пошто је војска морала по цео дан, да издржава форсиране маршеве, а преко ноћ да остаје под ведрим небом и на киши, то је, готово, за целе две недеље била изложена, непрекидној влази; дању од зноја, а ноћу од кише. Услед тога, наступила је код војске јака мацерација, на рукама, ногама, лактовима, коленима па и на другим деловима тела. Ове мацерације око трбуха, болеле су јако, јер је каиш око појаса био јако оптерећен код војника бајонетом и двема тешким кесама за патроне — муницију — а код официра опет, сабљом револвером и чанијом. Због овог бола, од мацерације, код људи, обраћена је лекарима велика пажња, и она је била, за неко време, предмет разговора међу њима. При овој појави, опажало се, да је код једних војника, била мацерација јача, код других слабија, а код неких, којих је било врло мало, није ни наступила; ма да су и ови били потчињени истим утицајима и ма да су имали да носе исто толико терета, колико и други. Интересантно је у овоме питању то: што ни мање ни више развијено тело, ни плав ни црномањаст тип, нису чинили разлику у мацерацији, тако да се са великом вероватноћом могло закључити, да само нарочита и онака непозната каквоћа коже, може да утиче на слабију или јачу мацерацију. Са тога, њу и не треба, кад је има или нема на извађеном лешу из воде, сувише прецењивати, као доказ.

6. Можда је још најбољи доказ та околност, кад су пенис или брадавице на дојкама, јако скупљене, пошто се тада може узети, да је дотично тело пало у воду живо. Истина, експерименти су показали на свежим лешевима, да ове околности могу доћи и после смрти. Али по правилу ваља, у таквим приликама поћи увек од те претпоставке, да је тело, на коме су се нашли, тако скупљени делови, још живо, или тек пред саму смрт бачено у воду. Свакојако, поред ове претпоставке, ваља резервисати и привремено мишљење о тим појавама на телу.

7. Мумифициран пупак, који никад у води неће да омекша, утврђује закључак, да је дете било више дана на ваздуху, пре но што је бачено у воду. У води, или у влажној земљи, пупак труне, али зато, не суши се.

ПРЕГЛЕД

Кривичних дела, која су извршена у Србији у месецу јуну ове године

У овом месецу догодило се у целој земљи: двадесет и девет убистава, десет покушаја убиства, осамнаест самоубистава, један покушај самоубиства, двадесет и четири случајне смрти, двадесет и пет разбојништава, четрнаест паљевина, десет телесних повреда, које тешких, које лаких; сто и једна опасна крађа, осамнаест простих крађа, три силовања и једна утаја.

У овом броју износимо кратак преглед, а у будуће ради смо да га целокупног прикажемо нашим читаоцима, те да у целини виде, шта се све догађа у нашој Србији.

Кривична дела, скупљена по окрузима иду овако:

У рејону управе вароши Београда било је: три самоубиства, један покушај самоубиства, једна паљевина, две телесне повреде, једанаест опасних крађа, пет простих крађа и једна утаја.

У округу подунавском: два убиства, једно самоубиство, три случајне смрти, девет разбојништава, једна паљевина, тринаест опасних крађа и два силовања.

У округу тимочком: једно убиство, два самоубиства, два разбојништва, две паљевине и осам опасних крађа.

У округу пожаревачком: четири убиства, четири покушаја убиства, три случајне смрти, четири разбојништва, једна телесна повреда и једна опасна крађа.

У округу крајинском: једно самоубиство, једно разбојништво, две паљевине, две телесне повреде, пет опасних крађа и једна проста крађа.

У округу рудничком: једно убиство, четири самоубиства, две случајне смрти, два разбојништва, две паљевине, пет опасних крађа и две просте крађе.

У округу моравском: једно убиство, један покушај убиства, једно самоубиство, три случајне смрти, пет разбојништава и петнаест опасних крађа.

У округу нишком: два убиства, две случајне смрти, једно разбојништво, једна паљевина и седам опасних крађа.

У округу ужичком: два убиства, један покушај убиства, два самоубиства, три случајне смрти, једно разбојништво, осам опасних крађа и две просте крађе.

У округу топличком: седам убистава, један покушај убиства, три случајне смрти, једна паљевина, једна телесна повреда, две опасне крађе и три просте крађе.

У округу крушевачком: два убиства, један покушај убиства, једна случајна смрт, једна паљевина, четири опасне крађе и три просте крађе.

У округу крагујевачком: једно убиство, један покушај убиства, једна случајна смрт, четири опасне крађе и једно силовање.

У округу ваљевском: једно убиство, једна паљевина, три опасне и две просте крађе.

У округу подринском: три самоубиства, две телесне повреде и дванаест опасних крађа.

У округу врањском: пет убистава, један покушај убиства, једна случајна смрт две телесне повреде и две опасне крађе.

У округу пиротском: једно самоубиство, две случајне смрти, два разбојништва и једна опасна крађа.

Из овог прегледа види се, да је у топличком и врањском било највише убистава а то је услед напада Арнаута на границу, а у рејону управе вар. Београда, у окр. неготинском, подринском и пиротском није било ни једно.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

ЛАЗА ТОДОРОВИЋ „ЂАК“

(свршетак)

Лаза је збиља дошао у Београд. Ал' како је имао много пречих послова, то није могао на мене да натрапа, већ је, по својој навици, извршио опасну крађу кафеџији код „Малог војника“, те је одмах за тим био ухваћен и предат суду на осуду.

То му је била *последња* „*операција*“... Своју „племениту“ и „много измучену“ душу, испустио је једнога дана у београдском казненом заводу.... Београд се спасао једног опасног зликовца, а његови другови још и данас обилазе његов гроб, и на њему се напајају оном „благотворном“ науком, коју им је Лаза „Ђак“ проповедао......

На завршетку имамо да саопштимо нашим читаоцима једно „слово“ — писато коцкарским језиком — које је нађено у шпагу једног коцкара после смрти „Ђакове“ и које је, вели, говорио на његовоме гробу неко од његових другова и то ноћу, пред полазак на вашар обреновачки.

Ево како гласи то „слово“:

„Тужни зборе!

Лаза је био *леват*[1] и то *леват готиван*. Ама, што је био шатровац, нема му равна. Умео је да превари и *сивора веће*: и *сивора манег*, па чак и *горџата*. *У шатроцим* био је и броја се незна. Имао је увек доста *кинта* па боме и *шилавка*... На *грандеље* није ни гледао. Кад је био у нужди, он је у одбрану свога живота употребљавао *мисирац* па боме и *мисирку*. *Унча* и *бункарче* морали су увек подлећи његовој вештини, јер је увек имао при себи велики избор *разбашитаца*. *Петљарка* је за њега била ништа. Док си трен'о, с њоме је био готов. Здраво је вол'о *шуштавице* и пио је до миле воље добре *шушљанге*. Најрадије употребљавао је *ољуванац* из Футога. Кад он викне *гњај* чуо се чак до — тркалишта. Сирома. Бацио је *трескавице* па лежи у — гроб. Бог да му душу прости а до сад би био *горак шатровац*!... Јадна његова *кељинка* нема данас ни *пање* ни *живљет* већ само један *нагљавак* као спомен на њега...

ХАЈДУК СИМА МИЛИНКОВИЋ.

У данашњем броју доносимо слику хајдука Симе Милинковића, верног друга и побратима Милана Бркића, чију смо слику донели у бр. 2. *Полиц. Гласника.*

Као што је Милан Бркић, опасан по друштво и његову личну и имовну безбедност, исто је тако опасан и његов друг Сима. Разлика је између Бркића и Милинковића та, што је Бркић стар 25 година а Милинковић свега једну годину више, дакле стар је 26 година.

И овај је зликовац родом из истог среза из кога је и Бркић и по свој прилици васпитани су на један исти начин, о чему нас уверавају и њихова злочина дела.

Сима Милинковић, родом је из „Тометина Поља“ (у срезу пожешком) а пао је у руке полицијској власти, заједно са Бркићем 12. октобра 1896. год. њега су као и Бркића, ухватили у кући Владимира Савића из Миросаљаца, чију смо слику такође донели у 2. броју *Полиц. Гласника.*

У почетку свога хајдуковања, Сима није био у дружини Бркићевој, већ је за свој рачун харао и пљачкао своју веселу браћу, — и тек пошто је убио Бацковића, учитеља, онда се придружио хајдуку Бркићу.

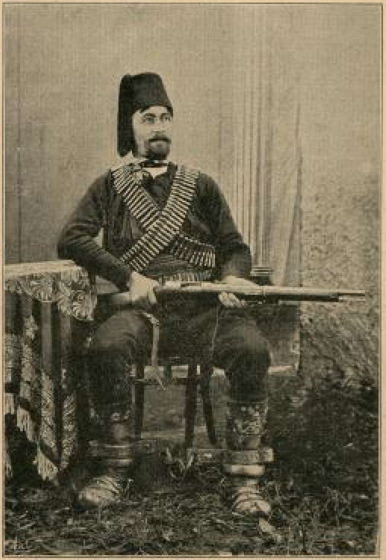

О убиству Бацковићевом, о коме су све новине говориле немамо шта да говоримо, пошто је оно познато нашем свету, већ само доносимо слику овога хајдука који је над њим извршио убиство.

Кад је полицијска власт сазнала, да ће Бркић, да дође са дружином на конак код Владимира Савића, онда је полицијски чиновник са шест пандура отишао близу куће Владимирове и ту се прикрио, док превали извесно доба ноћи.

Кад се већ ноћ у велико утишала, онда чиновник са својих шест пандура опколи Владимирову кућу и поседне све отворе кућне, као што су: прозори, споредна врата и т. д. а сам са још једним пандуром закуца на главна врата.

На први куцањ, нико се није јавио изнутра, а кад је овај поновљен, тада се јави сам Бркић.

Чиновник му одговори: „Предај се Бркићу, јер сад да си птица, немош умаћи, пошто је кућу опколио читав батаљон војске из Пожеге и поред тога још један вод жандармерије“ а уз то дола да му ништа неће ако се на миран начин преда.

---

[1] Читаоци могу превести ово „слово“ по коцкарском речнику, који је штампан у 1. и у овом броју нашега листа.

Бркић се није у почетку хтео предати, на шта чиновник викне гласно: „господине поручниче, командујте војсци „готовсе“. Тада Бркић поверује, да је збиља војска опколила кућу, па онда проговори изнутра: „Капетане, предаћу се ако ми даш реч, да ми нећеш ништа учинити“. Чиновник полицијски обећа, да му ништа учинити неће и док му је задавао тврду реч, дотле један пандур с противне стране куће опали на Бркића кроз прозор, али га не погоди.[1] Тада Бркић укори чиновника говорећи: „Зар ми задајеш реч, да ми ништа нећеш а овамо умал' ме не уби твој пандур“. Једва је успео чиновник, да га увери, како је то непажњом пандуровом било, и како се неће више поновити. На то Бркић отвори врата и баци оружје, а пандури га свежу,

Чиновник га упита, где ти је друштво, а Бркић покаже овога Симу, који се био сакрио под једно буре.

Пандури подигну буре и нађу под њим овога хајдука, који се беше уплашио, као и свака пржибаба.

Кад су их извели из куће, тада ће Бркић упитати чиновника, где му је војска, на шта овај одговори, да нема више потере собом, него ових шест пандура.

Бркић се љуто покаје што се тако у лудо предао и рекне: „Е капетане, јевтино си прошао, а да сам знао да вас је само шест, ни један не би однео живу главу“.

И овај Сима а и Бркић, ухваћени су пред зору у Владимировој кући, а док су стигли до среске канцеларије, дотле су и то уз пут, проказали све своје јатаке.

ДУШАН МАГАЗИНОВИЋ.

Ова слика представља, једнога између оних крадљиваца и коцкара, чији је начин крађе и остали марифетлуци у овој, описан у књигама г. Тасе Миленковића, нашег познатог криминалисте. Његову слику доносимо у овом броју зато, да читаоци виде, од каквих индивидуа страда наше друштво, и какви шмокљани задају грдан посао полициским властима. Кад га човек посматра, не би дао за њега ни покварен грош, а међутим толико је нанео штете појединим грађанима, крадући их и варајући их, да се не да у кратко описати.

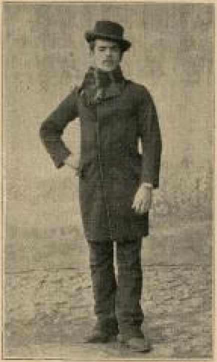

Одан крађи и коцкању, у вечитом је послу и увек задаје бригу полицијској власти, да кога не похара, или да кога не превари.

Он је родом из Ужица, а стар свега 27 година. По занату је памуклијаш, но не ради га, зато што му се допада више овај други занат.

Кад је свршио два разреда реалке, отишао је на занат, па пошто је и овај изучио, одао се крађи и коцкању.

Кажњават је много пута због скитње и коцкања а последњи је пут кажњен за просту крађу, коју је извршио у рејону кварта варошког.

Као што му слика показује његов спољни изглед, види се на првом месту, да је глават, по чему се одмах да познати. Коса му је црна и чекињава, а обрве велике и црне. По лицу је флекав и пегав, а бркова готово и нема. Иза врата (то је што се на слици не види) има један повелики младеж. Ко није рад, да трчи у полицију и тражи заштите од лопужа, нека га добро уочи какав изгледа, па онда нека га се причува.

СЛИЧИЦЕ ИЗ КОЦКАРСКОГ ЖИВОТА

I.

(НАСТАВАК)

— С њима, настави Марко, ми тргујемо на „свој“ начин! Знате, и та трговина добро пролази, кад се не може што крупније да „здипи“. Кад нас потера „баксус“ по варошима, а ми паднемо где год у село. Тамо смо и сигурнији него у вароши. Нарочито нас у Београду гони овај Љуба наредник. Ама, то је наш зао дух! Само да њега није, све би боље било. Познаје нас свакога у главу. И да видите чуда! Нађемо га и онде где мислимо да смо најсигурнији. Испадне пред нас као из — вертепа. Да га ђаво носи, овде нам се већ попео,

И ту Марко показа прстом на врх од главе.

— Море немој ту ваздан увијати, већ причај о тој вашој трговини са кокошкама.

— Море, овај Љуба . . . ех . . . да . . . знам, где сам стао. Дакле, дођемо тако у село, ноћу, па се ушуњамо у авлију каквог сељака. Они пусти пси баш нам не дају живети. Знате, да су као курјаци, а зли, Боже, зли, да те растргну! . . Него, и за њих имамо лека. Понесемо собом нека леба и љуте ракије. Чим се јавну из кошаре, а ми им добацимо кроз плот комад леба, натопљен у ракију. Да се покрве отимајући се о то комађе. Они ждеру а ми бацај, док се на покон не опију, Подвију репове, па једва натрапају на кошару. Да се покидате од смеја како изгледају. Нисте никад видели пијано псето?

— Нисам!

— Штета, а то је прави „циркус“! Чекамо тако једно пола сата па онда јала преко плота у авлију. Ту тек настаје наш прави посао! Кокошке сеоске обично спавају по дрвећу. Има их тма Божја! Полако се довучемо до испод дрвета да нас не осете. Запалимо жигицу и њоме упалимо парче сумпора што увек уза се носимо . . . Дим од сумпора занесе и опије пилеж, и онда једна по једна пада на земљу, ама ни да крекну. Опруже шију, опусте крила, па право на нашу — врећу . . . . За тили час пуна врећа. Ко ће онда ко ми? Сутра дан однесемо „еспап“ на пијацу. Тамо се направимо важни и држимо се на цени. Чим угледамо каквог полицаја ми се шмурнемо у гомилу. — Ето, тако раде трговци, опаки, као на прилику — ја!

— А мечка?

— Их, не спомињите ми само мечку, да је ђаво носи!

(Наставиће се)

КОЦКАРСКИ — ЕГАВАЧКИ — ЈЕЗИК

(Наставак)

Кућа	Унча
Кафана	Пљуварница
Слепац	Гегавац
Вашке	Цике

---

[1] Јамачно, полакомио се на 15.000 дин. уцене.

Пијан	Напљуган
Пас	Чикљавац
Куче (псетанце)	Лакавче
Коњ	Рунков
Во	Рикавац
Овца	Бекавица
Јагње	Бекавче
Кокош	Крекавица
Кола	Трескавице
Казуј	Редај
Очи	Ждракавице
Полиција	Сиворница
Млада, добра девојка	Готивна Келинка
Млада, добра жена	Готивна Треба

(Наставиће се)

ТРАЖЕ СЕ

Мартин Раковац, родом из Аустрије, по занимању је вештак у циркусима, стар око 30 година, стаса омаленог, плав у опште; бркова кратких, у лево око жмирав, усана дебелих, говори неправилно српски, јер је шваба; од одела има на себи: црне панталоне, капут и прслук браун, шешир сиве боје; све побројано одело на њему је половно; на ногама ципеле такође половне — побегао, пошто је извршио крађу у разним стварима Танасију Ђукићу из Ритопека. Од покрађених ствари однео је: 1 пушку острагушу — двоцевку, 1 секиру, 1 бакрач од плеха и одвео му 2 мала ловачка кера. По сазнању прошао је поред ђерма смедеревског за у Београд.

Ђока Сервијанац, из Крчедина у Срему у Угарској, стављен је под суд због извршеног убиства на дан 19 (31) марта тек. год. које се дело по ондашњим законима, казни смрћу на вешалима. Ђока је побегао у Србију и најпре се настанио у селу Дрењу, ср. посавском окр. ваљевском, па после неког времена одатле отишао незнано куд. — Аустро-угарско посланство тражи, да се Ђока изда њиховим властима на осуду, ако се у Србији налази. Лични опис Ђокин, овакав је: сељак, има 36 год., вере православне, ожењен, има 5-ро деце, био више пута кажњен, очију и обрва црних, бркова дугих, нема браде, носа средњег на врху мало уздигнутог, на левој страни врата има биљег од ударца сабљом, ход му је тром, млата рукама, одева се као обични сељаци, одело му је од такозваног варираног „пола“ носи прслук са „рипсованим“ пругама и жут у пола изношен кожух.

Милутин Михаиловић бив. осуђеник, сада болесник у болници за душевне болести, родом из Паљевника, среза моравичког окр. ужичког, побегао је из болнице и однео: 1 бели капут и браун панталоне од штофа, 1 сламни шешир, опанке и чарапе другог болесника а кошуљу и гаће болничке већ је имао на себи.

Драгутин Н. родом из Никшића, у Црној Гори, који је неко време служио код Боранијашевића, механџије у Ужицу, ноћу 29 пр. мес. извршио је крађу своме газди и однео један двоглед у вредности 50 д. а у дувану и новцу 3 д. свега 53 дин. па је исте ноћи незнано куда побегао. Драгутин је стар 17—18 год. раста средњег, у лицу суновљав, црномањаст — косе црне, очију граорастих, без браде и бркова. Од одела имао је на себи: капут и прслук од сивкога штофа, плаве војничке панталоне и плаву шајкачу, а на ногама поцепане опанке и сељачке чарапе.

Љубиша Стефановић из Смедерева, осуђеник, побегао је са рада из Топчидера 11. ов. м. по подне, испред чувара топчидерске економије. Љубиша је стар 22 године омален, косе, бркова и очију црних, носа права, чела обична, образа округлих. особених знакова нема.

Петар Гавриловић, бив. општин. писар, пресудом од јучерањег, кажњен 15 дана затвора за дело из тач. 3. § 359 крив. закона. На основу §§ 15. и 16. пол. уредбе, суд је пресуду огласио за извршну, и по саопштењу пресуде ставио Петра у затвор (у 8 сати пре подне). Између 5 и 6 сати по подне, истог дана Петар је побегао из затвора.

Владимир Поповић из Београда, побегао је из команде као редов 4 ов. м. око 7 сати изјутра и до данас се није вратио у исту. Владимир је плав, косе плаве, бркова повећих и плавих, висок 1·65 м. и по свој прилици налазиће се код свог оца Саве Поповића, који седи са станом близу „Славије“.

Љубомир и (Милоје) Миливоје браћа Буцићи из Прћиловице, среза моравског, обили су врата на апсани среза ражањског и побегли незнано где. Љубомир је стар 23 године, стаса средњег, косе смеђе, очију плави, ћосав, на ногама опанци са кајишима, од одела: гаће, кошуља и антерија од сукна. Миливоје је стар 22 год. лични опис као и у првог сем што има браду и бркове плаве, мале и ретке.

Мујо Арацовић из Лознице и **Драгољуб Младеновић** из Јагодине који су стављени под поротни суд и у притвор зато, што су ноћу између 21. и 22. априла т. г. на опасан начин извршили крађу Николи Цветановићу мех. из Јагодине, па како је Мујо одмах по извршеном делу побегао, то се сада тражи. Мујо је стар 28 година црномањаст, средњег раста, брије се; на себи има кариране или пругасте панталоне, сељачку сукнену антерију, округлу црну шубару а на ногама штифлете.

Ноћу између 19. и 20. пр. мес. непознати лопови ушли су кроз прозор у собу Марка Арсеновића из Медвеђе ср. јабланичког, и из сандука однели му и то: 4 пара мушких кошуља, троје гаће, 8 пари женских кошуља, 6 пешкира, 3 метра платна за јастуке, једну женску грану, 40 аршина платна, 10 пари чарапа, 1 прстен златан, 4 оке вуне, 1 чаршав и 10 динара у новцу и још неке ствари, у вредности 250 дин.

Илија син Петра Голубовића тежака из Мокрањнта ср. паланачког, који је био на служби код Николе Вељковића, пекара из Беле Паланке. Он је стар 13 година, стаса малог, косе и обрва црних, очију граорастих; од одела има црне чакшире, дугачку белу хаљину и на глави носи шајкачу.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Стоја Средић из Београда, који је због крађе на затвор осуђен, по опроштеној осуди пуштен је у слободу 22 фебруара ове године но има да издржи још 1 годину дана полицијског надзора.

ОГЛАШЕНИ ЗА ХАЈДУКЕ.

Начелник среза врањског расписом од 9 ов. м. Бр. 11239 јавља, да се Сава Дубарија из Реткоцера, среза јабланичког и Лука Стреличић из Статовца среза прокупачког, нису се у остављеном року јавили и предали власти, зато их је начелник, на основу чл. 3. закона о хватању и утамањивању хајдука огласио за хајдуке и сада је слободно свакоме убити их.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Г. Мојсилу Марковићу, начелнику среза пчињског. Врање. Примили смо послатих 134·30 динара. Хвала на заузимању.

Г. Мил. Кнежевићу, писару среза рађевског. Крупањ. Примили смо 10 динара. Хвала.

Г. Танасију М. Бресјанину, писару, Ћуприја. Примили смо 8·50 дин. претплате за вас и г. Светислава. Хвала.

Г. Сретену Грујићу, ср. писару, Уб. Примили смо 93·75 дин. претплате за именоване претплатнике. Хвала.

У једном од идућих бројева, донећемо слику онога кривца о коме говори г. Таса у свом првом писму, које смо у овом броју штампали. Ову нам је слику дао г. Таса а он ју је добио из албума Берлинске полиције. Поред овога, њему је уступљен повећи број оваквих слика из албума Берлинске и Бечке полиције које нам је ставио на расположење и које ће мо с времена на време приказивати нашим читаоцима.

У овом броју, изостали су чланци „Општина“ и „Полицијски речник“ услед нагомиланог материјала. Молимо наше читаоце да нас извине за овај пут, а у идућим бројевима продужићемо ове две рубрике.

ШТАМПА КРАЉ.-СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

БРОЈ 4. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 30. АВГУСТА 1897. ГОДИНА I.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. — Претплата се полаже у Београду код Уредништва „Македонска улица број 20." а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. — Цена је листу на годину 20 динара, на по године 10 динара. За иностранство на годину 30 динара. За писаре при начелствима, практиканте у општ., општинске писаре оних општина које су већ претплаћене и за жандарме, у пола цене, но ови морају непосредно слати претплату уредништву. Појединих бројева не продају се. — Рукописи не враћају се. — Писма само плаћена примају се. — Огласи примају се по погодби и то, месечно, тромесечно, полугодишње и годишње.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ТАСИНА ПИСМА

I.

(продужење)

У Берлину, Јула . . . .

Из поменутога случаја убиства Веберове види се, да анархисте ни најмање не презају од злочина, само да се пљачке дочепају. Полазећи са тачке Прудонове: да је својина — крађа, они краду и убијају само да своја начела постигну. И тај ужас данас дави Јевропу. Док овде и у Бечу, дакле на самом извору зала, нисам видео, ја нисам могао веровати, да је ово несрећно друштвено зло ухватило толико дубока корена у западноме друштву.

— Шта су велики ратови којима се прети по новинама, шта су негдашње куге и болештине, што су свет мориле — једно веће зло, један неописан ужас, ради и напредује сигурно, да једнога дана поништи све успехе јевропске цивилизације: то је анархизам, социјализам, или сва томе слична начела, која најзад на крају крајева једно исто хоће . . . . Тако ми једнога дана рече један од виших чиновника берлинске полиције . . .

И доиста, о томе сам се и сам уверио. Ови јевропски полицајци, не тајећи ништа од мене, упознали су ме са злом и његовом тајном, подземном радњом. Јевропа стоји на вулкану анархизма, и кад тад — распрснуће се . . . Јер и социјализам и анархизам напредују гигантским корацима. Грдна се средства против ових идеја употребљују, па опет успех је готово никакав . . . .

Социјализам је ушао не само у занатлије и раднике, него и у сељаке и трговце, у чиновнике и попове, па чак и међу војнике. У немачкој војсци ретко који наредник, да није социјалиста, социјалдемократа и тако што. Наредници то крију. Разуме се када се ухвате иду под ратни суд. Али тога има. То знају и војна команда и берлинска полиција. Није једном само било, да је у сандуку наредниковом и капларевом нађен по који број „*Freiheit*" и „*Zukunft*", а довољно је да напоменем: да и један и други лист пишу отворено и страховито против целог друштвеног поретка, а горе у зачељу листа имају девизу: „*Доле с престолом, олтаром и кесом*" . . .

Па није ни у аустријској војсци боље. Читао сам распис, да је брошира „*Die Vampyre der Anarchie*" ухваћена међу војницима у бечком гарнизону. Сигурно, поводом тога, аустријски ратни министар издао је поверљив распис: да му се јави: колико у коме пуку има социјалиста. Место да се крију, војници се сами на рапорту јаве командантима и признаду, да исповедају социјална начела. И војни министар добио је извештај, овде ћу да напоменем Угарску, нама ближе крајеве, да има социјалиста међу војницима: у I хонведској пуковнији (гарнизон у Пешти), у II пуковнији (Бекешђули), у III пуковнији (Дебрецину) и т. д. Званично се признало, да има на педесет социјалиста војника, али се поверљиво јавља: да их само у овим трима регментама има равно на *260 социјалиста!!*

Када је овако с војском, онда није било никакво чудо, што је једнога дана барон Ротшилд добио писмо са потписом „анархијски одбор", у којем му се тражило, да одмах, на означено место остави, ни више ни мање, него 100.000 форината. Ротшилд преда писмо полицији. Она се даде у потеру и истрагу. И сад се јави табло. Писмо су написали и потписали: *Александар Бенедек и Франц Себењи, војници пештанског гарнизона!!* . . .

Од Берлина до Дунава анархизам рије и буши, час више час мање, државни ред и данашње друштво. Он улази у све сталеже и прелази кроз сва друштва. Он не дели ни веру ни народност. Он удружује и сељака и трговца, чиновника и свештеника; он братими наредника и редова. И ма да се све јевропске полиције удружују, у овој ствари као ни у једној другој, да зло утру, успех им је, као што се види, врло сумњив. Грдне се паре троше, веза је међу полицијама непрекидна. Где кога анархиста ухвате апсе и осуђују, па и убијају јавно или тајно или на место једнога ухапшенога или погубљенога, јављају се одмах десет нових чланова са још већом спремом и енергијом...

У берлинској полицији има нарочито одељење, које се зове *политички одељак*. Њега се не тичу обичне кривице и кривци. Њему је дужност да пази само на кретање анархиста и социјалиста. Основан је још 1878 године, одмах после атентата на цара Виљема. За овај одељак узимљу се нарочити поверљиви чиновници и агенти. И плата им је *дупла*, јер често гину. Овај политички одељак одржава везе са свима јевропским и светским полицијама. Видео сам да једнога дана шаљу своје кореспонденције у Сан Франциско и у Кајиро, у потеру за једним опасним немачким анархистом. Овај одељак троши големе паре. За њ нема одређене суме, само да се успе. Он плаћа богато своје агенте и има их свуда по свету. У Берну држе петорицу, у Паризу има их на двадесет, па онда у Бечу, Лондону, Њујорку, Чикагу и т. д. Осем тога, шаљу своје чиновнике свуда по Јевропи. Чим се на коме крају јевропском ухвати који социјалиста или анархиста, одмах, на глас о томе, један члан овога одељка путује тамо, присуствује испитима и иследењу, а дужност му је поглавита у томе: неће ли моћи из говора и испита тога ухваћеника, докучити што и за којега берлинскога анархисту, те да га у Берлину хватају, да му друштво нађу и т. д. Ето, у овај мах четири члана полиције налазе се са оваким задатком: један у Франкфурту, други у Цириху, трећи је у Бечу а четврти у Риму . . .

Ништа тако неће заплашити и забринути полицајца у Берлину, Бечу или оног у Паризу, него када му се јави, да је виђен овде или онде овај или онај анархиста. Ја сам више пута био у приликама, да видим. У таквоме случају цео полицијски апарат ставља се у службу. Телеграф и телефон не престаје радити. Сви агенти као у некој грозници. Све то трчи на посао. Али у осталом, та је пажња и оправдана. То је непријатељ према непријатељу. Или ће полиција смрсити конце анархисти, или овај полицији. То је више пута бивало. Крије се број, штампа је берлинска и сувише патријотска, па о томе неће ништа да јавља, али како се казује, биће да је последњих година погинуло на осам полицајаца у ревносној служби противу анархиста. А анархисте не крију. Они јавно осуђују на смрт. И још пошљу осуђеноме чиновнику пресуду на — знање. Овога месеца убијен је један од највештијих и најревноснијих агената. На два дана пред смрт, добио је поштом пресуду, која је гласила:

— Господине . . . Ви сте се показали и сувише ревносни у гањању и хватању наших другова. Са тога је извршни одбор у синоћној својој седници решио: да се казните смрћу. Ова ће се казна одмах на вама извршити. У Берлину . . . *Извршни одбор анархиста.*

Наравно, одмах је стављена у покрет цела полиција. Четири агента одреде се, да прате и чувају свога друга и пријатеља. Али им сва пажња није помогла. „Осуђени" агенат убијен је ножем трећега вечера у свом стану. Ја сам гледао срџбу и грозничавост, која је овим поводом у берлинској полицији завладала. Чланови нису три ноћи ока склопили. Обиграсмо сва сумњива места. Али како ћеш ухватити убицу, када је можда половину оних, који заједно са убијеним станују, стојало у служби и на помоћи анархистима.

Полиција ради енергично и вешто, али је и зло велико. Баш јуче ми је инспектор показао *шифру* анархиста и како ју је разрешио. Био је срећан да је преко једнога агента у Берну ухвати, али шта је вајде, анархисте ће то одмах сазнати, и разуме се, шифру изменити.

(наставиће се)

ИСТРАГА

III

О повреди тупим оруђем

Тупа оруђа, којима се најчешће врше телесне повреде, јесу: песница, округло камење, штапови, батине, мотке и томе подобна средства, у која спадају и кућни судови, који се лако не разбијају.

Положај, који истражник при оваквим делима заузима, врло је тежак. Најтежи је за њега овај положај, кад нема лекара и кад сам мора да констатује многе важне ствари. Услед оваквих догађаја, од велике је користи, ако је иследник упознат са медецинском науком, макар толико, колико је за ислеђење потребно. Нађе ли се пак иследнику при руци лекар, он мора да управи своју радњу тако, како ће бити најкориснија за истраживање и ислеђивање појављених случаја. С тога иследник мора да доведе у склад све изјаве лекареве са својим ислеђењем, ако жели да му не остане безуспешан рад. Он је дужан стављати лекару таква питања, која иду упоредо са истрагом, и на тај начин постићи узајамни споразум са лекаром, иначе би му могла остати сва радња без вредности.

Но врло се често дешава, да тупа оруђа, која се као такова сматрају, производе повреду, за коју би се могло рећи да је дошла од оштрог оруђа.

Наводи се у пракси један случај, где је, неки одвећ снажан човек, дохватио једну осечену грану, која је била четири метра дугачка а међу тим имала је три крака и њоме ударио свога противника те га на пет места тешко повредио. Пребио му је ребро, повредио слабину и најзад згњечио му плућа. Међу тим повредама биле су неке, које су потпуно личиле као да су дошле од оштрог оруђа. С тога је правило, да се при већем броју повреда, које су дошле услед тупог оруђа, сматрају и остале повреде од таквог оруђа, док истрага не обелодани све.

При једној опет ствари, у некој кафани, снажан један човек дохвати тешку металску плочу и њоме поче ударати своје противнике. У томе је скоро све повредио по глави. Код таквих повреда нема великих тешкоћа за оријентисање истражниково, али је теже за њега поћи правцем истраге код оних повреда, које су дошле услед пада, или услед бацања на тврд предмет, па онда, при несрећним случајевима, при фабрикама, мостовима, железници и т. д.

Код већине повреда могу се претпоставити ова начела:

1., Из самих повреда не може се одмах доћи до резултата па да се зна, са каквим је оруђем произведена ова повреда. И тупа оруђа могу произвести повреде које личе да су од оштрог оруђа.

а., Овде се не могу узети у рачун, али морају имати на уму они случајеви, где се код тупог оруђа једва приметно налази неки оштар врхић, н. пр.: на некој округлој тојаги један мали ексерчић, или једна мала дрвена бодљика.

Наводи се један случај, где је неки човек добио повреду на челу, која је била скопчана са потресом мозга. Гледајући ову рану, могло се закључити, да је она произведена услед удара неке секире или сабље. На против, доцније се показало, да је дотични ударен мотком. На тој мотки примећено је, да се одвојио један мали цепак у виду троугла, који је међу тим био врло оштар. Тај је цепак стајао у такој јакој вези са мотком, да се и могла са њиме извршити повреда. У оваквим приликама не треба сметнути с ума и то, да се врло често загубе оруђа с којима је извршена повреда; ексерчић лако испадне, цепак или гранчица лако се одломе и т. д. Ово долази отуд, што злочинац, готово никад, не оставља мирно оно оруђе с којим је учинио злочин, него га баца у страну са свом својом снагом. Овако пак употребљено оруђе при повреди не треба никада одбацити, него га треба тачно и у означеном правцу испитати.

б., Тупа оруђа, употребљена са јаком снагом, могу често да произведу оштре повреде у извесном правцу, нарочито кад је склоп костију за то подесан. При оној битци, коју смо навели раније, и у којој је било оруђе тешка металска плоча, један од повређених добио је оштру рану на глави. Ово је дошло услед јаког притиска на кожу и кости.

Код правих — раних — повреда прави се разлика што су једне произведене шиљастим, а друге облим оруђем. Оне повреде, које су дошле од шиљастог оруђа, имају често клинасту форму, док оне друге показују скоро увек разгњечену основу.

2., Навала крви, не доказује поуздано величину употребљене силе. Ова навала крви мења се услед форме употребљеног оруђа, даље, по месту тела, где је рана учињена, а и по самој повређеној личности. Познато је, да је навала крви и поред једнаке снаге и форме оруђа, код одраслих незнатна, а код деце и стараца много јача.

3., Ако је оруђе, којим је повреда произведена, дејствовало управно, онда ће рана имати облик угњечене раздвојености коже, — док међутим, ако је оруђе дејствовало са стране, рана ће имати облик задеротине.

4, Наступи ли позледа ране, онда она повлачи собом, врло често и смрт. Но дешава се, да рањени живи подуже; н. пр. са повредом у џигерици живи од 1—12 дана; са пукотином на глави 3—12 дана, са задераним цревима 10 часова и т. д. При неким околностима, потребно је на ове ствари обратити озбиљну пажњу.

Наводи се један случај, како је неки човек бачен са балкона и није с поља био нигде повређен. После четири дана умре, и као узрок смрти, сматрала се капља. Тек при секцирању, докаже се, да је тај човек имао у џигерици једну задеротину од 4 см. дубоку.

5., Код дејства јачих снага, н. пр. при падању, при засипању при загњечивању итд. могуће је да наступе унутрашње повреде, које се с поља не дају ни најмање приметити. Али и без унутрашњих повреда, може у многим случајевима, да наступи смрт.

Приликом једне крађе, неки мангуп, умолио је пре свега једног сељака, да га прими на кола, јер је вели болестан, па не може да пешачи. Сељак се сажали и прими га. У путу сељак задрема а овај лупеж, кад је то приметио зграби сељака и баци га из кола. Сад у првом селу распрода коње и кола, а после дужег времена нађу овога сељака у једном јендеку мртва. На себи није имао никаквог знака од повреде, а међутим лекари су при секцији констатовали, да није умро од капље, било у срцу или мозгу. Сад је настало интересантно трагање. Свршетак овога био је тај, да је умрли морао бити бачен и да је пао на главу, па пошто је имао велики шешир од филца, то га је он од спољне повреде и сачувао. Но како у близини, није било ни једне грађевине с које би могао бити бачен, то се најзад претпоставило, да је бачен са кола. То се и могло само претпоставити, јер се о сељаку није ништа друго знало, до то, да је на дан раније био у једној оближњој механи, одакле је отишао здрав.

Доцније кад је убица, опет случајно, ухваћен, његовим признањем потврдило се све што се истрагом претпостављало.

(наставиће се)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК

Поступање општин. судова при извиђању и суђењу иступа, противу закона о чувању пољског имања.

Пољски чувар доставља општ. суду:

„Јуче после подне око пет часова, ухватио сам у кукурузу Милана Филиманића из Рушња, пет волова, Петра Поповића из истог села. Одмах сам извршио преглед штете, и нашао: да је стока сатрла 150 струка кукуруза, а по том сам отерао стоку у обор. Достављам ово, општ. суду, као надлежном за суђење ове кривице.

31. Јула 1897. год.
Рушањ.

Пољски чувар,
Јанко Димитријевић.

Ова се достава заведе и добије своју нумеру нпр.:

№ 000

Решење:

Да се одмах позову: сопственик стоке и оштећени, па од сопственика узети реч о потребном (је ли његова стока, и пристаје ли, без суђења да плати оштету) а по том поступити по чл. 23. закона о чувању пољског имања.

1. августа 1897. год.
Рушањ.

Члан суда.
М. Павловић.

Рађено у суду општине рушањске,
1. Августа 1897. г. у Рушњу.

По позиву овога суда, дошли су Петар Поповић из Рушња и Милан Филиманић из истог села, па пошто им је саопштена достава пољског чувара, и решење овога суда под № 000 Петар изјави: стока, коју је пољак одвео у обор, моја је стока, али не признајем да је она могла учинити толику штету, но тражим да оштећени то докаже, и да се штета комисијски процени. За процениоца бирам Марка Милића овд.

За овим је оштећени Милан изјавио: пошто Петар неће да ми плати оштету без суђења, то и ја пристајем на процену, коју Петар тражи, а за вештака бирам Милана Јанића овд.

Оба парничара рекоше, да ће остале трошкове на суђењу тражити.

Петар Поповић с. р.
Милан Филиманић с. р.

Оверава члан суда.
М. Павловић.

(на полеђини)

Када се парничари нису могли изравнати, онда позвати изабране процениоце одмах, и додати им Живка Матића овд. а по том их заклети и онда упутити на лице места да штету оцене у присуству члана суда Павла Матића, и о томе поднесу суду извешће.

2. августа 1897. год.
у Рушњу.

Члан суда,
М. Павловић с. р.

(позвати су дошли, положили заклетву и упућени на лицу места).

Према горњој наредби, изашли смо на лице места у кукурузе Милана Филиманића овд. па смо приступили прегледу оштете и уверили се: да је доиста сатрвено 150 струка кукуруза и нашли смо, да је према овогодишњој летини, оштећен Милан овом штетом *двадесет динара*. Ово утврђујемо, као заклети нашим потписима.

2. августа 1897. год.
Рушањ.

Марко Милић с. р.
Милан Јанић с. р.
Живко Лавић с. р.

Писар,
В. Жунић.

Оверава члан суда,
Павле Матић.

Пресуда:

Пошто се парничари нису могли изравнати, за оштету, то је суд упутио процениоце на лице места, пошто их је претходно заклео, и ови су нашли да постоји штета у вредности *двадесет динара*.

Пољски чувар, као заклето лице, доставио је суду општ. да је стока Петра Поповића у њиви Милана Филиманића, која је засађена кукурузом, сатрла 150 струка. Петар је признао да је његова стока, а достава пољског чувара, према члану 15. зак. о чувању пољског имања и § 35. пол. уредбе има пуноважну силу доказа. Вредност, казне, по таблици за ову годину, која је одређена у смислу чл. 5. и 6. закона о чувању пољског имања; износи 7·50 динара, на коју се има Петар и осудити, а оборија износи 2·50 дин. Са наведених разлога а на основу чл. 7. и 11. зак. о чувању пољског имања и чл. 87. а, зак. о таксама, суд општине рушањске,

Пресуђује:

Да се Петар Поповић, овд. казни са 7·50 динара, у корист општ. касе и да плати за ово дело иступне природе 2 дин. у таксеним маркама. Поред тога да плати 2·50 динара оборије, која припада пољском чувару.

Саопштити ову пресуду Петру и оштећеном Милану, по овом последњем с тим, да за процењену оштету поведе грађ. спор противу Петра, код надлежног суда.

2. августа 1897. год.
у Рушњу.

Председник суда,
Н. Симић с. р.

Писар,
В. Жунић.

Чланови суда,
М. Павловић с. р.
К. Лавић с. р.

Ова је пресуда одмах извршена, пошто је изречена по званичној дужности.

Председник суда,
Н. Симић с. р.

Као што се из овога обрасца види, у овој радњи судској имају две кривице, једна је иступне природе, коју суд општински извиђа и суди по званичној дужности, у смислу чл. 2. закона о чувању пољског имања, и чија је пресуда одмах извршна, а друга је грађанске природе, коју ће суд узети у поступак, само по тужби оштећеног чл. 24. Сваки дакле иступ по овом закону повлачи собом и одговорност за накнаду штете чл. 7.

Према овоме, општински су судови дужни, да иследују и суде, по достави пољаковој иступе, без обзира, тражи ли то оштећени или не. А само по тражењу оштећеног суди ће о накнади учињене штете.

При извиђању и суђењу иступа, две су такође казне: једна је из чл. 2. овог закона, и она по чл. 4. истог закона припада општинској каси, — а друга је из чл. 11., која припада пољском чувару. Према томе ове две казне иду увек заједно и нераздвојне су. Но ако стоку није пољски чувар отерао у обор, већ оштећени или његов момак, онда не припада оборија пољаку, већ половина исте иде у општ. касу а половина ономе, ко је стоку угнао у обор, чл. 20. Такса за оборију, прописана је у трећој тачци чл. 11. овог закона, и тамо се наплаћује за: вола, краву, јуне, јуницу, коња, кобилу, бивола, магарета, мазге по 0·50 динара, а за ситну стоку по 0·20 дин. и најзад за пернату живину 0·10 дин.

Но да би се новчана казна стално и подједнако према свима одређивала, закон је у чл. 5. и 6. наредио, да одбор општински сваке године у месецу марту а на предлог општ. суда, пропише количину новчане казне, за сваку јединицу на пољском добру. Ова се се казна утврђује код стрмних жита, ливада, баштованлука и башта на квадратни метар, код кукуруза на струк, код винограда на чокот (гиџу) и т. д. Овако утврђена казнена такса, мора се у свакој општини изложити јавно, и у виду таблице приковати на општински дом.

Још имамо да кажемо то, да се процењивање оштете мора извршити најдаље за 48 часова, а ако је вредност оштете преко 200 динара, онда за накнаду исте неће судити општински суд већ изборни.

ПРЕГЛЕД

Кривичних дела, која су извршена у Србији и то у месецу јулу ове године.

Код овог прегледа изаћи ће наше статистичко срачунавање, на завршетку истог, у место да га штампамо напред као у прегледу за месец Јуни. — Види бр. 3. „Полиц. Гласника“.

I. У рејону Управе вар. Београда.

Два самоубиства:

а., 6. јула најутра избацила је Сава на обалу, један леш, за који се није могло сазнати чији је. Лекари нису могли утврдити, да ли се удављени сам утопио или га је неко убио па по том бацио у воду.

б., 14. Јула, нађен је обешен о једном дрвету Петко Павловић бив. жандарм, у рејону топчидерском. Полицијским увиђајем и лекарским прегледом, утврђено је, да се Петко обесио сам.

Једна случајна смрт:

а., Сава Милићевић лађар, родом из Алексинца, удавио се код „Чукарице“ у Саву, кад је хтео да одреши лађу.

Пет опасних крађа:

а., Гвозденy Николићу, украо је непознати лопов, пошто је извалио прозор на кафани, две кутије туцане кафе у вред. 54 динара.

б., Радисаву Нешићу трг. помоћнику, украо је непознати лопов преко-ноћ, један сребрн часовник, два пара панталона и један пар обуће, у вред. 70 дин.

в., Г. Душану Поповићу, књиговођи Управе Фондова, украо је његов слуга Милош Јовановић, један женски часовник, са златним ланцем и медаљом од бисера, у вред. 450 дин. Лопов није пронађен.

г., Морицу Маргулису, сајџији, покрао је непознати лопов разних ствари у вред. 400 дин. Лопов није пронађен.

д., Друштву „опанчарских радника“ извршена је крађа у 7·80 динара. За ову крађу осумњичен је келнер Срећко Панчић, у кафани код „три Сељанке“.

Шест простих крађа:

а., Даринки С. Радовановићки овд. украо је непознати лопов, једну златну бразлетну са брилијантским камењем у вредности 3000 динара. Лопов није пронађен али се против његовог саучесника Животе Марковића, води истрага.

б., Јанаћку Јанковићу, пинару овд. украо је слуга његов Јован Вељковић 113 динара готова новца и једну мјеницу од 400 динара па побегао.

в., Јовану Ђуковићу, покрадена је маст и нешто кукуруза, а крадљивци су, Коста Нешић и Љубомир Николић, похваћани и притворени.

г., Браћа Пинкас и Штајн јавили су кварту да их је шегрт подкрадао али незнају вредност.

д., Марку Б. Јосифу трг. овд. украдена су два бакрача. Лопов није пронађен.

ђ., Д-р Ђоки Николићу, украђено је из куће 1 воденица за млевење кафе и две сукње у вред. 20 динара. Лопов није пронађен.

Две телесне повреде:

а., Ђорђе Соколовић повредио је жену Димитрија Михаиловића, посредника овд.

б., Гавра Гавриловић, шлосер, тукао је свога шегрта и повредио га.

в., Лујза Лобер, повредила је, лако, Сару Цветковић праљу овдашњу.

II. У округу нишком.

Три убиства:

а., Станко Миловановић, пољак из села Лалинца, по наредби месног кмета, оде да позове судници Алексу Ђорђевића тежака овд. Овај није хтео следовати позиву већ се завади са пољаком и потегне пушку те га смртно рани. Пољак Станко, онако рањен опали на Алексу и на место га убије. После 3 часа и Станко је умро.

б., Васа Вучковић, пољак из села Бренице, убио је једног скитничког циганина из пушке.

в., Владимир Ж. Ивановић, из Драинца, убио је мотком свога оца Живана Ивановића.

Једна случајна смрт:

а., Марко Здравковић, чувар железничке пруге Ниш-Пирот, заспао је на шинама и воз га прегази, те остане на месту мртав.

Једно разбојништво:

а., Јована Живића из Магушинца, напали су Ранђел Љубисављевић и Миливоје Радојковић из истог села и на опасан начин хтели му отети моденице.

Једна паљевина:

а., Светозару Павловићу, тежаку из Грбавче, у срезу сврљишком упалили су непознати лопови сено у вред. 100 дин.

Девет опасних крађа:

а., Петру Ђорђевићу, баштовану из Ниша, учињена је опасна крађа у вред. 94·80 динара. Лопови су непознати.

б., Миши Ђорђевићу, баштовану из Ниша, обијена је кућа, и украдено му, које новаца, које ствари у вред. 37 дин. Лопови су непознати.

в., Глиши Цветковићу, бакалину овд. извршили су опасну крађу Драгољуб Маринковић из Вел. Дреновца и Милорад Ђорђевић из Грејача.

г., Бојки Сибановићу, из Николинце, разбили су подрум непознати лопови и покрали му разне ствари.

д., Станоју Ивановићу, из истог села, покрали су непознати лопови разне ствари из подрума на опасан начин.

ђ., Мити Николајевићу, покрао је на опасан начин Светозар Стојадиновић из Сесалца разне ствари.

ж., Николи Благојевићу из Малче, покрао је на опасан начин Крета Јовановић из истог села 2140·50 дин. у новцу и 3844 дин. у документима од вредности.

з., Ђорђу Гроздановићу, покрао је Танасије Гроздановић у новцу 55 динара и у стварима 32 динара.

ј., Катици Мијовић учитељици, покрали су ствари у вред. 31·50 дин., дечаци: Милош Стојановић, Драгољуб Нешић, Василије Недељковић и Чедомир Јанковић, пошто су претходно 2—3 ноћи кришом улазили и спавали у кућу Катичину.

III. У округу подунавском.

Четири убиства:

а., Светозар Древаковић, економ из Лугавчине, убијен је кроз прозор на спавању.

б., Димитрија Пекића, убили су: Јован и Милош Михаиловићи и Милован Стевановић из Трбушнице.

в., Илију Радовановића, убио је његов синовац Јован Радовановић из пушке.

г., Милан Атанацковић, убијен је ноћу сикиром на спавању.

Три разбојништва:

а., Станка Марковића из Марковца, напали су непознати разбојници и изнудили му новац па побегли.

б., Шеф железничке станице у Влашком пољу, нападнут је ноћу између 11. и 12. јула од непознатих наоружаних зликоваца, и пошто су му отели новце, побегли су.

в., Радован Маринковић из Петријева, нападнут је од стране разбојника, но између њега и њих отворила се битка из пушака, Разбојника је било пет и сви су похватани а сад се налазе под иследђењем.

Две паљевине:

а; Димитрију Михаиловићу из Михаиловаца изгорела је једна камара жита,

б; Сави Ј. Ивковићу из Глобока изгорело је жито.

Осам опасних крађа:

а, Јован Петровић опанчар из Ришња покраден је на опасан начин, лопови су похваћани.

б, Илији Јеремићу из Селевца разбили су зликовци кош и из истог покрали му кукуруз. Лопови су похватани.

в, Луки Нешковићу из Селевца обили су непознати лопови дућан и поарали га.

г, Димитрију Станојловићу из Глибовца обили су непознати лопови кош и покрали му кукурус.

д, Милану Трифуновићу из Болеча обили су непознати лопови кућу и поарали га.

ђ, Ноћу између 25 и 26 Јула непознати лопови обили су Даросавачку цркву и из ње украли један дин. и 90 пар. дин.

е, Спасоја Костадиновића из Поповића поарала је Јелена жена Животе Павића из истог села.

ж, Непознати лопови разбили су кош општине Парцанске и однели из истог кукуруз.

з, Милоју Којићу из Ландола, покрали су на опасан начин 100 дин. Коста Којић и Владимир Костић из Ландола.

Једна случајна смрт:

а, Љубицу, жену Милована Јеремића из Ресника, убио је гром.

III. У округу ваљевском.

Једно убиство:

а, Светозар Томић убио је нехотично циглом Милана Емперовића циганина.

Једно самоубиство:

а, Јеврем Стојковић из Мрчића обесио се сам о греду у свом качњаку.

Две крађе:

а, Анђелији Сулић из Врела обијен је вајат и покрадене су јој ствари. За лоповима се трага.

б, Јакову Средојевићу из Гор. Лајковца обили су непознати лопови кућу и поарали га.

IV. У округу ужичком.

Једно убиство:

а, Ранисав Марковић из Косерића убио је Сретена Симића.

Једно самоубиство:

а, Тихомир Симовић — Симић из Таора побегли војник II-гог гардиског батаљона убио се сам из државне пушке.

Две случајне смрти:

а, Добросава Грмовића из Крушчице убио је гром у његовој кући.

б, Марица жена Алексија Лазаревића из Гостијошице умрла је на путу услед великог пића — пијанства.

Два разбојништва:

а, Милисава Филиповића из Душковаца опљачкао је Светозар Филиповић из истог села а у исто време и тешко га повредио.

б, Јеремију Смиљанића из Љубиша опљачкали су: Глигорије и Мојсило Кратовци из Гугаља. Том приликом Јеремију су тешко повредили, — одгризали му нос. —

Једна телесна повреда:

а, Спасенију удову Павловић из Чајетине, ударио је каменом Јосиф Павловић и тешко је повредио.

Девет крађа, које опасне које просте:

а, Радовану Парезановићу из Братљева покрали су непознати лопови ствари у вредности 57 дин.

б, Милану Ђурчићу из Ровина украдене су 3 овце.

в, Радосаву Арсићу из Кушића украден је један коњ.

г, Божи Павловићу из Кушића украден је један ждребац.

д, Филипу Вуловићу из Дајића, украдена су три коња.

ђ, Владимиру Стевановићу из Шума украдено је двоје прасади.

е, Драгомиру Милинковићу из Никојевића, покраден је кајмак.

ж, Тодору Павловићу из Бајине Баште украдено је 800 дин. Кривац је у притвору.

з, Василију Јакшићу из Обај-Горе покрадено је жито.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

СТЕВАН РИСТИЋ — ЈОСИПОВ

варалица и лопов.

Овај лопов има велику количину имена, с којима се служи, како му кад и где затреба. Право му је име: *Глиша Прибојац*, а док је био у Београду, познат је био под именом Стеван Ристић — Јосипов. Кад ове редове о њему пишемо, дознајемо да се налази у пештанском апсу. Дакле, ово није лопов од оних простих, већ прави универзални — светски — лопов.

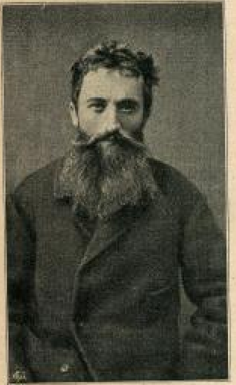

Ко би могао закључити, по његовом изгледу, да је то опасан човек!? Међутим, пре 5—6 месеци, у друштву са некима, обио је 15—16 Вертхајмових каса, које у Бечу, које у Берлину.

Поред тога, што је веома вешт у обијању каса, он је још и опасан разбојник.

Док се у Београду бавио, познат је био као сумњив и полиција је бодро на њега мотрила, а међутим гостовао је по Београду по дуже.

Веома му се допада Београд, с тога се може закључити, да чим га у Пешти, пусте из апса, правиће нам визиту. Чувајте га се а лик му добро запамтите.

МИЛАН ЈАГОДИЋ

коцкар и варалица родом из Аустро-Угарске.

Свака варалица и коцкар има своје начине, помоћу којих врши своје операције. Код овог варалице најглавнији је начин, да се увуче у какву механу или кафану за келнера и ту опељуши по кога госта па онда бега.

У Београду га је хватала полиција више пута, апсила и осуђивала, и пошто оде преко, мало, мало па се опет појави.

Путује врло често до Пеште, и уз пут вара и краде лаковеран свет.

Обичај му је, да се издаје за сина или поверљива момка овога или онога домаћина, док стече поверење чије, па га онда покраде или превари у чему.

Кад му човек добро уочи слику видеће да и она сама представља прави „кесарошки“ тип. Сваки би се човек преварио, гледајући његове благе и питоме црте лица, и отуда није никакво чудо, што се тако лако и глатко подвуче коме под кожу, док му не запржи чорбу.

То је један од оних варалица и кесароша, који по вашарима цуњају и ту подбацују сеоском свету лажне дукате или наполеоне. Кад му та сезона прође, те нема вашара, онда се увлачи у кућу и краде шта дохвати. Слика преставља верну спољашност његову, зато је треба запамтити, па га се онда добро чувати.

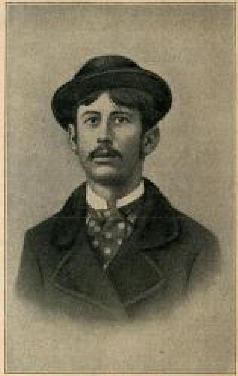

ИГЊАТ ИГЊАТОВИЋ — ЗЕМУНАЦ

опасан разбојник и лопов.

Да ли је овај зликовац родом из Земуна или је само живио стално у Земуну, немамо о томе тачних података. Али је врло често одотуд прелазио у Београд да краде и пљачка.

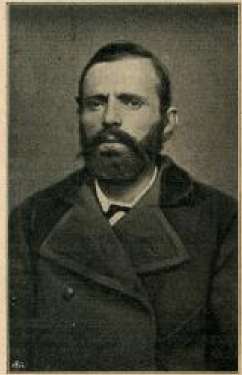

Кад ноћ спусти своја крила, онда он на земунској обали седа у чамац и весла право Београду. Кад доплови на нашу страну, онда обично у „бари венецији“ веже чамац за врбу, и пусти се да лови по Београду. Тако је увек крадом прелазио а ако га не ухвати полиција, онда се крадом и враћао у Земун. Он је са својим друштвом, покрао г-ђу Ленку Нешићку на врачару, па онда Д-ра Брила и многе друге београдске становнике. У Тасиним белешкама може се о њему још више читати, а он га означује као једног од најокорелијих светских зликоваца и разбојника. Осуђиван је небројено пута, а много је пута и бегао из апса.

СЛИЧИЦЕ ИЗ КОЦКАРСКОГ ЖИВОТА

I.

(продужење — свршетак)

Умал' се не уписах због мечке у — покојне. Ама онај Лаза „Ђак“ прави је окачењак. Он ме је на мечку и намамио. Знаш, ја сам му једном жестоко подвалио на „попа“, па ми се после с мечком поштено осветио. То је било у Великом Извору. Тамо на ђавола натрапах на Лазу. Он ми рече, да у кошари Јона Првула има кокошака. Само, вели, провуци се кроз вратанца, па — пуна врећа. Ја опет идем у Изворчић да здипим једној снаши низу дуката. У Бољевцу ће мо се наћи, па ћемо брацки ћар поделити. За кокошке имам доброг муштерију. Дакле, у Бољевцу ће мо се наћи?... Лаза оде а ја се спремах у лов на — кокошке. Лак посао, а ту сам вешт. Чим се смркло, ја ти се примакох до кошаре Јона Првула па ти полако отворим вратанца и провучем се унутра. Тек што се обрех у кошари, а неко ме дочепа преко паса па стаде стезати да ми ребра почеше пуцати. Хтедох се бранити али ми обе руке упадоше у неку чупу. Па онда, чух неко мумлање. Боже свети, та ово је неки — ђаво. Човек није чупав и не мумла. Почех се дерати на сав глас. Свет се узбуни па навали на кошару. Она напаст стеже ли стеже, па све мумла... Једва ме спасоше беде. Тек онда спазих да је то била нека циганска — мечка. Ех, Лазо, Лазо, ти си ме у овај белај бацио!... Знаш, неки цига преноћио код Јона, па мечку стрпао у кошару да буде сигурнији, а ја на ђавола, натрапах на њу и у мал' не погибох... Ама, све ми је то Лаза крив. И сада, не бојим се толико ни Љубе наредника колико једне циганске мечке... Здравља ми!...

— Е, кажи ти сад мени Марко, како сте оно онда за једно вече дигли десет кеса, оним сељацима.

— Их! то је господине и сувише. Ви тражите да вам све марифетлуке одам. Не, не, то није могуће, јер...

— Море казуј, или ћеш сад у ладњачу!

— Па лепо, али... да ме после овога пустите кући, Бога ми имам „посла“.

— Добро, пустићу те, само испричај.

Марко отпоче:

— То је било у кафани код „Кеца“. Нас 5—6 од „овога заната“, знате, остали смо баш „шворц“. Нисмо имали зашта ни дувана да купимо, а црева нам направише читаву револуцију по трбу-у. Досетим се јаду, како да дођемо до мало ситна трошка...

Пред кафаном било је 30—40 сељака који су продали свој мал у чаршији, па се спремају да иду кући... Намигнем ја „мојима“ и они су ме разумели... Вама је сигурно познато да ја добро певам?

— Знам...

— Е, ја чим уђох, седнем за једним празним столом у сред кафане. Седох, затурих се на столици и подвикнем ти колико ме грло носи: „Закукала Миланова мајка“. Певао сам са таквим одушевљењем, да су за тили час они сељаци испунили кафану око мене. И, док сам ја запијао са овом севдалијском песмом, дотле су моји ортаци површили свој „посао“. — Ето, тако вам је то било, а сад молим вас пустите ме да идем кући...

— Иди, рекох, нека те ђаво носи.

КОЦКАРСКИ — ЕГАВАЧКИ — ЈЕЗИК

(наставак)

Украли	Гепи
Сакри ме	Скењај ме
Дај ми	Тињавај ми
Не дам	Ницам
Халине	Мунтаре

Капут	Муњтарац
Убијен човек	Убаштан леват
Разбијен дућан	Разбаштана учча
Београд (и Варош)	Мардељ
Начелство	Главна сиворница
Општина	Мала сиворница
Дан	Гљарник
Гледај	Ждравај
Прозор	Прождравај
Смркло се	Смортирло се
Кајиш	Кроц
Ћурке	Пурци
Ципеле	Гљарнице
Кеса	Пекљарка
Капа	Кљава
Сланина	Жвања
Свињче	Жвање
Спава	Кљева
Не спава	Нишам да кљева
На робију	У Бели Мердељ
Ушао	Угљао
Циганин	Мандов
Каса	Бунарче

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

У Паризу се жене лажно картају

На рачун коцкања и других забава у Паризу се стварају разни клубови. Међу осталим клубовима, најзнатнији беше клуб на реци Сени. Чланови овога клуба беху и мушки и женски. Главна им забава беше коцка. Веома велику улогу играше у овом клубу нека Маркиза Ноел, која се врло вешто коцкаше. Са своје две пријатељице, ова Маркиза Ноел није изостала ни једно вече из клуба.

Њезин раскошлук и њезина тоалета, падали су јако у очи, тим више, што се знало, да њезин муж није кадар, према своме стању, да сноси толике трошкове; а с друге опет стране, није имала ни једног „кућнег пријатеља“, који би припомагао, да се издрже ови трошкови.

Једног дана избије на јавност маркизина тајна.

Чланови овога клуба, беху већ од дужег времена, обратили своју пажњу на ту дуготрајну срећу Маркизину, но ништа нису сумњиво код ње приметили, само је један између тих чланова клуба који је у исто време био и тајни полицајац, опазио, да се њезина пријатељица лажно коцка.

Кад су се разилазили чланови клуба, маркиза и њезине две пријатељице, понеле су собом 20.000 динара, чистог добитка. Полицији је било достављено да су оне три даме варалице а не коцкари и ова их је одмах затворила. Маркиза је на првом испиту признала, како је са својим другарицама варала остале чланове клуба у коцкању, а цео добитак употребљавале су на подмирење својих ванредних и луксузних издатака. После овога признале су и маркизине другарице превару. Сви покушаји са стране, да се осујети иследђење, остали су безуспешни. Јавно мњење тражило је да се кривци по закону казне, и они су предати суду.

Столар напустио свој занат па се одао крађи

Један опасан лопов, по занату столар, задавао је дуже времена, грдан страх пештанским становницима, међу којима је живео. Полиција је употребила сва своја средства, да пронађе овога лопова и тек после великих напора пао јој је у шаке.

Начин извршења његових крађа, врло је интересантан, зато га овде и износимо. Као вешт лопов, изабрао је да лови само по газдинским кућама. Кад се одлучи да изврши крађу у некој кући, он је претходно брижљиво испита. По том се прикрије у близини дотичне куће и пази када ће домаћин да изађе из исте. Онда се дигне и са свим слободно уђе па се јави домаћици, како га је сањим послао господин да оправи нпр.: прозоре, врата, неке сломљене столице, астал или ма шта друго, о чему се беше раније уверио, да је покварено.

Многи укућани и не сумњајући у какву превару пусте га у кућу да изврши поменуту оправку. Такву прилику употреби лопов да покупи и однесе све ствари од вредности, које је могао у џеп потрпати. Ако би се при овом његовом занату нашао у близини неки млађи из куће, он га вешто пошаље, н. пр: за мало вруће воде да разреди туткало и т. д. па до његовог повратка он већ посврши свој посао. Под видом да су му алати нужни, које није собом понео, вешто се извуче из ове прилике па се више и не врати.

Тек по повратку домаћиновом, открије се прави посао столаров.

Поред јавних опомена, поред највеће предострожности полицијске, овај лопов крао је пуних два месеца из дана у дан и нико му није могао ући у траг.

Из прибављених података, које је полиција прикупила, знало се о њему само то: да је бледог лица, и ништа више; док међу тим, као што се доцније показало, он није никад такав био.

Најзад полиција стави у дужност двојици тајних својих агената, да га пронађу, по што, по то, и ови после великих мука једва постигну свој задатак.

Прво су отишли у једну кућу, коју је покрао пре извесног времена један столар, па кад су домаћицу питали о потребном, она им је рекла: да јој је лопов однео из куће једну сребрну корпу и многе друге ствари, а да је код ње радио у години 1894-тој, али се његове спољашности не сећа довољно, тек јој се чини, да се са његовом личношћу слажу прибављени подаци, који су јој од стране агената показани. Она више није знала о њему ништа.

На основу ове изјаве, агенти су и даље трагали. Они су нашли и испитали све послужитеље, који су те године служили код дотичне домаћице, али и од њих нису могли дознати много сигурног, сем то, што је покућар потврдио, да је он од неког столара примио рачун, па га предао госпођи. Кад су агенти саопштили овај исказ госпођи, онда је она морала да испретура све своје хартије, док је нашла овај рачун, са потписом „Чипинар Бек“.

За сада нису имали у рукама ништа друго, него мнимо име тога лопова. Сад је било потребно добавити тога столара. И даљом истрагом дознало се да неки помоћник столарски под именом „Чипинар Бернат“ станује у улици Шип бр. 3. Да би се о њему још боље уверили, потраже и његов ранији стан и нађу га у „Добош ул. бр. 3.“ Када су добили његов опис из оба стана а о њему прикупили податке, онда су се уверили да је то: Шимеф Бернат — Бела, тражени столар.

У његовом квартиру дознали су и то, да са братом вечерава у тако званој Јакубу-Вичевој механи.

После свеколиког трагања, агенти оду једног вечера у гостиону, где затеку оба брата при вечери. Тамо их нађу и одмах притворе а при претресу код њих ухвате 1706 форината, и многе друге ствари од вредности. Оба брата извршили су заједнички 50—60 крађа, и покрали су ствари у вредности 4600 форината.

ТРАЖЕ СЕ

Благоје Милановић, црногорац из Селишта, стављен је под поротни суд у Прокупљу за извршену опасну крађу Петру Милетићу из Новог Села. Благоје је стар 32 год., стаса средњег, сувоњавих образа, очију црних, бркова малих црних, браду брије. Од одела носи: чакшире и гуњче од црног сељачког сукна, на ногама опанке, на глави капу шајкачу. Осим тога носи и војнички шињел. Благоје је побегао и сад се тражи.

Начелство округа моравског јавља, да је неки Трајко Јовановић скитница из Турске, који се издаје да је из Црне Горе, окривљен, што је у друштву са Рађелом Стојановићем скитницом из Турске учинио опасну крађу Николи Стојковићу трговцу тамошњем, па одмах побегао. Његов је лични опис непознат.

Начелник среза лепеничког јавља, да је ноћу између 19 и 20 т. м. пробијен дућан Никодија Домановића трг. там., и из истог покрађено: 6 кгр. сапуна за прање, 2 кгр. пунице, 3 пакла памука жутог № 14, 5 ком. зимског цица, 2 ком. обојена платна, 1 ком. пархета, пола ком. шарена пархета, 1 женска рекла од фланела, 4 пак. бела памука № 40 и 4 пак. № 24, у вредности 449 дин. Траже се лопови.

Начелство округа црноречког јавља, да су ноћу између 15 и 16 т. м. украдена два вола Марку Јотовићу из Глемановца у Бугарској и претерана амо у Србију. Волови су матори од по 6 година, длаке сиво-беле, један има белегу од убоја око десних ребара.

Ђорђе Димитријевић, калфа берберски из Смедерева, обио је фијоку асталску своме газди Драгутину Васиљковићу берберину у Зајечару и из исте украо му 100 дин. у банкама и 150 дин. у сребру и никлу, па побегао. Ђорђе је стар 26. година, средњег раста, црномањаст, косе и бркова црних, у лицу знак, пун, лепо развијен, очију смеђих, браду брије. Од одела има на себи капут белечаст и панталоне жућкасте од штофа. На глави округао црни мекани шешир, а на ногама ципелетне бесецоване.

Начелство округа нишког тражи депешом, да се у Београду пронађе и њему стражарно спроведе Петар Палигорић из Ниша. Петар је стар 19 год., висок, бркова малих, плав, у оделу немачком, шешир сламни шарен. Кад говори примећује се акцен.

Коста Трифунац, б. благајник стоваришта дуњана Београд—Топчидер, тражи се, да се стражарно спроведе првост. суду пожаревачком, пошто је решењем истог суда стављен под суд и у притвор № 14407.

Максим Чунић из Рибара окр. подринског, осуђеник београдског казненог завода, побегао је 24. ов. мес. из Топчидера са рада. Стар је 36 год. раста средњег, образа округли, чела малог, носа правог, бркова, косе и обрва црни, уста умерена. Браду брије. Особитих знакова нема.

Рањђел Стојановић, скитница из Турске, који је био под исљеђењем због крађе код начел. окр. моравског, ноћу између 23. и 24. о. м. провалио је дувар на затвору и побегао. Стаса је средњег у опште плав. Браде ретке, плаве, бркова обичних кончат. Од одела имао је на себи: гуњче и чакшире од браун сукна половног и црвен цамадан. На глави шубару стару плетену и на ногама опанке.

ЈАВЉА СЕ

У Смедереву је нађено једно мушко дете, нèмо, у тумарању. Дете је старо 8—9 год., високо 1·28 м., очију плавих, ошишано кратко, дуго-образо, на бради има малу рупицу, у оделу сељачком, поцепаним гаћама и копуљи, рекли од материје поцепаној, црвене тканице с белим пругама, на глави капа од штофа стара, на ногама опанци и сељачке црвене чарапе; изгледа да је блесасто и звера које куда. Сада се исто налази у окружној болници на лечењу.

УХВАЋЕН

Љубиша Стевановић осуђеник, за кога смо у прошлом броју јавили да је утекао са рада у Топчидеру, — ухваћен је.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Због нагомиланог материјала, а и због великог броја оних, којима треба одговарати овим путем, — неможемо то да учинимо у овоме броју. Одговор и поруку вашу послаћемо им писмом, а доцније донећемо и у листу.

За прикупљање претплате од особља општине београдске, одбор је овластио г. Ђоку Нешића општ. благајника, с тога нека претплатници наши из општине, њему и положе претплату.

При закључку листа, дознали смо: да Господин Министар унутрашњих дела, долази сутра у Београд са одсуства које је провео, у бањи ради опорављења свога здравља.

РЕД ПРИМАЊА:

Г. Министар унутр. дела прима: понедеоником, средом и петком, од 10 сати пре подне, до 1 сата по подне.

Начелник министарства прима сваког радног дана од 10—12 пре и од 3—6 по подне.

Инспектор министарства сваког радног дана од 3—5 по подне.

Управник града Београда сваког дана изјутра од 8—9 и кад се врати са рапорта из Двора и министарства од 11—12 а после подне од 3—6.

РЕД ПЛОВИДБЕ:

ПРВОГ КРАЉЕВСКОГ СРПСКОГ БРОДАРСКОГ ДРУШТВА

Из Шапца за Београд понедеоником, средом и петком, у 7 сати изјутра.

Из Београда за Шабац недељом, уторником и четвртком, у 7 сати изјутра.

Из Београда за Дубравицу сваки дан у 6 сати изјутра.

Из Београда за Градиште, средом и недељом, у 6 сати изјутра.

Из Градишта за Београд средом и недељом, у 12 сати у подне.

Из Дубравице за Београд понедеоником уторником, четвртком, петком и суботом, у 11 сати пре подне, а средом и недељом у 3½ сата по подне.

Уређивачки одбор „Полиц. Гласника", одлучио је: да се од 1. Септембра обустави даље шиљање листа свакоме, који дотле не положи претплату. Чинимо пажљивим наше претплатнике и молимо их да са претплатом похитају.

ОГЛАС

„ГРЕШЕМ"
ЖИВОТ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО

исплатило је у 1897. год. до сада фамилијама умрлих осигураника, око **200.000** динара.

Друштво „Грешем" купило је зграду у Београду на углу „Кнез Михаилове" и „Дубровачке" улице за суму од 320.000 динара у злату.

„Грешем" прима осигурања по најновијим и најповољнијим тарифама.

ШТАМПА КРАЉ.-СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

БРОЈ 5. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 6. СЕПТЕМБРА 1897. ГОДИНА I.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. — Претплата се полаже у Београду код Уредништва „Македонска улица број 20.“ а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. — Цена је листу на годину 20 динара, на по године 10 динара. За иностранство на годину 30 динара. За писаре при начелствима, практиканте у опште, општинске писаре оних општина које су већ претплаћене и за жандарме, у пола цене, но они морају непосредно слати претплату уредништву. Поједини бројеви не продају се. — Рукописи не враћају се. — Писма само плаћена примају се. — Огласи примају се по погодби и то, месечно, тромесечно, полугодишње и годишње.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ТАСИНА ПИСМА

I.

(продужење)

У Берлину, Јула ....

Јевропска полиција нарочито гони листове: „*Freiheit*“. Излази у Лондону и Чикагу. Девиза му је: „Противу тирана сва су средства дозвољена и оправдана“. Па онда: „*Zukunft*“, са девизом: „Доле с престолом, олтаром и кесом“. Рат владаоцу, цркви и капиталу. За тим: „*Socialdemokrat*“, „*The Commonweal*“, „*Vorwärts*“, „*Rebell*“, „*Proletär*“, „*Revolution*“ и други.

Сви су ови листови анархиски. Сваки им је чланак дражење противу постојећег реда и позив на буну. Наша је парола, вели онај први лист, пре свега: пролетари свију земаља и народа! оружајте се, оружајте се што пре, јер је час борбе близу... Све ове јевропске полиције и њихове лоповске владе не могу ништа учинити... И религија и аукторитет и држава — све је то никло на једном стаблу... Доле с њима... Свети рат противу свега што постоји...

На све ове револуционе новине строго се пази. Али преко тога свега, грдан број растура се по Берлину, Бечу и Пешти. Штампају се на стотине хиљаде, и, мимо све пажње на граници, уносе се и раздају по свима редовима, па чак и јавним локалима. Обично шефови анархиста прве бројеве у ковертима пошљу шефовима јевропских полиција. Тим терају као неки пркос и спрдњу. И још, по неки пут, јаве картом, да ће толико и толико хиљада листова да се растуре по Берлину, Бечу, и т. д. ....

Разуме се, да анархисте својим друговима пишу са шифром и под другим именима. У јевропским полицијама то зову — *Deckadresse*. Писмо често иде кроз неколико сигурних, поверљивих руку, док дође на праву адресу. Револуциони клуб у Њујорку иде чак тако далеко, те тражи: да му чланови лично предстану. Тај клуб, познат јевропској полицији под именом: Pic-Nic-Comité, управо је стожер светским револуционарима. Његове су везе разгранате по целом свету. И сва поједина друштва анархијска, из кога било краја света, стоје као у некој зависности под њим.

Неће бити без интереса, да овде изнесем једно поверљиво упуство, које је овај комите, разаслао тајно свима револуционим дружинама по Јевропи. Ово гласи:

„*Упуство за револуционаре и анархисте.* Никада не мојте казивати право име ваше и ваших чланова. Ствари и догађаје не казујте никада тачно и јасно, да и други ко може чути и разабрати. О томе што мање писати. Што год је могуће више, треба избегавати писање. Тек у преко потребним случајима треба се поверити папиру... Па и кад се говори, да се добро пази. Говорите увек мало. И пазите добро шта ћете рећи. И кад говорите осврните се око себе, јер смо одасвуда окружени непријатељима нашим... Ко се решио да изврши револуционо дело — нека ћути. *Нека никоме не казује.* Пазите добро — никоме.... Ако још ко суделује у томе послу, онда још казати само њему. Иначе опет — никоме... Ако револуционар буде ухваћен, нека остане равнодушан и хладан. Нека само ћути. Ако је могуће гонноца убити, онда нека се на то употребе сва средства и сва снага. Ко хоће, нека се и самоубиством послужи. И то је добро... Када почну испитивати, никада и ни по што не говорити много. Нарочито избегавајте свако објашњавање. У колико је дужи протокол иследников, у толико је већа опасност, да ће се из одговора и испита вашег открити и на јавност избити цела ствар наша. Зато ћутите... Али када дође претрес и вас изведу пред суд, онда нека сваки револуционар оптуженичку клупу претвори у говорницу. Нека одатле, са тога места, свом снагом брани револуционо-анархијска начела..... Разуме се, све то нека се крије, док ствар још не буде доказана. Али ако је већ ту, ухваћена, и ако је пут за вешала већ спремљен, онда, нека се сваки револуционар на њих попне као прави мученик за своја начела... Пошто се приметило, да многи револуционари овако не раде — то се издају ова правила свима ради знања и управљања.....“

Што цео свет изненађује, то је она кураж, она ванредна слобода и енергија, којом владају социјалисте и анархисте. Да поменем један случај. Стари цар Виљем имао је обичај, да свакога дана по подне око 4 сахата седи крај једнога прозора у своме двору, ту запали дугачку лулу, пуши и посматра онај шарени свет, који у то доба нарочито туда пролази да свога старога цара поздрави. Ко је био у Берлину знаде тај „историјски прозор“ и ако је „под липама“ шетао, могао је увек цара видети. Прозор није висок, у мезанину. Али, докле цар тука седи, осам најбољих агената стражаре испод и према прозору паревом. Осем њих још шест шуцмана (жандара) и два три коњаника обилазе и мотре онде у околини. И крај све ове полицијске пажње десило се ово. Цар, седећи тако крај отвореног прозора, осети да га нешто куцну у прса. У први мах, колико је старачким очима могао опазити, учини му се да ће то бити каква тичица гоњена, улетела тражећи заклона. Дарну у звонце. И дежурни ађутант уђе у салон.

— Видите — рече цар — нешто је кроз прозор улетело. Биће сиротица тица...

Ађутант се сагну и опази писмо. Брзо га дигну с пода и стрпа у мундир...

— Шта је било — упита цар . . .

— Ништа . . . величанство . . . .

— Није ништа — прихвати цар — видео сам: ви сте нешто дигли с пода . . .

Разуме се морало се признати. *То је била пресуда анархијскога одбора адресована самоме цару.* Одмах се узбуни цео Двор. Дотрчи Престолонаследник, министри и т. д. Већ се може мислити каква је узбуна у полицијскоме логору завладала. Све што се је могло извидети, испитано је. Па ништа. Оних осам агената стављено је у најгоре апсане. Људи су се клели и плакали као деца. У овом западном званичном свету цар је — Бог. Њега воле и са највећим страхопоштовањем помињу. За њега само живе и дишу. Ни берлински ни бечки полицајац неће друкче поменути цара него са највећом збиљом и дубоком поштом. Само на реч: **Цар** шест хиљада берлинских полицајаца скачу на ноге и чекају заповест. С тога се није могло с основом веровати, да ће они агенти пред царевим прозором неверни бити. Они су, сироти, пазили, мотрили, али се и над вештаком нађе вештак.... Један ми је чиновник овако објаснио овај загонетан догађај. Око 5 сахата јурили су многи екипажи поред двора. Неки су прилазили ближе неки даље. Ништа се сумњиво није приметило. У то доба прошао је сасвим близу прозора један фини, елегантан екипаж. Кола су била батар, два вранца, амови сребром украшени, на вратима колским и по амовима круна и монограми. У колима је седела елегантна дама. Горе на боку кочијаш и лакеј оба богато униформисана. Ништа до душе онда сумњиво. Али је сва прилика, да је баш са ових кола убачено оно писмо цару. То је морао учинити онај лакеј, који се је за овај посао морао нарочито и вежбати, јер су кола трком јурила. Али чија ће то кола бити? Ту је чвор. Која ли је то екселенција, гроф, барон и т. д. могла позајмити своја кола? Или, где нађоше или направише и спремише све то ови несретни анархисти?... Полиција берлинска лупала је о томе много главу. Је ли до каквога резултата дошла — није ми познато.[*]

Све ове прилике ја површно додирујем. О анархистима дало би се много писати. Изнети њихове тежње, удружења, везе и ширење њихових начела, за то све треба више простора у листу, а не оволико, колико ја запремам мојим писмима у „Гласнику“. Него о свему овом говорићу особено. Али и ово што сам помињао, чинио сам у цели: *да српским полицајцима скренем пажњу на зло,* које дави овај западни свет. Анархисте ће доћи и у Србију. То је са свим сигурно. До пре неке године њих није било ни у Угарској, али ево већ сада поплавили су све веће угарске вароши. То признају и саме власти њихове. Они чак и у новинама износе, да је ономад *гроф Чатари*, у сред Пеште, погинуо од анархистичке руке.

Анархизам ће пренети код нас страни раденици, који су сви махом заражени овим идејама. Начела се у њих лепе као мед и иду од уста до уста као *општа религија*. Пре неке године основана је добровољна пожарна чета у Београду. У њој је било највише странаца. Ја станем испитивати из ближе њихове прилике. И доиста, међу њима нађем двојицу. Један се звао *Пацер*, а други *Рутар*. По занату први лимар, а други бравар. Обојица — анархисти. Осим тога за време моје у полицији ухватили смо тројицу анархиста: Јосифа Нигера, Франца Кираља, Хенри Рајнера. И чини ми се, да беше и неки *Алберт* литограф. Ради овога Рајнера неколико пута долазио нам је немачки посланик *гроф Бреј*, да се о томе што више сазна. Осем тога у мојим хартијама има неколико имена страних анархиста, за које је онда онда јављано: да и у Србију долазе.

Још нешто у поверењу. И пре је било, а данас је још више — лаж и лукавство главна основа, на којој стоје јевропске државе међу собом. И ако су у миру, и ако једна другу сваком приликом уверавају о свом добром расположењу и искреном пријатељству — опет оне једна другу подрива и штети, ако не сада у отвореном рату, а оно под земљом, тајним путем и удешеним за то планом,... Не знате, како се у Берлину слатко радују оним учесталим бомбама на елисејском пољу у Паризу. Чисто гутају депеше о томе. И откуда то, да су атентатори у последње време махом — *странци*.... Ах, па да се сетимо и нас. Са каквом се оно радошћу у бечким листовима пропрати сваки наш, па и најмањи — малер. Све несреће у Србији долазиле су и долазе са стране. Прелистите нашу историју. Погледајте око себе, па ћете то и сами признати. Ја мислим, да ме је управник вароши Београда добро разумео.....

(наставиће се)

ИСТРАГА

IV

Повреде оштрим оруђем

Овде спадају она оруђа, која се употребљавају за ударац, сечу и убод; али ту има и комбинација као: пресек од убода и од ударца и т. д. — И баш то је за иследника од велике важности, да би још пре доласка лекарева могао сâм себи представити, каквим је оруђем рана нанета. У таким случајевима пре свега може и сам облик ране, њено ширење и њено лежиште дати иследнику у неколико појма о овоме; јер је у почетку често и самоме лекару тешко одредити каквим је оруђем ова учињена. Може се десити, да се повреде у први мах могу сматрати да су извршене ударцем ножа, док на против и у самој ствари оне су учињене ударцем оштре секире; исто тако може се неки ударац држати да је учињен каквом другом оштрицом, а он је у самој ствари учињен сечивом сабље и т. д. — Пре свега, дакле, ваља мирно и дуже времена посматрати нанету рану, а повређенога замишљати у свима могућим положајима у којима му је повреда нанета. Ако је стечено уверење да је повреда учињена овим или оним оруђем, онда ваља живо испитати начин и могућност нанете повреде. Но ако се појави сумња: да ли је повреда учињена овим или оним оруђем, онда се морају сва оруђа редом, којима се је могла та повреда учинити, узети у обзир и оцену, како би се најзад могло доћи до тачног резултата да је та повреда нанета баш тим и тим оруђем. И ако овако посматрање у први мах изгледа доста тешко, то ипак може и сам лајик, ако хладно и мирно оцењује ову ствар, доћи до тачног резултата. Оваким начином посматрања, испитивања и истраживања повреда, иследник ће ретко кад пасти у погрешку и заблуду.

Поред наведенога ваља нарочито имати на уму ово:

1., Повреде учињене оруђем којим се сече, могу се готово увек определити да су учињене баш овим или оним таким оруђем. Тако н. пр. повреде учињене разбијеним стаклетом (што се обично дешава при тучи у гостионицама) готово увек изгледају размрскане (као и разбијено стакло). Чиста и у правој линији рана задобијена разбијеним стаклетом ретко се кад може видети. Исто је тако и са ранама задобивеним српом или косом. То долази отуда, што се ове тако не оштре као ножеви, који оштрењем добијају прав облик. Српови и косе кују се, т. ј. сечиво се меће на један мали наковањ, па се онда по њима кује полако са чекићем од челика, услед чега добијају истина веома оштро, али зубчасто сечиво, те услед тога и рана њима задобивена има свој карактеристичан изглед. Ко је једном таку повреду видео, тај ће у датом случају лако моћи определити са каквим је оруђем учињена.

2., Облик ране задобијене ударцем и убодом, ретко кад одговара облику оруђа, којим је задобијена. При испитивању оваких рана дешавало се безброј штетних грешака и заблуда употребом одређеног инструмента за то, јер он не одговараше потпуно дотичној рани.

---

[*] Прошле године, 12. фебруара 1896., данашњи цар немачки Виљем II. извезао се на колима у шетњу. На крају паркиње улице, под липама, неко му убаци у кола анархистични лист „Vorwärts“. Полиција је трагала али ево ни до данас није нађен тај курвини анархиста!!

Пре свега ваља имати на уму, да код рана које су већ почеле да зарашћују, не треба чинити много сравњења са оруђем којим су нанете, јер чим настане процес зарашћивања, а овај почиње тако рећи одмах чим се рана слегне, она се тако измени, да се њен првобитни облик једва даје распознати. И свеже ране често не одговарају оруђу којим су учињене (н. пр. код повређенога који је одмах услед задобивене ране умро, те процес зарашћивања није могао ни започети). Ово бива и онда, кад је рана учињена у правцу у коме се мускули крећу, док на против настаје ретракција. Свакојако при отвореним ранама ваља пре свега ивице њене спојити, па онда дужину мерити, јер се друкче не може тачна дужина изнаћи.

Код рана убодом задобијених, дужина ће њихова ширини само онда одговарати, ако се оруђе из тела извуче онако исто, као што је и метнуто. Не учини ли се тако, као што то готово у свима случајевима и бива, онда се отвор ране при извлачењу оруђа шири и тако постаје већи. Врло је важна при овоме и та околност, што ране задобијене убодом готово изузетно имају изглед као неки разрез и имају две оштре ивице тако, да се лако може мислити да је повреда учињена мачем или каквим другим оруђем са два сечива. Кад би покушали да учинимо снажан убод обичним перорезом у какво пластично тело н. пр. у тесто, разапету кожу, дрво и т. д., онда би повреда изгледала клинаста. Али човечија кожа није тако пластично тело, и горњим се покушајем не доказује да тако исто и са човечијом кожом мора да буде. Посматрајмо само врх каквога ножа, па ћемо видети да исти има два сечива, ма и најмања. Тек доцније и употребом постаје једна страна тупа и служи као нека позадица ножу. Убодемо ли, дакле, каквим ножем н. пр. у неко мекано дрво, али само неколико милиметара дубоко, то ћемо се уверити, да ће и овде боти повреда као неки разрез. А ако затим нож још дубље у дрво забадамо, онда ће она позадица на врху ножа ту повреду у виду разреза развући и од врха начинити једну линију, те ће тако онда повреда бити клинаста. Извучемо ли најзад нож напоље, то ће учињена повреда остати и даље клинаста, пошто дрво није довољно еластично (растегљиво), те да би повреда могла се вратити у свој пређашњи облик разреза.

Но код добро растегљиве човечије коже сасвим је друкчије. Ако је у њу ушао најпре врх ножа, рецимо само два милиметра дубоко, онда је рана проузрокована са обе оштрице на врху ножа. Улази ли пак нож дубље, то ће онда на оној страни ране, на којој сечиво ножа дејствује, угао ране, разуме се, остати оштар и шиљаст. Али тај угао остаје такав и тамо, где позадица (тупа страна) ножа дејствује, а не оставља свој облик на кожи, но је само растеже тако, да се она у отпочетом правцу даље цепа, те с тога и овде шиљаст и оштар угао чини.

3., Много важнија заблуда може да се деси при оцењивању броја засекотина; јер често изгледа да их је било више, а овамо је била само једна. Ово бива онда, кад се засекотина учини по збрчканој кожи (н. пр. на врату старих и сувоњавих људи). Но кад се кожа растегне, онда се виде неколико засека, који су сасвим један од другога одвојени, а постали само услед једног јединог засека.

Да би ово још боље расветлили да наведемо овај случај: Једном дође окружној болници у Н. неки сељак око својих 20 година ради прегледа. Једно његово уво беше у толикој мери размрскано, да га је било страхота погледати. Изгледаше као да је многим засекотинама то уво од осталих органа за слух одвојено, те је готово сасвим размрскано висило на доле. Лекар, који беше позван да га прегледа, констатовао је одмах, да ту није било више, но само једна једина засекотина. Ножем је одоздо у ушну шкољку ударено, и ова погођена на 1 см. над ушном дупљом, затим је нож повучен на више (као оно кад касапи секу месо) док се ушна шкољка није на два дела расцепила и размрскала. А како се ушна шкољка састоји из рскавице по којој иду жилице, што је све опет обложено кожицом, то се онда уво при засеку ножем расцепило у више праваца тако, да је изгледало да је по увету сељаковом учињено више засека, а овамо као што напред рекосмо не беше их више, до само један једини.

(наставиће се)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК

Увиђај по делу самоубиства, вешањем, једног непознатог лица, за које се мисли да је Петко Павловић из Чајетине.

Овај увиђај вршен је на лицу места а на лешу обешеног, у присуству потписаних грађана, па је нађено:

Место где се ово лице обесило, налази се више железничке карауле бр. 6. с леве стране Топчидерске реке. Имање — шума — где је извршено ово самоубиство, својина је Канаре трг. из Београда.

Леш је нађен где виси о једном двокраком бресту, који је удаљен од пута 6 метара. Самоубица је нашао врло згодно дрво а и положај, за извршење злочина над собом.

Брест, на који се обесио самоубица, има два врло стара засечена огранка, који су доста дебели и јаки, и то: један огранак висок је изнад земље до 50 см., а други до једног метра. Самоубица је прво оплео тканице па се попео на огранак који је изнад земље 50 см. па са њега прешао на онај други. Стојећи на другом — узвишенијем — огранку, везао је један крај својих тканица за једну, доста дебелу грану овог бреста, која је изнад земље висока 2 мет. и 20—30 см. а други крај својих тканица везао око врата. На тај се начин спустио с овог крака и обесио се.

Леш је стар 25—26 година, сувоњав, смеђ, брада на лешу кратка, ретка и несераста, бркови мали и ретки, — и пошто се обесио пре 2—3 дана, а за то је време била јака врућина, то су муве упљувале овај леш око уста и по брковима.

Одело на овом самоубици било је старо. Црн капут, панталоне и прслук. На ногама старе поцепане ципеле, а на кошуљи грао оковратник. Шешир је имао мекан и нађен је на једној грани даље од бреста за један метар.

У џепу од прслука, нађено је једно парче беле хартије, на којој је било написано плајвазом: Петко Павловић из Чајетине. Испод бреста нађена је једна хартија исцепана на небројено мале комадиће, на којима се видело, да је мастилом писана. Ови се комадићи нису могли никако саставити.

Друго што год. од важности, није нађено.

На лешу нема нигде никаквих трагова, од каквог насиља, сем што је врат нажуљен од тканица.

На пенису је примећено, да је ово лице било заражено јаком венеријом.

Према свему наложеном, а с обзиром на све околности, како на лешу тако и остале, ово је лице само себи живот одузело.

13, Јула 1897. год.
Топчидер.

Присутни грађани:
Петар Пандуровић.
Стеван Н. Катић.

Извршио и оверава,
старешина топчидерске полиције,
Сима Н. Обреновић.

Као што се из овог види, то је један облик полицијске радње, код убиства — вешањем. О овом убиству ми смо говорили у прном броју нашега листа, у рубрици „Истрага“, под насловом „О вешању“.

Ни један увиђај не може се подвести под нарочита правила, па да се створи једна нарочита формула за све увиђаје. Јер, колико је разних кривичних догађаја, толико је и разних увиђаја, пошто се ови праве према приликама оним у којима је извршена кривична радња и према природи самог кривичног дела.

Но да би увиђај имао вредност доказне исправе и да би у подобним случајевима истражник имао један преглед ове полицијске радње, нужно је да се при увиђају пази на следећа правила: 1., Да је увиђај предузет у згодно време, пре но што је предмет увиђаја био промењен; 2., да је при увиђају обраћена пажња и да ли је све предузето, да се каква смишљена мајсторија не измакне из вида дотичног чиновника; 3., да ли је увиђај морао бити прост или сложен, т. ј. са стручњацима или без ових; 4., је ли чиновник био надлежан за вршење овога увиђаја; 5., да ли су нужна лица, при увиђају, била: нпр. где се траже присутни грађани, и 6., да ли је протокол увиђаја, одмах при прегледу, направљен или доцније.

* * *

ПРЕГЛЕД

Кривичних дела, која су извршена у Србији и то у месецу јулу ове године.

(продужење)

IV. У округу подринском.

Једно убиство. а., У срезу посаво-тамнавском, ноћу између 17. и 18. јула ове године, убијен је Живојин Рашковић из Прхова. Кривци су ухваћени и истрага се води.

Два самоубиства. а., У срезу посаво-тамнавском, ноћу између 9. и 10. јула ове год., убио се сам Милосав Кузмановић из Вукошића.

б., У срезу мачванском, Алексија кћи Живана Банчевића из Б. Поља, удавила се у Саву 21. јула т. год.

Једна лака повреда. а., У срезу рађевском, на дан 19. јула т. год., Митру жену Тодора Мијаиловића из Красаве повредио је Срећко Михајловић онд.

Седам крађа, које опасних које простих. а., У Шапцу ноћу између 29. и 30. јула ове год. покрадене су разне ствари из дућана г. Михаила Пулића, трг. из Шапца. б., Ноћу између 27. и 28. истог мес. непознати лопов ушао је у кућу Крсте Павловића трговца и украо му један капут, кључеве од касе, новчаник и у њему до 30 динара.

У срезу мачванском, в., Ноћу између 3. и 4. јула обијена је зграда Миладина Лацковића из Дуваништа и покрадене разне ствари. г., Непознати лопови разбили су кућу Анке удове Мишковића из Метковића, и украли јој 4000 динара у готову. д., Јовану Дамњановићу из Мињаке обијена је зграда и покрадене разне ствари. Лопови су непознати. ђ., Степану Којићу из Клења украдена су два џака жита.

У срезу посаво-тамнавском, е., Петру Николићу из Јазовника, обијен је вајат и украдено му 150 динара. ж., Непознати лопови провалили су кућу Милинка Радовановића из Церовца и украли му 180 дин. у готову и однели већу количину жита.

V. У округу топличком.

Четири убиства. а., Јован Бојовић, Црногорац, убио је Мату Николића из Самокова и побегао. б., 29. јула ове године прешли су српску границу око 30 Низама и Арнаута и између караула „Дошине“ бр. 27 и „Пилатовице“ бр. 28 убили два погранична жандарма: Никођија Костића и Милована Кузмановића, оба из села Теочана, ср. Косаничког. в., 15. јула ове године Арнаути и Низами прешли су у нашу страну, напали наше пограничне жандарме између караула бр. 25 „Требиње“ и бр. 27 „Јавор“ и потукли се. Нашим пограничним жандармима притрчали су у помоћ сељаци из оближњих села, но у овој битци погинуо је од низамске пушке Милан Антонијевић из Игришта. г., Скитајући Цигани: Рађел Павловић и Ариф Шабановић убили су сикиром Илију Павловића у планини Јастребцу где су правили угаљ.

Једно самоубиство. а., Лазар Ивановић, из Велике Плане, (срез Прокупачки) заклао се сам.

Три случајне смрти. а., Батија жена Салка Мерковића из Ђакуса удавила се у реци Ђакуској. б., Димитрије Јанковић из Пуковца удавио се у Пустој Реци. в., Мирко Видосављевић из Блаца удавио се у Језеру поменутог села.

Три покушаја убиства. а., Станко Мијаиловић покушао је да убије Лазара Поповића из пушке, зашта је под ислеђењем. б., Илија Крстић покушао је да убије из револвера Богдана Илића. в., Мита Миленковић покушао је да убије из пушке Јанаћка Тасића.

Две телесне повреде. а., Димитрије и Милан браћа Крстићи тешко су повредили Стојана Лазаревића. б., Троја Станковић повредио је Милосава Смиљковића.

Три крађе. а., Јовану Анђоли украдене су две краве и једна коњска кола. б., Миленку Јовановићу украли су Арнаути једног коња, једну кобилу и једно ждребе. в., Радојици Сретковићу украли су такође Арнаути једну кобилу и једно ждребе.

VI. У округу тимочком.

Три убиства. а., Милан М. Милошевић из Врбовца убио је из пушке Миладина Милетића из истог села. б., Паун Јовановић из Шљивара убијен је на делу паљевине, коју је сам хтео извршити. в., Петар Првуловић из Поповца убио је дете Параскеве жене Николе Траиловића из истог места.

Једно самоубиство. а., Алекса Спасић из Лукова нађен је обешен.

Један покушај убиства. а., Урош Аранђеловић покушао је да убије Арсу Станојевића.

Четири паљевине. а., Наки Димову изгорело једно сено. б., Милану Митићу упалили су непознати зликовци кош са храном. в., Димитрију Барбуловићу изгорело је сено, које су упалили непознати зликовци. г., Цветку Илићу изгорела је кошара са шљивама.

Дванаест крађа. а., Николи Божићу украђено је 50 литара црног вина. б., Милоју Нинићу украдене су две јареће и седам јагњећих кожа. в., Лападату Димитријевићу разбијена је кућа и покрађене ствари. г., Илији Д. Димитријевићу разбијена је пивница и покрађене ствари. д., Јанку Драгуловићу разбијена је кућа и покрађене ствари. ђ., Милану Ст. Ратковићу отворена су врата удешеним кључем и покрадене разне ствари. е., Сави Јовановићу разбијена је кућа и украдено 180 динара. ж., Никодију Марјановићу украдена су два коња. з., Милану Велојићу обијена је кућа. и., Миладину Рашићу и Сими Радивојевићу обили су лопови подрум и покрали разне ствари. ј., Перси Ж. Љубе Данајотовића покраден је војнички веш. к., Стојану Величковићу разбили су лопови кућу и покрали га.

(наставиће се)

Колико је кажњено лица у рејону Управе вар. Београда, по иступним делима, у месецу Августу о. г. и зашто!

1. *У кварту варошком*, кажњено је свега, у месецу августу, 109 лица, и то: 26 за скитњу, 13 за нерад, 3 за крађу, 1 за блудничење, 17 за прошњу, 3 за нечистоћу, 20 за непослушност власти, 5 за пијанчење, 2 за водено млеко, 5 за остављање кола без надзора, 2 за отварање кафане преко времена, 1 за покварено месо, 2 за безправну радњу, 4 за незрело воће и 5 за куповање пре времена.

2. *У кварту теразијском*, кажњено је свега 54 лица, и то: 17 за скитњу, 12 за нерад, 5 за крађу, 3 за блудничење, 4 за невенчано живљење, 1 за прошњу, 1 за превару, 5 за нечистоћу, 1 за покварено месо, 3 за увреду, 1 за отварање радње празником, и 1 за нездраво воће.

3. *У кварту савамалском*, кажњено је свега 88 лица, и то: 33 за скитњу, 4 за нерад, 4 за коцкање, 3 за крађу, 8 за блудничење, 1 за подвођење, 1 за непријаву кирајџија, 2 за повраћај из прогонства, 2 за прошњу, 5 за непослушност власти, 6 за пијанчење, 9 за водено млеко, 1 за отварање кафане преко времена, 1 за отварање радње празником, 4 за безобразне речи, 2 за опорочавање власти и 2 за куповину пре времена.

4. *У кварту врачарском*, кажњено је свега 148 лица, и то: 59 за скитњу, 4 за нерад, 2 за крађу, 48 за блудничење, 1 за неупис слугу, 2 за прошњу, 8 за нечистоћу, 11 за непослушност власти, 2 за криву меру, 9 за увреду и 2 за напуштање службе.

5. *У кварту палилулском*, кажено је свега 150 лица, и то: 31 за скитњу, 33 за нерад, 4 за крађу, 16 за блудничење, 32 за невенчано живлење, 1 за неупис слугу, 3 за непријаву власти, 3 за повраћај из прогонства, 6 за прошњу, 3 за нечистоћу, 2 за непослушност власти, 5 за пијанчење, 2 за криву меру, 1 за покварено месо, 2 за бесправну радњу, 1 за отварање радње празником, 1 за проношење лажних гласова, 3 за опорочавање власти, 1 за јурење кола улицом и 1 за напуштање службе.

6. *У кварту дорћолском*, кажњено је свега 64 лице, и то: 14 за скитњу, 7 за нерад, 6 за коцкање, 2 за крађу, 3 за блудничење, 1 за подвођење, 5 за невенчано живлење, 1 за неупис слугу, 3 за нечистоћу, 10 за непослушност власти, 1 за водено млеко, 1 за покварено месо, 5 за увреду, 2 за опорочавање власти.

7. *У топчидерској полицији*, кажњено је свега 6 лица за скитњу.

Као што се из овог прегледа, за месец август, види, кажњено је у Београду 616 лица, за разна иступна дела, и то: 186 за скитњу, 73 за нерад, 10 за коцкање, 19 за крађу, 79 за блудничење, 2 за подвођење, 41 за невенчано живљење, 3 за неупис слугу, 4 за непријаву кирајџија, 4 за повраћај из прогонства, 28 за прошњу, 1 за превару, 22 за нечистоћу, 48 за непослушност власти, 16 за пијанчење, 12 за водено млеко, 5 за остављање кола без надзора, 3 за отварање кафане преко времена, 4 за криву меру, 4 за покварено месо, 17 за увреду, 4 за бесправну радњу: 3 за отварање радње празником, 4 за безобразне речи, 1 за проношење лажних гласова, 7 за опорочавање власти, 1 за јурење кола улицом, 3 за напуштање службе, 5 за незрело воће и 7 за куповину пре времена.

Према овоме, у Београду има највише *скитница*, па онда *блудница*, а за тим *нерадника*.

NB. Код Управе вароши Београда налази се 18 лица под истрагом за разна дела, а спроведено је суду на осуду у месецу августу 14 лица.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

СТАНОЈЕ БОГДАНОВИЋ, звани „Црца“

опасан разбојник и лопов.

Овај је зликовац осуђен на 20 година робије, за злочинства што их је у своме дивљаштву починио. У априлу месецу ове године, улучи згодну прилику те побегне с издржавања казне из Добричева, камо је био на осуди. Ми смо ту потеру за њим, одмах у првом броју нашега листа донели, у рубрици „Бегунци са робије“. Али, како је то био први број „Полицијског Гласника“, чију вредност до тада није довољно познавало ни грађанство ни полицијске и општинске власти, то је његов опис остао недовољно запамћен и само се због тога, овај кривац није пронашао до сада. Па још и сада се цуња са својом дружином и виђа се час у једној час у другој вароши, час на једном час на другом вашару, докле кога не поара и не опљачка.

С тога доносећи његову верну фотографију, скрећемо пажњу сваком грађанину и свакој власти, да добро прочита његов лични опис у првом броју нашега листа, и упамти га, по чему ће га лако познати, тим пре, што сада има пред собом и његову слику.

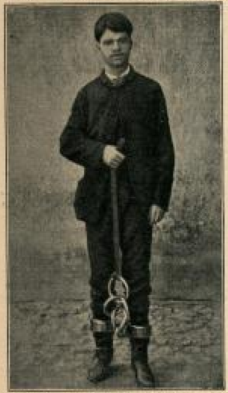

Он је побегао с робије са Драгутином — Драгишом Вељковићем, званим „Гипом“, чији смо опис такође у првом броју донели, па је овај „Гипа“ ухваћен код Корићана на путу за Крагујевац и сада се налази под иследењем за крађу новаца Палигорићу, трговцу из Крагујевца.

Али Станоје још се шета, још грози опасношћу мирних грађана, и још није ухваћен!!

Зна се да је са својим друговима: Станком Окановићем, Петром Прангашом и Петром Смиљанићем, био у Ваљеву на вашару.

Шта више, били су сви четворо у ваљевском апсу, јамачно само за време вашара, па пошто их власт није довољно познавала, пуштени су из истог. Одатле су се 15 августа кренули пут Лознице. Овде су били обучени, сем Станоја, сва тројица у сељачко одело.

Станоје је још са неким лоповима и коцкарима, био у Горњем Милановцу такође на вашару, где га је власт као таквог ухватила и ставила у затвор. Но пошто га није довољно познавала, а није знала да је то тај одбегли двадесетогодишњи робијаш, те је по томе слабу пажњу обратила на њега, то се и овога пута срећно спасе из апса, бегством преко ноћ. (Раније се виђало у Сикирици са друштвом, где у механи пијанчи).

Колико је опасан и препреден овај злочинац, види се по томе, како се вешто крије и мења своју спољашност, те га власти не могу да ухвате и ако се за њим живо трага.

Пре неколико дана, овог истог Станоја, опазио је један осуђенички чувар на електричном трамвају с Калимегдана за Саву, па поред свеколиких напора полицијских, још се није пронашао. Врло се вешто преставља за друге личности и преоблачи у друго одело. Али ако се његова слика добро уочи и опис из првог броја нашега листа прочита, моћи ће га сваки брзо познати и припомоћи властима да га ухвате.

Зна се, да су сви бегунци с робије опасни људи, по личну и имовну безбедност грађана, са тога треба сваки грађанин, да по могућству живо настане, како би оваква лица што пре пала властима у руке.

ДРАГОЉУБ МИХАИЛОВИЋ, ДИМИТРИЈЕВИЋ

звани „Ђурда“.

Гледајући ову слику, нико не би рекао, да ово није још дете, и да је у опште способан да изврши какво злочинство. Он нема више него својих 19 година, па ипак је толико зала починио, да изгледа невероватно.

Као што га и слика представља: малог је раста, црн у лицу, и сувоњав, а родом је из Београда.

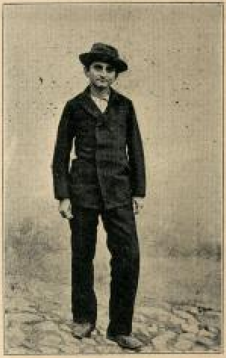

Небројено је пута осуђиван у полицији за иступне кривице, па свеколике казне нису могле да произведу на њему ма какву поправку, већ је и даље остао веран своме завету да буде вечити лопов и варалица.

До сада га је суд већ два пута осуђивао. Први пут осуђен је на 4 месеца затвора због опасне крађе, коју је извршио г. Николајевићу-Хаџи, трговцу из Београда (у Дубровачкој улици). Ово је било у години 1894.

Други пут, у години 1896. осуђен је на месец дана затвора, због извршене просте крађе.

Једном је суђен, и пуштен из недостатка доказа, ... то већ и не бројимо.

Сада кад ове редове пишемо о њему, налази се под судом и у затвору, због опасне крађе.

Као што се из овога види, ово му је већ четврти пут, како га само суд суди, а да и не говоримо о полицијским властима.

Кад га је власт вијала за последњу његову опасну крађу, за коју је, као што рекосмо, сада под судом и у притвору, потегао је нож и убо једног свога гониоца, који је хтео да припомогне власти у хватању овог лопова, рекавши му: „Зар ти бре да ме хваташ?! Само ћу се државним властима предати а теби никада“.

Преко мере је дрзак, а кад год у лоповлук иде носи собом од оружја нож, као што се и овога пута њиме послужио.

И скројен је и створен је за крађу, а по својој памети, веома је досетљив и бистар при извршењу својих операција. Њега многе београдске фамилије познају, јер се врло често нуди по кућама да што послуша и кога услужи. Разуме се, ово он чини, само док осмотри: имали шта да се украде из те куће, и на који ће начин најлакше да изврши крађу. После је већ његова брига. Ништа га не гризе и не секира, што је злочинац и што га називљу лоповом. Он се нечим теши и при таквим епитетима.

Учио је два разреда гимназије у Београду, а има оца, матер, браћу и сестре.

Кад су га последњи пут ухватили и довели у главну полицију, онда га при испитивању запита полицијски писар:

— Знаш ли болан „Ђурда“, шта те чека сада?

— Знам, — одговори он — једно осам година робије.

— А зар ти не знаш, да за другу опасну крађу, можеш бити осуђен на смртну казну?

— То знам, али са мном не може да се деси тај случај, јер *сам малолетан.*

Лукавство, препреденост и дрскост, код овог малог и младог зликовца прелази сваку меру, и за чудо, да нема на свету за њега ништа дражије, но да коме украде што, или да га превари. То су природни кретени, који ни за чим другим не могу да осећају ништа, и ни према чему не могу да развијају своја чедна осећања, која су већ и закржљала, — него према крађи и превари. Њих не би ни школа, нити ма какво васпитање могло поправити.

Треба га се чувати и од највећих злочина, јер он зна, да не може бити осуђен на смрт, пошто је малолетан, па га то куражи, да чини све што може.

КОСТА ЈОВАНОВИЋ

одбегли 20-тогодишњи робијаш.

Ово је један од оних што радо веслају чамцем и пошто у једној вароши изврши крађу, одмах се транспортира у другу, да тамо ужива и троши свој плен.

Коста је родом из Панчева, стар 32 године, правилно развијен, а поред тога обдарен срећном спољашношћу. Лица је црномањастог а очи има плаве. Нос подужи и кукаст, од оних носева, што неки веле „има грчки нос.“ Говори поред српског још и немачким и мађарским језиком. И поред свих тих особина, које би требале да красе човека, опет је ова индивидуа — лопов.

Још док је био млад, а у години 1889-ој, починио је по Београду грдне крађе, и то све на опасан начин. Кад је извршио какву поару, одмах је одлазио „преко,“ а кад је опет тамо то исто учинио, долазио је одмах у Београд.

Последњу опасну крађу извршио је у Панчеву. Тамо је обио дућан једном златару и поарао га, а по том пребегао у Београд.

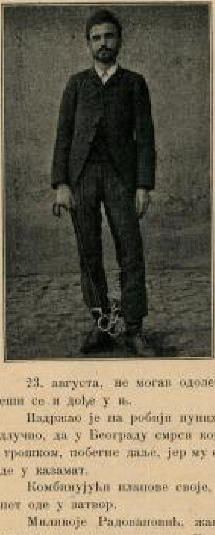

Власт је за њим трагала, и после озбиљног трагања пође јој за руком те га у Београду ухвати. Како је био извршио велики број крађа овде, а како се и ова, коју је у Панчеву извршио, пренела код наших судова, то се он налазио у стицају, за шта буде осуђен на 20 година робије у окову.

На издржавању казне налазио се у Топчидеру, али се умео тако вешто претварати, док је постао слободњак. И користећи се тим благодејањем, улучи згодну прилику пре 2 месеца, када је био у Топчидеру на раду, те побегне. Власт је одмах расписала за њим потеру, али се он врло вешто крио; и које по Јагодини, Ћуприји и Сталаћу провео је пуних два месеца дана,

23. августа, не могав одолети своме срцу за Београдом, реши се и дође у њ.

Издржао је на робији пуних 7 година, а сада се јамачно одлучио, да у Београду сврши коме конце, па пошто се снабде с трошком, побегне даље, јер му се никако није хтело, да опет иде у казамат.

Комбинујући планове своје, задеси га грдна несрећа, те опет оде у затвор.

Миливоје Радовановић, жандарм у кварту савамалском, натрефи га и одмах ухвати. По наредби кварта спроведе га управи казненог завода.

Кад је тако вешто побегао први пут, на њега треба обратити пажњу, као на опасног лопова, а лик му треба да упамти сваки грађанин, на случај да опет побегне, те да га се причува и власти прокаже.

У хватању овога лопова, речени Миливоје Радовановић жандарм има особиту заслугу. Ми му са своје стране честитамо на пажњи, а надлежни би учинили врло добро дело, кад би га предложили за одликовање, јер је заслужио с поносом у својој служби сваку похвалу и одличије.

ПРЕПРЕДЕНА ВАРАЛИЦА

И Београд се убраја међ' градове, у којима се догађају чудновате ствари... Нема само Беч, Берлин, Париз и т. д. своје препредене варалице и коцкаре, већ их има и Београд. Истина, у Београду нема *Картуша*, ал' има *Драгутина* З.... који би се, да је само Картуш у животу, могао с њиме мерити у сваком погледу.

Драгутин је београђанин. Жив, окретан и предузимљив. Да је учио школе далеко би дотерао; ал' он је претпоставио ђачки живот коцкарскоме животу. Из ране своје младости дружио се са неваљалом и распуштеном децом. Присвојио је све њихове манире и навике, и старао се, да их у вештини надмаши. И заиста, показао је у томе правцу напредно добар успех... Видело се још тада, да у њему лежи таленат за све оно што је хрђаво и подложно осудама земаљских судова.

Ми ћемо се позабавити с њиме мало, не за то, што у опште заслужује какву пажњу јавнога органа, него за то, да предочимо полицијским чиновницима једну препредену варалицу, с којом се они често у својој служби сусрећу.

Ми ћемо овде изнети неколико случајева, из којих ће се видети, са колико лукавства, оштроумља и смелости врше поједини „фини“ коцкари своје операције. Причаћемо са свим „фељтонски,“ те да буду ови редци занимљиви за наше читаоце.

Драгутин је познат у Београду са свима односима, како трговачким тако и појединих других грађана у приватном њиховом животу.

Он неће да напада смело и отворено. Он није „сепикеса,“ нити ће у опште своје руке да каља обијајући дућанске касе и фиоке. Не, он ради на „свој“ начин, — смишљено и одређено. Он је у опште по својој спољашности „отмен“ и углађен. Његов те изглед привлачи па и осваја. Умео је врло лепо да говори. Кретање му је било фино, управо „салонско“. На своју „тоалету“ особиту је пажњу обраћао. Ретко кад, да нисте видели у рупици његовога капута какав цветак ружичасте боје. Више пута изгледало је, да је „притежалац“ каквога одличија.

На кратко, Драгутин је имао сва својства финог и препреденог варалице...

И баш та финоћа у манирима и кретању у опште, одстрањивала је од њега пажњу полицијских органа...

Ради извршења својих операција, он је имао у џепу „визит-карте“ многих виших чиновника и виђенијих трговаца. До тих карата долазио је наивношћу појединих штампара, који су му, у цељи поруџбине, давали такве карте као „мустре,“ да из њих набере слова за своје посетнице, па их је просто у прегледању предигао....

Дакле, да испричамо само неколико случајева његових „финих операција....“

Једнога дана пред вече дође он у трговину С. у Кнез-Михаиловој улици. У дућану беше сам газда С.

— Слуга покоран. Част ми је преставити се. Секретар Министарства Народне Привреде Н...

— Мило ми је. Чиме вас могу послужити?

— Рад сам да вам будем муштерија. Мој шеф г. М. пазари код вас?

— Јест, он је мој давнашњи муштерија.

— Молим вас, нека ми се измери: десет кила шећера, знате... жена... „слатко“; две киле кафе ама од оне најбоље; пет фунти „миливерц свећа“... Пет кила пиринча од онога по динар кило.... Знате, хоћу да сам за месец дана миран.... па онда....

— Молим... молим...

— Шта оно рече жена?... Ха, сећам се... за децу кутију бонбона....

— Молим... још...?

— Да, имате ли свежих „сардина“?

— О, веома добрих. Баш смо их јуче добили...

— Лепо, метите и од њих 10 кутија... Чудо! И ја и жена веома радо једемо свеже „сардине“... А после, знате, и гости...

— Тако је. Молим, друго?

— За сада ништа... Направите рачун, па ми све то пошљите у кућу Спасојевића адвоката до „Пале Ројала“... Ево моје карте... Жена ће исплатити... Збогом...

Пође па застаде.

— Пардон. Молим вас, да момак дође на она врата из „Кнез-Михаилове“ улице, јер су она од „Споменика“ затворена. Знате, има свакојаких људи, а авлија никад није без каквих кућевних ствари.

— Молим, не брините се...

— Збогом...

— Збогом...

Кад је ово Драгутин казао он је и знао, за што је и у каквој цељи то казао.

Из дућана отишао је право пред кућу Спасојевићеву. Ту је гледао „аузлоге“ и чешће се обзирао да види иде ли момак. Кад је сагледао из далека, стао је близу врата која воде у узан трем и ту је момка сачекао.

— Дође ли?

— Дођох господине...

— Је ли ту све?

— Све...

— А рачун?

— И рачун...

— Добро, дај све овамо а ти причекај овде. Одмах ћу те звати. Знаш, жена ми се облачи, хоће вечерас у позориште...

(свршиће се)

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Суђење за покушај крађе у Енглеској. — Занимљиво је свршена ових дана једна парница у Лондону код тамошњега Вестминстерског полицајног суда.

Некога кесароша ухватио је жандарм на самоме делу, кад је хтео покрасти једну госпођу на сокаку. Овоме лопову требало је сад судити. Лопов је признао да је госпу хтео покрасти, али јој је шпаг био празан, дакле ничега није ни било за крађу, па ништа није ни украо. Па ипак, ма да је се доказало, да је оптужени заиста прави лопов и да је за крађу већ неколико пута био кажњен, суд га је прогласио за „невиног“ и пустио на слободу, а то је по једноме параграфу енглескога закона, по коме се покушај за крађу не може казнити, ако у ствари ничега нема што би се дало украсти.

Поштен лопов. — Царска академија наука у Петрограду послала је године 1871 на политехничку изложбу у Москву и књиге које су биле школски уџбеници за време Петра Великог. Ових значајних старина нестаде на тој изложби, што беше за академију прилично осетан губитак. Услед тога управни одбор закључи, да више никада не шаљу књиге ни на какву изложбу. Но од један пут стиже академији од неког са свим непознатог лица један завежљај књига који беше означен као поклон. Кад га отворише нађоше у њему све оне драгоцене уџбенике из времена Петра Великога. Поред књига беше у завежљају и једна цедуља на којој стајаше да „лопов“ враћа књиге академији са много благодарности, јер му више не требају.

ТРАЖЕ СЕ

Из суднице општине забрђеске, у срезу звишком, а из свеске сточних пасоша, серије 62, украђен је један сточни пасош под бр. 6452. Полицијске власти нека обрате строгу пажњу ради проналаска овог пасоша, па са њиме и крадљивцем надлежно да се поступи.

Ноћу између 29. и 30. пр. м. са панађура у Свилајенцу украдена је кобила Стевану Љубисављевићу из Витинаца. Кобила је длаке доратасте, стара 8 год., у десно уво ровашена. Која власт буде пронашла лопова нека га спроведе у Свилајенац начелнику среза ресавског на надлежни поступак.

Милутин Јовановић, калфа абаџијски из Шапца, који је био у затвору код окр. команде у Шапцу, побегао је 25. пр. мес. око подне. По овоме отишао је код свога газде Михаила Ђурића, трговца у доњем шору, излагао му 5 дин. којим, да се депешом жали министру војном, па побегао. Мисли се да је дошао у Београд.

Управа београдског казненог завода, актом од 26. пр. м. № 18520 јавља, да је 26. пр. м. после подне око три сата побегао са рада у Топчидеру испред чувара Стојан М. Танасковић из Крушара, окр. моравског, који је као малолетан осуђен на 10 година робије без окова. Стојан је стар 20 год., средњег раста, косе, обрва и очију црних, носа права, бркова и браде нема. Од одела однео је на себи гуњ и капу од сукна, један пар веша и на ногама опанке.

Јосиф Гонци, из Мађарске, убио је у Берлину стару госпођу Аугусту Шулц и њену кћер Клару, па је по извршеном убиству побегао. Приликом убиства он је своје жртве похарао и однео: две „банкхаус“ акције, један комад шест процентних Мексиканских акција од 1893 год. под бр. 11307, 11308, 11309, 11310, 10756, 7303, 9296, 9297 и 9298. Колико се сазнало он је побегао или у Мађарску или у Србију. Ваља на њ обратити пажњу, а лако се може познати по томе, што на десној страни врата има један повећи оток. У случају проналаска има се предати дотичној власти.

Начелство округа крагујевачког депешом од 1. ов. мес. № 12763 јавља, да је 31. пр. м. у $5\frac{1}{2}$ сати по подне побегао испред чувара Мијаило Илић, коцкар, који је био у притвору за дело из § 223. крив. закона. Он је стар 30 година, раста средњег, очију бркова и обрва црних и браде шиљасте, црне. Од одела има на себи: сељачку кошуљу, порхетену реклу, шешир стар — браун боје, и опанке.

Начелник среза тамнавског депешом од 2. ов. м. № 11463 јавља, да је Јелисије Негић из Мионице оптужен за покушај убиства, побегао ноћас из притвора. Стар је 22 године, стаса омаленог, сувоњав, очију, косе и бркова плавих, браду брије. Од одела има копоран од фланела, панталоне црне штофане, шубару и опанке.

РЕЦЕНЗИЈЕ НА „ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“

„Београдске Новине“ у бр. 218. од 10. Августа ове године доносе:

„Полицијски Гласник“. — Данас је изашао први број „Полицијског Гласника“, чији је власник г. Наум Димитријевић, а уређује га уређивачки Одбор. То је стручни лист за све полицијске радње како у општини тако и код државних власти. Осим чланака у својим ступцима доносиће интересантне податке о људима, који су показали да су опасни по друштво, а тако исто и њихове слике. Задржавајући право да о овоме листу проговоримо опширније, док буде изашао још који број, ми га за сада препоручујемо свима полицијским чиновницима, пошто је у првом реду њима и намењен, а тако исто и осталој читалачкој публици, која може да нађе у њему корисних ствари. „Полицијски Гласник“ излази свако недеље на финој сатинираној хартији. Цена је на годину 20 динара.

„Потпора“ у бр. 65. од 17. августа ове године:

„Полицијски Гласник“ тако се зове нов лист што је почео излазити један пут недељно у Београду под уредништвом г. Н. Димитријевића. Цена је листу на годину 20 дин.

Ово је стручан лист за све полицијске радње, које се врше како у општини тако и код државних власти. Са своје стране препоручујемо овај лист свима, нарочито полицијским чиновницима, којима је поглавито и намењен.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Првог и другог броја нашега листа услед велика одзива публике — нестало је. У року од 10—15 дана, оба та броја морамо прештампати. С тога сви они, нови наши претплатници, који ове бројеве нису добили нека се стрпе, а они, који мисле да се на наш лист претплате, нека се благовремено јаве.

Скупљаче из унутрашњости молимо да нам јаве, колико још треба накнадно ових бројева.

У писмима нашим, што смо их уз први број послали нашим скупљачима, погрешно је оштампана цена листу до краја године: Она треба од претплатника који још нису платили да наплаћују за пет месеци. Од оних пак што су до ове наше изјаве платили не треба накнадно тражити; ту штету примамо на се, јер је нашом кривицом учињена.

Све оне личности, што су их полицијске власти сликале после учињеног каквог казненог дела, па су се доцније поправили и сада живе од поштене зараде, — нека се што пре писмено или лично јаве уредништву „Полиц. Гласника“ да им случајно не би изнели слику у листу. Ми и сами желимо да такве личности поштедимо.

Уз писмо треба да пошљу или донесу и уверење од дотичне полицијске власти, из кога се можемо уверити, да је та његова изјава истинита.

Ко по овоме не поступи, нека припише сам себи последице, јер ми имамо у рукама све фотографије њихове и све ће мо их у листу донети.

РЕД ПРИМАЊА:

Г. Министар унутр. дела прима: понедељником, средом и петком, од 10 сати пре подне, до 1 сата по подне.

Начелник министарства прима сваког радног дана од 10—12 пре и од 3—6 по подне.

Инспектор министарства сваког радног дана од 3—5 по подне.

Управник града Београда сваког дана изјутра од 8—9 и кад се врати са рапорта из Двора и министарства од 11—12 и после подне од 3—6.

ШТАМПА КРАЉ.-СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

БРОЈ 6. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 13. СЕПТЕМБРА 1897. **ГОДИНА I.**

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. — Претплата се полаже у Београду код Уредништва „Македонска улица број 20." а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. — Цена је листу на годину 20 динара, на по године 10 динара. За иностранство на годину 30 динара. За писаре при начелствима, практиканте у опште, општинске писаре оних општина које су већ претплаћене и за жандарме, у пола цене, но ови морају непосредно слати претплату уредништву. Поједини бројеви не продају се. — Рукописи не враћају се. — Писма само плаћена примају се. — Огласи примају се по погодби и то, месечно, тромесечно, полугодишње и годишње.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ТАСИНА ПИСМА

I.

(продужење)

У Берлину, Јула ....

Има неколико дана, како у Берлину траје зидарски штрајк. Разуме се, велика је варош, зидара има на стотину хиљада, па није ни чудо, што се је и берлинска полиција дала у приличну бригу. Но, један од зидара, који је као болестан упућен био у болницу, тамо умре, а већ, разуме се, спремне социјалисте објаве по дружинама, да је тај радник бијен у полицији и да је од боја у болници умро. И стотину разних ствари стане се надовезивати. Све радничке дружине реше онда, да на погребу участвују, и пријаве се неколико говорника, да држе „беседу". Преко својих агената полиција буде извештена, да ће бити великих демонстрација. Али управник Берлина одмах пресече Гвордијев чвор. Хиљадама наредаба растури се по вароши. На свима местима и по свима улицама ове наредбе буду прилепљене. Наредба је гласила: „Овим се даје на знање сходно § 9. закона о социјалистима од 9. октобра 1878. год., да је забрањено свако јавно приређивање спровода погребу Хенриха Фасла, зидара. Ко противно овој наредби поступи и спроводу суделује, биће кажњен са три месеца затвора, или 500 марака" ..... Осем тога, истога дана налазио сам на подне на канцеларије у друштву са командантом берлинске жандармерије, пуковником поштованим г. бароном *Херцетом*. Када сиђосмо доле, он ме позва у двориште. И тамо видех спремних 200 жандармских коњаника. Ја сам видео све јевропске војске, али крупнијих људи и лепших коња не видех. Путујући као царско-руски курир у Русију, видео сам тамо и руску жандармерију. И довста, руски градивој и берлински шуцмани — то су две најбоље жандармерије у свету ... Ових две стотина коњаника, у потпуној спреми, било је одређено за онај погреб по подне. Осем тога читав батаљон пешака стајао је у приправности. Али је погреб прошао на миру. За сандуком ишла је само родбина и најближи пријатељи покојникови. Разуме се, да ту није оскудевала читава маса полицијских агената. На сваки начин, све ове мере обазривости мора им човек одобрити, када само помисли, да је прошле године, само у Пруској, у месецу Децембру било без рада: *386.686 радника* и *166.990 радепица*. То тврде њихови званични извештаји!!... Пола милијуна без леба и крова може бити довста решено на све.... И отуда је то, да овде има ванредних закона и ванредних поступака. По поментоме закону противу социјалиста полиција може осудити на три месеца затвора или 500 марака; ма да постоји и закон, да се ислеђење преступа и злочина, сви покупљени докази о томе, заједно са кривцем најдаље за 24 сахата предају, или управо морају предати суду, да даљу истрагу истражни судија продужи. Разуме се, да је то за обичне кривице. За анархијске и социјалистичке појаве постоје ванредни закони.... Иначе берлинска полиција има судећу власт на 15 марака или три дана затвора...

Занимљив је и *берлински криминални музеум*. И његов постанак има да захвали вредним полицијским трудбеницима: грофу Пиклеру и инспектору Хилесему ... Као оно албум, тако је и музеум подељен у одељке. У првом долазе кривице противу личности и живота човековог. У другом опасне и обичне крађе са свима марифетлуцима у извршењу. У трећем свакојаке преваре и свакојака варања и комбинације варалица. Ствари су поређане у орманима, нарочито за то удешеним. Ту су са описом изложени разни *корпус делик*ти и сва оруђа са којима су злочиначка дела вршена у разним временима и разним приликама. Ту су писма, рукописи и фалсификати разних кривaца и фалсификатора... Ту се види очима постанак и развијање злочина.... У том музеуму има насликаних појединих момената у убијству, разбојништву, повреди и т. д. Има фотографија места, положаја, околине, где је злочин извршен. Има парчади од обијених каса. Ту су насликане обијене и опљачкане касе у Берлину, Хамбургу, Хановеру и т. д. И то све потанко описано. Ту је поређано сијасет: бургија, клешта, чекића, сврдла, турпија, маказа, ножева, калауз-кључева и других алата, са којима су разна убијства и крађе извршене. Одмах до те собе, у једном поверљивом одељку, налазе се: шешири, капути, ножеви и т. д. атентатора и анархиста. Ту вам пада одмах у очи нетакнути црни шешир атентатора Нобелинга, коме није, при свој спреми, испало за руком да угаси живот староме Виљему, владаоцу и оснивaоцу данашње велике немачке царевине... Ту су вам опасне бомбе и петарде. Ту су изложена сва она средства са којима се полагано али сигурно руши ред и поредак. И бадава се државе свом бригом труде, фабрикација њихова никако се не може спречити. Не само то, она је толико раширена, а у томе су Талијанске анархисте нарочиту енергију показали, да вам данас треба тек која десетина динара, па да купите и добијете најопаснију бомбу која у своме страховитом дејству, где падне и распрсне се, руши на стотине метара око себе...

Мал' не заборавих. Са описом криминалног албума још нисам све казао. Поред убилаца, лопова и варалица, албум има још и одељак за кесароше, који иду по вашарима, те врше преваре према сељацима; па онда за лопове, који краду капуте по кафанама и лопте са кафанских билијара; за лопове, који краду по парадама, шеталиштима, чекаоницама, пратњама, црквама, или у опште у гунгулама; за тим албум за јавне женске, које краду своје госте при спавању; и најзад албум за педерасте. Обично се држи, да је колевка педерастима на оријенту, у Турској и Грчкој, али овде сам видео, да је и то зло ухватило дубока корена. Педераста има у свима редовима друштва берлинскога. У албуму њиховом видео, сам слике: грофова, дипломата, банкара, официра, учитеља, глумаца и т. д. Та је страст овде страшно развијена. Имају и своје мушке заводе. И што је чудно сама полиција не може много томе злу да доскочи. А и како ће га угушити, када се у друштву педераста налазе и лица са виших положаја. У кривичноме одељку показано ми је једно извешће члана полиције г. Вајнера. Има неких десет писаних табака. Тај се рапорт односи на један бал педераста, који је ове године, у фебруару, држан у Берлину. На балу је било око 800 лица. Сва су лица била мушка. Међу њима стараца од 80 година и младића од 17 година. То је био све сам педераст. Пасивни педерасти били су у женскоме оделу. На балу се проводило и играло, као обично. Весеље је и одушевљење међу њима било, како г. Вајнер описује, ванредно. У извештај се помиње и ко се с ким проводио. Бал је трајао до зоре. А било је на њему лица из свију редова образованог берлинског друштва. И полиција је у таквом једном отменом друштву имала само да *присуствује*. Ништа више. Она је видела, она је констатовала појаве, али из „виших разлога" даље не сме. Зашто? Казао сам напред. Неморал је овај зашао по горњим редовима. И ако се почне трагати и кажњавати мора се наћи на људе од уплива и положаја.... У Берлинској полицији има и нарочити ред агената полицијских, који се зову *агенти за јавни морал*. Али и њихова радња своди се само на посматрање и реферисање... У албуму педераста има некакав млад, леп келнер. Инспектор ми је показао некаквих десет његових слика. Рекао бих, да су то разна лица, кад тамо у ствари је било једно и исто лице. Лепи келнер облачио се једнога дана као девојка, други пут као млада госпођа, трећи пут као лепа собарица, четврти пут као лепи младић са црвеном свиленом марамицом у врх капута и т. д. И велика господа трчала су за њим по берлинским променадама. Полицијски агенти хватали су и хапсили „даму" али њене курмохере једва да су смели помињати.

У криминалном албуму има и један одељак за стране, *интернационалне, злочинце и кривце*. Ту има лондонских, париских, бечких, петроградских и у опште светских криваца. Зачудио сам се, када сам на једноме листу нашао слику и опис једнога лица из Београда, који је тамо означен као опасан варалица, али коме ништа не смета да се и данас броји међу чиновнике наше.... Инспектор ми показа претом на њ. Београђанин — рече ми он.... А не — додадох ја — то је Аустријанац. У албуму немате ни једнога Србина... А да је знао, могао ме утући. Само да је додао: па то је сада ваш чиновник. И да ми је баш и казао, шта би му могао одговорити. Протекција и сродничке везе дижу варалице у чиновнике и у мојој лепој отаџбини Србији!!!

(наставиће се)

ИСТРАГА

IV

Повреде оштрим оруђем

(свршетак)

4., Од велике је важности и питање у коме је правцу засек извршен, јер лекар по рани готово не може сам да даде о томе потребно обавештење. С тога је, дакле, при оцењивању тога питања потребно, да се најпажљивије испита и протоколарно утврди: положај леша, изглед, место на коме је нађен, сви па и најмањи трагови крви, у каквом је стању било одело и положај руке (да ли је била отворена или стиснута) и т. д.

5. Ране задобивене убодом могу бити смртоносне, ако и није било никаквога излива крви. У таком случају се често десило да се ране од убода превиде, те се услед тога што спољних повреда нема, није ништа ни предузимано за расветлење дела. Најопасније су у томе погледу повреде задобивене од тесака и њима подобних оруђа. Таквих повреда има највише у ратовима.

О овоме да наведемо овај пример:

Имало се једном да изврши ексхумирање (ископавање) некога човека, који је убодом велике бургије убијен. Лекар, који је прегледао мртваца, није опазио повреду, и при обдукцији морало се признати, да је спољна повреда била тако незнатна, да се је лако могла предвидети, те се лекару није могло ниуколико пребацити што је није опазио. Поред тога ваља знати још и то, да и дубину ране убодом задобивене често ни сами вештаци не могу тачно да определе. Орган власти, који изађе на лице места, често јави: „да је повреда мала и незнатна и да ниуком случају није смртоносна"; а међутим она је у самој ствари дубока и смртоносна рана задобивена убодом. Узрок за што се дубина таке ране тешко може да опази тај је, што њу контракција мускула одмах под кожом некако затвори.

Но код таких рана, убодом задобивених, може бити и обратно т. ј. да изгледају ужасне, али ипак да нису смртоносне. То обично бива код рана на глави. Десило се н. пр. да је једно лице задобило при некој тучи прилично дубоку рану на глави убодом ножа, али је та рана с временом потпуно зарасла и он тек после више година од неке друге болести умр'о, која са повредом никакве везе није имала.

За ово ево још једног сличног случаја:

Неки младић забоде своме другу, приликом једне туче, свој нож у главу тако, да је нож остао забоден у глави. Озлеђени, кад му нико од присутних не хтеде нож извући, отиде у таком стању код оближњег ковача. Ковач се узалуд трудио да нож помоћу једних великих клешта извуче, јер није смео при томе сву своју снагу да употреби. Повређени оде за тим лекару, до кога му је ваљало $^3/_4$ сах. пешечити, и тек овоме пође за руком да нож извуче. Четрнајест дана после тога, дође озлеђени суду, да јави, да је потпуно оздравио.

Ту скоро читасмо опет у новинама, како је неки стари обућар, у наступу лудила, забио себи у главу 5 ком. ексера од по 4 см. дугачких, али да је после у болници ипак потпуно оздравио.

Према овоме могло би за иследника важити ово правило: „да ни једна повреда на глави није тако лака, да не може бити опасна, али опет да ни једна така повреда не мора бити толико тешка, да може да буде опасна".

6., Са добро наоштреним ножевима не морају се увек проузроковати ране које имају оштре ивице, јер ако се ма како оштар нож забоде ма на које место коже, па се њиме не руководи тако, да ширина ножа стоји према рани попречке, онда рана може да буде само рецкаста или прснута. Међутим, повреде таке врсте не могу много дубоке бити.

7., Огреботине играју нарочито онда веома важну улогу, кад су нанете у самоодбрани. Имамо ли н. пр. пред собом онога који је огребен и онога који је окривљен да је овога огребао, онда ваља нарочито обратити пажњу на нокте окривљенога, па ће се на мах по облику ноктију моћи опазити, да ли је баш он то учинио или није. Ово ваља што је могуће брже учинити, да не би нокти добили други облик, што бива онда, ако је кривац добио времена да их исече и т. д. — И она нечистоћа испод ноктију може често да послужи као важан доказ, па с тога треба иследник и то да има на уму, те да при иследењу таког дела даде да ту нечистоћу вештаци прегледе и свој суд о њој донесу. Ово н. пр. ваља увек да буде у случајевима, где се као насигурно узети може, да се је убијени гребањем од свога противника бранио. Жене се по највише тим сретством бране, само ако нису одмах у почетку за то онемогућене. С тога ваља, дакле, у таким случајевима узети какво шиљато дрвце или савијену артију и тиме нечистоћу испод ноктију леша сакупити, па и то при оцењивању дела узети у обзир. Кад се за тим та нечистоћа микроскопски прегледа, онда се може у њој наћи крви, услед чега се опет може доћи до закључка, да је учинилац убиства морао задобити огреботине, те тако та околност може иследнику послужити као веома важно доказно средство. На против, ако се на лешу опазе огреботине, а окривљени се за то убиство налази у затвору, онда ће се из трагова на нечистоћи његових ноктију моћи лако дознати, да ли је баш он имао удела у тој кривици.

8., Што се тиче оруђа помоћу којих се поједина кривична дела врше, (Corpora delicti) иследник није у стању у том погледу да буде довољно обазрив; јер се врло често дешава да и онај кривац, који своје дело потпуно признаје, друго оруђе, место правога иследнику предаје. Ако се овај у томе преварити даде, онда то може имати врло тешких и кобних последица.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК

Процена

непокретног имања Станише Ивковића земљоделца из Лужнице, које му има да служи као залога за задужење код управе фондова и то заједно са браћом му Јованом, Петком и Славимиром, а које имање уживају на основу тапије од 18. маја 1887. год. која је потврђена у крагујевачком првост. суду № 9268.

Тек. бр.	НАИМЕНОВАЊЕ	Вредност		Примедба
		динара	пара	
1	Њива у селу, која се граничи: од истока (567) пет стотина шездесет седам метара до Данила Ивановића и Рания Алексића; од запада (928) девет стотина двадесет и осам метара до пута; од југа (896) осам стотина деведесет и шест метара до Павла Станишића, а од севера (765) седам стотина шездесет и пет метара до пута, вреди	18.000	—	
2	Ливада у селу, која се граничи: од истока до сопственика њиве (672) шест стотина седамдесет и два метра; од запада (816) осам стотина и шеснаест метара до сеоског пута; од југа (658) шест стотина педесет и осам метара до имања Борисава Илића и од севера (824) осам стотина двадесет и четири метра до општинског имања, вреди	17.000	—	
	Свега вреди . . .	35.000	—	

И словом: ово имање вреди тридесет и пет хиљада динара.

7. септембра 1896. г.
Лужница.

Процениоци:
Јован Стојановић
Никола Мијаиловић
Мата Јовановић
Владислав Ђоковић
Димитрије Науновић
Горча Ивановић.

Да је ова процена од (35.000) тридесет и пет хиљада динара у присуству моме, а средством на њојзи потписаних процениоца, који сва својства из § 13. зак. од 24. августа 1862. год. о давању новаца под интерес из касе управе фондова, — имају, учињена на лицу места; да је ово имање права својина Станише Ивковића и његове браће Јована, Петка и Славимира, земљоделаца из Лужнице, по тапији која је потврђена код прв. краг. суда 18. маја 1887. год. № 9268; да на овом процењеном имању нико други нема права уживања сем Станише и браће му Јована, Петка и Славимира, — да ово земљиште није подложено ороњавању или поплављавању, као и то да сва четири брата Ивковића, који у заједници живе, имају поред овог процењеног имања још на сваког по пет дана ораће земље, рачунајући дан у 1600 кв. хвати, и кућу са зградама и плацем од четири дана орања, — и најзад, да је браћи Ивковићима потребан зајам из касе управе фондова услед прошлогодишње неродице и услед тога што им је стока угинула, ради набавке стоке, исхране и подизања нужних зграда на имању, — тврди

7. септембра 1896. год.
у Лужници.

Писар срески.
В. Стефановић с. р.

Истинитост потписа среског писара В. Стефановића тврдим с тим, да је такса у четири динара за потврду наплаћена у таксеним маркама, које су на ову процену прилепљене и прописно поништене.

№ 5764.
8. септембра 1896. г.
у Крагујевцу. (М. П.)

Начелник ср. Крагујевачког,
К. Писаревић.

Као што се из ове процене, која је направљена у свему према прописима §§ 13.—18. поменутог закона види, уредност њезина зависи поглавито од потврде коју ставља онај чиновник полицијски, који је присуствовао процењивању.

У тој потврди треба да се утврде шест главних тачака. 1-о да процениоци имају својства из § 13.; 2-о да је процењено имање права својина оних што оће да траже зајам према тапији, § 16.; 3-е да сем у тапији означених сопственика нема нико други право уживања на овом имању, § 8. и 9. ов. зак., а ако би се ко год пријавио да ово уживање има, као што су малолетна деца умрлог задругара, заостала удовица његова и т. д., — онда и то треба у потврди назначити, а они ће учинити даље шта треба, према § 9. ов. зак.; 4-о да имање не плави вода или да није подложно ороњавању, § 7. ов. зак.; 5-о да дотични сопственици имају довољно имања, које се не може задужити, § 471. гр. пост. тач. а. Ово тражи законодавац у § 16. закона за давање новаца из управе фондова, и најзад, захтев из § 17. истог закона, 6-о за коју цељ и намеру дотични траже зајам.

Све ово присутни полицијски чиновник треба да утврди у свом тексту потврдном.

Што се тиче куће, њу земљоделац не може задужити, мањ ако их има више, па за то кућа с плацем и не може ући у потврду, јер би се то противило § 16. ов. зак., а и § 471. грађ. пост.

Остала потребна својства за правилну процену изложена су у закону „о давању новаца под интерес из касе управе фондова,“ који се закон налази у Зборнику XV, на стр. 136.

У идућем броју донећемо образац процене неког сопственика који није земљоделац, ради упоређења са овом проценом.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

САВА СЕКОШАНИН.

Ето вам читаоци, једног егземплара, који у свему личи и који „притјажава“ сва својства и врлине оних, о којима је г. Таса написао читаву књигу, под насловом „Деца робијаши“. Ето то су ови егземпларчићи, што нас писац у овој књизи подсећа, на: бледе, упале очи, на помодреле уснице од дима, на сегелтухсни капутић, на босе ноге у сред зиме кад је хладноћа испод нуле, на таква мала створења, која тумарају, цуњају по улицама, авлијама и т. п. у цељи да се помогну.

Како?

Да преваре, да украду и т. д.

То су дакле напуштена деца, због којих, ако ко има греха на души, то су: родитељи његови и општина.

Погледајте овога малог Савицу, коме нема више од 15 година, а који се толико извештио у варању и крађи, да је небројено пута био полицијски осуђиван, па у својим младим годинама, дотерао је дотле, да га је прошле године и првостепени суд осудио, због крађе џакова Левензону трг. овд.

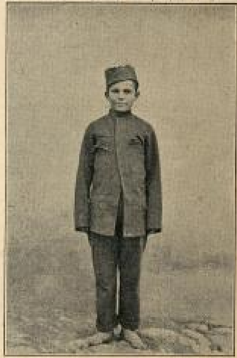

Сад, кад га читаоцима приказујемо, лежи у апсу, камо га је осудио кварт дорћолски на 10 дана.

Свршио је три разреда основне школе и онда — онда се одао крађи, ситнији, па ће док постане пунолетан отићи полако и на карабурму.

Кад није у апсу онда живи код оца, али готово обичније му је у главној полицији, пошто тамо нађе своје друштво и онда но је ко он. Док одлежи апсу, дотле је већ скројио план, коме ће да украде: поњаву, веш, сикиру испред шупе; да се увуче коме у собу и да му дигне часовник, панталоне, ципеле и у опште што нађе ... а после? — после опет до у кварт, а за тим на старо место у главну полицију, где се већ и привикао одавна.

Па докле тако?

Док постане пунолетан.

А после?

У казамат или за колац, према природи кривице а према начину извршеног злочина.

А зар се не би могло поправити петнаесто-годишње дете и извести на прави пут?

Врло тешко, јер његове мисли не иду другим правцем, него у правцу лоповлука, превара и т. д. Његова интелигенција није још у почетку управљања другим путем, већ оним којим сад иде, па је у том занату, толико испечен, да би тешко било то изгладити из њега и на место те хрђаве навике, усадити му у душу, што год узвишеније, боље и племенитије. А и на шта би га човек сад употребио? Занат не зна никакав, а да га намести код неког мајстора, да бар од сад почне изучавати што; прво ће покрасти свога газду, и за то га нико и не сме да узме к себи.

Његов брат Јоца, још је већи — шатровац, и ако би ма ко могао да утиче благотворно на њега, то би био на првом месту његов рођени брат. Али шта ћете кад је и он такав а још и гори.

Није дакле остало ништа друго, него то, да га се треба чувати. Познати се може не само по овој слици, него и по томе: што има плаве очи, и на грудима једну белегу од уједа. Ову му је белегу оставио неки његов другар с ким се зубима клао, па у овога били ваљда већи, те га ровашио њима.

То су му особени знакови.

АЛЕКСА КОСТИЋ

лопов и препредена варалица.

О Алексиним лоповлуцима и преварама могла би се дебела књига написати, па опет не би у њу ушли сви његови угурсузлуци. Алекса је родом из Београда. Стар тридесет и неколико година. Син је једног бившег учитеља. Има још два брата, оба неваљалци као и он што је; скоро су пуштени са робије. Ну о њима писаћемо доцније кад им будемо и слике донели. Има још и две сестре које су их потпомагале у крађи. Чудновато, да су деца једнога учитеља тако неупућена! Алекса је крао, али најбоље му је ишло од руке да вара. Чим је каква вештија превара извршена, београдска полиција већ је знала да је ту он. Извршио је само у Београду преко тридесет превара на разне начине, од којих ми ћемо овде навести само неколико, колико да читаоци виде са каквом је дрскошћу и лукавством овај нитков, вршио своје операције. — Издавао се за агента трговачког, за трговца мађарског, за чиновника, рођака каквог већег лица овд., ђака Велике Школе, шпедитера, па чак и за келнера. На кратко, он је мењао занимања према потреби, само да што год ућари.

Једног празничног дана спремаше се једно више свештено лице у цркву, да одслужи службу Божију. И, тек да пође, кад на врата бану један млад, елегантно одевен човек. Био је јако уморан од журбе. Приђе му и пољуби га у руку.

— Ја сам Лепкић ... Мој ујка К .... послао ме са овим писмом. Извините, он ми је казао да се пожурим док нисте отишли у цркву.

Смирени свештеник отцепи куверат од писма, извади визит-карту саветника К .... и пошто је прочита приђе своме асталу. Из овог извади 25 наполеона и предаде их „*Лепкићу*“.

— Поздравите г. К ... и кажите му да ме посети данас после подне. Чекаћу га.

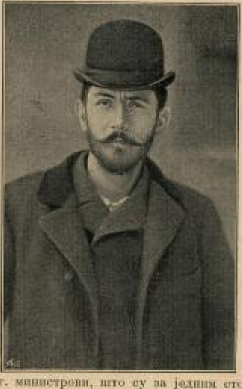

Алекса врло учтиво прими свој плен, целива опет десницу седоме свештенику и оде ...

Другом приликом десило се ово:

189. У хотелу код „И ...“ становао је један тадањи министар полиције.

Једног дана господин министар отпутује на кратак пут. Око 10 часова пре подне, тог истог дана, Алекса уђе у кафану са једним запечаћеним пакетом.

— Је ли ту г. С. министар — упита келнера, али тако гласно, да су неколико пријатеља г. министрови, што су за једним столом седели, чули и обратили своју пажњу на њ.

— Он је сад баш отпутовао — рекоше као у један глас и келнер и неколико од оне господе.

— Ух! Па шта сад да радим?... То је којешта. Поручивати ствари, и то хитно, па отпутовати. Лепо, Бога ми ... О, о! — Алекса се корсем најкаше.

— Па шта је, шта је? — рече један од оних што седаху за столом и приђе му чисто љутито.

— Шта је? Хм! Ето шта је . . . Синоћ ме је молио, да му овај пакет подигнем са земунске поште и да положим колико износи доплата. Он је сад отпутовао а ја уложио толике паре. Треба да чекам док се господин министар врати? Као да ја имам новаца да ми лежи у туђим стварима.

— Па колико сте дали за пахнаме (повуку)?

— Осамдесет и пет форинти . . . Ево стоји и на пакету.

— Их, као да је осам хиљада, толико сте се разцапали. Па и осам хиљада да су, има нас осам стотина његових пријатеља овде у Београду, што би за њега дали у свако доба.... Дајте овамо тај пакет — рече, и чисто му га истрже из руку. За тим извуче „портмоне“ и изброји му 85 форината.

— Е, па кад сте баш такви пријатељи г. министрови, има тамо још један пакет од сто форинти, ну ја нисам имао толико новаца да га подигнам — рече Алекса са ђаволским осмехом.

После кратког споразума, Алекса је дошао до још 100 форината и срећно умакао.

Кад је после три дана г. министар дошао с пута, казао је: да он не зна ни за какве аманете а још мање да је по коме поручио да му их донесе. И кад је у присуству оних истих пријатеља и онога, што је Алекси дао 185 форинти, отворио пакет, на велико њихово изненађење, у пакету су нашли умотане у некаквим дроњцима — *три цигле*.

Још један случај:

У једној од главних београдских улица, баш некако преко пута од куће газда М. постоји један хотел. М. је скоро сваког дана по подне ишао у кафану на по један „*мали фарбл*“, што га по неки зову „*фамилијарни фарбл*“. По који пут богме деси се, да се од „*малога*“ претвори и у „*велики*“. Играло се отворено у кафани и то је сва она околина знала. И оног дана, кад се догодило ово што ћемо испричати, било је коцке.

Преко пута, на вратима дућанским стојао је дугогодишњи М . . . ов кираџија J. Очекивао је на муштерије. Он није био кафански човек, али је све знао шта се ког дана десило; на пр. ко је кад играо фарбла и колико је добио или изгубио.

Баш кад је бацио поглед на кафанска врата, она се отворише и један келнер, гологлав, са салфетом у руци изађе и упути се управо к' њему.

— Господар М. моли вас, да му пошаљете сто педесет динара. Знате, не иде му данас нешто најбоље.

— Е! зар је баш тако страдао! — рече J. и оде за тезгу код чекмеџета.

Хе, па у онолико, колико је јуче добио . . . Жао ми је. Јуче сам од њега добио два динара бакшиша, а данас већ неће бити ништа. Најзад ко зна, могу му баш те ваше банке бити срећне па ће повратити.

— Дај Боже, али мучно — рече J. и пружи му 15 банака . . . .

Био је то овај Алекса, а не келнер. Он је већ неколико дана кројио план и добро га је скројио.

Чим је примио банке вратио се у кафану. Са астала, где је седео узео је свој шешир, па на тако-звану арканију — ухватио маглу.

За ову превару дознало се тек после 14 дана, кад је J. плаћао кирију М—у, и том приликом у мал' се људи не покрвише око тих 150 динара.

Кад је Алекса за ова побројана дела ухапшен у апсани Управе града Београда, употребио је ову мајсторију.

Једнога дана, кад су сви апсеници пуштени били у авлију на ваздух, Алекса беше фиксовао ципеле, одело очеткао, косу лепо зачешљао а бркове уфитиљио. Гологлав, и још са запаљеном цигаром он се упути са свим куражно уз басамаке које воде горе у канцеларије управине. Видио је и чуо да је на 2—3 минута раније смењен шилбок кога је Алекса већ опазовао.

— Куда ћеш ти? — викну шиљбок.

— Шта? — испречи се Алекса — зар ти слепче један не познајеш ни Управине чиновнике. А?

— О молим, молим. Извините господине нисам вас видео... Мислио сам . . . . извињаваше се учтиво јадни жандарм.

— Сад ти опраштам, али други пут добро отварај очи шта радиш. — То рече и продужи уз басамаке.

После овога на десет минута, двадесет жандарма и сви детективи управини, који су Алексу лично познавали, прокрстарили су цео Београд, али Алексе нигде ни од корова.

На два три дана доцније у кафани званој „Лаф“ у Смедереву, за једним столом седели су срески начелник и неки *Шандор* трговац из Мађарске. Пред њима је још печење и колачи а у флашама право оно смедеревско бело вино. Између њих се водио пријатељски разговор. Час мало, па звекну чаше. Један другом наздрављају: Трговац Шандор жели капетану да скорим буде начелник окружни, а овај опет Шандору: да му трговина донесе милијуне . . . . .

— Ја сам вас познавали господин капетана још кад сте била у К. писар. Куповала сам ја онда тамо трупци од орас. Ви сте врло добра човек и вешта полицајац —

— Знам, сећам се и ја вас врло добро драги хер Шандоре, само нисам могао одмах да се сетим.... Чини ми се, били смо баш и за једним столом, у једном истом друштву.... Мислим, беше то баш у хотел „Такову“ . . . .

— Јест, јест, врла добра. Хе, ви врла добра памтите. Ама знала сам ја да сте ви бистра и паметна човек . . .

И опет куцнуше чаше.

На вратима се указа жандарм. Уђе и разгледа по кафани. Кад спази капетана, упути се к њему одмереним, војничким корацима. На два корака стаде и одаде му почаст по војнички.

— Господин капетане покорно јављам да . . . . да . . . . сам госпођу капетаницу известио, да ћете . . . . да ћете . . . . доћи са вашим пријатељем на каву. (свршић. се)

Ово је овај кривац о коме говори г. Таса у својим писмима. (Види бр. 3. овога листа). Кривац није хтео да се слика,

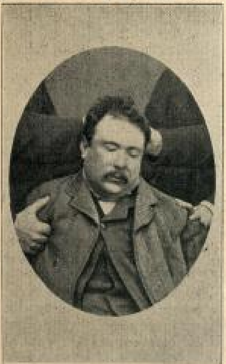

па је криминални инспектор берлинске полиције наредио, да се кривац силом натера на сликање. Из ове слике види се, како полицијски агенти држе кривца. Кривац је истина зажмурио, али му је слика ипак добро испала. Као што смо казали, г. Таса нам је из свог албума ставио неколико екземплара на расположење, и ми ћемо то изнети нашим читаоцима, те да виде, како се ови послови раде у европским полицијама.

ПРЕПРЕДЕНА ВАРАЛИЦА

(свршетак)

Момак поверова, а Драгутин са стварима пође кроз узани трем, па преко авлије, изађе на она врата према „споменику кнеза Михаила“ и нестаде га у правцу према „Дарданелима“ идући у Јованову улицу...

Момак је најзад видео да је преварен.

О Драгутину ништа се више није знало.

Изгледа, да је овај догађај био заборављен.

Ал' није тако. Он се после тога опет јављао, ал' са другим, дрскијим покушајима...

Ко познаје њега, он овако резонује:

— Ја ловим *муве*. То је мој посао. Ништа друго не радим, већ само ловим *муве*. Разумете ли? Да вам кажем јасније: ја сам паук а *муве* су они, који у моју мрежу западну...

И доиста, он је врло вешто *своје муве* ловио...

Једног дана дође он у чувену трговину П... Ту се представи као званичник царинаре београдске.

— Да ли је ту г. М...?

— Ја сам. Шта желите?

— Имате једну карту од г. Л.

— Молим.

Г. М. узе коверат, оцепи крајичак, извуче „посетницу“ и поче читати.

„Драги М.

„Сутра ми је плаћање менице. Требам у овај мах 150 динара. Молим те, пошљи ми по овоме моме званичнику г. Нићифору Мојсиловићу ову суму. Због хитних послова не могу лично доћи до тебе.“

Твој искрени Л.

NB „Твоја декларација дошла.“

Г. М. преврну „визит-карту.“ На њој лепо наштампано цело име и презиме његовог личног пријатеља. Сумње нема, јер је и рукопис исправан.

— Изволте 150 динара у банкама, рече трговац М. и поздравите много г. Л.

— Хвала, поздравићу. Збогом!

— Збогом!

И Драгутин — оде.

Наравно, да је трговац М. доцније дувао у песницу, јер је видео да је преварен, ал' се никако није могао опоменути тачног описа ове препредене варалице.

Као што се види, Драгутин је збиља по своме уобичајеноме начину уловио једну *добру муву*.

Ми ћемо овде одмах напоменути, да је ова варалица имала своје јатаке, којима је продавала еспапе до којих је путем преваре долазила. То су махом ситничари и омањи бакали. Разуме се, да је овим „поштеним трговцима“ давао Драгутин добар процент, јер и он није у „своју“ трговину ништа уложио.

Он је и са телеграфским бланкетима правио употребу и долазио до новаца.

Како је до тих бланкета долазио, није се могло сазнати, пошто му се траг загубио.

Удовица Д. имала је сина прèко на наукама. То је Драгутин знао.

Једнога дана дође код ње и представи јој се као друг њенога сина.

— Баш јуче, телеграфише ми Марко, и моли ме, да се код вас свратим. Сутра полазим тамо. Знате, осуство ми је истекло, а и отац наваљује да не дангубим.

— А чији си синко?

— Н. пуковника у пенсији.

— Тако! Да си жив и здрав. А шта ти телеграфира мој Марко?

— Знате, ђачка посла. Пара...

И он пружи депешу госпођи Д.

Госпођа чита:

„Славољубу Јанковићу, студенту

Београд.

„Сврати код моје мајке, и узми од ње 200 динара. Обећала ми је послати још пре 10 дана... Нужно ми је.“

„Марко.“

— Јес, јес, вајкаше се госпођа Д. Слатко моје чедо, требала сам му послати још пре 10 дана, ал' пусто нисам имала кога да ми то на пошти сврши. Но хвала Богу, кад си ти овде. Ево, сад ћу ти дати новац па му предај и много га поздрави од мене. Сирото моје дете, знам како му је у туђини без новаца...

И ту се добра госпођа заплака.

Драгутин примивши новце, љубазно се опрости од госпође Д. и оде мислећи путем, како је и овом приликом уловио једну *добру муву*, пошто је госпођа Д. доброг стања а и добру пенсију прима. Сем Марка нема нигде никога....

Ето, тако Драгутин ради.

О њему би се имало много причати, но и ово је доста.

У Београду се већ од дужег времена не виђа. Љуби наредњику „пуче срце“ за њим. Ко зна где је сада? Можда у каквој „Лепој глави“ кроји планове за „будуће“ своје операције? Полиција нека добро припази на ову „тицу“, јер може скоро опет амо долетети.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Вешта крађа, практикована је ово дана, у Бечу. Неки младић без занимања, наручи себи капу код кројача онаку као што је носе писмоноше, па се онда натовари са неким пакетићима и зађе по кућама да ове раздаје као да су дошли поштом. Он је пре тога, на тим пакетима означио тачно адресу, куд их ваља однети и цене које треба платити у натач. (пернахнаме.) При томе није ишао самим адресантима, јер би х одмах био ухваћен, него њиховим слугама и овима предавао пакете, наплаћујући од њих поштарину. И не слутећи да ту има какве преваре, пакети су свуда примани као прави поштански пакети. Кад су доцније отварани нађене су у њима само крпе и ствари без икакве вредности.

Београд напредује. Може и наше трговце једног дана да посети какав писмоноша.

Модерно шверцовање дувана. — Француским царинским чиновницима не давно, пало је у очи, како се од неког времена у Паризу испраћају много дрвених коња, који су тако удешени, да се деца на њима могу љуљати; изгледаше да су сва париска деца добила манију за те коње. Кад им се најпосле то досади, посумњаше да неће ту бити какве преваре, па једног лепог дана узму једног од ових коња те га разлупају. И гле, — заман нису посумњали, јер у коњу нађоше брижљиво сложене најфиније цигарете и најфинији дуван, на који се у Француској плаћа врло велика царина.

Лепа поука и за наше царинске чиновнике.

Скочила у провалу. — Двоје младих заручника из једне повеће вароши у Немачкој, дигоше се после свадбе да путују по Италији. Враћајући се отуд падне им на памет несрећна мисао, да сврате у злогласно коцкарско место Монте Карло (Монако). Заручник који је био прокуриста једне велике трговине, бавећи се у Италији наплатио је уз пут и многу вересију, тако да је имао код себе и господаревих новаца на 30.000 динара. Дошавши у Монте Карло предаде он те новце својој невести из бојазни да се не превари, те да се почне коцкати са тим туђим новцем. Но ипак држаше, да није потребно да са свим украти себи то задовољство, те за то оде међу коцкаре да време проведе и да при том окуша мало и срећу. Дошав тамо улагаше и он по један два луидора, при чему час добијаше, час губљаше. Најпосле му се и то досади и он се у најлепшем расположењу упути гостионици где је одсео, да тамо узме своју невесту и да заједно с њом сиђе доле на ручак. Но како се необично зачуди, а доцније пренерази, кад виде да му жене нема у соби и кад ништа не могаде о њој дознати. Он полете напоље, да је тражи по свој околини, при чему га потпомагаху француске и талијанске власти, али све оста у залуд. Савладан болом и тугом врати се јадни младожења натраг у Монте Карло. Кад се већ поче спремати да се врати кући у Немачку, дође му један служитељ из касине и каза му, да је он његову младу жену видео за коцкарским столом, где се коцка — улагајући све банку за банком. Кад је најпосле приметила да је кеса са свим празна остала, отиде у највећем узбуђењу и забуни нагло из коцкарнице, одакле је брзим кораком прошла кроз парк до мермерне ограде, где се на њу наднела и пре него што јој је служитељ могао у помоћ притећи, скочи у провалу под брегом. Страхота нагрђен леш нађен је одмах на месту где је јадница скочила и сутра дан у највећој тишини сахрањена у тамошњем гробљу.

КОЦКАРСКИ — ЕГАВАЧКИ — ЈЕЗИК

(НАСТАВАК)

Бог	Готивац
ударати	баштати
удри	баштај
столица	четворка
играти	тракати
играј	тракај
јести	њупати
једи	њупај
да једемо	да њупамо
пити	пљугати
да пијемо	да пљугамо
пи	пљугај
имати	цањати
има	цања
нема	ница
глава	кања

Задатак: Ждравај ме готивно ждракавицама да ти редам.

ТРАЖЕ СЕ

Општина београдска, актом од 1. т. м. бр. 4774, јавља: да је на дан 29. августа т. г. непознато лице ушло у канцеларију кланичног одсека суда општинског и исекло из средине књиге петнајест бланкета сточних пасоша, и то само дупликате, од броја 9252 па закључно до броја 9268, серија LXXI. Сваки треба да обрати пажњу на ове пасоше у свом реону и да о исходу поднесе извештај у року од 10 дана.

Станоје Станковић из Скобаља среза тамнавског, округа ваљевског, пријавио је: да му је жена Марија одбегла на Преображење ове год. са Станом, женом Василија Недељковића из Јабучија. Са собом је однела 70 динара новаца и све кућне ствари. Уједно, да је са собом одвела двоје женске деце, једно од 15 а друго од 11 година. Марија је стара 50 год., груба од краста, ониска, сувоњава, саката у један прст на десној руци. Образа је малих, плава и зуба крезавих.

Управа београдског казненог завода, актом од 3. т. мес. № 4586, јавља, да је истог дана по подне око 5 часова побегао — испред чувара при спроводу са рада у Топчидеру у казамат — осуђеник Недељко Тодоровић из Грчара, округа подринског. Недељко је стар 24 год., стаса средњег, косе смеђе, уста умерена, чела малог, образа дугих, бркова малих смеђих. Од одела државног однео је: пар веша, капу од белог сукна и опанке.

Управа београдског казненог завода, актом од 4. т. мес. № 4638, јавља, да је 4. ов. мес. по подне око 4 сахата побегао са рада из Топчидера испред чувара топчидерске економије осуђеник Никола Тришић из Салаша, окр. подринског. Никола је стар 30 год., висок, косе смеђе, дугих образа, чела обичног, очију граорастих, обрва смеђих, уста умерених, а браду брије.

Начелник среза сврљишког, депешом од 4. о. м. № 7332, јавља: У селима Манојлици и Лукаву нађени су крадени коњи и то: кобила длаке зелене, матора 4 год. и кобила длаке дорасте на леђима беле белеге, убијена од седла. На десној страни трбуха има гуку. Кобиле ове дали су некаква два циганина у трампи за друге коње. Од њих је један казао да се зове Вујица Ибрин, а други Милан Стевановић из Јаловића Извора. Вујица је стаса високог, црномањаст, косе и очију црних, стар је 26 год., у оделу: чакшире и гуњче од црног сукна, шлофјанки шареној. Носи шубару и опанке. Милан је стар 20 год., омален, сувоњав, лица црна, ћосав, од одела има чакшире и гуњче од сукна, шубару и опанке. Траже се сопственици нађеним коњима, а тако исто и лопови.

Начелник среза драгачевског, депешом од 6 тек. мес. бр. 8768, јавља: да је Ратко Дробњаковић из Крстаца родом из Турске, који је био у притвору истог среза под иследењем због више почињених крађа, побегао синоћ из апсане. Ратко је стар 17 год., стаса средњег, сувоњав, у опште плав, велике косе, густих обрва, носа дугачка. Одело: кошуља и гаће сељачке, памуклија и зубун од црног сукна, шешир зеленкаст, — бос.

Начелник среза ресавског, депешом од 7. т. м. бр. 12084, јавља, да је Павлу Миленковићу из Витежева нестало једне кобиле, длаке алатасте, чело цветасто, матора 6 година.

Начелник среза ресавског, депешом од 7. т. м. бр. 11580, јавља, да је Благоје син Милице жене Стеве Јовановића ондашњег одбегао и отумарао незнано куд још пре 20 дана. Благоје је стар 18 год., стаса малог. Одело: антерија и уске чакшире од сукна. Црна плетена шубара и црвени опанци.

Др. Јован Тонић, писар судски из Смедерева, депешом од 7. т. т. јавља, да је Живка Драгић, 15 год. стара, његова рањеница, оптужена у Смедереву за више опасних крађа — и да је побегла прошле среде.

Иследни судија ћупријског првостеп. суда доставља: Радивоју Бошковићу (Црногорцу) и Јовану Дабићу, бив. чуварима осуђеничким у Добричеву, којима се не зна место пребивања нити одакле су родом, има да се саопшти решење од 17. јуна т. год. бр. 8477 о њиховом стављању под суд, због дела из § 99. крив. зак. Њихов лични опис, место рођења и пребивања непознат је. Траже се и да се суду спроведу.

Управа пожаревачког казненог завода депешом од 8. септембра бр. 1597 јавља: да је Алекса Костић из Београда осуђеник пож. казн. завода побегао 7. о. мес. Он је плав, висок, сувоњав, носа танка права, бркова плавих подужих и танких. Носи кратко ошишан „бакенбард.“ У опхођењу је фини. Поред српског говори још и немачки. Кад говори по мало замуцкује као кроз нос. Одело: капут од карираног жућкастог шајака и панталоне од пругасто-жућкастог шајака, мекан — црн шешир, а на ногама ципеле. Алекса је веома препреден и лукав, а страст има да се издаје за чиновника. Наређује се тражење.

Према акту суда општине смедеревске од 20. августа ове год. бр. 3573 има се ставити под суд због крађе неки Иван Н. келнер или кафеџиски момак. Исти је служио у кафани Влајка Крстића у Смедереву. Ивана треба потражити и с њиме по закону поступити. Лични опис непознат.

Начелник среза нишког депешом јавља, да су непознати лопови, ноћу између 8. и 9. о. м., украли са паше у Бубњу 6 комада угојених волова браћи Митићима трг. из Ниша. Волови су два длаке беле, рогова виластих, стари 7—8 година. Трећи је длаке зелене, рогова јеластих, стар 8 година. Четврти је длаке плавожуте, рогова обичних, стар 10 год. Пети је длаке сивозелене, рогова малих, белорепаст, стар 9 година и шести длаке зеленебеле, у један рог крњ, стар 10 год. — Наређује се тражење.

РЕЦЕНЗИЈЕ НА „ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“

Дневни Лист у броју 191. од 24. августа доноси:

„*Полицијски Гласник*“. Тако се зове нов лист, који, под одговорношћу Н. Димитријевића, једанпут недељно излази. У „Полицијском Гласнику“ саопштава се пуно занимљивих ствари, које могу послужити као корисна поука нашим полицајцима и њиховим помоћницима. Лист се добро уређује. Добра му је, и можда најбоља страна то, што доноси и слике појединих лица, која полицији увек треба да су пред очима. Јуче је изишао трећи број тога листа. Цена му је годишње 20 динара. С наше стране нека је препоручен.

„Мале Новине“ у бр. 239. од 31. августа:

„*Полицијски Гласник*“. Од пре неког времена под уређивањем редакционог одбора, а одговорним уредништвом Наума Димитријевића покренут је лист под горњим насловом. Овај лист је новина у нас, али, из досадањих бројева, којих већ има четири, може се видети, да смо овакав лист требали одавно имати. „Полицијски Гласник“ доноси лепе и интересантне ствари из наше и стране криминалистике, упознаје читаоце са оним опасним и сумњивим лицима, којима многи и многи лаковерни послуже као жртва, а осим тога доноси биографије и верно погођене слике свију већих злочинаца и у опште лица ове врсте, којих се треба на сваком кораку чувати. На листу сад ради и познати криминалиста наш г. Таса Миленковић, те и поред остале добре садржине „Полицијског Гласника“ овај лист заслужује пажњу читалачке публике.

Српска Застава у бр. 102. од 2. о. м.:

„*Полицијски Гласник*“. Нов лист за ширење у ширем смислу овога, чиме се бави читаоцима познати и ванредно примљени „Тасин Дневник“ — изишао је до сад — и илустрован — у четири броја. Судећи по досадањем његовом уређењу, лист одговара своме програму и својој задаћи.

До сад су код нас стручни часописи пропадали. Камо нам *Порота* и *Бранич*. Нестручни се нису за њих интересовали, а стручни још мање одазивали, па и успеха није било. Ово жалосно интересовање и сувише је позната појава. Вредно би било само знати да ли ово долази од несталности у чиновничкој служби, са којом се мора рачунати, или од тога што наше чиновништво, без обзира на спрему потура књигу и науку чим се дочепа „хлеба.“ Свакојако резултат је тога пропаст научне литературе. Но, уколико је и сувопарност појединих часописа доприносила сужавању читалачког круга, *Полицијски Гласник* као да је погодио *средину*; да задовољи и стручну потребу чиновника и да занима ширу читалачку публику; а овим последњим и свој опстанак осигура.

Није нужно доказивати, да један овакав лист треба; јер пракса једног чиновника никад није исцрпена у само његовом кругу рада. Листови су за то, да износе све друштвене појаве.

Свакојако, ако се лист буде и даље строго држао своје задаће, успех му је сигуран, а као препорука најбоље му служи сарадња нашег познатог криминалисте г. Тасе Миленковића, чија *Тасина Писма* Полицијски Гласник на првој страни доноси, а која ће се и даље продужити поред друге разноврсне и поучне садржине.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

На многа питања из Београда и унутрашњости, одговарамо: да се „Тасина Писма“ неће одштампавати у засебну књигу, она ће излазити само у овоме листу.

Пријатељу Н. Ужице. Наш лист није за то да водимо полемику, а најмање да тако што чинимо са Душаном Магазиновићем. Људи ове врсте имају у нашем листу нарочиту рубрику „Из полицијског албума“ где и долазе. На оно дрско „припослано“ ми ћемо одговорити исправком преко истог листа у коме је и штампано. Ради Вашег умирења јављамо Вам, да се у нашем листу уносе само истините ствари, које се црпе из званичних података. Хвала Вам на пријатељском писму. Поздрав.

Молимо све наше скупљаче, да нам одмах доставе списак претплатника, јер хоћемо да штампамо адресе. Имена лица или надлештава треба да буду читко написана. Чинимо пажљивим наше скупљаче да ово учине, јер се адресе не могу сваки час штампати. Пошто се једанпут одштампају, онда је свршено са тим. Ко се доцније пријави тај до краја ове године не може добити лист са штампаном адресом. Према извештајима од стране наших скупљача, да се претплата купи и да ће се ускоро послати, одбор уређивачки решио је: да се шиљање листа продужи свима до закључно 8. броја, а дотле ко не буде послао претплату, да му се лист обустави. Молимо све оне који нам још нису ништа одговорали, да имају у виду ову напомену.

РЕД ПРИМАЊА:

Г. Министар унутр. дела прима: понедеоником, средом и петком, од 10 сати пре подне, до 1 сата по подне.

Начелник министарства прима сваког радног дана од 10—12 пре и од 3—6 по подне.

Инспектор министарства сваког радног дана од 3—5 по подне.

Управник града Београда сваког дана изјутра од 8—9 и кад се врати са рапорта из Двора и министарства од 11—12 и после подне од 3—6.

РЕД ПЛОВИДБЕ:

ПРВОГ КРАЉЕВСКОГ СРПСКОГ БРОДАРСКОГ ДРУШТВА

Из Шапца за Београд понедеоником, средом и петком, у 7 сати изјутра.

Из Београда за Шабац недељом, уторником и четвртком, у 7 сати изјутра.

Из Београда за Дубравицу сваки дан у 6 сати изјутра.

Из Београда за Градиште, средом и недељом, у 6 сати изјутра.

Из Градишта за Београд средом и недељом, у 12 сати у подне.

Из Дубравице за Београд понедеоником уторником, четвртком, петком и суботом, у 11 сати пре подне, а средом и недељом у $3^{1}/_{2}$ сата по подне.

ШТАМПА КРАЉ.-СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

БРОЈ 7. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 20. СЕПТЕМБРА 1897. ГОДИНА I.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. — Претплата се полаже у Београду код Уредништва „Македонска улица број 29." а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. — Цена је листу на годину 20 динара, на по године 10 динара. За иностранство на годину 30 динара. За писаре при начелствима, практиканте у опште, општинске писаре оних општина које су већ претплаћене и за жандарме, у пола цене, но они морају непосредно слати претплату уредништву. Поједини бројеви не продају се. — Рукописи не враћају се. — Писма само плаћена примају се. — Огласи примају се по погодби и то, месечно, тромесечно, полугодишње и годишње.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР | ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ТАСИНА ПИСМА

I.

(продужење)

У Берлину, Јула ....

Бертилонаж! Име сасвим непознато српским полицајцима, а, вид'те, без њега не сме бити ни једна јевропска полиција... *Бертилонажом зову антропометријски систем за опис и мерење криваца.* Назив му је дат по имену *Др-а Алфонса Бертилона*, из Париза, који га је пронашао.

Ретко је која појава у криминалистици тако радосно поздрављена као овај француски проналазак. Он је јевропским полицијама баш добродошао у времену: када се криминали све више множе; када анархизам тако рапидно напредује; када се злочиначки свет толико извештио, да не само мења своја имена и фалсифицира своја документа, него да вештачким начином маскира боју лица, длаке и т. д. Јер сви дојакашњи покушаји, да се идентичност једнога лица покаже и докаже, не дају сигурног успеха. И лични описи, и фотографије, и сведочбе — све то опет може да превари. Није једном било, да се нађу два лица, којима се слаже и лични опис, и фотографија, па чак и сведочбе сведока. Само *Бертилонов систем* даје данас потпуне сигурности, да нас кривац не може преварити. Идентичност криваца на сигурно доказује; а нарочито је овај систем потребан за оне злочинце, којима је злочин у крв прешао, те се непрестано у поврату налазе. Ко је познат са ботаником, вели Бертилон, знаће: да се у биљноме царству не могу наћи ни два листа, да су један другом сасвим једнаки. Тако је и у људи: нема на свету два човека, којима би се сви органи слагали. И полазећи с те тачке, Бертилон је обратио пажњу на главу и чело кривчево, на ухо, нос, на вилице, на дужину стопале, руке, средњег и малога прста; на висину тела; на боју очију; на дужину и облик обрва; на облик лица и т. д. Тако се, по његовоме систему, узима пре свега кривчева висина. За тим дужина руку преко прсију рачунећи; висина кривчева у седећем положају; ширина главе мерећи ју од чела у правцу на бабиној рупи; па онда од потиљка ка челу; за тим од једнога уха до другога преко потиљка; обим лубање; висина и ширина уха (десногa); дужина стопале; дужина средњега прста (на левој руци); дужина малога прста (на левој руци); дужина леве руке од лакта до краја средњега прста на истој руци; па онда облик обрва, боја очију и т. д.....

За овај систем треба петнајест справа, алата: мерило за висину; табла за ширину; мерило и седиште за мерење у седећем положају; мерило за прсте, за руке; столичица за мерење стопале; циркла за мерење чела; и мерило за мерење ушију.

Сав је овај алат од дасака. Само тачно одмерен. Мера је до милиметра строго подвојена и утврђена. Пази се на длаку, да тачно испадне.

Како се ово све експериментише са кривцима, ја ћу у сликама изложити у једноме од идућих бројева „Гласника", разуме се, ако уредништво буде у могућности да клишета набави. Бертилонове справе нису скупе, а употреба њихова сасвим је проста. Само мора бити тачна.

Бертилонаж је усвојен у свима јевропским државама. Почам од париске па до петроградске полиције, свуда је тај поступак с кривцима примљен као најсигурнији и најпрактичнији. *Само је остала још Србија и Турска, која о Бертилонажу ни по имену не зна, а камо ли да га мисле усвојити!!...*

У *Букурешту* је овај систем уведен још 1892. г. За само три године извршено је *8,000 мерења*. И успех је ванредан. Осим тога фотографски атеље и Бертилонаж букурешке полиције тако је вешто уређен, да се о њему са особитом хвалом помиње у немачкој и француској литератури. Ја сам с болом прочитао ону хвалу, коју јој одаје немачки писац *Ф. Паулo* у часопису за криминалну антропологију. (Има о томе и на француском: *Gr. P. Olanesco, Memoire* и т. д.). Ја имам слику и распоред букурешкога атељеа, и ако уредништво пристане и на ова клишета, радо ћу их уступити, да се и то штампа у томе листу.*

Тако исто за полицајце и исљеднике видео сам овде врло практичну новину, тако звана, *acta personalia*... То су фасцикуле за кривце. На прилику, у албуму тражите и нађете кривца. Узмимо да му је име: *Шандор*. Код његове слике нађете белешку, која вас упућује на писме *Ш* и дотични број. Са том забелешком дођете у криминалну архиву. Потражите од архивара фасцикулу Шандорову под бројем тим и тим. Све су фасцикуле по азбучном реду у орману поређане. И у једном моменту архивар ће вам фасцикулу скинути и додати. И када отворите Шандорову фасцикулу наћи ћете тамо целу историју његова живота. Пре свега, поређане су његове фотографије. Прво она, када је први пут пао у затвор, па онда и остале редом. Колико је пута падао у апс, толико је пута сликан. После слика долазе лични опис и белешке о свима кривчевим породичним приликама; па онда све његове махне и склоности, за тим су приложена његова писма и рукописи; па онда ориђивалне пресуде судова, којима је осуђиван, и то све тако и у том реду, да о једном кривцу из ове фасцикуле видите све што вам треба. Када вам дода фасцикулу, архивар вам онда у исто време пружи и билет, формулар у коме је све штампано, питања су положена, и ви само из фасцикуле имате да попуните. Фасцикуле су од дасака, али танких, не везују се као у нас, него се утврђују федером. Мање су од оних по нашим архивама. Акта се у њима слажу да се не цепају. И албуми и регистри и фасцикуле све се то ревидира сваке десете године. Акта о помрлим кривцима остављају се онда у одељење за умрле. А разуме се о живима попуњују се сваком приликом све што се сазна. . . . Сликање кривца кошта 3 марке. Једна свеска криминалнога албума кошта 16 марака, свака са 1000 листова. Фасцикула кошта марку. . . . И сав овај материјал, па и све друго што треба, ова добра господа у берлинској полицији понудили су ме у свему овако, и по овој цени, како плаћа њихова полиција. Ја сам са захвалношћу примио њихову доброту. . . . Али? Ово „Али“ је камен спотицања многим и многим корисним идејама у Србији. . . . .

---

* Другога Јула ове 1897. г. био је у Берлину конгрес *немачких полицајаца*. Дебатовало се о бертилонажу, који је препоручен свима немачким полицијама, па чак и по срезовима и општинама... На конгресу биле су заступљене све немачке државице. А градови: *Либек, Бремен и Хамбург* послали су своје особене делегате. — На конгресу *били* су заступљене и Аустро-Угарска и *Румунија*. Букурешку полицију заступао је *Др. Миновић* који за бертилонаж има и својих заслуга.

Фотографијом се овде служе не само да сликују кривце, него њоме снимају трагове кривичних дела, рукописе, фалсификате, предмете, који могу проналажењу кривца помоћи и т. д. После то увећавају, разашиљу другим полицијама, раздају чиновницима, агентима, жандарима и т. д. Тако исто имају све справе, потребне за испитивање крвних пега, длака, боје и т. д. Поред тога берлинска полиција има и свој *централни полицијски лист*, у коме се све потере и тражења износе. У својој штампари они штампају све своје потернице, објаве, расписе, а не пишу их као у нас. Нама треба читава недеља, док се један распис за кривцем напише препише и експедира. Овде за један сахат штампан распис имају већ сви агенти и жандари у својим рукама.

Ваљда неће бити нужно, да поменем нарочито телеграф и телефон. У Берлину има полиција на *80 својих ревијера*, квартова; осим тога на још толико *жандарских пикета*, стражара; све је то везано телефоном и телеграфом. С тога је могуће полицијске послове у оваквој једној великој вароши савлађивати и све догађаје одмах у бироу сазнавати. Седећи и гледајући ову њихову радњу у централном бироу (главној полицији) ја сам се морао дивити брзини и тачности њиховој. Јер у ревијеру се ништа не извиђа. Све се то ради у криминалном одељењу главне полиције. За пример да поменем један случај. Педесети ревијер јавља телефоном:

„Овога часа сазнало се за убиство у Фридриховој улици. Јутрос, када су врата на соби 4. куће 50. отворена, нађен је на кревету убијен Готлиб Шварц. Понизно се јавља дирекцији. Све сам учинио, да се трагови не пониште.

Полицајлајтнант Рајсор“.

На овај глас креће се из централнога бироа један од чланова криминалне полиције са двојицом, тројицом агената. У више случајева иде сам криминални инспектор *Хилесем*. Тај човек ради своје послове са највећом вољом и енергијом. Заузет је толико својом струком, да се сав њој посветио. Али не само он, него на лице места више пута изађе и сам шеф бироа *гроф Пиклер*. Доиста, треба видети ону тачност, ону озбиљност, ону енергију, са којом ови људи раде своје послове. Па после ону војничку субординацију, ону безусловну послушност млађих органа.

Дошав на лице места, криминална полиција испитује и трага дело. Тамо налази полицај-лајтнанта, шефа дотичнога ревијера, који је онде на месту, да са својим људма, жандарима, сачува све трагове, да се ништа не измени, већ да се све нађе онако, како је злочинац за собом оставио. Иследење се после почиње, трагови сазнају, све и најмање ситнице побележе, и т. д. У исти мах полицијски агенти крећу се на свој посао. Они онда зађу те пипкају, испитују, сазнају, трагају за најмањим ситницама, шуњају се по кафанама, сумњивим локалима, пазе на сву околину и т. д. Све што примете достављају своме члану и од њега даља упутства примају. Разуме се, да су им у овоме послу у свему на руци шуцмани жандари. Али криминалној полицији у криминалним случајевима главни су помагачи — *вигиланти*. То су бивши робијаши или полицијски осуђеници. У њима је снага берлинске полиције. Дуго би било, да сада овде разлажем, како их они регрутују, тек њима се служе. Разуме се, да међу њима бирају *бистре* и *веште* и на које се могу поуздати. У први мах међу их на *пробу*. Кушају их, подмећу им, ода сваке стране испитују их, па тек онда их приме за сталне агенте. Инспектор ме уверавао да га вигиланти врло корисно служе. Међу тим у бечкој тајној полицији казивали су ми, да се и они по који пут на оваки лица ослоне, али да бивају и преварени. У београдској полицији ја сам се по неки пут њима служио. Само треба бити обазрив и контролисати сваку њихову доставу.

Али, уопште говорећи о *тајним полицијама* морам признати, да је берлинска и *политичка* и *криминална тајна полиција* прилично заостала за Бечком. Бечка тајна полиција ради вештије, са пуно финеса, са више вица и еластичности. Она чини такве бравуре, да сам се више пута дивио. У Берлину је чиновник у опште више укочен. У Бечу су некако примамљивији. Али опет, без Славена никуда. У бечкој полицији махом су наша браћа — Чеси. Од пожара Рингтеатра, после барона Маркса, бечки су управитељи само Чеси: Кртичко, Јадем, Стејскал.

Али опет берлинска жандармерија јединствена је. Берлински *шуцмани* то је пробран материјал. Бечки жандарми, *вахмани*, нису њима ни принети. Али берлински жандарм служи по 40 година и умире на том своме послу. То су високи, крупни људи, у своме послу озбиљни, достојанствени, научени. Док је на својој линији, он је занет само својом службом. На све и на свакога пази. Берлински жандарм налази се на својој линији дању 3 а ноћу 2 сахата. Тако се мењају. Сваки жандарм мора бити добро писмен. Мора знати и телефон и телеграф. Осим тога да уме указати прву помоћ дављенику, огорелом, повређеноме и т.д. Жандарми се деле на класе: Прва класа има плате 1.300 марака, друга — 1200 марака, трећа — 1000 марака. Полицијски агенти имају уз ову плату још и 240 марака додатка и 30 марака на одело. — Полицајлајтнанти регрутују се из војске, а после авансују се и од жандарских наредника. Њихове су плате такође по класама. Дотурују и до 5.000 марака. . . .

Поменух напред ревијере. У сваком ревијеру шеф је по један полицај-лајтнант. То је као наш старешина кварта. У кварту не раде цивилни чиновници. Они су само у главној полицији. У ревијеру врше службу жандарски наредници. Разуме се пробрани су боље, него у нас окружни начелници. У ревијеру имају књиге, у којима се уводе: наредбе, објаве и потере власти: имају сандучиће, у којима су са фотографијама сложени описи лица, која се траже. Све ове послове врше наредници. Они примају пријаве, људе, све оно што у нас врше писари по квартовима. — Осем тога у свакоме ревијеру имају по два жандарма за криминалне случајеве. Они се само тим баве. Поред њих има опет и по 5—6 жандарма, којима је дужност да пазе на јавне женске којих овде има само уписаних на *20.000!* . . . Зову их „Sittenschuzmann“. — У ревијеру се води књига о свима сопственицима кућа и њихових кирајџија. Па онда књиге: хотелијера, кафеџија, свију трговина и заната, свију пушкара, књижара, лекара, бабица; свију фијакера, јавних женских и т. д. — Нарочито пазе на хотеле. Имају особену књигу за странце. Већ њих прате и агенти. — У ревијеру немају *деловодног протокола*. Него воде *протокол акта*. У-њ уводе долазећа акта на једној страни, а на другој бележе, шта је по тим актама урађено. Никаквих акта ни концепта не остављају. Управо војна администрација. Воде још и *журнал-протокол*. У-њ се бележи све што се у домашају тога кварта деси. —

Ја сам желео, да видим рад полицијски у ревијерима. Гроф Пиклер ставио ми је одмах на расположење 21 ревијер. Тамо ми је полицај-лајтнант г. *А. Хепфнер* (A. Höpfner) заједно са својим људма, са пуном пруском субординацијом, указао сву услугу. И видео сам и овде, као што већ поменух, као и свуда, ону чувену немачку тачност и уредност.

(наставиће се)

ИСТРАГА

V

О ранама задобивеним метком.

При избацивању метка дејствују или могу дејствовати:

а) Пројектила;
б) Сукија;
в) Експлозивни гасови;
г) Несагоревена прашчана зрна;
д) Пламен прашчани; и
ђ) тако звани прашчани дим.

Врста дејства и кад дејство настаје у појединим поменутим моментима у опште, зависи од врсте пушке, пуњења и растојања из кога се пуца. Само се по себи разуме да дејство може и тако бити, да се са неједнаким моментима подједнак успех постизава, тако н.пр. може се лошијом пушком, која је боље напуњена у подједнаком растојању оно исто постићи, што и са бољом пушком, која је лошије напуњена; или са бољом пушком која је боље напуњена може исто толико постићи као и лошијом пушком, која је лошије напуњена, но то само у малом растојању. У опште пак може се рећи, да најснажније дејство имају пушке острагуше са шиљатим куршумима, па онда пушке са округлим куршумима, па пиштољи и најзад револвери. Наравно да је и овде питање о саставу таког оружја од врло велике важности. Врло добрим револверима великог калибра постизава се више, но са мањим пиштољима. Али за оружја за пуцање средње доброте, може се горе поменути ред узети као важеће правило.

Данас се од свију оружја понајвише употребљава револвер, и то због своје јевтиноће и што се лако носити може, а поред тога и за то, што сваки сматра да је њиме добро наоружан и што готово никакве вештине не треба *око његовог* пуњења, а поред тога још и за то, што се револвер може скоро свугде добити. А и јесте врло згодан, јер се пуни само са већ потпуно готовим метком, док за пиштољ ваља имати куглу, сукију, барут и капслу. Отуда долази, да су између десет повреда, метком извршених, осам њих револвером извршене. Већина пак револвера долази из најгорих фабрика и нису правилно израђени, те обично и немају онако дејство, какво би требало да имају.

Повреде нанете таким револверима вештаци често и у опште сматрају за „не смртоносне“. Али се међутим може и најгорим револвером пре смртоносна повреда нанети, но са најбољом модерном острагушом, особито ако је ова рђаво напуњена и ако је из велике даљине пуцано. С тога ваља у таким случајевима, где се само дејство види, а никакви други знаци, узети у оцену само то, да ли је дејство метка „јаче“ или „слабије“; јер кад би се уз то оцењивало још и то: „да ли је метак избачен из незнатне даљине“ или из пушке која далеко носи, онда би се учинила велика грешка, која би могла имати за правилну оцену злих последица.

У случајевима где је метак избачен из непосредне близине и боље пушке, отвор позледе је велики, раздеран и има губитка у супстанцији. То долази отуда, што у тај отвор одмах по метку улазе и гасови, који се из барута развијају и који се испод коже шире, те се услед тога тај отвор раздере, искрза и готово сав расплини. Ово обично бива онда, ако се оно место на телу, које је погођено, налази у близини какве коске, те гасови не могу даље да продиру, но се у неку руку одмах и сузбијају. Као други доказ да је метак из непосредне близине избачен, служи и та околност, што длаке на томе месту тела сагору, а тако исто и одело око отвора повреде, што долази од топлоте прашчаног пламена. Међутим као доказ да је метак из близине избачен, не може послужити она сува сагоретина око саме ивице повреде, јер ове има на њој и онда, кад се из даљине пуца, а и кад се контузија услед тога деси. Да ли је пуцано из близине може се познати и по томе, што така повреда поцрни од праха и што у кожу уђу прашчана зрна. Ово је веома важна околност, јер се по томе може лако познати и конструкција оружја из кога је пуцано. Овде ваља увек сматрати да се је прах у цеви запалио позади. Чим се, дакле, једна мала количина праха запали, одмах се развије и његово дејство, те потисне и овај део праха у цеви, који се још није запалио. Ако је прах лако запаљив, или ако је цев врло дугачка и обложена изнутра олуцима, кроз које се кугла полако извија, то онда прах има довољно времена да изгоре. А ако напротив прах није лако запаљив, или ако је цев кратка и нема олукâ, онда прах нема довољно времена да потпуно сагоре (експлодира), већ његов већи или мањи део буде из цеви избачен и удара тако у тело у које је гађано и улази под кожу. С тога се оно црнило на кожи, које услед таког прашчаног зрневља постаје, не може обрисати, док међутим ово од дима прашчаног лако се брише. Ако се, дакле, у кожи нађу прашчана зрневља, онда ће се моћи претпоставити, да метак није из велике даљине и да је из оружја за пуцање избачен, но да прах није потпуно сагорео. Више од тога се у први мах несме претпоставити, али је исљедникова дужност да се постара и протоколарно констатује не само ту околност, да су прашчана зрневља у тело ушла, но и колики је број тога зрневља ушао, као и начин њиховог распростирања; тако н.пр. на образу три зрна у томе и томе растојању, на челу десет, потиљку четири и т. д.

Добије ли иследник доцније оружје из кога је пуцано, то му онда могу вештаци у оружју дати нужна обавештења. Али ако се при томе појаве разне друге околности као: да се незна растојање из кога је пуцано; да се незна колико је праха у оружје метуто, да се незна да је баш то оружје употребљено, онда наравно да ни вештаци не могу много допринети, да се што стварног и позитивног дозна. Је ли пак н. пр. дистанција позната и ако се ма из каквих околности може одприлике определити колико је праха напуњено, онда вештаци могу помоћу нађених прашчаних зрневља дати прилично одређено обавештење тиме, што са сумњивим оружјем учине покушај и испитају, е да ли оно из одређене даљине и у одређени предмет може сличну количину несагоревеног прашчаног зрневља избацити.

Растојање у коме прашчано зрневље може да дејствује, варира између 1—2 метра.

Што се тиче других дејства при пуцању приметило се ово: Метком из пиштоља папир се запали још на $^1/_2$м.; револвери могу косу на 10—15 см. опрљити. У осталом код рана метком задобивених ваља знати и ово:

1., Оне се у погледу канала разликују од рана задобивених убодом у томе, што је овај код ових увек ужи, што је оружје дубље ушло, док је код оних увек шири и пространији, што је кугла дубље ушла. Међутим се врло често дешава да се ране задобивене метком држе за оне задобивене убодом и обратно.

2., Метци са сачмом, који се из незнатне даљине избацују, могу проузроковати такве ране, које изгледају као да су куглом нанете, јер сачмена зрневља при излазу из цеви остају заједно, па се тек доцније распрште. Та се даљина у судској медецини рачуна 4—6 стопа ($1^1/_2$—2 м.), али она може према околностима и много већа бити. Кад би о томе каквог [illegible] упитали, он би одговорио, да се не може тачно одредити, докле сачмена зрневља остају заједно и да у томе понајвише случајност влада.

Код сваке је пушке важно пре свега то, да ли она то зрневље „држи заједно“ или не, али то ни у колико нема опет везе са добротом пушке. Понека пушка држи сачмено зрневље дуже времена заједно, али кад се оно почне расприштавати, она их пусти да се и даље расприштавају и у разном правцу, док друга пушка, чим се сачмено зрневље, које је из њене цеви изашло почне расприштавати, не дозвољава да се оно друкчије расприштава, него што је почело и у томе правцу. Да сачмено зрневље остане заједно, зависи понајвише од њихове величине, (нумере), множине и од тога, колико је праха напуњено у цев.

(Наставиће се)

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

АЛЕКСА КОСТИЋ

лопов и препредена варалица.

(свршетак)

— Добро, иди. Ако што буде требало госпођи из чаршије, ти се нађи тамо да јој купиш.

— Разумем.

Жандарм пође два три корака па стаде. Њему је нешто у очи падало. Окрете се опет капетану,

— Молим покорно господине капетане, још ми је нешто казала госпођа капетаница да вам кажем на само — рече жандарм.

Капетан устаде и приђе му.

— Шта?

— Господине капетане. Овога човека што са вами седи, познајем. То је Алекса Костић лопов. За њега је пре неки дан дошао распис из Београда. Тражи се.

— Их, лудаче! Ово је трговац из Мађарске. Какав Алекса, какви бакрачи. Ти си се упознао. То рече капетан па се врати натраг за сто.

Жандарм није имао куд више. Његова се не верма. И, он оде да изврши налог.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— Ама Ћато, тако ми Бога, овде је овај лупеж Алекса Костић што га тражи Управа из Београда. Ено га сада са капетаном. Заједно су и ручали. Он је частио капетана ручком а овај сад хоће да га води кући на каву, па и на вечеру довече — говораше жандарм практиканту своме, кога је нарочито тражио и нашао га код „Томе“ у кафани.

— Шта? Алекса! А познајеш ли ти њега добро?

— Као црвену пару....

— Па каза ли то капетану?

— Море казах му, али он неће ни да ме чује. Вели: то је трговац из Мађарске.

— Хе, — насмеја се практикант Н. — Знам ја ту тицу. Многима је он подваљивао али неће више бога. — А где су они?

— Код Лафа....

Практикант скочи. Плати каву коју није ни испио, па одјури.

За тили часак стигао је код „Лафа“. Стаде испред првог прозора; мету шаке поред очију да му светлост не смета па нагвири.

— Он је. Алекса и нико други — рече у себи. Брже боље оде у непосредну близину у кафану код „Такова“ и написа капетану ово:

„Господине капетане, Тај човек што са вама седи тражи се расписом Управе града Београда. Врло је опасан човек и зове се Алекса Костић.

Ваш поштовалац,
Н. Н. практикант“.

Ову цедуљицу предаде кафанском момку да је однесе капетану.

После минут два врати се момак са истом цедуљицом. Н. је отвори и прочита испод онога његовог, капетановом руком написано:

„И ти си луд као и овај жандарм. Овога странца познајем ја толико година“.

Практикант плану. Оде одма у телеграфску канцеларију и предаде једну депешу.

Није прошло ни пола сата, кад се у капетановој кући у велико пило. Капетаница је трчкарала сваки час у кујну и доносила час вино час каве. „Трговац Шандор“ врло галантно је ласкао госпођи капетаници. Што ти је фини човек. Капетаници је то веома годило.

— Боже красна и фина човека — дошапта у згодној прилици мужу своме.

— Таки су из горњих места — одврати јој овај.

Куц, куц, куц.

— Напред — викну капетан.

Врата се отворише. У собу уђе разносач депеша.

— Једна депеша господине капетане.

Капетан потписа рецепис, узе депешу. Отвори је.

„Оно лице, које вам практикант Н. огласи за Алексу Костића с места да притворите и првом лађом под јаком стражом спроведете управи. За неизвршење ове наредбе ћете ми лично одговорити.

№ 0000 Управник града Београда.
Н. Н.

Тако је гласила депеша.

Капетан пребледе. Неколико тренутака није знао за себе.

Врата се опет отворише. У собу уђе практикант Н.

— Алекса! Лупежу један! Зар си овде дошао да са угурсузлуцима твојим, овога финог човека упропастиш. Милошу! — викну жандарма — дај тај конопац па добро свежи овога мађарског господара, Шандора. Ха ха ха.

Мислите читаоци да је Алекса пред овом сценом клонуо духом? Боже сачувај. Он је до последњег момента био дрзак. Драо се као луд. Из џепова вадио је пуне шаке наполеона да тиме обмане капетана како он није то лице за кога га практикант сматра. „Ја ћу да протестирам! Мој држава ће да тера процес.... Мој трговачки посла може да вас кошта ваша положаја“ и вазда томе подобним речима бранио се овај дрски неваљалац. И да није било оне депеше од Управника града Београда, мал' те га капетан не би пустио у слободу.

Није то све. Као што смо у почетку ове Алексине биографије казали, о његовим угурсузлуцима могла би се дебела књига написати. Ово је само један мали део из његове историје. Има његовога неваљалства и из војничкога живота. Ми ћемо се у доцнијим бројевима потрудити да изнесемо многе и још веће његове кривице у варању и у крађи. Оне су врло интересантне.

Алекса је 7. ов. м. побегао са робије из Добричева (види опис у прошлом броју нашега листа у рубрици „Тражи се“). Имао је још само 7 месеци да издржи па да буде пуштен. Али неодољива страст за крађом није му дала да се стрпи још то кратко време. Чувајте га се. Свака општина треба да пази на дошљаке. Ако тако учине може га сваки познати по слици изнетој у прошломе броју. Истина, он мења физиономије: час се брија, час пусти бакенбарде а час опет француску браду. Али главне црте остају.

МИЛАН КЕКЕЗ

лопов

Родом је из В. Кикинде у Банату, но у Србији живи од пре 16 година. Служио је махом по бољим кућама. У 1895. години погодио се и код г. Светозара Васиљевића чиновника управе државних монопола за покућара. Једнога дана кад је остао сâм код куће, удешеним кључем отворио је орман и украо 2320 динара у банкама и сребру. То је било 10 октобра исте године. По извршеној крађи затворио је кућу и побегао. С почетка се крио по неким сумњивим кућама у Београду, а затим пребегао у Аустро-Угарску. Кад му је нестало пара, он се опет врати у Србију мислећи ваљда да још кога покраде и да се овде код нас слабо обраћа пажња на њега. Али за његову несрећу буде одма ухваћен. Првостепеним судом за варош Београд осуђен је на три године затвора. 2. Августа ове год. пуштен је са робије.

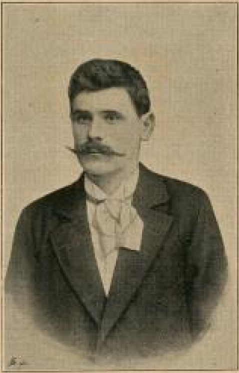

Излазећи из казамата узвикнуо је:

— Хвала Богу сад сам слободан!

У тој јединој његовој речи *слободан*, скрива се очигледна намера за нове покушаје крађâ и преварâ, јер се сумња, да ће он ту своју слободу употребити на какав частан рâд.

Обраћа се пажња свакоме на овога Милана. Има да издржи и једну годину дана полицијског надзора.

ВЛАДИМИР ТАНАЦКОВИЋ

лопов и варалица

Као што се и из слике види, Владимир је још врло млад. Нема више од 17 година а већ је осуђен на робију за опасну крађу. Толико се извештио у крађи и преварама, да човеку памет стане. Кад би ма и само две три ствари о његовим угурсузлуцима донели, требало би много написати. Ми ћемо у једноме од идућих бројева, донети на какав је начин крао и варао. Интересно ће бити како је многе овдашње трговце, бакале, абаџије итд. преварио и дизао им еспапе. Он је за неколико дана чуда починио. Радио је у друштву са многим лицима а највише са препреденом варалицом Владимиром Ћирићем из Параћина, који је небројено пута кажњаван све под разним именима. Имао је и јатаке своје. Владимир је родом из Јагодине.

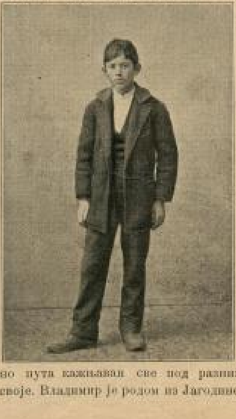

СТАНКО ОКАНОВИЋ

коцкар

Ко још није чуо за име Станка Окановића? У Србији нема ни једног места, које Станко није посетио о вашарима. Четврт века овај човек врши свој „занат" и за толики низ година, он је толико кеса осекао и људи опљачкао, да се ни броја нема. За његове лоповлуке, он је небројено пута полицијски, а за опасне крађе и два пута судски осуђиван. Последњи пут иступио је кажњен маја месеца ове године, од стране кварта теразијског и том је приликом протеран у Јагодину.

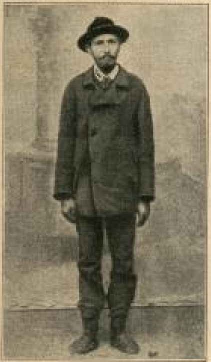

Сазнало се, да је последњи пут био на вашару у Ваљеву о овогодишњем св. Илији, у друштву са одбеглим робијашем Станојем Богдановићем, и тешко да се није вратио у Београд. На њега треба сваки да обрати строгу пажњу. Врло је опасан и препреден. Хоће да насрне и ножем на човека.

Станко је родом из Босне. Има око 40 година. Средњег је раста; плав у опште. Зна занат молерски, али га ради само онда, кад нема кога да опљачка.

ВЕШТ КОЦКАР

Ми смо у кратким сличицама из коцкарскога живота, изнели, како поједини од њих раде и упражњавају свој „занат". Старали смо се, да у ове сличице унесемо и хумора, али нам је поглавита циљ била, да упознамо полицијске органе са препреденошћу и лукавством ових људи, који готово не избијају из полицијских апсана.

Збиља, Марко Чапкун једном је приликом рекао: тешко оним људима, који се о Митрову или Ђурђеву дну селе из квартира у квартир. Бар сам ја са те стране миран. Нити ме ко јури за кирију, нити ми ко одказује стан. Једно ме само „секира" што се често селим из *полицијске* у *судске* апсане. Ама је све то „у комшилуку". Тешко ми је само, што после од суда „штрапацирам" у београдски град, ал' и тамо добијам „фрај" квартир!...

То је јасна илустрација, са каквом хладноћом, па ако хоћете и цинизмом, један коцкар сматра свој живот и своје бављење у друштву.

Има коцкара од сваке руке, али што је Мита М.... звани „Митко" то је што но веле за — приповест. Свакоме се ђаволу тај досети.... Ако је у затвору, он пева, али том песмом он већ нешто смера. У тој песми огледа се „сигнал": преварићу све! Држ'те се само ви други....

Ми ћемо изнети неколико слика из његовог живота само за то, што су оне занимљиве, и што могу послужати полицијским властима за материјал, ако се намере на каквог „трговца" тога реда.

Пустићемо самога „Митка" да он прича.

— У Београду саживео сам се са неком мађарицом Розом. Лепа беше пусица. „Очарала" ме тако, да сам јој све покрађене ствари давао, само да будем у њеноме срцу добро записат. Ама и она је била „фифик“. Што је знала маторе пензионере да улови, то више нема. Са те њене добре стране и волео сам је, јер је и мени добро било.... Око ње вртео се тада матори, а „зјело“ богати пензионер А.... Имао је свој виноград тамо негде изван Београда, а ја — замислите само? — био сам му „пудар“ — винограџија! Умео сам се око њега наћи, и он је држао да ми је Роза — жена. Матор пањ па се упалио, здравља ми! Еле, једнога дана договорим се са Розом, да га мало „опапуљимо“. Казала ми је да јој се „удвара“ и да је моли да га једног дана „прими“, кад ја тамо не будем. Таман жива згода, помислих. Што сам намислио то сам и учинио. Казао сам Рози да га „прими“, па да ми каже кад ће то бити.

Била је баш недеља, сећам се добро, јер сам тада имао код Розе маснији ручак, кад ето ти чиче. Кашљуца из далека, па се љула к'о гем. Мало се погрбио а „укљештио“ очима к'а — мачак. Дође до куће. Ја се био прикрио иза једне бачве.

— Еј, Розо, јеси ли ту? виче чича.

— Ту сам господине, одазва се моја мађарица.

— Сама?

— Сама!

— А муж?

— Оде мало до Топчидера....

— Кад ће се вратити?..

— Не знам. Сигурно ће тамо дуже остати....

— Па можеш ли ме „примити“ голубице? заврештао чича.

Роза обори очи. Чича јој приђе ближе, па је ухвати за дебели „подваљак“.

— Но?

— Па.... хоћу, муца к'о бајаги стидљиво моја лукава мађарица.

— Сад?

— Сад!

— Лепо, рече чича па уђе у кућу. Почекао сам мало, па онда бануx и ја унутра. Он се беше, к'о човек мало „разузурио“, а ја тек дрекнух:

— Шта ћете ви овде код моје жене? А?

Чича цепти од „зорта“ а Роза се „уби“ плачући:

— Немој, Дисо, молим те, умири се.

— Моју кућу срамотити! Моју „чест“ окаљати, дерем се ја ко луд!...

Чича премро од стра, а Роза моли ли, моли....

— Умири се слатки мој Дисо! (Тако ме, ко бајаги, по имену зваше) Није човек крив.... онако....

— Шта, није крив! Убићу и тебе и њега! Мој образ тако бацати под ноге. Море знате ли, да ја немам ништа друго до мој „образ“, а?

Вичем тако а мислим: но и твој образ био масан па га пси појели. Ал' опет држим се озбиљан, па се као мало умирих.

— Добро, бићу миран, рекох, па се окретох чичи: дај ми твој сат!

Чича дану душом, скиде златан ланац и сахат и даде ми.

— Ту да останеш, док се ја не вратим. Розо, ако оде, тебе ћу на комаде исећи. Знаш ми „нараф“ па сад гледај шта ћеш!...

За тим сам изишао напоље. Узјахах виноградско кљусе па право у варош чичиној кући.

Јавих се госпођи.

— Шта ћеш, Дисо, упита ме она.

— Ето, господин вам је послао свој сахат и ланац и тражи, да му одмах по мени пошаљете 200 дуката! Пазарио неко имање. Ама имање, вреди брат брату 1000 дуката. Чудо је „батли“ наш господин....

— О, ушао ђаво у њега и у његов дан, докле ће тај куповати имања! вајкаше се госпођа.

— Молим вас, рекао ми је да се журим. Знате „каки је“....

— Идите обоје до ђавола. Маторо па лудо, рече госпођа и оде у другу собу. Одброја 200 жутих дуката па ми их даде.

— Ево, носи му, однела га мутна Марица, Боже ме прости....

Узех паре, па у виноград.

Чича још седи. Скупио се ко' ђаво у — наћвама. Роза да се искида од „секирације“. Чим сам ушао рекох му:

— Ево вам сахат. Ја сам код ваше госпође свршио што сам имао. Писнете ли само, пуцаће брука по вароши. Од сутра нисмо више у вашој служби.

Чича оде а ми се слатко насмејасмо овој „комендији“. Шта је после било са чичом и госпођом, не знам, ал' знам то, да му је измила главу без сапуна, и да чичи неће пасти више на памет да туђе жене задиркује, и да *поштен образ* каља! Наравно овакав *образ* као овај *мој*....

ОСУЂЕНИ НА СМРТ

1. Суд општине корманске, у округу крагујевачком, известио је среску власт да је циганин Радован Симић из Кормана, звани „Дуња“, убио ножем Љубицу, кћер Васе Томића циганина из Кормана, своју куму, која му је децу крштавала.

Убиство је извршио на следећи начин:

Отишао је у облизњу шуму са Љубицом, да секу дрва. Од једном салети је Радован да са њоме обљубу изврши, говорећи јој, како је она са њим већ неколико пута „уживала“. Ну она се томе противила, наводећи, како је то сада грехота јер су кумови и да она то неће да учини. Пре је вели, било за то, што нису били род.

Како Љубица није никако хтела, на његово наваљивање да пристане на блуд, он шчепа иза појаса нож говорећи „кад нећеш самном нећеш ни са другим“ те је на 20 места избоде ножем тако, да је овим нанео тешку повреду тела, од које је је 5. маја о. г. у болници крагујевачкој и умрла. Дакле она је била још у животу и могла је проказати како убицу тако и узроке убиству.

И код среске власти и на претресу, Радован је признао да је ножем избо Љубицу за то, што га је мучила и није хтела пристати да са њом обљубу изврши, док је она до тог случаја увек са њим чинила, јер су живели у љубавним односима и што га је вели на тај начин уверила да му је постала неверна.

Како је Радован према оруђу којим је дело извршено и месту самих повреда учинио овим кривицу која се казни по § 155. крив. зак. дакле хотично убиство са предумишљајем, које је убиство и лекарском секцијом утврђено, то је првостеп. крагујев. суд пресудом својом од 23. августа т. г. № 17.868 за ово дело осудио Радована на смрт.

Признање оптуженог и добро владање по општин. увери, није му могло служити за олакшавну околност, јер се признање узима као доказ противу њега. (§ 225. и 243. крив. пост.).

По незадовољству оптуж. његовог браниоца а и по званич. дужности, апелац. суд расматрајући акта овог предмета нашао је, да је горња пресуда првостепеног суда на закону основана и за то је исту под 1. септ. т. г. № 2557 одобрио, а касац. суд код кога су ова акта била на решењу 16. септ. т. г. № 6124 оснажио је горње пресуде, и тако се над Радованом има смртна казна извршити.

2. *Станоје Живановић* теж. из Липа, округа смедеревског, 9. марта т. г. изјутра пошао је са својом женом Љубицом у

воденицу на Морави, носећи обоје по једну врећу жита на леђима за млево, па прелазећи преко лесе у воденицу гурнуо је Љубицу у намери да је удави. Падајући у Мораву Љубица се ухватила за воденичну уставу, а Станоје видећи, да би се она још могла спасти, одгурнуо је ногама од уставе и тако је она потонула и удавила се, а леш њен, пошто је имала привезану врећу на леђима са житом, није нађен, јер је вода са теретом није могла избацити на површину.

Браћа Љубичина у тужби својој, преставили су власти, како је Станоје ово учинио с тога, што је он живио у блуду са неком Милицом — Милојком — удовом Илије Костића из Липа; и да је Милојка узрок хрђавом животу Станојевом са Љубицом.

Оптужени Станоје није признао да је он гурнуо своју жену у Мораву, већ се је вели она сама оклизнула и пала. Па како је на леђима имала привезану врећу са храном, она се је одмах и удавила. Немогући да је спасе повикао је за помоћ, и док су воденичари на његову вику дотрчали, она је већ потонула.

Милојка која је такође по овом, делу оптужена као саучесник, изјавила је, да она нема појма о овоме делу, нити да је она участвовала у истом; одричући да је блудно живила са оптуженим Станојем, те да би била узрок хрђавом њиховом животу.

Сведоџбом испитаних сведока очевидаца и признањем оптуженога Станоја да је се Љубица удавила, стоји дело убиства казнимо по §. 155. крив. закона, а која се хотичност и намера с предумишљајем утврђује сведоџбом заклетих сведока који тврде, да су видели како је оптужени Станоје гурао ногама руке удављене Љубице кад се ова ухватила за уставу и хтела спасти, те је се морала одпустити и потонути.

Ова намера и спремање Станојево да својој жени дође главе, најбоље се утврђује исказом два сведока који тврде, да је Станоје наговарао поједине људе, да Љубицу баце у бунар и да ју салете на вршење обљубе, те да би он — Станоје — нашао узрока да је убије као неверницу.

Сем овога испитани и заклети сведоци утврдили су, да је био хрђав живот између Станоја и Љубице, а блудни живот Станојев са Милојком.

Суд је према свему овоме нашао да је испитаним сведоцима утврђено, да је Милојка причала како ће оптужени Станоје доћи главе Љубици и убити је, а тиме је утврђено да је знала да се ради о глави пок. Љубици, па то не јавила власти.

Ценећи све напред наведено првостепени суд смедеревски 11. августа т. г. № 16.099. пресудио је: да се оптужени Станоје за ово хотично убиство с предумишљајем извршеним над својом женом Љубицом казни *смрћу*, а оптужена Милојка са *четири године затвора*.

НОВ ПРОНАЛАЗАК У ПОЛИЦИЈСКОЈ СТРУЦИ

Изгледа нам необично, да и у полицијској струци, може бити код нас нових проналазака, кад сви закони и уредбе по којима би се ова струка развијала, стоје на истом ступњу, на коме су стајале при своме заснивању и организацији.

Па ипак нас уверавају да има.

„*Напрстак*“ или да речемо, пошто су две шупљине „напрстци“.

За што се баш тако зове?

Зато што се овим новим проналаском веже кривац за ма која два прста на руци, хитро, брзо, без болова, без муке, потпуно сигурно, таман како одговара модерном друштву XIX. века.

И то је опет новина али српска. То су изнашли наши људи, и што је најглавније, при том нису копирали никога са стране. Потпуно и са свим оригинално срество „за везивање криваца“ које пада у ово доба, када се и сувише размишља о тортури која постиже кривце са употребом старих срестава за везивање и окивање.

До сада су код нас позната свега два начина, за везивање криваца. Оба су из старог доба. Оба тешка, гломазна, неспретна, а међутим оба мучна за зликовца.

Један је начин, везивање криваца конопцем. Ту му се саставе руке „наопако“ т.ј. по зади, и онда се стеже овим ужетом све дотле, док онај који врши везивање, не буде уверен да је чврсто везано.

Кривац је на грозним мукама, јер везивачи, при самом свом раду не смећу с ума „из нокта му црна крвца врца“ — што је остало од прастарих времена, да се само тада кривац добро свезао, ако му што веће муке при томе везивању произведу. То је и по традицији ропски, а слествено, да само по том доказу не одговара садашњем добу.

Конопац, уже, тешки, гломазни, неспретни а и мучни предмети за везивање, нису више у своме добу.

Ово је срество замењено, али не свуда, са другим, које ако није мучније, није заиста лакше. То су „лисице“ којима се вежу руке преко чланака, кад их кривац укрсти. Остатак или прерада старих белензука, које су личиле, на данашње „пранге.“ Срество неспретно, тешко и гломазно а на кривцу производи болове. То је после конопаца, друго срество. И оно није савремено, и против њега се буне осећаји човекољубља, а и сама наука о кривичном праву војује против таквих срестава.

Сад је пронађено ново срество. Лака ствар, која није тежа од 214. грама, а у дужини износи свега 0·70 м. м. и ширини 35 м. м. *И што је најглавније не производи никакве болове на кривцу*, а међутим је боље везан но ма којим начином од оних што наведосмо.

Састоји се из два плочаста дела која се држе хоризонтално један према другом помоћу једне шипрале. Горња је страна здрава а доња је пробушена на два места. Ови су бушемци у пречнику различни. Па и пак подешени су за човечије прсте. У те отворе увуку се прсти и то један, ма који, десне руке а други леве. Кад се с доње стране окрене кључић, онда шипрала попусти и горња страна спадне те поклопи горњу страну прстију. Тада је човек везан, и на никакав начин неможе се опростити ове везе док се кључем не отвори дотична шипрала.

Као што смо напред казали, ове везе не производе никакве болове на свезаноме.

Поред тога, лаке су, спретне и може их чувар јавне безбедности носити у џепу не само по једне или две, него и по 10. комада.

Иницијативом једног окружног начелника, израдио је ове напрстке г. Мата Блашковић, машински радник у Нишу. Или, да се боље изразимо: идеја је начелникова а израда г. Блашковића. Нема сумње, да за овај проналазак ако је добар као што нас уверавају, имају обојица подједнаке заслуге.

Г. Блашковић имао је до сада неколико својих проналазака и колико се сећамо, недавно му је један откупило министарство војено.

ТРАЖЕ СЕ

Начелник среза ресавског, депешом од 12. т. м. № 12346, јавља, да је непознати лопов украо са паше у пољу једног вола Павлу Гарашевићу из Бобове. Во је стар 5 до 6 год., длаке сиве без ропаша. Рогова: један прав а други мало оборен.

Начелник среза млавског, депешом од јучерањег № 10122, јавља: да су ноћу између 4. и 5. т. м. непознати лопови из затворене авлије украли Гвозди Петровићу из Табановца 12 брава оваца најбољих и то 6 црних и 6 белих.

Управа државне ергеле у Пожаревцу, депешом од 10. т. м. № 2724, јавља: да су Миљко Живуловић из Брусника, окр. крајинског и Ђорђе Радосављевић из Салаша окр. црноречког, осуђеници београдског казненог завода, побегли ноћу између 9—10. т. месеца из Љубичева од коња, где су за рад одређени били.

Миљко је стар 35 год., средњег раста, округла црвена лика, косе и бркова смеђи, носа великог.

Ђорђе је стар 40 год., средњег раста, у лицу пун и црвен, крупних растурених бркова, смеђе косе, носа обичног.

Од државних ствари однели су и то: Миљко два пара кошуља а Ђорђе двоје гаће, једну кошуљу, један гуњ и капу.

Управа београдског казненог завода, актом од 9. т. м. № 4785, јавља: да је 8. т. м. по подне око 5 часа побегао из Топчидера осуђеник Живојин Пачић из Неготина.

Живојин је стар 19 год. средњег раста, косе, обрва и очију црних, носа права, образа пуних — дугих, чела малог, браде и бркова нема. Одело: гуњ и капа од црног сукна, гаће, кошуља и опанци. Наређује се тражење.

Стеван Едуард Пилиш, 14 тек. мес., у вече, побегао је из притвора ср. врачарског, у ком је био због опасне крађе, извршене у селу Винчи Фијоријану Јарошу, воденичару г. Васе Маџаревића. Стеван је по занимању машинист. Родом из Аустро-угарске. Има 24—25 год. Висок, танак и у опште плав. Има мале жућкасте бркове, а исту такву и браду.

Начелник ср. косаничког јавља: да је 14. т. м. Вуксану Миленковићу из Куршумља, украдена кобила длаке доратасте стара 3—4 године.

Начелство окр. подринског јавља, да је Петар Протић, скитница извршио крађу новаца Бошку Ђорђевићу, баштовану из Шапца, па побегао.

Петар је у опште плав; очију подпадувених; обрва више белих; стар је 15 година. И на њ треба озбиљну пажњу обратити.

Побегао. Михаило Радовановић, осуђеник београд. казненог завода, побегао је 15. тек. месеца, из Љубичева, где је на раду био.

Михаило је стар 25 година; стаса средњег; лица дугуљастог; смеђ у опште; носа дугачког, бркова малих. Говори врло брзо и сплетено. У оделу осуђеничком. Обраћа се пажња полицијским властима на овог бегунца.

ЗАСЛУЖУЈУ ПОХВАЛУ

Стеван Шутовић, жандарм II чете жандарм. батаљона, који је на служби при кв. палилулском, 4 овог мес. ухватио је Микишу Ђурића, молера који је ножем убо Петра Стаменковића обућара.

Каплар Видан Марковић, 11 овог мес. ухватио је Радоја Првуловића, родом из Вел. Кресне, који је пресудама војних судова осуђен на три године робије, па са исте утекао 11 т. м.

РЕЦЕНЗИЈЕ НА „ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“

„Либерал“ у 71. броју од 4. Септембра т. г. доноси:

„*Полицијски гласник*“, тако се зове нов лист, који је од скора почео излазити у Београду, и који се искључиво занима полицијским стварима.

Од ових новина имамо до сада четири броја, и право да кажемо, нама се допада уређивање његово. То, што је његово уређивање за похвалу и што је излажење и опстанак овога листа веома нуждан у Србији, даје нам повода да неколико речи проговоримо, које ће ићи у прилог бољем развитку овога тако корисног листа.

У једном од његових прошлих бројева читали смо, да се кривци најпре могу познати по добро описаној физиономији, и један кривац ако се буде тражио, и ако буде његов лични опис и његова физиономија добро описана лако се може наћи. То је неоспорна истина, и само среће да се у свакоме надлештву води засебна књига тражења у којој за сваког кривца има засебан лични опис, ми би данас много мање имали крађа, убистава, паљевина и т. д., то, једно, а друго да се у те описе бележе и сви знакови који се налазе на телу једног кривца или сумњивог лица, припомогло би такође на велико утамањивање кривица. Како смо у једном од прошлих бројева „Полицијског Гласника“ читали да се један кривац нашао по једном знаку на његовом телу, и како смо се и ми лично уверили да је ово веома корисно, апелујемо на уредништво да се још једном на ову ствар врати и живо настане на надлежном месту, да се под полицијски власти од сваког кривца или сумњивог лица узме тачан опис и води у засебној књизи.

Поред овога, радујемо се, што видимо и Тасине белешке из стране криминалистике, од које ће наши полицајци имати велике користи. Поред свега овога добро би било кад би се мало више писало о нашим општинама и о њиховом раду, те би тиме се дала могућност и иначе неписменим сеоским ћатама како ваља радити.

У осталом за сада написах оволико с препоруком да се наше све боље гостионице претплате на овај лист, јер ће то бити у њиховом интересу, а неће бити згорега да се претплаћују и имућнији газде, те би тиме бар могли знати приликом узимања слугу у службу, кога им ваља узети, или да небуду узели каквог опасног зликовца; па онда ће бити доцкан кукање.

Цена је листу мала: за годину 20 дин., за пола године 10 дин. Овај лист излази са сликама. Претплату примају поште и сва окружна начелства.

ЗАДАТАК

Гљајте шатровци догљаине порјијати.
Раскужњавам ли шатровачки?
Не раскушњавам!

* * *

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Из данашњег броја због нагомиланог материјала изостала је рубрика „Полицијски речник.“ У будуће трудићемо се да то не буде, јер формула има врло много и њих мислимо да износимо у што већој мери. Као што смо и у првом броју обећали, ми ћемо на крају сваке године доносити регистар, из којег ће се моћи увек лако наћи свака формула, која у нашем листу изађе. — Сваки полицајац од пера, могао би да нас потпомогне у томе и да нам по коју формулу пошаље, коју би можда ми превидели да унесемо.

Најдаље за 7. дана биће одштампан 1 и 2 број нашега листа и послаће се нашим претплатницима којима ове бројеве дугујемо.

ШТАМПА КРАЉ.-СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

БРОЈ 8. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 27. СЕПТЕМБРА 1897. **ГОДИНА I.**

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. — Претплата се полаже у Београду код Уредништва „Скопљанска улица број 9.“ а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. — Цена је листу на годину 20 динара, на по године 10 динара. За иностранство на годину 30 динара. За писаре при начелствима, практиканте у опште, општинске писаре оних општина које су већ претплаћене и за жандарме, у пола цене, но ови морају непосредно слати претплату уредништву. Појединих бројева не продају се. — Рукописи не враћају се. — Писма само плаћена примају се. — Огласи примају се по погодби и то, месечно, тромесечно, полугодишње и годишње.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР | ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ТАСИНА ПИСМА

I.

(продужење)

У Берлину, Јула . . . .

Када поменух посленике у ревијерима, да кажем још: да берлинска полиција, осем управника, или како на западу кажу: *председника полиције*, има: 6 шефова одељака, 4 инспектора, 44 криминална комесара, 1 пуковника, 16 капетана, 104 потпоручника, 340 наредника, 4000 жандара, на 500 патролција, свега до 6000 лица. Годишњи трошкови берлинске полиције износе 8 милијуна марака. Сама зграда главне полиције, која је дивно озидана, богато украшена, најелегантније намештена, кошта $5^1/_2$ милијуна марака. — Управник Берлина има, као и старешина ревијера, свој стан у самој згради полицијској. Још какав му је стан — 21 богато намештена и меблирана соба. Плата му је 11400 марака. Још има: 3600 марака додатка на место (за то што је у Берлину) и 4800 марака на екипаж. Свега дакле *19800 марака*.

Берлинска полицијска дирекција има шест одељака. Први одељак стоји под самом, непосредном управом управниковом. Ту је *политичка полиција*, *поверљиво одељење*, одељак, који ради *непосредно с Двором*. Ту су ствари, што се тичу *владаоца*, страних *монарха*, *дипломације* и т. д. Ту су и послови, што се односе на суд, саобраћај, јавне установе, позоришта и т. д. Други одељак води надзор и расправља ствари односно кафана, механа, јавних локала, забава, концерата; ту спадају и питања, која се тичу телала, зајмодаваца, набављача слугу, трговачких путника; ту је и надзор над продајом отрова и отровних ствари; ту је надзор кућа, које се под закуп дају; ту је надзор над болницама душевно болних; копиладма; ту је надзор над фијакерима, таљигашима, ловом и т. д. У трећем је одељку грађевинска полиција. У четвртом је опет полиција сигурности и морала. Ту је криминална полиција и надзор над јавним женскињем. Пети одељак води надзор и расправља ствари што се односе на пасоше, билете пребивања, пријаве становника, слугу, слушкиња и т. д. Шести је одељак *судећи*. Он осуђује *иступе* и има право кажњавања, као што сам већ једном поменуо, до 15 марака, или три дана затвора.

У Берлину *судски* кажњених лица има до *13000* годишње. Међу њима до 50 осуђеника за разбојништво и убијство. За прошњу прошле године осуђено је 14000 лица, а за пијанство 7000. Кажњено је *800 деце*. Међу њима 200 за пијанчење. Осуђено је 500 лица за неморална дела. Годишње се дешава до 7000 несрећних случајева, а бива, да се по које године нађе преко 100 мртваца, које нико не познаје и о којима нико ништа не зна. Има увек до 40000 бескућника, који немају ни крова ни леба, него се јављају сами полицији, да им даде преноћишта.

Пало ми је у очи нешто чудно, а то је: да ће тешко бити још које светске престонице, која би се управљала само по *расписима*. У Берлину полиција врло мало ради по законима. Сва је њена радња по расписима, прописима, упуствима, које издаје или министар или сам управник. Тако је готово и у Бечу.

У нас је већ друкчије. Ми сваке године избацимо по 10—20 закона, али опет која вајда. Пре свега, закони се у нас довољно не студирају, направе се за дан два, неразумљиви су, непотпуни су, па, ваљда, са тога после нити их ко врши, нити се ко по њима управља. Већ о наредбама полицијским да и не говорим. Оне усред Београда трају само три дана. А и како ће трајати? У нас се сваки управитељ граби, да изда што више наредаба под *својим потписом*, да му изађе име у „Српским Новинама,“ али шта ће даље бити, слабо разбира. Отуда је та смешна појава у Београду: колико год је управитеља било, толико је наредаба издато о фијакерима, слугама и т. д. Међу тим овде има наредаба од 1856. године, по којима се и данас управља.

Овде се меродавни кругови више старају за то: *да уведу што модерније установе, такмаче се с Лондоном и Паризом; гледају, да у полицију увуку што спремнији и васпитанији персонал*; не баве се ситним, личним питањима, као у нас; али, будите уверени, и њихов срески начелник неће никада ваљи по селу и питати сељаке, да му објасне: шта је то „марвени депо?“ Него, у опште, о нашој полицији у особеном чланку . . . .

У већим јевропским полицијама, овамо на западу, највећа се брига обраћа на попис *становништва*. Да се зна тачно и сигурно ко у његовом рејону станује, на то нарочиту пажњу обраћа члан полиције: и онај у Паризу, и онај у Бечу, и онај у Лондону, и онај у Петрограду, па и овај у Берлину. Који управитељ има тачан попис становника, тај има и сами кључ вароши. Колика се важност томе придаје, да поменем овде увод из једне наредбе.

— Полиција је позвана, вели се у распису, да отклања опасности, које грозе владаоцу, његовој породици, законитом поретку и благостању државноме; да уклања опасности, које прете грађанима; да одржава јаван ред и мир; да отклања све, што иде на штету личне и имовне безбедности; па у случају, ако би се ко усудио да противу овога преступи, да га одмах пронађе и казни подвргне. Да би овај задатак полиција могла извршити и дужности својој одговорити — пре свега *нужно је, да она има тачан попис становника и потпуно сазнање о њима . . .*,

То се опет може постићи: *конскрипцијом*, пописом становништва; *пријавом* њиховом (попуњеним листама) и пописом пасоша . . . .

Попис становништва врши се сваке пете или сваке десете године, како у којој земљи . . . .

Пријаву становника врше сами становници — сваки сам листу попуњује. А о пасошима странаца, који долазе и одлазе, води се нарочита евиденција и контролисање по хотелима.

У Берлину се на пријаву становника страховито пази. Сваки становник мора *лично* своју пријаву попунити, а у неким случајима траже да чак и *лично донесе*. Један дан провео сам у одељењу *за пријаву становника*. Шеф тога одељења, члан г. *Емил Унру* (E. Unruh) извадио ми је из рафа и показао пријавну листу државнога канцелара кнеза *Бизмарка*. *Кнез је своју пријавну листу својеручно написао и потписао.*

Тако исто сопственик куће, старалац или надзорник њен, дужан је у року од 24 сахата, када му се кирајџија усели или исели, поднети своме кварту пријаву и јавити: када се и одакле нов кирајџија уселио, а када се је и у који нов стан стари кирајџија одселио.

Овакве пријаве морају подносити и мајстори за своје калфе и шегрте, раденике; шефови свију радња за своје особље; газде за млађе; управници и шефови државних и јавних завода за све оне, који стоје под њиховом управом. Ту спадају и школе, манастири, болнице, пансијонати. Тако се пријављају и гувернанте, учитељи и друго особље, које са газдом заједно станује. *Управо осем цара и царске породице сваки се мора полицији пријавити.* Казне су врло строге. У Берлину до 100 марака. У Бечу до 100 форината. Изричу се брзо, и одмах се извршују. То све чини сама полиција.

У пријавној листи треба попунити: име и презиме, занимање, место рођења, године старости, брачно стање; за тим име и презиме жене и деце; раније становање у ком кварту и у којој улици.

Све ове рубрике морају се тачно и разговетно попунити. Узимљу три комада. Један се враћа доносиоцу. Други остаје у кварту, а трећи се шаље главној полицији и тамо се слаже у рафу по азбучном реду.

(Наставиће се)

УБИСТВО У ЛУДИЛУ С ПРЕДУМИШЉАЈЕМ.

(ОТАЦ ОДСЕКАО ГЛАВУ СВОМЕ ЈЕДИНЦУ СИНУ).

Реферат

Dr. ВОЈ. М. СУБОТИЋА (МЛАЂЕГ)

секундарног лекара у болници за душевне болести.

Саопштен у седницама срп. лекар. друштва 12. Авг. 1896. и 4. Јануара 1897. г.

Убиства извршена у лудилу, нису ретка. Обично су свирепа! Има случајева, да се дотично, умно растројено лице, не сећа свога злочинога дела. Иследник и суд, у таким случајевима, у првом реду принуђени су мислити, да дотично лице или симулира умно растројство, ако им исто у опште падне у очи, или, и то најчешће, држе, да свесно одриче своје злочино дело. Ако се иследђеним околностима потврди, да је дотично лице заиста учинилац каквог злочиног дела, а оно ипак остаје при томе да о истоме „ништа не зна“, да се „ничега не сећа“, онда је и иследнику и суду обично јасно као јасан дан, да дотично лице „неће да призна дело, да би се заслужене казне ослободило“.

Захваљујући распростирању психијатријског знања у правничком сталежу, модерним иследницима и судијама постале су познате појаве *тоталних амнезија* у извесним врстама психичних оболења. Да исто констатују, они узимају у помоћ лекаре. Њихово је да расветле психично стање окривљениково.

На другој страни има случајева да се умно растројена лица не само сећају свога дела и свих појединости у извршењу злочиног дела, и дају о свему детаљни опис, него да хоће са мноштвом разлога да преставе своје дело као са свим умесно, и ништа мање него и сами тврде да су „*имали намеру*“, да су се „*од дуже времена спремали*“, да дотично дело изврше. У кратко, они сами дефинишу своју радњу правним именом као радњу са *предумишљајем*. Намера, спрема, признање, предумишљај!.... Како лак посао за иследника! Како велика опасност да и суд падне у грешку, и шаблонски изрече пресуду, казну!

Има случајева, да су и иследник, и суд падали у сличне грешке. То је бивало обично с тога, што су погрешно мислили, да душевно болесни *не могу ништа знати, не могу се ничега сећати, не могу ни о чему причати, не могу ништа запамтити*; или на против, ако „*знају, сећају се, причају, памте*“, онда су их за паметне држали!

Признати ваља да има и хвале достојних изузетака.

Један такав изузетак јесте и случај, који сам намеран саопштити.

У истоме случају постојала је и намера, и спрема, и признање, и предумишљај, али узајамним радом суда и лекара констатовано је, да је све то засновано на паралогичној основи.

У овоме случају све је од велике вредности, како психично стање убицино, тако и ток судског рада, и судска пресуда на основу извршених лекарских мишљења. Особито је значајно то, да је убица оздравио, из луднице отпуштен у слободу пре 25 година, да је увек остао здрав, и да је још жив. Не упуштајући се даље у детаље, хоћу само да напоменем, да овај случај служи као леп пример за расправљање питања о затварању умно оболелих криваца у лудницу, и њиховом доцнијем отпуштању у слободу.

Да пређем на сам предмет.

I. Увиђај.

30./XI 1870. у Глоговици, окр. крајинског.

„На лицу места учињен над убијеним Јованом, сином Петра Радула Гице из Глоговице. Над убијеним Јованом нађено је да је три пута по врату сикиром оштрамице ударен те му врат одсекао. а дете Јован од 12 година старо лежало је у соби на кревету, поред фуруне, а отац овога, Петар, дошао је са секиром те му главу одсекао“.

II. Секциони протокол

У препису, верном оригиналу, гласи:

Свидетелство.

„На захтевање началства излазио сам у село Глоговицу да извидим убијено дете Јована, Петра Раду Гице, из Глоговице, и нашао сам следујуће:

Дете је отприлике осам година старо, мушко, глава му одвојена од тјела, одсеком неким оштрим орудијем, на глави су обадва прва зглоба вратна, на тјелу леша трећи зглоб одвојен од тјела само на малом парчету меса. Сечиво прошло је један пут између 2. и 3. зглоба, а једанпут између 3. и 4. зглоба. После тога пресечена је кост лопатице у ком је раме узглобено на рамену од лопатице одвојено вешало, а горњи крај лопатице је одсечен. Ово је морало најмање на три реда доста јаком насилом и оштрим орудијем причињено бити, вероватно оштром сикиром, као што кривац сам признаје. Да је од тога смрт следовати морала, само по себи се разуме“.

„Од наведеног, овостојећих људи, да је дете пре 8 дана дављено било, и неколико дана боловало, нису се могли никакви знаци више наћи.

3. Декембра 1870.
у Неготину.

Д-р Черни
окр. физикус.

III. Из првог саслушања

(30. XI. 1870.) над Петром да наведемо следеће:

1.) стар 36 год.
2.) богат човек.
3.) два пут кажњен, и то први пут са 10, а други пут са 15 **батина.**

4.) **зна** *да се узима на одговор зато, што је сикиром на место убио свога сина.*

5.) имао је само то једино дете.

6.) *тврди да је у свему здрав како душевно тако и телесно, нити има,* вели он, *што год што би његов ум помрачити могло.*

7.) о извршењу убиства вели: „*Ја сам мога сина Јована јуче 29. XI. 1870. у 10 сати дању сикиром оштримице трипута ударио, те му главу одсекао*".

IV. Побуде за убиство.

Упитан, зашто је убио сина, одговори:

„Сина сам убио због Манојла Јовановића из Г., који ме је у суду општ. због неке потре оптужио био, те ме суд осудио да платим 4 дуката цесарска, па нисам хтео да платим, јер нисам имао готових новаца, а кметови ми продаду бакрач из куће. Мени се онда много видило криво, што ми се бакрач продаје, па ми се узело на зло. Онда се решим да мога сина Јована убијем, те да се и с њиме овако не поступи као са мном, и да се имање не продаје, па сам га сикиром и убио, да га и немам".

О грижи савести ни помена нема; он вели: „мени није ми најмање жао било, кад сам сина убио, нити ја сада жалим што сам ово убиство над њиме извршио".

Занимљиво је чути, како Петар прича, да му је у сну долазио неки човек, и он га на убиство натерао; он вели:

„Немам ништа за оправдање моје да наведем осим то, мени је у сну човек долазио, да ми јави мога сина Јована убијем, и убио сам га. Али, мислио сам у себи да убијем моју жену, што је од порођаја остала нездрава, али овај човек ми све једнако говораше, кад заспим, сина да убијем а не жену, те тако и учиних. То је моје оправдање, а друго немам ништа".

Ово извршење убиства продужење је ранијег покушаја убиства. Ево шта он прича:

„У понедеоник 24. т. м., ја сам отишао са мојим дететом Јованом на тор, па сам га са пешкиром око врата за греду у тору везао и рукама га за гушу гњавио, пошто се пешкир био прекинуо, и он на земљу пао, док сам га умртвио, па сам га метнуо на саонице те га код куће јоште живог донео, а држао сам да ће умрети. Кад видим ја да ће дете да остане, онда сам јучер 29. т. м. ушао са сикиром у собу где никога имало није. Дете спаваше онако болесно на кревету. Ја сам га једном оштримице по врату ударио. Дете се умртви. После сам га јоште два пута ударио, те му са свим врат од тела одсекао, и главу му поред тела његовог оставио. Потом сам пошао од куће те сам дошао на мој тор, и ту сам забележио један колац где Јован да се под тора закопа. После од тора пошао сам на Школе, а од Школе држао сам право да идем у Неготин код г. капетана".

Међу тим буде од општ. власти ухваћен и ухапшен, пре но што је могао отићи у Неготин.

V. Искази његове мајке, жене и неколико сведока.

1. „Петар је са свима укућанима врло лепо живео, нити је икада кога ма зашта карао, или да се пак год суров према коме у кући показао, па и то своје, што је убио, дете, врло је лепо чувао и волео га, а шта му би, те га уби, то се и ми не можемо начудити, јер се он — Петар — једном речи према свакоме у опште врло љубазан и пријатан показивао, а и увек при свести био, само истина то нам је познато, да је често ноћу викао, и кад смо га ми будили, говорио је, да га неки страх обузима, због чега је и манастир посећивао, е да ли би се тог страха опростио".

2). „Нама није познато, да је Петар своје дете злоставио, те да је оно због тога боловало, нити је нама дете што год о томе казивало, јер је оно тако било болесно од оног вечера, кад га је отац са салаша кући донео, па докле га он — Петар — није убио, да није могло ништа говорити".

3). „Кад је Петар своје дете болесно кући оно вече донео — а то ће бити пре убиства на 6 дана — он нам је на наше питање, од чега је дете болесно, казао, да је на њега — дете — једно дрво, кад је он таково секао, пало, па од тога дете повређено јако, те због тога је онако болесно донео".

4). „Петар је своје дете баш у подне убио, а кад је то учинио, онда у кући, осим њега, никог није било, јер је мати његова била отишла својој кћери, браћа на салаш, сестра неудата другарици својој, а жена његова на реку да повлачу пере, која вели да је своме мужу при поласку казала, да чува и надгледује дете, нашта да је он — Петар — казао, да она не води ништа бриге о детету, јербо ће га он добро чувати".

VI. Општински суд издао је уверење да је П. био „рђавог владања" и „врло се непоштено показивао", а „са кметовима и људима једнако се свађао".

Суд није пропустио, а да у исто време не изда и своје некомпетентно мишљење, рекав: „*П. је савршено здрав како душевно тако и телесно*".

VII. Пред судом.

Код првостеп. неготинског суда, 3. XII. 1870. рекао је да га „*ноћу кад-кад нешто тако снађе, да ништа за себе не зна*".

На претресу *19. XII. 1870.* П. је рекао ово: „тај човек, који ми је на спавању долазио, и одвраћао ме, да жену никако не убијем, но да сина закољем, почео ми се јављати на годину дана доцније, пошто ми је бакрач продат.

„Нисам могао у сну тог човека да видим, а по гласу бих рекао да је био мој отац. Кад ми је то тако у сну долазило, ја сам се од страве пробуђивао, и тако будан чудио се, да ли то још може бити, да ми отац говори да сина закољем, па кад сам опет заспао, он ми се опет јављао, и тако ме никако није остављао, но да сина убијем.

„Пре но што ми се то у сну казивало да сина убијем, тај исти човек говорио ми је, да и трмке које имам побијем.

„Ја сам свега 10 трмака имао. Ове трмке сам запатио од једног дивљег роја, кога сам у шуми био ухватио.

„Од тих трмака једна ми је била покрадена, а она кошница у којој је био смештен ухваћени рој у шуми, и од ког су се остале трмке запатиле — нароиле, била је одкривена, и *ја сам ту трмку убио, па после и сина заклао.*

„Од кад сам сина заклао, тај ми се човек и сада јавља, *но само што га сада у сну видим и познајем да је мој отац, и више пута са њим седим и разговарамо се.*

„Кад сам сина са тора, где сам га вешао и гњавио, после донео кући у селу, мене су питали укућани шта је детету, пошто су видели и модрицу око врата, но ја сам им казао да је дете за то такво, што га је притисло дрво, које сам секао, а око врата опет модро за то, што су га гране изшибале, при падању. Дете није могло да говори, и моји су ми укућани то, што сам им казивао веровали, но да би то моје казивање оправдао, ако они не би веровали, ја сам заиста исекао близу тора једно дрво, како би се они могли и очима уверити.

„За ову штету мени није само један бакрач продат но продата су ми три бакрача и једно ведро. Мајка ме је за то корела, но се нисмо свађали.

„А истина *не знам како стоји у закону,* али *мислим да нисам крив што сам мог сина заклао,* а друго би било да сам тако што са туђином урадио, онда би знао да сам заиста крив.

VIII. Пред лекарима.

Овакви одговори и разлози Петрови, побудили су суд, да га подвргне строгом лекарском прегледу.

Лекарско мишљење у верном препису гласи:

Мњеније лекарско.

Петар Раду Гица, 40 година стар, из Глоговице, убио је 29. Новембра, свога 12 год. старог сина, ударивши га три пут са оштром сикиром да му је главу од трупа одвојио, пошто је видео да је дете опет к себи дошло, и није умрло кад га је пре 8 дана на тору своме пешкиром давио, и кући на саонама довео, држећи да је мртво.

Испитујући шта му је дало повода за извршење таквог дела, не налази се ни злоба, ни освета, ни злурадост, нити пак пијанство или себичност као узрок који би га к томе навео био, јер није могао од смрти свога сина у здравом смислу никакву корист очекивати.

Тако исто се не може ово дјело као слѣдство његове суровости сматрати, почем се као такови не познаје. Види се дакле да *нема ни једног узрока и побуђења, које би душевно здравог човека на тако дјело дотерати могло.* Почем пак ово дјело није ни случајно се догодило, може и мора се ово убиство детета сматрати учињено из узрока тога, кога сâм убица наводи; т. ј. да он дете сачува од патње, коју је сâм претрпео; а одма заједно испитати, како се ово *несмислено дело* саглашава са душевним стањем убице и како се толковати даје.

Одма при првоме испиту исказивао је обвињени, да одавна ноћу пати од неке тегобе на телу, која њега притискива и дави, од које се не може ослободити док се не пробуди, к' томе је дошао тај случај да му је месна власт због дуга, кога одма платити готовином није могао, нека посуђа продала, које извршење те пресуде, врло му се неправедно причинило, због чега жалећи се више пута другој власти, у кратко одбивен, никакво удовлетворење од ње по његовој вољи добио није. Услед чега породила се је у њему та жеља, чиме би се те незгоде ослободити могао, а *то је изродило жељу некога убити како би себе удовлетворења задобио.* Овај *нагон к' убиству* буде све већма још подражен тиме, што му је мајка непрестано пребацивала да кућу упропашћава, и тако се је у њему народило неправилно стање мишљења, осећања и жеље. Ћуд и осећање види се да су од дужег времена притиснуте и то у великом степену, нарочито од кад су му ствари продате овај притисак, морао је имати сљедство, да то његово мишљење и расуждање промену претрпе, из чега је произашло несмислено престављеније, да се не може даље уздржати ново убиство извршити. Он је отишао и убио трмке своје, које су му најмилије биле, а почем се тиме није нашао задовољан, то се у њему породила та жеља и свог сина убити, пошто је држао да би кажњен био кад би на другом освету тражио. У колико је ова мисао несмислена, у толико није никакво противсловије, од стране његовог ума пошла, на против је све више у њему та жеља расла и њега к' томе несретном дјелу све више вукла, које обвињени са следујућим више пута повтореним речима наказује: „Ја не знам зашто сам то дјело учинио, ја нисам могао себи помоћи, оно ми је тако дошло!“

Ово дјело је дакле сљедство онаке воље, а види се да је сва душевна дјелателност Петрова пре и после извршеног дјела сметена била и остала, дакле се његова душа пре као и сад после извршења дјела у нездравом стању налазила, ово стање душевно називамо *меланхолиом*. Његова патња ноћна показује, да је он већ од дужег времена к' некој душевној патњи склоњен био, због чега је и помоћ у манастиру тражио, али без успјеха по његовом казивању. Тако имамо примјетити, да се је пре неколико година и његов отац без познатог узрока, вероватно од суманитости, обесио, која се сумануто̂ст и на сина пренела. Дјело само то потврђује што он наводи, да је за то сина убио, да не трпи неправост од стране власти, као што он трпити мисли, јер ово није дјело једног душевно здравог зликовца, на против једног с' ума сишлог, који је од једног јаког безумија к' дјелу натеран, које неизбежимо извршити мора, неувиђајући сљедства тога дјела, на против држећи, да закон онога неће казнити, који би своје дете као једну собственост убио.

Убица није ни тражио своје дјело, које је тако хладнокрвно извршио сакрити или извињавати, на против при сваком испитивању и сад после 18 дана смирено са свима околностима ствар опширно приповеда. С том намером и воображењем да је тиме своју цељ постиго што је од детета неправост удалио.

Промисливши дакле напослетку све наведено, закључити се мора, да је Петар свог сина због од дужег времена трајуће суманитости, меланхолије, у рапту меланхоличном, убио, која меланхолија се пре и после извршења дјела тако јасно на њему приметити могла.

16 Декембра 1870 г.
у Неготину.

Др. Черниј
физикус окружни

Др. Биргер
варошки лекар.

(свршиће се)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК

Процена

Непокретног имања Јована Алексића трговца из Пожаревца, које он сам без друге задруге ужива и на које нико други нема права уживања сем њега.

Тек. број	НАИМЕНОВАЊЕ	Динара	Пара
1	Плац у вароши Пожаревцу, има простора од истока до сопственика Јована Алексића, дужине 74 (седамдесет и четири) метара; од запада до Марка Јанковића 75 (седамдесет и пет) метара; од севера до друма 57 (педесет и седам) метара; од југа до сопственика Јована Алексића 57 (педесет и седам) мет., вреди	12.000	—
2	Зграда од тврдог материјала на плацу именованога под 1. ове процене; зидана цигљом печеном у кречу, има седам одељења, дугачка је 13·40 метара; широка је 12 метара; висока од земље до крова 5·20 метара; спољни дувари дебели су 50 сантиметра а унутрашњи 35 сантиметара, као што се из приложеног под ⅟. плана види — вреди	20.000	—
	Свега . . .	32.000	—

И словом: тридесет и две хиљаде динара.

6. Новембра 1895 год.
у Пожаревцу.

проценитељи:
Јован Стојановић, трговац,
Никола Мијаиловић, трг.
Мата Јовановић, трговац,

Да је процена ова у присуству мом, средством подписаних проценитеља, који сва својства §. 13. закона од 24. Августа 1862. год. прописана притежавају — учињена; да је процењено добро права својина Јована Алексића трговца из Пожаревца по тапији пожаревачког првостепеног суда од 20. марта 1894. год. № 12564., да на овом имању нема нико други права уживања, сем Јована, да је Јован по занимању трговац а не земљоделац; и да од тога живи а не од земљоделства, тврдим с тим, да се куповна цена процењеног имања незна; с тога, што се је Јован сам тапијом убаштинио и да ово имање није изложено поплави или оровављу.

10. Новембра 1895 год.
у Пожаревцу.

Секретар начел.
Ј. Протић.

Истинитост потписа г. Јована Протића тврдим с тим, да је такса у четири динара наплаћена у таксеним маркама, које су на ову процену прилепљене и прописно поништене.

№ 4856
11. Новембра 1895. г.
у Пожаревцу.

(М. П.)

Начелник окружни
Н. Станојевић.

ГРАЂАНСТВО — ДРЖАВЉАНСТВО — ПОДАНСТВО

Шта се разуме под грађанством; како се задобија и губи грађанство, и каква права имају грађани једне државе, за разлику од странаца? — Ето, то су питања на која наш грађански закон веома нејасно и непотпуно одговара, а која су од велике вредности за наше полицијске и општинске службенике.

Покушаћемо овде, колико је могуће, да, са гледишта теориског и практичног, одговоримо на постављена питања, те тиме, бар у неколико, попунимо ову празнину у нашем законодавству.

I. Шта се разуме под грађанством.

„Српском житељу припада потпуно уживање грађанских права....“ вели се у §. 44. грађанског закона.

Уживање грађанских права, дакле, условљено је српским грађанством.

Па шта се разуме под грађанством?

Под грађанством разуме се она политичка или још боље државно-правна веза, која постоји између државе и њених чланова.

II. Задобијање и губљење грађанства.

а). задобијање.

Грађанство се данас може задобити на ова четири разна начина:

1. Рођењем;
2. Прирођењем;
3. Браком, и
4. Анексијом.

Прва три начина предвиђена су и у нашем грађанском законику (§§. 44. и 48.).

1. Задобијање грађанства рођењем.

„....Код рођених Срба, прелази право грађанства с родитеља на децу по самој природи (§. 44. гр. 3.).

Грађанство новорођеном детету, дакле, одређује се по грађанству његових родитеља.*)

Према овоме, дете рођено у страној држави од српског грађанина, српски је грађанин.

А по чему ће се одређивати грађанство ванбрачној деци? Одговор на ово питање дају нам §§. 129. и 131. грађ. закона и законодавна одлука од 24. Новембра 1854. год. В№ 1088.

По истима, грађанство ванбрачној деци, одређује се по грађанству њихових матера, ако су исте познате, — у противном, т. ј. ако је дете одбачено, и тиме пало на терет општине, оно је самим тим, српски грађанин.

2. Задобијање грађанства прирођењем.

Прирођење није ништа друго, до примање странца за свога грађанина.

Човек, између основних права својих има и то право, да слободно развија своје физичке и умне особине, и да за развијање тих својих особина тражи најподеснију средину.

Услед тога основног права човечијег, данас се у опште признаје слобода мењања грађанства. Прирођења свуда постоје.

Правила о прирођењу веома су разна у разним државама, ну ми ћемо се поглавито задржати на *прирођење по нашем законодавству*. Ово је двојако: редовно и изузетно.

За редовно прирођење потребно је:

а., да је лице, које га тражи, провело у Србији пуних седам година;

б., да је за то време било под заштитом српских закона, или да је добило отпуст из дотадањег грађанства;

в., да га министар унутрашњих дела решењем својим прими у српско грађанство;

г., да на исто заклетву положи.

Изузетно прирођење, према законодавној одлуци од 1851. године, добија се Краљевим указом, на основу повољног решења Државног Савета. Право на ово прирођење имају они странци, који су се одликовали неким заслугама, нарочито службеним. (Решење од 14. Августа 1851. В№ 639. Збор. VI. стр. 46.).

Да би се, путем прирођења, могло задобити српско грађанство, потребна је молба дотичног молитеља.

Молба ова у Београду, предаје се Управи града Београда, а у унутрашњости начелствима окружним.

Из уредбе, додате §. 44. грађ. закона, види се, каква молба од прилике треба да је и какве доказе уз исту треба поднети, али је све то веома нејасно и непотпуно, као и остали прописи, који о грађанству говоре.

Услед тога, власти, које овакове молбе примају, принуђене су, готово увек, да молиоца само саслушавају.

То саслушање, писано у виду молбе, поред имена и презимена молиоца, његовог занимања, места рођења, места становања, треба још да садржи: његову народност, веру и брачно стање. Даље, из истог саслушања, треба да се види: када је молилац прешао у Србију; да ли с пасошем или без истог; у ком се месту први пут настанио и чиме се занимао, и све промене у томе погледу до дана поднешене молбе.

Нарочиту пажњу треба обратити: је ли молилац уредно обнављао свој пасош; је ли путовао ван Србије и с чијим се пасошем том приликом служио?

Ако је молилац жењен, па има и деце, а поданство тражи за све, онда треба од жене узети реч: како и она жели да са мужем и децом ступи у српско грађанство.

Имена жене и деце и њихове године старости треба такође означити; а ако је које од деце пунолетно, онда и од њега треба узети потребну реч.

Ово је у главноме суштина тога саслушања.

Кад се све ово сврши, онда од молиоца треба узети доказе:

а.) о његовом занимању;

б.) о владању;

в.) дотадањем поданству;

г.) уредно плаћеној порези.

Власт, која је молбу примила, пошто претходно све расмотри и оцени, изјавиће своје мишљење: треба ли молиочеву молбу уважити или не и спровешће је министру унутрашњих дела на решење.

3. Задобијање грађанства браком.

Овај начин задобијања грађанства важи само за женске. Он се састоји у удаји.*)

„Туђинка за српског житеља удата, добија са самом удајом сва права српскога грађанина, у оним случајима, у којима страна држава Српкињи за њеног поданика удатој, иста права даје...“

4. Задобијање грађанства анексијом.

Анексија, састоји се у присаједињењу земљишта једне државе територији друге државе, услед чега, и грађани анектираног земљишта, добијају грађанство државе, која их је анектирала.

Од овога изузимају се грађани других држава који се у време анексије буду затекли на анектираном земљишту.

б). губљење грађанства.

Грађанство српско може се изгубити на два начина:

1., прирођењем у страној држави (чл.   Устава).

Сама пак правила о томе изложена су у уредби о прирођењу и отпуштању Срба из њиног отачаства од 2. Маја 1844. год. В№ 603. Збор. II. стр. 300.

2., удајом српске грађанке за странца.

„Српкиња за страног поданика удата, сва права ондашњег грађанства губи....“ (§. 48. грађ. зак.).

III. Право странаца.

Као у свима осталим државама, тако и код нас, странци су искључени из уживања политичких права.

Њихов пак приватно правни положај, опредељен је тако-званим законским **„реципроцитетом“**, што се јасно види из §. 47. грађ. законика.

„У опште, у свима случајима, у којима страна држава са србима као и са својима, сматраће и ови закони иностранце као и своје. У случају сумње мораће туђинац то доказати“.

Поједини пак законски прописи и међународни уговори, који регулишу приватно правни положај странаца у Србији, ови су:

а., §§. 6., 15., 45., 46., 53. и 423. грађ. законика;

б., §. 4. грађ. суд. поступка;

в., §§. 13. и 168. трговин. закон.;

г., §. 20. стец. пост.;

---

*) У јужно-америчким државама, грађанство новорођеној деци, не одређује се по грађанству њихових родитеља, већ по територији државе у којој су рођена.

*) У јужно-америчким државама овај начин задобијања грађанства важи само за мушке, јер они женидбом постају грађани оне државе, које су им и жене биле.

д., уговорима са А.-угарском: трговински уговор, консуларна конвенција, конвенција о наслеђима и конвенција о узајамној помоћи у судским делима — све од 24. Априла 1881. год. (Збор. 37.).

ђ., са Белгијом: трговински уговор и консуларна конвенција од 5. Јануара 1885. год. (Збор. 41.).

е., с Грчком: уговор о трговини и пријатељству од 19. маја 1882. год. (Збор. 38.).

ж., с Италијом: привремена погодба за уређење трговинских односа од 26. априла 1879. год. која је продужена најавом од 28. априла 1880 год. (Збор. 35.), конвенција о консулству и настањивању од 28. октобра 1879. год. (Збор. 35.).

з., с Енглеском: уговор о трговини и пријатељству од 26. јануара 1880 год. (Збор. 35.). и двема декларацијама од 4. и 29. Јула 1881 год. (Збор. 37.).

и., с Немачком: трговински уговор и консуларна конвенција од 25. децембра 1882 г. (Збор. 39.) и декларација о заштити марака од 30. јуна 1886 год. (Збор. 42.).

ј., с Русијом: привремена погодба за уређење трговинских односа од 19. маја 1879 год., која је продужена 14. јуна 1880 год. (Збор. 35.).

к., с Уједињеним америчким државама: трговински уговор и консуларна конвенција од 2. октобра 1881 г. (Збор. 38.).

л., с Француском: уговор о пријатељству, трговини и пловидби; декларација о закључењу конвенције и декларација о заштити књижевничких, уметничких и индустриских производа од 6. јануара 1883. год. (Збор. 39.).

љ.) с Холандијом: трговинска и консуларна погодба од 5. октобра 1881 год. (Збор. 37.).

м.) са Швајцарском: привремена погодба о уређењу трговинских односа од 26. јула 1879. која је продужена 29. маја 1880 год. (Збор. 35. и 36.) и конвенција о настањивању и консулству од 8. априла 1888 год. (Збор. 43.).

н., међународном конвенцијом о заштити индустриске својине од 11. маја 1886 год. (Збор. 42.)., и најзад

њ., консуларном конвенцијом између Србије и Турске од 18. марта прошле год. (још није ушло у Зборник).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

ЈОЦА САКОШАНИН

лопов и скитница

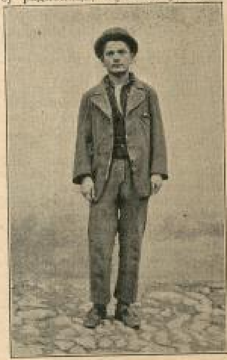

Родом је из Београда. Сад је у 19. години. Има оца, који је радник у једној државној радионици, а познат је као поштен и вредан радник. Овај Јоца рођени је брат Саве Сакошанина, чију смо слику донели у 6. броју нашега листа. Врло је вешт и препреден. Небројено пута био је полицијски кажњен за омање крађе, а судски два пута, у 1893. на четири месеца, а у 1895. на годину дана затвора због крађе. Поред овога, два пута је пуштен испод суда из недостатка доказа. Што су ова деца запала у неваљалство, има највише греха до њихове пок. мајке, која је одбегла од мужа још у ра̂ном њиховом детињству, те их је напустила и оставила, тако, да их је покварена околина упућивала на развратан живот. — Јоца је отишао из Београда негде у унутрашњост Србије. Да ли је почео живети поштеним животом (у што ми сумњамо) или још и данас тера свој стари занат, дужност је полицијских власти да се о томе увере. Оне трèбају да обрате строгу пажњу на овакве индивидуе, те тиме сачувају друштво од сваке опасности, јер се зна, да се тешко поправља онај, који је у неваљалству огрезао.

ЛАЗАР ЗАРИЋ звани „масарош"

лопов и варалица

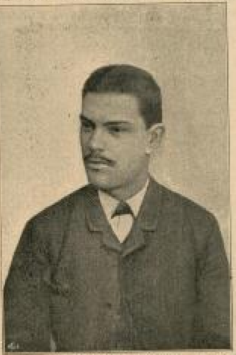

Посматрајте га добро. То вам је тип, који у цртама свога лица има интелигенције и неке благе скромности. Док на против, то је веома вешт и препреден варалица и лопов. Истина, у својим смелим предузећима, много му је помогла баш та спољашност и углађеност, јер он је крао и варао на свој начин, и тај начин крађâ и преварâ одвојио га је у многоме од његових другова. Он је прозван и „капутлија," јер је често крао туђе капуте са кафанских чивилука. Једном, у кафани код „Петрограда," украо је капут Ристи Христићу, сада кафеџији код „Крагујевца." Одмах за тим, на неколико дана, у кафани код „Пролећа" украо је капут једноме правнику. Што је најоригиналније у његовоме начину преварâ и крађâ, то је, што се дружио са ђацима Велике Школе. Пред њима је умео да се представи као „масарош," који чека да му се код суда грдна маса расправи, а на против, код осталога света представљао се као правник. То је врло вешто скројен план за преваре. Поједини грађани виде га, да се дружи с правницима, па су веровали да је и он правник, а на против, правници су били убеђени да је он одиста неки „масарош," јер је — кад је имао новаца — био галантан и трошио је као прави кавалер.

Но он се није заустављао само на предизање туђих капута, већ је играо и улогу „Дон Жуана," у круговима, који су повучени од света и живе тихо и мирно. Он је добро проучавао тај повучени свет, па се тиме и користио. Нарочито се користио онде, где је запазио да има девојке за удају. У те је куће одлазио слободно и представљао се као правник, који је свршио школу и коме је министар ставио у изглед веома леп положај у државној служби. Разуме се, да је тражио руку дражесне кћери, у коју се *смртно* заљубио. И тада је, од лаковерног тате или маме, па и теткице, узимао по нешто у име *капаре* и тиме се после провађао по београдским кафанама. И још нешто оригинално има овај лопов у своме карактеру: *може да плаче кад год само хоће*. Тим својим вештачким сузама мамио је новаца од појединих познаника и то овако: на своме оковратнику — марами — носио је иглу од четвртасте „мамудије." Кад му нестане новаца, он дође код свога каквог познаника ђака или иначе, заплаче се како је у нужди, и како је принуђен да дâ у залогу и последњи спомен своје мајке — иглу са свога оковратника. Наравно, да такве сузе имају свога дејства, и да му се на рачун тога дâ зајам, кога он никада и не враћа. Поред свега тога, он, у данима новчане оскудице, дође у кафану, слободно поручује пиво и јело, па онда још слободније умакне на споредна врата. Одважан је и смео до крајности. Има око 28 година. Одевен је увек пристојно.

Доносимо му слику да га сваки позна. Он је у Београду већ у опште позната птица, па ако му ствари не буду добро ишле, може се једног лепог дана упућити у какву сеоску општину за *ћату*, те да ког веселог кмета пошаље тамо где је његово право место у — казамат. Чувајте га се!

СТЕВАН РИБАРОВ

растурач лажних новчаница

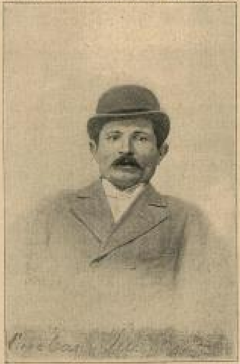

Родом је из Вршца; има 41 годину. Омален, пун, жмирка очима. Изгледа је озбиљног и одевен је кицошки. Два пута је осуђиван за прављење и растурање лажних српских и аустријских новчаница. Овај „занат“ страшно је заволео, јер њиме „зарађује“ што но веле: лебац без мотике. Јамачно се и сада тим послом бави негде у тишини и скривен испред погледа полицијских агената. Живи стално у Вршцу, где му је и фамилија, али воле често и нас да посети. Скрећемо пажњу свакоме а нарочито трговцима и мењачима, на овога фалсификатора, да им под праве новчанице не подметне лажне. Он је веома углађен; понаша се тако, као да је какав трговац, а тиме хоће да одклони сумњу са себе. По слици се може лако познати. Овакви су људи исто тако опасни за друштво као и — разбојници.

ПИСАРИ ОПШТИНСКИ

О овим људима до сада је врло мало говорено у штампи. Али не само то. Колико се за њих интересовала јавна штампа, толико су се исто за њих интересовали и меродавни фактори у земљи.

Питање о општинским писарима остављено је да иде како иде.

Међу тим, општински су писари врло важне, управо најважније чињенице у општини, кад се зна: да су махом кметови у Србији или једва толико писмени да се могу потписивати, или са свим неписмени. Ту је писар тако рећи једино писмено лице у општинској канцеларији. — Он чита наредбе претпостављене власти; он води пореске књиге; он ради на иследењима; он тумачи законе; он суди и пресуђује и ради све остало. Једном речи, он је главна артерија, кроз коју струји општински и државни живот. Истина, има и часних изузетака — али је правило, да полуписмени и неписмени кметови мучно да што смеју да ураде, кад им писар разложи да то не може бити, да то није по закону и т. д.

Па кад су писари општински од тако великог утицаја на општинске и државне послове, вредно је да се запитамо: какви су то људи који састављају кадар општинских писарâ? На првом месту признаћемо ово:

Нема сумње, да међ' њима има вредних и способних раденика и добрих грађана. Но ти су на жалост у мањини. Већина је њих који стоје на врло ниском ступњу образовања, а при том су у смицалицама и неваљалству недостижни. Нарочито ово важи за чисто сеоске општине.

Поквареност је код многих сеоских општина тако велика, да је сељак само тако убеђен да ће код општинског суда добити парницу, ако је удесио са писаром да учини или не учини какву смицалицу. Сељак више полаже на то, да придобије писара општинског за своју ствар, него што верује у правду и законе земаљске.

Да нестане из општинске канцеларије какав важан документ — то је тако обична ствар, као што је обична ствар да се човеку, рецимо данас, саопшти каква пресуда под ранијим датумом; или учини други какав злочин који се тешко или никако на суду не може доказати. А ако је реч о књигама рачунским, онда се има узети као неко правило, да се књиге више пута преписују и дотерују. И општински писар све то чини са стојичком мирноћом и хладнокрвношћу.

После уставног питања, питање о уређењу општина највише кочи точак државног организма. Али онај, који мисли да питање о уређењу општина може решити без да се додирне питање о општинским писарима, — тај се љуто вара.

Може се донети најслободоумнији закон о општинама, али тешко да се он може увести и у живот, ако међ' општинским писарима и даље буду остали овакви људи, какви се сада налазе у појединим општинама. Грађанска права, правда, слобода — све ће то и тада остати само леп — сан. И онда ће вам општински писари, док оком тренете, вадити из фиоке: одборске и зборске одлуке, спискове „способних“ гласача, спискове изабратих повереника и све остало што вам је нужно. У њиној су вам фиоци: и закон општински, и изборни закон скупштински, и општински суд и одбор и збор. Они ће вам увек дати какве хоћете одлуке, записнике, уверења и извешћа. Роба се продаје јевтино, а израђује се тачно по наруџбини.

Ми знамо како је ово тешка оптужба, али је на жалост истинита. И ми пружамо прст на ово болесно место, желећи тиме да скренемо пажњу надлежних, да већ једном учине томе крај, на корист државе, општине и самих општинских писара.

Да се сад за час позабавимо тиме: како се постаје општински писар?

Ко још не зна за оне сеоске пискараче и кајишаре, што се шуњају од крчме до касапнице и до других места у селу, где се људи скупљају? Док други људи ору, копају и баве се својим домаћим пословима, дотле ове бадаваџије смишљају разне смицалице.

Кад какав младић прими повећу масу, или кад је неко у селу доброг стања а при том је прост и неук — он је обично жртва ових кајишара. Ми ћемо се потрудити да изнесемо пред наше читаоце многе примере из праксе разних ћата и сеоских бушкарала, и надамо се, да ће ти примери занимати читаоце. А потрудићемо се да докажемо и то: како су сеоске ћате потпуно изиграли § 471. грађанског судског поступка, којим се земљоделцу гарантује пет данаораће земље, кућа, окућница и остало; те тиме у неколико створили сеоски пролетаријат. Начин, како су ћате изводиле у томе своје операције, врло је забаван и поучан.

Они су пискарачи по најчешћи кандидати за општинске писаре. После њих долазе чиновници који су осуђивани на заточење. Чести су и такви примери, да кметови постављају за општинске писаре своје братиће, кумиће и друге сроднике, који су тако рећи неписмени и у послу се ништа не разуму. Но највећа је пак несрећа то, што се и ти тако постављени писари, врло често мењају, па онда онај кога отпусте из службе, не лаћа се више рала и мотике, већ смишља разне кајишарлуке и разврађа сељаке наговарајући их на парнице и друга неваљалства.

О томе, како се наш народ много парничи у ово последње време — већ је било говора у штампи. А томе, између осталога, најглавнији су узрок пискарачи о којима говоримо, и који нашем народу највише стварају материјал за парнице.

Да се овог питања дотакнемо, поред напред изложеног — нас је руководило у томе још и ово, што су општинске власти дужне по §§ 19. и 20. зак. о пост. судском у кривичним делима, да одмах предузимају истраживање и иследење злочинства и преступљења и да о томе извештавају претпостављену власт.

Са оваким кадром општинских писарâ, општинске власти нису у стању да чине ово, што им напред поменута наређења законска налажу; и за то, док полицијски чиновник на лице места дође ради истраге — дотле су сакривени сви трагови злочинства и преступљења. И тако кривац избегне заслужену казну. То пак веома угрожава јавну безбедност и сигурност у општини.

Но са овим још нисмо свршили. Ми ћемо се понова вратити на ову ствар и тада ћемо покушати да покажемо пут и начин, како би се овом злу могло доскочити.

ТРАЖЕ СЕ

Решењем првостепеног ћупријског суда од 1. јула т. г. № 8877 стављен је под суд за дело из § 99. крив. зак. Јован Стефановић из Алексинца, који је био најпре слуга пекарски а за тим чувар осуђеника у Добричеву, стар је 27 год., писмен. Пошто се његово место пребивања не зна, то се властима обраћа пажња да Јована у свом реону потраже и с њим по закону поступе.

Управа државне ергеле у Пожаревцу депешом од 16. о. мес. јавља, да је Мијаило Радовановић из Београда, осуђеник београдског казненог завода, побегао јуче са рада из Љубичева. Он је стар 25 година, средњег стаса, лица дугуљаста, у опште смеђ, носа дугачког, бркова врло кратких, говори врло брзо и сплетено. Од ствари однео је: капу, гуњ, пар нових кошуља осуђеничких и 1 џак. Обраћа се пажња полицијских власти на овога бегунца.

15. септембра тек. год. побегло је из гарнизоног крагујевачког затвора редов III чете IV гардиског батаљона Светислав Јанковић родом из Вучића. Светислав је обучен у војнодржавно одело, без оружја. Скреће се на њ пажња полицијских власти.

Милета син Живка Миливојевића тежака из Лугавчине — отумарао је незнано куд. Стар је 11 год. стаса малог, косе смеђе, образа округлих — пуних, чело мало, обрва смеђих, очи црне, нос правилан, уста умерена, од убоја на темену главе нема косе, писмен. Одело: плаве панталоне, грудњак, гуњче, шешир жут, — бос је. И на њ се скреће пажња полицијских власти.

Начелство округа врањског, актом од 12. т. м. № 13270, јавља, да је Тома син Николе Јанковића из Гумеришта 4. т. м. отумарао од своје куће незнано где. Он је стар око 20 год. високог раста, доста развијен, ћосав, у лицу плав, очију плавих. Од одела имао је чакшире и гуњче од црног сукна, шајкачу и бос. Скреће се на њ пажња полицијских власти.

Начелник среза власотиначког, депешом од 17. о. м. № 7227, јавља, да су ноћу између 16. и 17. тек. мес. из авлије Јефте Павловића из Данковића, украдена два вола Васи Николићу из Прескаче. Један је длаке сиве, стар 4 год., на репу катаст, рогова виластих; други је длаке сиве, биковит, стар 4 год., рогова виластих.

Побегли осуђеници. Ђорђе Јовановић родом из Чачка и Петроније Ивановић родом из Забрега окр. моравског, осуђеници, 19. овог мес. побегли су из Добричева где су на раду били. Ђорђе је стар 28 година, стаса средњег, плаве проседе косе, плав у опште. Петроније је стар 27 год., стаса омалена, косе смеђе, очију плавих.

Начелство окр. крагујевачког јавља, да је ноћу између 19. и 20. овог мес. из притвора начелства побегао Светозар Николајевић, бив. келнер. Светозар је стар 23 год., стаса средњег, сувоњав, има мале плаве бркове и браду.

ЗА ПОХВАЛУ

Чувенога лопова и препредену варалицу Алексу Костића, чију смо слику са биографијом донели одмах по његовоме бегству у 6. броју нашега листа, ухватио је 16. т. м. на шабачкој пијаци г. Светозар М. Поповић, писар начелства подринског.

Алекса је ухваћен по слици, па и том приликом он је био спреман, да изврши превару над једним тамошњим трговцем. Приликом претреса нађено је под њега писмо упућено на тога трговца, у коме се представља као неки трговац из Босне. То писмо упућено је од стране неког познатог босанца и у њему се вели: „како је Алекса Божић гоњен несрећом, морао напустити своје огњиште у Босни и прећи у Србију, с намером, да у Обреновцу купи један чамац са шљивама, те да том приликом исхрани себе и своје троје деце, али је запао у неко друштво, које му је сав новац отело, па моли, да му се помогне....“

Разуме се, да је ово писмо сâм он удесио и у њему ставио лажно презиме „Божић“ и представио све оно, што смо горе навели, само да лакше превару изврши и до новаца дође...

Г. Поповић за ову ревност заслужује сваку хвалу.

РЕЦЕНЗИЈЕ НА „ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“

„Поглед“ у своме 78 броју доноси ово:

Нов лист. Од пре кратког времена почео је у Београду излазити нов лист под насловом „Полицијски Гласник“, који је искључиво намењен полицијској струци. Но он има ствари и за ширу читалачку публику. Пред нама су пет бројева овог новог листа и они нам дају довољно доказа, да се на уређење његово озбиљна пажња обраћа. Одговорни је уредник г. Наум Димитријевић, а уређује га редакциони одбор. Овакав лист у нас је новина. Нема сумње, да је овакав лист потребан, и да он може са успехом вршити свој задатак: да буде помоћно средство не само за полицију, него у опште за свакога грађанина, јер ће у њему наћи оно зло, од којег се треба чувати, па још и слике оних, који то зло систематски уносе у наш друштвени организам. Ми овај лист топло препоручујемо пажњи наше читалачке публике и велимо: да је он користан и полицији, и општини, и правницима и сваком другом грађанину. Користан је по томе, што се он бави стварима, које су неопходно нужне за све и свакога. Полицај ће у њему наћи оно, што у опсегу његове дужности стоји; општина оно, што јој је од преке потребе за вршење њеног посла и задатка; правник ће наћи објективне расправе о свима оним случајевима, који стоје у непосредној вези с кривичним и грађанским правом, а грађани опет оно, од чега се требају да чувају као од живе ватре а то су коцкари, варалице, лопови, и разбојници.

Препоручујући овај лист ми не можемо пропустити ову прилику а да не изјавимо жељу, *да г. министар унутрашњих дела издâ подручним властима заповест, да сви полицијски органи и све општине* морају овај лист држати, као год што су и г. г. официри војене листове обавезни држати. Тим ће се две користи постићи. Прво што ће и управне и општинске власти бити у сазнању о злу друштвеном, што ће послове које они врше, од сада једнообразно радити, а друго, што ће се овом листу не само опстанак осигурати, но ће довољном претплатом омогућити што више доношење фотографија неваљалаца, од којих друштво пати, а који се због непознавања личног описа по селима и варошицама комотно издају за *отмене* путнике.

Надамо се да ће г. министар унутрашњих дела извршити овим само једну вишу дужност, за шта му унапред кажемо: хвала.

КЊИЖЕВНОСТ

„Mieseènik“ чувени правнички лист и орган правничког друштва у Загребу, штампао је прошле године неколико чланака из *Тасиних бележака*. Тако исто и у свескама последњим од ове године бр. 7 и 8, отпочео је прештампавање читавих чланака из *Тасиних дневника*. Изражавајући се најпохвалније о г. Тасином писању, „Mieseènik“ препоручује хрватској публици *Тасине дневнике као занимљиву и поучну лектиру*.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Истрага је наша стална рубрика. Због нагомиланог материјала изостала је из овога броја. У будуће доносићемо је редовно.

Зато, што су многи слагачи државне штампарије били на војној вежби, 1 и 2. број нашега листа није могао стићи на обећано време. Раде се и за кратко време биће готови.

На многа писма појединаца, који су се обратили уредништву за лист, овим одговарамо, да им лист неможемо слати док не пошаљу претплату.

КОЦКАРСКИ — ЕГАВАЧКИ — ЈЕЗИК

Загонетка:

Си шуштавац? — Нисам? Пљугаш ли шушњингу? — Пљугам резне.

ШТАМПА КРАЉ.-СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

БРОЈ 9. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 5. ОКТОМБРА 1897. **ГОДИНА I.**

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. — Претплата се полаже у Београду код Уредништва „Скопљанска улица број 9." а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. — Цена је листу на годину 20 динара, на по године 10 динара. За иностранство на годину 30 динара. За писаре при начелствима, практиканте у опште, општинске писаре оних општина које су већ претплаћене и за жандарме, у пола цене, но ови морају непосредно слати претплату уредништву. Поједини бројеви не продају се. — Рукописи не враћају се. — Писма само плаћена примају се. — Огласи примају се по погодби и то, месечно, тромесечно, полугодишње и годишње.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ТАСИНА ПИСМА

I.

(продужење)

У Берлину, Јула . . . .

У полицијској дирекцији овде, као и у Бечу, има нарочити одељак за попис и пријаву становништва. Том је одељку шеф један од чланова полиције. Он још има свога помоћника. Остали је персонал регрутован од старослужених полицијских органа, наредника, који су писмени, али иначе за спољну службу неупотребљиви. А и посао, који врше, механичан је. Они просто слажу долазеће пријаве у рафове.

Пријавна канцеларија заузима три велике собе. У собама су рафови уз зидове. У тим рафовима поређане су кутије од папендекла. На свакој кутији озго стоје печатана писмена од имена, која су од сложених пријава. Пријаве се слажу у тим кутијама по азбучном реду *презимена*. На прилику, на првој кутији стоји писме *А*. Ту су пријаве лица, којима се презиме почиње са тим писменом. Ту долазе: *Aas, Abram, Acrel* и т. д. Што не стане у једној кутији, слаже се у друге редом. Само све мора ићи азбучним редом. Тако презимена на *Вајс* и *Шварц* има овде и у Бечу на 30,000. Разуме се, то су махом Јевреји. Њих су поређали у неколико кутија и заузимају читаве рафове. По овоме је распоређен и персонал. Има званичника, који слажу само неколико кутија са овим или оним ретким именима. Али већ за кутије, где су *Вајс, Шварц, Грин* и т. д. ту раде и слажу неколико званичника, сваки за својим столом. Колики је ред овде само да поменем, да у овоме одељку раде *шесет званичника*, а мува да пролети чула би се. А то није мало, када се узме да у оним великим престоницама долази *дневно на 10,000 пријавних листа*. На једнога званичника пада на 400 на дан. Све те пријаве он мора истога дана по азбучном реду у кутије и рафове поређати и сложити.

У Бечу деле становнике на *мушке* и *женске*. Кутија са *зеленом хартијом* — то је за *мушке*. Она са *жутом хартијом* — та је за *женске*.

Мислим, да сам напред казао, да и у Бечу и Берлину пријаву подноси старешина куће. Муж пријављује себе, жену и децу до 20 година. Старија се деца пријављују сама, па ма да станују са оцем заједно. Жене удате и малолетна деца траже се по имену, или управо презимену мужа, односно оца. Удовице се пријављују саме.

Тако исто пријављују се особеном листом све слуге и служавке.

Трговачке фирме воде се опет особено. Оне имају своју рубрику. То је исто и за све остале радње.

Поред тога има одељење, звано *антиквар*. Ту се слажу пријаве оних, који су помрли или се иселили из ове вароши. За умрле тражи се тачан извештај. Смртну листу мора потписати свештеник, који је умрлога сахранио. Ако је умро у болници, онда смрт јавља управа болнице званичним актом. На то се строго пази. Јер иначе има пуно њих, који би се врло радо огласили за — покојне . . . .

Поменуо сам напред, да се у Берлину строго пази на пријаве. Много строжије него у Бечу. И контрола је много јача. И на неке пријавне листе особито пазе. У Бечу нема тога, али овде обележавају и нарочитим знаком поједина имена, за која налазе да су *сумњива*. Гледао сам више листа подвучених са *црвеним* или *плавим* плајвазом. Она са црвеном бојом, то су *анархијско-сумњива*. Она са плавом бојом — *криминално-сумњива* . . . . Има пуно случајева, причали су ми, у којима су помоћу оних листа похватана многа опасна лица. Како они то раде, дуго би било да овде излажем. Ствар је врло интересна и практична — али само за полицајце.

На странце нарочито пазе. Под странцем овде разуму сваког оног, који овој политичкој општини не припада и у њој стално не живи . . . .

На хотеле обраћају особити надзор. И овде имају полицијске агенте, који само пазе на странце и њихово кретање. Агенти се деле по хотелима. Али има хотела, па које пазе и по три четири агента. Како ови агенти раде вешто и неприметно, али поуздано, о томе ћу све изнети онда, када будем говорио *о европској тајној полицији*.

У берлинским хотелима морате показати и дати пасош. Хотелијер даје пасош агенту. Овај га носи у полицију, одакле га враћају, пошто га заведу, лични опис препишу и т. д. Ко нема пасоша, тај мора вазда давати о себи објашњења, а може се што на-њ и сумњати, пазити и т. д. У осталом овде прате и пазе на странца, па имао он пасош или не.

Опет не могу, а да не поменем нас. У нас „подозревају" међу собом један на другога. Браћа Срби међу један другом преобучене жандарме пред кућу. А странци се шире по Београду сербез. Чине што хоће — наносе штете и земљи и појединима. А наше власти? Него, да оставим то за мој Дневник....

Хотелијери морају имати и водити књиге о путницима, који код њих дођу. Књиге морају бити утврђене влашћу, чисто и уредно вођене. Најдаље за 12 сахата мора путника јавити власти нарочитом листом, прилажући уз то листу, коју је сам путник у хотелу попунио и потписао. Нарочито се обраћа пажња да путник сам своју листу попуни. Из полицијских разлога то је лако објашњиво. Онога путника, који остане у хотелу више од седам дана, мора поново полицији пријавити. То контролишу агенти, а књиге путничке прегледа и контролише сам члан кварта (полицај лајтнант) сваких петнаест дана. Сваки фалсификат у овоме казни се као преступ. А за мање неуредности и неправилности повећана је казна до 100 марака, а у Бечу до 100 форината. То је најбољи доказ, колико се овде на тачност пријаве путника полаже. У путничку књигу уводи се: 1., дан доласка путника; 2., име, презиме, занимање; 3., где живи стално; 4., којим послом путује; 5., његова пратња, ко још с њим путује; 6., када је и куда даље отпутовао.

За кафеџије и гостионичаре, који приме кога на преноћиште строга је казна. Ко се ухвати у поновљеном случају, томе поред казне, одузимљу одмах право на даљу радњу.

Да се види како се овде обраћа пажња на странце, да саопштим једну наредбу, која се врши чак и по селима. У наредби се заповеда: сви становници дужни су писмено или усмено јавити власти странца, који код њих на ноћиште дође, па био им то сродник или туђин. Ако странац дође пре 8 сахати у вече, да се јави одмах. А ако дође после тога времена, онда пре 8 сахати сутра дан. Ако је дошавши странац из друге државе, да се уз пријаву одмах приложи и пасош. Ако странац нема пасоша, онда да се власти увере о томе лицу, да није сумњиво. *Стране официре треба одмах јавити.* А тако исто и страна лица високог положаја.

Друга једна наредба гласи: Ко жели да напусти досадање своје место пребивања и становања, мора пре свога одласка лично или писмено јавити власти: куда се сели. Уз то мора поднети још и своју пореску књигу. Пошто учини овакву пријаву, даће се уверење, са којим се тек то лице може из свога досадањег места становања у друго преселити. — Када дође у оно место, где је желео, онда се ту мора јавити власти, поднев оно уверење, и још показати и објаснити све своје породичне прилике, за тим: материјално стање, да ли је порез платио, војеној служби одговорио и т. д. У томе месту добија опет билет на становање и т. д.

Ја саопштавам овако у изводу ове прајске наредбе, као доста практичне и корисне. Налазим, да би се из њих много шта и за наше прилике могло са коришћу употребити.

(Наставиће се)

УБИСТВО У ЛУДИЛУ С ПРЕДУМИШЉАЈЕМ.

(ОТАЦ ОДСЕКАО ГЛАВУ СВОМЕ ЈЕДИНЦУ СИНУ).

Реферат

Dr. ВОЈ. М. СУБОТИЋА (МЛАЂЕГ)

секундарног лекара у болници за душевне болести.

Саопштен у седмицама срп. лекар. друштва 12. Авг. 1896. и 4. Јануара 1897. г.

(свршетак)

Решење судско да стална лекарска комисија дâ своје мњење.

$$\left(\frac{\text{№ 15.503.}}{\text{№ 14.827.}}\ \text{19.—XII.—1870. год.}\right)$$

„Из сведоџбе лекарске, коју су дали о душевном стању здравља оптуженог, види се, да је он поремећен у памети. Но и на испиту код полициске власти, а и данас на претресу, он лепо одговара на питања, и казивања своја доводи у свезу, тако, да се по томе не би имало узрока капати, да је несвестан своје радње“.

Али са помислом на природу кривице, и начин на који је извршена и побуде са којих је учињена, разумно узети се мора, да паметан човек није у стању учинити онаково дело. За то, да би се по могућству што тачније уверење добило о стању душевног здравља оптуженог, послати сва акта са сведочанствима лекарским, г. Министру унутрашњих дела, с молбом, да их преда лекарској комисији, да она, у смислу §. 67. поступка кривичног, најави своје мишљење о томе, нарочито: да л' је оптужени при извршењу убиства био душевно болестан; у коме је степену та болест, и да ли се према томе може узети, да је код њега била слободна воља искључена, па то мишљење да амо пошље са актима што пре, јер је оптужени у апсу.

19. Декембра 1870. г.
Неготин.

Председник
Ст. Лацковић.

Судије:
Н. Ј. Поповић.
Јевр. М. Рајић.

Протокол сталног лекарског одбора

Вођен 4. Јануара 1871. год.

„Решењем Г. Министра унутрашњих дела од 29. Декембра пр. год. С№ 2311. потписати састали су се данас, да по кривици Петра Раду Гице земљоделца из Глоговице у округу Крајинском, који је свога сина са секиром убио, а по сведоџби лекарској види се, да је поремећен у памети, даду своје мишљење у томе: да ли је оптужени Петар при извршењу убиства био душевно болестан, у ком је степену та болест, да ли се према томе може узети, да је код њега била слободна воља искључена.

„Прочитана су сва акта, међу овима нађено је сведочанство г. г. Д-ра Черног и Д-ра Биргера од 16. Декембра пр. год. У овом лекарском сведочанству тачно је означен ток душевног поремећења, и само се на тај начин, као што је у сведочанству наведено, даје истолковати онако ладнокрвно и са убеђењем извршено убиство.

„Мишљење поменутих лекара потпуно одговара понашању обвињеног, као и одговорима његовим на протоколу. Само се има навести јоште то, да је могућна такова душевна болест, где је болесник само *у једном правцу умно поремећен, у осталом свуда може правилно судити и радити.* Особито такове меланхоличне болести, које су скопчане са халуцинацијама, т. ј. са привидним осећањем вида или чувења, где болесник није у стању поред највећег напрезања од таквих привида ослободити се, и не може уздржати се, да не изврши оно, на што се привидно подстрекава.

„*Таково стање и овде се види, да је у осталим душевним радовима правилно, ипак се мора као потпуно душевно болестно сматрати.*

„У велики обзир мора се узети при оваким болестима та околност, што му је и отац извршио самоубиство, које показује наследственост душевне болести, јер душевне болести су по највише наследствене [hereditas], и неке су са свим јасне, а неке потмуле тако да се једва и опазити даду.

„По изложеном дакле потписати на стављена им питања у следујућем даду своје —

„*Мишљење:* Да је оптужени Петар при извршењу убиства, као и раније, тако и доцније, душевно болестан, и то у таковом степену, да је код њега слободна воља и правилно расуђивање искључено.

Чланови сталног лек. одбора:
Д-р М. Јанковић.
Д-р Ј. Холец.
Д-р С. Петровић.

IX. Пресуда.

На основу овог мишљења сталног лекарског одбора (Санитетског Савета), суд је донео пресуду, да се Петар за ово убиство као невин (ваљда неурачуњљив, или неспособан да одговара за своје дело!) ослободи. (16. I. 1871. у Неготину).

X. Слобода или лудница.

После свега овога, тек настаје занимљива ствар.

Суд је ослободио и у слободу пустио Петра.

Начелство пак округа Неготинског, упутило је 19.—I.—1871. суду окружном овај акт:

Суду округа крајинског.

Петра Раду Гицу тежака из Глоговице, окривљеног због убиства, ослободио је Суд као невина, што је свога сина убио јединствено за то, као што пресуда показује, што је по сведоџби дотичних лекара, и мнењу сталног лекарског одбора у Београду, била искључена слободна воља онда код њега, кад је то убиство извршио.

Но како се опет с друге стране са овим убиством рођенога сина, које је Петар извршио доказује, да је он са његовим душевним стањем здравља опасан за друштво, то из узрока тога, Начелство ово умољава Суд, да он изволи Петра по дотичном закону прогласити за суманутог.

№ 504.

19. Јануара 1871. год.
у Неготину.

Начел. окружни
Стев. Лунић.

На овакав акт, председник Суда, донео је следећу одлуку:

Д№ 643.
№ 224.

„У овом предмету има лекарске сведоџбе и лекарске комисије, али то је било за то, да се види има ли урачунимости код оптуженога, а сада је наступило питање, да ли је овакав човек за друштво опасан, и да ли се може за с ума сишавшег огласити? За то да се позову оба лекара, да и у овоме даду мнење.

20. Јануара 1871. год.
Неготин.

Председник суда
Ст. Јацковић.

Извештије лекарско.

„На захтевање Суда ово-окружног, да ли је Петар Раду Гица из Глоговице, који је по сведочби, од долеподписани пре надатој, у болесном стању душевном (меланхолија) убио своје дете, опасан за друштво људско, ако се у слободу постави или не — одговарају подписани, да се је ово душевно стање Петра сада код њега претворило у оно стално мишљење (fixe Idee), да он није никакво зло дјело учинио, кад је дете своје убио, и да је као отац к' тому потпуно право имао, у коим му никоји протисловити не сме; јер он на сва питања њему предложена у скупа овако одговара: „Кад би ја кога другог увредијо, мого би ме његов сродник или власт казнити, али моме детету сам ја сам власт, и никоји други; а за моје дјело ја се никако не кајем, ја сам га учинио за то, што ме је местна власт неправедно судила, и ја код друге власти заштиту нашао нисам“.

„Никаква представлења не могу њега од тог сталног мнења одвратити, због чега се он мора сматрати за *несмисленог* и за *друштво опасног*, јер се је надати, да би он у подобном случају, кад му се не би нека пресуда власти допадала, могуће опет неко лице нашао, на ком би своју освету извршио, и о ком би држао да над оним само њему власт припада.

22. Јануара 1871. год.
у Неготину.

Д-р Чернији
физ. окруж.
Д-р Биргер
кар. лекар.

После овога, Суд неготински послао је сва акта са овим мишљењем г. Министру унутр. дела са молбом, да он нареди, да лекарска комисија да своје мишљење о томе: *„да ли је оптужени опасан за друштво, и да ли би га према томе требало огласити за с' ума сишавшег“ (25. I. 1871. № 894.).*

Одговор г. Министра унутр. дела гласи:

Суду округа крајинског.

„Суд округа крајинског актом од 25. пр. месеца № 894. доставивши Министру унутрашњих дела, да је Петар Раду Гица, који је свога сина сикиром хтејући убио, од казни ослобођен као луд, на основу сведочбе тамошњи лекара и извештија сталне лекарске комисије, која се при Министарству унутрашњих дела налази: представља потребу, по захтевању тамошњег Начелства, да се исти Гица за суманутог прогласи за то, што је исти за житељство опасан на основу лекарске сведочбе, па тражи да ту сведочбу опет лекарска комисија при Министарству унутрашњих дела налазећа се, прегледа и даде своје мњеније: „да ли се према оваковом душевном стању (т. ј. у коме се налази сада) може Петар за опасног по друштвени живот сматрати“.

„По §. 20. закона о устројству дома за сумануте од 3. марта 1861. године Суд, на захтевање дотичне стране, почем се о истинитости казивања надлежно увери, има да изрече пресуду само у томе: да је ко год с' ума сишао. Да ли је дотично лице за сажитељство опасно или не, и шта ће се са њим учинити, — оће ли се т. ј. у заведење за сумануте послати овди или где на другу страну, или ће се чувати код своје куће, то је питање које дотична полицајна власт разрешава и о томе бригу води, а не Суд.

„Кад Суд кога од смртне казни ослободи зато што је луд, као што је овај случај, онда би врло смешно било, да се по други пут ислеђење чини да ли је луд, те да се за луда прогласи.

„Ново ислеђење било би и противно смислу §. 338. кривич. поступка, а за стављање дотичних лица у заведење за сумануте, никакве ползе не би било. Још мање је потребно, и управо нема никаквог основа, што Суд тражи, да мњеније лекарско по други пут и после судске пресуде од лекара Начелством нануђено, о стању лудога, лекарска комисија прегледа; покрај тога и за то, што Суд тражи да комисија определи је ли суманути за житељство опасан, а ово јој не може бити задатак, почем сваки луд може бити за себе и за околину опасан, према стању у ком се кад налази, што може само знати местна власт, које стање лекарско последње извештије ни у колико не описује.

„За то Министир унутрашњих дела није могао предати овај предмет сталној лекарској комисији на преглед, него враћа под ·|. достављена дотична акта томе Суду на даљи поступак.

С№ 148.

4. Фебруара 1871 г.
Београд.

Преседник Министарског Савета
Министар Унутр. Дела,
Рад. Милојковић.

Решење Суда окр. крајинског

Као надлежног у делу захтевања Начелства округа Крајинског, да се Петар Раду Гица, земљоделац из Глоговице за лудог огласи.

Решили су:

Преседник Суда
Ст. Јацковић.
Чланови:
Н. Ј. Поповић.
Јев. Рајић.
Секретар
М. И. Петровић.

Суд округа крајинског, пошто је разгледао акта, која се на ово дело односе нашао је:

1. Да је Начелство ово-окружно актом својим од 1. Декембра пр. год. № 12001. именованог Петра спровело Суду овом на осуђење што је свога сина Јована, старог од 11 год., убио — сикиром заклао, и да га је Суд по овој тужби ставио под Суд, и

2. Да се је чињеним извиђењем код Суда, приметило, да Петар ово злочинство није при чистој савести извршио, но да је био луд, па с' тога наредио те су о његовом душевном стању овд. лекари Г. Г. Д-р Черни и Биргер поднели своју сведочбу из које се видело, да је код Петра била искључена слободна воља, и да је он то своје злочино дело у том стању извршио, јер је то потврдио и стални лекарски одбор својом сведочбом (види ове сведочбе у акту под № 15381 и 224.), а по том га Суд пресудом својом од 16. Јануара ове год. № 514, на основу тих сведочби од сваке казни за дело убиства извршеног над сином својим ослободио.

3. Да је Начелство ово-окружно према томе, што је Петар за ово убиство пресудом судском од сваке казни ослобођен, једино с' тога, што није при свести, — актом својим од 19. Јануара ове године № 504 тражило, да се Петар, који је опасан за друштвени живот, огласи за суманутог.

4. Да Суд из исте сведочбе овд. лекара и сведочбе сталног лекарског одбора, односно душевне Петрове болести, — налази да је Петар суманут, а кад је тако, онда је према рас-

писма Господина Министра Правде од 14. Маја 1863. године № 1842. и 16. Јула 1869. год. № 2588. доказано, да је Петар луд (§. 40. грађ. закона), и да се, кад овако ствар стоји, на основу §. 21. закона о устројству дома за сумасишавше од 1861. год. (Зб. XIV, стр. 16.), има за лудог огласити, пошто се из акта његове кривице види, да је он убиство над својим сином тако хладнокрвно и са убеђењем извршио по наговору свог умрлог оца, а то и такво убиство, како може само онај да изврши, код кога је слободна воља и правилно расуђење искључено, као што је то код њега, па с' тога а с' погледом на §. 20. истог закона, тако је

Решио:

Да се Петар Раду Гица из Глоговице за лудог огласи.

№ 1582

9. Фебруара 1871. г.
у Неготину.

Одвојено мјеније.

По делу томе: да се Петар Раду Гица земљоделац из Глоговице огласи за с' ума сишавшег,

Подписати узимајући у вид:

1. Да је стални одбор лекарски у Београду дао своје мишљење о душевној болести Петровој, да је он у једном правцу умно поремећен, а то је у односу извршеног убиства над својим сином, т. ј. да је при извршењу убиства, као и раније тако и доцније душевно болестан био и то у таквом степену, да је код њега слободна воља и правилно расуђивање искључено било; а у осталом може свуда правилно судити и радити, па на основу овом Петар је за ово убиство оглашен за невина.

2. Да је ово-окружно начелство ипак попратило Петра суду тражећи: да се овај огласи за с' ума сишавшег, јер је он због његовог душевног стања здравља опасан за друштво.

3. Да је Суд наредио да варошки лекари даду своје мишљење односно представљења начелничества и они давши своје *мишљење, основали су за чисто на преставци* т. ј. ако се Петру и други пут не би допадала каква пресуда, да би могао своју освету над неким извршити, па због тога да је опасан за друштво.

4. Да би Суд бољег појма добио о душевном стању здравља Петрова, *јер није лако ставити га у стање морално мртвог*, — обратио се је Г. Министру Унутр. Дела и молио га за наредбу, да лекарски одбор даде своје мишљење у овоме што Суду треба, а нарочито да оцени: како се има разумети у садањем делу оно, што је казао за Петра, да је он у односу убиства сина свог био душевно болестан, а у осталом може свуда правилно судити и радити; но Г. Министар није за нужно нашао учинити по молби Суда, него је дјело вратио с' разлозима као што гласи акт под № 1582.

5. Да је Г. Министар у разлоге своје ставио и ово, зашто га Суд није ни молио; а после не стоји ни овај случај § 338. кр. поступка, јер оглашење или неоглашење Петрово за с' ума сишавшег са свим је друго питање од онога зашта је осуђен. Но и да је Суд нешто као излишно тражио што не стоји, опет разлози Г. Министра не одговарају распису Г. Министра Правде од 16. Јула 1869. г. № 2588, који је изашао на предлог Г. Министра Унутр. Дела у подобна два случаја као што је овај. А осим тога по § 109. Устава не може Г. Министар утицати у дела и наредбе судске, нити га ја смем слушати по § 109. кривичног закона; и

6. Да се из свега види, *да се само предпоставља, да ће Петар бити опасан за друштво*, без да су његове комшије или местна власт што о томе представила, а кад би се ово извидело, и кад би лекарска комисија дала своје мишљење у ономе у чему је позвана била, онда би дело начисто било и нестало би предпоставке. Да се све ово извиди ја ипак при томе остајем, али кад је већина за решавање и ја по § 17. устројења окружни Судова морам гласити, онда сам

Мјенија:

Да се Петар не може огласити за с' ума сишавшег, него да се отпусти и власт полицајна позове, да на Петра пази, па ако понашање његово буде опасно за друштво, онда га пошаље Суду.

9 фебруара 1871 г.
Неготин.

Судија
Н. Ј. Поповић

XI. Петар у лудници.

Суд је после овога спровео Петра начел. ср. крајинског да с њиме уради шта даље треба.

Отуд буде П. спроведен у лудницу где је примљен 24. Марта 1871. г. а отпуштен као здрав 2. Јуна 1872. г., дакле боловао у болници 436 дана. Дијагноза онд. управника луднице пок. Dr. Јанковића гласи: *Melancholia cum Hallucinatione*.

Историја боловања у лудници није вођена, те не знамо како се у болници понашао.

XII. Петар у слободи.

На наше распитивање о Петру, Суд општине глоговичке одговорио је 26. Октобра 1896., „да је *Петар и сада жив; да је од 1872. год., од када је из болнице за душевне болести отпуштен, једнако здрав и душевно и телесно, и такав здрав не само да није никакво зло дело учинио, већ служи за пример грађанству ове општине. Он је и стања доброг.*"

Примедба. Предмет овог болесника налази се у болници за душ. болести у IV. фасцикули, ред 125. од 1872. године, а записан је у I. главном протоколу на стр. 255. под бр. 4. од 24. III. 1871. — Оригинална акта добављена су од првостепеног неготинског суда. Из њих је све ово извађено.

ИСТРАГА

V

О ранама задобивеним метком.

(НАСТАВАК)

Права је истина, да сачмено зрневље остаје онда заједно, кад се оно увије у какво парче платна и тако у цев уђушка. Иначе се у тој заједници њиховој ништа одређенога не може казати, а нарочито је бивало грешака при оцењивању: из које је даљине сачмени метак избачен, или какве је врсте пушка била; — осим ако изузетно нису други фактори познати као: сама рана или нађени пројектил на лицу места. Али ни онда, ако се баш употребљена пушка има на расположењу, па се њоме могу покушаји чинити, не би се могло до извесног и тачног закључка доћи, јер, ма да се може знати, колико је праха и сачме у цев метуто, ипак се зато не може знати положај у коме су у цеви биле, као ни степен њихове тврдоће и други разни омањи моменти, који су за ово меродавни.

3. Шиљати куршуми међутим проузрокују нарочите и сасвим особене отворе на ранама, који и не изгледају да су метком причињени; они могу бити са три ћошка или тако изгледати, да су проузроковани ланцетом; а могу изгледати и тако, као да долазе од убода.

4. Често бива, да се повреде, метком задобивене, сматрају за повреде задобивене убодом — и ако то невероватно изгледа. То обично бива на онима местима тела, где се кости близу испод коже налазе. За ово ево примера: Године 1893. нађен је један човек мртав и при прегледу је констатовано, да је убоден ножем у потиљак, али да рана није смртоносна јер убод није био дубок, те да смрт није услед тога наступила. Но доцније, неким ванредним случајем, појави се сумња, да је тај човек убијен. Нареди се ископавање (ексхумирање) његовога леша и при поновној истрази увидело се, да повреда није била од убода но од метка, и да се је метак од револвера зарио између два вратна зглавка.

5. Од веома велике је важности за иследника питање, које може да наступи, а на које је доста тешко одговорити, а то је: да ли је убијени самоубица или га је неко други убио. Знање лекарево или обдукција у многим случајевима мање користи, но брижљиво, савесно и тачно посматрање свију појављених околности. Често бива, да орган јавне сигурности или иследник, још пре доласка лекарева и обдукције, мора на чисто бити, да ли је брзо иследење потребно услед сумње, да је убиство извршено, или да то није потребно, пошто се појављено дело има сматрати као самоубиство.

У опште, за ово има мало одређених правила, јер спољне прилике, положај леша, оружје, личност умрлог као и друге околности, могу у томе бити од највеће важности. У таким приликама ваља иследник готово у сваком датом случају да пази: да га нико не обмане и да се не да завести да већу пажњу обрати на удаљене околности и оне од незнатне вредности, но да сву своју пажњу и обазривост поклони околностима, које ће му неминовно послужити за расветлење дела, и тиме му олакшати његов тешки задатак. Међутим, не треба заборавити ни то, да самоубице често имају необјашњиве и чудне начине, које при извршавању самога дела употребљавају тако, да се из нејасних појава не сме одмах закључити, да се је убиство догодило. Па и сам положај ране не доказује ништа, јер се за многе случајеве знаде, где је н. пр. самоубица себи у трбух пуцао, и тек након великих мука умр'о. Али поред тога ваља имати вазда на уму и то, да је при правом убиству веома лако целу појаву тако удесити, да и поред најтачнијег испитивања изгледа, као да се је самоубиство десило. Положај и стање мртваца не доказује ништа, јер се обоје може вештачки удесити. Тако је на пр. врло често бивало, да је писмо, које је поред мртваца нађено и у коме се он на најдирљивији начин од овога света опрашта, било фалсификовано.

Међутим је важан и готово несумњив доказ за самоубиство, оно грчевито држање пиштоља и т. д. у руци убијенога. Многим покушајима на тек умрлим лицима, којима су разни предмети у руке утискивани, доказано је, да их они не могу тако снажно држати, као они, који су те предмете још за живота и у борби са смрћу у руци имали. Али при том не треба изгубити из вида и ту околност, да неки, особито препредени убица, може својој жртви пиштољ, баш кад се ова бори са смрћу, у руку тутнути. Важна је још и та околност, што често бива, ако се оружје нађе пренуто. То бива онда, кад самоубица оружје јако напуни за то, да се само добро погоди; али код убице то нема смисла. Па и онда ће оружје пренути, ако се из њега на тело опали из непосредне близине, и то за то, што се у таком случају експлозивни гасови не могу да развију. Убица ће ретко кад на своју жртву из непосредне близине оружје подићи и на њ' опалити, а ако то учини, онда ће нападнути зацело моћи бар толико устукнути, да између њега и оружја остане толико простора, да се гасови од праха могу развићи, те онда оружје неће пренути, и моћи ће се констатовати да је убиство, а не самоубиство, извршено.

Са свим је, на против, све једно, да ли се оружје, из кога је пуцано, нашло на лицу места или не. По највише се дешава, да се поред самоубице дотично оружје не нађе, што долази отуда, што се таком оружју преписују чудотворна дејства, те га с тога обично први који туда наиђе украде. Ово је тим вероватније, што се често у таким случајевима десило, да је је код самоубице нађен сахат, новац и т. д., али да се оружје није могло наћи.

(наставиће се)

ИМА ЛИ МЕСТА ОБНОВЉЕЊУ АДМИНИСТРАТИВНИХ СПОРОВА И ПОНОВНОМ СУЂЕЊУ ФИСКАЛНИХ КРИВИЦА

Полициске власти у нас, у Србији, нису оно, што су полициске власти других земаља.

Док су, н. пр. полициске власти у другим земљама чисто органи за чување личне и имовне безбедности, дотле су наше полициске власти у многим случајевима и судске, нарочито по фискалним кривицама, а често административне власти.

Из овако неодређених дужности, врло су чести случајеви, да полициске власти имају пред собом захтеве појединаца, да се дозволи поновно суђење какве кривице, или обнови какав чисто административни спор.

И један и други захтев доводи полициске власти у незгодан положај, јер немају у закону јасне основе за расправу.

Отуда је бивало случајева, да су неке власти одобравале овакве случајеве, а неке их одбијале.

Ова неједнакост није, у осталом, била чедо само нижих полициских власти, него и виших, па чак је сретамо и у другим административним ресорима.

То нам је дало повода, да поставимо горње питање, признавајући одмах не у тој намери, да га ми правилно решимо, него да покренемо наше виђеније правнике, да они изнесу свој суд о њему.

Међутим, ми ћемо ипак изнети наше гледиште, уз гледишта, која су по овоме изнесена од стране једне власти и Правничког одбора при Министарству финансија.

Тако, Правнички одбор, на питање постављено од стране Министра финансија, у једном конкретном случају: да ли има места поновном суђењу по фискалним кривицама, донео је ову одлуку:

„Правнички одбор мишљења је, да се одредбе кривичног судског поступка не могу односити на случајеве, који су расправљени по специјалним законима а од административних власти“.

Одлука ова је донесена у почетку 1896. год.

Ми налазимо, да ово мишљење није апсолутно исправно, остављајући на страну то, што тамо нису ни изнесени ближи разлози, за што се нашло, да не може бити поновног суђења фискалних кривица.

Истина, фискалне кривице не долазе у ред оних кривица, које се казне по кривичном закону, али се не могу уврстити ни у ред чисто административних спорова.

Састављајући овако једну одељиту врсту кривица, оне би требале да се расправљају одвојено од начина, који је предвиђен за кривице из казненога закона, а и од онога, који је предвиђен за расправу чисто административних спорова.

Али, како ни једним законом није предвиђен нарочити поступак за њихово извиђање, то се и расправљање њихово има да наслони на кривични судски поступак, у коме су у опште постављена начела за извиђање и суђење кривичних дела.

Полазећи одатле, да се поновно суђење у опште не јавља као какво благодејање, н. пр. застарелост и т. д. него као право држављана да њихова личност и имовина не буде повређена ако нису криви, ми налазимо, да има места поновном суђењу свакад, кад год стоје случајеви §. 340. крив. суд. поступка.

За овакво гледиште војује правда, да нико у општој државној заједници не претрпи штету ако није крив, а војује и један практичан разлог, што се не може порећи та истина, да су врло чести случајеви, где је окривљени био у немогућности да своју невиност оправда у тренутку саслушавања и много доцније, а и таквих, где су власти, полазећи са гледишта државних интереса, без скрупуле примењивале законе, којима није било места.

Овако ми мислимо; а у томе је правцу и Министарство финансија донело једну одлуку, из које вадимо ово што је најглавније:

„По §. 340 крив. суд. пост. осуђени може тражити поновно суђење у тамо побројаним случајевима.

У овом овде случају не стоје ни узроци из тач. 1. ни они из т. 2. ни тач. 4., већ би једино били узроци из тач. 3. поменутог §. управо то би жалилац хтео да престави, али у истини то не стоји.

Не стоји, јер је и поднесено писмено у оригиналу, које се и сада налази у актима, цењено у своје време, и схваћено онако, како оно гласи, те сада нема разлога, да се на том основу обнови суђење.

Остало би, дакле, још само то, да се цени распис, који жалилац помиње.

Али како га жалилац није поднео, нити утврдио његово постојање, а власти пак нису дужне да прибирају доказе за њега, па и ово не може да послужи као основ поновном суђењу“.

Као што се из овога види, министарство није ни двоумило, да има места поновном суђењу по фискалним кривицама, само што је нашло, да у конкретном случају није било законских услова за то.

Оволико о поновном суђењу фискалних кривица, а што се тиче обнављања административних спорова, у колико се и на њих односи одлука Правничког одбора, ми налазимо, да је одлука ова противна чл. 50. закона о пословном реду у Државном Савету, који јасно и разговетно признаје обнављање ових спорова, у случајевима, кад томе има места, што ће рећи, кад стоје узроци из §. 426. грађ. суд. поступка, на које треба наслонити расправљање ових ствари.

Износимо ово, понављамо, у тој намери, да наши правници поклоне своју пажњу овом питању и расправе га, како власти не би радиле неједнако у даним случајевима, јер та неједнакост руши веру грађана у знање закона и правичност власти.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК

ФОРМУЛА ЗА ПОПИС НЕПОКРЕТНОГ ИМАЊА

Списак

узетог у попис непокретног имања Станимира Ђукића из Београда, по решењу кв. палилулског од 21. Септембра 1897. год. № 900, за наплату дуга његовог у 4500 дин. што има давати Стевану Протићу, трг. из Београда, а по решењу првостепеног суда за варош Београд од 14. Априла ове године № 6000.

Тек. бр.	НАИМЕНОВАЊЕ	Процењено	
		динара	пр.
I	Један плац који постоји у улици сланачкој бр. 16, по премеру инжињера износи: с лица сланачке улице 60 мет., са зачеља до имања Петра Топаловића трг. овд. 60 мет., с десне стране до Илије Илића бакалина овд. 40 м. и с леве стране до Максима Стокића чиновника овдашњег 40 м. Плац овај има □ површине 2400 метара.		
II	На овом плацу с лица улице сланачке постоји једна приземна зграда, озидана тврдим материјалом, покривена црепом и има: 3 собе предсобље, кухињу, трпезарију и подрум на свод. Имање ово вреди . . .	20.000	

И словом двадесет хиљада динара.

Премер овог имања извршен је у нашем присуству и на исти немамо шта да приметимо.

Граничари:
Илија Илић
Петар Топаловић
Максим Стокић

Проценитељи:
Љуб. К. Петровић предузимач
Ник. Димитријевић предузимач

Премеру овом био сам присутан.

Члан суда општ. беогр.
Ђ. Чупић

Премерио
М. Илић
инжињер Мин. Грађевина.

Овом попису и премеру и ја сам био присутан и на исти немам шта да приметим.

Дужник,
Станимир Ђукић

Попис имања овог извршен је на дан тридесетог августа 189седме године у Београду.

Извршио попис и оверава
писар кв. палилулског,
Прока Прокић

ОСУЂЕН НА СМРТ

Овај догађај, који ћемо овде у кратко изнети, заслужује пажњу наших читалаца. Он сâм по себи није необичан, али је редак у нашој криминалистици. Дакле, на ствар. У Ст. Аџибеговцу 7. Марта тек. год. догодио се један страховити злочин. Здравко Лазаревић из Ст. Аџибеговца погинуо је у своме забрану. Начин извршења ужасан је и грозан. Зликовац му је сикиром осекао главу тако, да је висила само о једноме парчету вратне коже. Истрагом се сазнало: да је жена убијеног Здравка, Тиосава, живела у недозвољеним односима са Андрејом Лазаревићем теж. из Ст. Аџибеговца; да се с њиме договорила, да он убије Здравка, како би после могли без икакве препреке „ашиковати“. За овај недозвољени однос између Андреје и Тиосаве знала је Марија Шумаревић, удова Марка Шумаревића из Ст. Аџибеговца, коју је Здравко из сажаљења примио у своју кућу. Она је знала и за само убиство, али је у први мах ћутала, јер су јој Тиосава и њени рођаци претили да ће и она као и Здравко проћи, ако ода Андреју. Детаљи убиства ови су. У петак, пред младенце, Тиосава дала је своме мужу Здравку 30 пара динарских и сикиру, да је код ковача наоштри. Кад је Здравко сикиру наоштрио и донео кући, отишао је на позив Николе ковача да му помогне у послу. Па како се Здравко мало подуже код Николе задржао, то је дошла Тиосава и одазвала га кући. Дошав Здравко у своју кућу, и пошто је тражио вечеру, дође изненада и Андреја, те је са Тиосавом заједно спремао вечеру за Здравка. По вечери договоре се Здравко и Андреја да иду у забран по дрва. Здравко упрегне у јарам своје волове, и крену се по ноћи у забран. Сад, да пустимо самога убицу, да прича овај страховити догађај, онако, како је записат у судским и иследним актима: „Кад смо у забрану доста дрва насекли — вели Андреја — ја сам после дрва вукао а Здравко их кратио. Сикира је лежала поред њега. Ја узех сикиру да крешем гране. Дуго сам размишљао, да ли да га убијем и како, и на послетку се реших. Како је Здравко био клекнуо на десну ногу и сагао главу, кратећи тестером једно дрво, ја замахнух са страга сикиром. Ударим га за врат и одсечем му главу. Пошто је био пао и ја се уверих да је мртав, пођох кући, ну предходно свратих код Тиосаве. Врата ми је отворила баба Марија и ја уђох па седох поред Тиосаве. Испричах јој како сам Здравка убио. Мало за тим одох својој кући. Сикира, којом сам Здравка убио, а коју је он тога дана оштрио, била је моја. Сикиру сам у потоку једном од крви опрао и на пут бацио да се код мене не нађе. Кајем се што сам ово учинио . . .“

Тако је текао овај грозни догађај. Тиосава није признала, да је Андреју на убиство наговарала, и првост. суд смедеревски, према прикупљеним доказима, пресудио је, да се Андреја казни смрћу, а Тиосава и Марија ослобођене су казне из недостатка доказа. Кајање убичево доцкан је дошло . . .

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

ПЕТАР СМИЉАНИЋ

лопов и коцкар.

У судским актима стоји: родом из Београда. Да ли је збиља овде рођен, или је залутао у престоницу из унутрашњости, тачно се не зна. Ал' што се зна, то је, да је опасан лопов и коцкар. Пустићемо, да поротна пресуда суда вароши Београда од 28. Новембра 1890. год. Бр. 18735 изнесе на видик само неколико догађаја из његовог лоповског живота. Тако: ноћу, између 1. и 2. Јануара 1890. г. овај Петар са још једним својим бив. другом (чије име не износимо, јер се сада поправио и живи од поштене зараде) разбили су окно прозорско на излогу радње Станка Дугалића бив. обућара овд., украли и том приликом однели еспапа у вредности 100 дин. За тим, ноћу, између 9. и 10. Јануара исте год., обили су длетом врата на дућану овог истог Станка и опет украли еспапа у вредности 100 динара. Па онда, украли су непознатоме лицу златан сахат у вредности 60 динара. Сâм пак Петар, једне ноћи ушао је у авлију Јоце Секулића овд., и однео са ужета ствари његове жене Јелисавете, у вредности 12 динара. И најзад, овај Петар био је окривљен, што је ноћу, између 27. и 28. Децембра 1889. год., удешеним кључем отворио врата на стану Костадина Љубиновића овд. и из истог украо 70 динара у новцу и друге разне ствари у вредности 116 динара. За ово последње дело,

Петар је по примедбама Касационога суда, решењем првост. суда за варош Београд, ослобођен казне, а овај други његов друг стављен под суд. Но за остала дела, горњом пресудом поротнога суда за варош Београд, Петар је осуђен на 8 година робије у тешком окову и 4 године полицијског надзора, а његов друг као малолетан на 5 година робије без окова и 2 године полицијског надзора. Петар је врло опасан по друштво. Свој посао врши куражно и хладнокрвно. Што науми, то и изврши без да од чега преза. Треба га се чувати.

ЖИВОЈИН ГАЛИЋ „тоцџија"

лопов и коцкар.

Млад је. Физиономија лица одкрива неваљао карактер. Поглед му мрачан, усне велике; алкав, ал' увек на зло готов. Он је био у друштву чувених скитница и коцкара: Драгољуба Димитријевића „Бурде" и Адама Исајиловића, па онда Велка Ружића и Косте Велића.

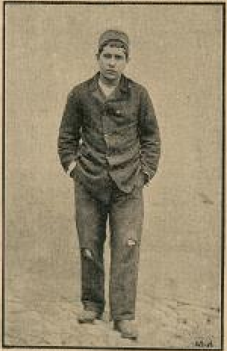

Живојин је у друштву са побројаним својим друговима, прошле године, ушао у стан г-ђе Јулке Јовановићке, чланице народног позоришта, и из истог украли г-ђи Јулки и њеној сестри Ангелини Спасић учитељици из Паланке у Аустро-Угарској, два женска сахата у вредности 61 динар.

За ово дело био је Живојин осуђен првостепеним судом за вар. Београд на 2 године робије, но по примедбама Апелационог суда, у којима је, поред осталих околности, нарочито истакнута: *што је за слична дела осуђиван*, казна му је попета на 3 године робије. Слику му доносимо јер смо уверени, да ће у првој згодној прилици побећи са робије, само ако се довољна пажња на њ не обрати.

ЖИВКО НИКШИЋ — „Домишљан"

лопов

Кажу: „ивер не пада далеко од кладе". Или: „какав отац, такав син". То није увек тако. Ето, отац овога лопова, био је образован човек и уредник шаљивога листа „Домишљана", који је пре 15—16 год. у Београду излазио. По томе Живко и има надимак: *домишљан*. И онда, од куда да се изметне овакав неваљалац?..., Биће, по свој прилици томе узрок, што су Живко и брат му Милан остали после оца мали, без неге и надзора. Мајка им је пре оца умрла. За то су оба таква; за то је у њима развијена страст за крађом у толикој мери, да су често седели на оптуженичкој клупи и чекали судске осуде за своја дела.

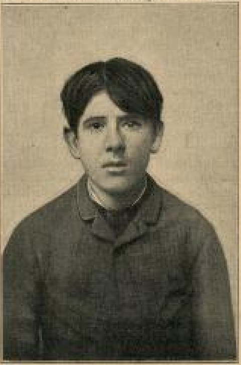

У овој слици видите Живка, једног од најпокваренијих и најпрепреденијих лопужа београдских. Сва средства: да се поправи и упути на стазу поштеног живота, остала су безуспешна. Нема му више од 23. године, а већ је до сада четири пута осуђиван судом због крађâ. Први пут 1887. год. био је осуђен за крађу учињену једноме бакалину. Други пут 1888. год. био је осуђен за опасну крађу коју је извршио подшефу топчидерске станице. Трећи пут 1890. год. осуђен је опет због опасне крађе учињене Танасију Ђорђевићу бакалину, а четврти пут 1896. год. такође за опасну крађу осуђен је на 15. година робије. Ту казну сада издржава у београдском казненом заводу.

Сем овога, Живко је небројено пута полицијски кажњаван због скитње и омањих, простих крађâ. Он изгледа овако: раста је омалена; слабо развијен; косе, обрва и очију црних; увек је намргођен. На левој руци више прстију, на носу и на бради има по један „младеж". Учио је само четири разреда основне школе. Не зна никакав занат. — Ми смо се постарали, да добијемо биографију његову, писану његовом руком. Нема сумње, да ће ће та биографија бити интересантна у свакоме погледу, јер ће у њој верно сâм описати све оно, што је починио од прве своје крађе, па закључно до ове, за коју казну издржава. Тај његов састав, штампаћемо онако, како он буде написао. То ће бити оригинална историја једнога — крадљивца, у чијем животу има сцена толико одвратних толико исто и занимљивих.

КОЦКАРСКИ — ЕГАВАЧКИ — ЈЕЗИК

(наставак)

говорити	барлијати
сећи	масирити
немати	ницати
гладан сам	њука ми је
знати, приметити	раскужњавати
моћи	ротавити
отворити	одбаштати
тражити	цуњати
потера	цуњајка
пази на се, чувај се	Икел-лазо
сестра	врагота
брат	враготник
вино	резна
сељак	десован
сељанка	десинка
сељанче	десинче
паре, новци	ловине
имаш ли	Си
папир	појањ
џеп	амбар
пасош	шуштавац
ништа	аш
прст	гепавац
доћи	догњати
кафеџија	пљугарџија
железница	прогаљарница
свећа	лаштарица
торба	трашта
вода	проклица

ТРАЖЕ СЕ

Начелник среза пожешког јавља, да је Миленко Милинковић, родом из села Пилатовића, среза драгачевског, који је био у притвору због разбојништва, ноћу између 27. и 28. тек. месеца провалио зид на апсани и утекао. Миленко је стар 19 година, плав, румен у лицу.

Јован Јовановић, скитница из Београда, који је спровођен из Ужица за Књажевац, побегао је из затвора суднице општине поточанске.

Начелник среза јасеничког актом својим од 26. прошлог месеца № 13985 доставља, да су ноћас из притвора, пошто су гвожђе на прозору изломили, побегли: Муја Араповић и Драгољуб Младеновић. Муја има 32 год., црномањаст, брија се, али није скоро обријан, бркова малих, црне косе, лица обичног, Од одела имао је на себи прикасте панталоне од материје и капут исте боје; на глави шајкачу а на ногама старе опанке. Драгољуб има до 30 год., приомањаст, у опште малих бркова и браде. Од одела је имао чакшире од сукна и капут плавичаст; на глави меки стари зеленкаст шешир а на ногама опанке.

Начелник окр. ваљевског актом својим од 26. прошлог месеца № 10636 доставља, да је решењем његовим оглашен за хајдука Спасоје Дражић, родом из Хрватске, који се бави понајвише у посавини подунавској, а нарочито у селу Дражевцу, с тим, да је свакоме слободно убити га, пошто му је рок за пријаву власти према објави одштампаној у „Српским Новинама“ протекао, а он се са̂м није хтео предати нити пак власти пријавити.

Начелник среза драгачевског актом својим од 26. прош. месеца № 9433 доставља, да је непознати лопов украо из авлије Миладина Радоњића из Турица 10 комада оваца белих и 4 јагњета годишњака.

Начелство окр. подринског депешом својом од 27. прош. месеца № 12078 саопштава следеће: Сима Киперић, бив. слуга Рајка Живановића из Мишара, ноћу између 23. и 24. септембра око 10 сахата обио је врата на кући Љубинка Танасића онд., ушао у собу са голим ножем у руци, где је Љубинко спавао са укућанима, с намером, да изврши убиство и пљачкање, па пошто га је Љубинко спазио, ставио се у положај одбране' ухватили се у коштац, где га је Љубинко са великим напорима избацио из куће и нападач незнано куда побегао. При борењу Љубинку је нападач нанео повреду ножем на руци. Сима је висок, има 25—27 год., плав, образа пуних, у оделу сељачком — кошуљи и гаћама, са сукненим копораном, а о рамену носи торбу.

Драгутин Јовановић, родом из Београда, редов, побегао је из команде 17. прош. мес. Драгутин је висок 1·70 м., плав, очију плавих, бркова малих, смеђих, у лицу пун, добро развијен. Од државних ствари однео је: шајкачу, блузу и панталоне.

Начелство окр. подунавског актом својим од 12. пр. м. № 16175 јавило је, да је Марица Петровићева, служавка, 9. о. мес. извршила крађу својој газдарици г-ђи Милици Кузмановићки из Смедерева, и однела јој 279 дин. у разној монети, па за тим некуда побегла. Марица је стара 16 год., средње величине, у лицу ружна, црна, нос, уста и лик правилан. Од одела има на себи: реклу од плавог цица, сукњу сељачку, на ногама опанке.

Управа београдског казненог завода актом својим од 18. прош. мес. № 4999 јавља, да је Тодор Митровић, циганин из Церовца, окр. подунавског, осуђеник, побегао из Топчидера, где је на раду био. Тодор је стар 45 год., косе, обрва, очију и бркова црних, уста умерена, права носа, округлих образа, чела малог, брије браду. Од одела однео је на себи један пар преобука, капу од белог сукна и на ногама опанке.

Начелник среза лепеничког јавља, да је ноћу између 28. и 29. прош. мес. обијен дућан Антонија Јовановића, трг. из Раче. Непознати лопови изнели су касу из дућана; исту обили и из ње однели: 1500 динара у српским новчаницама, 400 динара у злату, 500 динара у никлу и бакру, две рубље, неколико талира — крсташа, неколико старих цванцика, један џепни сахат малиран са белим лицем од никла, два џепна револвера са белим корицама и једну кутију простих минђуша. — Властима је наређено да лопове траже, а и сваки грађанин треба да обрати пажњу на лица, која се са горњим стварима појаве ради продаје.

ЗА ПОХВАЛУ

Станоја Богдановића, двадесетогодишњег робијаша, који је још 15. Априла ове године побегао са ра̂да у Добричеву, ухватио је Начелник ср. Жичког г. Витомир Јастровић, по слици, коју смо донели у 6. броју нашега листа. Станоје, као опасан зликовац, хтео је у први мах да обмане власт, те се представио као Петар „Прангаш“ коцкар из Крагујевца за то, што је знао, да ће као такав бити само нетупно кажњен и протеран даље у Србију. Ал' му тај покушај није пошло за руком, јер његова слика утврђиваше индентичност његове особе. Ра̂д г. Витомира у овоме делу заслужује наше признање и похвалу. — Овај Станоје 1. тек месеца под јаком стражом спроведен је у Београд.

РЕТКА СВЕЧАНОСТ

30. Септембра тек. год. пренесене су из Беча у Београд кости почив. Вука Стеф. Караџића, творца новије српске књижевности. Свечаност је била величанствена. Биле су многе корпорације из Босне, Херцеговине, Срема, Бачке, Баната, Далмације и т. д. Србија се достојно одужила праху великога борца за српски језик. Бележећи и ми ову ретку свечаност, а испуњени поштом према праху Вуковом, велимо: у твоме милом завичају, нека се мирно одмарају твоје кости, добра старино....

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Пријатељу М. Гор. Милановац. Прочитали смо ону пашквилу у 73. бр. „Такова.“ На њу не мислимо нарочито одговарати, јер не заслужује особите пажње. *У похвалу Полицијског Гласника* дали су до сада своје мишљење скоро сви српски листови без разлике партија. Што оно пише о социјалистима, то не разуме. Треба знати да „Vorwärts“-а има неколико. Има их социјалних али их има анархијских. Има их који излазе у Берлину а има их анархијских који излазе: у Лондону, Њујорку и т.д. Тако и са „Freiheit“-ом. Има их четири. Анархијски листови излазе где стигну и где могу. Они се штампају кришом. И ако се у једноме забране, они се онда јаве у другоме месту. Почетник социјалиста, не смејући да се лати свога предмета да га обрађује, дочепао се какве књижице нешто мало нагрицао, па је замислио да све зна о социјализму. Како се шири и како се угушује социјализам и анархизам у јевропи, он о томе нема ни „дуиста“. Друго је читање по књигама, а друго је у животу. У Бечу и Берлину гони се социјализам и анархизам подједнако. Оно прво запиjеније а ово друго отвореније. Полиција подједнако прати и социјалисту и анархисту. Разуме се, то не пише у књигама које чита милановачки социјалисти, него тако бива у практичном животу. Ваљда је читао онамо у новинама ове вести о гоњењу и хапшењу социјалиста, приликом бављења цара Виљема у Буда-Пешти. А тако исто, могао је из „Пресе“ и „Тагблата“ читати, шта се је пре неколико дана десило са мирним социјалистом, доктором Рупрехтом из Гетингена. — Писац спомиње, како у берлинском парламенту седе 42. посланика социјалиста. Може их седити и стотина, али су под надзором. Сиромах, али је наиван, па неће да види, да има још држава, у којој једна велика партија има целу своју општину, па опет партијске шефове прате — цивилни жандари. Ја како. Свака појава има два лица. Једна се даје видити наивнима а друга се чува само за надлежне. Што се тиче грдње, види се, да је писац хрђаво васпитан. Ко нема васпитања, томе је доиста тешко кретати се у образованоме друштву. У Београду постоји амалско удружење које често штампа своје извештаје по новинама, али увек са пуно учтивости и пажње. Што се бар на амале неће да угледа милановачки социјалиста, ка̂д не уме по новинама да пише опако, како раде образовани људи. Њему је то угледање врло нужно, нарочито за позив који је на се узео у томе крају, где сваки час вичу Солдатовићи, Јосовци Брашићи и други њима слични. Најзад, будите уверени и ви и други, да је „Полицијски Гласник“ са свим самосталан лист. Не прима никакву државну помоћ. И не исповеда никаква друга начела: до да гони лопове и хрђаве људе.

Молимо све полицијске власти, да нам пошљу слике важнијих лопова, коцкара, хајдука и разбојника са кратком њиховом биографијом. То нам је све нужно за лист. Слике, по пријему, вратићемо чисте и неповређене најдаље за 10 дана.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

БРОЈ 10. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 11. СЕПТЕМБРА 1897. ГОДИНА I.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. — Претплата се полаже у Београду код Уредништва „Скопљанска улица број 9." а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. — Цена је листу на годину 20 динара, на по године 10 динара. За иностранство на годину 30 динара. За писаре при начелствима, практиканте у опште, општинске писаре оних општина које су већ претплаћене и за жандарме, у пола цене, но они морају непосредно слати претплату уредништву. Поједини бројеви не продају се. — Рукописи не враћају се. — Писма само плаћена примају се. — Огласи примају се по погодби и то, месечно, тромесечно, полугодишње и годишње.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ТАСИНА ПИСМА

(продужење)

У Берлину, Јула . . . .

У једном од ранијих писама поменуо сам, да је овде сва радња, што се односи на иследђење кривичних дела, концентрисана у самој дирекцији. Ту је у осталом и најбоља њихова правна и умна снага. Већ разуме се, и да не помињем, колико је интелигенција међу редовима у чиновништву берлинске полиције заступљена. Осем тога, овде чиновници раде, читају, прате реформе у полицијској вештини у других земаља, пробају то после и у својој пракси, па ако је добро, онда усвајају. Чиновници се, после тога, овде не боје промене владе, па да зебу од честога премештаја. Могу се променити и педесет министара, члана полиције и његовога персонала то се ништа не тиче. Он гледа свој посао. Међу тим и горе министри, и ако дођу нови, они се не баве личним питањима и премештањем писара и практиканата, што је у нас главни и једини посао владин — него се баве послом јачим, стручнијим, што ће донети и дотичноме ресору и земљи више користи . . . . У Берлину сам нашао чиновнике, који служе по 35 година све у једном и истом надлештву. Разуме се они авансују, када им дође ред, али их одатле не гоне у унутрашњост. Тако вам је и у Бечу. У бечкој полицији нашао сам једнога Србина, Шандоровића, родом из Темишвара. Тридесет година како служи у Бечу. Почео је као дијурниста, па је дотерао до члана прве класе. Колико то вреди за саму службу једва треба и да помињем. Само памћење једног таквог дугогодишњег, сталног чиновника више вреди, него десет нових. Он се сећа и лица и прилика, па му више пута и не треба да сваки час завирује у регистре и албуме.

А што је главно: када је овако један чиновник осигуран службом, онда може и да се посвети више и са већом вољом своме послу. И отуда је у ових амо чиновника више интересовања за саму ствар. Овде се мање пише и расписује, а више се ради и постизава.

Чим кривац у коме ревијеру падне у руке власти, све се то око њега стара, како ће иследђење што пре са успехом крају привести. Кратко, усмено иследђење почне прво у кварту. Гледају неће ли што моћи за истрагу докучити. Ако би што дознали, прибележе то, па онда шаљу криминалној полицији у дирекцији. Тамо телефоном или телеграфом саопштавају све, што о кривцу и његовом делу сазнаду. Кривца, међу тим, натоваре у апсеничка кола. Зову их „зелени фијакер," јер су обојена зеленом фарбом. Направљена су као ћелија. Прозора нема, него светлост долази озго. Улази се на врата састраг од кола. На двадесет оваких кола непрестано шпарта по Берлину, од једнога кварта до другога и купи похватане кривце, па их онда вози у апсану главне полиције. Никада кривца не терају улицама, пешке, кроз светину. То је у њих забрањено. — У зеленим колима са апсеницима седа један или два жандарма, како је који кривац немирнији и опаснији. За кога је потребно, томе мећу и лисице на руке. Руке се укрсте, зглавкови више шака дођу један преко другога, а озго се притегне ланчић, који се бравом везује. То страшно боли. Кривац мора седити са свим мирно. Иначе, чим се покрене мало више руком, ланчић притисне на зглавкове, па несретнику од болова светлаци севачу. Још ако му је жандарм душманин, па ланчић не остави лабав, него да карика карику пасент притеже, онда ћете из тога полицијскога екипажа који пут чути и потмуле јауке. Кочијаш ошине коње, кола projure улицама, берлинци их већ гледају свакога сахата, можда ће још који странац за њих свога чичерона упитати, али ће често по која старица, сирота надничарка, на тротоару застати, и као са неким страхом и уздахом за колима погледати. Учини јој се чешће, да у зеленим колима седи син, њено уздање, или ћерка јој, њена старачка потпора . . . .

Гледао сам по неки пут, да онај строги полицај-лајтнант у ревијеру слаже, као сардине, по петнаест апсеника у једна кола. Само викне оним оштрим прајским језиком: „напред." Ама то се збија један уз другога. Тишина као у војсци. Само чујеш команду. Заповест се врши без отезања. Они несретници, разуме се знајући своје зло, слушају као робље. За чудо, што ови Прајзи мало говоре. Више, ваљда, мисле. Када се у нас потерају два апсеника у главну полицију, скупи се цела велика пијаца да гледа и ужива „представу . . ." Овде се све то врши у тишини. Стотинама се дневно затвара, па Берлин то и не зна.

Када зелена кола дођу пред главну полицију, стража дадне знак. Капија се отвара и одмах за колима затвара. Из жандарске стражаре излазе у исти час 10—15 жандара и опкољавају кола. Унутра из кола се јави жандар, који спроводи апсенике. За тим се кола откључају, јер она затворена кроз варош пролазе. Изађе прво жандар спроводник. По спроводној листи излазе после апсеници. Каквих нема? Скитница, кесароша, лопова, јавних женскиња и т. д. Дежурни наредник одваја и командује, сортира: скитнице на једну страну, лопове на другу, девојке на трећу и т. д. Опасне злочинце прихватају одмах четири жандара, али сва та лица воде опет инспектору апсана. У исто време криминални инспектор добио је о свима њима тачан рапорат. И он наређује даље. О новим апсеницима, који први пут долазе, узима се *персоналија*. Бележе се све њихове родбинске прилике, начин живота, занимања и т. д. Онда долази наредба за мерење кривца, фотографисање и т. д. Ако је то који стари лопов онда се једном *писмо-цедуљом* јави архивару криминалне архиве; и овај, после десет минута, шаље овго сву биографију и тачно описан сав живот ухваћенога кривца, све његове раније осуде и т. д. — Кривце, пре него затворе, добро прегледе. Воде их одмах у купатило, а одело им се дезинфикује и на топлоти од стотину гради од гади очисти. Кривци се затварају особено. Иследни су затвори — ћелије. Поступање са притвореницима у њима бива по правилима, која прописује управник; а ред је у ћелијама махом онакав, какав сам раније, прегледајући моабитски казнени завод у Берлину, описао у „*Браничу*“ за 1888. годину. . . .

(наставиће се)

ИСТРАГА

V

О ранама задобивеним метком.

(свршетак)

Ево о томе једног случаја, који ће у томе правцу доста поуке дати. Једнога јутра јавише неком иследнику, да је нађен на путу један убијени човек. Кад се отишло на лице места, констатовано је, да је леш житарског трговца М. Ј—ћа, за кога се држало да је имућан. Он лежаше потрбушке, а на десном увету имађаше рану метком задобивену. Куршум се је над левим оком у чеону коску заб'о, пошто је кроз мозак појурио. Леш је нађен, од прилике, у средини једне ћуприје, која је преко једне реке подигнута. При њему није нађен ни новчаник, а тако исто ни сахат ни ланац, но се само по дугмету и алци, о којој је ланац висио, могло приметити, да је овај силом свинут. Један жандарм достави за тим, да је убијени прошлог вечера у једној гостионици био и тамо умерено вечерао и пио, и од прилике око пола једанајест сахата пошао кући, као што сам рече. Да би својој кући доћи могао, морао је прећи преко оне ћуприје на којој је нађен. Од прилике у то време, кад је он на ћуприји могао бити, чуо се пуцањ. У гостионици беше, у исто време кад и он, и неки непознати човек сумњивог изгледа, који је целога вечера само парче хлеба појео и чашицу ракије попио и, неколико минута после М. Ј—ћа, из гостионице отишао. М. Ј—ћ је неколико пута свој новчаник из џепа вадио и прегледао, али нико не знађаше колико је новаца у њему било, ма да је изгледало да га је било доста. Сумња је пала на тога непознатог, да је за М. Ј—ћем из гостионице отишао и на ћуприји га убио и похарао. Други жандарм даде се у потеру за овим сумњивим човеком, нађе га и везаног дотера на лице места. Но он не хтеде признати да је ово дело извршио, но се брањаше да је остатак ноћи провео у једној оближњој појати (коју не хтеде жандарму успут показати). Кад је пак свршен увиђај на лицу места и наређено да се леш однесе ради обдукције, падне иследнику случајно у очи, да се на огради ћуприје, на којој је леш нађен, налази једна мала и очигледно са свим нова окрзотина, као да је на њу неким тврдим и заоштреним телом снажно ударено. Кад је иследник све потанко расмотрио, није могао тачно да определи, да и то са убиством у вези стоји, али се ипак морало претпоставити: да је убица нешто у воду бацио и при том ограду окрзнуо. Али шта је то могло бити? Ту се сад умеша и онај осумњичени и ухапшени човек, наводећи да је он по занату тесач и да се у томе потпуно разуме, те увераваше да је окрзотина на огради ћуприје много старија, што иследнику даде повода да нареди истраживање. Брзо се добави један чамац и помоћу дугачких грабуља почне се брижљиво по дну реке тражити. Није дуго потрајало и из реке извукоше један конопац, на чијем једном крају беше утврђен велики камен, а на другом опет испаљени пиштољ, са чијом се цеви куршум, који је међутим из главе убијеног М. Ј—ћа извађен, потпуно слагао. Сад је било јасно да је овде извршено самоубиство; убијени се је са овом направом упутио ћуприји, камен преко ограде ћуприје пребацио, па онда себи куршум иза десног увета у мозак појурио. Чим је ово извршио, камен је својом тежином повукао пиштољ и преко ограде га за собом одвукао на дно реке. При том је пиштољ снажно о ограду ударио и на тај начин је задерао (окрзнуо). Одмах је чињен покушај са другим сличним пиштољем (утврђеним направно на другом канапу) те се дошло до уверења да је доиста тако могло бити и да пиштољ увек ограду окрзне. Даљим иследјењем дознало се, да је нађени пиштољ својина М. Ј—ћа, да је он био поремећеног материјалног стања, али да је свој живот у корист своје породице на велику суму осигурао, те како дотично осигуравајуће друштво није било обавезно да у случају самоубиства осигурану суму исплаћује, то је он прибегао горњем доиста веома вештом начину самоубиства, како би се држало да га је други неко убио и на тај начин његовој породици осигурана сума исплаћена била.

6. Врло је важна околност на коју иследник не треба никада да заборави и та, да се код проширених повреда од метка задобивених може десити, да се одело поврх ње николико не повреди.

Тако прича један лекар, да је имао прилике да прегледа једну дубоку рану на рамену, која је изгледала сва размрскана, а да на капуту дотичног лица не беше никакве повреде или рупе; даље опет једну рану на мишици, а да куршум ни кошуљу ни сплавакушу није пробио, и најзад рану на нози код самога чланка, а да обућа на томе, нити на другом месту не беше пробијена и т. д.

Исто тако, вели, да се често дешава да куршум кошуљу или који мекани део обуће са собом у рану увуче, али да их не пробије. Ако по том озлеђени, или који други, намерно или случајно ту кошуљу или обућу изране извуче, онда ће са њима извући и куршум, кога онда лекар наравно неће моћи у рани наћи. С тога је, дакле, дужност сваког званичног органа, које прво на лице места дође, да, или све онако остави као што је нашао, или ако је шта морао безусловно да измени, о томе лекара извести, јер ако то не учини, може по озлеђенога имати рђавих последица.

7. Једно питање, које до душе за сада још није хитно, али које ће у најкраћем времену веома важно бити јесте то, какво дејство имају модерне пушке. Ни у једној грани данашње технике, изузев електротехнике, није толико учињено, као на изналажењу конструкције пушке. Најинтелигентнији учењаци посветили су све своје знање и умење томе питању и сви модерни и културни народи жртвовали су и жртвују милионима свога тешко задобивенога новца у цељи, да само бољу пушку од суседних држава имају. У овоме су сви у опште до подједнаких резултата дошли, јер се знаде, да је по нашем данашњем техничком знању она пушка најбоља, која је малог калибра и обложена и споља и изнутра тврдим челиком, а избацује бездимни и не праскајући прах (барут), те ако се таква пушка прими и усвоји као ратна, онда ће она с временом и тако се усавршити, да ће се моћи употребити и за лов и као луксузно оружје. Сем тога не сме се изгубити из вида и то, да се је у свакој држави дуже времена са разним системима пушака експериментисало, док се најзад није један од њих усвојио и онда тек у грдним количинама за употребу израђивао. На тај начин су многе пушке, које су само ради пробе израђиване и којима су само поједине чете наоружаване, постале неупотребљиве, те су с тога продате и налазе се данас као својина разних приватних људи. Услед тога може се лако десити, да је по нека повреда нанета из какве модерне пушке, која има своје карактеристичне особине, те се оне свакад морају и требају тачно и брижљиво осматрати, како би се те особине пушке као и дејство њено могло јасно опредeлити; исто тако може се десити, да се повреда нанета из војничке пушке, може одмах распознати т. ј. да се по изгледу повреде и по другим особинама даде одмах закључити, да је ова из војничке пушке нанета. С тога је, дакле, у појединим конкретним случајевима неопходно потребно да дотични орган власти, који први на лице места дође, буде собом на чисто, да ли је дотична рана нанета из какве пушке малога калибра или из какве друге пушке.

При оцењивању тога, ваља пре свега обратити пажњу на то, какве особине дотична пушка, за коју се држи да је повреду нанела, има, и какве повреде у опште и у ком облику она може да нанесе, па тек онда приступити прегледу и тачној оцени саме повреде која је нанета.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК

Образац за вођење кривичних истрага.

Полицијскоме чиновнику нужно је да зна, како се и на који начин, и по коме обрасцу извиђају извесна кривична дела. Ми ћемо овде изнети један случај опасне крађе и цео ток ислеђења, те да се види све оно, што спада у оквир оваке једне радње:

Рађено 26. Априла 1897. године,
у канцеларији ср. Н.

Данас престаде Петар Марић из Оглађеника, па изјави:

Данас, око шест сах. пре подне, приметио сам, да ми је отворен подрум, у коме држим рубље, сукно и друге кућевне ствари. Катанац је био обијен и бачен пред врата подрумска. Сама пак врата — брава — откључана је неким удешеним кључем, пошто кључ од тих врата држим у вајату под сламњачом. Из подрума однето ми је: труба платна за кошуље од кудеље; комад сура сукна од прилике 60 арш.; два јелека женска, троје тканица, један белокораст нож и још друге ствари, у вредности 300 динара. Сумњам, да ми је ову крађу извршио Исидор Дулић, беспосличар сеоски, јер вели Станко Окановић и Миљко Бојичић, да су Исидора видели синоћ око 10 сахати на домаку моје куће, где је по свој прилици мотрио положај, како би лакше ову крађу извршио.

Тражим, да се Исидор за ово дело узме на одговор, па ако буде крив, накнади ми однете ствари, и још плати 200 динара на име дангубе и других трошкова.

Писмен сам
Петар Марић.

Оверава Начел. ср.
Илија Марковић.

Решење.

Г. Славко Шајковић, писар, сходно §. 51. крив. суд. пост., нека одмах учини полицијски увиђај на месту извршене крађе, па за тим даље поступи по закону.

26. Априла 1897. год.
Н . . . . .

Начел. срески
Илија Марковић.

Рађено на лицу места извршене крађе, 26. Августа 1897. год. у Оглађенику.

Полицијски увиђај

По делу извршене опасне крађе Петру Марићу из Оглађеника. Увиђај је вршен у присуству подписаних грађана.

Кад сам, са подписанима, дошао на само место, где је крађа извршена, нашли смо овако стање: Подрум оштећенога Петра стоји испод куће, у којој Петар са чељадима својим станује. У подрум се улази по степеницама, којих има четири. Врата су од тешких растових дасака, која се отварају на двојак начин. Прво је реза затворена катанцем, а за тим има брава, у коју се кључ увлачи и врата отварају. Катанац је разбијен и бачен код врата од подрума, а за тим је лопов удешеним кључем отворио браву на вратима и ушао у подрум. У подруму има доста разбачених ствари. Види се, да је лопов нарочито тражио новаца, јер су два сандука, у којима се остављају ствари: стајаће одело, рубље и т. д., обијена, па пошто, по казивању оштећеног, није у сандуцима било новаца, то је лопов — опет по казивању оштећеног — однео: једну трубу платна кудељног; комад сурог сукна од прилике 60 аршина; два јелека женска, троје тканице, један белокораст нож и још других ствари у вредности 300 динара.

Према начину а и времену, јер је ово извршено по свој прилици ноћу, налазимо, да је ова крађа извршена на опасан начин. На све ово што смо утврдили, можемо се и заклети. Имамо још да додамо, да се на катанцу виде трагови од воска — по свој прилици од воштане свеће.

Извршио увиђај писар
Славко Шајковић.

Присутни грађани:
Тоја Соколовић.
Милија Јанковић.

У моме присуству
Петар Марић.

Бр. 1539.

Решење:

У смислу §. 51. и 117. крив. суд. поступка, прибрати доказе, сведоке испитати, па за тим поступити даље по закону.

26. Априла 1897. год.
Н . . .

Начел. срески
Илија Марковић.

Рађено 26. Августа 1897. год.
у канцеларији среза Н.

Испит сведока.

По делу извршене опасне крађе Петру Марићу из Оглађеника. Испит је вршен у присуству подписатих грађана — §. 28. крив. суд. поступка.

Први сведок.

I

Опште питање из §. 103. и 107. крив. поступка.

I

Зовем се Станко Окановић, имам 35 година, родом из Оглађеника, жењен ал немам деце, неосуђиван, вере православне. Способан за сведока.

II

На стварно питање каза:

II

Синоћ, око 10 сахати, враћао сам се са појате кући. Тада сам близу куће оштећенога Петра, видео Исидора Дулића из нашег села, где стоји прислоњен уз плот према кући Петровој и нешто гледа. Пут ме је водио баш поред куће Петрове. Кад сам Исидора спазио, он чучну поред плота, а ја се учиних као да га нисам ни спазио и отишао сам даље својим путем. Знам, да је Исидор насртљив, па за то га нисам ниословио.

Толико знам о тој ствари да сведочим, а на то ћу се и заклети. Дангубе тражим 5 динара. Писати не знам.

+ **Станко Окановић.**
Подписао га **Трифун Жарковић.**

Пред нама без примедбе:
Трифун Жарковић.
Мојсило Иванић.

Оверава иследник,
Начел. срески
Илија Марковић.

Деловођа, писар
Славко Шајковић.

Други сведок.

I

Опште питање:

I

Зовем се Миљко Бојичић, имам 40 година, родом из Оглађеника, ожењен, имам троје деце, неосуђиван, вере православне; писмен, способан за сведока.

II

На стварно питање каза:

II

Синоћ, не знам поздраво које је доба било, изишао сам из куће да стоку обиђем. Моја је кућа близу куће оштећеног Петра. Комшије смо. Кад сам из кошаре изишао, спазих према месечини Исидора Дулића, како мину поред пута и изгуби се иза оних ограда Мирка Гајића. Лепо сам га видео и познао. Мислио сам, шта ће овај у ово доба овде? Мора бити да нешто смера. И доиста, сутра дан чух, да је мој комшија Петар покрађен. Свакако биће, да је Исидор ову крађу извршио, јер је познат у селу као неваљалац и нерадник.

То је све што имам да покажем по овоме делу. На казано заклећу се. Писати знам и то само своје име да подпишем. Тражим 4 дин. дангубе.

Миљко Бојичић.

Пред нама без примедбе
Трифун Жарковић.
Мијаило Иванић.

Оверава иследник
Начелник ср.
Илија Марковић.

Деловођа, писар
Славко Шајковић.

Бр. 8531

Решење.

Како овде има довољно основа да дело постоји, и да је учинилац истога Исидор Дулић из Оглађеника, то одмах узети на одговор Исидора на основу §. 117. и 118. крив. суд. поступка.

27. Априла 1897. год.
Н . . .

Иследник,
Начелник срески
Илија Марковић.

(наставиће се)

ПИСАРИ ОПШТИНСКИ

Ми смо писали у бр. 8. о писарима општинским, па смо обећали, да ћемо објаснити, на који су начин општински писари и друге сеоске ћате изиграли §. 471. грађ. суд. пост.

Као што је познато, тим наређењем закона прописано је: да се земљоделцу не може за дуг продати: пет дана орање земље, кућа и окућница од једног дана орања, и друго. То не може земљоделац ни сам продати, ни на којим начином отуђити.

Али ћате су и ту нашли лека. Они не пишу документа да неко своје имање отуђује или продаје, — јер на неким документима надлежне власти не би смеле да стављају своје потврде — већ кад хоће коме да смакну какво имање, они напишу уговор — односно облигацију — да је тај и тај узео од тога и тога на зајам извесну суму. Ако, рецимо, њива или ливада, која хоће да се смакне, вреди 200 дин., онда се облигација пише на 500. — Дужник се обвезује, да ће ту суму у одређеном року вратити; а за сигурност дуга, дужник даје повериоцу ливаду — или њиву — која се граничи до тих и тих комшија, да је поверилац може обрађивати и плодове са ње скидати све док му се не врати позајмљена сума.

Прости и неуки сељаци, који по вољи или невољи даду у реум своје земље — примају у том случају четврти па често и пети део од суме на коју гласи уговор, а земљу могу да поврате натраг тек ако положе целу суму.

У овом је, дакле, случају њива својина дужникова. Он је није отуђио и може је у свако доба узети натраг само ако положи уговорену суму. Фали дакле, само једна маленкост — он земљу не обрађује, већ то чини други, који са ње и плодове скида.

С формалне стране поверилац је само привремени уживалац — а стварно пак он је господар земље.

Каква је хасна што закон штити у овом погледу земљоделца, кад је он неук да се тим благодејањем закона користи, и кад власти не обраћају довољно пажње, да ти прости земљоделци не падају у клопке разних варалица.

Но да видите читаоци на какав још начин знају ћате да оперишу, па да земљоделац прода земљу коју иначе по закону не може продати; па шта више, да купац и до уредне, судом потврђене тапије дође — па опет да нико не одговара.

Ствар се удеси овако:

Купац и продавац договоре се и међу собом у свему нагађају за земљу која се купује, односно продаје. По том ћата напише тужбу којом купац — ко бајаги — тужи општинском суду продавца — сопственика земље — да је он тобоже на самовластан начин заузео његову — купчеву — земљу.

Сад ћата руководи радњу општинске власти онако, као да ту од збиља постоји спор за самовољно заузеће земље и позива продавца на одговор. И продавац призна на протоколу да је заиста заузео купчеву земљу. Кад се та процедура сврши, онда ћата напише пресуду како је општински суд у пуној седници својој решио да Н. Н. (продавац) одмах уступи Н. Н. (купцу) заузету земљу (т. ј. ону, која је предмет продаје и куповине).

Купац на тај начин добија пресуду општинске власти, да је сопственик купљене земље; и после кратког времена на основу те пресуде тражи и добија судом утврђену тапију.

Кад је пре кратког времена онај енглез, познати српски пријатељ, са пуно одушевљења говорио овде у Београду: „да у Србији нема сиротиње, јер је сиромаштина законом укинута" — да му је тада неко казао за ове кајишарлуке, он би занемио од чуда.

На тај се начин у Србији врши процес пропадања мале својине, а уједно и процес пропадања демократског облика наше државе, на коме нам узалуд завиде други народи.

— А продаје имања за порез? Зар оне не остављају земљоделца без куће и кућишта? — Тако ће узвикнути неко, који ову ствар није на самом извору штудирао, и који због тога мисли, да су такве продаје једини узрок пропадању мале својине.

Продаје имања за порез тек само посредно утичу на рушење мале својине. Такве продаје долазе тек као средство, да онај, који је на непоштен начин притиснуо туђу својину, добије на исту и судом потврђену тапију.

Притиснуто, односно у реум дато имање прода се за ништавну цену и купи га онај ко га је и притиснуо. Други сељаци ни за живу главу не смеју да лицитирају такво имање, јер се онда сматра, да они тиме отимају имање од онога, који га под у реум држи. У осталом, они који би имали новаца да купе имање на лицитацији, — они су обично туђа имања притисли. Они обично лицитирају да испуне закону форму, јер ће и њима требати помоћника кад дођу на ред њихови кнефтови.

Ми знамо зиратне земље које су продате по 2—10 дин. дан орања; а кућа и окућница за 50—100 дин. — Ту је двогуба штета: — држава губи порез а сиромашак имање.

Ко је живио на селу тај зна, да сељани који немају довољно земље — нису нерадници, већ своје њиве брижљиво обрађују и за порез се државни старају. Они у нужди остављају своје куће па одлазе у друге државе ради „печалбе" — да би само могли да испуне према држави своје обвезе.

Али ако сељак падне у клопку каквог кајишара и даде у реум какво парче земље — он је пропао. Тада се порез нарезује на сву земљу коју дотични има, ма да је он сву не обрађује. Он плаћа порез на земљу коју обрађује а порез на земљу у реум дату с године на годину расте. Онај који земљу у реум држи, ма да обећа да ће на исту плаћати порез — ипак неће то да чини, јер њему иде у рачун да се овом сиромашку гомила порез, па да му имање путем лицитације пређе у својину. Видећи да се пореза не може отарасити, такав бедник занемари се и имање му се за порез прода, а коме се исто на лицитацији уступи — то смо већ напред казали. Имање се прода обично за мању суму но што оно порезу дугује.

Још нешто. Имућнији људи у селу обично плате свој порез у један мах за цело четворомесечије. Сем тога они су и разборитији, а кметови имају према њима и других обзира; па за то ретко се кад чини злоупотреба са њиховом порезом. Ако у опште кметови праве злоупотребе са порезом, они то чине са новцем сиротније класе. Сиромах човек доноси порез мало по мало. Кмет кад прими коју малу суму изговори се, да ће му примљену суму уписати у пореску књижицу онда, кад још новаца донесе. По том порекне оно што је раније примио; или призна да је примио, али мање но што је у ствари примио.

Даље сиромашцима се обично продаје стока или друга покретност за порез; и онда се често уписује у пор. књижицу половина добијене суме — или ништа. Кад такав сиромашак стане да протестује: за што му цела сума није уписата у књижицу, — онда кмет обично каже: „е брате; па рачунаш ли ти таксе, па „деурне“, па добошину и т. д.“

И то је један узрок да људи занемарују плаћање пореза.

Расписом Господина Министра Финансија од 14. августа тек. год. П№ 20.077 строго је наређено властима, које порез наплаћују: — да буду пажљиве при наплати пореза од сиротније класе људи — а још пажљивије кад морају да продају имања за порез. У исто време да имања не продају кад се дугује мала и незнатна сума.

Ми би овде молили Г. Министра да овај распис допуни, и упита надлежне власти: да ли они сиромашци који порез дугују — стварно уживају сва имања на која порез дугују; и ако га не уживају то за што?

Ми тврдимо, да се имања за порез продају — са малим изузетком — само онима, којима је по известан део имања на некакав начин истргнут из шака; или које су кметови при наплати пореза гонили.

На Господина Министра је да нађе лека овоме злу, а окружним и среским властима, да мотре и сузбију сваки марифетлук ове врсте.

Оволико о злоупотребама, што их несавесни општински писари стварају и потпомажу, а у идућем ком броју писаћемо какви треба да буду општински писари па да општине напредују.

Не треба нас рђаво разумети. Не мислимо да су сви општински писари несавесни. Има их и врло добрих, али има их и много горих.

УБИСТВО ВАНБРАЧНОГ ДЕТЕТА

Суд општине глушачке, у срезу пожешком окр. ужичком, писмом својим од 26. Марта 1897. год. № 269., јавио је среском капетану, да је нашао једно мртво мушко дете у селу. Дете је ново-рођено. Што човека испуњује ужасом то је, да су дете свиње почеле јести. Сумња се, да је ово дете родила Тода — Тодора — удова поч. Ранка Миковића из Врањани. 26. Марта ове год пред зору.

По овој достави начел. среза пожешког наредио је одмах кривичну истрагу.

Лекар, који је прегледао леш, нашао је: да је дете било онакажено, јер на глави његовој не беше обе темене кости и један део мозга. Тако исто не беше ни десне руке до раменог зглоба а лева до лакатног прегиба. На једној нози такође не беше стопале. Пупчана врпца до самог је трбуха откинута; трбушна дупља проваљена и у њој дроба нема, а леве руке мишица пробијена. Тако гласи лекарски преглед. Лекар је дао своје мишљење, да је ово јадно дете живо рођено.

На испиту свом код полиц. власти у Пожеги 28. Марта тек. год. № 5385. Тода је признала да је ово нађено дете њено, и да га је онђ на кухинском прагу родила. Даље вели, да није знала за себе када је се породила, већ је пала, а крмача, коју она рани у башти својој и која се у тај мах десила код кућњега прага, дочепала је и одвукла дете које она није могла спасти.

Исто то је и на другом свом испиту 28. Маја т. г. № 5762., изјавила, с тим још, да ова дете није удавила нити га је хотимично бацила да га крмача растргне. Да се ово, вели, није са њиме десило, ја би га као своје очувала и ако је ванбрачно. Кад сам дете родила никога у кући код мене није било, сем седмогодишњег детета које је спавало.

По исљеђеном делу спроведена је првост. суду ужичком на осуду. На претресу 25. Августа т. год. № 17894. оптужена Тода остала је при датој речи код полиц. власти, т. ј. да она није дете убила или упропастила.

Суд јој је у олакшав. околност признао добро владање и „што је као удова изложена стиду и срамоти“ тач. 2., 4. и 7. §. 59. крив. закона, а одбрани њеној као да је при порођају била у таквом стању, да дете није могла прихватити и сачувати га, није поклонио вере, јер то ничим није доказала, па је пресудио, да се оптужена Тода за ово дело, упропашћење ванбрачног детета, казни са два месеца затвора.

Ову пресуду оснажио је и Апелациони суд.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

МИЈАИЛО МАРКОВИЋ „Ћопа“

коцкар и лопов.

Има до 25 година. На једну ногу мало нарамљује, за то га и зову „Ћопа“. Носи увек шешир на леву страну мало накривљен, да изгледа „феш“. Иначе је појава доста симпатична. Ал' поред свега тога, он спада у ред опасних лопова и коцкара. Његов је живот пун смелих покушаја и врло одважно извршених дела. Био је више пута суцки осуђиван, а већ о полицијским осудама не треба ни говорити. Последњом поротном пресудом од 31. Децембра 1896. године под Бр. 27274, која је изречена у суду вароши Београда, био је осуђен на смрт, па му је у путу владалачке милости замењена са 20 година робије у тешком окову. Дела, за која је поменутом пресудом осуђен, извршио је у друштву са Петром Радојчићем, Миланом Травњом и Драгомиром Тодоровићем — „топцијом“ свитницама и опасним лоповима. Ми ћемо овде у кратко навести дела за која су горњом пресудом осуђени. Тако: Мијаило, Милан и Драгомир, као главни кривци, а Петар као саучесник, ноћу између 6. и 7. Априла 1896. г. покрали су из затворене собе г-ђе Матеје Х. Поповићке од разне ствари у вредности 140 динара. Даље: Милан и Драгомир као главни кривци, а Мијаило и Петар као саучесници 6. Априла 1896. године из јутра, украли су г-ђи Були Талии из затвореног сутерена један казан у вредности 50 дин. И најзад, Мијаило још и за то, што је једне ноћи, у друштву са Миладином Павловићем коцкаром из Књажевца и осталима, извршио опасну крађу еспапа и новаца Сими Миљковићу абацији из Јагодине. Ову крађу Мијаило је извршио под именом Драгутина Гајића коцкара из Крагујевца. За последње крађе, које је Мијаило починио, има заслуге у његовоме хватању г. Никола Трпезић члан управе вароши Београда, који је учинио за њим строгу потеру и ухватио га у Ћуприји. Сад Мијаило издржава казну у београдском казамату. Тешко да ће помиловање утицати на његов зликовачки карактер. Ал' — то остављамо времену. За сад смо га само приказали као опасног зликовца од кога је друштво патило, а и с тога, што је врло препреден па у свакој мало згоднијој прилици, може утећи са робије.

КОСТА ПАВЛОВИЋ

коцкар и варалица.

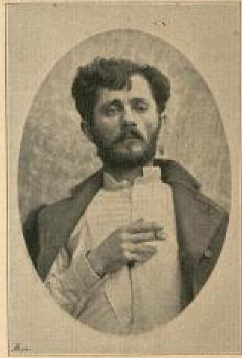

И са̂м изглед и целокупна појава одаје га да је коцкар и варалица. Био је полицијски небројено пута кажњаван за преваре, скитњу и коцкање. Носи се, што но веле „лежер." Кад га је полиција сликала, није хтео друкчије, но са запаљеном цигаром у руци. Дозвољено му је са разлога, да му слика буде што вернија. Из очију му читаш лаж и превару. У души му је, да лаковерни свет обмане, и да се онда из прикрајка смеје своме „марифетлуку." У друштву своме хвали се, како је у своме послу мајстор, и да је свој занат добро испекао. Опасан је по околину, у којој се налази. Припазите на њега и чувајте га се. Кад прикупимо о њему званичне податке, изнећемо многа занимљива дела која је у животу своме починио. За сад му износимо само слику са кратком његовом биографијом, те да га прикажемо читаоцима као човека, од кога се на сваком кораку треба чувати.

ИЛИЈА ГАВРИЛОВИЋ

лопов — разбојник — убијца.

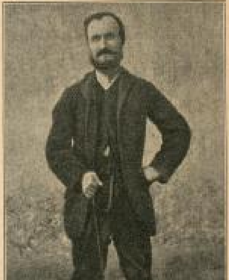

Да опширније опишемо Илијина разбојничка дела, остављамо за други пут, кад му будемо донели његову најновију фотографију. Ова слика има своје вредности у толико, што представља целокупну његову појаву, али по њој тешко да би ко Илију могао познати, јер је се скоро са свим изменио. Постарали смо се да дођемо до његове најновије фотографије и то у две позитуре: слика с преда и с профила. Људе, као што је овај разбојник, треба сликати на разне начине и у већем формату, те да му се види свака и најмања црта на лицу. —

Ну, да би читаоци могли овом приликом бар што год чути о њему, ми за сада доносимо из *Тасиних бележака* „Поноћ" ове редове што их је писац г. Таса забележио:

„Познати Гавриловић осуђен на смрт, бега с робије, одлази у Румунију. Тамо продужава свој „занат". Код њега увек пара. За тим прелази у Керансебеш у Мађарској. И тука лепо живи и троши. Чак је предузимао, како вели, послове и у руднику „Анина". — Кад му траг опазе, прелази онда у Лом-Паланку. Одатле у Филибе. Ту отвара хотел, и постаје рентијер. — После се враћа у Босну. Живи неко време у Брчкој. Одатле се после зажели Србије. Дође у Земун. Ту неко време остане па се реши да пређе у Београд. Последњом земунском лађом превезе са амо. — Кад сва путници изађу он остане још неко време у кабини. Жандари се врате са штека, он онда изађе и слободно улази у у варош. Иде слободно и подигнуте главе, јер жандари који га познају: или нису више у служби, или су одаслати где год у Србију код начелстава и капетана. Паметна наредба жандармеријске команде!!! — Дошав горе у варош, Гавриловић, вели, одсела у хотелу. Можда је и тако било. Али и да није, он има стотину јатака, који ће га врло радо примити и угостити. Јатак знаде да се вешт лопов не даје лако ухватити. А после, и кад га ухвате, не одаје своје пријатеље; међу тим сваку услугу добро плаћа."

Толико уз ову слику, а уз другу, која ће у 14. или 15. броју изаћи, донећемо све оно што се о њему зна. — Интересно ће бити за читаоце да виде каквим се срествима служио Илија при разбојничким делима што их је починио. Још је од већег интереса садањи живот и понашање његово.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Модерни просјаци

Једну занимљиву причу, ово дана, донео је један лист из просјачког живота у Бечу. Место где се дешава, то је писарница једне велике трговине и банкарнице у сред Беча. У тој трговини, од времена на време, појављује се једна слепа жена, молећи за милостињу. Она је у сиромашном руху, али јој спољашност беше отмена. Њу свагда води једна девојка — њезина кћи — која тако скромна изгледа, да се једва кад и кад усуди подићи горе очи и погледати на оне, од којих, у име материно, проси милостињу. Слепица казује, да је удовица некога мајора, који је у рату часно погинуо, тако, да је она остала са̂ма са овим дететом, без икакве помоћи, јер су јој непријатељи и бездушни рођаци и оно мало пензије, што је имала, отели. У горкој тузи за изгубљеном срећом од плача је најпосле ослепила. Сад се мора са тешким срцем обраћати на милосрђе својих ближњих. Наравно, говорила је тако тужно, да сваки, коме се само почне јадати, одмах драговољно чини своју човечанску дужност и јадну сиротицу дарива, само да је помогне у њеној беди и невољи. Шта више, многи је при поласку и са поштовањем испраћа до врата.

Док се то тако збива у вароши, дотле на другој страни у предграђу Маријакилфу, један млад човек упозна се случајно са једном породицом. То је било једне вечери у гостионици, кад се са истом, за истим столом, нашао. Породица се састојала из мужа, жене и младе лепе кћери. После тога, на скоро беше друга па и трећа прилика, тако, да се наш младић веома заинтересовао за своје познанике а нарочито за лепу познаницу. И његови познаници обратише већу пажњу на њега, па га најпосле позваше да их код куће посети, што овај одмах и учини. Отишав тамо, нађе у свему најлепши ред и свачега у изобиљу, тако, да му пријатно беше што је у тако отменој кући примљен и што је госпођица из тако одличне породице. Из дана у дан његова љубав беше све силнија, међу тим је изгледало да родитељи не би ништа имали против тога да он у њих запроси њихову кћер.

Некако баш у почетку свога познанства, добио беше службу у једној великој банкарници у сред вароши. Под њим је била и тако звана свакодневна „мала каса", из које се осим осталих ситних издатака и просјацима милостиња издавала. Но он о томе није хтео ништа казивати својим познаницима, чекајући да прођу први дани пробе, па кад се већ у служби утврди, онда ће им то казати а уједно и руку њихове кћери запросити. Једном бавећи се у својој канцеларији, на једанпут чује у суседној господаревој соби молећи глас неке жене, која полако корачаше у канцеларију, носећи у руци упутницу од господара, да јој се из „мале касе" изда нека милостиња. Младић подиже очи и — пред њим стоји она слепа мајорица, а уз њу као вођа — његова „бити имајућа" невеста. Јадан младић, до крајности пренеражен, једва се држао на ногама, а мати и кћи врискуше, те брже боље појурише на поље из канцеларије. Слепа мајорица дакле није била слепа, нити је она била удовица не знам каквог јуначког официра, него је имала свога рођенога мужа, с киме је под једним кровом живела и који јој је знао најлепша просјачка писма састављати. У кући пак њиховој, било је увек снега изобиља, чему је наравно највише допринело тако лепо и вешто вођено просјачење. По себи се разуме да ни од свадбе ништа није било.

ЛЕП РУКОПИС

Из успомена једног полицајца

од **Л. М.**

Било је већ седам из јутра, кад рупи у мој стан вратар из хотела код „Португалског Краља“ па ме замоли, да пођем одмах у речени хотел, јер је тамо преко ноћ учињена велика покрађа.

Разуме се да нисам оклевао, те ми вратар путем ово исприча:

Синоћ око 10 часова дошао је пешке у хотел код „Португалског Краља“ неки странац с малом ручном путничком торбом, па је вечерао у трпезарији и одмах после вечере отишао у своју собу, рекавши да очекује још ноћас неку депешу, те ће јамачно морати одмах на пут. И заиста, депеша дође око три пред зору. Вратар је депешара одвео до странчеве собе, кога су морали пробудити (чинило се да је тврдо спавао), те је кроз отшкринута врата узео депешу, давши депешару бакшиш и умоливши вратара да причека за часак, док види из депеше хоће ли морати одмах на пут. После неколико тренутака викнуће гласно, да мора одмах путовати, па за то да му се отворе врата с улице, и вратар га десет минута доцније пусти, јер се код главног келнера известио, да је странац још синоћ платио сав рачун. Странац је мирно изашао, носећи своју ручну торбицу. Јутрос, пре пола часа, диже се страшан урнебес у соби број 34, из које излети путник, што је у њој спавао, кукајући: „похараше ме, јаох, четрдесет хиљада талира!“ Цео се хотел узбунио. Из многог чега даје се закључити, да је покрађу извршио овај странац, што је преко ноћ отпутовао, па за то је гостионичар и послао по мене вратара да дођем одмах, те да учиним извиђај и предузмем шта треба.

У гостионици затечем још све у највећој забуни. Гостионичар, келнер и гости стајали су у трпезарији и живо разговарали.

Прво ми је било, да их колико толико успокојим, па онда позовем гостионичара, да ме води томе што је покрађан.

Нађемо га у соби. Стасит, средовечан човек, блед у лицу и сав скрушен, ма да се трудио да се прибере, јер кад сам га запитао, исприча ми доста мирно ово:

„Зовем се Хуго Раутер, бавим се економијом. Купио сам за деведесет хиљада талира овдашњи спахилук Киленек, и данас је требало да положим овдашњем судији Демеру прву отплату у четрдесет хиљада талира, што сам синоћ донео. Како сам био уморан, одмах сам легао, а кад сам се јутрос пробудио, имам шта видети! Ни портфеља ни новаца! До сад сам једнако свуда тражио и загледао, па ништа!“

„А зар су врата била сву ноћ незакључана?“

„Да. Био сам, како рекох, уморан, па сам једва чекао да легнем и тако сам заборавио да их закључам.“

„А где вам је био портфељ?“

„У капуту, у унутрашњем џепу, а капут сам био пребацио преко столице поред постеље.“

„Јесте ли ноћас чули ма што год?“

„Ништа, спавао сам као заклан.“

„Ех, онда је лопову било лако да се увуче у собу и да вас покраде... Сад још нешто: јесте ли гдегод на путу говорили, како имате код себе много новаца?“

„Нисам. О томе сам већ и сам мислио, јер сам знао да је то важно за истрагу. Али се не сећам, да сам игде споменуо, да имам толико новаца.“

„А где сте узели новце? Јер мислим, да нисте толику суму држали у каси као мртав капитал.“

„Разуме се, да нисам. Имао сам државне обвезнице и друге вредеће хартије, па сам их прекјуче продао на берзи у престоници.“

„Је ли било кога, кад сте добили новац?“

„Само они чиновници у банкарници.“

„Какве новчанице?“

„Од пет стотина талира.“

„И одмах сте пошли за овамо?“

„Не. Свратио сам мало у М. да поручим неке пољопривредне машине у тамошњој фабрици.“

„Онда сте тамо и преноћили?“

„Да.“

„Онда извесно морате знати, где сте отварали портфељ?“

„Знам, дабогме. Само сам га једном отварао и то јуче из јутра, кад сам из њега узео новчаницу да платим рачун у гостионици код „Златне Круне“ у М.“

„Је ли ту било још кога, кад сте гостионичару или келнеру плаћали рачун?“

„Били смо само ја и келнер што наплаћује.“

„А он је могао видети, да вам је портфељ био позамашан.“

„То не спорим.“

„Јесте ли му говорили што год ради чега путујете?“

„Јесам. Питао сам за овдашње гостионице, и он ми је ову препоручио.“

„Како је изгледао тај келнер?“

„Млад, леп, приомањаст, брадат, врло љубак и учтив.“

Обратих се гостионичару:

„Слаже ли се овај опис с вашим ноћашњим сумњивим гостом?“

„Ја га нисам видео,“ рече гостионичар, „али како ми га је описао келнер, који га је послуживао, не бих рекао да је то.“

„Молим вас, нека дође тај келнер.“

Гостионичар га одмах доведе. Келнер је донео и књигу за уписивање путника.

И он ми саопшти што сам већ био сазнао од вратара:

„Странац је био у доста обичном оделу, средња стаса, плав, коса до главе ошишана, брада такође са свим поткресана, човек око 35 година. Учинило ми се, да је био у великој журби, ну то није много падало у очи. Кад ми је рекао, да ће код нас преноћити поднесем му ову књигу и замолим га да се упише. — Је ли то баш потребно? — запита ме. — Ја ћу можда још ноћас отпутовати. — Тако тражи полиција. — Кад је тако, да се потпишем. — Ево, ово је он.“

И келнер отвори књигу па ми показа, те прочитах:

„Фридрих Фехтхамер, приватије из О.“

Рукопис особито леп и карактеристичан.

„Па онда,“ тако настави келнер, — „као случајно баци поглед на остала имена и од једном узвикну: „Ах, гле само, Хуго Раутер из В.! Стари мој пријатељ! Од кад га нисам видео! Је ли још овде?“ — „Јесте,“ рекох, „горе је, у својој соби!“ — „Дошкан је сад, баш ми је жао што не могу да га посетим,“ — тако рече странац, „али ваљда ноћас нећу морати на пут, па ћемо се сутра наћи. У којој је соби?“ — „Број 34.“ — „Добро, шта имам да платим, на случај, ако морам још ноћас отпутовати.“ — Ја му кажем, он одмах плати и оде у своју собу, из које је ноћас отишао, како вам је већ вратар објаснио.“

(Наставиће се)

* * *

КОЦКАРСКИ — ЕГАВАЧКИ — ЈЕЗИК*)

У САСТАВЉЕНИМ РЕЧИМА

Кажи кућу	Редај уичу
Слепац пијан	Гегавац паљуган
Пас хрђав	Чикљавац неготиван
Немам ракије	Ницам шушљанге
Пијем вино	Пљугам резне
Крадем банке	Гепим шуштавице
Дођ' ку ноћу	Досњам пекат
Крадем јаја	Чорет чамић
Имам новаца	Цањам трањци
Сиркло се бежи!	Спекило се, гљај
Мислим на коња	Тољгати рувков
Отвори уста	Одбашти њупавица
Гледам очи	Ждракам ждракавице
Добар во	Готиван рикавац
Имам опанке	Цањам гљарнице

---

*) Ове реченице, по дозволи г. Тасе Миленковића, састављали смо из његовог „Дневника“ V. свеске. Постараћемо се, да овај језик у свој његовој опширности донесемо, и да удесимо кратке конверзације, како би се могао боље разумети.

ТРАЖЕ СЕ

Милош — Павле — Јагликић — Вујадиновић, родом из Селевца, среза јасеничког, окр. подунавског, који се је пред српско-бугарски рат доселио у село Добраву, среза смедеревског, код брата свога — Спасоја Јагликића, вере православне, осуђиван на две године робије због крађе, — побегао је ноћу између 18. и 19. октобра 1895. год. из затвора ср. гроцанског; по решењу београдског првост. суда окр. подунавског од 24. октобра 1895. год. Бр. 14439 има се ставити под поротни суд, у притвор и оков, кад се ухватио буде, а за учињене опасне крађе Милутину Аврамовићу, Миловану Ивановићу из Друговца среза смедеревског, Стевану Јовановићу из Камендола среза гроцанског и Животи Андрејићу. Потерницом својом од 10. јануара 1896. год. Бр. 353 београдски првост. суд округа подунавског обратио је се свима начелствима са молбом, да ову препредену варалицу и опасног зликовца у своме подручју потраже и суду спроведу. Како је пак ово трагање остало без успеха, то се понова моле све полицијске власти да за Милошем — Павлом још једном нареде озбиљну потеру, па ако га пронађу и ухвате, да га првост. суду окр. подунавског стражарно спроведу, ради саопштења поменутог решења као и ради стављања у притвор и оков. Лични опис Милоша — Павла — овај је: стас му је средњи, дежмекаст, црне косе и обрва црних, жутих очију, нос правилан — прав, а на дну широк. Бркови су му мали и црни, а образи широки. Када је побегао, носио је на себи гаће и кошуљу, а на ногама чарапе и опанке. На глави стару шубару.

Миладин Павловић из Књажевца, који је пресудом јагодинског суда од 12. јула 1896. г. због опасне крађе осуђен на 6 година робије — побегао је 3. овог месеца са рада из Љубичева испред чувара Јована Гавриловића. Миладин има око 20 година, висок, косе смеђе, образа дугих, чела малог, обрва смеђих, очију плавих, носа права, бркова малих смеђих, брије браду, писмен је.

Решењем Начелника ср. гроцанског од 4. Септембра 1894. год. оглашен је за хајдука Живан-Живота Миљковић-Ћосић, из Гроцке, који је раније био осуђиван на робију. Решењем првостеп. беогр. Суда, окр. подунавског, овај Живота стављен је под поротни Суд, притвор и оков, за то, што је на Ускрс 1894. год. побио Владимира и Миту, децу Панте Бркића из Гроцке, и отео им на тај начин свиње, које су чували. Како је Живан одмах после овог грозног злочина утекао, то га начелник ср. гроцанског није могао спровести Суду уз акта иследђења — и за то је Суд наредио потеру за њиме — која је до данас на жалост остала неуспешна. Живан овај виђан је по овоме злочину у Београду 1. Маја 1894. г., тада га је позорник из Васине ул. ухватио и кварту варошком спровео — и док се је тражило његово име по књигама, Живан је побегао из кварта. После тога виђали су га неки сељани, који су се као обвезници налазили у Зајечару — у томе месту, али и тада је овај окорели зликовац умакао. Пада јако у очи, да је виђен увек у зидарском оделу — и јамачно се тиме и занима. Опис је у неколико Суду познат. Живан је средњег стаса — дежмекаст, стар око 50 год., црн у лицу, браду брије, има повеће густе бркове и смеђе, очи су му смеђе — а поглед му је мрк; на једном образу има један младеж: одело мења, али је често у сељачком сукненом оделу, а виђан је и у кожуху.

Тома Павковић из Аустрије, који је због покушаја разбојништва пресудом шабачког првостепеног суда од 8. фебруара 1897. год. осуђен на 10 година робије у лаком окову — побегао је 5. о. мес. око 7 часова у вече са рада из Љубичева. Тома је стар 53 године, средњег раста, дугих образа, чела обичног, обрва црних, очију црних, носа права, бркова смеђих, проседих, браду брије, писмен је.

Лазар Младеновић пиљар из Пожаревца, ноћу између 2 и 3 тек. мес. на разбојнички начин на друму градишком а између Пожаревца и Братинца напао је и тешко повредио Димитрија Симића, пиљара овд. и по извршеном делу побегао. Лазар је стаса средњег, стар 40 год. лица смеђег, бркова смеђи, браде округле проседе, очи граорасте, од одела носи чакшире од враног сукна, стар поцепан копоран, на глави стару шубару а на ногама носи опанке. Која га власт пронађе да га спроведе начелству пожаревачком с позивом на № 12.554.

Ноћас је непознати лопов украо Вељку Јаковљевићу из Стубленице једну кобилу длаке зелене, стара 5 год., на челу цветаста, куса репа, без других знакова и роваша. Траже се лопови.

Милорад Костић радник штампарски код свога брата г. Драгутина Костића, штампара у Шапцу, проневерио је свога брата, па незнано где отумарао. Милорад је стар 19 година, повисок, сув, смеђ, дупљастих образа, очију плавих, у десном оку жаличан, има белу белегу. На уши левој расечен. Од одела носи немачки велики зимски менчиков капут.

Стана ж. Василија Недељковића, циганина из Јабучија, ср. тамнавског, окр. ваљевског, која је одбегла од мужа, однела је са собом 70 дин. у новцу, један губер, кожух, јелек, шест јастука, три кошуље, четворе чарапе и једну сламњачу. Стана има 40 година, у снази је пуна, црномањаста, напред нема зуба.

Начелник среза мачванског депешом својом од 5. т. м. № 14263 јавља, да је Илији Станковићу из Клења 28. септембра тек. украђено 19 комада свиња већих и мањих већином црних. Траже се лопови.

Начелник среза ресавског актом својим од 4. октобра тек. год. јавља да је Јован Ивановић, калфа опанчарски из Свилајнца, осуђен свима овоземаљским судовима на три месеца затвора због покушаја убиства, па да би ову казну избегао, он је пре два три дана незнано где отумарао. Јован има 20 година, раста средњег, сувоњав, бркова врло малих, од одела има антерију и уске панталоне од црног сукна, црн шешир, шарене чарапе и опанке. Наређује се тражење.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

С. Гудовићу, Орашје. Примили смо претплату. Велика вам хвала на заузимању. Пошљите нам и обећани рукопис.

Претплатницима нашим, којима дугујемо 1. и 2. број, јављамо, да су оба прештампана, а за дан два биће им и послата. Ако би случајно некоме заборавили, да пошаљемо ове бројеве, молимо га, да нас једном дописном картом подсети.

РЕЦЕНЗИЈЕ НА „ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“

„Дневни Лист“ у своме 226. броју доноси ово:

„*Полицијски Гласник,*“ који је од подуже времена почео излазити, испуњен је све обилатијим садржајем. Како смо извештени, он ће донети, по могућству, слике свих осуђеника по нашим казненим заводима. Нека је овај лист с наше стране препоручен.

„ПОЛИЦАЈАЦ“

Јављамо нашим читаоцима а и осталоме грађанству, да ће, најдаље до конца овога месеца, бити штампан календар за 1898. годину под називом „*Полицајац*“. У овоме календару биће слике свију коцкара, лопова, варалица и разбојника, како наших тако и оних страних, за које се држи, да се скитају и крију по Србији и Бугарској — са кратким њиховим биографијама. Удешен ће бити за џеп тако, да га сваки полицај, жандарм, путник, трговац, занатлија и у опште грађанин, може уза се носити и увек сумњиво лице, с киме се ма где сусретне, познати. Цену ћемо објавити у једноме од идућих бројева.

Нећемо овде разлагати корист оваког једног издања. Само се по себи разуме, да ће овакав календар са оваком садржином бити од веома велике користи свакоме, па ма он био у своме биро-у, радионици, на путу, у војсци и т. д.

ШТАМПА КРАЉ. СРП- ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 11. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 18. ОКТОБРА 1897. ГОДИНА I.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут недељно. — Претплата се полаже у Београду код Уредништва „Скопљанска улица број 9." а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. — Цена је листу на годину 20 динара, на по године 10 динара. За иностранство на годину 30 динара. За писаре при начелствима, практиканте у опште, општинске писаре оних општина које су већ претплаћене и за жандарме, у пола цене, по они морају непосредно слати претплату уредништву. Поједини бројеви не продају се. — Рукописи не враћају се. — Писма само плаћена примају се. — Огласи примају се по погодби и то, месечно, тромесечно, полугодишње и годишње.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

„Српске Новине" од 11. Октобра тек. год. у своме ванредноме 225. броју доносе овај највиши указ:

МИ

АЛЕКСАНДАР I

по милости Божјој и вољи народној

Краљ Србије

Уважавајући оставке, које су Нам поднели:

Председник Нашег Министарског Савета и Наш министар иностраних дела, г. Ђорђе С. Симић;

Наш министар војни, ђенерал г. Јован Мишковић;

Наш министар грађевина, г. Петар Велимировић;

Наш министар финансија, г. Др. Мих. В. Вујић;

Наш министар унутрашњих дела, г. Мих. Кр. Ђорђевић;

Наш министар просвете и црквених послова, г. Андра Николић;

Наш министар народне привреде, г. Љубомир Клерић, и

Наш министар правде, г. Др. Милован Ђ. Миловановић,

разрешавамо их од досадашњих дужности и стављамо их на расположење:

а постављамо:

за Председника Нашег Министарског Савета и Нашег министра иностраних дела, г. Др. Владана Ђорђевића, Нашег изванредног посланика и опуномоћеног министра на Двору Његовог Царског Величанства Султана;

за Нашег министра финансија, г. Стевана Д. Поповића, министра на расположењу;

за Нашег министра народне привреде, г. Симу Лозанића, министра на расположењу;

за Нашег министра просвете и црквених послова, г. Андру Ђорђевића, професора Велике Школе;

за Нашег министра унутрашњих дела, г. Јеврема Андоновића, члана Државног Савета;

за Нашег министра правде, г. Косту Н. Христића, Нашег изванредног посланика и опуномоћеног министра на Двору Његовог Величанства Краља Румунског;

за Нашег министра грађевина, ђенералштабног пуковника г. Јована Атанацковића, помоћника и вршиоца дужности начелника Нашег главног ђенералштаба, задржавајући му чин и ранг у војсци;

за Нашег министра војног, ђенералштабног пуковника г. Драгомира Вучковића, команданта дринске дивизијске области.

Председник Нашег Министарског Савета, Наш министар иностраних дела, нека изврши овај указ.

11. Октобра 1897. год.
у Београду.

АЛЕКСАНДАР с. р.

Председник Министарског Савета,
министар иностраних дела,
Др. Владан Ђорђевић с. р.

* * *

ТАСИНА ПИСМА

(ПРОДУЖЕЊЕ)

У Берлину, Јула . . . .

Поред осталога овде обраћају особиту пажњу на оне квартире за грош. . . То су тако зване — *Pennen*. У таквим локалима ноћива само сиротиња и онај последњи сталеж великоварошког друштва. Али, међу њима могу се врло често наћи и окорели лопови и злочинци. У таквим становима страх је од гада и трулежи. Када се посетиоци које ноћи намноже, онда спавају један преко другога, а више пута дремају седећи, јер места немају. У овакве станове полиција берлинска често улази и велику масу „гостију" собом одводи.

Тако исто под строгим су надзором оне каване и гостионице, у којима се скупљају и баве сумњива лица. У такве каване долазе вигиланти, полицијски агенти, пазе на све, купе вести о кривичним догађајима, па то после достављају криминалној полицији. Интересно је гледати, како се полиција креће после на ова места. Потеру води члан. Са њим иду 5—6 агената и по 10—15 жандарма. Све се држи у тајности, јер и лопови имају своје „агенте," који опет пазе на кретање полиције. Пре него почну преглед и претрес сумњивога локала, начине распоред и, дошав на место, сваки заузима своју позицију. У кавану улазе агенти и заузимају положаје тако, да су им леђа осигурана, како их ко од злочинаца не би изненада напао. У кавани се то више пута примети. Окорели лопови дадну друштву знак, да се чувају. Један по један стане се онда примицати вратима, али дотле је члан већ дао знак, и жандарми су поседали све изласке. На поље нико не може. Члан онда улази у кавану и командује публици „сви мирно." По том залази од једног до другог и уверава се о сваком госту: ко је какав. Наравно, ту вигиланти означују: ко је опасан или не. Али да то не би пало у очи „поштованој публици," онда се унапред овако уговори: да вигилант сваком опасном лицу стане с десне стране. Кога дакле опазе до вигиланта *с леве стране*, тај је лопов, и онда га агенти одмах хватају. Али сваки се лопов не предаје лако, и онда настаја гужва. Полете столице, столови, чаше, више пута хладно и ватрено оружје. Лопови се реше на одбрану. Чим се пре тога што примети, члан звизне звиждаљком. На тај глас улази жандармерија. И она чини своје. Овакве „рације," како они зову, више пута заврше се крвљу. Нисам један пут гледао коликој се опасности органи полицијски излажу. После једне овакве битке видео сам једнога жандарма свог крвавог: по лицу био је сав изубијан, у десну руку ножем ударен, у ногу повређен, а још одело на њему сво поцепано, као да су га пси хватали. . .

Тако исто овде обраћају строги надзор и на оне мале зајмодавце, који сиротињи дају паре с добрим интересом на зајам. У њих обично лопови залажу покрадене ствари. Нарочито сребрно посуђе и драгоцености. Овакви зајмодавци дају багателу, а добијају за њу грдне вредности. Тако је, ту скоро, један бриљијантски прстен од 3000 марака био заложен за — 30 марака. Овакви зајмодавци морају водити књиге полицијом прописане. У њу бележе сваку ствар и тачно име онога, који ју је донео. После се ово често и изненада контролише.

После, велики је надзор и над каванама и јавним локалима. Полиција одређује рок, докле која кавана може бити отворена. Интересна је оваква наредба: кога позове полицијски орган, кафеџија или његов заступник, да изађе из каване, па не хтедне, тај да се казни са 20 марака; а кавеџија опет, који је дозволио, да му гост у кавани остане и после прописнога рока, да се казни до 80 марака, или 14 дана затвора. . . Каванско је доба од 4 сахата у јутру до 11 сахата у вече. Наравно не односи се ово на све локале. У *Кроловој башти*, код *Бауера* и т. д. може се и осванути. Знају то већ Срби, који су се овде бавили.

Практична је наредба и за селење. У Берлину се кирајџија може селити: 1. Јануара, 1. Априла, 1. Јула и 1. Октобра. Разуме се, ако није друкчије уговорено. Само време селења овако је одређено: ако је кирајџија држао мали стан (највише 2 собе) онда се има иселити за један дан. Ако му је средњи стан (3 до 4 собе) онда се има иселити другога дана до подне. За веће станове да се исели трећега дана до подне. — После кирајџије могу задржати: они, који су држали 3 собе, једну собу за смештај својих ствари; они, који су држали више соба, онда 2 собе у тој цељи. . . .

Практична је наредба за кола. Сва су кола у Берлину пописана и нумерисана. Шта више прописан је и размер њихов. Не смеју бити шира од 6 ни дужа, заједно с рудом, од 26 стопа. Морају имати седиште узвишено, да кочијаш далеко испред кола може видети. Ноћу морају бити осветљена. Коњи болесни не смеју се за вучу употребити. Говеда никако. Амови морају бити од кајиша. Коњи морају бити зауздани, на жвале, никако на улару. Прикачивање кола за кола не сме бити. Товар на колима не сме бити шири од 2¾ ни виши од 3·7 метара, рачунећи од земље. Тежина кола са товаром не сме прећи 5000 кила . . . Кола, на којима је товар дужи од 5½ метара не смеју у варош улазити од 11 пре до 8 сахата у вече. Теретна кола не смеју пролазити главним него само споредним улицама. Претоваривање кола на улици забрањено је. Коме би се кола скрхала на улици, одмах се подвргава казни. Забрањено је ићи поред кола. Кочијаш мора седити на свом седишту. Нити смеју спавати, пијани бити и у опште дизгине из руку испуштати. Ако би хтео кочијаш кола зауставити, у другу улицу навити, или у опште својим колима други правац дати, онда бичем мора дати знак оним другим колима, што иду за њим. Тако исто морају се узајамно упозорити, када један поред другог пролазе. Сама кола, без кочијаша, не смеју остати на улици. Плашљиви и немирни коњи не смеју се презати. Млекарска и баштованска кола не смеју се после 10 сахата по улицама виђати. Празна кола обилазе товарна. Ако су једнака по терету, онда једна другима остављају пола пута. Царском екипажу поштанским, војним колима, пратњама, литијама, ватрогасцима мора се свакада оставити потпун и слободан пролаз. Ако је тесан пролаз, онда сва кола морају стати и чекати, док они не прођу. Кола, која зврче и праве ларму, не смеју се касом терати, него морају ићи ходом, полако. —

Сетио сам се оних наших таљигаша и рабаџија по београдским улицама, па за то сам ове прописе овде нарочито истакао. —

Тако исто скрећем пажњу и на ове, за нас потребне, прописе. Овде је забрањено свако, па и најмање закрчавање улица. Улице морају бити са свим слободне. А ко би хтео на улици материјал за своју кућу стоварити, скеле намештати, снег пред кућу износити и т. д. мора за то тражити и добити одобрење полицијске власти. Цепање и тестерисање дрва на улици забрањено је. Излагање трговачких сандука и јеспапа пред дућаном забрањено је. Продавање и растурање улазница за забаве, позоришта и т. д. на улици забрањено је. Товарење и истоваривање на улици може бити само онде, где нема никакве авлије. Играње лопти, бацање снега, пуцање из пуцаљки по улицама и јавним местима кажњиво је. Тако исто и ваљање буради, сандука, точкова и т. д. Врата, прозори, капци на кућама морају бити тако удешени и постављени да не сметају мимопролазећима . . . Када је зими поледица, онда газде морају испред својих кућа, тротоаре пепелом, песком и тако чим посипати, да се свет не клизи. Ово морају чинити од 7 сахата у јутру, па до 10 сахата у вече . . . . Тако исто казни се: бијење и мучење животиња. Казна је до 40 марака. Овај пропис у нас би се морао што пре пооштрити, јер треба сићи и гледати ово страховито бијење и мучење на оној узбрдици идући „Нацијоналу“ или на ономе брегу „Тоскине чесме“. Што ту пати стока, то је ужас. Па после ово бестидно псовање: Бога, Христа и т. д. И све то наш жандар и гледа и чује. Па онда у Београду се не може проћи од паса. У сред Кнез Михаилове улице тера се читав чопор паса за каквом кучком. И дечаци и девојчице, изишав из школе, стају и гледају такве појаве. Позорник на то не обраћа пажње, он шета укрућен и гледа само, да му не прође који потпоручић а да га не поздрави. Овде је пуштање паса на улици са свим забрањено. Који госа хоће, да му пас буде пријатељ, води га собом на кајишу. И то у обичне дане. Иначе на светковинама и парадама — то је забрањено . . .

И има још пуно оваких наредаба и забрана, које би за наше прилике биле потребне. Оно, истина, има неких прописа и у нашем казненом закону; али, или све није предвиђено, или су казне мале, да их се нико не боји. До душе, овде је и поступак бржи, простији. Овде је доста пола табака, а у нас док се казни један фијакериста са пет динара, напишу два писара десет табака . . . . Али и о овоме више другом приликом.

Него, да ја завршим ова моја писма. Бојим се да нисам већ досадио читаоцима. Ствар се отегла више него сам мислио. Па опет, многа питања, на раду у берлинској полицији, нисам ни додирнуо. Материјала има и сувише. Али не може све да прими и подмири један недељни лист. Него ако буде здравља, биће о даљем говора у засебној књизи.

Али једно да не заборавим. Да кажем што је главно. Управо што је за нас особито важно, и нашој полицији најнужније. То је **истина** и **тачност.** То у свима пословима руководи све амо јевропске полиције. **Истина и пре свега само истина . . .**

— *Истинити и тачни рапорти главна су ствар. Они су душа нашим пословима. На то ми нарочито учимо и васпитавамо наше органе* — рекао ми је једном приликом инспектор.

То као да ми је навлаш помињао, када сам разгледао рубрику о лицима, која су за велеиздаје осуђивана. О њима се води нарочити списак. А што о њима стоји забележено, то је најтачније испитано и све само на истини основано. У кривицама овога рода ради се врло обазриво, јер не желе, да се име Величанства сваки час у дискусији увлачи. Владалац је неприкосновен. Али баш зато строго је забрањено, да се што на његов рачун намисли и коме што натури или подмете. Полиција, веле, не сме ни лагати ни подметати. Сва њена радња мора бити чиста као сунце. Немачки писац, *Т. Ферстман*, у принципима полиц. права, на једноме месту казује: полицијски чиновници морају бити мудри као змије, а безазлени као голубови.

Ја ово нарочито истичем за нас. На сваки начин ове напомене на месту су овде — јер *протекција* није учинила нигде више штете, колико у Србији; јер у Србији истини се даје најмање гостољубља; јер је *лаж, обмана, клевета*, у нас ухватила дубока корена... Или зар ове особине наше интелигенције не истичу сваки дан све партије у својим новинама. *Лажна администрација* и *пропале финансије сарањују Србију*...

Српска полиција, доиста, има много грехова. То је пуна истина. Она за осамдесет година нашега државнога живота није била у стању да искорени *хајдучију*, али је знала и умела: да сваке године избаци по стотину завера, велеиздаја и пуно којекаквих подвала. Она је била немоћна да ухвати једнога разбојника Солдатовића, Јосовца и т. д., који су читаве ратове са државом водили, али није презала, да осумњичи као „опасног" и једнога Јована Бошковића, Илијћа и многе друге наше одличне књижевнике и песнике.... И шта је још тако поштених и мирних људи у Србији оклеветано и горе омражено, а све само у цели: да се добије маснија плата, или прикачи што већи орден!!...

Него, ваљда, још има наде. Свет иде напред. Старих навика и подвала нестаће. Још година, две, три, па ће се морати приступити реформама наше администрације. Србија не сме даље презати од „хајдука" и бити страшило за мирне становнике и поштене путнике; нити ће се у њој дуго моћи одржати министри, који живе само о „заверама", „велеиздајама" и другима томе сличним подвалама... Истина и рад биће мерило за све. Али, за те дане нека се спреми правничка омладина. Нека само учи, нека се чвршћа у карактеру, да се после не постиди.

То јој је мој поздрав, праштајући се са берлинском полицијом, у којој сам на сваком кораку видео само научне људе и одличне карактере.....

ИСТРАГА

VI

О крађи.

Слободно се може рећи, да у низу кривица понајглавнију улогу играју крађе, и да иследне власти, са том грапом кривице, понајвише посла имају. И баш зато нам је и намера, да се о њој овде подуже позабавимо и наше иследнике упозоримо на ове појединости и околности, на које они при ислеђивању крађа ваља добро да пазе, како би се у појединим датим случајевима лакше и позитивније управљали и на тај начин до правог и тачног ресултата доћи могли.

С тога ћемо пре свега узети у расматрање све оно, шта се обично пре крађе збива и шта све лопови претходно за извршење какве крађе по највише припремају, те ћемо на тај начин доћи до врло важних и корисних података.

Прва припрема за извршење какве крађе јесте:

1. Претходно расматрање и ухођење.

Као год што се за сваког човека, који непознат у нечију кућу уђе, не може рећи да је он баш ту дошао да нешто промотри, исто се тако може узети и обратно; јер врло често бива, да се у нечијој кући појави неко, као: просјак, хром, слеп (и ако види), уплакано дете које о нужди својих родитеља прича, покућар који своје услуге нуди, трговачки путник, који разну робу препоручује и т. д. — и ако у самој ствари ништа друго не траже, до да у дотичној кући нешто виде и расмотре. Такова расматрања бивају у разним правцима. Прво и обично расматрају одаје, да ли су у опште по своме положају, суседству, сигурности врата и прозора згодни за извршење какве крађе. Осим тога, како се у њих улази и излази; колико је је лица потребно, па да се дело може извршити и колико њих ваља изнутра, а колико с поља да стражаре. Нарочиту пажњу обраћају на затворе врата и прозора и ако је могуће и на сам кључ. Вешт крадљивац знаде, једним летимичним погледом, не само да оцени доброту браве по кључу, него он може да запамти и величину, ширину и облик кључа тако, да у своје време при самом извршивању крађе понесе собом само неколико калауза, па за тили часак и без икакве ларме, браву лепо отвори, а при том је ни у колико не поквари.

Таким индивидуама је понајглавније, али и по најтеже, да испитају какви лични односи постоје у дотичној кући и то, како споља тако и у самој кући. Они обично гледају да разберу, колико има укућана, колико послуге, да ли ови у кући и где ноћивају, када долазе кући, кад лежу, кад устају, да ли имају тврд сан, да ли у вече што пију, да ли су наоружани и т. д. Да би се ово што боље и лакше докучити могло, долазе њих више из таког друштва ради расматрања и то сваки за се (један не долази, апсолутно никада, по два пута); осим тога потруде се, да из какве крчме посматрају ко и кад у дотичну кућу улази и излази и кад се свећа пали и гаси. Између осталога бива и то, да се неки упозна са којим од слугу или служавком из те куће, те на тај начин лакше дознаје за оно, што му је за његов посао потребно.

Осим наведенога такве се индивидуе труде да на разне и препредене начине дознаду, да ли су домаћин, његова породица и остали укућани уредни; да ли они своју имовину добро затварају; да ли су чувари или раскошни, да ли су страшљиви или не. Поред тога распитују, е да ли се домаћин воцка, да ли домаћица има с киме љубавне односе, да ли им се ћерка, ако је имају, радо кинђури, да ли им син радо новац троши, да ли куварица или покућар имају какве љубавне односе, када домаћин своја примања добија и да ли од тога што жени својој даје, колико ова на име кућевног трошка добија, колико својој деци џепараца даје и т. д.

Све напред побројане околности веома су за иследника важне и он ваља при ислеђивању какве крађе и на то да обрати своју нарочиту пажњу, јер му оне понекад могу бити од неоцењиве вредности.

Деси ли се каква повећа крађа, то ваља иследник пре свега да саслуша оштећенога а и друге особе, које могу а и знају да потврде, да је крађа и у чему (стварима, новцу) извршена, и да оно што је украђено још није нађено. За овим ваља све оно што је украђено тачно описати, тај опис и количину покраће ваља званично објавити (онако, како се већ практикује) и најзад, о томе известити и све полицијске власти с препоруком „за што живље трагање". А како крадљивац није за собом оставио своју посетницу, шта ваља онда у погледу тога предузети? Иследникова дужност у томе није само та, да констатује да је крађа извршена и шта је украђено, као и онај напред поменути рад, но је његова дужност, да и ако кривац још није познат, утврди све околности и доказе које би противу њега постојали као да је већ ухваћен и њему спроведен. Потруди ли се, дакле, иследник, да све што је потребно учини, он ће тиме доказати да му служба његова на срцу лежи, а тиме, разуме се, показаће и степен своје интелигенције.

Кад иследник саслуша оштећенога и његове укућане, он онда треба брижљиво и пажљиво да испита и све па и најмање околности, које су могле стајати у вези са крадљивцем и његовом припремом за извршење крађе. Он треба пре свега да дозна, да ли је какво сумњиво лице тамо долазило, кад и у које време, шта је распитивало, колико се дуго бавило, на шта је највише своју пажњу обраћало, одакле је морало доћи и куда проћи, и одакле је могло да издаље посматра на кретање укућана. Па како се врло често дешава да укућани, који су по извршењу крађе узети на испит, не могу да се сете, е да ли је какво сумњиво лице и кад у кућу долазило, то ваља иследник да им ставља оваква питања: да ли је скоро у кућу долазио какав просјак, путник, комисионар или какво друго непознато лице; за тим да испита личне односе домаћинове, његове породице и послуге. У томе бива до душе и тугаљивих ствари, али оне се ипак морају све потанко испитати само да би се до тачнијег резултата о крађи доћи могло. Исљедник не треба никада да се у томе устручава да ставља и најделикатнија питања, јер се знаде да сваки пред исљедником хоће све да каже што иначе не би казао, особито када стече убеђење, да исљедник својски ради на томе, да ствар људски извиди и дозна како је крађа извршена и ко ју је извршио.

Деси ли се да се на основу таких питања, — за шта наравно треба и много времена и вештине, — наиђе на извесан број особа, које врло лако, или бар по околностима могу да стоје у вези са извршеним делом, онда ваља ове одвојити од оних, који су са свим несумњиви и засебно и одвојено их испитивати, а поред тога узети и на протокол ставити и њихов лични опис.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК

Образац за вођење кривичних истрагâ.

(НАСТАВАК)

Рађено 27. Априла 1897. год. у канцеларији ср. Н ....

Кривичан испит

Исидора Дулића из Оглађеника, на кога је пала сумња, да је извршио опасну крађу Петру Марићу овд.

Дело из § 223. крив. зак.

Испит је почет у 10 сахати пре подне у присуству подписатих грађанâ.

I

Опште питање:

I

Зовем се Исидор Дулић, родом из Оглађеника, имам 23 године, нежењен, по занимању земљоделац, неосуђиван, писмен.

II

Знаш ли за што се на одговор узимаш?

II

Не знам.

III

Ти се оптужујеш, да си ноћу, између 25. и 26. тек. мес., обио катанац на подруму Петра Марића из твога села, па за тим удешеним кључем отворио врата на подруму и ушао унутра те крађу извршио. Позиваш се, да кажеш праву истину, јер ће ти признање служити на олакшицу, а непризнање на терет твоје кривице.

III

Није ми о томе ништа познато.

IV

Кад велиш да ти није ништа познато, онда кажи, где си био ноћу између 25. и 26. тек. мес.?

IV

Био сам код своје куће у селу.

V

Шта си тамо радио?

V

Седео сам са стрицем својим Станојлом; вечерали смо, разговарали, па смо онда легли да спавамо.

VI

Јеси ли те ноћи где год из куће излазио?

VI

Само један пут поради „нужде“ и то у авлију. Даље од куће нисам нигде излазио.

VII

Сећај се добро. Можда си ипак био доле у селу — близу куће Петрове?

(NB. Код овога питања окривљени је побледео. Усне су му грчевито заиграле. Био је збуњен).

VII

Нисам.

VIII

Ти Исидоре лажеш да ниси те ноћи био у селу и да ниси био близу куће Петрове. Слушај шта кажу сведоци Станко Овановић и Миљко Бојичић (прочитан им њихов испит под Бр. 1531 и 1532). Шта велиш на ово?

VIII

Сведоци лажу да су ме те ноћи видели пред кућом Петровом. Ја сам тада спавао у својој кући, т. ј. у кући мога стрица Станојла.

IX

Па за што би сведоци лагали да су те видели пред кућом Петровом?

IX

Лажу за то, што сам с њима у завади. Станко ме мрзи што сам гласао за Јанка Палића да буде председник наше општине, а против њега. Миљко ме мрзи опет за то, што сам га тужио за једно посечено дрво.

X

Имаш ли још што год да наведеш у своју одбрану?

X

Немам ништа до то, да се испита мој стриц Станојло како сам те ноћи код куће ноћио и да никуда из куће нисам излазио.

XI

Ако будеш осуђен, од куда мислиш трошкове платити?

XI

Немам од свога имања нигде ништа, па не могу ни платити.

XII

Јеси ли писмен?

XII

Писмен сам. Испит ми је прочитан и све је записато што сам казао.

Исидор Дулић

Пред нама без примедбе
Тривун Жарковић.
Мијаило Ивానић.

Оверава исљедник
Начелник ср.
Илија Марковић.

Деловођа, писар
Славко Шајковић.

Бр. 8532

Решење.

Испитати одмах Станојла на кога се окривљени у одбрану своју позвао.

27. Априла 1897. год.
Н . . .

Начелник срески
Илија Марковић.

Рађено 28. Априла 1897. год. у канцеларији ср. Н ....

Испит сведока

На које се окривљени Исидор у своју одбрану позвао.

Почет у 9 сахати пре подне у присуству подписатих грађанâ.

I

Опште питање:

I

Зовем се Станојло Дулић, стар 56 год., родом из Оглађенина, ожењен, имам двоје деце, неосуђиван. Окривљени Исидор синовац ми је.

II

На стварно питање каза:

II

Мој синовац заиста је био са мном у вече између 25. и 26. тек. мес. у мојој кући. По вечери рече ми да ће отићи на разговор до свога побратима Николе Мрачића. Кад је он отишао, ја сам легао да спавам. У које је доба дошао, не знам. Само кад сам устао, он је био у своме кревету.

III

Да ли си приметио у твојој кући какве ствари, које теби не припадају, а које је без сумње Исидор те ноћи донео?

III

Ништа нисам приметио сем једног парчета воштане свеће, које је лежало баш до кревета Исидорова. Од куд је ова свећица, не знам, јер колико се сећам, нисам је тада у кући имао.

IV

Је ли после тебе и Исидор устао?

IV

Јесте.

V

Како је тада изгледао? Је ли био збуњен, узнемирен, у опште, да ли ти је тада необичан изгледао?

V

Ваља се клети, па треба истину казати. Нисам приметио да је био збуњен, јал узнемирен. Онако, изгледао ми је обичан. Само би к'о рекао, да је био нешто ужурбан, јер вели има нека прешна посла, па је одмах, чим се обукао, некуда отишао. Где је био, нисам га питао, јер сам се око свога посла замајао.

Ето то је све што знам по овоме, а на све ово и заклећу се.

Дангубе не тражим. Писати не знам.

+ **Станојле Дулић**

Подписао га **Трифун Жарковић.**

Пред нама без примедбе:

Трифун Жарковић.
Мојсило Ивавић.

Оверава иследник,
Начел. среске
Илија Марковић.

Деловођа, писар
Славко Шајковић.

Бр. 8533.

Решење:

На основу § 73. крив. судског поступка извршити одмах претрес над окрив. Исидором, па што се при њему буде нашло, ставити у записник.

28. Априла 1897. год.
Н. . . .

Иследник,
Начел. среске
Илија Марковић.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

НИКОЛА — МЛАДЕН — ЈОЦА ВАРОШЕВИЋ.

Које му је право име — не зна се. Увек га је казао друкчије. Последњи је пут прошао кроз руке нашег члана савског одељка, г. Андре Петровића, који му је показао пут тамо, одакле се и довукао у Србију. И лопов је, и варалица, и коцкар, и све... Час је на једном, час на другом месту. Воле непрестане промене али радо хоће своје операције да врши овде код нас. Од свију вароши у унутрашњости Србије највише му се допада Ниш, па за то кад год дође овамо он оде и тамо. Слику му доносимо у цељи, да му спречимо даље посете. Један случај, из његовог млађег живота, доносимо по Тасиним белешкама: „Џелату или левару." Ево шта вели г. Таса:

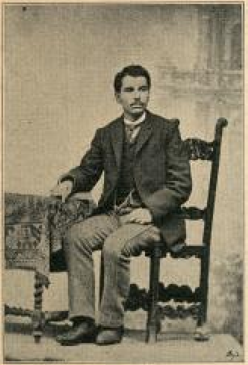

Још у детињству остао је без родитеља, и не сећа их се много. Само зна, да му је отац пио... Има главу велику. Блесан је. Лењ. Тром. Једва се креће. По цео дан спава. Неће ни да говори. Тек што мора. Више пута ухвате га у туђој кући, туку га, он и не осећа, не виче, не брани се, ма шта са њим радили... По неки пут бунца. Више пута изгледало је, као да је био у епилепсији...

Да видите, шта је једнога дана радио.

— Тумарајући, као ово сада без занимања — вели он — дођем лане, у јесен, у Брод. Тешко сам живео, јер није имало откуда да се заради. Баш у то доба неки бечки трговци товарили су тамо пекмез. Ја сам шврљао које куда по Броду, па дођем и на железничку станицу. Обилазећи онуда падне ми на памет мисао: како би било да мало вандрујем. И решим се, да пробам... Натоварени вагони са пекмезом стајали су отворени. Послужитеља у онај час онде није било. Ја кришом ускочим у вагон и сакријем се иза пуних буради. Тек што сам се увукао био, а ја чујем где залазе жељезнички момци па редом затварају вагоне. Још су нешто радили око врата. Чини ми се, да су ударали оно олово — пломбу — како ли попу... Мене, дакле, нису приметили. Ја сам само мислио: куда ли ћу сада, Боже мој. Истога дана кренуше се теретни вагони, и ја са њима... Путовао сам тако десет дана. За то време хранио сам се пекмезом. Мојим ножићем, кога носим уза се, отворио сам једно буре, па одатле пекмез вадио. Било ми је лепо. Сво време проспавао сам на бурадима... Када је био десети дан, мој вагон застаде. Сутра дан опет стоји. Тако је било два дана. Одмах сам се сетио, да ја нећу даље. Само сам двоје мислио: где сам ја, и како ћу да се испучем. Када би трећи дан, стадоше клопарати око мога вагона. Држ' се сада Никола — рекох сам себи... И доиста, један од кондуктера повуче врата и погледа унутра. У тај час ја иза буради подигох главу.... Овај кондуктер испусти кључ, па побеже. Имао сам тада велику косу, а како сам се ваљао по бурадима, мора бити да сам био јако чупав, те се сиромах Шваба поплашио... Не постоја дуго — а пред вратима од тога вагона накупи се читава гомила. Беху неки у униформама, сигурно чиновници железнички.... Рекоше ми нешто швапски... Сигурно је било — да изађем. Када сиђох доле они се окупише око мене, па ме стадоше загледати. Гледај, рекох, Швабо, имаш шта и видети... За тим ударише у кикот — да се [illegible] од смеја. Уведоше ме после у средину, па преко једне баштице одведоше ме горе у канцеларију. Уведоше ме у једну лепу, памаштену собу — сигурно код директора. Ту сеђаше један постар, дебео господин. — Ја стојим онде, они му причају нешто, а старац онако дебео — само се тресе од смеја... Само чујем где једнако нешто вичу: шпас, шпас... Директор ме пита нешто швапски, ја само мрднем главом да не разумем... Онда дозваше једнога кондуктера. Био је то неки Немац... шта ли... једва се мало разумесмо.... Ја испричам одакле сам пошао, како сам ушао, како сам се хранио. А овај Немац рече ми: како сам погрешио противу закона, како сам оштетио еспап. Ја га упитах, где сам ја сада? У Бечу — рече ми он... Ха, рекох, суђено ми је да видим и ту велику варош... Још нешто Швабе говорише, па ме отпратише у другу канцеларију... Вукоше ме тако по канцеларијама па ме пустише... Тумарао сам после са неким алвацијама. Нашао сам се и са неким Србима. Научио сам мало и немачки, и таман, рекох, да и ја отпочнем штогод. Неки Сима, Србин, дао ми је те сам продавао шећерлеме, онде, на ћошку, код Стеванове цркве. Ту сам био две недеље, па Сима престаде радити... Ја остадох без посла. Ухватише ме. Затворише ме. Био сам недељу дана у затвору, па ме онда бечка полиција протера за Београд. Када ме је земунска полиција предала нашој главној полицији, члан чита акта, па се смеје, како сам путовао. Али овамо онамо па опет у апс...

ЈУЛКА ЈОВАНОВИЋ

лопов.

Има и женске, које краду исто тако вешто као и мушки. Ево, ова Јулка, убраја се у врсту врло вештих и одважних лопова. По спољашности лепа и примамљива. Уме да се вешто претстави каквој домаћици или домаћину за собарицу, слушкињу, дадиљу и т. д. Чим у кућу уђе, развије сву своју радљивост. Прегне сва на посао. Ради брзо, тачно и — без поговора. То бива све дотле, док не стече поверење и не проучи добро како где што у кући стоји. Нарочито пази ни новац, наките, ствари од вредности и т. д. Кад је све добро уочила, приступа своме послу. Отвара шифонере, ормане и сандуке и диже све чега се само докопа и што је за њен рачун. За тим бежи из Београда (ако је у Београду) негде у унутрашњост. Ствари или распрода сама, или преко својих љубазника, који за то време живе, како то они њиховим језиком веле: „као бубрег у лоју“. Ако се ухвати одлежи неко време у затвору, па онда опет у службу, а после у нове крађе. Њу нам је, као и многе друге неваљалице, послао запад да нас с њоме усрећи.

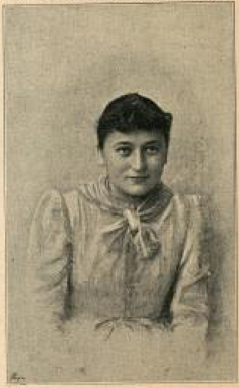

Јулка је била неколико пута осуђивана за крађе. По издржаним казнама протеривана је али се опет враћала у Србију. Одакле је родом не зна се тачно, јер, колико је год пута кажњавана, толико је пута казивала друго место рођења. Зна се само да је из Аустро-Угарске. Од неког времена нема је у Београду, али није искључена могућност да је у унутрашњости Србије у каквој варошкој или друмској меани „штумадла“ или куварица. Слику јој доносимо, да би је сваки могао познати па да је се причува.

АРСА МИЛОСАВЉЕВИЋ — МИЛОЈЕВИЋ

коцкар.

У ред оних проблематичних личности, које доносимо у нашем листу, стоји на видљивоме месту и овај Арса. Појава му је младачка. На њему се види једрина и здравље, али је у своме послу дотерао до жалосних резултата. Коцкар је прве врсте. Вешт, окретан и предузимљив. Иде по вашарима и вара сељаке. Носи се полутански. Немачко одело а на ногама — опанци. Овим хоће, јамачно, да се сељацима представи као човек — њиховога „руфета.“ Да би показао мало и чаршилијске финоће, носи лак, мали штап. Говори одмерено, као какав трговчић који иде по својој трговини, а у ствари тиме хоће да стече поверење и да после изводи своје коцкарске операције над онима, који му се повере. Кад је сâм, он ради на своју руку. Иначе са друштвом предузима многе смеле послове. Где је сада, не зна се тачно. Можда је где год у унутрашњости. Свакако, по овој слици треба припазити на њега.

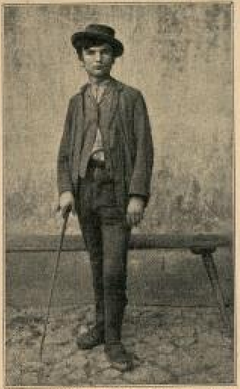

ЛЕП РУКОПИС

Из успомена једног полицајца

од **Л. М.**

(НАСТАВАК)

Сад упитам г. Раутера, да ли се сећа каквог познаника, по имену Фехтхамера.

Рече, да се не сећа.

Еле, закључак је био овај. Похара је извршена по добро скројеном плану, а лопов је овај странац. С тога сам одмах знао, да нема смисла ићи на телеграф ради оне депеше, што му је ноћас стигла; за мене је било одмах јасно, да је депеша удешена и да је депешар саучесник. Дакле, трагање је ваљало преместити у М.

Размишљајући тако, посматрао сам овај леп рукопис Фридриха Фехтхамера, приватијера из О., и од једном ми сену кроз главу зрачак наде.

Окренем се келнеру:

„Покажите ми собу тога Фехтхамера!“

Соба је била бр. 22, на другој страни ходника, недалеко од бр. 34.

Одмах прегледасмо собу, али не нађосмо ништа, што би могло да послужи као основа за даљи рад.

Сад дам дозвати вратара, да га питам за оног депешара.

И ту не добих поуздане основе. Колико се вратар опоминао, дотични је био омален, мршав, ћосав човек, у обичном оделу. Али како су често и цивилаши разносили депеше, вратару није могло пасти у очи, што дотични немађаше никаква знака, по коме би се видело, у каквој је служби.

Сад најавим похараноме, да остане овде у гостионици, а ја ћу у телеграф, да се уверим о неисправности депеше, па онда право у М., да тамо трагам, па ћу га што пре известити шта сам учинио.

И тако најпре одем у телеграф, где се уверим да није дошла никаква депеша за Фехтхамера код „Португалског краља“, па онда одем своме шефу, те му испричам ствар и замолим, да се одмах пошљу на све стране депеше с описом лопова, после чега отпутујем у М. где стигнем истог дана у вече и одседнем у хотелу „Златне круне".

Ушавши у трпезарију, прво уочим келнера, како ми га је Раутер описао, где стоји код пећи. Осим њега, не беше више никога.

Он ме одмах учтиво предусрете и упита ме шта желим.

Поручим чашу пива и седнем за сто.

Он ме сам услужи, јер случајно не беше при руци млађега, па читајући ми, можда, у очима, да бих волео мало разговарати, седе и сȃм за исти сто.

Овај младић изгледаше необично искрен и поуздан, тако, да сам одмах изгубио сваку сумњу на њега, јер, признајем, ја сам мало подозревао на њега, да је и он умешан.

Разговарали смо о свачему, како обично бива у оваким случајевима, најзад и о саобраћају путника, па дошавши на ову тему, скренем неприметно разговор на чудне навике и особине код по неких путника, па узмем сам наносити поједине познате ми примере, међу којима и о некаквом Енглезу, који је увек носио уза се сав новац што му треба за пут, па како је вечито страховао, да га могу покрасти.

И сад дође оно што сам хтео. Келнер ми одмах исприча за некаквог странца, који је претпрошле ноћи преноћио код „Златне круне" и био јамачно исто така фантазија као тај Енглез, јер је келнер приметио, да му је портфељ пун банака.

Решим се одмах, да се кажем ко сам и зато га без околишења упитам:

„Је ли се тај странац звао Хуго Раутер?"

Келнер ме зачуђено погледа и одговори:

„Тако ми се чини, али могу се уверити из књиге за уписивање путника".

„Дёте, молим вас."

Он се још више зачуди, отвори књигу и онда ће рећи:

„Јесте, тако се зове."

И показа ми потпис, а ја само што нисам кликнуо од радости, кад сам испод тог имена опет угледао она лепа писмена, којима се Фридрих Фехтхамер, приватије из О. уписао у путничку књигу код „Португалског Краља". Само што овде није било оно име, већ Херман Донер, трговац из К.

Сад рекох келнеру:

„Да нисте случајно причали и овоме господину овде, како Раутер има код себе много новаца?"

„Је . . . је . . . сам," промуца келнер. — „Ах, да није . . ." додаде, па ме престрављено погледа.

„А је ли вас том приликом овај г. Донер питао, где је отпутовао Раутер и у ком ће хотелу одсести?"

„Да, али онако од прилике . . . . Да се није какво зло десило?"

„Раутеру је ноћас покраден сав новац, четрдесет хиљада талира, а баш на овог Донера се сумња, да је лопов."

На онда испричам келнеру целу ствар.

„Дакле, ви сте полицајац," упита ме, кад сам свршио. „и сад тражите лопова?"

Рекох му да је тако, али му строго препоручим да то никоме не казује, па онда га замолим, да ми, колико год може, буде на руци, те да пронађемо лопова, односно украдени новац, као и да ми каже све што год зна о том човеку.

На жалост, оно што је знао, није било много. Лупеж је само ту једну ноћ преноћио код „Златне Круне," а пре тога овде никад био није и келнер га је држао за трговачког путника, који свакодневно долазе у овај хотел. Он је одмах после Раутера сишао из своје собе овде у трпезарију, па је доручковао и кад је плаћао рачун, келнер му је тада рекао онако уз реч, како је код Раутера видео много новаца. На то је и Донер отишао, не казавши ништа за где путује.

Упитам келнера, је ли му тада што год пало у очи у понашању Донеровом.

„Ништа."

„А и остали га гости нису познавали, ха?"

„То не знам. Али тешко да га је ко год видео или разговарао с њиме, јер он је дошао доцкан у вече, а сутра дан је рано доручковао и одмах отишао."

„Је ли од његовог одласка давата соба другом госту?"

„Јесте."

„А при распремању није се ништа нашло?"

„Ништа важно, иначе би мени предали."

Био сам незадовољан. Према свему томе, мучно је било пронаћи траг Фридриху Фехтхамеру односно Херману Донеру. Последња ми се нада још оснивала на посматрањима оних млађих у хотелу, који су с њиме разговарали у његовој соби, па је по његовом одласку одмах распремили, — а и на могућности, да га је ко год од гостију видео и познао.

Што се пак тиче оног његовог саучесника, што му је донео депешу, сматрао сам, да је са свим излишно да овде за њега питам, јер по оном недовољном опису, што ми га је о њему дао вратар „Португалског Краља," овај тешко да би га и познао, без обзира на то, што је он могао доћи ради договора и на двадесет других места, а не баш овде код „Златне Круне."

Замолим келнера за собу, а и да испитам оно лице, које је Донерову собу по његовом одласку распремило, није ли том приликом нашло какву хартију или тако што год и бацило, па да се та ствар добро потражи и ако се буде нашла, да ми се донесе. Пошто је то било дан раније, могло се мислити, да се то лице још добро опомиње, ма да одмах признати морам, да се нисам надао бозна каквом успеху.

(Свршиће се)

КОЦКАРСКИ — ЕГАВАЧКИ — ЈЕЗИК

У САСТАВЉЕНИМ РЕЧИМА

Немам сестре	Ницам врагота
Тражим папир	Цуњам појањ
Дођи железницом	Догњај прогљарницом
Имаш ли свећу	Си лаштарница
Отвори торбу	Одбаштај трашту
Немам воде	Ницам прошлице
Укради кесу	Гепи петљарку
Укради сȃт	Гепи готивно око
Макни кокош	Гепи — чорек — крекавицу
Једем месо	Њупим жвањетину
Дај ми кључеве	Тињавај ми разбаштавци
Укради — макни — хаљине	Гепи — чорек — мунтаре
Ушао „Ћопа" у дућан	Угљао Ћопа у уцат
Спава Циганин	Кињева Мандов
Сакри кајиш	Скењај кроп
Гледај ђурке	Ждракај пурци
Уби жену	Убаштај треба

ТРАЖЕ СЕ

Сава Живковић, бивши практикант судски из Зајечара, има да се саслуша по кривици својој због фалсификата тапије, па како се не зна његово место становања, а он се крије, то га суд зајечарски није могао добавити и на одговор узети. — Иследни судија зајечарског првостепеног суда актом од 12. о. мес. № 8443 тражи Саву да му се стражарно спроведе.

Драгољуб Милојевић, скитница, родом из Јагодине, притвореник, који је код првост. суда за град Београд за крађу осуђен на три године затвора, побегао је 10. о. м. у 7 и по сати пре подне из судског притвора. Драгољуб је стар 16 год., омален, сув, црн, без бркова и браде, очи црне, крупне. Од одела има: панталоне нове црне, капут стар плав, шешир црн стар, лепе нове чарапе са сељачким опанцима. Драгољуба треба спровести стражарно суду, с позивом на акт Бр. 19.177 или управи града Београда на Бр. 21.982.

ДОПИСИ

Из Прокупља пишу нам ово:

Изгинули око државне утрине.

У селу Грабовцу, среза прокупачког, на дан 7. овог мес. десила се велика несрећа. Тога дана пре подне, а како одмах близу села има под шумом државна утрина звана „коњски поток," сељани из истог села: Миленко Краловић, син му Недељко и синовац Вукајло почну на једном крају на тој утрини шуму крчити и разграђивати је за њиву. То су исто почели радити и Јарга, Вукоман, Јездимир и Живко Шетољићи из истог села, само на другом крају. Како су били близу једни другима, за несрећу, почели су се свађати, спорећи једни другима „право" на заузимање утрине. А да би и делом доказали, ко је у „пречем праву," кидишу једни на друге и почну се тући. Нису за то бирали средства. Прво су употребили сикире и будаке, а кад су видели, да је то слабо оружје, почели су се тући и из револвера и пушака. Ова борба на живот и смрт трајала је скоро читав сат, док људи нису стигли да их разваде. Али та припомоћ већ је била доцкан. Док су људи стигли, они су у велико поделили Косово. На првој страни пао је мртав Миленко, а син му Недељко и синовац Вукајло тешко повређени. На другој пак страни буде тешко рањен Јездимир. — Сутра дан умро је и Недељко, а дан доцније умро је и Јездимир. Остао је у животу још тешко повређени Вукајло, и ко зна, да ли ће бар он моћи преболети.

Ово није први случај, да људи у овоме крају гину око државне утрине.

* * *

УХВАЋЕНИ

Оглашени хајдуци, Милош Којић из Корaћице, среза космајског и Никола Јовановић из Бегаљице, среза грочанског окр. подунавског, опкољени од потере полицијске, ухваћени су 8. ов. мес. у вече, у селу Тулежу среза колубарског.

Велимир Ђуровић жандарм бр. 422, са службом при кварту савамалском ухватио је познатог коцкара и лопова Вујицу — Новицу Грујића званог „Мургу", чију смо слику донели у првом броју нашега листа, а који је и доцније тражен расписом по делу опасне крађе. — „Мурга" је ухваћен на овај начин:

7. ов. м. Велимир је био на служби на позорничкој линији у „Босанској" пређе „Поп Лукиној" улици. Око 10 сати пре подне, спази Велимир на 20—30 корака једног познатог човека, одевеног у сељачком али богатом оделу. Изгледао је као трговац. Кад им се погледи сусретоше, „трговац" натуче капу до ушију и извади мараму из џепа да се ко бајаги убрише. Дуго се брисао, тако, да му се лица добро не види, и сасвим куражно хтеде да прође Велимира.

— Охо, трговче, стани мало, стани. Одавно те тражим.

— Кога ти тражиш? — обрецну се „трговац", као увређен од неучтивог жандара.

— Па тебе, Вујица!... Гле, гле, како се профинио... Море познао бих те на пушкомет.

— Какав Вујица. Шта ти булазниш којешта?! Знаш ли ти да сам ја трговац из Остружнице.... Дотерао сам шљиве.... Немој дер, да те јавим управнику, — ђаво ће те однети. Зар си ти овде одређен да људима сметаш у трговини.

— Хајде ти овамо до у кварт, па ме после можеш тужити коме год хоћеш, — рече Велимир и шчепа га за јаку.

— Чујеш... Видим, да ме баш добро познајеш, но пусти ти мене. Од тога ти немаш баш ништа што ћеш ме предати полицији. Ево, даћу ти десет банки, пусти ме.

— Не помогоше ти ни сто банака. Ја сам се заклео да ћу службу савесно вршити. — „Напред" викну строго Велимир и одведе га у кварт своме старешини, г. Влајку, члану.

Велимир, за ревносну службу, заслужује сваку похвалу.

* * *

РЕЦЕНЗИЈЕ НА „ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК"

„Вечерње Новости" бр. 263 под знаком С. М. М. уч. Соко Бања доносе ово:

„*Полицијски Гласник*", стручан лист за све полицијске радње. Уређује приређивачки одбор, Одговорни уредник Н. Димитријевић, излази сваке недеље, а штампа се у Крал. Срп. Држ. Штампарији.

Под овим именом почео је од скоро излазити у Београду овај стручни лист за све полицијске радње, и пред нама је већ осам бројева, овога одиста одлично уређиваног листа, са језгровитом садржином. У 1 броју донео је слику садањег министра унутрашњих дела г. М. Кр. Ђорђевића. „Полицијски Гласник" отворио је даље рубрике за разне полицијске и општинске радње, по разним предметима — које ће бити путовођа нашим полицијским и општинским чиновницима. Душа листу види се да је наш стари ветеран г. Таса Миленковић, те му је за то и садржина овако плодовита и богата. Прочитати „Тасина писма" — што оно веле „вреди пара", а шта да речемо за „коцкарски — стравачки — језик, чији је речник опет — чини нам се г. Таса уредио — њега би просто требало сваки полицијски орган, почињући од жандарма па на више, да зна. Задаци из овога језика треба да буду већи и разноврснији. Поред осталих добрих страна које, су у „Полицијски Гласник" заступљене, најбоља је та, што износи оригиналне фотографије зликоваца и коцкара, са њиховом верном биографијом, те тим начином упознаје свет са зликовцима, од којих му се ваља чувати, а у исто време чини властима олакшице у познавању и хватању зликоваца.

Једино што би имали напоменути „Полицијском Гласнику" то је, да појевтини претплату, или да обим листа буде већи, а излажење чешће. Тим би начином дао могућности, да га сваки, а особито механије примају, код којих зликовци и коцкари обично нађу уточишта. Сем тога, требало би и на учитеље применити оно у „пола цене", како би и они могли добијати овај лист, јер они се по свима кутовима наше отаџбине налазе, па би у приликама, познавајући фотографије појединих зликоваца, могли бити од велике користи властима у хватању и проказивању зликоваца.

Овим кратким рефератом, ја имам намеру, да свакоме препоручим овај одлично уређивани лист.

* * *

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Идући број обуставиће се многим нашим читаоцима, који до идуће суботе не пошаљу претплату. Радо ћемо примити све бројеве који су добро очувани, од свакога, који не мисли држати наш лист.

Ако наши скупљачи желе, да се од нове године наш лист прошири, или да листу, овакав какав је, буде нижа цена, онда треба сви подједнако, за проширење његово, да се постарају. Имамо скупљача, који су још одма при појави „Полицијског Гласника" испунили своју дужност и обилато га потпомогли, а има на жалост и таквих, који још нису нашли за вредно, ни да нам са једном дописном картом јаве: црно или бело. Још једном се обраћамо на ове друге и молимо их да разуму колико нас труда и трошка стаје издавање оваког једног листа, па да нас у овоме предузећу потпомогну, како би овај лист и даље одговарао потпуно постављеном циљу и могао са успехом да врши свој задатак. *Само од заузимања свију оних, којима је збиља до тога стало, да предано и са разумевањем отправљају своју службу*, можемо очекивати, да лист буде онакав, какав је од вајкада код напреднијих народа.

Моле се скупљачи да нам врате овај вишак бројева, што им је слат све док нам нису доставили бројно стање претплатника. Ово нека учине што пре, јер су нам исти потребни. Нарочито број 9. нам је најпотребнији.

„ПОЛИЦАЈАЦ"

Јављамо нашим читаоцима а и осталоме грађанству, да ће, најдаље до конца овога месеца, бити штампан календар за 1898. годину под називом „*Полицајац*". У овоме календару биће слике свију коцкара, лопова, варалица и разбојника, како наших тако и оних страних, за које се држи, да се скитају и крију по Србији и Бугарској — са кратким њиховим биографијама. Удешен ће бити за џеп тако, да га сваки полицај, жандарм, путник, трговац, занатлија и у опште грађанин, може уза се носити и увек сумњиво лице, с киме се ма где сусретне, познати. Цену ћемо објавити у једноме од идућих бројева.

Нећемо овде разлагати корист оваког једног издања. Само се по себи разуме, да ће овакав календар са оваком садржином бити од веома велике користи свакоме, па ма он био у своме биро-у, радионици, на путу, у војсци и т. д.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 12. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 25. ОКТОБРА 1897. ГОДИНА I.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. — Претплата се полаже у Београду код Уредништва „Скопљанска улица број 9.“ а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. — Цена је листу на годину 20 динара, на по године 10 динара. За иностранство на годину 30 динара. За писаре при начелствима, практиканте у опште, општинске писаре оних општина које су већ претплаћене и за жандарме, у пола цене. Поједини бројеви не продају се. — Рукописи не враћају се. — Писма само плаћена примају се. — Огласи примају се по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

ЈЕВРЕМ А. АНДОНОВИЋ

МИНИСТАР УНУТРАШЊИХ ДЕЛА.

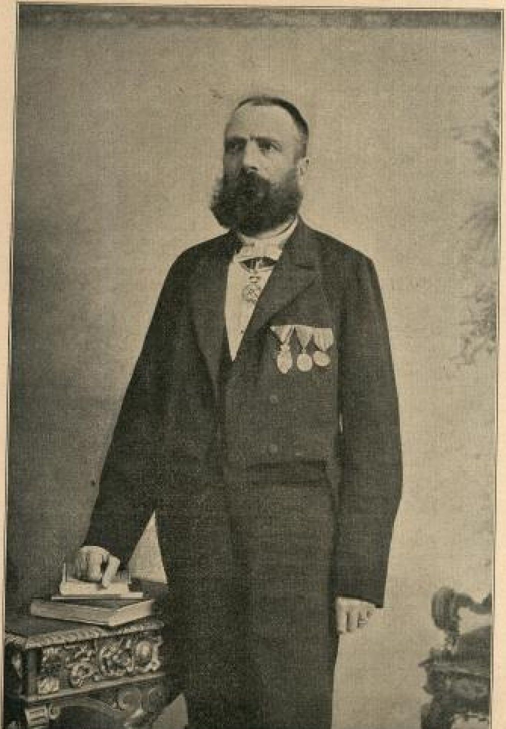

О животу г. Јеврема Андоновића, прибавили смо ове кратке податке:

Рођен је у Јагодини Октобра 1842. Основну школу свршио је у Ваљеву, а гимназију и правни факултет у Београду. По свршеним наукама 1862. год. постављен је за практиканта суда ваљевског. Ова цртица лепо илуструје оно доба и његово уређење. Свршен правник (лицејац) заузима скроман практикантски положај у државној служби. Заиста, светао пример љубави и преданости служби и отаџбини.

Почетком 1863. год. постао је приврем. писар III. кл. а 1865. секретар II. класе при ваљевскоме суду. Године 1867. постављен је за судију III. класе. Као судија био је у судовима: ваљевском и београдском, и тек 1873. године постављен је за секрет. Министар. Правде. За тим је био кратко време члан управе вар. Београда а 1874. године постављен је за председника крагујевачког суда. По том био је Председник ваљев. суда, у коме је положају остао до 1881. године када је постављен за Апелационог судију. Године 1887 постављен је за Начелника II. кл. окр. ваљевског а 1889 године за Начелника I кл. истога округа. Године 1890. по једногласном избору, постављен је за Касационог судију. Са тога положаја у Марту 1894. год. примио је поверени портфељ Министра Правде. Исте године у Октобру месецу, као министар на расположењу, постављен је за Државног Саветника са кога му је положаја у садашњем кабинету поверен портфељ Министра Унутрашњих послова.

Био је Краљев посланик у год. 1895. 96. и 97.

Био је више година члан сталног правничког одбора, а 1888. год. и члан уставотворног одбора.

Кад је био установљен адвокатски ред, законом од 1861. год. положио је адвокатски испит са одличном оценом. У ратовима за ослобођење, вршио је службу војнога судије.

Почевши дакле своју чиновничку каријеру са практикантским положајем, г. Андоновић све до данас непрекидно је служио, навршујући 35. годину своје беспрекорне службе. Од одличија има: Таковски орден II. степена са звездом; орден Белога Орла IV. реда; споменицу и сребрну медаљу за ревносну службу у рату за ослобођење и независност.

Из ове кратке биографије нашег министра полиције, г. Андоновића, види се, да је он редовно и поступно напредовао у својој служби. Прошао је кроз све мене државне хијерархије, док је дошао до данашњег повереног му положаја.

КРЕТАЊЕ ПОЛИЦИЈСКИХ ЧИНОВНИКА

а, Постављени

г. Алекса Стевановић, начелник прве класе окр. нишког, за инспектора прве класе министарства унутрашњих дела.

г. Светозар Јањић, инспектор прве класе министарства унутр. дела, за начелника прве класе министарства правде.

г. Божидар Мутавџић, начелник треће класе окр. ваљевског, за судију апелационог суда.

г. Милутин А. Поповић, начелник треће класе округа моравског, за секретара прве класе касационог суда.

г. Ђорђе Генчић, бивши окружни начелник, за начелника прве класе округа нишког.

г. Светозар Магдаленић, окр. начелник у пензији, за начелника прве класе округа топличког.

г. Ђорђе А. Петровић, начелник окружни у пензији, за начелника прве класе округа моравског.

г. Михаило Д. Павловић, помоћник прве класе начелства окр. рудничког, за начелника четврте класе окр. ваљевског.

г. Сретен Н. Ђорђевић, члан прве класе управе града Београда, за ванредног помоћника прве класе а да врши дужност начелника округа тимочког.

г. Милан Симић, начелник прве класе ср. јасеничког окр. подунавског, за начелника прве класе среза жичког округа рудничког.

г. Војислав Павлићевић, јавни правозаступник из Београда, за начелника прве класе ср. јасеничког окр. подунавског.

г. Панта Стевановић, срески начелник у пензији, за начелника друге класе среза жупског окр. крушевачког.

г. Новак Симић, среска начелник у пензији, за начелника друге класе среза нишавског окр. пиротског.

г. Јеремија Плевљакушић, порезник смедеревског пореског одељења, за начелника треће класе среза трнавског округа рудничког.

б, Пензионисани

г.г. Јоксим Јоксимовић начелник треће класе окр. топличког, Драгољуб Јовановић начелник друге класе окр. тимочког, Драгутин Тодорић начелник прве класе ср. нишавског округа пиротског, Живојин Стојановић начелник треће класе среза жупског округа крушевачког, и Витомир Јестровић начелник треће класе среза жичког окр. рудничког; сви на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда.

в, Отпуштени

г. Сретен Којић начелник прве класе ср. трнавског окр. рудничког, на основу § 76. зак. о чинов. грађ. реда.

ЛУДИЛО ИЛИ СИМУЛАЦИЈА?

(СИНОВАЦ УБИО СТРИНУ)

Један случај симулације душевне болести, после извршеног хотимичног убиства без предумишљаја

од

Dr ВОЈ. М. СУБОТИЋА — МЛАЂЕГ

секундарног лекара у болници за душевне болести.

> „En général rien n' est plus difficile à simuler que la folie“.
>
> *Dr Marcé.*
>
> „Der Simulant gleicht dem Schauspieler, aber er muss Dichter und Schauspieler zugleich, ja noch mehr, — er muss beständig Improvisator sein!“
>
> *Prof. Dr Krafft-Ebing.*
>
> „Notorische Simulanten sind häufig genug erblich defekte, belastete Individuen“. —
>
> *Prof. Dr Krafft-Ebing.*

У страном свету, где и лаици могу лако набавити и читати психијатриске списе, дешавало се, да кривци, на основу онога, што су читали о душев. болестима, симулују душевна обољења. Било је тако вештих симуланата, да је муке и труда требало, док се могло доказати, да то није душевно болестан човек, него симулант. — Срећа је само, што је за симуланте веома тешко, управо немогуће, да буду у својој симулацији *природни*, онаки, какви су заиста душевно болесна лица: „*У опште од свију симулација, најтеже је симулисати душевне болести* (Marcé)“. — У своме престављању, да су душевно болесни, симуланти обично падају у грешку да *претерују*: мисле н. пр. да је свест душевно болеснога, апсолутан контраст свести умно здравога лица. Отуда долази да симуланти претстављају апсолутну немоћ говора, изговарања, писања, читања, рачунања, да се показују заборавни, и као да се ничега не сећају; да праве гримасе, и тако глупо-смешно лице, како умно болесни никад не праве, слично игри глумца, који не уме верно да престави умно болесног човека. — У учебнику (од 1862. године) славнога и признатога научника француског, психијатра Dr Marcé-а, који је на жалост и сам, у својим четрдесетим годинама био душевно оболео, и у лудилу себи живот одузео, налазе се следећа, веома лепа размишљања о овом предмету. Тамо се вели: „Лица, која хоће да се преставе, као душевно болесна, полазе са погрешног *популарног* гледишта, да су све радње умоболних екстравагантне и бесмислене, да су њихови говори без икакве везе, да не могу ни две паметне речи одговорити на стављена им питања“. — „Услед тога, таква лица направе се смешнима, у свему афектирају, и обично се труде да њихови одговори буду апсолутно супротни стављеним им питањима. Тако н. пр. ако се питају колико им је година, шта су, чиме се баве, где станују, они дају са свим апсурдне одговоре, састављене из речи, које су им случајно на памет пале, и престављају се, као да ништа не разумеју, па ни *смисао* стављених им питања! Тако што год не бива чак ни код акутних психоза. Луд човек, ма како било његово душевно стање, кад већ по нешто хоће да говори, ипак одговара на нека од постављених питања, особито кад питач уме да пробуди код њега пажњу. Истина ови одговори могу бити измешани и са којом делирантном идејом, без везе и смисла, али ипак има по нешто, што стоји у вези са сâмим питањима. — „Ако се симулантима дâ да пишу, читају; ако им се дâ новац, да кажу његову вредност; ако се питају колико је сати, који је дан, месец, година, онда се од њих чују само апсурдне фразе, без смисла и везе, у опште говоре и творе *са свим супротно*, него што би требало, и онако, како не би ни један душевно болестан човек учинио“. — Да наведем само један, између многих примера: Проф. Форел у Цириху описао је случај, где симулант на питање: шта је ово (кључ), одговара: увлака; колико је ово прстију (два), одговара: 3, 5; колико је 3×3, одговара: 6 . . . 9; колико је 3×4, одговара 10 и т. д. Из таких „*глупих*“ одговора, дâ се одмах извести закључак, да је то са свим ординарна лаж, *симулација лудила*, јер н. пр. ни најтежа душевно болесна лица — паралитичари — не би за кључ рекли да је увлака! Ове неследствености и супротности, најбољи су материјал за лекара, да може дати своје одсудно мишљење: *симулант!* Симулант, кога је посматрао проф. Форел, и о коме напред говорисмо, извршио је у пијаном стању 2 покушаја убиства у току од неколико сати.

Одмах ухваћен и испитан, признао је дело; доцније је говорио да се ничега не сећа! Посматрањем, на горњи начин, ухваћен је у лажи. — Мишљење проф. Форела о овом симуланту, било је: 1) да се овај човек у времену извршења оба покушаја убиства, налазио *у стању смањене урачунљивости*, а то стање веома је *смањило* (ограничило) код њега *моћ самоопредељења и расуђивања*; 2) да је то стање било условљено пијанством; 3) да он није у времену посматрања био душевно болестан, него да је душевно обољење покушао симуловати; 4) да су етични и морални његови осећаји јако отупљени“. Овога кривца суд је осудио на 3 године робије и 4 године губитка грађанске части.

Које врсте душ. обољења бивају симулисане?

„Неки симулују деменцију; неки слабоумље“ (Marcé). Испитујући ток и развитак „болести“ обично се констатује, да се „болест“ развила баш у времену, када је злочинио дело учињено, или одмах после тога, а то по себи даје права мислити на симулацију. „Болест“ код симуланата стоји увек у узрочној вези са оним, чега би се они веома радо „помоћу своје болести“ хтели отрести, било то да је злочинио дело, војена служба, гли шта друго, што је у опште непријатно. — „Неки симулују једну, или више делирантних идеја; неки опет халуцинације вида или слуха; неки ћуте „к'о што ћуте стене" (Marcé). — Није могуће утврдити правила за откривање симулације у сваком поједином случају: сваки је случај засебна специја, сваки је на свој начин особен, ако баш не јединствен; сваки случај мора бити у свима правцима детаљно испитан, проучен и до најмањих ситница разрађен. Свакојако често је тај посао веома тежак. Иследне и судске власти потпуно схватају ту тегобу. С тога, као и у другом свету, тако и код нас, такова лица, у чије се душевно стање сумња, чије душевно стање треба стручнички испитати, а која су под истрагом или под судом, бивају обично спроведена на посматрање у Болницу за Душевне Болести. — „Захваљујући страху, који у народу влада при помисли на лудило и лудницу, мало је симуланата, који би симуловали лудило! Кад се неко лудим гради, значи да га је на то нагнала велика невоља" (Крафт-Ебинг)!

Данашња модерна судска психо-патологија захтева не само да се утврди, да постоји симулација, него да се докаже и то, да поред симулације у опште не постоји никакво душевно обољење, јер је познат факт, да и душевно болесна лица умеју симулисати и дисимулисати, и да су симуланти eo ipso лица, која су, ако не баш сва, а оно већина њих у правом смислу дефектна, абнормна; да су то лица, која су наклоњена лудилу, ако баш неће да се строго узме и каже, да су већ душевно болесна, као што су то неки научници тврдили, доказујући: *да паметан човек у опште не симулише!*" — Погрешно би дакле било, лица, код којих постоји и душевно обољење, и симулација, прогласити за симуланте, а душ. обољење не узети у обзир. — У осталом, ово је питање још нерешено у науци.

О *дисимулацији* душевно оболелих, т. ј. о претварању да нису душевно болесни, имало би се много писати, али то не спада у круг овога чланка. Да напоменем само, да у литератури има описано неколико случајева, да су са својом веома препреденом дисимулацијом, умно оболела лица обманула лекаре, те су била пуштена у слободу из луднице, као здрава, па су после извршила разна убиства! Та дисимулација била је средство за постигнуће њихова циља. Симулација и дисимулација јесу веома значајне појаве у судско-лекарској пракси.

Случај, који сам намеран у следећем саопштити, симулација је најобичније врсте, врло проста, несмишљено наведена, глупа симулација! Симулант није симуловао неку специјалну психозу, него је само хтео да му се верује, да говори истину, кад је тврдио, да он ипак „*не зна*" да је своју стрину убио, ма да је своје дело одмах по извршењу признао. Он је хтео да симулује *амнезију*, али је ту игру врло рђаво одиграо. — Да пређем одмах на сам случај.

Стојан Перић, 31 г. стар, из Маиловца, окр. пожаревачког, напао је на дан 20. Јуна 1889. г. око 6 сати по подне на своју стрину Стојанку, ударио је секиром по глави, главу јој расекао, и том повредом смрт јој нанео. — *Стојан је одмах, чим је после тога ухваћен, признао, да је стрину убио, али је тврдио, да је није хтео убити, но само ранити по рамену,* а то с тога, да је заплаши, „да му она више не чини зла својим враџбинама" !...

Да би се видело, какве је повреде Стојан својој жртви нанео, навешћу из *секционог протокола* само ово што следује:

....„На уста и на нос излазила је пенушаста течност.

....„Кад сам главу од крви очистио, нашао сам рану са оштрим окрајцима, која почиње од средине леве половине горње ивице потионе кости и пружа се косо на више, поврај врха темена главе к средини десне темене кости. — Рана задата је са репом од секире, она је 15 сантиметара дугачка и 1½ cntm широка, а пресечене су сем меких делова на глави и темене кости. — Опне мозга су пресечене а стражњи део великог мозга је засечен. — Кроз поменуту рану испадала су парчета мозга. — Повреда задата је једним ударцем оштримице са секиром. — ....Прека смрт наступила је услед повреде темењаче, опоне мозга и самог мозга".

Секцију је извршио г. Dr М. Миловановић, ср. лекар, 21. Јуна 1889. г.

(Свршиће се)

ИСТРАГА

VI

О крађи.

(наставак)

За тим ваља исљедник брижљиво и потанко да дозна о оним лицима, чиме се они обично баве, какав им је предживот као и каквим су навикама наклоњени. Исљедник ваља при том да има на уму и то, да једва једина таква индивидуа приликом ухођења, можда није могла да испипа све што би за извршење дела потребно било, те да је услед тога ишла на тај посао и друга, трећа, четврта и т. д. док се није докучило и испипало све. Кад, дакле, исљедник све то има на уму, а за тим поступи у свему онако како му се укаже потреба и како околности буду саме собом доносиле, онда ће он лакше и позитивније доћи до жељеног и правог ресултата.

Вешт криминалиста ће код таких индивидуа лако запазити, да они, готово сви, имају подједнаке или бар сличне манире у своме опхођењу са другима. Невешт и неискусан исљедник ово ће ретко кад запазити. С тога ваља исљедник при испитивању сведока, који имају што о њима да сведоче, да ове испита, е да ли су опазили, да је дотична индивидуа приликом свога доласка у кућу зверала на све стране, е да ли је наваљивала да уђе нарочито у које одељење куће, или се трудила да се ту што дуже задржи, стављајући разна питања и заподевајући такве разговоре, који би се могли односити на извршење самога дела и т. д. Нарочито пак треба да их испита и о томе: е да ли је једног истог дана, или бар другог или трећег, долазило какво друго или више њих лица, која би по говору, понашању, оделу или другим било каквим знацима имале сличности са оним првим.

Са свим је природно да у овоме има великих тешкоћа тим-пре, што се такве индивидуе не обраћају све на једну особу из куће, у којој желе што да расмотре, већ се распитивају код разних особа у кући и прегледају час једно а час опет друго одељење, како би тиме само сваку сумњу од себе отклониле. С тога ваља иследник, у таким случајевима, да испита сву чељад из дотичне куће, па према њиховим одговорима да створи за се извесну комбинацију. Ако се из њиховога одговора даде закључити, да се је доиста у краћем размаку времена пре извршења самога дела, појавило у дотичној кући више сумњивих лица, онда је така околност готов почетак за даље иследњивање извршеног дела. Зна ли се н. пр. да је у једну кућу долазио једнога истога дана један човек, за тим две жене и најзад једно дете и то све под разним изговорима и да за нешто распитају, и ако се при том још добија и њихов приближан опис, онда ће иследник лако моћи силом своје власти а преко својих органа дознати, да ли се је у томе или коме другом месту тако друштво у то време налазило и где је одатле отишло. Ако ништа друго, а оно ће барем то друштво остати под сумњом да је дотичну крађу извршило, те ће исљедникова дужност бити да даље трага и што треба предузима, те да се прави извршиоци пронађу и заслуженој казни подвргну.

Много је теже за иследника да определи почетак своје истраге, кад је на дотично место где је крађа извршена долазио само један човек, или највише њих двојица, да се по томе може пронаћи. Међутим је изван сваке сумње, да само код незнатних крађа долази на дотично место један једини човек, ради проматрања за лакше и сигурније извршење крађе. Изузетак у овоме је онда, ако је крађу извршило само једно лице, које познаје све околности и личне односе у дотичној кући, што готово увек извршују отпуштани млађи. Ако је тако лице, дакле, крађу извршило, онда му и није било потребно да кога ради проматрања шаље, осим ако од онога времена од како је одатле из службе отпуштено, није сувише много времена протекло. Ако је пак то, онда му ништа друго није потребно било, до да летимично дозна, да ли се је, и шта, у тој кући променуло. У таким случајевима има иследник осим наведенога и једну другу олакшицу, по којој може лако крадљивца да ухвати. Крадљивци обично употребљавају такве индивидуе (отпуштене млађе) за своју циљ; јер ови најлакше дају за извршење крађе нужна податке. Тако н. пр. крадљивац пошље дотичног слугу своме бившем газди и овај дошав у кућу представи му (особито ако га је газда на леп начин из службе отпустио) како је изгубио уверење о своме отпусту што му је овај издао, и како му је оно одвећ потребно, па за то га учтиво моли да му сада изда дупликат тога уверења. Поред тога, представи му да је сада без службе и да га моли да му какво место препоручи, и најзад, да га као сиромаха и свога бившег слугу колико толико потпомогне. Том приликом задржавајући се ту подуже, расмотри све, да се увери, е да ли је остало све по старом или се је што изменуло, па за тим оде својим путем и да дотичног крадљивца извести о потребном. Деси ли се за тим у кући дотичног газде покрађа, то онда треба иследник, пошто испита све околности па, дакле, и ту горе наведену, одмах и на првом месту на реченог слугу да посумња и према њему, као таковом, даље шта треба да учини. Наравно, да у томе не треба пренаглити, нити одмах према њему сву строгост закона применути, али га свакако треба под јаку присмотру ставити, како би се лакше до правог ресултата доћи могло. Не докаже ли се у току трагања ништа, онда ваља насигурно знати, да није било претходног расматрања у кући; а ако је крађа такове природе да се без претходног расматрања није могла извршити, онда опет ваља знати да је исту извршило лице, које је преко кога млађег у кући добило потребна обавештења.

Као што, дакле, напред напоменусмо, иследник ваља при истрази крађе своју нарочиту пажњу да обрати на све побројане прилике и околности, те да не би и нехотице какву омашку учинио, и на тај начин целу ствар осујетио а кривца оставио, да и даље оваква недозвољена дела чини.

(наставиће се)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК

Образац за вођење кривичних истрагâ.

(наставак)

Записник претреса

Извршеног над оквив. Исидором Дулићем из Оглађеника, у присуству подписатих грађанâ, па је нађено:

1. кеса од платна и у њој 30 динара у сребру и 10 дин. у никлу;
2. кремен и оцило, и
3. дувањара и у њој један кључ у облику калауза.

Сем овога друго ништа није при њему нађено. Ствари и новац одузети су.

28. Априла 1897. г.

Н. . .

Извршио претрес писар
Славко Шајковић.

У нашем присуству:
Трифун Жарковић.
Мојсило Иванић.

Оверава иследник,
Начел. срески
Илија Марковић.

Бр. 8534.

Решење:

Накнадно узети одмах на одговор окривљеног Дулића, да покаже: од куда му је онај новац у 40 динара и онај кључ, с којим је, без сумње, отворен подрум тужиоца Петра. Ове околности тачно испитати и утврдити, јер оне стоје тесно у вези са казнимим делом. Приликом иследења имати на уму и ову воштану свећу, која је лежала близу кревета окрив. Исидора, по казивању сведока Станојла, јер по гласу полицијског увиђаја, виђени су трагови од воска на разбијеном катанцу, који је бачен близу подрумских врата, из чега се дâ закључити, да је лопов, приликом отварања подрумских врата, упалио воштану свећу, како би лакше и брже могао покрађу извршити.

28. Априла 1897. год.

Н. . .

Иследник,
Начел. срески
Илија Марковић.

Накнадни испит

Исидора Дулића из Оглађеника.

Окрив. за дело из §. 223. крив. зак.

Почет у 3 сах. по подне у присуству подписатих грађана.

I

Пошто си ти Исидоре већ једном испитиван по овоме делу, и ниси хтео да покажеш праву истину, то се позиваш да кажеш, од куда ти онај новац у 40 дин., што је приликом претреса код тебе нађен?

I

Па мој је; добио сам га у варошн надничењем.

II

Код кога си у вароши надничио?

II

Зар је један трговац у вароши. Радио сам код многих; ко ће их све знати.

III

Покажи бар два три лица код којих си радио?

III

Па..., овај.... не могу да се сетим.... Код.... мислим, Петра, неког пиљарина....

IV

А од куд ти овај кључ — калауз — који ти је мало час, приликом претреса, одузет?

IV

Нашао сам га на друму, идући за у варош, кад сам се био из села тамо упутио радн посла. Мислио сам, могу га употребити за мој један катанац, од кога сам кључ изгубио. Изгледао ми је, да ће баш добро „пасовати“ за рупу од мога катанца. Ето, за то сам га узео а не у другој којој цељи.

V

Зар ти ниси видео, да то није прави кључ, већ „калауз“?

V

Знам ја да ли је то прави кључ или није, у то се ич не разбирам. Тако сам мислио, па то је.

VI

Кажи ми, од куд ти оно парче воштане свеће, за које вели твој стриц Станојло, да је видео поред твоје постеље?

VI

То није моја свећа. Можда је мога стрица, па нека се он о томе испита.

VII

Лажеш Исидоре да није оно твоје парче воштане свеће, јер чуј шта о томе твој стриц каже. (Прочитан му исказ сведока Станојла под Бр. 8533). Шта велиш на ово?

VII

Па он може да говори како хоће. Тек ово није моја свећица о којој ме питате. Знам, да мени тако што не треба. Најпосле, ко зна, од куда је та свећица тамо, и ко је у кућу донео. Ваљда нећу ја за цео свет одговарати.

VIII

Како велиш да се зове у вароши онај пиљарин, код кога си надничио?

VIII

Рекао сам ти име и ти си га зар записао. Мислим, да се зове Настас....

IX

Ето, видиш, како лажеш! Мало пре рече да се зове Петар, а сада Настас. Немој врдати, већ кажи праву истину. Ти си похару извршио, па си неком свом познанику ствари продао, а он ти је дао новац, који ти је при претресу нађен. Кажи дакле коме си ствари продао?

IX

О тој крађи ништа не знам. Новац је мој, јер сам га поштено заслужио надничећи у вароши и штедећи од својих уста. Ето, цело село нека каже, да сам читав месец дана био у вароши и тамо радио.

X

Где си отишао у зору 26. Априла кад си из куће изашао?

X

Отишао сам у ливаду.

XI

Твој стриц вели да си био ужурбан и да си имао нека пре̑шна посла. Каква су то била пре̑шна посла?

XI

Ужурбан нисам био, а имао сам до ливаде пре̑шна посла, јер сам тамо био заборавио мој гуњ, па сам хтео да одем до ливаде па да га узмем, како га не би други нашао и узео.

XII

Све што год си до сада казао, слагао си. Не помаже ти извијање. Све околности за ово дело стоје противу тебе. Боље ће бити да све лепо признаш, па ће ти Петар кривицу опростити.

XII

Немам шта да признам. Што сам имао да кажем, казао сам, више нећу да говорим.

Исидор Дулић

Пред нама без примедбе
Тривун Жарковић.
Мијаило Иванић.

Оверава иследник
Начелник ср.
Илија Марковић.

Деловођа, писар
Славко Шајковић.

(наставиће се)

ЛЕП РУКОПИС

Из успомена једног полицајца

од **Л. М.**

(свршетак)

Али тек што сам сео у соби, да размислим шта би требало даље радити, кад рупи у собу келнер пун радости и рече, да је дотична девојка нашла на умиваонику у Донеровој соби сапун завијен у хартију, па га је задржала себи.

Може се мислити, како ми је било. Рекнем келнеру, да ми набави ту хартију.

„Ево, само ово,“ рече он вративши се, па ми даде прљаву, исписану хартију.

„Па опет много више, него што сам очекивао!“

Хартија је била, по изгледу, оцепљена из каквог прописа и ишпартана с обе стране. Руком Фехтхајмеровом, коју сам одмах познао, биле су на првој линији једне стране написане ове речи: „Хајнрих Вернер у А.“, а на следећим линијама старала се нека врло невична рука, да исто то и тако напише.

„Морам још вечерас у А.“, рекох келнеру. — „Кад полази воз одавде?“

„Кроз један са̑т.“

„Врло добро, дајте ми сада да се чиме заложим па ми јавите, кад полази ваш фијакер на станицу.“

„Моја се сумња обистињава,“ мислио сам, оставши сам, „овако извежбану руку може само калиграф да има; сад ћемо да питамо Хајнриха Вернера у А., ко га је учио на овој хартији да пише своје име; јер тај Хајнрих Вернер није више дете, то се види одмах из његовог писања.“

Од М. до А. има железницом мало више од са̑та. А. је мала варошица, где одседнем у гостионици што је одмах до станице, па ту запитам за Хајнриха Вернера.

И он је био гостионичар а бавио се и економијом.

Било ми је да запевам од радости, јер сам се био прибојавао да је може бити овај Хајнрих Вернер само измишљено име.

Ну како је већ било доцкан да га потражим, одем у собу да спавам, па ме онако уморна очас и сан ухвати.

Сутра дан пораним па одмах право Вернеру.

Беше то крупна људина око својих 50 година, врло блага, отворена лица.

Замолим га на две три речи и он ма одведе у гостинску собу, где му одмах покажем дотичну хартију, запитавши га је ли то он писао.

Он се зачуди и рече да јесте.

„Ја сам чудноватим начином дошао до ове хартије,“ — рекох му пун радости, што ми је дотле све ишло за руком, „па бих вас молио, да ми кажете што ближе о особи, која вам је направила овај преглед.“

„Ах, то је био г. Грин,“ одговори Вернер. „Становао је код мене једно две недеље дана и за то време давао овде у А. часове из писања. Па како ме обично не научимо много у школи..., знате, још као дететом морао сам радити у пољу,.... можете мислити да ми је писање било да вас Бог сачува. А г. Грин ми се понуди, да ме научи да се барем лепо потписујем, на што сам пристао и ето отуда ово вежбање.“

Док ми је ово причао, породи се у мени нова сумња; али он ми не даде да је искажем, већ настави:

„У осталом, овде му баш није ишло тако славно; с тога, а и за то, што ме је научио како да се потписујем, писам му ништа платио. Он је пре неког дана отпутовао у В. да и тамо окуша срећу.“

„У В.? А одкуд то знате?“

„Па за то, што сам му тамо морао послати његове ствари.“

„А кад то?“

„Јуче из јутра.“

„На коју адресу?“

„Вилхелму Грину, железничка станица restante,“ одговори Вернер, чудећи се моме понашању.

„Молим вас, да ме за који часак извините, одмах ћу се вратити, да вас још за по нешто питам.“

И одмах одјурим на телеграф — видех већ где је, кад сам ишао Вернеру. Одмах јавим полицији у В. шта сам сазнао и надао сам се поуздано, да ћемо уловити лопова. Јер по моме рачунању, ствари ће још данас тамо приспети, па ће и Грин, односно Фехтхамер, односно Донер доћи да их прими.

Кад сам се вратио Вернеру испричах му за што сам га потражио.

Он се страшно поплаши и једва сам га задржао да не оде да исприча све жени, а можда и млађима и гостима. Сад изразим ону ранију сумњу моју, на име, упитам га, да није Грин захтевао од њега, да и на каквој другој чистој хартији напише своје име, осим на пропису.

Он се мало промисли, па рече да јесте.

„Онда молите се Богу,“ рекох му озбиљно, „да вас ваше учење не стане још много новаца.“

„Како то?“

„Јер се бојим, да сте тиме акцептовали менице, које је та хула написао доцније на чистој хартији, па их можда већ и продао?“

Кад му то рекох, њега као да је гром погодио. Ја сам га блажио, да се не плаши; јер сам већ наредио да се та лопужа ухапси.

„Сад га скроз прозирем,“ најкаше се сиромах, „као и то, за што ми је нудио час ову час ону ствар да купим, жалећи ми се на оскудицу. То су извесно биле крадене ствари! За то и Томи нема златног сахата, а он му је поучавао сина у писању! Ах, лопужа једна!“

По овоме сам одмах знао, да нам је тица сигурна. Јер значи, да је Грин у своје кофере сместио и доста крадених ствари, па ако је и намеран да бежи у иностранство, неће то учинити без кофера, већ ће доћи по њих на станицу у В., а ту ће пасти у клопку.

За тим сам о свему известио мога шефа, а остатак дана провео у истраживању даљих кривица Гринових. Он је још доста ствари покрао од разних лица, којима је долазио у кућу, али што се тиче меница, са акцептом Вернеровим, моја се сумња за тада не обистини, јер се ни једна не појави.

У вече око 6 сати добијем из В. жудно очекивану депешу: „Грин и друг ухваћени. Сав новац је код њих нађен.“

Доцније сам сазнао, да Грин није дошао лично по своје ствари, већ је послао свога друга, који је по мојој депеши ухваћен и одмах све признао, па и да је лопову право име Лухтинг, да је био учитељ, па је због прљавих руку отпуштен, после чега је отпочео овај нови занат и до сада врло срећно оперисао. Он је превсиноћ дошао том свом другу, кога је раније познавао, да су се договорили да му он донесе ону депешу и тако извршили покрађу. За тим су се прерушили, метли лажне браде и власуље па отпутовали у В. да сачекају Лухтингове ствари из А. Ухваћени друг казао је где се налази Лухтинг, те су и овога ухватили и нашли код њега не само оних Раутерових 40.000 талира, него и још други новац, за који Лухтинг показа, да га је добио за Вернерова три акцепта, које је, како сам ја и ценио, продао, а осим тога продао је и још неке друге украдене ствари. Акцепте од 500, 300 и 100 талира продао је у Ф. близу А. неком кајишару са 75% одбитка, из чега се види, да је кајишар знао какве су то хартије.

Раутер добије натраг сав свој новац, са остатком су неплаћене Вернерове менице — а што се тиче оних многих ствари у коферима, као златних сатова, ланчева, прстења, гривана и т. п. полиција је била у великој неприлици, тако да је морала на послетку прибећи Лухтинговом памћењу, те да се раздаду онима, чије су биле.

Лопов је за своју кривицу одробијао неколико година, а његов саучесник је прошао са затвором, јер није био толико компромитован.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

ВЛАДИМИР ЋИРИЋ

варалица, лопов и коцкар.

Тек је у 17. години. Тако млад, па тако препреден и одважан на зла дела. Где год је у коме кварту био ухваћен, мењао је своје име и презиме. Називао се: Светислав Цветковић, Ћира-Ћирко-Ћирковић и тек је на послетку признао своје право име и презиме: Владимир Ћирић. Погледајте га добро. Поглед му је оштар, чисто пресеца. Нос мало повијен, усне стиснуте а уши мало подуже. У опште цео тип има у себи нечега одвратног, смелог и препреденог. И јесте и смео и препреден. Колико је он превара учинио, колико је њих на разне начине обмануо, ни броја се не зна. Ми ћемо изнети овде само неколико случајева, ал' ће и они бити довољни, да наши читаоци виде овог неваљалца у правој његовој слици — у његовим делима:

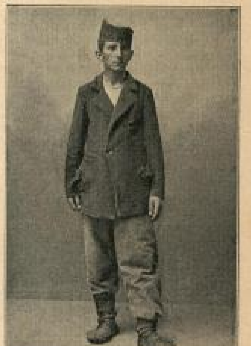

15. Фебруара тек. године под именом Светислав Цветковић, дошао је у дућан Петра Пејића трг. овд. и то онда, кад Петар није био у дућану, и његовом једном момку предао цедуљицу ове садржине (лист из нотеса лекарског, на коме је у врху штампан месец *Август*).

„Г. Г. Бојовићу и Пејићу, пошаљите ми 5 к. кафе од *најбољу* пошто ја таку не држим и рачун пошљете за новац по твог дечка одма за г. Попса лекара, тражите“. Разуме се, да је на овај начин предигао 5 кила кафе од ону „најбољу“...

14. Фебруара тек. год., око 10 сахати пре подне, дошао је у радњу Максима Пинкаса-Штајна и представио се као Светислав Цветковић из Крагујевца, па је тражио ћебета за покривање, говорећи, да га је газда послао. Молио је, да се изабере два-три комада од „доброг квалитета“ па да момак с њиме понесе и кад изабере, вели, газда једно, платиће му по цени. Пинкас му је поверовао. Одабрао је три добра ћебета и послао их по момку с Владимиром, да „газда“ његов изабере и плати. Кад је Владимир био са момком у улици „Стари телеграф“, застаде пред једним авлијским вратима и узе од момка сва три ћебета, говорећи, да ту мало причека, а он ће их газди своме показати. Момак му предаде ћебета, а Владимир уђе у авлију, па је на друга врата изишао у побочну улицу и — нестаде га. Доцније, видео је момак да је преварен, ал' од варалице ни трага ни гласа.

10. Фебруара т. г. дошао је овај исти Владимир у радњу Павла Балтожана која постоји у балканској ул. бр. 37. и затражио од његовог дечка, по цедуљи, на којој је самог Павла потписао, дувана у вредности 23·80 динара. Дуван је узео и отишао. Истог дана Владимир је отишао у дућан Николе Д. Кике трг. овд. и предао му од стране Павлове цедуљу ове садржине: „XI—II—97 год. Г. Николи Д. Кики. Молићу дајте момку у ваш џак 25 кила џајлон кафе и то по исту цену као и пре што сте ми дали, сутра пошљите цео рачун да платим, имам пет до шест к. џајлон али удара на гас, не знам да ли сте ми тако дали гашњиву, или је момак просуо гас“... И ту је кафу предигао и продао извесним бакалима.

11. Фебруара тек. год., око 4 сахата по подне, дошао је у радњу Светозара Стојадиновића, па је тражио мустре од кафе. Упитан, за кога тражи мустре, одговорио је, за Јована Здравковића бакалина код „Две буле“. Пошто му је Светозар дао тражене мустре отишао је, па се после четврт сахата вратио с цедуљицом, од стране Јована Здравковића, са овом садржином: „Г. Тозо дајте ми од „ову“ кафу 15 кила по 3 и 20 али будите стрпљени за новац до суботе јер сам дао данас 130 динара за дуван, ако немате рачуна за гас узећу канту од Саве за данас. Ваш Јов. Здравковић, бак. овд. — Г. Тозо, дајте ако може сандук гаса по 16 и 60 и који ћу одмах узети од вас 15 к. од 3 и 60 одма и то да узмем“. На тај начин, предигао је од Светозара 15 кила кафе и 15 кила гаса, јер је Јован био муштерија његов па није ни могао посумњати да ће бити преварен. Што је чудновато, и што пада јако у очи то је, да су цедуље подешаване тако, да одговара рукопис ономе, у чије се име еспап тражи, и што је до ситнице обележен у њима однос, који влада између једног и другог у трговачким пословима.

7. Фебруара тек. год. дошао је у радњу Јеремије Томашевића абаџије овд. Ту се представио као бакалски момак и тражио је, да његов момак понесе који пар одела, јер, вели, хоће газда да ми купи. Јеремија не слутећи на какву превару, изабере шест пари доброг одела и преда момку, да носи код „газде“ Владимировог. Владимир је тога момка вукао којекуда по вароши, док га није довео на тркалиште. Дошав до неке авлије, Владимир рече момку да ту причека, док он газди јави. Није прошло ни неколико тренутака, а он се врати и рече момку: дај ми одело да покажем газди. Узе одело и уђе дубље у авлију а момак остаде пред вратима авлијским. Прође кратко време у очекивању. Владимир се врати и рече момку: ова четири парчета добра су и таман за мене, а ова два су кратка. Него брже отрчи у дућан и донеси ми мало дуже. Газда чека. Молим те, жури се, да се не попишмани“. Момак узе она два парчета па у трк појури у дућан. Кад се вратио са „дужим“ парчетима, Владимир је био већ — оладио.

Ево, ово су само кратке сличице његових многобројних превара. Он и ове преваре није сам вршио. Имао је вредног помагача, такође вештог и препреденог друга Владимира Танацковића, чију смо слику већ донели у нашем листу. Доносећи и ову слику, наша је намера, да је трговци, занатлије, бакали и т. д. добро запамте и имају увек пред собом, како не би били преварени и оштећени.

АДАМ ИСАИЛОВИЋ, звани „Чакар“

коцкар и лопов.

Познат је и обележен као лопов и коцкар. Родом је из Београда. Зашао тек у 23. годину. Заната не зна. Био је 6 месеци у војној музици. Немирна његова нарав и разуздан дух, одвели га у право његово друштво. Оставио војску, па се одао старом свом послу.

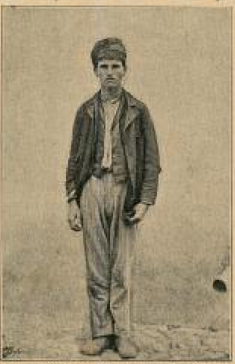

О породици његовој зна се само ово:

Отац му је Димитрије. Био је лончар и умр'о је пре годину дана. Има брата Живорада о коме се не зна где је.

Адам је средњег раста; дугуљастих образа; плавих очију, обрва, косе и брчића. У лицу бубуљичав.

Дрзак је, препреден и лукав. Небројено пута био је кажњен због скитње и омањих крађа. 1895. год. кажњен је судски на годину дана затвора због крађе ствари Цветку Стевановићу кафеџији код „три кључа“, и крађе џакова Јакову Левенсону. Крађу ових џакова извршио је у друштву са Владимиром Чолићем — Марићем такође коцкаром, са којим је заједно и осуђен. Осуду је издржао и сад је слободан. У слободи својој смишља нове крађе, па по свој прилици, какав му је суров карактер, може постати и разбојник. Он је имао и своју дружину, којој је био једини задатак: крађа. Један члан те дружине Адамове, Тихомир Дукић, звани „Шубаран“ (чију ћемо слику донети у једном од идућих бројева) извршио је крађу новаца Николи Димитријевићу хлебару. Живом истрагом полицијске власти, похватана је цела ова дружина, у којој су били и чувени лопови и коцкари: Никола Штрбић, звани „Опра“; Петар Петровић „шишлијче“ и Немања Живојиновић. Као вештог лопова и коцкара, ми смо Адама уврстили у ред његових другова и приказали га овде на овоме месту, да га се сваки чува, јер је тако извежбан, да ће, што оно веле, човеку из очију украсти.

КОЦКАРСКИ — ЕГАВАЧКИ — ЈЕЗИК

У САСТАВЉЕНИМ РЕЧИМА

Добар ајдук	Готиван горак шатравац
Жена у апсу	Треба у шатронџи
Отац украо прстен	Кевац гепио најљаван
Имам дувана	Цањам пљуваљац
Удри у главу	Баштај у кању
Играј карте	Тракај шуштавице
Бог је добар	Готивац готиван
Немам мајке	Ницам кеву
Приметио сам жандарма	Жаракам порлјата
Тражим паре	Џуњам ловине

УБИО ОЦА

Решењем првостепеног ћупријског суда од 23. Јуна т. г. № 9356. стављен је био под суд, у притвор и оков, Милутин Милошевић тежак из Сења, за то, што је ноћу између 10. и 11. Јуна ове године, пред кућом ударио секиром по глави свога оца Милосава, од кога је удараца Милосав после 4—5 дана умр'о те је овакном радњом својом учинио кривицу која се казни по § 157. кривичног законика, а попредно и *више дужности*.

Оптужени је Милутин подпуно признао своју кривицу да је оца убио, али се бранио, да је то учинио за то, што га је отац тукао и јурио од куће.

Општински суд а и мати оптуженог Милутина — Катарина, навели су, да је Милутин душевно болестан, али овим исказима није се могло вере поклонити, пошто је актом ћупријске окружне болнице — где је Милутин био на посматрању — утврђено, да се на оптуженом Милутину, за време посматрања, нису могли никакви знаци душевне болести приметити, но шта више, да је покушао да окон скине и из болнице умакне, што му је спречено било.

Суд му је признао од олакшавне околности признање и добро владање, и што је на ово дело изазват хрђавим поступком свога оца, јер га је злостављао, што је и сведоџбом сведока утврђено.

Са изложенога првостепени суд ћупријски осудио га је на *20 година робије у тешком окову*.

Заиста, ако има кривице у поступку очевом, опет син није смео с мести с ума више дужности које према родитељима својим има, и тиме учинити дело, које илуструје само покварену његову душу и зликовачки карактер.

ТРАЖЕ СЕ

Радивоје — Димитрије Влајковић овд., редов III. чете I. батаљона III. пешад. пука „Цара Лазара“, удалио се је од војника приликом паљења олова на стрелишту 10. овог мес. у подне, па се још у команду јавио није. Од одела — ствари — државних однео је са собом: 1 мундир, 1 панталоне, 1 шињел, 1 капу-шајкачу, 1 оковратник, 1 пар веша, 1 пар цокула и нож пушке М. 80. год. серија И № 3745. Чини се пажљивим све полицијске власти да живо у свом реону потраже Радивоја, па пронађеног спроведу III. пешад. пуку „Цара Лазара“ с позивом на № 3643.

Милисав Тошић—Ћенда из Радоваца притвореник ужичког окр. суда, који је због убиства осуђен на 20 год. робије, прошле ноћи провалио је апсану судску и из апсе у окову побегао. Милисав има око 40 год., омален, црномањаст, округлих образа, малих, црних бркова, оштра погледа, врска кад говори, на себи носи кошуљу, гаће, зубун, опанке и шајкачу. Наређује се тражење. Ако се пронађе у Београду, упутити га управи с позивом на Бр. 22353, иначе начелству окр. ужичког с позивом на № 11005.

Драгољуб Милојевић, скитница из Јагодине, пресудом првост. суда за варош Београд од 20 пр. м. № 15070 осуђен је на 3 год. затвора због дела из § 221. крив. зак. Драгољуб је побега из судског притвора. Наређује се тражење. Нађеног упутити управи града Београда с позивом на № 22603.

Непознати лопови, ноћу између 9. и 10. ов. мес., украли су Јеврему Ђурићу из Врнчана два вола, који су на пољу код колибе били на преноћишту. Волови су средње величине. Један длаке беложућкасте, а други сивозелене и на левој плећки позади има младеж (белегу). Оба су стари по 9 година. (Акт управе града Београда № 22524).

Мара жена Теје Белеуца, фамулуза школског из Удовица, побегла је од мужа 15. ов. м. са неким Живком Чолићем слугом тамошњим, и однела је све кућевне ствари и 20 динара у новцу. Мара је омалена, дежмекаста, има 58 година. Очију је смеђих, у лицу бела, носа правилног, уста умерених. При себи има неке старе буквице под именом „Ката“, а поред мужевљевог презимена презива се и „Пиитер“. Ко је пронађе да је упути начел. среза смедеревског с позивом на № 15738 или управи града Београда с позивом на № 22718.

РЕЦЕНЗИЈЕ НА „ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“

„Одјек“ у своме 199. броју од 18. тек. месеца доноси о „Полицијском Гласнику“ ово:

„*Полицијски Гласник*“ тако се зове лист који уређује г. Н. Димитријевић, и од кога је изашло већ 10 бројева. Нисмо хтели да хитамо с нашом оценом, чекајући да се уверимо како ће се лист уређивати те да ли ће одговарати своме задатку. После десет бројева пак можемо без бојазни изрећи наш суд о „Полицијском Гласнику“: „Полицијски Гласник“ потпуно одговара своме задатку да подмири потребу, која се давно осећала. Полицијски чиновници наћи ће у њему поуке и упуства за рад, а и шира публика моћи ће се зауставити на којим интереснијим чланцима из „Полицијског Гласника“. На њему ради и наш одлични и уважени криминалиста, г. Таса Миленковић. Техничка израда, штампа и илустрације, је изврсна. Ми га топло препоручујемо нарочито људима из административне струке.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Од готових слика за наш лист, имамо још слику г. Мих. Кр. Ђорђевића, министра на расположењу. Ми смо обећали у првом нашем броју, да ћемо са биографијом донети другу његову слику, пошто се прва датира из млађих година г. Ђорђевића. Реч морамо одкупити. Даље, имамо слике г. А. Пантовића начелника министарства унутр. дела, г. Ристе Бадемлића управника града Београда и г. Свет. Јањића бив. инспектора министарства унутр. дела а сада начелника минист. правде. У идућим бројевима донећемо редом ове слике, ма да су неке промене учињене. Постараћемо се, да добијемо фотографије и других личности, чије ћемо слике такође у нашем листу донети.

Неки наши скупљачи још у почетку излажења „Полицијског Гласника“ писали су нам, да шаљемо лист именованим лицима, означеним у послатом списку. Том приликом известили су нас: једни, да се претплата прикупља, а други опет, да је претплата покупљена. И од једних и од других има, који нам ни до данас новац не послаше а ми лист редовно шаљемо по поруџбини. Молимо их, да то учине одмах, јер у скоро имамо велику поруџбину слика да исплатимо, која и велику суму новаца засеца.

Отварамо рубрику за похвалу жандарма и осталих државних службеника, који се буду у службеној својој дужности одликовали каквим примерним делом. За то молимо г.г. команданте и командире појединих одреда, као и друге старешине, да нам одмах доставе такав случај, а уз то пошљу и слику дотичног заслужног органа, како би је, ради угледа осталима, могли у нашем листу донети.

Случајном омашком 10. број „Полицијског Гласника“ одштампан је више од половине са датумом *11 Септембра* а требало је *11 Октобра*. Молимо читаоце, да ову погрешку исправе.

Први и други број нашега листа прештампани су још пре десет дана, и ми смо многим нашим претплатницима, што смо им ове бројеве дуговали — послали. Ко још на те бројеве има права, а није их добио, молимо га, да се јави уредништву преко скупљача коме је и претплата положена. Непосредно уредништву нека се обрате само они, који су и претплату непосредно послали.

РАДИ ЗНАЊА

Јављамо нашим читаоцима, да се у државној штампарији већ у велико ради наша објављена књижица „Полицајац“ са календаром за идућу 1898. годину.

Књижица је удешена за џеп. До сада у њој има ово:

До тридесет и више слика опасних лица, са кратким описом њиховим. „*Кесарош*,“ прича о кесарошима из Тасиних бележака и дневника. *Лоповски језик*, речи из копкаревог говора. *Кратак извод из полиц. уредбе; Упуство за жандарме* удешено по правилима њиховим. *Формула* за полиц. и општинске чиновнике и т. д.

Цела књижица биће скроз занимљива и корисна за свакога. Цена је књизи 1 динар.

Да би знали, колико ћемо штампати од ових књига, молимо наше скупљаче да нам што пре јаве, колики се број у њиховој околини може растурити.

РЕД ПРИМАЊА:

Г. Министар унутр. дела прима: понедеоником, средом и петком, од 10 сати пре подне, до 1 сата по подне.

Начелник министарства прима сваког радног дана од 10—12 пре и од 3—6 по подне.

Инспектор министарства сваког радног дана од 3—5 по подне.

Управник града Београда сваког дана изјутра од 8—9 и кад се врати са рапорта из Двора и министарства од 11—12 а после подне од 3—6.

РЕД ПЛОВИДБЕ:

ПРВОГ КРАЉЕВСКОГ СРПСКОГ БРОДАРСКОГ ДРУШТВА

Из Шапца за Београд понедеоником, средом и петком, у 7 сати изјутра.

Из Београда за Шабац недељом, уторником и четвртком, у 7 сати изјутра.

Из Београда за Дубравицу сваки дан у 6 сати изјутра.

Из Београда за Градиште, средом и недељом, у 6 сати изјутра.

Из Градишта за Београд средом и недељом, у 12 сати у подне.

Из Дубравице за Београд понедеоником уторником, четвртком, петком и суботом, у 11 сати пре подне, а средом и недељом у $3^{1}/_{2}$ сата по подне.

ИЗРАЂУЈЕМ НАЈБОЉЕ И НАЈЈЕФТИНИЈЕ

УНИФОРМЕ ЗА ПОЛИЦИЈСКЕ ЧИНОВНИКЕ

КРОЈ И ИЗРАДА ИЗВРСНА.

Највеће стовариште за спрему, као што су: капа, нарамњак, сабља, кајас, темњак, рукавице, мамузе, несесери за пут и за јело, чутурице и т. д.

Најновији ценовник и мустре шаљемо на захтев бесплатно. — Молимо за што веће поруџбине

МОРИЦ ТИЛЕР И КОМП.

ДВОРСКИ ЛИФЕРАНТИ

Њ. В. Краља од Србије, Њ. В. Цара и Краља Аустро-Угарске, Њ. В. Краља Грчког, Њ. В. Шаха персијског,
Њ. В. Престолонаслед. грчког и Њ. В. Надвојводе Јосифа.

Београд, Краљ-Миланова улица (Теразије) бр. 9.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 13. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 1. НОВЕМБРА 1897. ГОДИНА I.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. — Претплата се полаже у Београду код Уредништва „Краљ-Миланова ул. бр. 16. Теразије“ а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. — Цена је листу на годину 20 динара, на по године 10 динара. За иностранство на годину 30 динара. За писаре при начелствима, практиканте у опште, општинске писаре оних општина које су већ претплаћене и за жандарме, у пола цене. Поједини бројеви не продају се. — Рукописи не враћају се. — Писма само плаћена примају се. — Огласи примају се по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

МИХАИЛО КР. ЂОРЂЕВИЋ

МИНИСТАР НА РАСПОЛОЖЕЊУ — БИВ. МИНИСТАР УНУТР. ДЕЛА.

За потпуну биографију г. Ђорђевића, требало би више простора но што наш лист може да да. Ми ћемо овде само у кратким потезима изнети неке појединости из његова живота.

Г. Мих. Кр. Ђорђевић, рођен је 1850. г. у Крагујевцу. Тамо је учио осн. школу и нижу гимназију. Вишу гимназију и правни факултет свршио је у Београду. — Одличан у правним наукама, обратио је на себе пажњу Његовог Величанства Краља Милана, који је даровите и спремне људе на сваком кораку потпомагао. Њ. В. Краљ Милан одликовао је г. Ђорђевића за свога питомца и послао га на страну, да се код чувених немачких и француских професора упозна што боље са правним и државним наукама.

Био је по том на универзитетима у Минхену, Хајделбергу, Бону и Лајпцигу, где је са најбољим успехом полагао испите из трговачког и меничног права. Жудан науке и што темељнијег образовања, хтео је да се упозна са француским законодавством. На универзитетима у Кану (Нормандији) и Паризу, г. Ђорђевић је црпео за себе што више знања, и радио је озбиљно на својим студијама као и у Немачкој.

По свршеним наукама, настаје нова епоха у његовоме животу. 1875. год. ступио је у државну службу као писар III кл. суда вароши Београда. После онога настаје низ промена у његовом чиновничком животу. Био је хонорарни проф. трговач. и менич. права на В. Школи. За тим писар II кл. минист. правде; па онда судија у Смедереву, и најзад, судија суда вар. Београда.

Тај кратак период његове службе провлачио га је кроз све гране нашег држав. устројства и његове администрације. Крајем 1880. год. заменио је судску струку са дипломатском. Био је секретар IV кл. при посланству у Цариграду. Пошто је добио унапређење, године 1882., отпуштен је из државне службе. Прави узрок отпуштању г. Ђорђевића из државне службе, била је једна критика у листу „Самоуправи“ на малу студију г. Милана Ф. Христића, у часопису „Отаџбини“ под насловом „Наша дипломат. струка“.

Као независан човек отпочео је 1883. год. у Београду своју адвокатску праксу. Од тога доба настаје и његово учешће у политичким, јавним радовима. Образован, сталне воље и чврстог карактера, био је почаствован избором народнога посланика у скупштини, а одликован је и тиме, што је био и владин посланик. Његови говори у сесијама скупштинским, привукли су пажњу и образованијега света и били су уврштени међ’ најбоље говоре нашег парламента.

1890. год. као народни посланик и адвокат, постао је Министар Правде, а 1891. промени портфељ и постаде Министар Иностраних дела. За тим 1892. год. понова дође за Министра Правде. Ну на томе месту није дуго био, јер је концем исте године отишао у Париз као изванредни посланик и пуномоћени Министар Србије. У Паризу је над њим извршио атентат чувени анархиста Леотија. Од добивене ране боловао је пуних шест месеци. Овај догађај узнемирио је све више париске кругове, јер је г. Ђорђевић код њих био омиљена личност. Заузимањем владе француске, први париски лекари лебдили су над њим, да му живот спасу. Нека им је свака хвала, они су га и спасли. По оздрављењу вратио се у Србију, где је остао на расположењу владе. Октобра 1894. понова је дошао за Министра Правде. Почетком 1895. год. иступи из кабинета и остане на расположењу владе. Крајем прошле 1896. постане Министар унутрашњих дела, а 12. пр. месеца опет на расположењу владе.

Од књижевних радова његових излазили су чланци у часопису „Отаџбини“ за 1874. и 1875. год.: „О трговачким друштвима“, „О постанку и значају менице“. У правничком листу „Порота“: „Енциклопедија права“ и други стручни и политички чланци.

Од одличија има г. Ђорђевић: Таковски орден I степена са лентом; Белог орла V степена; црногорски: Данила I степена са лентом; бугарски: За грађанске заслуге са лентом; француски: Почасне легије II степена са звездом; белгијски: Леополда I степена са лентом; португалски: Христа са лентом и луксенбуршки: велики крст са лентом.

Као министар унутр. дела г. Ђорђевић је спремао да изврши многе корисне реформе у нашој полицији.

Својом министарском препоруком, он је допринео опстанак и бољу будућност нашем листу, на чему смо му веома захвални.

ЛУДИЛО ИЛИ СИМУЛАЦИЈА?

(СИНОВАЦ УБИО СТРИНУ)

Један случај симулације душевне болести, после извршеног хотимичног убиства без предумишљаја

од

Dr ВОЈ. М. СУБОТИЋА — МЛАЂЕГ

СЕКУНДАРНОГ ЛЕКАРА У БОЛНИЦИ ЗА ДУШЕВНЕ БОЛЕСТИ.

(СВРШЕТАК)

У детаљно описивање истраге, и самога тока суђења на претресу, нећу се упуштати.

Главно је да споменем, да је суд ово дело квалификовао као хотимично убиство без предумишљаја, и да је на дан 4. Јануара 1892. г. пожаревачки суд осудио Стојана на 20 год. *робије у тешком окову*. — Његов бранилац (г. адвокат Радуловић), заступао је гледиште, „*да је Стојан убио вештицу и врачару*, јер је био убеђен, да је његова стрина била *нечиста жена* и да има *моћ, да овакота чинима залуђа и умори*, и да с тога треба да је убије, а по томе је закључио, да је Стојан убица из §. 53. крив. зак. а не из §. 155. истог зак., јер, вели он, који ће човек здраве памети доћи на мисао да жену врачару убије, те да се њених враџбина на такав начин курталише и он и његово село?!... *Стојан*, вели он, *није човек здраве памети*, и по томе не може бити ни урачунљив за ово дело“. — Услед овога Апелациони суд наредио је, да се Стојан подвргне лекарском прегледу. — Управник окр. пожаревачке болнице, г. Д-р Станојло Вукчевић, дао је мишљење (6. Априла 1892.), „*да Стојан није душевно болестан, већ здрав*“. — Накнадно (21. Септ. 1892. г.) г. Д-р Ст. Вукчевић и г. Д-р Петика, дали су заједнички једну сведоџбу. Из ње вадим најзначајнији део:

„**Душевно стање.** Од како је Стојан ступио у болницу, па све до данас (т. ј. од 7. Авг. до 21. Септ. 1892. г.) био је потпуно миран и присебан. Ни једнога јединога знака од душевне поремећености није се показало код њега. На свакодневна посматрања и препитивања, Стојан је свагда одговарао логично. При томе се примећавала само нека морална утученост, сигурно због учињеног дела, и с тога, што је у притвору. — *Мишљења смо*: да је Стојан сада потпуно здрав и телесно и душевно; али у исто време мишљења смо: да је *могућно*, да је Стојан, под притиском празноверица, могао доћи, за часак, у тако душевно стање, да *несвесно* изврши убиство“.

Услед оваког мишљења, Апелациони Суд наредио је, 28. Октобра 1892. год., да Главни Санитетски Савет дâ своје мишљење о томе: 1.) „Да ли је оптужени Стојан, у време дела, био свесан своје радње или не; 2.) да ли у опште, по науци, празноверица може за часак да произведе тако душевно стање, да је човек несвесан своје радње, т. ј. 3.) да ли је празноверица каква душевна болест, и ако је у каквом је степену, и 4.) да ли је такав човек свесан своје радње, да му се казнимо дело може урачунати у кривицу, или је он своје радње несвесан, и по томе за казнимо дело неурачунљив §. 53. кр. зак.“ — *Гл. Санит. Савет* није дао одговор на ова питања Апелационог Суда, него је (18. XII. 1892. г.) донео ову одлуку: „Како досадашњим лекар. посматрањем није примећено, да је оптужени Стојан душевно болестан, *а међутим је истакнута сумња, да је он ово убиство извршио у несвесном стању*, то, да би се могло начисто определити душевно стање здравља оптуженога, треба га упутити у болницу за душевне болести, где ће се моћи тачно посматрати“. — Услед оваког мишљења Глав. Санитет. Савета, Стојан буде спроведен у Болницу за Душевне болести, где је примљен на дан 5. Јануара 1893. г. са актом начелника среза пожаревачког, № 21.894. — После свршеног посматрања издата је суду ова сведоџба:

Лекарска сведоџба.

Лекарска стална комисија, одређена актом Г. Министра унутрашњих дјела од 10.—XI—1892. г. С№ 8449, прегледала је Стојана Перића, доба 31 год., тежака из Мајловца, окр. пожаревачког, притвореника првостеп. пожаревачког суда, због убиства своје стрине Стојанке, жене пок. Милије Мијатовића из Мајловца, који се налази на посматрању у Болници за Душевне болести од 5. Јануара ове год., те да се одреди, прво: да ли је Стојан душевно здрав, — друго: да ли је убиство извршио у душевно болесном стању?

Првих 15 дана Стојан је изјављивао, пред лекарима, да не зна, кад је, како је, где је, и на који је начин убио своју стрину, јер је био „*пострадао*“, ништа „*о себи није знао*“; пошто је оздравио „*људи су му причали*“, да ју је убио близу своје куће, ударив је сјекиром по глави, па кад они тако причају „*ваљда је тако и било, јер они нису били пострадали*“.

Крајем Јануара, изјаву о убиству своје стрине замјенио је следећом:

„По смрти мога стрица, стрина је бацала вражбине на моју кућу, од њених вражбина разболео сам се у грудима и стомаку, боловао сам ово два мјесеца; са вражбинама хтјела је да ја умрем. Да би свој живот одбранио, ја сам је убио: *био сам при памети; нисам био луд, као што ме општина гради, она хоће да ми помогне да будем што мање осуђен*“.*) — „Молим вас, спроведите ме под суд, волим робијати 20 година, него вјечито остати у лудници“ — овим је речима више пута мољакао лекара, додајући ове разлоге: „Волим на робији него у лудници живети, јер на робији, пошто издржим своју осуду вратићу се кући, а може бити да ћу се прије осуђеног рока вратити с робије путем милости“. А такође је изјављивао више пута лекару и ову жељу: „Волим вјечито остати у лудници него за колац — стрељање; свакоме је човеку мио живот; ако не бих био код своје куће, био бих у лудници, опет с' људима, имао бих шта да радим. Волим овај свет него онај; отуд се нико није вратио, да нам прича како је, — ја знам да се само на овом свијету живи“. Уз ово је обично додавао ове разлоге: „Боље је за мене да останем овдје у лудници, да слушам овдје, колико ми се повјери, него сад после 4 године да идем на робију од 20 година, и да носим гвожђе: ја сам слаб, од гвожђа могу ми ноге пропасти, и могу и умријети на робији чекајући помиловање“.

Од 10. Марта замјенио је предходну изјаву следећом: „Јесам убио стрину нехотично, хтео сам је заплашити, што ми је вражбином учинила те сам боловао два мјесеца, *нисам био при памети кад сам тако неваљало дјело учинио*“. Почетак и ток двомјесечне болести описује овако: „Кад сам мртвог свог стрица чувао, казала ми је стрина — ми смо двоје сами били — да јој завучем руку под појас, те да видим како јој срце игра; кад сам јој руку завукао нисам осјетио да јој срце игра, али сам осјетио да ме на један мах удари нека „лалга — вјетар“ од кога сав планух, поцрвенех, очи искезих и клонух као мртав. Сутра дан нисам знао куда идем. Тада сам примјетио, да ми је то стрина учинила, те нисам био при памети. После сам боловао два мјесеца. Осјећао сам неке жигове, као да ме ражњевима боду; житови су почињали од десног рамена, па косо силазили до бедра лијевог, други су почињали од лијевог рамена, па косо силазили до десног бедра, а трећи су попречке преко слабина ударали. Стомак ми се напрегнуо, трбух се испуни, тако се надујем, нити сам мого јести, нити пити, као луд сам ишао. Зној ме пробијао по образу, челу, рукама, леђима, трбуху и ногама. Често ми је наступала помрчина пред очима, о себи нисам ништа знао. Једног дана уз посте Петрове, пред ноћ, ушла ми је стрина у авлију, те је *просула воду, жену вражбину*, ја сам лежао у кревету пред амбаром, чим сам спазио, одмах скочих, дохватих сјекиру и *хтједох је ударити по рамену*, да је заплашим, да не баца више вражбине, да ме се окане, али ми се сјекира *омаче*, те је ударих по глави и одмах је умрла од тог ударца, тако сам је нехотично убио. Одмах сам се упутио у Градиште да јавим капетану шта сам урадио. Како је било доцкан, заноћио сам у Тополовнику, у казани. Сутра дан рано стигао сам у Градиште, испричао сам г. капетану како сам стрину убио, он је заповједио те сам затворен. Стрина ми је била блудница, живела је у блуду 9 година са неким Богосавом Стојадиновићем, који је своју жену отјерао; мој је стриц мајчино млеко пропиштао од Богосава и моје стрине, јер су га више пута тукли; он је од своје куће морао бјежати од њихових ударања. Ал је село мрзило моју стрину због „*блудничења*“ и због „*вражбина*“. Јавио сам се власти само зато, што знам, да се *не може сакрити човечија крв!* Ко призна своју кривицу власт га може да осуди. Нисам хтио због Богосава, „швалера моје стрине“, те вечери остати код куће, чим би дознао да сам му убио „швалерку“, он би мене убио. Чуо сам, доцније, да ме је те вечери тражио да ме убије. — При овом је исказу остао до данас.

---

*) Да ли има суда за ту општинску власт, што даје лажно уверење?!

Д-р В. М. С.

Стојан је признао 22|6 1889. и 4|7 1889. на саслушању пред истражном влашћу, да је убио своју стрину, па је изјавио да ју је хтио *заплашити, те да му не чини са вражбинама*, а није је хтео убити, него му се секира омакла. Ни Стојан, ни отац му, нису тврдили пред истражном влашћу, да је Стојан био душевно болестан кад је своју стрину убио. Истражна власт спровела је Стојана првостепеном пожаревачком суду за убиство Стојанчино на осуду, и то као физички и душевно здрава.

При претресу у првостепеном пожаревачком суду од 4|1 1892. г. Стојан је остао при ранијем саслушању од 22|6 и 4|7 1889. г., и осуђен је на 20 год. робије у тешком гвожђу.

Правобранилац Стојанов, у својој жалби од 7|4 1892. г. упућеној апелационом суду, *први је истакао мисао да Стојан није човек здраве памети, и по томе да не може бити ни урачуњив за ово дело*, јер његов клијенат наводи за побуду на убиство да је учинио ово убиство једино с тога, што је био убеђен, да је његова стрина била нечиста жена, била је врачара, и као таква имала је моћ, да свакот чинима залуди и умори.

У пожаревачкој окружној *болници* Стојан је посматран први пут од 2|3—6|4 1892. год., и нађено је: да је душевно здрав; а други пут је посматран од 7|8—22|9 1892. г. и констатовано је од два лекара: да је физички и душевно здрав, али у исто време дато је мишљење: „да је *могуће*, да је Стојан под *притиском* празноверица могао доћи за часак у тако душевно стање, да несвесно изврши убиство.“

Мишљење лекарско. Стојан се првих дана хтјео представити као да не зна ништа о убиству. Кад је доцније примјетио, да се они болесници, који су у душевној болести какав злочин учинили, „чувају у лудници скоро док су живи,“ признао је да је убио стрину, и да је био присебан, „јер воли робију него лудницу.“ Али кад се је боље размислио сјетио се је, да би био строжије кажњен, ако призна, да је био при свести, и да ју је хтео убити; него отпочне изјављивати, пред лекарима, да није имао намјеру да убије своју стрину Стојанку, него ју је хтео „заплашити“ сјекиром, али се сјекира омакне, те је нехотично убије, и мисли „да није био у памети, као што ваља, кад је такво неваљало дјело учинио,“ јер он „више воли лудницу него колац — стрељање.“

Овакве болести, какве он описује, да му је стрина вражбином натурила, непознате су у интерној патологији и у психијатрији; оне не постоје, он их је сам измислио.

Да је Стојан био у *манијакалном* стању, кад је убиство извршио, не би се могао опоменути тачно, кад је, где је, и за шта је извршио убиство; не би могао *у оном моменту* знати чинити избор, да ли да је „заплаши,“ или да је „убије нехотично“; не би се сјетио, да „онај, ко се јави власти сам, мање се и осуђује,“ не би се сјетио, да се треба јавити власти, „јер се крв човечија не да сакрити;“ не би се плашио од љубавника његове стрине — Богосава! Једном речју, не би знао резонисати — размишљати — рачуне давати себи и властима.

Јако пада у очи контрадикција у издата три увјерења суда општине маиловачке. У првом увјерењу од 11|7 1889. г. Бр. 907. види се, да се је Стојан жалио суду противу Стојане, да му је Стојана стрина учинила, и да иде ко луд; али суд у том увјерењу не помиње, да је приметио да је Стојан доиста луд! Ни у другом од 20|11 1891. г. Бр. 1050. суд општ. маиловачке не каже, да је Стојан био луд, кад је два пута тужио оп. суду Стојанку због „врачарења“, и јавио „*да ће је убити*.“ А у трећем увјерењу од 15|7 1892. год. Бр. 487. суд општински, после убиства Стојанчиног на 3 године, и пошто је Стојан осуђен на робију, тврди: „да је Стојан за време још док није ово убиство учинио, *био сишао са ума* и боловао је душевно, и ово убиство учинио — извршио — у бесвесном стању — лудилу; а ову душевну болест добио је од поменуте Стојане, јер га је иста Стојана таковим учинила са којекаквим њеним чинима и вражбинама, јер се иста Стојана, као такова чинарица и врачарица сматра овде у селу, и сви смо је у селу избегавали и клонили се је као чинарице и *управо страховали смо од ње*. Још и то знамо, да је исти Стојан, пре убиства Стојанкиног, (а то је кад је сишао са ума) *ишао по селу као луд, мумлао, и причао како га Стојанка умори и упропасти*“.[*]

Ово је треће увјерење суда општ. маиловачке без вредности у анамнестичном погледу, а поред тог у контрадикцији је са прва два увјерења ранијих датума, који су ближи догађају били по времену.

Да је Стојан био душевно болестан, **не би казао о себи да је луд**, не би знао тражити „узрок“ своме лудилу, не би знао подизати тужбу противу „проузроковача“ свога лудила, а најмање би знао претити убиством свом проузроковачу. Овако луд човек не умије да расуђује, него само здрав ум — здрава памет.

Да ли је био Стојан у вријеме извршеног убиства своје стрине Стојанке под притиском какве празновјерице, или под притиском какве одушевљене идеје: да село спасе од „страха“, или под притиском каквог користољубља, или најзад, под притиском какве освете, — нама није познато; то зна само Стојан и нико више. Али, како из расмотрених акта, по кривици Стојана Перића, тако и из посматрања од 5. Јануара па до данас, можемо извести закључак:

Да је Стојан Перић *душевно здрав, и да је био урачуњив* у вријеме извршеног убиства своје стрине Стојанке, т. ј. у том моменту није био душевно болестан.

Београд, 29. Априла 1893. год.

Чланови комисије:
Др. Јов. Данић
Др. М. В. Васић управ. болнице
Др. Цвијетић секунд. лекар

Услед оваког, стручњачког, мишљења Апелациони Суд је *осудио* Стојана, и то на 10 година робије у тешком окову (9. Августа 1893 год.).

Распитао сам, и сазнао сам, да је Стојан из казамата **условно** пуштен у слободу својој кући, на дан 11. Авг. 1896. год. — Управа казненог завода јавља, да је Стојан владања врло доброг.

Јасно је, *да је Стојан, кад је убиство учинио, био при памети, да није тада био луд*, он то и сам изреком признаје. Нејасно је, и недовољно је испитано: за што он уби своју стрину? Да ли само из празноверице? Не бих рекао. Биће, да

---

[*] На овоме уверењу потписан је чак и свештеник г. Љубомир Путниковић (!!), поред председника, 2 члана, писара, 15 одборника и 49 грађана, међу којима је било само њих 17 писмених. — Простима и неписменима може се још и опростити, *али г. попу нема опроштаја!* У место да искорењује, он утврђује сујеверство!! Желети је, да га његова претпостављена власт од ове болести излечи.

Dr В. М. Суботић

су ту играли главну улогу неки други обзири, који су остали непознати. Не бих рекао, да је Стојан истину говорио, кад је казао: *„да бих свој живот одбранио, ја сам је убио.“*

Напомена: Оригинална акта добио сам од пожаревачког првостепеног суда.

ИСТРАГА

VI

О крађи.

(НАСТАВАК)

2. Друге припреме за крађу.

Није само ухођење једини посао онога који је у чију кућу упућен; он нема особено прописани посао, већ има све у опште да чини, што не би падало у очи, и што може само у своје време за извршење дела од користи бити. С тога се обично такве индивидуе при своме изласку из дотичне куће, у којој су своја проматрања вршиле, као бајаги забуне и у место да се упуте право ка капији, а оне одлазе на друга задња врата и ту, ако би ова случајно била закључана, браву отворе и све што нађу за потребно и за тили часак припреме, како би им при извршивању саме крађе лакше посао за руком пошао. Од врло је велике важности за таку уходу (проматрача) ако том приликом може да украде какав кључ, или да узме отисак кључа, или барем да кључаницу копира. Опази ли се, дакле, да се каква страна особа, просјак, колпортер и т. д. при уласку своме у кућу, труди да стане у близини врата, или код чивилука где висе кључеви и т. д., онда ваља знати, да је таква особа сумњива и да је се ваља добро причувати.

Особити је пак задатак таким уходама (проматрачима) на селу тај, да вернога и опрезнога пса у оној авлији у којој се има крађа извршити отрују, па за то сваки од њих има увек уза се потребно средство за то. Али како има и таквих врста паса, који из туђе руке неће ништа да узму, онда се они постарају да изнађу начин, како ће такога пса нагнати или приволети да прими спремљени му залогај. Ко год је иоле о овоме разбирао, чуо је врло често, како је баш на толико и толико дана пре извршења крађе „изненадно, случајно и на чудан начин“ верни и добри пас угинуо, што, да се није десило, не би се извесно ни крађа та догодила, јер би он сиромах извршиоцима, исте својом познатом верношћу на пут стао. Према овоме што је до сада наведено у погледу паса, могло би се у неку руку као неко правило узети: „да је боље какво верно псетанце имати у кући (у соби), него и великог и бесног пса у авлији, јер овај за вештог лопова и крадљивца није никада никаква сметња.“ Ако је пас, који се држи у авлији отрован, онда треба вазда знати то: да ако крађа још није извршена, и ако то тровање не стоји са чим другим у вези (н. пр. да га је отровао какав комшија из пакости и т. д.), онда треба на сигурно знати и очекивати, да ће у најближем времену у дотичној кући бити покрађе, ако се евентуално не спречи. У таким случајевима, као и онда, ако се крађа после тровања пса деси, ваља сву своју пажњу обратити на оне особе, које су се у току тога времена виђале да се око отрованог пса бакћу. То су обично, а може се рећи готово увек такве особе на које се не би могло никада посумњати, као н. пр. каква старица, која добродушно даје комад свога сухог хлеба псу, који на њу лајући насрне; или какво дете, које се весело и задовољно са псом игра, а за тим плачући одјури, „јер му је јадинку пас отео хлеб намазан маслом или пекмезом, те је он тако остао без своје ужине.“ Деси ли се, дакле, што слично овоме, онда треба знати (а то је за иследника врло важно) да је дотично лице један члан онога друштва, које је доцније или истога дана крађу извршило, те се онда може лакше трагање вршити, пошто је на тај начин задобивен у неку руку кључ саме покраће. У већини истрага је иследнику стало поглавито само до тога, да изнађе почетак или управо рећи конац дела, па кад то сазна и има у рукама, онда му је даљи посао олакшан и може бити потпуно уверен да се неће преварити.

Нарочита врста поступања са домаћим псима, јесте она помоћу кује. Нема ни једнога пса, који неће ићи за кујом која се почела водити, па шта више ни сами уштројени пси који су за сваку акцију неспособни. Надраживање кућњег пса може се спречити помоћу плетене корпе, која му се на њушку меће и на коју се сваки пас привикнути даје, ако му се та корпа с дана у дан консеквентно, пажљиво и поступно меће, док се са свим на њу не привикне. За кују пак, која се почела водити, нема у томе правцу апсолутно никаквога средства. Човек би морао имати таког старог пса, који је потпуно постао неспособан за надражење; али таки пси у опште за ништа и не вреде. Крадљивци обично поведу собом оне ноћи када крађу хоће да изврше, кују, која се почела водити и то везану за какав конопчић, те да помоћу ње надраже и најбешњег пса у дотичној авлији да за њом иде, те да га на тај начин са свим умире, док они свој посао не сврше; јер пас чим осети и нањуши такву кују, одмах постаје са свим безопасан. Ако је пас везан онда вођа кују приводи овоме да је њуши и да га тиме са свим умири, а ако није везан, онда вођа поведе кују ка капији, а надражени пас пође за њом са свим мирно, те га вођа на тај начин изведе из авлије, па га онда ухвати и веже и тиме га учини са свим безопасним за извршење предузете крађе.

Свакоме ће посматраоцу пасти у очи, да путујући људи обично за собом воде кују а не пса. То долази отуда, као што то и сами ловци потврђују, што су кује много човеку приврженије, верније и послушније; оне неће тако лако од свога госе да утекну, не може их нико одмамити, а и иначе су много прилагодније и умиљатије од паса. Али ово све што је до сада наведено не може баш довољно да објасни, за што ти путујући људи скоро увек и искључиво за собом кује воде. Може се узети, да они то чине само за то, да их у цељи крађе употребе за примамљивање кућевних паса.

Ако се је, дакле, где год каква покрађа догодила, а може се претпоставити да је кућевни пас на горе наведене начине заведен, онда ваља добро и на првом месту сву пажњу обратити на те путујуће људе, који имају уза се кују, а који су се у то време у близини онога места где је покрађа извршена виђали. Ваља напоменути још и то, да таки људи могу свој посао да изврше и без кује, и то тиме, што н. пр. своју обућу, хаљине и т. д. натару о уд кујин, која се почела водити. То дејствује на пса готово исто тако, као да је и сама кује присутна. Пас неће на такога човека никада напасти, нити ће на њега лајати, но ће свугде за њим поћи. Ово средство најобичније употребљују уходе (проматрачи), како би се у дотичну кућу, где се мисли крађа да изврши, лакше увући, и оно што им је нужно расмотрити могли, а да их пас у тој кући не нападне, нити да их укућани у њиховој намери опазити и спречити могу. Ако се, дакле, иследнику приликом увиђаја и отпочетог трагања, буде од стране оштећенога, или других укућана причало, да је на кратко пре учињене покраће у кућу долазио какав просјак, на кога кућевни пас, који је иначе љут и насртљив, није ни залајао, но шта више да је умиљавајући се око њега ишао и њушио га, онда треба он — иследник — на сигурно да зна, да је тај просјак саучесник у тој покрађи, те ваља одмах да нареди да се овај пронађе, па да даље поступи што нађе за сходно и нужно.

Све ово што је до сада наведено, веома је важно за иследника, па за то им се и обраћа пажња на то, како би у датом им случају све то имали на уму, и од тога у приликама употребу чинити могли.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК

Образац за вођење кривичних истрагá.

(СВРШЕТАК)

Бр. 8535.

Решење:

Кад окрив. Исидор, на своме испиту од 27. тек. месеца Бр. 8532, вели, да сведоци Станко и Миљко лажу, да су га видели оне ноћи, кад је крађа извршена, пред кућом Петровом, то на основу §. 153. крив. суд. поступка решавам: да се учини суочење о тој околности између окрив. Исидора и сведока Станка и Миљка. Но како Исидор и то вели, да је те ноћи био код куће, и да никуда није излазио, сем једном у авлију поради „нужде“, док на против сведок Станојло, стриц његов, тврди, да му је Исидор по вечери казао, да ће отићи на разговор до свога побратима Николе Мрачића па тамо и отишао, то учинити суочење и између Станојла и Исидора о тој околности, која је била предвиђена у накнадноме испиту окрив. Дулића.

28. Априла 1897. год.
Н. . . .

Иследник,
Начел. срески
Илија Марковић.

Рађено 28. Априла 1897. год.
у канцеларији ср. Н.

Протокол суочења

Између окрив. Исидора Дулића с једне, и сведока Станка Окановића Миљка Бојичића и Станоја Дулића с друге стране.

Извршено у присуству подписатих грађанā.

I. Сведок.

I

Станко рече Исидору у очи:

„Ти си Исидоре у петак у вече, а то је између 25. и 26. тек. месеца, био на домаку куће Петра Марића. Видео сам те добро, кад сам се био враћао са појате где стојиш прислоњен уз плот баш према кући Петровој. Кад си видео да сам те спазио, чучнуо си поред плота а ја сам отишао даље својим путем. Ти си био Исидоре и нико други, јер сам те лепо видео на месечини. То ти ево и у очи кажем. Немој дакле лагати, већ реци праву истину“.

† **Станко Окановић.**
Подписао га **Трифун Жарковић.**

I

Окривљени Исидор на ово Станку рече:

„Лажеш Станко, да си ме видео те ноћи пред кућом Петровом. Ти говориш то само због тога, што сам противу тебе гласао за председника Јанка Палића. Ја ти кажем ово у очи, а ти ме узми на душу како хоћеш.

Исидор Дулић.

II

Станко остаде при своме исказу, на што ће се и заклети.

† **Станко Окановић.**
Подписао га **Трифун Жарковић.**

II

И Исидор оста при своме тврђењу: да Станко лаже, и да он те ноћи није био пред Петровом кућом.

Исидор Дулић.

II. Сведок.

I

За овим призват сведок Миљко и рече окрив. Исидору ово у очи:

„Исидоре, нећу да кажем оно, што није истина, већ ево говорим ти у очи, да сам те видео у петак на ноћ, где мину поред пута близу куће Петрове и изгуби се иза оних ограда Мирка Гајића. Била је месечина, па сам те видео као по дану. А познао би те вала међу стотину других. Ја сам тада баш изишао из камаре где сам био стоку обилазио. Моја је кућа, као што и сāм знаш, одмах до куће Петрове, па ми је било лако спазити не само тебе, но ма ко да је тада проминуо поред његове куће. За то кажи и ти истину онако, како је било. Ја нећу да грешим душе своје о никога, па ни о тебе.

Миљко Бојичић.

I

Исидор на то рече Миљку:

И ти Миљко лажеш, да си ме те ноћи видео близу куће Петрове. То говориш за то, што сам те тужио општини за оно моје посечено дрво. Ја знам, кад су двојица без душе један је без главе, ал' нека, кад вам је тако воља“.

Исидор Дулић.

II

Миљко у свем остаде при своме тврђењу на што ће се и заклети.

Миљко Бојичић.

II

Исидор такође остаде при горњем исказу: да Миљко лаже и да он није био те ноћи пред кућом петровом.

Исидор Дулић.

III Сведок.

I

Станојло рече у очи Исидору:

„Ти си синовче у петак у вече самном вечерао, па по вечери рече ми, да ћеш мало отићи на разговор код твога побратима Николе Мрачића. И одмах за тим отишао си а ја сам легао да спавам. У које си доба дошао, не знам, само кад сам устао, видео сам те у кревету. То ти ево у очи кажем, јер под сēде моје косе нећу да лажем“.

† **Станојло Дулић.**
Подписао га **Трифун Жарковић.**

I

Окривљени Исидор на ово рече Станоју:

„Није истина да сам по вечери где год од куће отишао, а казао сам да ћу отићи код Николе Мрачића, но нисам отишао. Ти си био сāн, па си легао да спаваш, а ја још мало после тебе остадох код огњишта. Тако је било“.

Исидор Дулић.

II

Станоје оста у свему при своме исказу, на што ће се и заклети.

† **Станоје Дулић.**
Подписао га **Трифун Жарковић.**

И Исидор оста при своме тврђењу, да никуда из куће те ноћи није излазио.

Исидор Дулић.

Пред нама без примедбе:
Трифун Жарковић.
Мојсило Иванић.

Деловођа, писар
Славко Шајковић.

Оверава иследник,
Начел. среза
Илија Марковић.

Бр. 8536

Решење:

Петар Марић, тежак из Оглађеника, на протоколу свога преслушања од 26. Априла тек. год. изјавио је, да му је ноћу између 25. и 26. тек. мес. извршена крађа на описан начин. Крадљивац је обио катанац на његовим подрумским вратима, па онда, удешеним кључем отворио браву; ушао у подрум и однео: трубу платна за кошуље, од кудеље; комад сура сукна од прилике 60 аршина, два јелека женска, један белокораст нож и друге неке ствари у вредности 300 динара. Полаже сумњу, да му је ову крађу извршио Исидор Дулић из Оглађеника. Ту сумњу утврђује тиме, што се позвао на сведоке Станка Окановића и Миљка Бојичића онд. који ће му, вели, осведочити, да су Исидора те ноћи видели на домаку куће његове, где је по својој прилици мотрио положај, како би могао лакше ову крађу извршити.

Полицијским увиђајем потврдило се подпуно постојање овога дела.

Испитани сведоци: Станко и Миљко у свему су потврдили наводе тужиоца Петра и то:

1. *Станко*: да је, враћајући се са појате, око 10 сахати у вече, спазио Исидора, где стоји прислоњен уз плот према кући Петровој и нешто гледа. Кад га је био спазио, он је — Исидор — чучнуо поред плота у намери да се сакрије, и Станко је међу тим отишао даље својим путем без да је што Исидора питао, јер зна да је наертљив. Дакле видео га и познао; и

2. *Миљко*: да је те ноћи изишао из своје куће — која је близу Петрове — да стоку обиђе. Враћајући се из кошаре, према месечини, видео је Исидора, како мину поред плота и изгуби се иза ограда Марка Гајића. Лепо га је, вели видео и познао. Помислио је: шта ће овај у ово доба овде? Мора бити да нешто смера. И доиста, сутра дан чуо је да је Петар покраден. Дакле, и он га је видео и познао.

Оба су на своје казивање и клетву обећали.

Узет по овоме на одговор Исидор пориче, да је те ноћи био пред кућом Петровом, већ је, вели, целу ноћ спавао у кући свога стрица, сем што је једном изишао ради „нужде“ напоље. Сведоцима не верује на то, што са њима живи у омрази. У своју одбрану није могао да наведе никакве стварне доказе, до једино то, што се позвао на свога стрица Станојла, који ће му, вели, посведочити да је целе ноћи код куће био, и да никуда из куће није излазио.

Испитан по овоме Станојло, стриц Исидоров, показао је, да је Исидор заиста био у вече између 25. и 26. т. м. у његовој кући, где су вечерали. По вечери, вели, Исидор је отишао код свога побратима Николе Мрачића, а кад се одатле вратио, не зна. Зна само то, да га је сутра дан, кад је устао, видео у кревету. И он је на своје казивање клетву обећао.

Суочени по томе: Станко, Миљко и Станојло са окрив. Исидором, казали су му у очи све оно, што су противу њега на своме испиту показали.

Из целе ове радње дакле види се:

а) да овде постоји дело опасне крађе из §. 223, крив. закона, и

б) да је извршилац овога дела Исидор Дулић тежак из Оглађеника.

И ако Исидор кривицу не признаје, противу њега стоје ове околности које га за учиниоца истог означују:

1. Што је при њему нађен „калауз“ кључ, којим је брава на подруму Петровом отворена, као што је то полиц. извиђајем утврђено — §. 121. тач. 1. крив. суд. поступ.

2. Што је био на лицу места, у времену, кад се казнимо дело догодило — §. 121. тач. 7. крив. суд. поступ.

3. Што се лажно изговара да није из куће, у времену учињеног злочинства, нигде излазио, док је то на против сведоцима утврђено — §. 125. крив. суд. поступ.; и

4. Што га оштећени Петар за кривца опредељено означује — §. 131. под *в*. крив. суд. пост.

Са ових разлога, а на основу §. 117., 118. и 130. *б*. крив. суд. поступка, подписати иследник

решава:

Да се противу окрив. Исидора кривична истрага продужи, но за време, док иста траје, да буде у притвору.

Пошто је пак ово-срески затвор несигуран, а Исидор је кадар да из истога побегне, јер је познат као опасан и неваљао, у смислу §. 140 крив. суд. поступ. да буде још и у окову.

Ово му решење одмах на подпис саопштити, па за тим даље поступити по закону.

29. Априла 1897 год.
Н . . .

Иследник,
Начелник срески
Илија Марковић.

Деловођа, писар
Славко Шајковић.

Примедба: Окрив. Исидор жалио се противу горњег решења првостепеном суду у . . . . . . и суд је на основу §. 131. крив. суд. поступ. исто решење *одобрио* а жалбу *одбацио*. Иследник даље истрагу продужује. Прибира доказе. Истражује материјалну истину, и т. д. И кад дело *потпуно* иследи, поступа даље у смислу §. 158. крив. суд. поступ. а кривца са актима чињенога иследења спроводи суду на осуду. Уз акта ваља послати и ствари које стоје у вези са кривичним делом. Ми смо ово кратко, и ако не исцрпно донели, као образац, по коме се имају водити кривичне истраге. Ако се пак у току даље истраге обеснаже докази, изнети противу окривљеног и истрага добије други, супротни карактер, онда је остављено иследнику, да према томе поступи по §. 29. крив. суд. поступ.

ВРАЧАРЕ

Чудноват је појам у нашега народа. Ако му ко у кући занемогне, трчи код врачаре. Ако ко не једе, перната живина липсава и т. д. опет хајд' код врачаре. Једном речи, врачара је код нашега народа и лекар и нека виша моћ, која својим очима гледа у тајну наше судбине. Наш се народ љуто вара, што се баца у наручја оваких варалица. Врачаре нису ништа друго до пуке варалице, које живе од зноја других људи. Треба само имати на уму ово: кад би врачара знала тајне природне, она би прво себи помогла, па онда другима, те се не би потуцала од немила до недрага, јадна, одрпана и гладна. Па ипак народ њима верује. Он се њима предаје и, са неком светом побожношћу, извршује њихове наредбе. Да наведемо само један случај. Славку Шолићу занемогне дете. Нешто је „закопрчило“ па ни маћи. У селу је баба Манда чувена врачара. Куд ће сиромах Славко него код ње. Разуме се да је тамо отишао „са пуним рукама“. Мудра баба видела је пред собом — гуска, кога треба што боље очупати. Саслушала је мирно јадног човека, завртела је главом, а седи чуперци падаху јој по очима и раменима. — Па баш тако, упита она, а очи јој играју као по лоју. То су, мој синко, чини, које треба што пре скинути. Он је на нешто „нагазио“. Бога ми — „нагазио“. Ал' ништа, све ће то проћи, само кад баба Манда учини своје. Него то се ради у млади петак. У тај се дан моја реч слуша. За то иди кући, па дођи прекосутра. Онда је млади петак. Ал' понеси собом: црног петла, добро урањеног; овцу јаловицу; пет ока масти и 10 ока вуне. Па онда, нађи небушен дукат. Све то донеси, јер ми треба за мој посао. Ако ти дете не оздрави, ево, ту сам најтања. И баба, обично тада покаже сухом руком свој смежурани врат. Шта ће сирома човек? Дете му је мило и драго. Набави све што треба и однесе баби. Тек тада настаје процедура врачања и бајања. Та је појава колико одвратна толико исто и смешна. Баба озбиљна. Узима у тепсију чисте воде са извора. У ту воду баца врео жар. Ако угљен остане на површини воде, добро је, а ако падне на дно, рђаво је. Зли су дуси још у болеснику. Мора се на ново бајати, па боме и поклони доносити. Од те воде налије бака у суд ономе, који тражи лека, и вели му, да болесника три пут њоме по глави пошкропи а потом да га залије. Бива случајева, да болесник сам од себе оздрави, или што је болест лака, или што му је природа јака, па је могао извесну болест преболети. У таким приликама, сељани држе, да је болеснику помогло врачање баба Мандино, или које друге њене друге, и онда се њена слава проноси и у друге округе тако, да свет њој јатомично јури за савете у извесним случајевима. Ове варалице, у опште, имају и своје јатаке, преко којих врше моћ свога врачања. Тако на пример, њен јатак украде пар волова Илији Јакшићу, и, по договору са бабом, веже их код потока на граници среза Т. Сиромах Илија, тражи своју стоку, кука и запомаже, док се тек не присети да оде до врачаре. Тамо затече њу мирну и озбиљну. Кад јој се најада, она узме опет воде у тепсију, или размеће карте. Дуго нешто гледа, расматра, маше главом, па отежућим и неким свечаним гласом вели, како га је сам Бог до ње упутио, и како се његови волови налазе ту и ту код потока и т. д. И доиста, Илија налази тамо своје волове, к'о да их је руком својом на томе месту оставио. Чуди се, прича, и разноси њену славу, а баба са својим јатаком да пукне од смеја. Зна се већ по себи, да се баба за свој посао добро од Илије наплатила, и да је и јатак добио свој „исе“. На против, кад баба не зна о каквој ствари, онда прибегава лукавству и околиша као мачe око вреле каше.

Тако је код сељана, простог света. А код нас, који се сматрамо као образовани? Како је код нас? Можда још црње и горе. Ето, баба Јула у сред Београда „чуда чини“. Њој долазе прве „даме“ па боме и господа, и она пророчки показује шта ће се коме у животу догодити. Наравно, да се њој мора претходно казати име, стање породично, односи у животу и т. д. и тада тек, на основу „своје науке", казује шта ће бити и шта ће се у најкраћем времену догодити. И за чудо, веле многи, да погађа као да из књиге какве чита. Кад види пред собом младу женску — веле, одмах погоди да је — *девојка* и да је још и — *заљубљена*. А молићемо, која девојка није заљубљена? Па онда, кад види младића зна као на длану да је момак и — да је и он заљубљен. Јел' те да је то чудновато? Тек, како хоћете, ама она, од пара лаковерног света, саздала себи лепу кућу и живи као „бубрег у лоју", а свет ко' свет, нека и даље јури њој, да из њених уста чује своју судбину. Ми би молили надлежне полицијске власти, да овим варалицама стане једном на пут, како неби и даље варали наш лаковерни свет. У тој смо цели и исписали ове ретке. За такве женске има власт ослонца и у кривичноме закону, па нека према њима примени сву строгост законску. Ко себи не може да помогне, не може ни другоме. То је опште начело. Врачање, бајање, прорицање, терање злих духова и т. д. проста је обмана. За болест помаже *лекар*, а за зле духове *школа*. То су две чињенице, на које треба наш свет да рачуна.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

СТАНИМИР МИЛУТИНОВИЋ

лопов и варалица

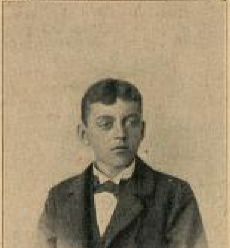

Млад је. Сад му је тек 17 година, а већ је неколико пута био кажњаван полицијски, а једном и судом на три године затвора. Ову је казну издржао у Топчидеру као — малолетан. Станимир је родом из Књажевца. Омален је, нежан и леп. Добар је гимнастичар. Виђа се да служи и као келнер по хотелима. Служба му је мост, преко кога иде да [illegible] кључ или да кога вешто превари. Можда и сада где год служи. У последње време био је у Софији. По изгледу леп и примамљив, упознао се тамо са неком постаријом женском, која је служила код једног бугарског министра. Пре извесног времена пође та жена за Аустро-Угарску, на свадбу своје кћери. „Случајно" се баш тада и Станимир крену за Србију. Путовали су у друштву све до Ниша. Лепо се и врло љубазно ту опростише. Станимир галантно пољуби своју „сапутницу" у руку, а она кокетно климну главом и врло се мило на њ насмеши. Жалостан је то био растанак. Кад је воз појурио нишком долином, поштована госпођа у мало није у несвест пала, али не за младим својим кавaљером, него што је приметила, да јој нема њене ручне торбе, у којој је био један леп брош, железничка карта и пасош. По опису покрадене „даме", Станимир је одмах ухваћен, али је дрско порицао ову крађу. Доцније ипак је признао. Он је мислио да ће у торби наћи пара, али се преварио, јер је та „дама" свој новац послала раније поштом а задржала само толико, колико јој је било најнужније за пут. — И лопов се по кад-кад превари у своме рачуну. Доносимо слику овог младог неваљалца, да сваки на њ мотри и да га се у извесним приликама добро причува. Може се превијати, заклињати, богорадити, ал' опет — чувајте га се, јер вук длаку мења а ћуд никако.

ПОТЕРА

БЕМ МАЋАШ и КАТАРИНА ГРИНХОЛД

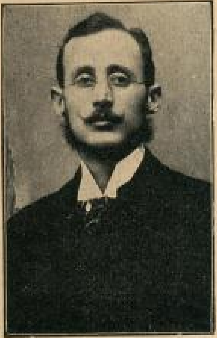

Бем Маћаш

То вам је виши чиновник пештанске штедионице. Према положају и васпитање му одговара. Отмен је и углађен. Пре кратког времена извршио је у Пешти превару у вредности 10,000 форината, па је за тим побегао са Катарином Гринхолд, женом неког угледног пештанског грађанина. Он је на име неког Игњата Кирланда там. узео 40 акција, чија вредност износи горњу суму. Акције ове узео је из исте штедионице где је као чиновник служио. Пред само бегство, његови пријатељи видели су, да је при себи имао 6000 фор. На питање: од куд му тај новац, одговорио је, да је исти подигао из банке на име свога оца. Потером полицијске власти дознало се, да је Маћаш, на неколико дана после извршене преваре био у Бечу, и да је тада заједно са Катарином преноћио у хотелу „Норд банхоф-у", но обоје под туђим именима. У Бечу је казао, да путује за Немачку, у цели, да своју „рођаку" Катарину отпрати у место њенога рођења. Међу тим, по другом једном извештају, он је одпутовао у Беч само за то, да затури свој траг, јер је одмах за тим виђен заједно са својом сапутницом на прузи железничкој Нови Сад—Земун. Вероватно је, да је Маћаш са Катарином посетио и Србију, па, или се овде задржали, или су даље отишли за Бугарску а можда и Турску. Овде, дакле, приказујемо две „тице", које из Беча, Пеште и т. д. долећу амо на „оријент", да се у каквом скривеном гњездашцу сакрију и топе на зрацима своје „плаховите" љубави а боме и на „паклу" оних штедионичких форината. Наша полиција нека припази на ове две „тице", па с њима поступи онако, како закон наређује... По овим сликама лако се могу познати. *Маћаш* је стар 29 г. Родом је из Мађарске. Ожењен, има и деце. Осредњег је раста; дугуљастог, бледог лица. Косе смеђе а очију црних. Малих, плавих бркова, а и плаве браде. Носи увек наочаре. Чела високог а носа кукастог. Десни му је кажипрст краћи. *Катарина* је из Ђермеђе; има око 30 год., средњег раста, граорастих очију, плаве косе. Уста малих, правилнога носа; лица у опште округлог и бледог. На себи има црну, свилену хаљину. Појава господска. То је у главноме њихов опис. Остало допуњују слике....

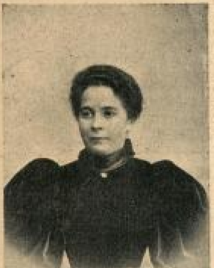

Катарина Гринхолд

ТРАЖЕ СЕ

Начелник окр. ужичког депешом својом од 23. пр. мес. № 11356 јавља, да су 22. ист. мес. у вече 12 непознатих зликоваца дошли у механу рибашевачку па свезали: газду механе који је и председник исте општине, келнера и 7 сељака који су у кафани били. За тим су од газде изнудили 87 динара у разној монети, 1 мушку кошуљу, 1 револвер већи, 1 нове силаве, 1 кутију револверских фишека и 1 кутију инболова система, 1 златну кићанку, 31 комад златних рубија, 2 сребрне игле, 1 златан прстен и 1 сребрн с монограмом „Д. В. Ђ.“, 1 женски сребрн прстен, 1 мушке везене чарапе нове, 1 мали ћошкасти дукат на сребрној игли; од келнера изнудили 120 дин. у српским банкама, 1 чохану памуклију нову, 1 чохани нов фермен, 1 револвер белих корица. За овим су одвели газду — председника — те им отворио судницу у којој су нашли 2392·04 дин. прикупљене порезе у разној монети, 385·15 дин. разних депозита — свега 2777·19 дин. и то однели. Један од зликоваца казао се је да је одбегли притвореник „Ћендо“. Наређује се тражење ових зликоваца.

Видосав Димитријевић, калфа опанчарски, учинио је опасну крађу у Наталинцима па побегао. Видосав је смеђ, обријан, по лицу рошав и добро развијен. Од одела носи сељачке сукнене хаљине. Која власт Видосава пронађе, нека га упути управи града Београда с позивом на Бр. 22971.

Васа Пандуров, калфа коларски, учинио је опасну крађу у општини железничкој па побегао у Београд. Васа је родом из Н. Села у Банату, има 22 год., плав; од одела има: капут, панталоне, папуче и шешир. Пронађеног Васу треба спровести управи града Београда с позивом на Бр. 22987.

Стојан Живковић обућар овд. пресудом Првостеп. Суда за вар. Београд од 9. Јануара 1896. год. № 484., осуђен је на месец дана затвора и на плаћање трошкова, због тешке повреде тела. Стојан се тражи ради извршења пресуде. Нађеног треба стражарно спровести Управи града Београда. с позивом на акт № 17.765 тек. год.

* * *

Ноћу између 15. и 16. прош. месеца непознати зликовци напали су на судницу општине горњо-буковичке у округу ваљевском. Пошто су провалили зид и направили рупу, хтели су да се кроз ову провуку у намери, да обију касу општинску. Служитељ општински Никола Андрић, који је спавао у судници, тргне се из сна, скочи и дохвати једну сикиру, која је онде била, па њоме убије на место Мијаила Цајића из Г. Буковице, који се почео провлачити први на овај проваљени отвор. За осталим зликовцима учињена је потера.

20. октобра о. г. у вече четири непозната зликовца напали су на механу Милоја Радивојевића из Котраже, у срезу драгачевском, и на овога пуцали, али га нису потрефили ни повредили. Милоје се стави у одбрану и једнога од зликоваца убије. Остала дружина узме убијенога и понесе за једно 30 хвати, па га после остави и однесу му оружје и капу.

Учињена је одмах потера и истрага за зликовцима, па су два друга убијеног зликовца ухваћени и притворени.

* * *

КЊИЖЕВНОСТ

У штампи је VI. свеска Тасиног дневника, у којој је ова садржина: *Робијаш*, *У патроли*, *Страни господин*, *Бијажка*, *Разбојници*, *Гостољубље* и *Рањеник*. Садржина му је врло интересантна, обилна са поуком и забавом, као што су већ обично Тасине књиге и белешке. Нашим читаоцима скрећемо пажњу на ову књигу, која ће бити готова до половине Новембра ове год. — У исто време, можемо већ објавити и то, да ће кроз који дан ући у штампу и *Тасино упутство* за иследење кривичних дела. Ту ће бити изложено све што једном иследнику треба. Тако исто, ту ће бити изнети и случајеви из наше и стране праксе, што може послужити у даним случајевима и нашим судским и полицијским иследницима.

* * *

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

На препоруку једног нашег поштованог сарадника, ступили смо у везу са неколико јевропских полиција, од којих ћемо добијати све потернице против чувених и опасних лопова и зликоваца, за које се држи да су амо на исток побегли. Уз описе таких лица, добићемо и слике њихове, да их се наш свет зна чувати, а полицији да на њих обратимо пажњу за хватање. Већ у овом броју почињемо доносити те светске лопове и злочинце. И овом приликом помињемо нашим читаоцима, да смо ми учинили све с наше стране, да наш лист остане на висини једног европско гласила са оним програмом каквог смо га истакли. На читаоцима је да нас својом претплатом у овоме потпомажу.

Молимо све наше скупљаче, што смо им већ обуставили шиљање више неадресованих бројева, да нам исте врате, јер су нам веома потребни. Надамо се, да ће нам ту доброту учинити, за коју ћемо им остати захвални.

* * *

РАДИ ЗНАЊА

Јављамо нашим читаоцима, да се у државној штампарији већ у велико ради наша објављена књижица „Полицајац“ са календаром за идућу 1898. годину.

Књижица је удешена за џеп. До сада у њој има ово:

До четрдесет и више слика опасних лица, са кратким описом њиховим. *„Кесарош,“* прича о кесарошима из Тасиних бележака и дневника. *Лоповски језик*, речи из коцкарског говора. *Кратак извод из полиц. уредбе; Упутство за жандарме* удешено по правилима њиховим. *Формула* за полиц. и општинске чиновнике и т. д.

Цела књижица биће скроз занимљива и корисна за сваког. Цена је књизи 1 динар.

Да би знали, колико ћемо штампати од ових књига, молимо наше скупљаче да нам што пре јаве, колики се број у њиховој околини може растурити.

ИЗРАЂУЈЕМО НАЈБОЉЕ И НАЈЈЕФТИНИЈЕ

УНИФОРМЕ ЗА ПОЛИЦИЈСКЕ ЧИНОВНИКЕ

КРОЈ И ИЗРАДА ИЗВРСНА.

Највеће стовариште за спрему, као што су: капа, нарамњак, сабља, кајас, темњак, рукавице, мамузе, несесери за пут и за јело, чутурице и т. д.

Најновији ценовник и мустре шаљемо на захтев бесплатно. — Молимо за што веће поруџбине

МОРИЦ ТИЛЕР И КОМП.

ДВОРСКИ ЛИФЕРАНТИ

Њ. В. Краља од Србије, Њ. В. Цара и Краља Аустро-Угарске, Њ. В. Краља Грчког. Њ. В. Шаха персијског,
Њ. В. Престолонаслед. грчког и Њ. В. Надвојводе Јосифа.

Београд, Краљ-Миланова улица (Теразије) бр. 9.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 14. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 8. НОВЕМБРА 1897. ГОДИНА I.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. — Претплата се шаље у Београду код Уредништва „Краљ-Миланова ул. бр. 16. Теразије“ а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. — Цена је листу на годину 20 динара, за по године 10 динара. За иностранство на годину 30 динара. За писаре при начелствима, практиканте у опште, општинске писаре оних општина које су већ претплаћене и за жандарме, у пола цене. Поједини бројеви не продају се. — Рукописи не враћају се. — Писма само плаћена примају се. — Огласи примају се по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

АНТ. ПАНТОВИЋ

НАЧЕЛНИК МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА.

У државној служби, познат је као вредан чиновник и одличан правник. Правне науке свршио је на нашој Вел. Школи 1871. год. У служби је поступно напредовао. Пролазио је редом кроз државни живот. Почињући своју чиновничку каријеру са писаром смедеревског суда, дошао је кроз, низ дугих годинâ, до садањег свога положаја. Највећи део својих година провео је у судској струци, где је своје правничко знање развијао у теорији и примени наших закона. Био је и начелник окружни у Ћуприји и Крушевцу. Где год је као такав био, оставио је трагове корисних реформа које се клоне на опште добро како државе тако и народа оних крајева. Одан своме позиву, непрестано ради, да се наша полицијска струка уздигне на ону висину, на којој данас стоје европске полиције. Разуме се, да за остварење тако огромнога задатка, као што је реформисање наше целокупне полиције, треба и много материјалних жртава. Ал' тек наша полиција знатно је унапред коракнула, од како он заузима у ресору министарства унутр. дела, положај Начелника. Униформисање полицијских чиновника, долази у периоду његовога радâ у поменутом Министарству. Као одличан чиновник награђен је и одликован овим орденима: **I** Од стране Његовога Величанства Краља Александра: *Таковским крстом III степена*, *Белим Орлом V степена* и опет *Белим Орлом IV степ.* **II** Од стране Његовога Величанства Султана: *Меџедијом II степена са звездом*; и **III** Од стране Његовога Величанства Краља Румунског: *Влашком круном II степена*. Оквир нашега листа, не допушта нам, да детаљније изнесемо биографију г. Пантовића. Ал' и ове кратке белешке довољне су, да илуструју његове чиновничке одлике, које треба да красе сваког српског службеника. — На завршетку радо бележимо, да је г. Пантовић са своје стране много допринео, те је наш лист стао на здраво и једро земљиште, што је доказ његове интелигенције и правога схватања оног значаја, који се огледа у овако једној појави.

Само потпором свију државних чинилацâ, може наш лист одговорити потпуно своме постављеном задатку.

* * *

КРЕТАЊЕ ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

а, Постављени

г. *Божа Маршићанин*, начелник III кл. округа врањског, за начелника II кл. окр. тимочког;

г. *Владимир Миленковић*, члан I кл. Управе града Београда, за начелника IV кл. окр. врањског;

г. *Сретен Н. Ђорђевић*, вапредни помоћник I кл. начел. окр. тимочког и вршиоц дужности начелника истог округа, по молби, за члана I кл. Управе града Београда;

г. *Јеремија Терзић* среског начелник у пензији I кл. за помоћника I кл. начелства окр. подринског; и

г. *Мијаило Марковић* начелник I класе ср. пчињског окр. врањског, за помоћника I кл. окр. рудничког.

б, Пензионисани

г. *Никола Митриновић* помоћник I кл. начелства окр. подринског, на основу § 70. зак. о чиновницима грађ. реда.

* * *

ПОЛИЦИЈСКЕ РЕФЛЕКСИЈЕ*)

(НАМЕЊЕНО ПРЕСТОНИЧКОЈ ПОЛИЦИЈИ)

пише

Један члан београдске полиције.

Београд је престоница; он почиње узимати на себе облик велико-варошког живота: корача, развија се, напредује и мења — *своју физиономију*.

На културном је историку, да изнесе све мене, које је Београд сачекао од дана кад је први пут запарао у његове груди, да прими на себе човека као свога становника, па до наших дана, — а ми, ми хоћемо да говоримо о нашем лепом Београду у оквиру нашега листа.

Карактерна је црта престоничких градова, да су они центар, жижа, свега што ради на културном, цивилизаторском, националном и хуманом прогресу једног народа.

То је опет природна последица усредсређивања целокупног државног апарата на једном месту: централизовање све снаге и иницијативе свега државног живота у близини њеног импулса.

Па ипак, упоредо са прогресом, културом, науком; упоредо с облагорођавањем и интелектуалне и материјалне стране човекове, — престонички градови изобилују и оном другом страном човечије природе, њеним наличјем, коме је посвећен наш лист. — То је судбина прогреса човечанства!

Као и људи, и градови имају своје *физиономије*.

Ми нећемо говорити о оној веселој свечаној физиономији престоница, коју добијају о народним празницима, локалног и нелокалног значаја; о свечаним престоничким дочецима; о свима парадама, које, вољно и невољно, ваља да имају тип или општег весеља, или опште жалости, или опште поште.

Наш је циљ да говоримо о оној *физиономији* престоничких градова, која се бележи у полицијским аналима, о којој полиције воде рачуна, чија се фотографија налази у њеним албумима.

По тој физиономији, престонице је имају другу дању, а другу ноћу; другу о овакој, а другу о онакој свечаној прилици.

Свуда на западу, где полиција хоће и труди се, да правилно схвата свој позив, она живо учествује у стварању престоничких физиономија.

На западу, полицији је једино и циљ, да полицијску физиономију престоничких градова сузбија, уништава, да јој даје што простији облик, и да је ублажује, углачава сву рапавост, отупљује сву оштрину којом пара о прогрес, културу и хуманост.

Кад закорачите у прву полицију на западу, кад сте човек од фаха, кад умете да говорите језиком свога позива, онда молите: *да вас упознају с физиономијом овога града*. И, онда, испред ваших очију, као у калеидоскопу, пролази шаренило личности, група, батаљона: — нерадника, пролетера, из којих се лагано издвајају типови убица, кесароша, варалица, лопова, фалсификатора; испред ваших очију ређа се сав смет човечанског друштва, који је оно избацило из своје средине, оставило га на улици, па се ту рађа, уграби да живи и, ако га точак закона не закачи да умре на губилишту — умире на улици.

Прогрес не васпитава. Он почиње од васпитања: што не нађе на томе ступњу, као хируршки нож отсеца и баца на сметлиште. *Престоничке полицијске физиономије су сметлиште прогреса човечанства.*

То је усуд, или казна Божија човечанству у његовом прогресу од прве преваре, коју је прамајка Ева учинила и првог ножа, који је запарао баш братске Авељ-еве груди!

Школа, наука, васпитање, гајење породице, морал, помоћници су прогреса. Ти помоћници, слаби створ, човека, упућују станици прогреса. Што не доспе, ставља се под конвенционални надзор човечанства — државне законе, који не дају ван закона, којима друштво иде.

Закони су, дакле, у држави јемство људском друштву, да под њиховим окриљем, корачају у прогресу.

У реду представника закона, који штите људско друштво, једно од највиднијих места заузимају добро уређене полиције.

Полицијском старању поверена је власт, имање, живот, — најважнији фактори у људском друштву.

Полиција посредно врши ту своју дужност, часну и пуну светиње. Старајући се о томе што је друштво избацило из своје средине и маркирано као сметњу у своме прогресу, имајући увек под погледом тај друштвени смет, полиција је у посредној служби прогреса човечанства.

У тој својој улози осећа се полиција највише као *полиција у престоници*, јер се у престоницама, центрима и културног, и политичког, и прогресивног живота дотичног народа, највидније и издвајају *полицијске физиономије*.

Наши читаоци, који нису имали прилике лично да посете ма коју од европских полиција, из „Тасиних Писама“ од именованог Тасе Миленковића, добила су за сад бар општег појма о огромном, прецизном и као добар часовник уређеном апарату, који тачно откуцава, тачно показује и у моменту вам иставља слику те *полицијске физиономије свога града*.

Апарат је огроман; годинама се ради на њему, па се увек нешто покуцкава, оправља, дотерује према прогресу полицијске физиономије, — јер и она има *свој* прогрес.

Да потпуно одговоримо програму и циљу свога листа, ми ћемо, у компарацији наше престоничке полиције са европском, да изнесемо мисао, стечену искуством и практиком, да је застој и, можда, несавременост београдске полиције не у оскудици закона, већ у нехату, неактивности и неенергији, која десетинама година провејава кроз њу.

Да то и докажемо.

(наставиће се)

ИСТРАГА

VI

О крађи.

(наставак)

3. Прибор лопова.

Да је лопову за извршење његовог, често врло тешког предузећа, потребан разан прибор — оруђа, исто је тако појмљиво, као што је и за иследника важно, јер проналазак ма каквог оруђа у какве индивидуе, коју је за крађу употребила, може да буде јак доказ противу ње. По себи се разуме, да ће иследнику од користи бити, ако је при ономе, који је ухваћен, нађено какво сврдло, бургија, маљ и т. д., и ако се то врло ретко дешава. Сваки извежбани лопов увек се чува, да се при њему не нађе ништа, што би га могло компромитовати, сем ако му баш дотично оруђе није за извршење дела безусловно било потребно. Али има много и таквих ствари, које лопов увек треба и које он мора да има, али које су тако незнатне, да се он никако не боји што их при себи има, јер се важност таквих ствари врло ретко може запазити, и ако се за извршење дотичног дела употребљавају, или се безусловно употребити морају, пошто се иначе дело не би могло извршити.

У опште се може рећи, да је све оно што се код осумњиченога нађе такође сумњиво, сем ако се може узети, да је то иначе за своју свакидању потребу морао имати. С тога и није могуће набрајати све оне ствари, којима се обично лопов за извршење крађе снабдева и које га, ако се при њему нађу, могу осумњичити. Али се за сумњива може готово увек сматрати онај, који дође у какву гостионицу н. пр. у лаким папучама, или кратким и дебелим чарапама, јер му је то сретство, да лакше изврши крађу. Нарочито ово важи за зимње доба, пошто би иначе у то доба крађу тешко могао извршити босоног, или у танким чарапама. Разуме се, да би му тада морале ноге зепсти и неби му онда било лако ићи по хладном поду, пошто такве индивидуе врше крађу по гостионицама онда, када се ту све смири и све одаје охладе. Ако се при осумњиченоме нађе танко и дугачко пруће или већа количина лепка, онда треба знати, да то при себи носе они лопови, који помоћу тога краду новац из чекмеџета, провлачећи прут, обложен лепком у отвор од самога чекмеџета. А ако се поред тога нађе при њему још и парче какве црне материје (гâра или угљена), онда је то знак, да тиме гâри своје лице, како би исто остало непознато. На тај начин мисли, да доцније, кад се опере, на њега неће пасти сумња да је крађу извршио. Сваки лопов има увек при себи парче свећице, како би је у каквом мрачном простору запалио, те се на тај начин лакше могао управљати. Исто тако (нарочито кад хоће крађу да изврши разбијањем прозора) носи при себи житког теста или гуме, те тиме намаже прозор, и онда кад га разбије, стакла остану нераздвојена и нечујно падну на земљу. Врло се често поред приземнога разбијенога прозора нађе по нека јака удица или замчица од јакога конца. То лопови употребљавају за то, да тиме привуку кроз разбијени прозор из дотичне собе разну одећу, сатове, ланчеве, прстење и т. д. — Исто тако су сумњиви и дугачки џепови у лопова, који крађе врше на вашарима, јер у њих слажу покрађени еспап вашарски. Сваки предмет, у коме се налази мали сакривени ножић, сумњив је, јер таке ножиће употребљавају лопови и кесароши, да њиме прорежу некоме џеп с поља, и на тај начин из истога извуку му новчаник. Зна се и то, да индивидуе које крађу врше у железници, обично носе на рукама добро испуцене рукавице, да се не би величина руке и прстију познала. Важни су и записи, који се при ухапшеном нађу. Није се једанпут десило, да је каква мала цедуљица, која се при њему нашла, цело дело обелоданила и на тај начин иследнику уштедила тешки и огромни посао око даљег иследења. Нарочито је за иследника важно, ако при ухапшеном нађе разне адресе, јер се из тога даје закључити, да су та лица одређена да се над њима крађа изврши. У томе случају треба ова лица учинити пажљивим на то, те да се знају чувати. А ако се нађе какав списак вашарâ при дотичном, онда треба знати, да је исти наклоњен, да редовно на вашарима крађе врши. И према томе или је кесарош или коцкар.

---

*) Под овим насловом хоћемо да напишемо низ чланака, који ће бити опаске стечене искуством и практиком у београдској полицији, којој се ти чланци нарочито и намењују. Они чланци неће бити само указивање махна престоничке полиције, већ ће, указујући на њих, износити мисли како да се исте исправе и начине, на које се те мисли даду и извести онако исто, можда, добро и практично, као што их изводе престоничке полиције на Западу.

4. Помоћница.

Веће крађе, било да су оне извршене проваљивањем, нападом или другим којим начином, скоро се увек извршују помоћу ухода или оних, који стражаре за време извршења самога дела. Па како је сâм лопов личност, која извршује дело, то се он не сме ни под каквим условом дати да га ко опази. То пак зависи од самога онога стражара, коме је дужност да све учини, те да лопов остане неопажен. С тога такав стражар не чини ништа, што би на њ сумњу изазвало. Он се додуше стара да остане неопажен од лица која улицом пролазе, али ако му то не испадне за руком, или види, да се у опште и не може прикрити, он се онда и не прикрива. Тада намерно гледа да на се пажњу привуче, па ако нађе за нужно, заподене са неким и кавгу, или се учини да је пијан, па шта више, успротиви се и чувару јавне безбедности. Мирно се дâ уапсити, само да на тај начин сачува свога другара за кога стражари, те да овај може лакше и неопажен крађу извршити.

За стражара лопови не узимају каквога новајлију, већ извежбано лице, које не стоји на својој стражи непомично, нити иде горе доле као оно војник на стражи. Он се учини као да се враћа кући из какве гостионице, или са каквог ноћног састанка; звиждуће, пева, посрће, запаљује свој шешир као бајаги да је весео, и најзад легне, као да је пијан, на сред улице. Најобичније пак бива, да онда, када примети да му се неко приближава, нужду врши и том приликом оштрим погледом посматра оно лице, које му се приближава, како би могао опазити, да ли је оно опасно по њега и друга му, који је отишао да крађу изврши.

Ако такав стражар запази у долазећој личности да је она опасна, или да може бити опасна за њ и за његовог друга — лопова — он онда даје овоме знак звиждањем, или му опасност јавља каквим другим знаком, који је код таквих индивидуа уобичајен и који они на разне начине употребљавају. Ако запази, да је извршење крађе тиме спречено, он онда даје лопову уговорен знак, да гледа пута и начина како да се спасе.

Како ће се пак тај лоповски стражар понашати према долазећој личности и да ли ће себе моћи спасти, то зависи просто од његове умешности. Пре свега он треба да је вешт, те да може разазнати и оценити, ко је и каква је она личност која му се приближава. На пијана човека или ђака, који весео својој кући иде, он неће ни обратити своју пажњу, Једино што ће учинити, то је: свршаваће своју нужду, како би тиме оправдао своју присутност на томе месту. Долази ли му пак какви други људи на сусрет о којима није на чисто, али за које се може држати да могу бити опасни, ако примете на дотичном месту, где се крађа врши, светлост, шум, и т. д., он онда даје уговорени знак своме друштву, да се неко време умире, свећу угасе, да не шушкају и не шапућу док опасност не прође. Кад опасност прође, он друштву даје опет потребан знак.

Приближавали се пак какав становник дотичне куће, комшија или чувар јавне безбедности, а ствар није баш така, да се даје знак за бежање, онда није довољно да даје само знак, већ тај лоповски стражар чини све, да они који крађу врше, добију времена да се сакрију, или бар да са оним што су до тога времена покрали неопажено умакну. У томе случају он изазове свађу, те се услед тога начини и ларма, а лопови употребе прилику да умакну. Тај стражар или сâм по што год пита долазећега, или изазове овога на разговор. Он долазећег обично пита за коју улицу, или колико је сахата, или да л' је још која гостионица отворена; моли за ватру да запали цигару, или да му се помогне да устане, јер га јако боли нога услед пада; или прича како га јако раме боли, па не може сâм да навуче горњи капут, но моли, да му се помогне. Исто тако обраћа пажњу на све могуће као: да је чуо да неко виче у помоћ, да неко негде јечи, да је опазио неки сумњиви шум, и то разуме се све у сасвим противном правцу од онога, где његово друштво крађу врши. На тај начин, дакле, понајвише успевају такве индивидуе, те лопови сретно и неопажено умакну. Вештији је, разуме се, онај, који успе, да њега долазећи најпре што упита. Такав стражар обично се сагне и учини се као бајаги да је изгубио сахат или какав новац, па кад га долазећи запита сажаљевајући шта му се догодило, он му онда исприча свој губитак и моли га да му помогне тражити, па ће му бити благодаран. Међу тим му на дугачко и на широко почне причати и цело своје житије, само да му друштво добије времена да умакне са оним што је покрало. Неки опет кад опази долазећег, а пошто је својој дружини дао нуждан знак, легне на земљу и почне да јауче, а кад му се овај приближи и упита га шта му је, он се онда жали како га јако боли нога, или раме, и да се од болова не може да макне без помоћи лекара. Моли га, да му учини ту пријатељску услугу и по лекара оде, што овај наравно из сажаљења и учини, али кад се са лекаром врати не нађе болесника на ономе месту, јер је овај са својим друштвом умакао.

ЈЕДНА НЕПРАВИЛНА ПРЕСУДА

(Задатак полицијским чиновницима)

Риста Стокић из Х. тужио је суду општ. Ф. Тимотија Драчића, да му је из авлије, близу кућњег прага, украо џак кукуруза, у коме је било, од прилике 60 кила, па је тражио, да суд Тимотија за ову крађу по закону казни а њему накнади за украђени кукуруз, 6 динара рачунећи кило по 10 пара динарски и за однети џак, дангубу и остале трошкове да му плати 6. динара. Ако Тимотије кривицу не призна, подвешће сведоке.

Суд општине Ф. добавио је одмах Тимотија, и овај је, на првоме своме преслушању, признао кривицу. Дакле, сведоџбом сведока не треба овај факт утврђивати, кад је окривљени сâм за себе дело подпуно признао. И суд општине Ф. на основу самога признања окривљеног Тимотија — § 34. полиц. уредбе — донео је овакву *пресуду*: „Риста Стокић из Х. тужио је овоме суду Тимотија Драчића овд. што му је јуче из отворене авлије у коју сваки приступа има, украо један џак кукуруза у вредности 6. динара. Сведоке није за ово подвео, јер се, вели, нада, да ће Тимотије и сâм своју кривицу признати. Узети на одговор по овоме Тимотије, признао је подпуно своју кривицу (§ 34. полиц. уредбе) и према томе има се и казнити. За то суд општине Ф. на основу § 391. крив. закона и закона о таксама, пресуђује: да се Тимотије за ову крађу кукуруза казни са 15. дана затвора. Да плати тужиоцу Ристи на име украђеног кукуруза 6. динара; на име дангубе и осталих трошковâ 6. динара, свега 12. динара, и да плати за ову пресуду 2. динара у маркама. По § 15. и 16. полиц. уредбе, ова је пресуда одмах извршна. Саопштити му исту на потпис па је онда и извршити“...

Тимотије се на ову пресуду жалио надлежној среској власти.

* * *

За размишљање: Шта овако једној пресуди још не достаје? На шта се кривац за иступну крађу има још осудити сем казне предвиђене у § 391. крив. закона? И најзад, ако у извесноме делу имају и сведоци да се испитају, то онда могу ли се они по основи § 113. крив. суд. поступка и код полиције на своје исказе заклињати? И ако могу, то по чему, и дали има нарочити распис о томе? — Износећи ово на размишљање полицијским па и општинским властима, очекујемо, да нам пошљу своја мишљења у погледу постављених питања, па које буде исцрпно и потпуно, штампаћемо у листу као доказ правилнога схватања закона и прописа који из њега потичу.

ЈЕДИНСТВЕНА ПРЕВАРА

У селу Н. срезу О. живио је неки Перо Врачић, са женом Смиљком. Перо је био слабог здравља; кашљуцао и вазда је нешто „прибољевао“. Међу тим, Смиљка беше јака ка дрен, а наочита да јој равне није било у селу. Имање велико, а нису имали, што но веле „од срца порода“. У суседству Перином беше неки Теовило, крепак човек и врло погодан за „ашиковање“. Био је — удовац. Еле, једнога дана Перо баш озбиља занеможе и лёже у кревет. Смиља се нађе на муци. Ако јој умре муж, све ће јој имање његови рођаци разграбити, пошто деце није имала. Мука жива. Перо јечи и превија се у постељи, док једне ноћи „заковрча“; превриу очима и издахну. Смиљка се просто скамени од страха. У вељој својој муци сети се свога суседа Теовила. Остави мртвог мужа на кревету па ка' без душе одјури Теовилу.

Теовило баш понео нарамак дрва у кућу.

— Јој, Теовиле; јој мени несрећници, запомагаше Смиљка.

— Еве, а шта је теби? упита је Теовило а баци нарамак испред себе.

— Како шта је? Перо ми овај час умире. Што ће сад бити од мене и од овог пустог имања. Све ће разграбити моји девери. Јој, мени и до Бога мога! Казуј брате и — помажи!.

Теовило се нешто уозбиљио. Премишљао је неке чудне мисли.

— Казуј брате и помажи, понови опет Смиљка а глас јој поче дрхтати.

— Па шта знам. Да га сутра лепо сараниш, ето ти...

— Зар ништа друго? А имање?

— Ене, ја на то и заборавих... Напиши облигацију, да ми ти дугујеш...

— Ама имање је његово.

— Јес, тако је. Па шта ћемо?

Обоје заћуташе. У један мах Смиљка се пљесну рукама и поче весело подигравати.

— Имам већ, ту је!... Хајд' са мном.

— Куда?

— Код мене...

— А што ћу ти тамо?

— Да будеш мој муж! И она му тихо поче нешто на ухо шаптати. Теовило се шеретски осмехну, замандали врата на кући, па се са Смиљком крете њеном дому.

Била је позна ноћ. У селу све тихо и мирно. Обоје уђоше у кућу.

— Шта ћемо сад? упита Теовило.

— Мртваца у подрум.

И обоје дохватише јаднога Петра, и, скривени помрчином, однеше га у подрум. Тамо га положише на неке даске, па се уморни вратише у кућу.

— Сад Теовило, ти ћеш лећи у кревет, па ћеш се „правити“ као да си мој муж. Чим се дан јави, отићи ћу до кмета и ћате, и позваћу их, да направе тестаменат. Ти ћеш у место мога мужа говорити онако, како сам ти казала. А већ после, „колај работа“. Знаш ме већ каква сам... не брини се ич...

Кад је зарудела зора, крете се Смиљка до кмета и ћате.

— Које добро снајо?

— Зло, кмете, зло! Перо ми је јако болестан. Хоће да пише тестамент. Молимте к'о Бога, пођи самном, док је још у животу и при „чистој савести“, па ми сврши тај посао. Његова је ствар коме ће ма̂л оставити, тек хоћу да испуним његову последњу вољу.

Кмет са ћатом и са неколико мештана крену се кући Смиљкиној.

Тамо је већ у постељи лежао Теовило. Умотао целу главу крпама па му се само очи виде. Стење и јёчи.

— Коме ћеш оставити Перо имање?

„Болник“ једва говори:

— Коме другом него мојој доброј Смиљи. Нека је Бог живи, била ми је ваљана домаћица. Само . . .

— Но?

— Ону велику ливаду у потоку, што има 10 хектара, остављам моме суседу Теовилу. Тај ме човек много задужио. Бог нека му за добро његово плати. Давао ми зајма колико хоћу, а ја несретник, никада му нисам ко човек враћао.

Удовица се угризе за усне па промрмља:

— Гле ти угурсуза. Себи узео најбољи комад земље. Лола једна. — Ал' је морала крити свој гњев.

Сврши се „писаније“. Кмет са ћатом и мештанима оде. При поласку пожели „Пери“ да оздрави и да се опет виде.

Чим је кмет са осталима отишао, ђипи Теовило к'о опарен са постеље.

— Јел' било добро?

— Добро, само ми зграби најлепше парче земље.

— Па то је моје „исе“!

За тим изнесоше мртваца из подрума и положише га лепо на кревет. Удовица удри у кукњаву:

— Јаој, људи: јој комшије, умре ми мој добри Перо! Јој, несретници мени!

И — комедија се свршила. Главни јунаци: Теовило и Смиљка из прикрајка се смејаху својој подвали. Теовило је задовољно трљо руке и погледао на оно парче земље, коме би и Мисир завидео. Браћа Перина да пукну од једа што им је имање олако из руку отето. А суд је једва чекао, да пред-а-њ изађе такав један процес, коме би завидели и најгори кајишари на западу. „Све ће јарко сунце проказати“, вели се, па боме је то сунце и ову превару проказало. Теовило, уживајући ливаду, посећивао је механе, па онако, у ћору, избрбљао целу ствар. Видеће се на крају крајева, ко је у већем пра̂ву: да ли браћа Перина, која за себе имање траже, или Теовило, који је онако лепо преставњао болеснога Петра, или пак удовица, која је мртвог мужа *оживела* преко Теовила.

ТАЈАНСТВЕН ГРК

Пештанска полиција води истрагу по једној врло занимљивој ствари. Пре неког времена стигао је у Пешту један Грк, Дионисије Типалдос и одсео је у гостионици „Будапешти“. Био је елегантно обучен и говорио је: румунски, грчки, француски, енглески и талијански. Ишао је из кафане у кафану те је у брзо привукао на себе пажњу полиције, која је утврдила, да тај Грк општи само са пештанским трговцем В. Л. Овај је узет на саслушање и изјавио је ово:

Он се упознао са Типалдосом у Београду. Било је кратко, узгредно познанство. У толико је више био изненађен, кад га је Типалдос потражио у Пешти. Рекао му је да има вере у њему, пошто су обојица Грци, те хоће да му повери једну ствар, која је по њега од животне важности.

Састали су се за тим у једној кафани у унутрашњој вароши, где му је Типалдос ово испричао: Он је био поседник већег имања и лиферовао је прагове за грчке железнице. Има једнога синовца, који се 1895. године у Лондону задржавао тргујући са цигаретама. Тај његов синовац упознао се са благајником код лондонске банкарске куће Ваљаном (Vagliano), који је имао односаја са једном прималором. Синовац Типалдосов био им је писмоноша. Благајник је проневерио новце и баш су га у овај мах ухватили, кад му је синовац понео писмо од његове љубазнице. Ова је била богата и депоновала је свој накит у банци Унион. Пошто су благајника затворили хтела је она да отпутује у Француску, но накит не хтеде носити собом. Синовац Типалдосов проучио је рукопис примадоннин из писма, које је код њега остало и извадио је из Унион банке са фалзификованим писмом њен накит у вредности од 1,500.000 шилинга. За тим је отпутовао у Ливерпул, где је хтео да ступи у коју фабрику као путник, пошто је знао језике. Ту је дао направити два сандука са дуплим дном и у доњу преграду је сместио накит, а у горњу свилену робу. Оба сандука послао је као транзитну робу у Трст где су два месеца лежали, а одатле их је послао у Млетке, где су и сада. Извадио је нешто накита и од њега је дао у Бечу направити минђуше. Ту у Бечу нашао се Типалдос с њиме и синовац му је све испричао.

Дионисије Типалдос.

Типалдос је смислио да накит прода у Србији и због тога је изучавао царински поступак у Србији. Но једном приликом био је баш присутан, кад су један сандук са две преграде ухватили и тада се предомислио и решио се, да свом познанику Л. В. повери целу ствар, надајући се, да ће овај услед својих веза наћи пута и начина, да се накит прода, па да онда добит њих тројица поделе.

После саветовања од неколико дана Л. В. је рекао Типалдосу, како он мисли да би се сандуци могли добевити преко Оршаве, а да им се садржај не прегледа. Типалдос је на то затражио 100 форината на трошкове за експедицију, говорећи како ће тај новац послати у Млетке преко грчког конзулата. Пошто је новац примио, Типалдос није ни отишао грчком конзулу, због чега га је Л. В. повукао на одговор, тражећи да му врати новац.

По саслушању Л. В., полиција је позвала Типалдоса, који је изјавио да се зове Дионисије Типалдос, родом из Литуре, стар 54 године, да је ожењен и трговачки агент. Он пориче све. Одриче да се састајао са Л. В. у некој кафани у унутрашњој вароши, одриче да му је све горње испричао и остао је при томе и кад је са трговцем суочен. У Пешту је, вели, зато дошао, што је у Земуну свој пасош изгубио, те је из Пеште писао својој родбини да му пошљу нов, а 100 форината је узео од Л. В. просто у зајам.

Полиција га је, међутим, на основу јаких основа за сумњу, задржала у претходном притвору и наставила је истрагу, којом је већ до сада изван сваке сумње утврђено, да искази Л. В. потпуно одговарају истини, пошто су код Типалдоса нашли једне грчке новине, у којима је лондонски случај подробно описан, а осим тога Типалдос није могао никако да своје бављење у Пешти образложи.

Лукави Грк је доцније своје исказе исправио, да је њему прошле године целу ту причу испричао неки познаник, Александрос или Спиридион Папавопуло, с којим је у Бечу г. 1896. становао од 31. јануара до 9. фебруара у једној соби и са којим се упознао путујући из Трста у Беч. Овај је — вели он — том причом измамио од њега мало по мало 3000 динара. Он је опет испричао целу ту историју Л. В. и замолио га је, да му даде 100 фор., да потражи негде тог човека.

Ове измене свог ранијег казивања и правдања, која противуречe једно другом, све више доказују, да је Грк кривац. Сад је само питање, да ли је он обичан пробисвет, који на своју руку оперише, или је члан неке међународне варалачке чете, који је случајно упао у мрежу. Пештанска полиција се нада, да ће потпуно расветлити живот овог тајанственог Грка.

ДВОБОЈ

Цртица из отменог друштва

ИЗ БЕЛЕЖАКА ЈЕДНОГ БЕЧКОГ ПОЛИЦИЈСКОГ КОМЕСАРА

У понедељак, 28. децембра 1868 год. око 5 часова у вече пријавише ми једну елегантно одевену госпођу, која је хтела без сведока, да буде саслушана, о неким врло хитним и важним стварима. Уђе врло узбуђена, са великим шумом и јаким мирисом, који се осећао са њене црне свилене хаљине. Седе према мени и затражи моје посредовање у једном врло деликатном догађају. При томе гледаше страшљиво, да нас когод не прислушкује. Говорила је полугласно и не подиже ни једном свој густи вео, кроз који су се два сјајна, црна ока могла спазити. На сва моја питања, о имену и положају, неодговори ми ништа. Причаше у кратким, испрекиданим реченицама, да ће се данас у 7 часова у вече, код гостионичара Н. држати опроштајна свечаност, која врло чудноват повод има. Она означи младога грофа Х... као приређивача исте. Говорила је тајанствено, са лаким покретима, да нисам у самој ствари знао, шта ћу од целе тужбе да задржим. У пркос свима мојим покушајима, да ближа обавештења добијем, не беше ми јасно, за што се именовано, велико аристократско друштво у означеном хотелу скупља и шта ће се ту опасно и важно закључити. Непозната госпођа не изгледаше ни близу да зна што год о томе, шта ће се у томе друштву догодити. По свој прилици, опроштај њен са младим грофом и неки врло нејасни подаци његовог собара, испунили су је страхом и бригом те је тражила моју помоћ — и посредовање. Ма да је постојано прикривала свој сталеж, ипак јој обећах своју помоћ и пођох одмах на означено место, да сазнам прави циљ и намере извесних личности, које су се скупиле на ову тајанствену свечаност.

Гостионичар, који ме није познавао, јамачно је држао да сам какав позвати гост, те ми је потврдио све оно, што ми је већ раније било познато. Тачније и поузданије није ми могао казати. Приметио сам, да је био радознао. Но највећма је његову је радозналост подстицало цвеће, обавијено црним велом, које се у вазни налазаше. Тајанствена госпођа, у чијим сам се колима довезао, врати се натраг, пруживши ми претходно руку кроз прозор, обећавши ми, да ће ме сутра опет овде потражите.

Још стојах премишљајући, шта да отпочнем, кад дојури један фијакер, на коме не беше броја. Из истога искочише два млада господина. Један од њих рече полугласно кочијашу: „Тачно у 9 часова да си овде!“ Судећи по њиховом држању, оба ова младића припадаху највишим друштвеним круговима. Нисам се преварио, кад сам у стаситом, лепом и елегантном човеку познао младога грофа Х... Мáну руком кочијашу, који је налог разумео и одмах се удали. Пролазећи кроз капију поред мене, запита један:

„Зашто не у Пратер?“

„Зато што се бојим издаје. Моја је мати без сумње извештена, па ће се за посредовање обратити полицији. Лауданов споменик у парку Халерсдорфу миран је и усамљен, па...

Више немогах ништа чути. Пријатељи се беху већ далеко од мене удалили. Напослетку, савише у један трем лево, из кога ни једна реч до мене не допре.

Ја мишљах да сам довољно обавештен, те се брзо удалих, да издам по томе нужне налоге. Била је хладна, зимска ноћ, обасјана бледим, месечевим зрацима. Лепота ове ноћи, занела би каквога новелисту, да опише неодољиве њене чари. Чим одкуца 8 и по часова, спремих се и у пратњи три поуздана и снажна стражара, са линије Маријахилфер, одвезох се на означено место. Најзад стигох своме циљу. Оставих кола на станици у Вајдлингоу, где се са друма не могаху приметити, и кренем се оном романтичном месту, које скриваше последње остатке једнога јунака, коме је ожалошћена супруга на величанственом споменику ове речи изваjала: „Non grata patria, non imperator, sed conjux“. У близини овога споменика ни једна човечија прилика није се могла ни чути ни видети. Нико се не показа на овоме мирноме месту, само тих али оштар ветар покреташе големе борове, који беху густом маглом обмотани. Ови густи редови образоваху малу шумицу усред бренатог дрвећа. Пун месец обасјаваше јасно место на коме је споменик стајао. На погледу околним мрачним стазама, овај је споменик изгледао необично светао. Ми се повукосмо у сенку дрвета и нико нас не могаше приметити. Скоро један сат како стојимо, а још не спазисмо никог да дође. Мишљах, да ће се ова романтична ствар изменути у непријатност и досаду, јер нам беше страховито ладно. Бојао сам се да нисам хрђаво чуо или што год разумео, што са данашњим случајем никакве заједнице нема. Ипак за време мога размишљања и пребацивања, допре до мене зврка кола, а мало за тим зауставише се иста скоро на подножју самога споменика. Врата се на колима отворише. Из кола изађоше четири човека. Један од њих беше официр. Брзо дођоше на означено место и зачуђено говораху, да још гроф Х... и његови сведоци нису дошли. Били смо се дакле уверили да ће се овде извршити двобој, чији је повод вероватно каква ситница: положај, част и Бог зна још за што, морају кавалери стављати на коцку свој живот. У тренутку кад сам се почео љутити на безумност оваквога двобоја, допре до мојих ушију бат удаљених кола и после неколико тренутака дође гроф Х... у пратњи три своја пријатеља. Једнога од њи већ сам видео, у капији поменуте гостионице. Грофово и онако бледо лице, изгуби сваку боју, кад спази противника. По лицу овога безобразног убојице, који постојано намешташе своје манжетне и крагну разли се тако руменило, да му се стид због сопствене плашљивости могла на образима читати, док на против, другоме показа се на лицу тешко уздржан гнев, храброст и жеља да задовољи свој претрпљени бол.

Живо остави он на степенице споменика једну украшену дрвену кутију мрке боје. Један од његови пратилаца приђе, и извади пиштоље, који су унутра лежали, док остали покушаваху да их намире. „Не, повиче гроф Х... не могу одустати, јер би иначе неваљалца морао на улици угушити, само ако би га где год сукобио. — Он ме је љуто увредио, — он је моју матер осрамотио! — Не-не — немогу — никада! Или је зар толико плашљив да ми дā задовољења?“ За тим узе оружје у обе руке; остави избор сведоцима, а при том управи на противника поглед пун мржње и презрења. Противник грофов задрхта. Лице му осу мрачно бледило и он паде онесвешћен у тренутку, кад су сведоци бројали кораке, не далеко од ограде споменика.

Страсни јунак приступи са пиштољем у руци онесвешћеноме противнику и пусти своме гњеву на вољу. „Вређати уме господин гроф — али не уме да дā задовољења“ — повиче он — „Ако те бесно псето уједе за ногу, треба да га казниш!“

(Свршиће се)

ПОТЕРА

МАНО ШТАЈНЕР

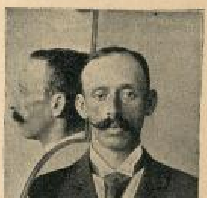

Родом из Мађарске, има 36. година. Висок, лица црвеног, дугуљастог. Нос му је кукаст, коса смеђа, бркови густи, зуби здрави. Брија се, али није искључена могућност да је браду пустио да порасте. Говори немачки, мађарски и покварено српски. Вере је Мојсеове. — Мано је као приватан чиновник проневерио повећу суму новаца и побегао из Аустроугарске. Држи се да је прешао у Србију или Бугарску. Обраћа се пажња на њега властима да га ухвате, а грађанима да га се чувају и на случај ако га виде и познаду да га властима покажу. Као добар вештак у трговачким пословима и књиговодству, Штајнер ће се јамачно понудити коме од трговаца у службу, разуме се под туђим именом, с тога му треба слику добро упамтити. Слика му је верна и по њој га може сваки лако познати, тим пре, што је сликан на најмодернији начин, — да му се и профил види. Пештанска полиција сликала га је док је био у њеном затвору, одакле је и побегао.

СТЕВАН ХУЛАЛА

разбојник.

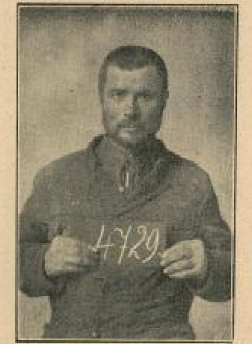

Има 42. године. Католичке је вере. Ожењен, али је жену напустио и одао се неваљалом животу. По занимању је надничар. Поред слике ево му и описа: Средњег раста, у телу мршав; лица дугуљаста; чела ниска; обрва више смеђих а очију жутих. У опште је црн; нема два предња зуба. — Стеван се тражи због извршеног разбојништва у Аустро-угарској. По трагу чињеном дознало се, да је прешао у Србију али се незна да ли је се овде задржао, или је отишао даље за Бугарску односно Турску. Ако се овде задржао, онда је јамачно негде скривен као надничар и под другим именом. Озбиљну пажњу треба обратити на дошљаке, јер међу њима обично се и налазе овакви, незвани гости. И статистика наша показује, да извршење крађа, разбојништва, превара, и т. д. много већи проценат пада на људе који су нам са стране дошли, но на наше домородце. Стеван је врло опасан, јер хоће и ножем да нападне на човека.

КАРЛО—ДРАГУТИН МАТАШКОВИЋ

лопов и варалица.

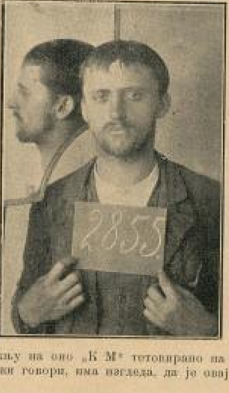

Родом је из Беча. Тамо је небројено пута кажњаван због крађā, преварā и телесних повредā. Као војник аустријски извршио је опасну крађу и побегао. Опис му је: лак, хитар и окретан. Има 21 годину. Висок је 162 см., лица округлог, смеђе косе и очију; зуба здравих. На левој руци тетовиран са „М К“. Говори српски и немачки и по мало мађарски. Побегао је у цивилном оделу и држи се посигурно да је овамо код нас прешао. Можда је прошао кроз Србију за Турску или Бугарску, али није искључена могућност да се овде задржао. Треба добро обратити пажњу на њега јер је лопов да му нема на далеко пара. По слици где има и профил, по опису, и осталим побележеним знаковима у овоме опису, лако се може познати. Нарочито треба обратити пажњу на оно „К М“ тетовирано на руци. По томе, што и српски говори, има изгледа, да је овај Карло-Драгутин наш гост.

ФИЛИП ШПИЛМАН

лопов.

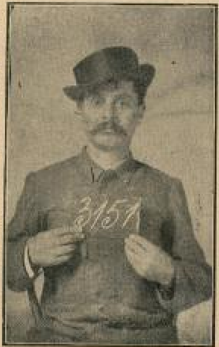

Родом из Темишвара. По народности Евреин, а по занату машински шлосер. Има 45 година; висок, темељног састава тела; лица дугуљастог и црномањаст; косе смеђе; чела високог; очију црножутих; носа правилна; уста умерених; зуба покварених; бркова смеђих а и браде кад је пусти да порасте. Кад је браду носио он је округло штуцовао, вероватно да је, у циљу прикривања, опет пустио. На десној руци има црвеним словима тетовирано своје име. Говори више језика: немачки, маџарски, влашки и покварено српски. — Тражи се на све стране због опасне крађе извршене у Аустрији. Последњи пут виђен је у Темишвару а затим у путу за Земун. Држи се, да је прешао овамо код нас. Обратите пажњу на њега, док и овде није извршио какву крађу или напад, томе подобан — злочин. По слици овој, по опису а нарочито по тетовираној руци, сваки ће га лако познати.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Захвални лопов. — Да има и захвалних лопова, уверава нас овај случај, који се у једноме енглескоме граду догодио. Неки џентлмен седео је у позоришту и мирно гледао представу. До његовог седишта, беше заузео место један говорљиви човек, који је целе представе само о комаду причао, критикујући час комад, а час опет саме представљаче. У току представе, примети џентлмен да му нема златног сахата. Одмах је посумњао на свога говорљивог суседа. Али као прави џентлмен није хтео правити ларму, већ је од позоришног служитеља дознао за адресу свога суседа, и беше намеран да пријави суду ову ствар. И дојиста, сутра дан изјави код суда на протоколу своју сумњу: да га је његов сусед Сер Бриџ покрао. Одпочне истрага. Сер Бриџ се достојанствено брањаше, и са гнушањем одбијаше од себе ову клевету. Узе и адвоката. Млади адвокат сер Џорџ славно је бранио свога клијента. Његову одбрану готово су сви енглески листови оштампали као уникум говорничког духа и талента. И сер Бриџ је био пуштен као невин. Ствар се дакле свршила на штету џентлмена. Али како се зачудио млади адвокат, кад је једног дана поштом добио један амалет са овим писмом: „Господине. Као знак моје најдубље захвалности, за вашу славну одбрану, шаљем вам овај украдени сахат. Дај Боже, да се с њиме дуго служите, и да вам сваки његов откуцај донесе по једног захвалног клијента, као што је

ваш одани **сер Бриџ**"

ТРАЖЕ СЕ

Петар Глишић из Злакусе среза пожешког окр. ужичког, притвореник среза трстеничког окр. рудничког, још 30. пр. мца побегао је из притвора. Он је стаса средњег, има 36 год., црномањаст, браде и бркова пуних. На себи има капут, пожутео од употребе, панталоне, на колену искрпљене црвеним концем, и плаву шајкачу. Бос је. Кад га власт пронађе, нека га стражарно упути начелнику ср. трнавског, с позивом на № 9021, ако се у Београду нађе, онда га предати Управи града Београда с позивом на № 23281.

Начелство окр. крајинског јавило је Управи гр. Беогр. да је Беђир Барјамовић, циганин из Неготина, оптужен за горосечу. Беђир је отуда побегао, с тога се тражи, да се стражарно упути Начелству окр. крајинског.

Четири непозната наоружана зликовца, ноћу између 30 и 31 пр. м. напали су на кућу Стојана Јанковића, писара општине скакавачке, везали га и отерали у општинску судницу те им касу отворио и из исте узели и однели око 200 динара општинског новца, па су за тим Стојана поред касе заклали. Наређује се тражење зликоваца. Пронађене треба стражарно спровести начелству округа ужичког с позивом на № 11.710.

Претписом Г. Министра унутрашњих дела од 6. т. мес. № 18.508 наређено је, да се у Београду потражи и нађен стави у притвор Јован Вучковић, из Каљуха у Босни, који је окривљен због злочина крађе у Босни — а по извршењу исте, пребегао у Београд. Јован је око 40 год. стар, високог, крупног стаса, средњих-црномањастих бркова, плавих очију, носа мало шиљастог, уста правилних, лица дугуљаста, браде широке. Говори дебелим нагласком. Сем српског, знаде читати и латиницом, али незна писати. Има десно око мало крваво. Наводно налазио се код Љубице Мудреновића овд. Сумња се да је пустио браду и да се носи а ла́ франко.

Катарина Манолеско, бивша овд. собарица код „Гранд Хотела", има се спровести суду због своје једне кривице. Ну, како је она из Београда незнано где отишла, то се јавља свима полицијским властима да је у своме кругу потраже и ако је ко пронађе да је Управи града Београда спроведе, с позивом на № 23.447. Катарина је средњега раста, црномањаста, стара 23 године, лепушкаста. Носи се немачки. Родом је из Букурешта — Румункиња. Говори српски, румунски и немачки.

Јован Џаковић, тежак и кочијаш из В. Извора украо је два вола и једну кобилу па за тим утекао незнано где. Јован је стар 50 година, раста високог, у лицу плав, бркова плавих проседих, брија се, носа дугачког, мало кукастог, у лицу блед. Има на себи и кожух поред обичног одела какво се носи у В. Извору. Наређује се потера за овим лоповом.

Љубомир Јеремић, бивши практикант који је родом из Чачка, осуђен је пресудом јагодинског првостепеног суда за крађу акта на три месеца затвора и плаћање кривичних трошкова. По саопштењу пресуде, Љубомир је побегао. Наређује се потера за њим и која га власт ухвати да га спроведе Начелству окр. рудничког, с позивом на акт № 10.480, или Управи града Београда, с позивом на № 23.104.

Ленка—Евица Цветић, рођена Божин, родом из Жабља у Аустро-Угарској, уз припомоћ свога љубазника Јована Маринковића, обућара, на преварени начин измамила је повеће суме новаца од извесних личности па из Београда побегла заједно са Јованом. Ленка—Евица је крупна, у лицу бледа повисока, говори гласно, плавих очију, на подбратку има брадавицу. Од одела по свој прилици има нову сукњу и црн жакет, шал или шешир на глави. Јован је осредњег стаса, црне густе косе и браде, црних очију. Тражите их и нађене стражарно спроведите Управи гр. Београд, с позивом на Бр. 23.460.

Лазар Костић, џамбас из Неготина, има се узети на одговор по кривици својој због крађе стоке — коња. Лазара треба пронаћи и стражарно спровести начелству окр. крајинског, с позивом на № 9884 или Управи гр. Беогр. на № 23681.

Јеротије Јелић, из Месараца окр. подунавског, осуђеник беогр. казненог завода, побегао је 31. пр. м. око 8 и по час. у вече са рада из Љубичева. Јеротије је стаса маленог, косе и очију смеђих, лица дугуљаста и сувоњава, бркова ретких и смеђих, носа дугачког и покученог, браду брије. Од државних ствари однео је пар кошуља, капу и једно ћебе. Ухваћеног Јеротију треба спровести Управи државне ергеле у Пожаревцу, с позивом на акт № 3293 или Управи гр. Београда Бр. 23743.

Управа вароши Будимпеште депешом од 4. ов. м. јавља: да је у три разна новчана завода и мењачнице, променуло једно лице *пет белгиских лажних новчаница* од по 100 динара. То лице је старо између 40 и 45 год., сразмерно развијено, стаса средњег, бркова црних, носа здепастог, малог. Од одела има црни зимски капут и црни шешир. Мењајући новац није говорио ни речи. Препоручује се властима да на ово обрате живу пажњу као и на белгиске новчанице, да не би дошле у новчани завод ради промене. Мењачи наши треба нарочито да обрате пажњу на ово, како им се не би десила штета, јер их врло лако може непознати фалзификатор посетити.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

И овом приликом и то последњи пут, молимо наше скупљаче и поверенике, који нам још нису послали претплату, да исту што пре пошаљу. Имамо наиме доставе од појединаца, да су претплату положили на именују и лица коме. То су махом људи, којима је мило, да наш лист на сваком кораку шире и потпомажу. Молимо их, да тако и учине и тиме отклоне сваку сумњу, да им је покупљена претплата у опасности. Идући број обуставићемо им а претплату тражићемо другим путем, којим никако не желимо предузети. На њима је да тако не буде.

Од неколико чиновника полицијских из унутрашњости, добили смо разне слике лопова и кесароша. Од ових смо неке донели у прошлим а неке ћемо донети у идућим бројевима. Ми смо им захвални, и у своје време похвалићемо их јер то и заслужују. Тако само раде они чиновници, који своју службу са вољом врше, па су рали, да припомогну струци којој служе. Желимо да овако учине и сви они, који дођу у такву могућност.

Од 1. Новембра, уредништво наше пресељено је на „Теразије“ у кући Браће Ђорђевића Крал Миланова улица бр. 16, (горњи спрат — лево).

„ПОЛИЦАЈАЦ“

Књижица са календаром и сликама зликоваца, коју смо у неколико бројева нашега листа објавили, увелико се штампа и биће до недеље готова. У тој ће књижици бити 37 слика најопаснијих коцкара̂, лопова̂, разбојника̂, варалица̂ и убица̂. Од ових слика неке су штампане у нашем листу, а има их и нештампаних. Садржај ове корисне књижице, објавили смо раније у нашем листу. Надамо се, да ћемо наћи подпоре код свију полицијских и судских чиновника и службеника, а тако исто и општинских председника и писара, као и жандарма, пограничних стражара и т. д. Књижица је тако удешена, да се испод сваке слике појединих зликоваца може бележити оно што се доцније о њему буде сазнало. Оваква књижица носи се собом у џепу и одмах се из ње може видети лице, које се буде тражило и на које се у опште сумња полаже. Она је потребна и свакоме грађанину, а нарочито трговцима, мењачима, занатлијама, кафеџијама, јер из ње могу одмах видети лице, које им као сумњиво падне у очи и које им дође у намери да их превари, покраде, или осмотри положај куће, трговине и осталих зграда, како би у згодној прилици похару извршило. Књижица је помоћно средство за познавање и хватање оваквих индивидуа и то за свакога у опште. У тој смо је само цели и приредили, па је у тој цели и пружамо свакоме нашем грађанину. Молимо свакога, да нам што пре јави, колико комада да му пошљемо. Разуме се, да уз пријаву ваља и новац послати, а ми ћемо радо дати уобичајени проценат.

КЊИЖЕВНОСТ

У штампи је VI. свеска Тасиног дневника, у којој је ова садржина: *Робијаш*, *У патроли*, *Страни господин*, *Бијанка*, *Разбојници*, *Гостољубље* и *Гађекан*. Садржина му је врло интересантна, обилна са поуком и забавом, као што су већ обично Тасине књиге и белешке. Нашим читаоцима скрећемо пажњу на ову књигу, која ће бити готова до половине Новембра ове године. У исто време можемо већ објавити и то, да ће кроз који дан ући у штампу и *Тасино упутство* за иследење кривичних дела. Ту ће бити изложено све што једном иследнику треба. Тако исто, ту ће бити изнети и случајеви из наше и стране праксе, што може послужити у даним случајевима и нашим судским и полицијским иследницима.

РЕД ПРИМАЊА:

Г. Министар унутр. дела прима: понедеоником, средом и петком, од 10 сати пре подне, до 1 сата по подне.

Начелник министарства прима сваког радног дана од 10—12 пре и од 3—6 по подне.

Инспектор министарства сваког радног дана од 3—5 по подне.

Управник града Београда сваког дана изјутра од 8—9 и кад се врати са рапорта из Двора и министарства од 11—12 а после подне од 3—6.

ИЗРАЂУЈЕМО НАЈБОЉЕ И НАЈЈЕФТИНИЈЕ

УНИФОРМЕ ЗА ПОЛИЦИЈСКЕ ЧИНОВНИКЕ

КРОЈ И ИЗРАДА ИЗВРСНА.

Највеће стовариште за спрему, као што су: капа, парамњак, сабља, кајас, темњак, рукавице, мамузе, несесери за пут и за јело, чутурице и т. д.

Најновији ценовник и мустре шаљемо на захтев бесплатно. — Молимо за што веће поруџбине

МОРИЦ ТИЛЕР И КОМП.

ДВОРСКИ ЛИФЕРАНТИ

Њ. В. Краља од Србије, Њ. В. Цара и Краља Аустро-Угарске, Њ. В. Краља Грчког, Њ. В. Шаха персијског,
Њ. В. Престолонаслед. грчког и Њ. В. Надвојводе Јосифа.

Београд, Краљ-Миланова улица (Теразије) бр. 9.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 15. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 15. НОВЕМБРА 1897. ГОДИНА I.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. — Претплата се полаже у Београду код Уредништва „Краљ-Миланова ул. бр. 16. Теразије“ а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. — Цена је листу за годину 20 динара, а на по године 10 динара. За иностранство на годину 30 динара. За писаре при начелствима, практиканте у опште, општинске писаре оних општина које су већ претплаћене и за жандарме, у пола цене. Поједини бројеви не продају се. — Рукописи не враћају се. — Писма само плаћена примају се. — Огласи примају се по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

РИСТА БАДЕМЛИЋ

УПРАВНИК ГРАДА БЕОГРАДА.

Тешко је писати потпуну биографију заслужних људи, у оквиру листа, чији је простор заузет разноврсним стварима. У излагању биографије г. Ристе Бадемлића бићемо зато кратки али искрени.

Г. Бадемлић долази у ред оних, који су најстарији по својој служби, јер га још 1859. године виђамо у овој. Његов чиновнички живот пун је разноврсног искуства, што га је текао у дугом низу година своје часне и примерне службе. У Управи града Београда био је практикант, писар, члан и сада управник — представник полиције престоничке. У 1864. години добио је прво указно звање, и то као писар поменуте управе. За тим се низала година за годином, и он је пролазио редом кроз тај пургаторијум чиновничког рада и делања. 1874. г. постављен је био за начелника среског а 1880. г. за члана Управе града Београда. 1881. год. постављен је за начелника округа шабачког; 1882. за начелника округа нишког; 1887. г. за члана Глав. Контроле, а већ идуће 1888. године, као човек од поверења и спреме, враћен је био опет за начелника округа нишког. Као начелник окружни I кл. стављен је био у пензију у години 1889-ој.

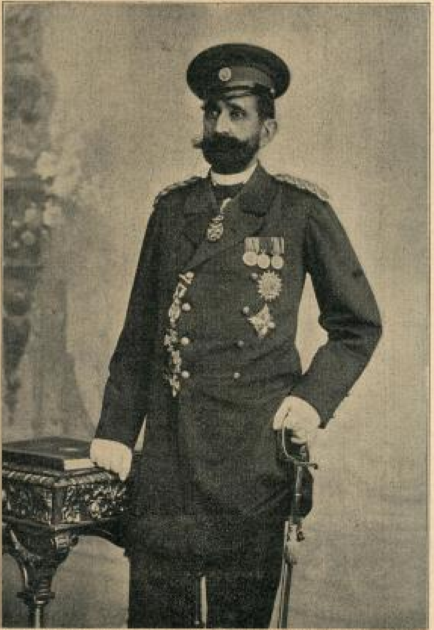

1895. године враћен је у службу, као инспектор министарства унутрашњих дела, где је за кратко време обишао више од двадесет срезова, ове прегледао и у ред довео. За тим у Априлу 1896. године, постављен је за управника I кл. Управе града Београда.

Кратак је период његовог садањег ра̂да. Кратак, али пун плодности и осведоченог родољубља. У дужности је строг али по све правичан. Тачан је као тачан са̂т, а то строго захтева и од подчињених му чиновника. Његова је девиза увек била и остаје: *Краљ и Отаџбина*.

Као чиновник за своју ревносну службу, оданост и пожртвовање, одликован је: од Његовог Величанства Краља Александра и Његовог Величанства Краља Милана, овим орденима: Сребрном и Златном медаљом, за ревносну службу; Белим Орлом V и IV степ. и Таков. Крстом IV и III степ. Од Њ. Величанства Султана: Звездом Османлије III степена. Од Њег. Височанства црногорског Кнеза Николе: Даниловим Крстом са звездом II степена и од Његовог Височанства бугарског Кнеза Фердинанда: Крстом са звездом за грађанске врлине II степена.

Поред свега наведенога, у погледу рада г. Бадемлића, њему припада и један део заслуге што је „Полиц. Гласник“ стао на своју снагу и успешно отпочео свој задатак. Он је при покретању листа уредништву ставио на расположење цео албум Управе, у коме су слике свију зликоваца, а тако исто и све нужне податке о њима. И као што је одушевљено радио на напредак у своме ресору — јер је његова заслуга што данас Управа има и свој фотографски апарат за сликање неваљалих људи — исто тако одушевљено и енергично је радио и ради да наш лист добије могућности и за свој даљи опстанак. Нека му је хвала.

ПРОМЕНА ПРЕДСЕДНИШТВА У БЕОГРАДСКОЈ ОПШТИНИ

г. Никола Д. Стевановић, члан Главне Контроле, 5. ов. м. постављен је указом Његовог Величанства Краља за председника београдске општине; а

г. Николи Пашићу, дотадањем председнику, под истим даном уважена је оставка.

КРЕТАЊЕ ПОЛИЦИЈСКИХ ЧИНОВНИКА

а) **постављени и унапређени указом од 5. нов. о. г.**

г. Андрију Петровића комесара савске полиције за члана I. кл. Управе града Београда.

г. Јосифа Протића комесара железн. полиције у Нишу, у рангу среског писара I. кл., — за комесара савске полиције у Београду, у рангу среског начелника III. класе.

г. Јована Трифуновића писара II кл. среза ужичког, за комесара железн. полиције у Нишу, у рангу среског писара I. класе.

б) **постављени и унапређени указом од 6. новембра о. г.**

г. Косту Павловића кондуктера поште нишке, за начелника II. кл. среза алексиначког;

г. Владимира Поповића, начелника II класе среза студеничког, за начелника I класе среза космајског;

г. Стевана Поповића, среског начелника у пензији, за начелника I класе среза подгорског;

г. Страхињу Стефановића, начелника II класе среза сврљишког, за начелника I класе среза посавског;

г. Павла Јасића, среског начел. у пензији, за начелника I. класе среза студеничког;

г. Стевана Радивојевића, среског начелника у пензији, за начелника II класе среза темнићског;

г. Милана Митровића, поштара IV класе нишке поштанско-телеграфске станице, за начелника III класе среза бањског;

г. Косту П. Јанковића, секретара II класе начелства окр. крајинског, за начелника III класе среза поречког;

г. Милутина Адамовића, начелника III класе среза моравског, за начелника III класе среза хомољског;

г. Косту Срећковића, среског начелника у пензији, за начелника III класе среза рамског;

г. Сретена Вукомановића, бившег среског начелника, за начелника III класе среза моравског;

г. Светозара Савића, начелника III класе среза косаничког, за начелника III класе среза добричког;

г. Миљка Борисављевића, бившег среског начелника, за начелника III класе среза косаничког;

г. Светолика Бадњевића, секретара I класе начелства окр. врањског, за начелника III класе среза мачванског;

г. Деспота Бацовића, благајника солског стоваришта у пензији, за начелника III класе среза пчињског;

г. Милана Надашковића, магационара царинарнице београдске у пензији, за начелника III класе среза сврљишког;

г. Андрију Николића, начелника II класе среза драгачевског, за начелника II класе среза арињског;

г. Зарију Х. Арсића, начелника III кл. среза масуричког, за начелника III класе среза лесковачког;

г. Аксентија Ђорђевића, секретара I класе начелства окр. крагујевачког, за начелника III класе среза масуричког;

г. Андрију Стојичевића, начелника III кл. среза рамског, за секретара I класе начелства округа крајинског;

г. Јанићија Благојевића, начелника III класе среза темнићског, за секретара I класе начелства округа врањског;

г. Димитрија Милојевића, порезника у пензији, за секретара I класе начелства округа крагујевачког;

г. Маринка Поповића, начелника I класе среза арињског, за начелника I класе среза јабланичког;

г. Јована Ђорђевића, среског начелника I класе у пензији, за начелника I класе среза гружанског;

г. Мијаила Петровића, начелника II кл. среза јабланичког, за начелника II класе среза ражањског;

г. Анту Петронијевића, среског начелника II класе у пензији, за начелника II класе среза црногорског;

г. Милинoја Јекића, начелника среског у пензији, за начелника II класе среза драгачевског;

г. Илију Ђелмаша, начелника III класе среза ужичког, за начелника II класе среза моравичког;

г. Алексу Цветковића, начелника III кл. среза добричког, за начелника III класе среза прокупачког;

г. Јована Антонијевића среског начелника у пензији, за начелника III класе среза деспотовачког;

г. Милоја Мајсторовића, среског начелника у пензији, за начелника II класе среза ужичког; и

г. Сретена Раковића, начелника III кл. среза моравичког, за секретара I класе начелства округа ужичког.

в) **Пензионисани.**

г. г. Ђура Стевановић, начелник I класе среза ражањског; Тома Ораховац, начелник III класе среза деспотовачког; Димитрије Ристић, начелник III класе среза прокупачког; Тома Игрошанац, секретар I класе начелства округа ужичког; Коста Петковић, начелник I класе среза космајског; Милоје Петровић, начелник I класе среза бањског; Драгутин Тадић, начелник II класа среза подгорског; Филип Видаковић, начелник II класе среза мачванског; Веселин Агатоновић, начелник II класе среза поречког; Атанасије Трифуновић, начелник III класе среза хомољског; Андрија Јовановић, начелник III класе среза алексиначког; Сима Јеротић, начелник III класе среза посавског; Коста Петровић, писар I класе среза пчињског; Коста М. Петровић, писар I класе среза лесковачког; Светозар Ристић, писар I класе среза жупског.

г) **Отпуштени.**

г. г. Димитрије Жујовић, начелник III класе среза грочанског; Сретен Поповић, начелник III класе среза црногорског; Живко А. Ристић, писар I класе среза љубићског; Михајло Тодоровић, писар II класе среза лужничког; Светозар Протић, ванредни писар прве класе начелства округа рудничког и вршилац дужности писара среза љубићског; Гвозден Анђелић, ванредни писар II класе начелства округа подринског и вршилац дужности писара среза јадранског и Витомир Максимовић, писар II класе начелства округа пиротског.

ПОЛИЦИЈСКЕ РЕФЛЕКСИЈЕ

(НАМЕЊЕНО ПРЕСТОНИЧКОЈ ПОЛИЦИЈИ)

ПИШЕ

Један члан београдске полиције.

(НАСТАВАК)

⁂

И наш Београд има своју *полицијску физиономију*.

Уз све особине, којима се одликују престонички градови, Београд има и један вишак особина, које потичу из његовог *географског* и *националног* положаја.

Као прва станица Европе, којом се закорачује или баш на исток или у његово предграђе, тек Београд је превалац[*] свега културног и прогресивног живота од запада на исток. На мети, на ударцу, он има да прима сав прогрес Европе овакав какав се развија у томе западном, цивилизованом свету, па да га свари, прекува за своју скоро источњачку природу.

И Београд васка за Западом: он има *своје* радикале, *своје* либерале, *своје* прогресисте, *своје* социјалисте, *своје* демократе — па и *своје* анархисте и *своје* нихилисте?

У својој борби за националним опстанком, задоцнео за прогресом Европе, као изгладнео човек халапљиво гута залогаје, који му се добацују; он их и не сажваће добро, не бира их ни по квалитету, ни по квантитету, већ их трпа у изгладнела и потребита уста, и стомак, преоптерећен, меље, вари, сварује — а резултат: пролетер, из кога се напослетку, таложи *свет* над којим има полиција да бди и од кога има да чува онај други *прави свет* који је за културу и прогрес.

---

[*] *Превалац*, народни израз за место преко кога *преваљује*, прелама река или поток кад се забрани. У фигуративном смислу значи место на ударцу, преко кога се не може заобићи.

Прогрес Запада, што само тангира Београд, таложи сав кал и шљам, којим је прогрес праћен.

То је судбина *географског положаја* Београда.

С *националног* гледишта. Београд је стожер свега покрета, жеља, тежња и иницијативе у претензијама народног уједињења. Као једино моћна и која озбиљно представља, да српска раса, као држава, може да уђе у коло европских држава, Београд је још и за раскомадано Српство кула-светиља, којој оно тежи.

И једна и друга особина, у опису особина Београда као престоничког града, и чини, те се становништво Београда јавља у једној шареној, калејдоскопској слици.

Прогрес великог просвећеног Запада en passant сталожио је од својих нација само *имена* великих народа и од 60.000 становника, који чине општу физиономију Београда, *дао један огроман проценат странаца*.

Није безначајно што у својим „Полицијским рефлексијама" унесмо и из културне хисторије Београда две његове карактерне црте: *географски* и *национални* положај.

Обе те културне карактерне црте Београда чине *најезду*, која јако доприноси у стварању или *опште* или *полицијске* физиономије Београда. Она је, као зараза, прожимала све друштвене редове и њој — нема више лека.

Кад је реч, дакле, о *полицијској физиономији* Београда, уз сву карактерност, коју тој физиономији даје Београд као *престонички град*, ваља имати на уму и обе истакнуте културне црте његове.

Да пређемо сад на чисто *полицијску физиономију* Београда.

Ту, већ на првом кораку, кад хоћемо да изнесемо en bloc слику полицијске физиономије Београда, кад само ваља да нам се отворе „анали београдске полиције" и испред очију да пролазе — групе нерадника и пролетера, наређани по фаховима: убице, коцкари, варалице, лопови, кесароши, блуднице, подводници, пијанице, просјаци, скитачи, сав друштвени измет и шљам: — ето, ту већ застајемо, ту се сусретамо са свом невештином, нехатом и без духа — *београдском, престоничком полицијом*.

Београдска престоничка полиција не може, она није у стању, да нам, као човеку од фаха, само отвори своје анале, покаже своје бројеве, који ће вам јасно говорити о наличју нашег лепог Београда; она то не може, — јер ни сама не зна нити их има.

Све што београдска престоничка полиција може да вам дâ, ево, ми у неколико редака износимо на тапет: — за осам месеца од ове године београдска је полиција казнила: за скитњу 1.419 лица; за блудничење 246; за просњу 113; за коцкање 70; за пијанчење 69; за неред 434; за невенчан живот 90; за крађу 122; за подвођење 27; за превару 14. — Свега 2.604 лица.

Ово је целокупна цифра, која спада *у праву полицијску физиономију*. Ово је број иступних кривица, које је београдска престоничка полиција, по својој надлежности, избацила за осам месеца, од 1-ог марта до 1-ог новембра, ове године.

Овом броју ваља додати 1.209 лица кажњених за иступне кривице административне, хигијенско-санитетске природе: неупис млађих, непријаву кирајџија, нечистоту, безправну радњу, продавање забрањених лекова, продавање поквареног меса, воденог млека и т. д. и т. д.

То је све, што београдска престоничка полиција, кад вам отвори своје „анале" (!), може да вам пружи података за своју полицијску физиономију.

Но има још нешто.

Београдска полиција врши један пут недељно и *потере* на скитнице, нераднике, — лица, која не могу да покажу ни уредно занимање, ни материјална средства за свој опстанак.

Просечан број лица што их потере учисте у Управине затворе, износи месечно 240, за осам месеца 1.920.

Осем тога, београдска полиција води још и свој „Списак познатих лопова и кесароша". То је некакав покушај и зачетак (већ од десетину година) за *регистрирање полицијске физиономије* Београда. Број тих лица износи 200.

Ето, у неколико редака исцрпели смо све податке, које је београдска полиција својим животом стекла; у неколико редака прешли смо најновију хисторију београдске престоничке полиције, која обухвата извесно једну деценију, ако јој прошлост, која као да је нешто светлија, не позајмљује коју годину од својих деценија.

Још једном понављамо, то је све што београдска полиција може и што је у стању да пружи. То, опет, што она, можда, од свег срца и свом озбиљношћу и ауторитетом, пружа, ако већ није ништавно, толико је мало, да се показује и слива у један го, механични и канцеларијски рад.

Међу тим, да нам се не пребаци необјективност, хоћемо, да истакнемо *једну карактерну црту београдске престоничке полиције*. Оно, што нема у својим аналима, што нема *вођене* и *сређене* полицијске физиономије, београдска полиција попуњује *традицијом*, која се провлачи и прича од генерације на генерацију. *Памћење* је главно што чини ефект беогр. полиције.

Колико је опет та карактерна црта београдске полиције извор за *полицијску физиономију Београда* довољно је само то, што је везан за личности и што, да послужи као извор, има тек да се учи, сазнаје и ишчепркава.

Све што београдска полиција има, све што она пружа, сва њена средства сад су — на тапету.

Да дискутујемо о њима, да их компарирамо и да разгледомо шта нам она казују.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ИСТРАГА

VI

О крађи.

(НАСТАВАК)

Једном се десио овакав случај:

Неки домаћин враћао се позно у вече са неке пријатељске вечере својој кући, у којој је баш у то време крађа вршена. Лоповски стражар, који је знао да је он газда куће, даде својој дружини у кући знак, да гледају пута и начина, како ће умаћи. Он међутим сачека газду пред капијом. Чим му се приближио и упитао га шта ту ради и кога чека, он му одговори: да му се жена напрасно разболела; да има јаке болове и да је дошао по бабицу, која у тој кући станује, да је одведе његовој болној жени. Газда га увераваше да у његовој кући не седи никаква бабица, да никада није ни седела, нити би он дозволио да у његовој кући станује. Али овај лоповски стражар запомагаше непрестано, доказујући, да му је казато, да на сигурно у тој кући бабица станује. На томе остаде све дотле, док му газда не рече, да ће га одвести до стана једне најближе бабице. Ту понуду прими овај са највећом благодарношћу, па се онда обојица упутише што брже могоше бабичиној кући. Али кад се газда уморан вратио својој кући, имађаше шта и видети. Капија беше отворена, а из ње изађе баш и последњи лопов са богатим пленом, који је у његовој кући уловио, а кога он у забуни не могаде ни задржати, нити му лик запазити.

Из тога се случаја, дакле, јасно види, како је овај препредени лоповски стражар вешто умео да заведе газду куће, само да би његова дружина лакше и успешније могла свој отпочети посао да сврши.

Ако се деси да се дотичном месту, где лоповски стражар стражари, приближује чувар јавне безбедности, онда се овај увек стара да га ма на који начин задржи. Но како то увек не испада баш сасвим добро за руком, те да га може у какав разговор уплести, или од њега ма какво било обавештење тражити, онда му обично не остаје ништа друго, до да својим чудноватим и необичним понашањем, привуче на се пажњу чуварeву. Пође ли му то лако за руком, онда он обично тако чини, да његова личност ниуколико не падне у сумњу, јер се направи да је болестан, или да је нешто необичнога опазио, наравно на сасвим супротној страни од места, где његово друштво крађу врши и т. д. — Не пође ли му ни то за руком и опази ли да његовом друштву прети опасност, онда му обично не остане ништа друго, до да се дâ ухапсити, те тиме остало друштво да спасе. По себи се разуме, да он ствар тако удеси, да за њега нема никакве опасности. Понајчешће учини се пијан и ларма, те на тај начин изазове чувара да га одведе у хапс, како ће сутра дан опет бити пуштен. На тај начин спасе он другове своје, те ови и крађу изврше и неопажени умакну. У таким приликама такав лоповски стражар посрће, виче, гурне чувара, једном речи, он се тако понаша, да га овај мора ухапсити. У овоме има истина доста тешкоће, јер се није лако претварати, али он ипак употреби сву своју вештину у томе. Учини се као да не може да иде, легне на земљу, протестује и моли, али се ипак добро чува, да не учини више штогод, него што је неопходно нужно, т. ј. он не вређа чувара, само да свој положај не отежа. Кад види да је довољно удаљен од места, где му другови крађу врше, он се онда као бајаги почне трезнити, а кад стигне до полиције и апсе, учини се толико отрежњен, да власт обично не налази за нужно да га апси. А ако се поред тога за време вођења у полицију показао добродушан и није се полицијском органу одупирао, нити га овај могао као какву лопужу познати, онда буде обично пуштен са напоменом: „да му се то као првина прашта, али други пут тако што да не чини, јер ће бити кажњен". Не пође ли му пак за руком да се пијанством претвара, онда обично бира таква сретства да га чувар јавне безбедности мора одмах и безусловно ухапсити. Та сретства, која су по закону кажњива, а помоћу којих обично лопуже спреме себи „пребивалиште за зиму — зимовник" — јесу: увреда органа јавне безбедности, хулење вере и увреде владаоца. По тим се делима дотично лице мора одмах ухапсити и има увек своје дејство. С тога би се могло органима јавне безбедности препоручити, да омање увреде као н. пр.: увреде чувара, судова и других земаљских власти пречују. Нарочито пак онда, ако то нико други није чуо и ако за таку увреду не беше дато никаква повода, нити је имало смисла да се таква увреда изусти, но је само онако напраш и хотично учињена. Не може ли се се узрок нанете увреде одмах открити, онда ваља знати, да је исти намерно забашурен, а орган јавне безбедности боље ће учинити да лупежу жељу не испуни и да дозволи, да оно буде што је овај хтео. Он треба да има на уму и да зна, да ту има нешто опаснијега и озбиљнијега, јер се зна, да нико није рад да иде од своје воље у затвор. У таком случају, дакле, орган јавне безбедности треба да буде веома опрезан и кад прозре намеру таквог једног лупежа, он онда ваља све и сва да употреби, те да овога веже и онемогући за бегство. За тим одмах треба да трага у близини за оним, што је овај у намери хтео да прикрије.

Да човек може лако бити уапшен о томе нема никакве сумње. За доказ тога ево и једног малог примера: Један наш богаташ опклади се једном са другим опет богаташем, да ће он бити уапшен, а да ништа незаконитога и неправичнога не учини. У тој цељи он се преобуче као коцкар и отиде у једну омању механу, где се обично олош скупља. Ту поручи једну чашицу ракије. Пошто је исту испио, позове механџију и баци предањ' новчаницу од сто динара и — оде. И дојиста, није потрајало за тим ни десет минути, а он је био већ ухапшен. но доцније наравно пуштен кад се за праву истину дознало,

Кад је, дакле, овом нашем богаташу пошло за руком да буде ухапшен и ако ничега злог учинио није, онда је свакојако јасно и близу памети, да је једном извежбаном и препреденом лупежу то још лакше постићи, јер је њему то сасвим све једно, пошто ће он првом приликом што год недозвољеног и учинити, само ако то његови „виши" циљеви захтевају. Корист и важност овога што је горе наведено, сама се по себи разуме. Чувари јавне безбедности треба вазда пред очима да имају, да присуство каквога лица на ономе месту, где се какво недозвољено и казнимо дело врши, може имати ма у ком погледу везе са самим делом. Ово је још извесније онда, ако дотични приликом доласка чувара, или ма кога другог лица даде од себе какав било знак, или ако се стара да ма на који начин на себе пажњу привуче.

Истина, у многим случајевима није могуће, да се намера лоповског-стражара предупреди, јер га н. пр. чувар јавне безбедности може доцније опазити, него што је њега стражар опазио, али свакојако би била грешка да се и у том случају свако даље трагање напусти. Деси ли се н. пр. да некакав човек, који лежи хрчући на земљи, приликом приближавања чувара зазвижди, то ваља знати, да је онај, коме он стражари, већ извештен да је опасност близу и да се то извешће неда више пореметити. Ако, дакле, иду два чувара заједно, као што је то у већим варошима обично, онда ваља један од њих да се позабави са оним што је звиждао, а други треба све и сва да употреби те да дозна: на коју је страну то звиждање упућено, па онда да трага брижљиво и савесно за самим местом где се крађа врши и даље све учини што нађе за сходно. Ако се пак само један чувар на лицу места нашао, онда ће он у већини случајева најбоље учинити, ако сигурно несигурним претпостави, т. ј. да претходно ухвати сумњиву индивидуу, па онда да потражим помоћ, која ће му ту индивидуу чувати, а он брижљиво да трага главну ствар. У многим случајевима довољно је, да се виче тако, да се на тај начин пробуде сви околни укућани и тиме сами себе спасавају од могуће несреће и штете. Учини ли се тако, као што је напред речено, онда ће се мало доцније увидети, да је нога стражара лопова, за коју је говорио да га јако боли, потпуно здрава; да је оно његово пијанство и посртање само симулација; да нема довољно легитимације о себи и своме занимању и најзад, кад се све оцени, видеће се, да је то само препреден и познат лупеж. А кад власт има у рукама једнога таког члана друштва, које је дотичну крађу извршило, онда јој је далеко лакше дочепати се и осталих његових чланова.

Најбољи је стражар лупежа женска и то понајвише девојче од 14—15 година. Женско је стрпљивије, пажљивије, и боље уме да проникне, а и присебније је од човека. Женска се не може ослонити у своју телесну снагу, у брзину својих ногу и личну своју одважност, али зато она то све надокнађује неуморном пажњом и необичном опрезношћу тако, да у згодном часу лукавством и разноврсном препреденошћу користи самоме делу — што су све моменти, који су за стражарење лупежима као поручени и створени.

Женска је мање сумњива од човека. Она изазива сажаљење, те јој се лакше и радије притиче у помоћ; а међутим ће се ретко кад десити да човек не понуди своје услуге женској, коју саму ноћу на улици нађе. Осим тога се зна, да је женска слабија од човека, те се она може лакше изговорити као да јој је позлило, или да се јако уморила, што је наравно женскима својствено. Као што је речено, она се лакше умори, лакше пада у несвест и у опште лакше јој се притиче у помоћ. Она се може лако да изговори, као да ју је муж најурио, или да јој је случајно позлило, или да је без службе, куће и кућишта, те да с тога мора тамо—амо гладна да тумара. Ако је при томе још женска лепа, она онда тиме лакше привуче на се пажњу ноћног шетача, и ако је случајно овај што не упита, она онда пита њега бојажљиво и уплашено. Пита га, моли, тужи се да је болна преболна, да је без куће и кућишта, гладна и т. д., те се онда ретко кад може десити, да јој дотични неће у помоћ притећи, а она ће га на тај варљиви начин најпре и најлакше отправити и одвести са онога места где се крађа врши и тако осујетити да се лоповима у траг уђе.

Као што је напред поменуто, све ово иде најбоље од руке шипарицама између 14—15 година. Оне обично у таким случајевима иду лагано и плачући. Наравно да је сваки, који такову сретне са сажаљењем пита шта јој је? — а она јецајући обично прича, како ју је њена зла маћеха најурила, те сада не зна где ће наћи уточишта; кући својој несме и неће да иде, јер је тамо грдно злостављају. Прича да је баш тога дана тако бијена, да јој се на телу могу маснице видети. Па онда наивно засукује рукав, да покаже маснице, које у самој ствари и не постоје. За тим детињасто подиже и сукњице до колена да и ту као бајаги покаже трагове боја и т. д. — Све то не дејствује непријатно и одвратно на човека од сажаљења, који истина не опази никакве маснице, или какве друге трагове од боја, али зато округле ручице и беле ножице њене. При том се ова мала шипарица разговара са својим заштитником веома љубазно и наивно, и најзад изјављује своју готовост, да код њега ту ноћ преноћи — али се на једном предомисли, јер је чула лако звиждање, које јој је наговештавало да је крађа на миру свршена. Она се решава, да иде својој пријатељици на преноћиште — и нестаје је. Та и сваки од нас зна из свога сопственога искуства за такве и томе подобне случајеве; а таковых случајева има повише и врло се често дешавају, само што они, којима се тако што деси нерадо о томе причају.

(наставиће се)

МИШЉЕЊЕ

О „једној неправилној пресуди" штампаној у 14. броју нашега листа.

Уредништво је добило до 11. ов. м. ова писма:

I.

На задатак штампан у 14. броју „Полицијског Гласника" од 8. новембра т. г., на страни 3. и 4. „Једна неправилна пресуда" слободан сам дати своје мишљење у следећем:

„Ова пресуда суда општине Ф. изречена по тужби Ристе Стокића, из Х. по кривици Тимотија Драчића, незаконита је из ових разлога:

1. Што суд општински и ако је имао признање Тимотијево ипак је требао утврдити постајање дела кратким увиђајем на лицу места а и вештачку процену покраденог кукуруза, те би се у овом случају суд могао користити не само § 34. но и § 35. полицијске уредбе а и у пресуди то разложити онако, како то наређује § 40. полицијске уредбе а не само мотивисати пресуду на тужбу оштећеног и признање туженог јер овакова радња неправилна је и незаконита.

2. Ова пресуда незаконита је још и из ових разлога:

Када је суд општински у истој пресуди утврдио постојање дела и нашао, да је Тимотије на извршену крађу крив, па и пресуду по § 391. крив. закона донео и исту над Тимотијем извршује по §§ 15. и 16. полиц. уредбе, онда је требао Тимотија према околностима § 38. полицијске уредбе осудити и на полицијски надзор према § 320. под А и Б крив. закона.

Овакова пресуда суда општинског имала би се од надлежне власти поништити с тим, да суд под предњим примедбама поступи и другу пресуду заобразну закону донесе и даље шта треба по закону уради.

3. Када би у оваком делу имало испитати сведоке па исте по основи § 113. крив. судског пост. и заклети, онда би требало поступити по одредби § 35. полицијске уредбе и заклетву од испитаних сведока захтевати и извршити по одредбама § 113. крив. суд. поступка, јер ове уредбе о заклетви у иступним делима нису укинуте.

Боља обавештења о овоме налазе се у распису г. министра унутрашњих дела од 19. јуна 1887. године ПБр. 5.653 а по коме је учињено обавештење на питање једног окружног начелства.

Овај се распис налази штампан у Зборнику 43 стр. 84. издатог од 1. јануара 1887. до 1. јуна 1888. године.

Ово је моје учтиво мишљење на предњи задатак.

9. новембра 1897. год.
Гроцка.

Учтив
Милорад Ж. Тутунџић.
практикант среза грочанског.

II.

Одговор

На задатак полицијским чиновницима о једној неправилној пресуди штампаној у броју 14. „Полицијског Гласника" стр. 107.

1) Шта овако једној пресуди још недостаје? Тимотије је на своме првоме саслушању признао кривицу, али није се изјаснио, да признаје и количину украденог кукуруза колико је тужилац означио: требало је узети реч од туженога и о томе, па ако свесно не призна, онда да тужилац и то законим доказима утврди.

Даље. Процена украденог кукуруза није вршена, пошто се кривац није изјаснио, да вредност означену од стране тужиоца не спори, нити је о томе питан, као и ономе што напред рекох односно количине кукуруза.

По изложеном дакле, испит над окривљеним није довршен, нити је праведна пресуда у односу на плаћање кукуруза изречена, кад није поступљено у свему онако, како § 33. полиц. уредбе прописује, па ни у одмеравању казне, кад се не види да је суд при изрицању исте, имао на уму § 38. полиц. уредбе.

2) Нашта се кривац за иступну крађу има још осудити сем казне предвиђене у § 391. кривич. законика? На полицијски надзор 4 месеца: но ово има да изврши суд општински са општинским одбором а не сам суд, пошто је тако ставом четвртим § 4 а полицијске уредбе предвиђено.

3) И најзад, ако у извесноме делу имају и сведоци да се испитају то онда могу ли се они по основи § 113. кривичног суд. поступка и код полицајне власти заклињати? Могу, пошто одредбе § 35. полиц. уредби о заклетви при иступним делима нису укинуте, и по томе да се оне сообразно одредбама § 113. кривич. поступка, које говоре о форми заклетве имају захтевати не само од сведока, но и вештака и у иступним делима.

Ово је објашњено расписом Господина Министра Унутрашњих дела од 19. јуна 1887. године ПБр. 5.653.

Владимир А. Симић.
деловођа суда општ. Алексиначка

Мнење Уредништва. Поред ових мишљења, уредништво је у току ове недеље добило још: пет мишљења среских начелника, петнајест мишљења среских писара, и дванајест општинских писара. Но како су ова два мишљења прва стигла уредништву, то се она овде и излажу. Оба ова мишљења правилна су, само је прво мишљење у бољој форми изведено, у чему ни друго не оскудева. Мило нам је, што су објаснили ово: један званичник срески, и један деловођа општински, као људи, чији рад сведочи љубав и оданост своме позиву.

* * *

ДА ЛИ ЈЕ КРИВ?

Правницима на објашњење.

Циљ нам је, да говоримо о § 171. кривич. суд. поступка. Дакле, о *јемству*, која се дају за обвињена лица, било у новцу, било у личности самих јемаца. Да би били разумљивији, навешћемо овде један конкретан случај. На сабору код цркве Т. у *гунгули* погинуо је један човек. Према овоме, дело је из § 162. крив. закона. Између више окривљених, окривљен је и О. познат домаћин и угледан грађанин. Дело за себе није признао, али је признао, да се нашао у оној гомили кад је убиство извршено. Довољно основа из § 121. кривич. судског поступка, — кад се поред тога, и друге околности у везу доведу — да се противу окрив. О. кривична истрага продужи, и да се, за време исте из притвора брани. Кад је дело скоро на измаку било иследено и докази прибављени, дошла су код иследне власти *два јемца* и молила су, да се окрив. до окончања дела пусти у слободу на њихово јемство, наводећи: како је добар, честит и угледан грађанин, и да ће му имање пропасти, ако се у ово радно доба не пусти, да среди летину и учини оно, што као домаћин треба да учини у интересу свога имања и своје породице. Иследник, имајући на уму све ово, а познајући и сам окривљенога као честитог човека, уважио је разлоге јемаца и окривљеног О. на основу § 171. крив. суд. поступка пустио у слободу до окончања истраге, налазећи, да нема основа сумње, да ће то лице осујетити или отежати испит своје кривице ако се у слободу остави. Сад долази занимљива страна ове процедуре. *Један грађанин* тужио је иследника Министру Унутрашњих дела као највишој административној власти на то, што је окривљеног О. у слободу пустио. И Министар Унутрашњих дела налазећи ослонца у § 49. зак. о чинов. грађ. реда, одредио је *једног* комесара, да поред осталих, извиди и ово дело.

То је кратка историја ове радње иследникове.

Међу тим, кад је окривљени О. пуштен на јемство у слободу, дело ове кривице *потпуно* је иследено, и *он* је са осталима *оптужен* суду као учасник у извршењу овога дела. На основу ове тужбе и осталих *иследених* околности, суд је окрив. О. ставио под суд и у притвор. После тога (а можда и после саме осуде) и то на неколико месеци, иследник се од незаинтересованог лица оптужује: што је окрив. О. пустио на јемство у слободу, излажући, да је радња иследникова по томе била неправилна.

Стоји дакле, да окрив. О. *није дело признао*. Ал' и поред тога, с обзиром на све горе изложено, стоји и то, да се иследник у томе случају, није *кривим* учинио нити је том његовом радњом учињена каква *неправда на штету ма које стране*, кад је окривљени О. правилно био *оптужен* и суду са осталима *спроведен*. (Дело, које је предвиђено за такве случајеве у § 127. крив. закона).

Мислимо, да је питање ово веома важно, и оно се своди цигло на ово двоје: 1.) Да ли се иследник *кривим* учинио, што је окрив. на основу § 171. к. с. п. пустио на јемство у слободу, кад дело *није признао*; и 2.) Да ли та његова *ранија* радња, доцније, по свршеноме делу код суда, кад су кривци и *осуђени*, подлежи каквој одговорности или не?

Радо ћемо штампати мишљењâ наших правника по овоме, јер ће оно расветлити оно, чему се хоће да дâ нарочити неки правац одговорности у радњи иследниковој.

ОБУКА ЖАНДАРМА

Да би се жандарми, као полицијски органи, што боље спремили у својој дужности, Управа града Београда, по одобрењу г. Министра унутр. дела, одредила је своје чланове г. г. Сретена Н. Ђорђевића и Николу М. Трпезића, који су их већ отпочели обучавати.

По програму, утврђеном у чланској седници, под председништвом г. Бадемлића управника, обука ова дели се на *општу* и *специјалну*. Прва обухвата опште појмове у погледу административне полиц. службе, а друга чисто спољну полицијску службу. Прву предаје г. Ђорђевић а другу г. Трпезић. Предавања су отпочела од 30. октобра тек. год.

Држећи се тачно нашег програма, ми не можемо пропустити а да не похвалимо ову лепу и корисну новину у београдској полицији.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

ПАВЛЕ ОРЕЉ

лопов.

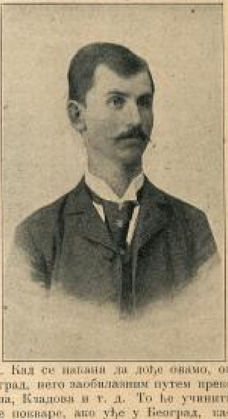

Видите само овога Павла. Да га сретнете где на улици, помислили би, да припада каквом аристократском друштву. Спољашност његова тако је отмена, да не би човек помислио, да се под њом скрива опасан лопов, о коме и европске полиције воде озбиљнога рачуна. Он је тако вешт и препреден, да би са часне трпезе, што оно веле, предигао богородичин покров. Родом је из Хрватске, где је поцрпео прво знање тога свога „заната“. Сад је тамо на издржању казне за многе његове лоповлуке. Колико смо дознали, он ће скоро издржати досуђену му казну, и пошто му је Београд остао „на срцу“, може нас насигурно удостојити „својом високом посетом“. У Београду је врло добро познат полицији и грађанству. Његово лоповско име обесмртила је позната похара у златним адиђарима, коју је главом он извршио у јувелирској радњи г. Максе Антонијевића овд. Кад се накани да дође овамо, он неће ударити право на Београд, него заобилазним путем преко Шапца, Смедерева, Неготина, Кладова и т. д. То ће учинити за то, да му се планови не покваре, ако уђе у Београд, као оно „Цезар у Рим“. Ето, само смо му за то слику и донели, да израније упознамо наше читаоце са овим лоповским екземпларом, и да покажемо на њ претом полицијским органимâ у унутрашњости Србије, како би га по њој могли лако познати и спречили му његове лоповске смерове и планове. Нека их не збуњује његова спољашност. Лопова за јаку па у — хапс.

ПОТЕРА

ЛУДВИК ТОТ

варалица.

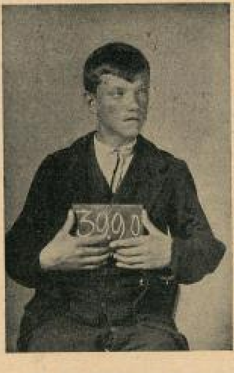

Млад је. Нема му више од 16 година, а већ је тако препредена варалица, да му се диве и најстарији „мајстори“ у томе занату. Варао је где је стигао. Због тих својих честих преварâ био је хапшен више пута. У Аустро-угарским апсанама добио је име: № 3990. Тамо се зликовци зову по одређеном им броју.

Лудвиков опис овај је: висок 162 см., лица бледа и дугуљаста; косе кестењасте боје; очи граорасте, и браде шиљасте. Због последњих извршених преварâ над многим лицима, тражи се и овим путем.

Држи се, да је овамо код нас свратио, па зато смо му слику и донели, да би га могао сваки видети.

Сад нема *броја*, али му је *слика* верна, те ће га по њој сваки врло лако познати и чувати га се.

ЛЕОПОЛД БРАРТНЕР — СА̂М

варалица.

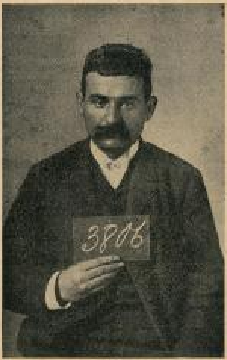

Родио се у Пешти. По народности Јеврејин. Стар 25 година. Кретање му је отмено. Нежењен. Танак, висок и по своме држању у опште врло импозантан.

Да би јаснија слика била, доносимо овде у детаљима и његов опис. Лица дугуљаста; косе црне; чела висока; очију граорастих; зуба здравих а браде овалне. Говори само немачки. Због једне извршене преваре тражи се, за то му је на овоме месту слика и истакнута. У затвору се звао: број 3806.

Слика је Леополдова са свим верна, тако, да га по њој може свако познати.

С тога препоручујемо свакоме грађанину да га се добро чувâ а полицијским органима да на њега мотре.

АНТОН ФЛОРИЈАНЦ

лопов.

Антон је по занату молер. Рођен у Аустро-Угарској. Има 32 године. Висок је; лица округла. Од особених знакова има на лицу, с десне стране поред носа, један младеж у величини зрна сочивог. Говори језицима: немачким, мађарским и словачким а зна по мало и српски.

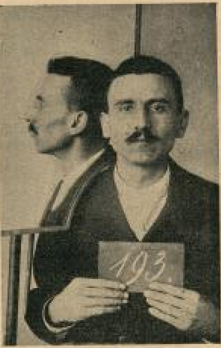

Он је у друштву са својом женом, Маријом Бебел, извршио опасну крађу па с њом заједно и побегао. Држи се да су обоје дошли овамо у Србију или у Бугарску.

Због ранијих учињених кривица Антон је затворен и уведен под бр. 193 казн. протокола.

Његова је жена Марија још врло млада. Тек јој је 17 година. Високог раста; лица округла. По све плава.

Слика је Антонова верна, тим више, што је сликан на најмодернији начин, јер му се и профил види, и ми је доносимо ради пажње полицијских органа, а и ради наших грађана, да се чувају од оваких индивидуа што нам са стране долазе обмотани у јагњећој кожи.

Маријине слике немамо, али се поред њега и по опису може лако ухватити.

Димитрије Марковић из Крњева окр. подунавског и **Милосав Миловановић** из Таора окр. ужичког, осуђеници — побегли су са рада из Љубичева 6. ов. м. у вече. Димитрије раста је маленог, косе и бркова црних, у лицу црн, очију црни мали и жмирави, носа малог и шиљастог, стар око 25 година. Милосав је раста високог, косе смеђе, лица дугуљастог, очију плавих, бркова ретких и плавих, стар око 24 године. Пронађене бегунце упутити под јаком стражом Управи града Београда с позивом на број 24.037 или управи државне ергеле у Пожаревац бр. 3.372.

Никола Ђорђевић, слуга, извршио је паљевину, три сена своме газди Миловану Милићу из Дражња; за тим још две у срезу космајском и побегао. Никола је стар 40 година омален, црномањаст, брија се, образа сувих; глув је. Од одела има на себи гуњ и чакшире од црног сукна, на ногама опанке а на глави црвен фес. Овај Никола опасан је зликовац, јер је до сад два пут осуђиван, једном за убиство и паљевину на смрт, па је био помилован. Наређује се живо тражење. Нађеног треба стражарно спровести начелнику среза грочанског с позивом на № 11.723.

Обрен Јовановић, осуђеник београдског казненог завода, 11. тек. мца побегао је са рада из Топчидерa. Обрен је родом из Падежа, окр. моравског. Има 21 год.; средњег раста; округлих образа; чела обична; смеђе косе, бркова и обрва. — Препоручује се тражење. Нађеног треба спровести управи беогр. казненог завода с позивом на акт № 6140 или Управи гр. Београда с позивом на акт № 24290.

Котарска област у Земуну, актом својим од 26. пр. мес. Бр. 11299, доставила је Управи града Београда: да је Душан Јовичић, наш војни бегунац, побегао из тамошње стражаре, пошто је украо једном њиховом стражару: чизме у вредности 12 фор. и џепни сахат у вредн. 2 фор. Он је родом из Градске (биће валда Гроцке. Ур.). Стаса је средњег, округла лица, црних очију, правилна носа, црне косе, смеђег лица и мало од богиња у лицу рапав. Бркова нема. Нађеног треба стражарно упутити Управи гр. Београда с позивом на Бр. 22751.

Станко Богосављевић, парчетар Петра Пауновића, ћурчије из Рипња, однео је 14. пр. мца 8 комада кожуха — обувака у општину рушањску, где је наплатио 30 динара вересије и 30 дин. примио капаре па онда отишао незнано куда. Он је стар 26—27 год. Стаса је средњег, у лицу црн, бркова дугачких црних и мало грбав. Од одела има: кожух, кратки капут, пипеле и шешир чохани. — Ко Станка пронађе, нека га спроведе Начелству окр. подунавског с позивом на № 18901 или Управи гр. Београда, с позивом на № 24070.

Апостол Миленковић, налбичар из Прокупља, кажњен је због горосече на два месеца дана затвора, на плаћање таксе и других трошкова. Он је побегао из Прокупља незнано где. Апостол има 22 год., стаса је средњег, у лицу пегав, у опште плав. Носи немачко половно одело. — Наређује се тражење. Нађеног спровести начелству округа топличког с позивом на Бр. 5968, или Управи гр. Београда на акт № 24156.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Поп — разбојник. Ово, што ћемо овде у кратко да испричамо, догодило се у јужној Италији пре извеснога времена. Велико изненађење код тамошњих становника, изазвало је хапшење једнога попа по имену Мањана. Овај поп оптужен је: да је стајао на челу једне разбојничке чете, која је на све стране харала и отимала. На неколико недеља пре, но што ће поп бити затворен, добио је један богати трговац у Н. писмо од чувенога хајдучког арамбаше Рике, који се у томе времену био налазио у оној околини. У писму тражио је харамбаша од тога трговца, да му на извесно место остави 1.000 златних лира. Ако то у остављеном року не учини, претио му је, да ће га живог одерати. Трговац, чим је ово писмо добио, спреми новац, али у исто време извести и најближу полицијску власт. Тачно у одређено време, дошао је трговац на означено место и новац оставио. Међу тим је и полиција дигла потеру. Мудро и опрезно опколили су жандарми целу ону околину. Време лагано протицаше. Војници са највећом пажњом очекиваху онога, који ће по новац доћи. И доиста појави се из једне честе човек. Лагано се приближаваше месту где је новац био остављен. Освртао се на све стране, да га ко год не вреба. Тек да подигне камен, испод кога је новац лежао, опколе га војници и ухвате. Какво беше изненађење код свију, кад у место злогласнога Рике, познаше смерног попа Мањана. Признао је, да је он то писмо писао; да је до сада многе на тај начин опљачкао, и да он већ одавна врши дужност арамбаше код једне разбојничке чете. За то је поп осуђен судовима на доживотну робију.

РЕЦЕНЗИЈЕ НА ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

Незванични вечерњи лист **Српских Новина**, у 7. броју доноси:

> „Полицијски Гласник", тако се зове лист, који је покренут пре три месеца, а намењен је чисто полицијској струци. Уредништво тога листа, чијим уређивањем управља нарочити редакциони одбор, послало нам је све досадање бројеве свога органа, из којих смо могли стећи уверење, да циљ, ради којега је лист покренут, не само није промашен, већ нам сваки број даје све више доказа, да редакциони одбор смишљено и ревносно врши своју задаћу. Досадашњи бројеви „Поли-

цијског Гласника" донели су низ лепих чланака, који се могу уврстити у праву науку и упутства за полицијске органе, при разним појединим кривичним случајевима, нарочито му служи за препоруку сарадња нашег одличног криминалисте г. Тасе Миленковића, чија су писма из Берлина пуна лепа материјала за организацију полицијске службе. „Полицијски Гласник" донео је и слике садашњег министра унутрашњих дела г. Јеврема Андоновића и његовог претходника г. Мике Кр. Ђорђевића, с кратком биографијом њиховом и уверењем, да и садашњи г. министар неће му одрећи своју моралну потпору, коју он доиста заслужује.

„Полицијски Гласник" доноси редовно у сваком броју слике зликоваца, коцкара, лопова, те је тако и широм грађанству пружена могућност, да се будући им је познат лик њихов, чува додира с њима и, можда, буде и на руци полицијској власти, да се те покварене и опасне индивидуе похватају и смештају на сигурно место.

Дакле, не само полицијски чиновници, којима је „Полицијски Гласник" искључиво намењен, већ и само грађанство требало би да својом материјалном потпором обезбеди живот оваком листу, који је у нас лепа новина. Не морамо ваљда напомињати, да се та материјална потпора састоји у претплаћивању.

„Општинске Новине" *службени лист суда општине града Ниша* у 45. броју од 26. октобра т. г. доносе:

„Полицијски Гласник". — Под тим именом почео је ове године излазити у Београду стручан лист, који уређује г. П. Димитријевић. На њему ради чувени и уважени српски криминалиста, г. Таса Миленковић. До сада је изашло 12 бројева. Нарочито смо се уздржавали, да изречемо свој суд о њему, чекајући да видимо како ће се уређивати и хоће ли одговарати своме задатку. Досадањи дванаест бројева потпуно су оправдали наше мишљење, да је „Полицијски Гласник" заиста једна потреба, која се давно осећала. Полицијски и општински чиновници наћи ће у њему поуке и упутства за рад. Од колике је помоћи најбоље утврђује факт, што је већ неколико коцкара похватано по сликама, које је тај лист донео. Шира публика, такође, наћи ће у њему интересантне и поучне чланке. Трговци нарочито моћиће наћи поуке, које су им веома потребне да знају све марифетлуке коцкарске.

С тога „Полицијски Гласник" топло препоручујемо читалачкој публици, а нарочито полицијским и општинским органима, ако желе, да се у својој служби усврше како ваља, те да у свакој прилици знају шта им ваља радити.

* * *

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Г. **Милутин Степановић**, благајник министарства иностраних дела, предао нам је на употребу албум од преко 60 фотографија разних зликоваца и коцкара. Албум је остао од покојног му брата **Мијаила Степановића**, који је, вршећи полицијску службу са особитом вољом саставио овако богат албум. Г. Милутину хвала, а покојном *Мијаилу нека је трајан помен међу нама.*

Г. **Павле Денић**, професор војне академије, обећао нам је дати на употребу свој албум криваца, кога је саставио док је био управник вароши Београда, и ми ћемо се њиме користити чим га будемо добили. Хвала му на пажњи.

Још једном, одговарамо онима, што траже наш лист а новац не шаљу, да му се не може слати док не пошљу претплату.

Ж—ћу Крагујевац. Хвала Вам на пажњи коју нам указујете, али Ваш се рукопис не може употребити пошто је о истом било у 7. броју нашег листа.

Понова молимо све скупљаче да нам врате онај вишак бројева што им је слат до 10. броја, јер нам за састав комплета не достају бројеви од 3. до 10-ог броја закључно.

Исправка. У прошлом броју а у рубрици „Полицијске Рефлексије", погрешком слагача и непажњом коректора, поткрале су се две крупније погрешке. Тако, на страни 106-ој а у реду петом стоји: власт, имање, живот и т. д. а треба да је част, имање, живот и т. д. — На истој страни, а у реду 17. и 18. стоји: из „Тасиних Писама" од именованог Тасе Миленковића и т. д. а треба да је: „*из Тасиних Писама*" *од поштованог г. Тасе Миленковића* и т. д. Молимо читаоце да ове погрешке исправе.

* * *

КЊИЖЕВНОСТ

Добили смо на приказ: „*Из душе народне*", од Анд. Глигоријевића и „*Јелисавка, Обилића мајка*" од Мих. Сретеновића. Оба ова делца издата су накладом наше вредне књижаре В. Валожића. У њима су верно нацртана предања нашега народа. Писци су изнели нашој омладини онај чаробан бисер, који нам показује мајке у — *бајци*, а најлепшим данима наше младости. Препоручујемо топло оба дела пажњи наших младих читалаца, јер ће у њима наћи забаве и лепе моралне поуке.

* * *

„ПОЛИЦАЈАЦ"

Готов је. За који дан биће разаслат онима, који су се за њ јавили и новац послали. Молимо и друге наше скупљаче, да прикупе новац и пошљу га што пре уредништву „Полициј. Гласника".

* * *

ИЗРАЂУЈЕМО НАЈБОЉЕ И НАЈЈЕФТИНИЈЕ
УНИФОРМЕ ЗА ПОЛИЦИЈСКЕ ЧИНОВНИКЕ
КРОЈ И ИЗРАДА ИЗВРСНА.

Највеће стовариште за спрему, као што су: капа, нарамњак, сабља, кајас, темњак, рукавице, мамузе, несесери за пут и за јело, чутурице и т. д.

Најновији ценовник и мустре шаљемо на захтев бесплатно. — Молимо за што веће поруџбине

МОРИЦ ТИЛЕР И КОМП.
ДВОРСКИ ЛИФЕРАНТИ
Њ. В. Краља од Србије, Њ. В. Цара и Краља Аустро-Угарске, Њ. В. Краља Грчког, Њ. В. Шаха персијског,
Њ. В. Престолонаслед. грчког и Њ. В. Надвојводе Јосифа.

Београд, Краљ-Миланова улица (Теразије) бр. 9.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 16. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 22. НОВЕМБРА 1897. ГОДИНА I.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. — Претплата се полаже у Београду код Уредништва „Краљ-Миланова ул. бр. 16. Теразије“ а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. — Цена је листу на годину 20 динара, на по године 10 динара. За иностранство на годину 30 динара. За писаре при начелствима, практиканте у опште, општинске писаре оних општина које су већ претплаћене и за жандарме, у пола цене. Поједини бројеви не продају се. — Рукописи не враћају се. — Писма само плаћена примају се. — Огласи примају се по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

СВЕТОЗАР ЈАЊИЋ

НАЧЕЛНИК МИНИСТАРСТВА ПРАВДЕ — БИВ. ИНСПЕКТОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

Ред је, да ову фотографију пропратимо са неколико скромних речи. Г. Јањић био је до скора инспектор једног важног ресора. Још тада били смо решени да му слику донесемо, што, ако и доцние, ево сада чинимо. Правне науке свршио је г. Јањић у Београду 1871. г. По свршении наукама био је практикант све до 1874. год. У то време црпео је прва знања канцеларијске администрације. Од 1874. па до 1881. године био је писар. Од 1881. до 1889. год. био је судија а по том начелник окр. пожаревачког. 1890. године постављен је за судију апелационога суда. 1893. г. за судију Касационога Суда. 1896. год. постављен је за инспектора минист. унутр. дела а ове године за начелника министарства правде. То је кратак опис чиновничке службе г. Јањића. Па ипак, она је скроз проткана савесношћу, самопрегоревањем и строгим испуњавањем чиновничке дужности у опште. Ми са задовољством констатујемо, да је и г. Јањић много са своје стране допринео, те је наш лист са успехом отпочео да врши свој задатак. Он је још у први мах проценио његов значај, па је одушевљено и пожртвовано радио на томе, да наш лист прокрчи себи пута за будућност .... Хвала и признање нека је са наше стране и г. Јањићу, који је дао скромна доказа своје љубави према овако једној корисној појави ... Само поред таких људи, који су прожети правим осећајима наших потреба и опште наше користи као што је г. Јањић, и она господа, чије смо слике већ донели на овом месту — наш ће лист гледати смело и отворено у своју осигурану будућност.

КРЕТАЊЕ ПОЛИЦИЈСКИХ ЧИНОВНИКА

Постављени указом од 5. новембра о. год.

г. Аврам Поповић, бив. срески писар, за писара I класе среза лепеничког окр. крагујевачког;

г. Сретен Брзак, бив. срески писар, за писара I класе среза звишког округа пожаревачког;

г. Спасоје Ивановић, писара I класе среза лесковачког окр. врањског, за писара I класе среза и округа тимочког по потреби службе;

г. Ђорђе Илић, писар I класе Управе града Београда, за писара I класе среза жупског окр. крушевачког;

г. Ђока Вуковић, писар I класе Управе града Београда, за писара I класе среза пчињског окр. врањског;

г. Милан Ђукић, бивши срески писар, за писара I класе среза пољаничког, окр. врањског;

г. Михајло Мијовић, писар I кл. среза јасеничког, окр. крагујевачког, за писара I кл. среза лесковачког, окр. врањског;

г. Јеврем Ж. Протић, писар II класе среза параћинског, за писара I класе истог среза и округа;

г. Милорад Пешић, писар I класе среза жичког окр. рудничког, за писара I класе среза таковског, истог округа;

г. Владимир Маленовић, писар I кл. среза беличког, окр. моравског, за писара I класе среза жичког, окр. рудничког, по потреби службе;

г. Драгомир Ђерић, бив. судски писар, за писара II класе среза брзопаланачког, окр. крајинског;

г. Михаило Стефановић, писар II кл. среза и окр. нишког, за писара II класе среза црногорског, округа ужичког, по потреби службе;

(наставиће се)

РАСПИСИ

КРАЉЕВСКО-СРПСКО
МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
ПЖ 21.235.
11. октобра 1897. год.
у Београду.

Свима окружним Начелствима и Управи града Београда.

Дешава се често да се код појединих ухваћених злочинаца нађе какво војно оружје, а нарочито војничка пушка: па истражна власт не трага ништа о томе откуда кривцу тако оружје.

Како је потребно да овакви случаји не остају без истраге и не расветљени, то наређујем, да у будуће дотичне истражне власти увек, кад се при неком кривцу нађе какво војено оружје, учини најозбиљнију истрагу од куда му то оружје; па према стању ствари, које буде истрага показала односно истог оружја, да истражна власт и по томе учини даље што буде потребно, а овамо о сваком таком случају извешће поднесе и јави шта је са нађеним оружјем урадила?

Министар
унутрашњих дела,
Јевр. А. Андоновић с. р.

ПОЛИЦИЈСКЕ РЕФЛЕКСИЈЕ

(НАМЕЊЕНО ПРЕСТОНИЧКОЈ ПОЛИЦИЈИ)

ЗАПИС

Један члан београдске полиције.

(НАСТАВАК)

⁂

Пре свега, из оваких података, које нам београдска престоничка полиција даје и који су, узгред буди речено, потпуно верни, не може се доћи ни до каквог правилног закључка, нити се може дати потпуна слика *полицијске физиономије Београда*, а најмање још и *њена класификација*.

Да учинимо своје рефлексије на податке, који нам се пружају.

У добро организованим европским полицијама *општој полицијској физиономији основа је:* свет, који је друштво жигосало и избацило — на улицу; свет, који је раскрстио с породицом и друштвом и нашао се — на улици; и, најзад, свет, који је друштво напустило и оставило га — на улици. Једном речи, сав онај *беспосличарски свет, људи без занимања,* који самом том квалификацијом подпадају под дужносно старање полиције.

Све остало што се јавља у општој полицијској физиономији само је *детаљ, класификација*, премештање из рубрике у рубрику.

Полази се са основице: *беспосличарски свет*, који после регрутује — *људе од фаха*: убице, коцкаре, блуднице, фалсификаторе, варалице, кесароше и т. д. све детаље, сву класификацију опште полицијске физиономије.

Та основица у општој полицијској физиономији, у европским полицијама обрађена је најбрижљивије и њој се поклања највећа пажња. За своју обраду она има валдан и сретства и начина, којима се помаже и која ћемо, у даљем излагању изнети.

Београдска престоничка полиција није у стању, да нам изнесе *основу своје опште полицијске физиономије*.

Подаци, које београдска престоничка полиција пружа, само су *резултат — канцеларијског рада*. Иза резултата је — ништа, или број, који ужасава.

Према подацима, које београдска престоничка полиција пружа и које смо изнели, *класифицирана полицијска физиономија* Београда даје овакав резултат за осам месеца:

иступних кривaца	2604
административних иступних кривaца	1209
просечан број лица у потерама	1920
из „Списка познатих лопова и кесароша“	200
Свега	5933

Та цифра, 5933, преставља *општу полицијску физиономију* Београда.

Ради бољег рачунања, у заокругљавању броја становништва, да заокруглимо и ову цифру: на 60.000 становника Београда, 6.000 лица, која улазе у општу полицијску физиономију.

Из овога опет, по тачном рачуну, излази, да на 10 становника дође по 1 иступник.*)

Ужасан број!

Но ово још није све.

У број, који горе исписасмо и који преставља општу полицијску физиономију Београда, улазе само она кривична дела на која је надлежна да их расправи београдска престоничка полиција. У тај број не улазе кривична дела за која су надлежни: *војни или грађански судови*. Ова последња дела индиферентна су за београдску престоничку полицију и о њима она нема никаквих података. У толико се само интересује, у колико се ње тиче као полиције сигурности; брижљиво их, и често с виртуозношћу ислеђује и ислеђену кривицу предаје суду и онда — све прелази у заборав; података у таквим кривичним делима Управа града Београда нема, а коме би још и такви подаци затребали, имао би да се месецима зарони у архиве и деловодне протоколе шест квартова и једног комесаријата (Топчидер).

Да не идемо даље. Да за сад не износимо, да у општу полицијску физиономију спада: досељавање проблематичних личности из унутрашњости Србије или из иностранства, добегавање страних војника и т. д. — о чем београдска престоничка полиција или нема никаквих података, или само толико што се какав случај (н. пр. добегавање страних војника) региструје протоколом саслушања и баца у архив, а личност пусти низ чаршију, па — што јој Бог да̂.

Жалимо што за сад немамо никаквих података, који би нам могли показати бројно стање полицијске физиономије Београда и у овом погледу. Али, тај број, који, извесно, преставља озбиљну цифру, у збиру с бројем, којим већ означисмо општу полицијску физиономију Београда, могао би још више ужаснути размером, којом смањује број становника на који долази растући проценат лица, што се региструју по полицијским аналима.

Но, срећом по Београд, овај број што ужасава и који на први поглед, као да даје збир детаља опште полицијске физиономије Београда, у ствари, можда, не досеже до те величине, али, несрећом по београдску престоничку полицију, по њеним подацима немогуће га је и сазнати.

Да то утврдимо.

Београдска престоничка полиција дала нам је податке, које је била у стању дати.

Да их анализемо.

Као што смо већ истакли, у европским полицијама, основа је општој полицијској физиономији: *беспосличарски свет, људи без занимања.*

Међу тим, те основе београдска престоничка полиција нема.

Кад се из *детаља опште полицијске физиономије* београдске полиције, издвоји основа, или расмотри рубрика, у рапорту Господину Министру унутрашњих дела за осам месеца, носи наслов: „кажњени за скитњу“, која преставља цифру 1419 лица, и упореди с бројем, који дају потере и чија цифра досеже до 1920 лица, — онда се намеће једно питање на које нам никакви подаци београдске полиције не могу дати ни тачна, ни јасна, ни *дужносна* одговора.

Потере се у београдској полицији врше већ од најкада, скоро од кад она постоји; а рубрика опет „кажњени за скитњу“, можда, годинама, или извесно од последњих 3—5 година, преставља, с незнатним разликама, сталну цифру.

Је ли сад број 1920, лица из потера̂, идентичан с бројем 1419, „кажњених за скитњу“?

Јесу ли „кажњени за скитњу“ и лица из потера, једна и иста лица?

---

* Према статистичким подацима: „Попис становништва и домаће стоке у Краљевини Србији 31-ог децембра, 1895. године,“ од 1897. године, број становника износи 59.115 лица у опште. Према томе, дакле, нетачна је и ова размера, која се, ради лакшег рачунања, поставља као 6.000 : 60.000; управо би ваљало да *буде*: 6.000 : 54.000 и онда излази: *да на осам лица долази по једно иступно кажњено*

И, најзад, као резиме, је ли у основи опште полицијске физиономије Београда, одиста број *беспосличарског света, људи без занимања*, испео се само на цифру, коју та рубрика показује.

На сва та питања београдска престоничка полиција — не може да одговори.

Извесно је, да један од ова два броја не постоји, већ се један у други сливају, једно су исто, јер су иста лица: само су „кажњени за скитњу“ кажњена лица из потера.

Међу тим, кад београдска полиција хоће да пружа податке своје физиономије она *их двоји*.

У несигурности података београдске престоничке полиције друкчије се опет не сме узети, па тако издвојене, само у аналима њених података, задржавамо их и ми.

Ни мало се боље не стоји ни са осталим детаљима опште полицијске физиономије Београда.

Загледајте у бројеве: блудничења, прошње, коцкања, пијанчења, нереда, невенчаног живота, крађе, подвођења, преваре, — сва та класификација опште полицијске физиономије намеће питања: о *идентитету личности*, који, у резултату, преставља *одређеност и утврђеност опште полицијске физиономије Београда.*

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ИСТРАГА

VI

О крађи.

(НАСТАВАК)

Задаци стражарења, у унутрашњим просторијама какве куће, у којима се има каква крађа да изврши, спадају у опште у ред најтежих, за лоповске помоћнике (стражаре); јер је за то потребна велика дрскост и присуство духа, те да се њихово присуство у самој кући, или ма у ком другом простору куће, мотивисати може. За то се у томе смислу и правцу дешавају врло необични случајеви, који показују између осталога и веома велику умешност у таким пословима и предузећима.

Да је то доиста тако, нека послужи овај случај као доказ:

Неки имућни сељак, отиде једном са свом својом чељади на њиву да тамо посвршава потребан посао. При поласку он беше закључао сву кућу и све одаје у њој. Пошто је на њиви наредио, шта ће и како ће да се ради, он се врати са̂м кући натраг. Но на његово велико изненађење затекне капију отворену, а у авлији нађе једну циганку, која га на мах предусретне са пребацивањем, што је кућу оставио незакључану, јер је она била већ и у штали, где му је један во јако оболео. И не слутећи на какво зло, сељак похита у шталу да обиђе болесног вола, кад у тај мах излете из куће један циганин и утече заједно са реченом циганком понесав собом како сав новац, тако и сахат сељаков. Во наравно не беше оболео.

Па и према чуварима јавне безбедности имају женске лакши положај, јер и они пре имају сажалења у појединим случајевима према женскима но према мушкима. И ма да се то овима не може пребацити, пошто и они у себи морају имати осећаја човечности, то им се ипак има препоручити, да добро мотре на сваку женску, коју ноћу сусретну, па ма она у ком добу старости била, јер треба да имају, према до сада наведеном, на уму, да оне могу бити сумњиве, и да могу стојати у вези са извршењем какве крађе, која се у тој околини и у то време врши. Она њена тужба да ју је муж од куће најурио, да су је спопали некакви болови, да ју је (шипарицу) маћеха тукла и најурила, не мора увек бити истинита, но шта више баш те околности могу чувару послужити као доказ, да је дотична женскиња сумњива, те зато и треба све да чини, што му његова дужност налаже. Ако је казивање дотичне женске истинито, то ће он лако докучити, па му се онда неће моћи пребацити, што је био ревностан; а ако се опет увиди, да се је дотична женска претварала, само да њено друштво не буде спречено у започетој крађи, онда ће таком чувару његова опрезност служити на част, и он ће поред похвале од својих претпостављених и са̂м собом бити задовољан, што је у дужности својој био пажљив и ревностан.

Полицајац и иследник у оваким случајевима имају сасвим супротан положај од чувара јавне безбедности. Овај (чувар јавне безбедности) налази стражара лоповског само онда, ако крађа још није извршена, или јој се није у траг ушло; а ако је извршена, онда је сасвим природно, да и такав стражар није више на томе месту. Чувар јавне безбедности, дакле, може само тиме, што наиђе на каквог лоповског стражара закључити, да се у исто време негде у близини каква крађа врши, али о којој он још ништа не зна. Полицајцу и иследнику ретко се кад доведе какав човек, за кога му се доставља, да је ухваћен као стражар лоповски, и да је према томе без сумње негде у тој околини каква још непозната крађа извршена. С тога обично и бива, да неко јавља, да је каква крађа извршена, али да не може да каже, да је каквог човека у то време и у близини самога места опазио. Не обрати ли се на то пажња, онда се може врло лако десити, да лоповски стражар, само да своје другове спасе, омете чувара јавне безбедности тиме, што се учини пијан, те се даде уапсати. Узалуд ће онда и полицајац и иследник вајкати се, што немају ма каквих података о крађи, јер ће им у таком случају најтеже поћи за руком да кривце пронађу.

По себи се разуме, да приликом већих крађа, осим трагања за „лоповским стражаром“, не треба изгубити из вида и остале околности, које са том крађом у тесној вези стоје, и да ваља одмах учинити и потребан увиђај на лицу места и т. д. Поред тога ваља одмах изаслати своје званичне органе на све стране, којима ће дужност бити, да све и сва употребе, те да бар стражара лоповског пронађу и уапсе. При свакој већој крађи увек има таквих стражара; а ако је крађа извршена у каквој вароши или у каквој веома живој околини, онда је таког тражара безусловно неко морао видети; с тога и јесте у првом реду најважније то, да се бар они пронађу, који су га видели, па се онда може лакше даље трагање предузимати.

Понајвеће тешкоће у овоме бивају онда, ако су таквог лоповског стражара видели, и можда се са њим и разговарали, сами чувари јавне безбедности, јер се они онда морају стидети да признаду, да су „главног лупежа“ тако рећи у рукама имали. У таком случају ваља сваки њихов претпостављени да им објасни, да често и није била њихова погрешка, што дотичнога нису ухватили. Ако је то био веома вешт стражар лоповски, он је онда умео да се и вешто претвара, а међутим се сваки човек и не може уапсити само за то, што је доцне у ноћ на улици виђен. Ако пак такав стражар лоповски није потпуно одговорио своме задатку, и ако се је ма у ком смислу показао сумњив тако, да га је орган јавне безбедности требао и морао уапсити, па то ипак није учинио, но се шта више дао заварати — онда је у таком случају најбоље и најправичније, да такав чувар своју грешку призна. Ово може тим лакше бити, што је обично грешка чуварева незнатна, и што му се ова лако опростити може, јер стражар лоповски обично уме овога вешто да заведе тако, да овоме и не падне на памет да га као сумњика ухвати и ухапси.

Ако пак полицијски чиновник ужива поверење својих потчињених, а особито ако они знају, да он не долази у велику јарост, кад му они какву своју грешку признаду, онда ће се њему често десити, да му чувари јавне безбедности саопштавају, да су они у близини онога места, где је крађа извршена, ову или ону индивидуу видели, која се под разним изговором на томе месту задржавала. Стоји ли то, онда ваља ти органи пошто по то ту индивидуу да пронађу и уапсе. Ако је какав орган власти видео каквога човека, и с њиме се шта више разговарао, онда он ваља да даде своме претпостављеном и лични опис овога, јер то може бити од велике важности за проналазак самога дела.

Није ли пак чувар јавне безбедности што особитога приметио, онда се ваља на сваки начин трудити, да се дозна, е да ли је ко други од мимопролазећих тако што опазио. По себи се разуме да тај други не мора бити лице из непосредног суседства онога места, где је крађа извршена, јер може бити да оно из далека иде. С тога тај круг за проналажење, или да се што детаљније може дознати, мора бити што шири и разгранатији. Али и овде, као и у многим другим сличним случајевима, ваља најтачније и најсавесније пазити, да дотични орган буде што је могуће опрезнији, те да се дотично лице не заплаши и побоји да ће и оно за то дело одговарати. Ако дотични орган не умедне пажљиво према таким лицима да поступи и најобазривије их о потребном испита, онда она обично неће да кажу ни оно што знају, јер мисле да се и на њих што сумња, а то је онда наравно велика грешка, која може осујетити проналазак криваца извршене крађе. Несмотреношћу јавног органа у испитивању лица, које би му можда могло дати каквог обавештења, може да причини то, да ово и ако је запазило какву лопужу, неће то да призна из бојазни да и оно не падне под одговорност какву. Особито ако је дотично лице срело какву женску, која је стајала као стражар лоповски, па јеословио и неко време са њом позабавио, неће из срамоте ток разговора казати иследнику, ако се овај није умео према том лицу тако понашати, као што му дужност у таким приликама налаже.

До сада је било говора о стражарима лоповским, како се они понашају при извршивању крађа упадањем у поједине зграде и ушуњавањем, а сада ваља напоменути још неке особине тих стражара, којима се они, приликом других крађа, служе. Они имају поред стражарења често још и других споредних послова, н. пр. да пажњу какве особе од правога лопова отклоне, или да ма шта друго чине, само да лопов у своме послу не буде спречен. Нека је и овом приликом напомењено, да нема веће грешке, него кад се не испитају претходно све потребне околности, но се одмах и директно иде на то, да се прави учинилац ухвати. Тако што врло ретко може да испадне за руком, јер готово увек има других околности, које претходе, или стоје у тесној вези са самом крађом, па тек кад се ове добро промотре и испитају, онда се тек може прави успех постићи т. ј. и извршење крађе спречити и кривци похватати. Наравно, да ово зависи од велике пажње и умешности органа власти, јер у таким случајевима може прави лопов да остане неопажен и да умакне, а споредна лица, као: помоћници и стражари, могу се више експонирати, шта више, они то често пута у интересу саме крађе и морају да чине.

Упита ли какав орган власти онога, кога је некакав кесарош покрао, да ли је кога у то време у својој близини опазио, који му се насртљиво приближавао, или му се ма у чему сумњив учинио, па му овај одговори да „није“, а он добивши такав одговор ништа даље не предузима, тај треба онда да знаде, да неће много кесароша ухватити. У таким случајевима, дакле, ваља сву своју пажњу обратити и на оне особе, које су се у то време налазиле и мувале се око покраденога, које су гаословљавале, запиткивале, тражили од њега ватре да цигару запале, или му се ма у ком погледу услужне показале. Оваки помоћници упозоравају обично онога, који је одређен да га кесарош покраде, на какав леп предмет, на какву ванредну природну појаву, какву шаљиву или опасну околност, у којој се која трећа особа налази. За тим га зграбе и повуку на страну, као бајаги да га каква кола не прегазе, или какав човек са теретом не сруши. Онда га услужно чисте, јер му рекну да се укаљао, или га питају да ли није какву џепну мараму, или друго што, изгубио, као и да ли је можда свој кишобран променио, или свој штап где год оставио. На тај начин они се дотакну његовог тела, и он чим то осети, обрати сву своју пажњу на оно место где је дотакнут, те услед тога и не осети, кад га неко други у исто време на другом месту дотакне. То је један физиолошки моменат, помоћу кога врше кесароши своје крађе, које се друкче ни у ком случају не би могле извршити.

Ако би се хтео у томе смислу да учини какав експеримент, то ће се увидети, да се за тако што морају претходно неке припреме учинити. Договоре се н. пр. њих двојица да у једно исто време предузму акцију наспрам неког трећег тако, да она прва двојица у том случају буду експериментатори, а овај трећи објекат. — Први од оне двојице по узајамном договору изненада да удари оног трећег у десно ребро, и кад то изврши, да даде одмах уговорени знак своме другу. Одмах за тим да и овај други удари онога у лево ребро, али да то учини много слабије, него што га је онај први у десно ребро ударио. Погодити моменат, кад овај други треба тај објекат да удари, јесте оно што је најтеже у овоме експерименту. Тај други ударац биће преран, ако се овај трећи (објекат) услед ударца и датог знака од стране онога првог експериментатора, није довољно прибрао, а биће задоцњен, ако се тај трећи услед ударца онога првога опет умирио. Прави је моменат да онај други експериментатор свој ударац изврши онда кад се објекат налази у највећој забуни. Испадне ли експеримент повољно т. ј. изврше ли експериментатори своје ударце кад треба и у најзгоднијем моменту, па се објекат упита, шта је приметио и осетио, он ће за цело одговорити да је осетио ударац и чуо дати знак онога првог експериментатора, а мало за тим да је осетио још један ударац тога првога и на истоме месту, али да није приметио да га је други експериментатор ударио. Према томе акција тога другог експериментатора не може се узети као засебна и самостална, но се она има адирати акцији онога првога, ма да је дејство првога ударца било с једне а другога с друге стране. Овај експеримент најбоље ће се расветлити овим примером:

Десило се, да је једно после подне једноме господину био прорезан и горњи и доњи капут, баш на ономе месту, где он у џепу доњег капута свој новчаник држи. Наравно да му је тај новчаник заједно са позамашном сумом новаца, која је у њему била, нестао. Покрађени господин није при томе, ама баш ни најмање што приметио, ма да је прорез, и ако је вешто и пажљиво извршен, био крстаст, те је према томе требао осетити. Сем тога и само вађење новчаника требао је приметити, јер прорези нису били тако велики, да је новчаник могао бити тако лако извучен. Али и поред свега тога дотични господин није ништа сумњивога запазио, није био ни у каквој већој гомили људи; нико га није гурао, запиткивао. Укратко, ништа му се тако није догодило, шта би му дало повода, да на то своју сумњу обрати.

Најзад, и после дугог и многог испитивања исљедниковог о овоме и ономе, напомену покрађени господин готово сасвим зловољно, да му се је ипак нешто десило, али да то ни у ком случају не може са извршеном крађом у вези стајати. У то време, вели, ишао је за њим неки веома елегантан стари господин, који га на најучтивији начин упозори, „да је морао негде на какву погани нагазити“; јер он већ од дужег времена за њим иде, па да је осетио неки несносан смрад, па за то ако је у намери какву посету да чини, могло би то по њега веома непријатно бити. Он му на тој пажњи заблагодари и док је тај стари господин и даље свој разговор продужио, подигне он (покрађени) најпре једну ногу, и кад на ђону не беше ништа, он онда подиже и другу, да и ту види има ли што на ђону. У том тренутку тај стари господин ухвати овога чврсто за раме и рече смешећи се: „Наравно да је на једној нози тешко стајати, јер човек може тако најлакше да посрне, па вас с тога и задржах, јер сам мислио да ћете пасти, али ето и на тој нози нема ништа, и ја видим да сам био у заблуди. Сигурно сам ја сам угазио у какву погани а овамо хоћу то вама да наметнем!“ И још се тај стари господин из свег срца смејао на тај „комичан случај“ — али је за то још истог вечера био у затвору као помоћник џепарски. Као што се је доцније показало, прави је лопов, разуме се, тачно употребио онај моменат, кад је стари господин своју жртву за раме ухватио, да као бајаги не посрне и не падне, те је за час прорез на оба капута учинио и крађу новчаника извршио. Да су, дакле, и лопов и његов помоћник у овоме случају били потпуно извежбани људи, о томе не треба ни говорити, а извесно је и то, да прорези на капутима и вађење новчаника не би могло остати неопажено, да покрађени господин није сву своју пажњу обратио на онај изненадни моменат, кад га је „стари господин“ за раме ухватио, као бајаги да га сачува, да не посрне и не падне.

(наставиће се)

ДВОБОЈ

Цртица из отменог друштва

из бележака једног бечког полицијског комесара

(свршетак)

Сад ми се учини да је крајње време — да изађемо из свога заклона. Моја појава и појава мојих људи збуни их све. Само гроф Х... и поручик ужурбаше се. Поручик подиже оружје које беше крај онесвешћеног младића и ишчезе са кутијом између дрвета. За то време док се један присутан лекар свом снагом труђаше, да онесвеслог поврати у живот, дознадох имена свију пратилаца и замолих их, да се са мном у Беч поврате.

Онесвешћени остаде са лекаром и својим пратиоцима, а ми изађосмо на јасно осветљени друм. Запазуше за кола, и док она дођоше, из шумске помрчине, напором лекара, појави се онесвешћени грофић. Беше блед и малаксао. Једва се на ногама држао. Дигоше га у кола. Ја допустих пријатељима да га однесу у Беч, како би се код куће опоравио, те да двобој на пиштоље може примити. За време вожње до куће (моји су људи ушли већ у трећа кола) причаше ми гроф Х..., како је гроф Едуард навео увреду његовој мајци, а за једну такву увреду, прави витез ни једно друго задовољење не може тражити до „правду божију“ — двобој. „Ја носим на својим прсима, објашњаваше он, лик богородице, коју ми је владика даровао. Ја идем у борбу са убеђењем, да ћу неповређен из ње изаћи, јер је свемогући господ сваком правом хришћанину милостив. — Он ће ме и овде сигурно сачувати, јер ће мога дрскога противника поразити, пре, но што ја руку на њега дигнем“. Ја видех први пут у своме животу човека са тако тврдом вером у коме је оличен — религиозни фанатизам. Само проучавање таквих људи, могло је многе догађаје старог и новог доба разјаснити. Даље ми причаше, како га је гроф Едуард, пред многим сведоцима назвао „Циганином“ — Мој отац, његова светлост гроф Х...., настављаше он, видео је пре тридесет година у Ј. Француској једну путујућу циганску дружину. Међу њима једну младу девојку ванредне лепоте, која је разноврсне вратоломне вештине изводила. Црте њенога лица показиваху нежност и благородство. Мој отац осети неку наклоност према лепом детету, јер је није држао за кћер страшних чергара, но за украденог потомка какве угледне породице. Он узе њене хартије, плати добровољно извесну суму за дотадање њено васпитање и посла је у Енглеску у један девојачки завод, где се за пуних десет година у сваковрсним вештинама и наукама васпитавала. Кад је мој отац по истеку тога времена своју усвојеницу посетио, беше она исто тако лепа, као што је била и пуна духа. Њеним дражима подлеже срце мога оца, који тада беше још млад. Противу жеље своје породице, ожени се он сиротом непознатом госпођицом, али се ни до данас не покаја, јер је моја мати права жена, најбоља мати, највернија супруга, врла другарица и образована. Једном речи, она има све оне добре особине, које се ретко у једној особи налазе. Ја шаљем често молбе створитељу неба и земље за моје родитеље. Ал' једну највише истичем а та је, да благи Бог скине једном мрачан вео са рода моје мајке“.

Овако разговарајући се стигосмо до трошарине на линији Маријахилфер. Монотоно питање царинско: „Има ли што за трошарину?“ прене нас из размишљања. Хтедох доброме човеку казати за двобој, који је подложан царини, али сам био потпуно уверен о потреби правичности тако званог „Божијег суда“, у коме се огледа величанствено задовољење за онога, који претрпи какву увреду, па је опере у крви свога противника.

Нисам знао, ко је била госпођа у црној копрени. Да ли јој је срце куцало за храбрим витезом или за онесвеснутим борцем? Или је то била баш сама лепа мати из Јужне Француске групе мрких „Египћана“. Све то нисам могао никада дознати. Гроф Х... хтеде више пута од мене да дозна, ко му је тајанствени догађај открио и ко је пред двобој послао онај црним велом обавијен бокор цвећа, који је опомињао на мрачан и језовити опроштај.

Ја сам дуго премишљао, да ли да изнесем на јавност ову историју из аристократског друштва? Двобој међу витезима, то је појмљиво. Може се десити, да један борац падне у несвест, кад хоће да крв свога противника поштеди. Али племенита мати из циганске дружине — то је оно што треба испричати. То је роман, који је просто измишљен, помислиће сваки који је романе читао. Но ја велим да није. Ова су лица у овим белешкама још и сад жива. Многи познају тог побожног хришћанског мегданџију, који сада игра политичку улогу, а тако исто и његову матер. Њена јужна мрка боја коже и ватрене очи, многоме је срце освојила. Многи из „друштва“ шапуће другоме јужно француску романтичну историју, али нико не каже име и ако се оно може штампати. Ми радимо то исто.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

ЂОРЂЕ УРОШЕВИЋ

лопов и разбојник.

Овај Ђорђе родом је из Лучана, окр. рудничког. Опасан је зликовац. Рано је почео ићи по хрђавим делима. Први пут био је осуђен у 22. години. По слици изгледа као неки покајник, али му је душа огрезла у злу. Ни време, ни осуде па ни савети, нису могли утицати на душу и срце овога зликовца. Он је остао онакав — какав и јесте. 15. марта 1891. г. осуђен је на 20 година робије у тешкоме окову и на 5 година полицијског надзора за више опасних крађа и хајдуковање. Помиловањем сведена му је казна на 11 година. Његов зликовачки дух не престаје радити ни у — казамату. Два пута је са робије бегао. Први пут побегао је из Љубичева где је био на раду, па се после три дана сам јавио својој управи. То је било 1895. године. Други пут је опет побегао, али је после десет дана био ухваћен. То бегство извршио је 27. фебруара ове године. Ово му је сада друга осуда. Као опаснога по друштво, ми смо га са осталима сликали, и његову слику износимо пред читаоце, да је добро упамте. Нарочито она околина у којој се он кретао и вршио своја зликовачка дела, треба исту слику вазда да има пред очима, јер је такав зликовац кадар све да учини.

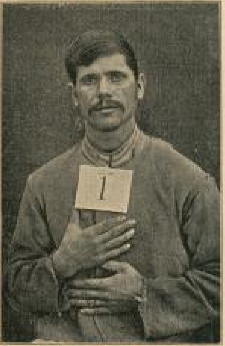

Из албума начелника среза кључког.

Грозна је и одвратна историја ова два зликовца. Ми ћемо је по званичним подацима кратко испричати.

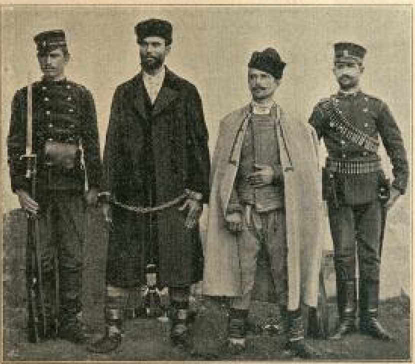

Стојан Стојановић — Фујор (онај већи, у црноме капуту, и ланцима на рукама) родом је из Велике Јасике, среза брзопаланачког, и Миленко Михаиловић (онај мањи у белој влашкој гуњи) родом је из Подвршке среза кључког округа крајинског. Оба су решењем Начелства округа крајинског од 30. октобра 1895. године Бр. 4.347. оглашени за хајдуке. Ови разбојници хајдуковали су кратко време у Србији, и то највише у округу крајинском. У крајевима тога округа били су што 'но веле „страх и трепет". Одатле су прешли у Румунију, где су у селу „Жијане Маре" округу мехеденском, ноћу 28. октобра 1895. године њих двојица, у друштву са још неколико зликоваца, који су били наоружани револверима и јатаганима, напали на кућу Георга Стојчана чиновника среза блахничког. Кад су ушли у кућу Георга су јатаганом исекли по врату. Његову жену Марицу сви су од реда обљубили а потом је јатаганом исекли по врату, од којих су удараца остали осакаћени. Најзад, слуги Николи Драгуцу, који је хтео бранити свога господара, одсекли су главу. По свршеноме убиству, однели су 8 великих златних дуката; 8 малих дуката; 50 наполеона, а сем овога и разних других ствари, као хаљине, преобуку и т. д.

По извршеноме делу Стојан и Миленко пребегли су у Бугарску. Тамо су се оба настанила и то у месту Лом Паланци. Стојан, који је по занату ковач, радио је ковачки занат, а Миленко је служио код појединих као обичан слуга.

Власт је одмах трагала за овим зликовцима. Траг је одвео на право место, и најзад буду оба ухваћена прошле године и у Србију спроведена. Данас се налазе у притвору код начелника среза кључког и над њима се води кривична истрага. Овај страховити злочин ови зликовци не признају, али је он противу њих потпуно доказан, и они ће се кроз који дан спровести суду на осуду. То је кратка историја овога злочина. Описивати детаље: напад на кућу; мучење својих жртава; очајну борбу нападнутих са убицама и најзад, трагичну смрт верног слуге Дракуца, далеко би нас у описивању одвело. То би био моменат колико ужасан толико исто и одвратан. Само ћемо овде још и ово напоменути. Стојан је већ у два маха раније био осуђиван на робију због опасне крађе и прављења лажнога новца. Миленко пак војнички је бегунац, који је такође пре но што је у војску ступио, био осуђен на 6 година робије за крађу стоке. Од ове казне издржао је 4 године а за осталу био је помилован. За тим је отишао у војску, па је отуда побегао и одметуо се у хајдуке. Стојан је ожењен ал' нема деце а Миленко је нежењен. И Стојан и Миленко опасни су зликовци и склони бегству, јер су оба већ једном из судског притвора побегли. За то им слике и доносимо у нашем листу, јер није искључена могућност, да се једног дана нађу у слободи. Они не харају нити обијају туђе фијоке. Њихова је цел: убити па онда опљачкати. Држе: да мртва уста не говоре, и да ће према томе, њихов злочин остати у тајности и да га неће „јарко сунце проказати"... Ове две слике треба добро имати на уму све дотле, док правда над њима не изрече свој суд и док се пресуда не изврши. Све дотле, они су опасни и треба им лик добро упамтити.

ЛОПОВСКЕ ДОСЕТКЕ

I.

Вадимо један акт из судске архиве.

Из њега бележимо само ово што је од важности:

а) . . . . „Па онда — прича окривљени Петар — ми имамо наше јатаке и код женâ. Те тек ваљају. Уме се та свакоме ђаволу досетити. Оно и ми смо „хоп лоле", ама жене што су — то више нема... Тако једном ја и мој друг решимо, да покрадемо ћир Димчу, који је био отишао по еспап у Цариград. У кући је био само брат, ал' и он отишао код неке своје драгане чак у десету мâлу. Знате његову кућу? Одмах у ономе сокачету идући јалији. Била је то згодна ноћ.... Ама, онуда се мувају неки ђаци, па смо се бојали да нас не опазе. Таман ми бијемо главу шта ћемо и како ћемо, док тек наша газдарица викну: не берите бригу! Пођите ви на ваш посао а ја ћу стражу чувати. Лако је мени с ђацима. Голобрада су то дерлад. Хајд' само ви а за остало је моја брига. Кад чујете да јаучем, ви се пожурите са плачком па мâкац у мрак. Знајте, да ћу ја опасност уклонити. Ако ништа не чујете, онда без бриге вршите ваш посао. Знате, да је око куће велики плот? Треба само направити „дêру" — пролаз — на унутра. Са друге се стране не може ући, мањ у авлију оног старог пенсионара . . . . . И тако се кренемо на посао. Ја и мој друг уђемо кроз направљени отвор у авлију, а и наша газдарица за нама. Хитра као мачка. Непрестано звера на све стране. Заборавио сам вам казати, да овај пензионар има два одрасла сина, и да само она могу из његове авлије проћи поред плота ћир Димче. Они, као ђаци, често ноћу тумарају по сêлима и састанцима. Еле, ми се упутисмо преко басамака у собу ћир Димчину и одпочесмо наш посао. Претурисмо све и нађосмо у сандуку много новаца и ствари од вредности. Покуписмо све, па хтедосмо завирити и у собацик, док од једном чујемо у авлији неко запомагање. Ослушнусмо за час. То беше глас наше газдарице. Појуримо са покрађом напоље . . . Заустависмо се за часек на басамацима . . . Јаук се понови . . . .

б) . . . . Зовем се Марија Шулц . . . . Тако је било по што они кажу . . . Дошла сам у авлију с њима, а они отишли гôре . . . Пазила сам да кô не наиђе . . . Беше неко време тихо и мирно . . . На један пут чух неки жагор из авлије пенсионареве, баш поред самог плота. Напрегнем сву своју пажњу. То беху два младића. Застадоше поред оне дêре и нешто почеше разгледати. Штрецну ме око срца. Бог и душа — помислих — они ће и у ову авлију. Мора да им је нешто пало у очи. И доиста, један се поче провлачити кроз плот. Сад сам била на чисто, да су то синови онога пенсионара. Проваљен плот изазвао је сумњу у њима. Дâм се одмах на посао. Легох на земљу и стадох тихо стењати и јаукати. Младићи се узверише. Ја све јаче стењи. Оба се провукоше кроз плот. То сам и хтела, да добијем времена те да дâм знак онима горе да беже. Ко си ти, упиташе ме они . . . По богу браћо, сиротица, осрамоћена, убијена . . . Дошао ми је час да се — олакшам . . . Ево, ту је . . . Па зар овде?... Ћутите, по богу браћо . . . Несмем од родбине, света . . . . Јаој . . . викнух тако јако, да су они горе добро чули. Јаој, зовите ми какву жену . . . одмах . . . молим . . . Младићи се згледаше. Нешто прогунђаше, па онда одоше. Један се упути у правцу горње, а други у правцу доње улице . . . То је било за тренут само. Ови моји, јурнуше преко басамака а ја за њима. Нестаде нас одавде као да нисмо ни били . . . Како су изгледали они младићи, који су можда дошли са неком бабицом па не нађоше на месту ни породиљу ни њен пород, могу мислити. А како је тек изгледао ћир Димча, кад је за ово сазнао!... Ето, тако је све било!... Шта ћу! Морала сам да спасем она два обешењака. Па онда, није баш ни мени било лоше од њих . . .

II.

. . . Па ево — прича на протоколу свога преслушања Еуфимија Шантић — било је то овако: Коста и Илија били су „мераклије" на Манду Јоцића кафеџију код „златног буренцета". Имао је једнога дана добар пазар. Неко занатлијско друштво славило је свога патрона па је газда Манда добро ћарио. Чекали смо вече, да се и последњи гости разиђу. Коста „надгвирну" кроз прозор споља и виде, како газда Манда отвара чекмеџе и хтеде да преброји свој пазар. Згодна прилика. Требала сам ја прво да одпочнем своју „улогу". Уђем у авлију. Из авлије јурнем као без душе у кафану. Газда Манда стао па ме зачуђено гледа. Нисам му дала прилике да он мене што упита, већ ја као згранута повикох: што си стао ту к'о проштац. Брже горе, газдарица хоће да умре. Нешто јој пуче у трбуху. Сирота младâ!.. Газда Манда као без душе појури уз басамаке а Кости и Илија брже боље уђу у кафану; дигну из чекмеџета сав новац па јâла на врата а ја за њима. Газда Манда мислио је, да га ја пратим, па није ни сањао, да ће га овако „буна ујести". За нашу срећу, није му се ту момак десио, ал' би ја и њега с врата скинула. Хе, ми стражари праве смо видре. Свакоме се ђаволу досетимо... Тако је све било... Ту сам, па Бог вам, а душа вам!... Из ове коже никуд! Така ми је зар „судбина" да се нађем у тако крђавом друштву!... Признајем све. На мој део пало је 30 гроша и 10 пара. Ето, за то ћу да страдам.., Није много, бога ми......

ПОТЕРА

АЛЕКСАНДАР ТОТ

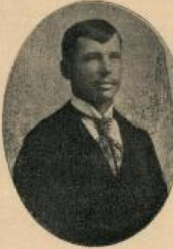

Ова индивидуа као што се из слике види, има врло лепу спољашност. Знајући и сам то, он се вешто протура кроз свет, увек елегантно одевен, издајући се час за молера, час за скулптора. Тако долази у друштва и врши своје операције. Поред многих других превара и крађа он је ноћу између 14. и 15. октобра ове године извршио у Пешти поару у адиђарима од вредности 3000 форината, па побегао у свет.

Због ове крађе тражи се на све стране.

Кад вам ко понуди на продају златан прстен, сат, ланац или какву другу скупоцену ствар од женског накита, обратите пажњу да у њему не познате овога лопова. — Опис је његов овакав: висок; лица дугуљаста; косе плаве. Стар 24—25 година. Говори словачки, немачки и мађарски.

ЈОЗЕФ ТАСЛЕР и МАКС ШПИЦЕР

варалице — „мајстори над мајсторима“.

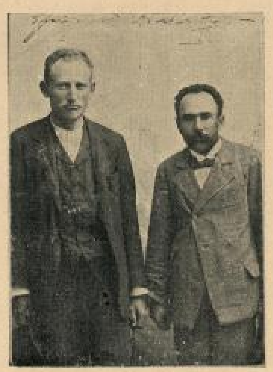

Назвали смо их: мајстори над мајсторима, а тако и јесте у самој ствари. Они су у своме послу такви мајстори, да ни лоповска хроника није до сада „бољих“ прибележила. Лењи од природе, да на поштен начин што год зараде, они се удружили. Спојили су у једну целину две своје опаке снаге, да само лакше могу вршити свој одређени задатак. Они траже „леба без мотике“. Небројено пута кажњавани су у Аустро-Угарској за своја варалачка дела. Тамошњој полицији познати су као мајстори у своме — „занату“... За последње учињене преваре траже се на све стране, ал су они срећно некуда умакли. Црна хроника бележи овај догађај:

Пре три месеца, на *белој лађи*, која доњим Дунавом путује за Пешту, на домаку саме Лом-Паланке, путници беху нешто узнемирени. Запомагање једнога путника — „аргата“ — искупило је путнике на лађу у једну гомилу. Ствар беше од општег интереса и саучешћа. Ево што се за неколико тренутака догодило на тој лађи:

Неки сиромашни Србин из Фијуме, аргатовао је по Влашкој и Бугарској и тамо печалбом зарадио двадесет наполеона. Враћао се весело својој кући. У глави тога сиромашка рађаху се на измене све лепше и лепше слике. Видео је жену и дечицу своју. Он им хита у сусрет и кличе: не брините се, нећете више гладовати, отац има пара!... Своју мучну тековину држао је у шпагу у једноме фишеку. Често је притискао то место својим дрхћућим рукама. Та узбуђеност није остала непопажена од — аргусових очију две препредене варалице. Они су на свој начин дознали, да овај сиромашак има при себи у фишеку двадесет наполеона. План је био готов: како ће овога сиромашка опљачкати. Дадоше се оба на посао.

Један од њих поче се пипати по џеповима и на послетку викну:

— Ајао, мене су покрали. Однеше ми сав новац.

Сиромашак у једноме крајичку слуша и гледа овај призор. Чисто и не дише. Жао му беше, што овај „покрађени“ хуче и запомаже.

Најзад овај „покрађени“ приђе сиромашку и рече му:

— Ти си мој новац украо?

— Нисам — заклињаше се сиромашак — Ево, па види. Немам више до ових 20 наполеона... То је моје... То сам зарадио...

Варалица узе фишек с новцима, окрете га неколико пута па онда рече:

— Није то мој новац. — У тренутку видео је хартију и спазио је како је и на који начин новац у њој завијен.

Међутим онај други беше изишао из другог плаца и отишао горе на „фердек“. Покрађени одјури њему. Нешто му тихо поче на уво шаптати. Наста мали тајац. Овај други поче нешто живо радити. Најзад рече своме другу: хајдемо, готово је. И оба одоше опет доле у II плац, где је онај сиромашак седео. У томе тренутку беху само њих троје. Остали путници шетаху горе по лађи и удисаваху свеж, вечерњи ваздух. Дошав ово двоје до сиромашка, овај „покрађени“ одпоче:

— Господине комесаре, мене су покрали. Однели ми фишек са новцима. Молим вас извидите ствар. Сумњам да ме је је баш овај овде покрао. — И ту показа прстом на овога сиромашка.

Лажни комесар неприметно држао је у руци нешто на форму фишека и приђе озбиљно сиромашку.

— Што си ти бре покрао овог поштеног човека — осече се он на сиромашка.

— Нисам г. комесаре, тако ми моје деце. Ево, то је све што при себи имам, ал то је моја зарада, — и он наивно показа фишек са својим наполеонима.

„Комесар“ узе фишек и показа га овоме „покрађеном“.

— Је ли ово твој новац? — упита га озбиљно.

— Није, мој је био у плавој хартији.

— Кад није — настави „комесар — а ти ћути па тражи тамо где си изгубио. За тим врати сиромашку примљени фишек. Ал' само док би човек оком трепнуо, лажни комесар подметуо је сиромашку *свој* фишек а онај његов стрпао брзо и неприметно у свој шпаг.

Сиромашак и не сањајући да је преварен, грчевито стиште свој фишек и мету га на своје место. Обе оне варалице изађоше на кров. Како је лађа у томе часу приспела до обале Лом-Паланке, то варалице изађоше и изгубише се у унутрашњост ове варошице. Лађа је даље пловила. Сиромашак благосиљаше Бога, што га је опростио „беде невидовне“, и хтеде видети своје наполеоне, своју цигљу имовину. Но како беше јадноме човеку, кад је у место својих наполеона видео — никлове од по 20 п. дин. Врисну из гласа: тешко мени, мене покрадоше! Помагајте људи!... Свет се згрну. Наста општа узбуђеност кад дознадоше, шта се са овим сиромашком догодило. Од варалица, који су овоме несрећнику подметули други фишек, ни трага ни гласа. Добра, милостива и болећива срца смиловаше се на овога јадника, те му на брзу руку прикупише мало прилога, како би бар до куће могао одпутовати. За прикупљање прилога заузео се и сам начелник округа подунавског који је баш том лађом путовао.

Да не буде то овај Јозеф и Макс?
Ко ће то знати. О томе хроника ћути...

* * *

Мало њихове биографије, није на одмет: *Јозеф* је рођен у Аустро-Угарској. Има око 32 год. Католик је. Ожењен, а по занату је калфа кројачки. Средњег је раста. Сух, лица дугуљаста и бледа; косе смеђе, очију плавих, зуба здравих и бркова смеђих. На врату има један оток. — *Макс* је рођен у истоме месту где и Јозеф. Има 22 године. Пореклом јеврејин; по занату фарбар. Оба се траже ради извесних превара. И Јозеф и Макс спадају у врсту оних варалица, који путнике по лађама и железницама варају и пљачкају. Оба су више пута путовали, па није искључена могућност, да су баш ова два неваљалца опљачкали оног нашег Србина на *белој лађи*, тим пре, што оба говоре доста добро српски.

Путници, чувајте се ове две препредене варалице, а чувајте се у опште од свакога непознатога кад сте у лађи и на железници.

Јован Првул-Његран, из Злота, има да се стави под кривичну истрагу и у притвор за убиство и разбојништво. Убиство је извршио над Адамом Јовановићем-Бакераном, трг. из Злота. Он је 1. ов. мес. побегао испред спроводника. Влах је, али добро српски говори; стар је 35 год., повисок, црномањаст, носи кратку црну браду и бркове, напред на челу има дугачку велику црну косу, у оделу влашком, са белом влашком шубаром на глави. — Наређује се потера за њим и пронађеног упутити начел. окр. тимочког с позивом на Бр. 7919. или Управи гр. Београда на Бр. 24510.

Сава Ћирић, бив. механџија из Гроцке, који је окривљен за више опасних крађа, ноћу између 14. и 15. о. м. провалио је зид на апсани ср. грочанског и побегао. Сава је стар 40 год., средњег стаса; дежмекаст, смеђ, бркова повеликих — пуних — ређих, косе смеђе, брија се, али скоро није, за то је у лицу коснат. Од одела има на себи: црни штофани капут и прслук, панталоне грао у дуж штрафтама — од материје, на ногама ципеле а на глави шубару јагњећу; има никлован сат са три капка, са челичним простим ланцем; у оду трапав, кад говори заноси бугарски; врло је вешт и опасан лопов и варалица. — Нађеног Саву стражарно упутити начелнику среза грочанског с позивом на акт № 12023/97. или Управи гр. Београда на Бр. 24639.

Максим Савић, слуга из Ћуприје, осуђен је пресудом начелства окр. моравског од 25. пр. мес. К№ 8394, која је постала извршна, на 200 дин. новч. казне или 40 дана затвора, због кријумчарења дувана. Максим је отумарао незнано где у намери да осујети извршење горње пресуде. Он је средњег раста, црномањаст, има 23 год., доња трепавица на левом оку повучена је доле. Од одела носи: чакшире, опанке, на глави шајкачу. — Нађеног треба стражарно упутити истом начелству с позивом на нумеру пресуде или Управи града Београда на акт Бр. 24601.

Радован Н. из Вуковара, Аустро-Угарске, слуга Тасе Цветковића, пекара из Смедерева, 17. ов. м. изјутра украо је од газде 54 динара, завијени у једну мараму шарену и побегао путем Београду. Радован има 19 година висок, смеђ, не брија се, но могуће, да ће се у циљу прикривења обријати. Носи врло малу брадицу, шешир црн стари, капут мали затворене боје, врскапут велики поцепан — избелео, панталоне шарене зелено беле, поцепане, цокуле војно аустријске поцепане и узицама од џакова крпљене и шивене. — Пронађеног треба стражарно упутити Начелству округа подунавска, с позивом на Бр. 19.907 или Управи града Београда № 24.826.

Марко Јовановић, из Венчана, стар 30 год., смеђ, очију граорастих — малих, крије очи од човека а жив му је поглед; ћопав у палцу једне руке; окривљује се за опасну крађу извршену Грујици Милутиновићу из Дудовице, а налази се под судом за крађу оваца, но суд га пустио да се из слободе брани. Марко је побегао заједно са својом женом, која је висока, око 20 година стара, у опште црномањаста. У оделу сељачком. Кад Марко долази у Београд, одседа код „Тетова“ или у овој околини. Зна се намера његова да хоће преко, с тога треба обратити строгу пажњу на њега. Ухваћеног треба спровести начелству ср. колубарског с позивом на Бр. 10569 или Управи града Београда на Бр. 24871.

Драгољуб Тврдишић, винарски помоћник, 17. ов. м. извршио је опасну крађу у Шапцу, па је по извршеној крађи побегао у Београд. Драгољуб је стар 19 год., стаса средњег. Нос има кукаст и подугачак, у лицу је смеђ, одевен немачки. Има црн мекан шешир и на ногама ципеле. — Нађеног Драгољуба треба стражарно спровести Начелству округа подринског, с позивом на Бр. 14.621, или Управи града Београда с позивом на Бр. 24.907.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Молимо наше претплатнике, чиновнике полицијске, који су последњим указима премештени, пензионисани или отпуштени, да нам јаве: прво, кад су разрешени од дужности и отпутовали на ново опредељење, а друго и треће, куда су отишли да се настане. То нам је потребно да знамо где да им лист шаљемо. Од предпрошлог броја ми смо за све среске начелнике адресовали бројеве са: „Господину Начелнику среском“. То смо учинили с тога, да би они, који су већ отпутовали у други срез, могли да узму број који се у оно место шаље. Они пак чиновници који су последњим указима враћени у службу и досада нису били наши претплатници, немају права на бројеве које се шаљу и ако на адресу њиховога звања. За њих имамо бројеве испочетка и они треба за то да се обрате уредништву.

У данашњем броју доносимо распис Господина Министра унутрашњих дела, од 11. октобра т. г. У идућим бројевима донећемо и све остале до данас издате расписе, па ћемо тако у будуће, сваки распис чим буде изашао одштампати у нашем листу.

КЊИЖЕВНОСТ

Изашла је из штампе књига: *„Збирка расписа полицијске струке“* М. С. Владисављевића, писара министар. унутр. дела, у којој је отштампано преко 230 нигде не штампаних расписа, а сем тога и регистар расписа, који су у зборницима налазе. Цена 1·50 динара.

ИЗРАЂУЈЕМО НАЈБОЉЕ И НАЈЈЕФТИНИЈЕ
УНИФОРМЕ ЗА ПОЛИЦИЈСКЕ ЧИНОВНИКЕ
КРОЈ И ИЗРАДА ИЗВРСНА.

Највеће стовариште за спрему, као што су: капа, парамњак, сабља, кајас, темњак, рукавице, мамузе, несесери за пут и за јело, чутурице и т. д.

Најновији ценовник и мустре шаљемо на захтев бесплатно. — Молимо за што веће поруџбине

МОРИЦ ТИЛЕР И КОМП.
ДВОРСКИ ЛИФЕРАНТИ
Њ. В. Краља од Србије, Њ. В. Цара и Краља Аустро-Угарске, Њ. В. Краља Грчког, Њ. В. Шаха персијског,
Њ. В. Престолонаслед. грчког и Њ. В. Надвојводе Јосифа.

Београд, Краљ-Миланова улица (Теразије) бр. 9.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 17. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 29. НОВЕМБРА 1897. ГОДИНА I.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. — Претплата се полаже у Београду код Уредништва „Краљ-Миланова ул. бр. 16. Теразије“ а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. — Цена је листу на годину 20 динара, на по године 10 динара. За иностранство на годину 30 динара. За писаре при начелствима, практиканте у опште, општинске писаре оних општина које су већ претплаћене и за жандарме, у пола цене. Поједини бројеви не продају се. — Рукописи не враћају се. — Писма само плаћена примају се. — Огласи примају се по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

РАСПИСИ

КРАЉЕВСКО-СРПСКО
МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
П№ 19.593.
21. октобра 1897. год.
у Београду.

Господине,

Највишим поверењем Његовог Величанства Краља, мени је стављено у дужност руковођење унутрашњих послова у земљи, као што сам вас о томе известио депешом од 11. ов. месеца.

У писму Његовог Величанства Краља од 10. октобра тек. године, којим је поверен састав кабинета садањем председнику Господину Владану Ђорђевићу, довољно је и јасно обележена намера Владаочева; пут којим треба да греде државне власти; у чему се уједно огледа и програм садање Владе, која је по таковом високом позиву Владаочевом састављена.

Према томе ја вас позивам и препоручујем вам, да најозбиљније настанете, да послове државне руководите и са подчињеним вам властима вршите тако, како би се испунила жеља и воља Господарева, и како би исти послови одговарали строгој законитости.

У тој цељи ви ћете настати и озбиљно мотрити, да сви органи државне власти, према свакоме грађанину, без обзира на политичку боју, подједнако поступају и да свакоме укажу тражену помоћ, у границама закона; јер ће тек таковим радом дати доказа, да они правилно схваћају свој позив и да су они органи државне власти а не агенти поједиших партија. Тиме пак учиниће се још и то, да ће сваки грађанин бити задовољан са таквим поступањем државне власти, и неће се дати повода да се изазове какав неред, који би пореметио мир и спокојство грађана појединих места.

На случај, да би у појединим општинама или местима било жалбе противу кога од кметова, због неуредности и невршења своје службе, ви ћете настати и учинити све шта треба, да се то исправи и поправи сходно закону и постојећим законим наредбама. Настане ли пак случај, да кога од садањих општинских часника, због доказане неуредности и неправилности у вршењу поверене му дужности, треба уклонити са свога звања и другим заменити, ви ћете се старати да у том случају звања општинских председника, односно селских кметова и других часника, заузму најугледнији људи у општини односно селу.

Не мању, него и најозбиљнију пажњу старања обратити, да се што брже и што тачније и законитије исleђују и окончавају тужбе по кривичним делима, водећи строга рачуна о томе која су по својој природи важнија и значајнија, и која више утичу на ред и спокојство грађана (личну сигурност и имовинску безбедност), а које пак због тога захтевају и бржу радњу власти. Исто тако и извршења, по грађанским и кривичним делима и грађанској части, да се убрзају, нарочито она која су од старијих година заостала, водећи рачуна да се они послови врше оним редом, како су власти за извршење и дошли. Само дела која су законом за хитна оглашена, могу се и треба их преко реда извршавати, разуме се опет оним редом између себе, како су на извршење дошли, у колико коме какве законске препреке не би на путу стајале.

Једном речи, што се год ради на вршењу државних и народних послова, треба да се креће у оквиру строге законитости према свима и свакоме.

Да би се, пак, грађани у опште боље упознали, са жељом и намерама нашег премилостивог Господара, и да не би веровали у којекакве злонамерне измишљотине, које се растурају по народу и којима поједини политички шпекуланти изазивају трзавице и ремете спокојство грађана, доводећи их у забуну на уштрб њихових приватних послова, и трговачких и привредних у опште; шаљем вам под . комада Највишег Краљевског писма, с позивом да наредите, да се исто по општинама изложи на судницама, тако, како би га сваки могао прочитати.

У овој пак цели, ви ћете обратити озбиљну пажњу, како на она лица која протурају измишљене и неистините гласове, тако и на све изгреднике, ако би их било, а који би изазивали неспокојство грађана, или би се показивали непослушни према законитим наредбама власти, па ћете са њима најстрожије по закону поступити.

Наредбу ову саопштићете и свима потчињеним вам властима на знање и управљање, с тим, да ће за свако поступање и рад одговарати носиоци власти.

О пријему ове наредбе као и саопштењу исте коме треба, одговорићете ми најдаље до конца овог месеца.

Министар
унутрашњих дела,
Јевр. А. Андоновић с. р.

КРАЉЕВСКО-СРПСКО
МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
П№ 21236.
11. новембра 1897. год.
у Београду.

Свима окружним Начелствима и Управи града Београда.

У вези расписа Министра унутрашњих дела од 21. фебруара и 5. марта 1892. године П№ 3854 и 4590 о брзом и правилном вршењу службених послова и вођењу спискова извршених предмета, — наређујем:

1., да сваки чиновник, који изврши наплату по каквом предмету продајом покретног или непокретног имања, или иначе у дотичном списку, где су заведена сва извршења, забележи у примедби на крају, кад је наплата односно продаја извршена и да извршилац потпише своје име и презиме; и

2., да ни један чиновник не сме никакву одређену продају одложити или обуставити, по усменој наредби старешине, већ само по писменој и на закону основаној одлуци.

Препоручујем Начелству — Управи — да ово наређење саопшти свима чиновницима ради тачног управљања и обрати пажњу да се по истом у свему тачно поступа. А за свако противно поступање, према одговорним чиновницима, чини што треба по закону и мене извештава.

Министар
унутрашњих дела
Јевр. А. Андоновић с. р.

КРЕТАЊЕ ПОЛИЦИЈСКИХ ЧИНОВНИКА

Постављени указом од 5. новембра о. год.

(свршетак)

г. Петар Кузмановић, бив. срески писар, за писара II кл. среза нишавског окр. пиротског;

г. Драгомир Илић, писар II класе Управе града Београда, за писара II класе среза лесковачког окр. врањског;

г. Атанасије Стојановић, писар II класе среза пољаничког округа врањског, за писара II класе среза лужничког, округа пиротског, по потреби службе;

г. Илија Пантић, писар I класе начелства окр. ваљевског за писара II класе среза ариљског, округа ужичког;

г. Милорад Томић, ванредни писар I класе начелства окр. ужичког и вршиоц дужности писара среза ариљског истог окр. за писара II класе среза подгорског, окр. ваљевског;

г. Душан Димовић, ванредни писар I класе начелства окр. ваљевског и вршиоц дужности писара среза колубарског, истог округа, за писара II класе среза јасеничког округа крагујевачког;

г. Љубисав Протић, писар II класе среза качерског, окр. руднинког, за писара II класе среза љубићског, истог округа, по потреби службе;

г. Ђорђе Стојановић, бив. срески писар, за писара II кл. среза љубићског окр. рудничког;

г. Никола Петровић, писар II класе среза трнавског, окр. рудничког, за писара II класе среза љубићског, истог округа по потреби службе;

г. Андрија Крстић, писар II класе среза сврљишког, окр. нишког, за писара II класе среза и округа нишког, по потреби службе;

г. Михаило Топал-Ђорђевић, писар II класе среза и окр. нишког, за писара II класе среза студеничког, окр. рудничког, по потреби службе;

г. Никола Живадиновић, писар II класе среза алексиначког, округа нишког, за писара II класе среза и окр. нишког, по потреби службе;

г. Мирко Ивковић, писар II класе среза бањског округа нишког, за писара II класе среза моравског, истог округа, по потреби службе;

г. Станислав Голубовић, бивши полицијски писар, за ванредног писара прве класе начелства округа пожаревачког, а да врши дужност писара среза рамског и прима плату из плате овога;

г. Ђорђе Бањићевић, писар I класе начелства округа ваљевског, за ванредног писара I класе начелства истог округа, а да врши дужност писара среза колубарског, и прима плату из плате овога;

г. Лазар Томић, писар I класе начелства окр. рудничког за ванредног писара I класе начелства истог округа, а да врши дужност писара среза качерског, и прима плату из плате овога;

г. Војислава Ристића, у оставци писара истражног судије, за ванредног писара I класе начелства округа моравског, а да врши дужност писара среза беличког и прима плату из плате овога;

г. Илија Поповић, бив. полицијски писар, за ванредног писара II класе начелства окр. рудничког, а да врши дужност писара среза таковског и прима плату из плате овога;

г. Живојин Петровић, бивши полицијски писар, за ванредног писара II класе начелства округа врањског, а да врши дужност писара среза лесковачког и прима плату из плате овога;

г. Ђорђе Јовановић, практикант начелства окр. нишког, за ванредног писара друге класе начелства округа нишког и да врши дужност писара среза сврљишког и прима плату из плате овога;

г. Радован Аћимовић, практикант среза алексиначког, за ванредног писара II класе начелства округа нишког а да врши дужност писара среза алексиначког, и прима плату из плате овога;

г. Душан Јеремић, општински писар, за ванредног писара II класе начелства округа подринског, а да врши дужност писара среза јадранског и прима плату из плате овога;

г. Радојица В. Тутуновић, писар пете класе министарства унутрашњих дела, за писара четврте класе истог министарства;

г. Алекса Петровић, ванредни писар I класе начелства округа ваљевског и вршиоц дужности писара среза подгорског, за писара I класе начелства истог округа;

г. Душан Алимпић, писар III класе Управе града Београда, за писара II класе исте Управе;

г. Милан Грујић, практикант Управе града Београда, за писара III класе исте Управе.

ПОЛИЦИЈСКЕ РЕФЛЕКСИЈЕ

(намењено престоничкој полицији)

пише

Један члан београдске полиције.

(наставак)

* *
*

У сталности броја „кажњених за скитњу“, који, из месеца у месец, из година у годину, показује врло незнатне диференције; тако исто, и у сталности просечног броја лица у потерама, као и у сталности броја осталог детаља опште полицијске физиономије Београда, — даје се закључити на *идентитет личности: скоро једна и иста лица пролазе увек кроз хапсане Управе града Београда.*

Тај идентитет личности опет и значи сталоженост, одређеност, утврђеност и *већ створену полицијску физиономију Београда.*

И, одиста, општа полицијска физиономија Београда сталожена је, скристалисана; она има свој одређен и утврђен облик: — и по *броју* и по *личностима.*

По подацима, које нам београдска полиција пружа, то се опет даје само *закључити*; може се рефлектовати о томе, али се до сигурног резултата и тачности полицијске физиономије не може доћи.

Полиције на Западу не деле *број* од *личности; личности* чине број, али он је само хладна цифра, која казује њихов збир и која је податак и мерило *криминалне статистике.* Механичном, канцеларијском раду потребни су бројеви, цифре, које он пермутира, комбинује, класификује, сређује, намешта у вертикалне редове и, најзад, подвлачи црту, иза које је: резултат: — опет хладна цифра, која тек наводи на рефлексије. Међу тим, полицији су нужне *личности*, она са њима рачуна, а не с бројем. То је опет природна последица задатка и циља полиције: да се стара о безбедности грађана, било у ужем, основном смислу, о личној и имовној безбедности, или у даљој њеној варијацији: миру, реду и спокојству грађана у опште. Тамо, на Западу, полиција, водећи рачуна само о личностима и имајући већ утврђени облик и број полицијске физиономије свога града: — она проучава те личности; сазнаје их; мотри на њихова кретања; купи податке о њима, и породичне и личне; проучава их и с психолошке и с физиолошке стране, *и, баш по свом јединим циљу, гура сву оштрину, којом полицијска физиономија њеног града тера о прогрес, културу и хуманост.*

У *поименичном броју личности*, које је друштво одбацило од себе и, по свом конвенционалном уређењу, ставило под надзор свога чувара културе, прогреса и хуманости — полиције — и јесте све оно дужносно старање, које има полиција да врши.

То је, у неку руку, и дефиниција полицијске физиономије у опште.

Махна у подацима београдске полиције *јесте баш у томе, што она истура преда се број.*

Београдска полиција тачно врши свој задатак: ако се направи неред — казни изгреднике; ако се учини превара — казни варалицу; ако наиђе на коцку — казни коцкаре; ако ухвати пијаницу — казни га; ако дочује, или јој се тужи ко за крађу — казни лопова, или ислеђену кривицу предаје на казну суду; блудничење — казни; прошњу — казни; у свом детаљу, у свој класификацији опште полицијске физиономије она најкоректније поступа — кажњава и предаје суду.

У свој тој коректности београдске престоничке полиције, она ипак није у стању: да покаже своју полицијску физиономију по *личностима*, коју истиче полиција на западу, већ само бројно стање своје полицијске физиономије.

Београдска полиција показује само број свога канцеларијског рада, који може, у неку руку, бити доказ ревности, али, који не може прикрити једну огромну махну, махну по којој је у општем карактеру: *без разумевања свога положаја* — као издвојене престоничке полиције од остале полиције у земљи; и *без духа* — неумешности у помагању у своме циљу.

Једном речи, цео рад београдске престоничке полиције састоји се у механичном канцеларијском раду, који у резултату даје број, по коме се оцењује само ревност једне обичне административне власти.

Бројеви, који само као цифра казују криминалну статистику Београда, а који се у подацима, које Управа града Београда даје, појављују као општа полицијска физиономија Београда, воде се само, у дужносним рапортима Господину Министру унутрашњих дела, као тачан канцеларијски рад. И они су, одиста, тачни; они су резултат рада целе Управе града Београда: свих шест квартова и једног комесаријата (Топчидер).

Али, је ли то довољно за Управу града Београда — као полицију?

Наравно, да није.

Она ревносно ради у своме послу: кажњава, предаје суду, — али не познаје свет о коме има да се брине, или управо од кога има да чува своје мирне грађане. Тај јој свет даје у збиру свој број, који она бележи, што мора, а не по појимању своје дужности.

Затражите од ма кога кварта, од ма кога комесаријата (који су већ мизерни по самом схватању своје дужности), као фактора, који у европским полицијама дају главној полицији — префектури — све податке опште полицијске физиономије, коју она само класифицира, да вам покажу: све кретање у своме кварту, сву сталешку насељеност, заћуталу или активну маркираност из ма кога датаља опште полицијске физиономије, — свуда ће се слегнути раменима и, у непојимању полицијског задатка, у место одговора, поставити питање: „Ко ће све то знати?!“*)

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ИСТРАГА

VI

О крађи.

(НАСТАВАК)

Рад помоћника кесарошева распростире се само и нарочито на ономе месту, где се „посао“ врши. Сви они пак имају заједничко то, да помоћници у опште и готово увек при самом послу присуствују и делају. У опште узев, кесарош ће врло ретко са̂м на своју руку крађу вршити. Понајвише он то врши уз припомоћ својих помоћника, или помоћница. Сваки кесарош или лопов, који краде у железницама, има обично уза се какву помоћницу. Било да као неки елегантан господин путује брзим возом и у првој класи, или као какав скроман сељак у последњој класи теретнога воза, — он увек има поред себе какву помоћницу, која ће онога, кога он има намеру да похара, забављати било разговором, умилатим погледима, или нечим још интимнијим. Начин поступања готово је увек један те исти, само је понајтеже изабрати жртву. Ова мора бити имућна, не сме бити сувише образована, а ваља да је наклоњена и каквом малом и случајном љубавном односу. Сем тога њен пун новчаник да се лепо види у џепу на левој страни капута, на шта кесароши сву своју пажњу обраћају, ако су ради да од своје „крваве зараде“ живе. Не стоји у истини да железнички лопови само ноћне возове употребљавају за извршење крађе, шта више, сваки иследник треба да знаде, да се такве крађе чешће дешавају дању но ноћу, јер сваки извежбани кесарош и лопов добро знаде, да путници ноћу много боље на своју имовину пазе, него дању. Само се по себи разуме, да се у таким приликама лопов и његова помоћница учине, као да се никако и не познају и као да се никада ни видели нису. Најпре уђе у кола једно од њих, расмотри што нађе за потребно, па ако види ма из кога било узрока, да предузети посао неће испасти за руком, оно онда ма под каквим видом изађе опет из кола; а ако нађе повољно земљиште, оно онда даде и свом другару знак да и он у кола уђе. Обично он (прави лопов или кесарош) улази први, јер је човеку много лакше да хода доле горе по перону и ту да расматра и у купеје да завирује, јер то женскињи не приличи. Ако путују дању, то се онда труде, да са својом жртвом по могућству са̂ми у купеу буду, а ако путују ноћу, онда им је све једно, ма колико путника у том купеу било, шта више за њих је погодније ако је ту навала, јер они онда свој посао лакше врше. На првом месту зато, што је осветлење готово увек рђаво, а на другом, што готово сви путници легну да спавају. У таким приликама лопов се по могућству посади до саме жртве, а помоћница, којој је задатак да ову забавља, посади се супрот ње. Лопов или кесарош заподене обично какав разговор, па после неког времена почне да дрема, или легне да спава, а међутим бодро мотри на све оно, што се око њега дешава. Он има при себи готово увек какву лажну руку коју држи на оној страни, где му жртва седи. Ту лажну руку склопи он са оном другом руком, која је на другој страни, па их онда обе метне у крило, а праву руку, којом хоће свој „посао“ да врши, сакрије под огртач, врекапут и т. д. и то тако, да се ова никако опазити не може. Чим се жртва упусти у дубљи разговор и забаву са својом сапутницом (помоћницом кесарошком), онда почне одмах да ради права рука лопужина; а ако се деси да он учини са њом какав неподесан покрет и жртва се с тога на њ' обазре, он онда опет сакрије ту своју праву руку и склопи ову лажну са другом руком, па их уметне у крило и учини се као да рче, а жртва када то види, она се опет умири и настави даље своју забаву са сапутницом.

Испадне ли лов за руком, онда једно од њих изађе на првој станици и то увек онај, код кога се од њих двога украђени новчаник налази. То скоро изузетно буде помоћница, а не са̂м лопов, јер се овај потруди, да у згодном тренутку, пошто крађу изврши, украђени новчаник својој помоћници дода. То чини за то, да би, на случај ако би се крађа после приметила и на лопова сумња пала, он могао да тражи да се над њим преметачина изврши и т. д. — Особа која на супрот седи држи се за потпуно невину, јер се сматра, да они, који преко седе и међу собом се разговарају, не могу крађу извршити. Обично изађе на тој истој станици и онај други (лопов) и то готово увек под изговором, да је један путник, који је баш сад изашао, нешто у колима заборавио, па да му то хоће да однесе. По себи се разуме да у томе влак оде, а овај се у кола не врати.

Деси ли се, дакле, такве врсте крађа на железници, онда ваља имати на уму све напред побројане моменте и све могуће околности потанко испитати. О помоћнику ће покрађени обично говорити само у том случају, ако је овај био мушко, али ако је овај био женско, он ће то готово увек прећутати, било с тога, што није рад да говори о познанству, што га је у колима са дотичном женском учинио, или пак за то, што није рад да и њу увуче у круг ове покрађе: „јер она и не беше позната са његовим сумњивим суседом“, или „што изгледаше са свим невина и безазлена“, или „што је то била са свим ваљана и поштена женска, која ниуком случају није могла ту крађу учинити“. Такве индивидуе могу се најлакше познати и по томе, што бар једна од њих неће никада казати куда путује; њима је она станица место где путују, у којој, по сретно извршеној крађи, изађу. Са̂м пак лопов хоће и да каже куда путује, и то обично означава најудаљенију станицу, а то казује за то, што он силази из кола тек по одласку помоћника или помоћнице, којој је украђени новчаник дотурио, или што носи неком путнику какву ствар, коју је у колима заборавио. Ако се за крађу убрзо дозна, то се онда могу лопови и ухватити тако, ако се за њима одмах потера учини у правцу станице, која је заостала, или у правцу предидуће станице. У истој станици где су изашли, они за цело неће опет у други влак улазити: они обично иду пешице до друге станице, сачекају ту воз и враћају се натраг, или продуже другим возом у коме су се и превули.

---

*) Писац ових редака сећа се случаја, кад је имао, да пронађе извесну драгоценост, која је била украђена пре 15—20 година. „Сунце јарко све ће проказати“; — фаталност је хтела, да се та драгоценост само моментано, после толико година, видела код извесне личности, у најјачем шаренилу искупљене гомиле света. Главни задатак: да се пронађе личност, која се, по сећању, виђа у кварту X. Околности су биле на руци: личност позната са својих „занимања“ у далекој прошлости. Опис личности, дакле, ту; само је ваља још негде у кварту омирисати. По инстинкту нађено и — свршено. — Овај случај пада ми на памет кад се сетимо само лутања, труда и времена око свега у том тражењу. А колика олакшица кад су подаци једног кварта о сталешкој насељености при руци; издвајају се само личности у претпоставци немогућности за какав конкретан случај, док се не заустави на један ограничен број могућих личности, које су увек из опште полицијске физиономије и после рефлексије у самој канцеларији и закључивања на овога и онога, — полазити на трагање.

(наставиће се)

АРХИВА

У свакомм надлештву, било оно општинско или државно, једно од најважнијих одељења је архива. Она је кључ за све послове надлештва. Ако је архива у своме реду, ако у њој влада тачност и уредност, ако се њој поклања озбиљна пажња, онда је дата могућност свима факторима надлештва, да тачно и на своје време одправљају текуће и долазеће предмете. Где овога нема, то јест, где се на ово одељење не пази, или где се у овом одељењу послови лабаво и немарно раде, то наступа застој и по свима осталим одељењима, а услед тога повика и протести од стране оних, који са својим захтевима и тражбама пред надлештво долазе.

Како је циљ свакоп добро уређеном надлештву, да послове своје тачно и брзо одправља, како би се одговорило и дужности и принципу, онда је сваком од њих, и то, прва дужност, да се озбиљно постара, да му архива буде у реду.

А да би се томе одговорило, нужно је, да се за сређивање архивских послова, пази на спрему и способност оних лица, којима се послови у архиви поверавају.

На првом месту нужно је, поклонити пажњу на то, каквог су карактера људи који се употребљавају на овај посао, те да се не би дешавале крађе акта из користољубља. Даље треба пазити на спрему и способност њихову, јер послови у истој траже већу спрему, но ону, која се може у кратком канцеларијском службовању стећи. Дакле, на овим местима треба имати људе спремне и више годишње чиновнике, који су за време свога службовања прошли кроз све фазе канцеларијских послова, јер само на тај начин могу схватити кретање свију-послова, што је необходно нужно, па да се може одговорити овим захтевима који се траже за тачност, сређеност и уредност у архиви.

Међу тим, како се код нас поступа? Врло је мало надлештава где су архивари стари, рутинирани и спремни чиновници, то су готово свуда па овим местима практиканти. Само код окружних судова у већини за архиваре се употребљују виши чиновници или бар писари, који су више година провели у државној служби, а овима се даје у помоћ потребан број радне снаге у практикантима. Но у овим државним архивама може се довести стање у ред ако би само старешине надлештава на њих обратиле своју пажњу; јер се може рећи да је по истим чиновништво које је пролазило кроз канцеларске послове и када би се настало на уређењу; могло би бити успеха и зато нам овде није ни циљ да се упуштамо у то шта би тамо требало чинити, јер то и саме старешине знају. Овде нам је циљ да колико толико дамо објасњења општинским писарима, како треба да поступају у овом правцу те да одговоре захтеву, да им архиве општинске буду у реду, јер ти људи, а нарочито по селима и паланкама, немају довољно спреме и рутине за тај посао.

Да пређемо на ствар.

Свака архива, па ма она бројала колико деловодни нумера, треба да има свој деловодни протокол и регистар. То су најглавније књиге за увод свију предмета који пред суд долазе.

Деловодни протокол треба водити тачно и читко, тако, да сваки долазећи акт у исти треба да буде уведен, онога дана, када је примљен, под текућим бројем и то да се из деловодног протокола, може увек и у свако доба видети, шта је се са тим актом хтело или тражило. Сва долазећа акта, морају бити истог дана у деловодни протокол заведена, јер нагомилавање на њему не сме се ни у ком случају дозволити ако се хоће и најобичнији рад.

У деловодни протокол, а на противној страни, где стоји садржај решења, треба увек и са најозбиљнијом тачношћу разводити, када је и куда, који акт послат, или, шта је по истом решено. На пример: ако је послат акт каквом надлештву са извештајем, или тражбом; ако је предмет решен, или пресуђен, ако је решавање предмета одгођено за други дан рочишта итд.

Да наведемо неколико примера, ради очигледности у поступању.

№ 7.528 17/XI 97. г.

Стеван Ивановић, земљод. из Ришња
тужи Петра Симића земљоделца овд. за
20 динара дуга од зајма по признаници.

№ 7.529 17/XI 97. г.

Марко Павловић, адв. из Београда
пуномоћник Симе Лазаревића зем. овдњег
тражи забрану на кретност Петра Бабића
зем. за обезбеду 58 динара дуга од продаје и куповине по уговору.

Но на овај акт, није наплаћена прописна такса означена по § 23. грађ. поступка и зато је нужно, да се ова од пуномоћника тужиочевог наплати, услед чега је нужно исту преко суда општине Београдске тражити, дакле и тужбу са овим захтевом послати. У том случају се на противној страни под истом линијом а у садржају решења има овако означити:

20/XI послат акт суду општине Београдске, са тражбом,
да од пуномоћника Марка Павловића наплати 3·24
динара таксе.

№ 7.530 17/XI 97. г.

Јанко Павловић, надничар овдашњи
тужи Јеротија Марковића, земљоделца овд.
за учињену му штету његовом стоком у
њиви засејаном кукурузом у вред. 30, дин.

№ 7.540 17/XI 97. г.

Петар Павловић, из Јагодине
моли суд да га извести шта је са његовом
тражбом коју је још под 5/II 97. године
послао суду и тражи да се осуди Марко
Мандић за плаћање дуга у 37 динара по
овереном рачуну.

По овом предмету суд а у повратку овога акта извештава молиоца о стању његова спора и онда у садржају решење треба завести:

20/XI 97. послат акт суду општине јагодинске ради саопштења молиоцу.

№ 7.514 17/XI 97. г.

Суд ово општински
доноси пресуду по спору Јанка Лојића,
овд. противу Петра Матића из В. Крсне,
због 102 динара дуга од зајма.

Ова пресуда је постала извршна, услед чега је суд по својој надлежности по § 13. и 24. грађ. поступка приступио извршењу наплате, но како дужник није у месту суда, то се мора писати оном суду где осуђени стално живи. Према томе се акта имају сложити у акта одговор чекајући, а у деловодном протоколу у садржају решења овако развести:

20/XI 97. писано суду општине Вел. Кршњанске да наплату изврши. Акта чекају одговор на наплату.

№ 7.542 17/XI 97. г.

Начелник среза посавског № 15.234
16/XI 97.
тражи да му се одма упути ради нужног
саслушања Милета Павловић из Кнежевца.

И овај се акт враћа са упућеним Милетом и у протокол се разводи:

17/XI 97. г. упућен Милета начелнику среза посавско
заједно са актом.

№ 7.543 17/XI 97. г.

Првостепени суд за окр. подунавски
№ 20.176 16/XI
враћа акта и одобрава пресуду овога суда
донету по спору Мије Ивановића овдаш.

противу Петра Исаковића опд. због скупића пописа у вредности 198·60 динара. С№ 5.843/97.

№ 7.544 17/XI 97. г.

Марко Ивановић, колар овдашња
жали се на пресуду овога суда донету по спору његовом противу Милована Петровића због 48 дин. дуга од зајма.

С№ 4.295/97.

Ова жалба, пошто се здружи са осталим актама спора и пошто се оцени, да ли је благовремено поднета, шаље се првостепеном суду по § 15. грађ. пост. на расматрање и решење, и онда се у решењу заводи:

19/XI 97. послата акта са жалбом првостепеном суду на расматрање и решење.

Ако је суд нашао, да је жалба неблаговремено донета, онда се о томе доноси решење, које ваља саопштити жалиоцу а у деловодни протокол решења развести:

19/XI 97. Решено да је жалба неблаговремено поднета.

(свршиће се)

СУМЊИВА ЛИЦА

Пошто су вашари у Србији престали, и многи коцкари и бивши осуђеници који по вашарима врше краће, као и остала сумњива лица долазе на зимовник у Београд и ту продужују свој опаки занат, за то Управник града Београда, бринући се о личној и имовној безбедности престоничког становништва, поред осталих предохрана, забранио је актом Бр. 24.656. овим лицима долазак и становање у Београду:

1. Станко Окановић, коцкар.
2. Сава Ракић, коцкар.
3. Светозар Нешић, звани „Нешко“.
4. Сотир Михаиловић, коцкар.
5. Зака Нинић молер, коцкар.
6. Милан Н. зидар, коцкар.
7. Марко Ледер, скитница.
8. Милутин Милошевић, звани „Ћора“.
9. Жарко Ракић, бивши осуђеник.
10. Јеврем Марковић, бивши осуђеник.
11. Живота Ристић, коцкар.
12. Ђорђе Матејић, коцкар.
13. Јован Драгутиновић, бивши осуђеник.
14. Милан Петровић, коцкар.
15. Љубомир Бошковић, коцкар.
16. Мита Витез, бивши осуђеник.
17. Милан Кекез, бивши осуђеник.
18. Коста Павловић, бивши осуђеник — коцкар.
19. Видак Зељић, варалица.
20. Петар Ђукић, звани „Прангаш“.
21. Љубомир Пајчић, звани „Параћинац“.
22. Влајко Арсенијевић, коцкар.
23. Љуба Н., звани „Камбер“.
24. Жика Ванић, крагујевчанин.
25. Милош Белопољац, бивши осуђеник.
26. Милан Кожетинац, скитница и коцкар.
27. Ђока Павловић, (издаје се за обућара).
28. Владимир Мирић-Чолић, бивши осуђеник.
29. Марко Старкић, звани „Чапкун“.
30. Мика Врдаревић, стари кесарош.
31. Живко Станковић, неготинац.
32. Драгутин Илић, звани „Тиче“.
33. Драгутин Костић, звани „Кипош“.
34. Марко Илић, звани „Погачар“.
35. Васа Ђорђевић, звани „Новинар“.
36. Васа Милошевић, (издаје се за „детектива“).
37. Манасија Стојановић, варалица.
38. Јован Петровић, звани „Бакалче“.
39. Милорад Костић, звани „Ђормида“.
40. Владимир Живковић, звани „Штиглиц“.
41. Лазар Кретић, скитница и коцкар.
42. Јован Бапаповић, бивши осуђеник.
43. Димитрије Лазаревић, звани „Циганче“.
44. Најдан Цанков, бивши осуђеник.
45. Угљеша Гојковић, коцкар из Ваљева.
46. Јоца Сакошанин, лопов.
47. Сава Сакошанин, лопов.
48. Мирко Чолић, лопов.
49. Илија Андрић, звани „Ужичанин“.
50. Миленко звани „Сарајлија“, бивши осуђеник.
51. Светозар Радовановић, звани „Топуз“.
52. Јован Лазаревић, бивши осуђеник.
53. Вуле Петрошић, бивши осуђеник.
54. Тодор Арсић, скитница.
55. Живко Игњатовић, звани „Сремац“.
56. Максим Јовановић, варалица.
57. Морено Нахман-Челебоновић, крадљивац.
58. Никола Гавриловић, типлер по занату.
59. Милан Грујић, звани „Црни“.
60. Данило Смиљанић, бивши осуђеник.
61. Јован Крстић, звани „Типлерче“.
62. Драгољуб Јовановић, звани „Чоне“.
63. Илија Драгој
64. Ђура Шијачки
65. Марија Розманек
66. Катица Ацката
67. Јанош Каш
68. Драга Одацин
69. Адам Вознер

који се враћају из прогонства.

70. Лазар Бугарин, издаје се за кочијаша.

На знање: Грађанство престоничко, треба да сматра за своју дужност, па у свом интересу и оно припомогне властима у томе, и чим кога од горњих и иначе сумњивих лица примете, одмах то да достави старешини или коме другом чиновнику свога кварта.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

ДИМИТРИЈЕ РИСТИЋ звани Мита „пиле“.

У ред најопаснијих лопова долази овај Мита „пиле“. Он има још имена: Гаја Петровић и Ђорђе Ђорђевић — Димовић, а са турским пасошем на име Томе Ђорђевића прошао је много света. Он је родом из Београда и публици је добро познат.

У Београду је због опасних крађа два пута осуђиван на робију.

Последњи пут је у Нишу осуђен на 20 година.

Кад је са робије утекао био је као шлосер и келнер у Бугарској, Грчкој, Русији и Аустрији.

Још као деран он је вршио опасне краће. Био је саучесник у оној давнашњој похари у „Васиној улици“ кад је неколико дућана за ноћ провањено и дигнуто готово одело.

Какав је оно неваљалац и са коликом порцијом неваљалства располаже, испричаћемо и овај догађај из његовог опаког живота.

Побегао је био из Србије у Бугарску. Тамо се настанио у Лом Паланци. Случајно се био упознао са неком собарицом у једноме хотелу. С њоме ступи у ближе односе. Тако је то трајало неко време. Ова собарица поред њега, имала је још једнога „пријатеља“. Мити то не беше право. Љубоморан на свога такмаца решио се да му се освети. И једне вечери, кад га је био затекао у загрљају своје драгане, хладнокрвно, као оно Шајлок — одсекао му нос... За тим је одатле побегао. Био је тамо и на робији. Уређивао је дворски парк. Способан и за то, задивео је својим ра̂дом и најбоље познаваоце тога посла. Имао је при себи небројено „калауза“ којима је могао без по муке сва врата на апсанама да отвори. Но није хтео у тај мах да бега због зиме. Чекао је на пролеће, док дани не отопле, како би се могао слободније кретати.... Његов је отац познати чича Збрајко, Ђубретар са Зерека и из Дубровачке улице.... Ова слика преставља Миту као девера једне свадбе. Загледајте га пажљиво. Појава интересна, ал' карактер — неваљао. Има посекотину на челу коју је задобио у једној тучи код „Дивљег купуса“, и по томе га може сваки познати.

Слику његову доносимо да га упознамо са полицијским органима у унутрашњости Србије, а и грађанству није на одмет да је упамти, како би се тиме увек могли сачувати од овога опасног злочинца и лопова.

МИЛАН ВИДЉЕВИЋ

осуд. књиге бр. 171/97., Ур. Полиц. Гласн. бр. 2.

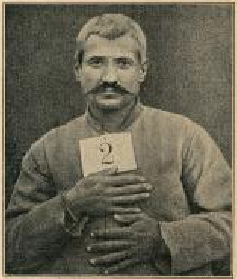

Зове се још и Васа — Милован — Васиљевић. Имена је мењао по потреби. Родом је из Аустрије, али се настанио у ваљевском округу и ту наставио свој опаки занат што га је тамо „горе“ изучио. Многе је крађе починио и био већ двапут на робији. Трећи пут због више простих и опасних крађа осуђен је на десет година робије у тешком окову и на пет година полиц. надзора. Помиловањем сведена му је казна на шест година, која му се рачуна од 6. Декембра 1892. год. 21. Априла 1894. године побегао је са робије из Добричева и у том бегству украо је са вашари кола и коње. После пет месеци ухваћен и по четврти пут осуђен на седам година робије у лаком окову и пет година полицијског надзора. Ова казна рачунаће му се кад ону прву одржи, — Милан је врло опасан лопов и чим му се да прилика побећи ће са робије. Слику му зато и доносимо.

ЛОПОВСКЕ ДОСЕТКЕ

III.

Треба писати повећу књигу, па тек да се изнесе све оно, што поједини лопови раде приликом вршења својих крађа̂. Где не досиже њихов ум, ту притекну у помоћ старије женске, па боме и шипарице, које су врло вește у одигравању својих улога̂.

Испричаћемо овде нешто, што су учинила два стара и опробана лопова.

Једнога дана, тамо негде око „Чукарице“, у једној малој, ониској кућици, договарао се Игњат Игњатовић „Земунац“ са Лазом Ђаком, како ће да изврше једну похару у Београду.

Газдарица од куће имађаше ћер Ирину, лепо и умиљато девојче. Мајка јој беше болна, и она је у кући свршавала све кућне послове.

Ту се често састајали лопови и коцкари. Газдарицу су од милоште звали: „наша мамица Перка“...

— Код Николе Мартића најбоље би могли ућарити — рече Лаза Ђак.

— Е? А од куд ти знаш? — упита Игњат.

— Знам, те још како. Чуо сам тамо у околини, да му је жена пре десет дана отишла у неко купатило. Има већ неколико дана како ја обилазим око те куће. Зар ти не знаш где је кућа Николина?

— Знам. А има ли доста новаца?

— Ко плеве! Море то је трули газда. Шта велиш?

— Велим још вечерас да га опљачкамо. Само, знаш, бојим се патроле и комшија...

— Ни бригај за то. Комшије су махом ожењени људи, сем оно два три младића. Ал то су стари лумпови, па се ни један пре поноћи не враћа кући..

— Па у које доба мислиш да отпочнемо?

— Око 10 сахати. То је време најзгодније за наше операције. У то су доба улице мирне, нарочито у ово зимње доба. Сваки се то завукао у топлу собу па чита „Лов на милионе“, или тако нешто. Нек они читају „Лов на милионе“, ми ћемо у помрчини ловити хиљаде. Јел' тако?

— Тако је. Па баш да нас ко и види, ту је ово! — И ту се рука Игњатова маши за велики касапски нож, који му је о краткоме кајишу о бедрима висио.

Баш у том тренутку уђе Ирина. То беше девојка око својих 20—24 године. Но по изгледу и ситном плавушаном лицу, нико не би рекао да има више од 15 година. Изгледаше као права шипарица, која још носи кратке сукњице и са̂ња о „сватовима своје лутке“.

Игњат стао па бле̂не у то плаво девојче. Његова рука задрхта а нож му заигра на лакоме кајишу. Та рука, која је мирно клала људе, задрхтала је пред појавом једне девојке. Чудна игра у души човечијој! И зликовац осећа тајнене сласти милоште и љубави за — тренут само, да после опет заплива у невиној људској крви.

— Ха, имам већ, кликну Ђак. Ту је нов проналазак! И он куцну кажипрстом десне руке своје чело. — Где нам ум не досиже, ту ће нам помоћи она.

— Она? — викну Игњат и своје крупне очи управи на девојку.

— Наша мала Ирина, рече Лаза кроз смех... Оди ближе, казаћу ти свој план!

И два се зликовца повукоше у дну мрачне собице и почеше нешто тихо шаптати.

Ирина се налактила па замишљено гледа преда се. У њеној глави рађаху се наизменице разнолике мисли. Можда је она појмила смер Лазин и старала се, да се покаже достојна његовога поверења.

Девојачко срце права је загонетка. Тек мислиш да си је решио, а ти наиђеш на нов заплет, који те све више збуњује и одводи на странпутицу тако, да годинама не можеш да разрешиш, нити да дођеш до свога жељеног ресултата....

Ирина и Лаза беху пријатељи. Пријатељи по злочину а љубавници по срцу. Две тесне везе које су их спојиле кроз живот пун тешких злочина и непрекидне борбе, остале су недодирнуте туђим рукама. Лаза је заповедао а Ирина слушала. Лаза је вршио злочин а Ирина одстрањивала пажњу ноћних стражара и других људи, који су случајно ходили овде, где је злочин почео, да се доцније сврши у појави крвавога дела...

* * *

Ноћ је. Небом се витлају тмасти облаци. У П—ској улици владала је мртва тишина, и ако је тек 10 сахати у вече. У другим важнијим београдским улицама било је још шетача, које блиска непогода није узнемиравала да посматрају богате излоге у Кнез-Михаиловој улици. Ал' ова улица беше пуста и усамљена, као да је поноћ давно превалила. На један мах указаше се у мирној улици две сенке, које промакоше у једну кућу, која је била са десне стране улице, баш на самоме углу.

У близини је фењер тихо светлуцао. На Саборној цркви чуо се последњи одкуцај десетога сахата.

Под самим кровом на улици, прислонила се уз зид једна прилика и гледа узверено на све стране. Озго се чуо топот нечијих корака̂. Прилика се јаче приљуби уза зид. Кораци долажаху све ближе. На помолу појави се један човек заогрнут у купену, топлу мараму. То беше главом Никола Мартић трговац и сопственик куће, уз коју је ова прилика стајала.

Прилика брзо изађе из свога заклона. Према слабој светлости фењера видело се, да је то једна млада, сирота девојка. Девојка поче горко плакати.

Газда Никола застаде на домаку своје куће.

— Шта ти је мала, што плачеш? — упита је благо газда Никола.

— Маћеха ме тукла, па ме истерала напоље. Зима ми је. Глед' те само, како су грдне модрице на руци од боја...

И она повуче за мараму газда Николу и доведе га близу фењера. Ту засуче рукав до лаката, и газда Никола виде облу, лепу и пуначку руку.

— Па не само ту, вајкаше се девојка, него ме је тукла и по ногама... Да видите само...

Газда Никола осети да га подиђоше жмарци. Сам са овом „невином“ девојком...

Видео је, како девојка згрће чарапе... видео је — и занео се...

— Па где ћеш сад?

— Води ме чико где хоћеш!

— У кафану?

— Ма где!...

Газда Никола застаде за неколико тренутака. Крв му удари кроз главу. Девојка се приљуби уза њ.

Она му поче меким, звучним гласом причати своје јаде. Причала је, како јој је и отац суров, јер се повео за маћехом па је гони на свакоме кораку. Бојим се, вели, да ме и овде не затече. Најзад поче из гласа кукати. Њен глас одјекиваше по овој немој ноћи далеко. Без сумње, да су га чуле и оне две сенке, које су мало час у кућу замакле.

Газда Никола је поче утишавати. Казиваше јој да јој је он пријатељ и бранилац.

У по те запевке бануше пред девојком два човека. Један од њих повика:

— Ха, ту си несрећнице! Шта ћеш овде?

— Куку, мој отац, врисну девојка.

— Твој отац и твој судија. А шта ће овај овде? Ко си ти, а?

Газда Никола премр'о од страха. Стегле му се вилице па ни да бекне.

— Овамо бештијо, дрекну овај и повуче девојку за собом. А овај овде, хоће да те заведе, а?

— Ја... Боже сачувај... муцао је у страху газда Никола.

— Па, хтео је... шапуће девојка.

— Тако? Е, онда овамо сйт, иначе ће те ђаво однети. Показаћу ти, како се „поштене“ девојке заводе!

Газда Никола механички бркну у џеп, извади златан сахат и пружи га горопадном „оцу“...

— Ево... извини... оно... знаш... испрекидано говораше...

— Хајд' сад кући несрећнице. Показаћу ти, како се продаје „чест“ девојачка..

И сви троје изгубише се у тамној ноћи.

Газда Никола једва дође себи и промрмља:

— Лепа је девојка, ама опет не вреди толико колико мој златан сахат...

Стао је неколико тренутака непомичан. У један пут учини му се, да се горопадни „отац“ враћа. Брзим корацима замаче за улицу да заваро траг. Није хте да уђе одмах у своју кућу. Бојао се да му тиме не пукне брука по вароши. Обазирао се често. Сав се беше ознојио. На саборној цркви одкуца 11 сахати... Полако, као мачка, све поред зида, дође до својих авлијских врата. Још једном баци поглед на улицу. Све мирно. Ни живе душе не беше у целој околини. Уђе у кућу и залупи врата за собом.

— Проклети фарбл, баш се дуго око њега задржа!

Успе се по басамацима и уђе у своје одаје.

Табло: Упали свећу. Зинуо и блене по соби. Све је у њој испретурано. Јурну сандуку. Новац и адиђари женини однесени. Пљесну се обема рукама по челу и хукну: дакле отац лопов, а *ћерка стражар!* Хеј, мене будале маторе, како сам се дао преварити! Хоћу да се „швалерам“! Тако ми и треба! Море, од сада кад нађем по ноћи какву женску на улици, дограбићу мотку па по њој. Нигди моје бруке! Још ми однеше и златан сахат! Нека га ђаво носи, али се бојим да ми још не штампају име у „полицијском билетену“, па куд ћу онда од бруке и срамоте? Знам Тасу, он то једва и чека. Наравно, жена у купатилу, а муж шпикује пред кућом са лоповском ћерком! Зар то није брука, а?....

ПОТЕРА

ЈОЗЕФ ЧАБО

Чабо је родом из Маџарске. Има 25 година; вере римокатоличке; ожењен је. По занату калфа тишлерски. — Висок 176 см. Бледа и дугуљаста лица; отворене браун косе; очи угасито плаве; обрва браун; зуба здравих.

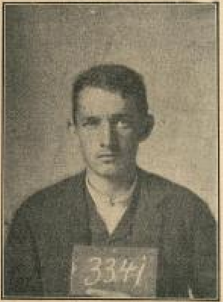

Овај Чабо починио је многе преваре и крађе.

По ранијим кривицама сликан је и уведен под № 3341 кривичног протокола. Због последњих злочина извршених тражи га пештанска полиција на све стране. Па како се држи да је овај предњи лупеж и варалица прешао овамо у Србију, послали су нам његову фотографију да га преко нашега листа потражимо не би ли се овде пронашао. Ми се томе одазивамо тим пре, што хоћемо и наше грађане да заштитимо од оваких, по друштво опасних индивидуа.

ЈОХАН БРАЈЕР

Зове се још и Јохан Брегај, Јохан Котењи и Јохан Блеја. Рођен је у Галицији; има 24 године. Вере је римокатоличке; неожењен; по занату шнајдерски калфа. — Средњег је раста; дугуљаста лица. У лицу црнпураст, косе смеђе, очију плавих, образа смеђих.

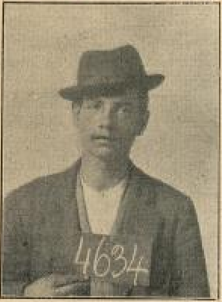

Тражи се због извршене опасне крађе у Аустро-Угарској.

Врло је вешт и препреден лопов.

Дуго времена провео је под разним именима, као што се то напред види. Сад, кад су му сви конци похватани где се и под којим именом проводио, побегао је.

И његову слику добили смо ради потернице за њим. С тога је доносимо да би њоме могли обратити пажњу наших полицијских органа, а у исто време скренути и грађанству пажњу да га се чува.

Владимир Колачек, бивши бремзер код трамвајског друштва, пресудом првостепеног суда за варош Београд, која је постала извршном, — кажњен је са два месеца затвора, због нехотичног убиства. — Владимир се крије од власти, с тога га треба тражити, па нађеног спровести Управи града Београда, с позивом на Бр. 25.015.

Перса А. Томићка, удова из Београда пресудом првостепеног суда за варош Београд, која је постала извршном, кажњена је са 100 динара или 10 дана затвора, због протурања лажног новца. — Перса се крије од власти па зато се тражи. Нађену треба спровести Управи града Београда, с позивом на Бр. 16.413.

Франц Вагнер, родом из Б.-Пеште, стар 17. година, надничар скулпторски, за кога се држи да је извршио разбојништво над Шарлотом Пигл из Пеште, ноћу између 20. и 21. о. мес. па побегао из Пеште у Београд. Франц је висок 161—163 с. м. дугуљастог и пегавог лица; косе смеђе, очију плавкасти;

на *десној руци нема једног прста*. Говори мађарски и немачки, има пасош за иностранство. Франц се тражи по депеши пештанске полиције, њега треба потражити, па нађеног стражарно спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 25.156.

Димитрије Мијалковић, родом из Вражогрнца окр. тимочког, који је у овд. болници за душевне болести примљен на лечење априла пр. год., — 17. ов. м. пред вече побегао је из овог завода незнано куда. Димитрије је омален, прилично развијен, црне коже, без особених знакова; побегао је у болничким хаљинама: плавој блузи и панталонама, шајкачи плавој и опанцима. — Која власт пронађе Димитрија, нека га спроведе Управи града Београда с позивом на Бр. 25.067 или Управи болнице за душевне болести, с позивом на Бр. 1.529.

Трифун Тошић, касапин из Зајечара, ноћу између 7. и 8. ов. м. извршио је крађу разних ствари из механе Вуле Премовића, овд. механџије где је био на преноћишту. Он има 25—26 год. величине средње, сув, плав, мали смеђи бркова, обријан. Од одела имао је на себи: шарену шлофијанку [на штрафте] поврх ове сури стари капут, шарене панталоне, на глави шубару а на ногама ципеле. — Пронађеног Трипуна треба стражарно упутити начелству окр. крагујевачког с позивом на Бр. 15.650. или Управи града Београда на Бр. 25.172.

Неки **Марко** и **Никола** из Лом Паланке и неки **Мика** из Варне, у Бугарској, враћајући се својим кућама са параћинског вашара напали су свога сапутника Ђорђа Радова из Бериловца, на месту „Радомирче" у атару општине Вел. Изворске 28. јуна ове год. Напали су га ножевима у намери да га убију и опљачкају, али буду примећени те побегну. Марко је висок, у лицу пун, црвен, бркова малих црних, очију жутих; у панталонама и гуњцу, у чарапама и опанцима, а на глави има војничку бугарску капу. Никола је висок, танак, сувоњав, црномањаст, малих бркова црних, очију граорасти, у панталонама и капуту, на глави плетену црну шубару, на ногама опанке. Мика је омален, сувоњав и црн, јер је циганин, бркова великих црних, браде црне повеће, у чакширама и гуњцу, на глави капу као и Никола, на ногама опанци. Сви су око 35 година а војни бегунци. — Наређује се тражење, па нађене стражарно спровести Начелнику среза зајечарског, с позивом на Бр. 12.359 или Управи гр. Беогр. с позивом на Бр. 25.228.

Анђелија, жена Милорада Бранковића из Шопића, који је војник сталног кадра и сада на одсуство дошао, утекла је од куће и однела све ствари. Ова је око 20—22 године стара, у опште црномањаста и носа шиљастог. По сазнању очешљала се девојачки, а ковћу скинула, и има при себи неко уверење под именом „Милева Стевановић" и да је отишла за Шабац, по својој прилици да служи или да ступи у какав проститутски завод. — Анђелију пронађену треба спровести Начелству окр. подунавског с позивом на Бр. 19.860 или Управи града Београда на № 25.237.

Бошко Радовановић-Миленковић, калфа ткачки, украо је своме газди Милану Плазинићу из Уба, 20. ов. м. у зору: један зимски капут црнкаст нов, један пар ципела са дугметима нове, једне папуче и једну кошуљу мушку везену, па побегао. Он има 20 година, висок је, образа дугачких, косе, очију и обрва смеђих, бркова и браде нема. — Пронађеног Бошка треба стражарно упутити Начелству среза тамнавског с позивом на Бр. 14.238. или Управи града Београда на Бр. 25.162.

ЈЕДАН КОРИСТАН ПРЕДЛОГ

Да би се стало на пут честом враћању из прогонства појединих лица, која се протерују у извесна места дуж железничке пруге; бегства њихова из железничног воза, као и саме крађе које оне врше у самоме возу, а сем тога и публици уштедила непријатност коју изазивају ова лица приликом заједничке вожње, Управа града Београда предложила је г. Министру унутр. дела, да се за први мах набаве два затворена железничка фургона, у која би се оваква лица затварала и у одређена места пуштала. Заиста веома користан предлог. На овај само начин овакве индивидуе биле би одстрањене од остале публике, а тиме би се осигурало и њихово бегство, које задаје доста посла полицијским органима.

КОРИСНА ПОЈАВА

„Грађанин", лист који у Пожаревцу излази, у своме броју од 13. Новембра тек. год. доноси ово:

„*Сликани*. Начелство ово-окружно наредило је те су сликани опасни зликовци, који се у притвору код суда ово-окружног налазе. Слике са њиховим биографијама послаће се „Полицијском Гласнику" ради штампања. Врло умесно и за похвалу".

Ми са радошћу поздрављамо ову корисну појаву, као једну неоцењиву добит за остварење нашега задатка, и надамо се, да ће се и друге наше власти угледати на Начелство окр. пожаревачког те похитати са сликањем оних опасних зликоваца од којих наше друштво пати.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Неки од скупљача послао нам је 133 примерка разних бројева „Полицијског Гласника". Пошто се не види ни од куда пакет долази ни ко га шаље, за то молимо тога непознатог пошиљаоца, да нам се одма јави јер нам је то врло потребно да знамо.

Г. Ст. Ј. жан. среза крајинског. Не можемо ону потерницу пустити у лист, пошто немамо никакве гаранције да је истинита. Ми такве ствари доносимо само на основу званичних извештаја.

ИЗРАЂУЈЕМО НАЈБОЉЕ И НАЈЈЕФТИНИЈЕ
УНИФОРМЕ ЗА ПОЛИЦИЈСКЕ ЧИНОВНИКЕ
КРОЈ И ИЗРАДА ИЗВРСНА.

Највеће стовариште за спрему, као што су: капа, нарамњак, сабља, кајас, темњак, рукавице, мамузе, несесери за пут и за јело, чутурице и т. д.
Најновији ценовник и мустре шаљемо на захтев бесплатно. — Молимо за што веће поруџбине

МОРИЦ ТИЛЕР И КОМП.
ДВОРСКИ ЛИФЕРАНТИ
Њ. В. Краља од Србије, Њ. В. Цара и Краља Аустро-Угарске, Њ. В. Краља Грчког, Њ. В. Шаха перзијског,
Њ. В. Престолонаслед. грчког и Њ. В. Надвојводе Јосифа.

Београд, Краљ-Миланова улица [Теразије] бр. 9.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 18. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 6. ДЕЦЕМБРА 1897. ГОДИНА I.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. — Претплата се полаже у Београду код Уредништва „Краљ-Миланова ул. бр. 16. Теразије“ а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. — Цена је листу на годину 20 динара, на по године 10 динара. За иностранство на годину 30 динара. За писаре при начелствима, практиканте у опште, општинске писаре оних општина које су већ претплаћене и за жандарме, у пола цене. Поједини бројеви не продају се. — Рукописи не враћају се. — Писма само плаћена примају се. — Огласи примају се по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

НАШИМ ЧИТАОЦИМА.

Још који број, па „Полицијски Гласник“ завршује прву годину свога опстанка.

Наши читаоци имају досадање бројеве пред собом и могу лако оценити: колико је наш лист одговорио свом обећању. Са наше стране слободни смо само напоменути: да је сва српска штампа, без разлике партија, поздравила наш лист са похвалном оценом и, у исто време означила га као праву потребу у нашем друштвеном животу.

Такав пријем у новинарству и леп одзив, који смо нашли у публици, храбре нас, да у овом нашем предузећу продужимо с већом вољом и јачом снагом.

Ми ћемо се и у новој години трудити, не само да оправдамо успех, који смо до сада имали, него да наш посао на листу још више развијемо и обилатију садржину поштованим читаоцима изнесемо.

Тако, одмах у првом броју, који ће изаћи на нову годину **почеће опет излазити „Тасина Писма“ из бечке полиције.**

Радови г. Тасини познати су и у нас и на страни. Ранија његова писма из берлинске полиције, читали су наши читаоци, и сва наша штампа поздравила их је најодличније. **Али писма о бечкој полицији биће још интересантнија, и донеће богати материјал за реформу наше полиције.**

Осим тога, „Полицијски Гласник“ расправљаће сва питања полицијско-правна; штампаће упутства за полицијске чиновнике; износиће ислеђења из наше и стране праксе; штампаће редовно слике и потере злочинаца и опасних лица; и најзад, за забаву публици доносиће истините приче из наше и стране криминалистике.

Лист ће излазити као и досада, једанпут недељно; ну по потреби биће и ванредних бројева. Цену листа изменићемо и у идућем броју биће та измена објављена. **УРЕДНИШТВО.**

ПОЛИЦИЈСКЕ РЕФЛЕКСИЈЕ

(намењено престоничкој полицији)

пише

Један члан београдске полиције.

(наставак)

⁂

Ми истакосмо као једну од најглавнијих мана у општем карактеру београдске полиције да је: — *у неразумевање свога положаја и без духа* у своме циљу.

Да разгледамо те две њене карактерне црте.

Још у почетку ових редака, дајући само општу идеју полицијске физиономије, истакли смо, да се она нарочито огледа у престоничким градовима.

То је опет природна последица централизовања свега културног, прогресивног и политичног живота у престоницама.

Та карактерна црта престоничких градова и чини издвојеност престоничке полиције од остале полиције у земљи.

На Западу, то издвајање престоничке полиције од остале полиције огледа се најбоље у самој *формацији, организовању* престоничке полиције и полиције по осталим градовима.

И у нас, у организацији полиције учињена је разлика *између полиције у земљи и полиције у престоници.*

Прве почетке заснивања опште полиције у земљи налазимо још у „Уставу књажества Србије“, од 14-тог фебруара, 1835. г.

По том Уставу, а на име у гл. III-ћој, тач. 6-ој „законодатељна и законовршитељна власт јесу:

а. Књаз, и

б. Државни Совјет, *састављен из шест попечитеља* појединих и раздвојених струка дјела народни, какови: правосудија, внутрењи дјела, финансија, иностраних дјела, војени дјела и просвешченија, и из неопредељеног числа државни Совјетника и предсједатеља Совјета с главним секретаром Совјета*.

„Попечитељу внутрењи дјела“ стављено је у дужност: „завести полиције и предписати исправничествима обште уредбе, како ће се мир и поредак у земљи и на граници одржавати, како ли полицајна војска по земљи расположити; ово последње у договору с попечитељем војни дјела. — Мотрити, да се у земљи тајна друштва не држе и списати правила противу њи. — Мотрити на просјаке и друге скитнице. — Предписати правила, како треба давати пасопорте онима, који иду по земљи путовати. — Подићи и уредити нужне тавнице и бринути се о њима по уредбама, које би попечитељ правосудија предписао. — Изнаћи средства како би се страни људи у Србију насељавали и олакшати им насељавање.**)

У даљем сталожавању и уређивању српске државе, у тим првим њеним скристализовањима, наилазимо на издвајање и све правилније и правилније погледе и дубље схватање опште полиције у земљи, — полиције сигурности.

Тек наговештени општи појмови полиције у 1835. години, већ у 1839. год. детаљишу се и сигурнији су у исказивањима.

---

* Види „Указ о саставу државног савета и кнежевог кабинета, о дужностима савета и појединих министара и чиновника у савету и министарствима“, од 14. фебруара, 1835. год., тач. 103., 104., 105., 107., 108. и 119. Збор. 30. стр. 23.

Тако, „*Устроеније централнога правленија књажества Србског*“ од 29. маја, 1839. године, чинећи поделу централних ресора, на основу „*Устава књажества Сербије, т. ј. султанског хатишерифа*,“ од 1838. године организује нарочито „*Попечителство внутрени дела*,“ које, „по различности струка“, обухвата: „а.) *оделеније полицајно-економическо*, б.) *оделеније карантинско са санитетом*, в.) *оделеније војено*“.

Чл. 5. „Устројенија централнога правленија књажества Србског“ износи општа начела *полиције сигурности*. Интересно је, бар са здравих мисли, које се излажу, да цитирамо поменути члан: „К оделенију Полицајно-економическом принадлежи: *у извршење доводити, и под надзирање узимати све оно, што се вообште поредка земаљског, мира и безбедности општенародне у внутрености каса*. И по томе по струци овој под њим[*] ће стајати сва Начелничества окружна, њему ће се односити, од њега налоге примати и њему извјестија давати. Он ће се о сходним средствима бринути, како да се уклони све оно, што би *мир и поредак нарушити могло*, а уводити све чим би се *безбедност подпомагала*, као на пр. наставленија ради точности издавања и прегледања пасоша давати, *скитнице, беспосличаре и просјачине истребљивати и на рад управљати* сходним средствима и заведенијама“.

Упоредо с организовањем централне управе јавља се, по датуму нешто раније, „Устројеније окружни началничества, и главне дужности среских начелника“, које чини административну поделу „Сербије“ на „17 окружија“ и детаљније општу полицију у земљи.

То је хисторијски развој, само у најповршнијем тангирању, опште полиције у земљи.

Међу тим већ у јулу 1839. године наилазимо на први зачетак издвајања *престоничке полиције* од опште полиције у земљи.

Тај се зачетак јавља у најпримитивнијем облику.

У „Устројенију Општина“, од 13. јула, 1839. године, којим се, између осталога, општине, „по различју своме, деле на 3 класе, тако да у прву класу спада за сад само *Београд*, у другу окружне и остале вароши, а у трећу све општине селске“, — Београд као општина прве класе постоји још и „с тим додатком, што ће према пространству места и множини дела персонал умножити, и ради точнијег одправљања дужности расположеније и поделеније учинити се, између дела по струци судејској с административном, и *дела по струци полицајној*“.

Даља, у том „Устроенију општина“ свега два прописа детаљнију ту дужност општине београдске „по струци полицајној“.

Ради интересности, да их цитирамо: „По струци полицајној исти председатељ суда примирителног бит' ће Управитељ вароши, коме ће се ради точног одправљања дужности дати два полицаја, један писар и један практикант, а толико кварталника, на колико части варош разделена буде, и довољно число пандура. Цело пак тело, како по струци судејској, тако и полицајној, зват' ће се *Управитељство вароши Београдске*.“

„У круг дјелателности управитеља са својим персоналом спада ће сва дела по струци полицајној, која у срезови среским началницима принадлежу, извршивати, као у смотрењу одржавања јавног мира и поредка, опште и јединствене безбедности, општег здравља, чистоте, страни и домаћи слугу и њиова поредка, скитница и т. д. И у одправљању дужности сви придржават' ће се у споразуменију са начелником окружним и односит' ће се по различности дела непосредствено надлежним попечитељима, и од њи ће налоге и наставленија примати.“[**])

Интересно је још да напоменемо, да је детаљисана дужност општине Београдске у времену *престоничке полицијске* службе, била учињена „Уредбом о дужностима чиновника, кварталника, буљукбаше и пандура Управе вароши Београда“, од 1-ог новембра, 1840. године, В№ 1231, С№ 857. Те уредбе нема штампане у „Зборницима закона и уредаба“.

Из ове фазе свога издвајања од опште полиције у земљи али још спојена с београдском општином, „Указом“ од 20-ог децембра 1841. године В№ 1730, *престоничка полиција* постаје потпуно издвојена и почиње да фунгира као самостална полиција за престоницу и град Београд.

То је први хисторијски а тачан моменат кад београдска полиција добија свој први облик праве престоничке полиције.

У том „Указу“ то се исказује на овај начин: ....„да би се и у вароши овој, као што *важност места* и због *централног* у њој *Правленија*, потребност захтева, *бољи и тврђи поредак и сигурније полицајно надзираније* држано; и по томе у согласију са Саветом решио сам, да општини у напредак остане само примирителни суд, а *Управителство по целој полицајној струци*, да се од истог одели, и под *непосредствено старање и руководство Правителства* узме и к осталим правителственим надлежателствима причисли. А зато, што ће се у напредак Управителство вароши ове, као *Правителствена месна полицајна власт* сматрати и држати, да се и сви у њему чиновници и служитељи, не као до сад, од части из прихода општински, него са *свим из касе Правителствене онако плаћају, као што је то у особеном акту назначено*. Под именом чиновника, који Управителство сачињавају, разумевају се управитељ, два полицаја и писар, а к њему придодани служитељи јесу: четири кварталника, један буљукбаша и једанаест пандура, којима се дужности оне исте предписују, које су у уредби, од 1-ог новембра, 1840, В№ 1231 С№ 857[*]) изданој означене, колико она по чисто полицајној струци гласи, и то дотле, док се како за полицију окружја, *тако и за исто Управителство* подобателни закон не изда“.

Као што се јасно види из овога указа, који се са̑м доволно коментарише, обухваћени су сви карактерни знаци по којима се престоничка полиција разликује од осталих полиција у земљи.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ИСТРАГА

VI

О крађи.

(НАСТАВАК)

Сем наведенога ваља знати и то, да такве индивидуе не носе уза се готово никаква пртљага; једно за то, што га и не требају, а друго, што им је без пртљага лакше тражити по њих згодан купе, што га могу лакше мењати, седишта промењивати и из њега лакше излазити и т. д. Је ли покрађени иоле добар посматрач, то ће се од њега лако моћи докучити, да дотичне индивидуе баш нису „потпуно чисте“. Ако су били у каквом сељачком купеу, и издавали се за мирне и добре сељаке, то ће се на њима приметити, да или немају радничке руке, или немају онакову обућу, каква се у томе крају носи, или ће се на њима приметити, да се у понекој грани пољопривреде ништа не разуму, само ако се о томе разговор заподене и т. д. А ако су се такве индивидуе издавале за нешто „веће и отмено“, онда ће се још лакше моћи провидети шта су и ко су, јер ће се та њихова назови отменост ма у ком погледу изјаловити. Наравно да у таким приликама на први поглед ништа сумњивога у очи не пада, јер је обично све на њима као: капут, прслук, сахат са ланцем, манжетне, кравата и т. д. у своме потпуном реду и одговара онаким особинама, за какве су се и издали. Али ако се на њих добро пажња обрати и на све оно, што на себи имају, то ће се врло често моћи да примети, да или им кошуља није са свим чиста, или да им чарапе или обућа нису баш као што треба, и најзад ако се на оделу не примети што сумњивог, то ће се онда извесно таково што по рукама приметити. Овај, који на све то пази, лако ће према потреби дати иследнику тачан опис такових индивидуа. Свакојако је међутим потребно, да сваки иследник у конкретним случајевима, потанко о свему наведеном испита дотичног посматрача, јер се може врло лако десити, да овај што и нехотице заборави да спомене што је видео и приметио, а које може да буде од неоцењиве вредности за проналазак самих кривица.

---

[*] Под „Директором или попечитељем внутрених дела“ — министром унутрашњих дела. — У свима цитатима задржан је стари правопис — само модерно исписан. Писац.

[**] Види „Устроеније општина“, од 13. јула, 1839. године, тач. 4. 7. и 8. Збор. 1. стр. 94. Писац.

[*] Ове уредбе, као што смо горе напоменули у „Зборницима закона и уредаба“ нема. У старој архиви Управиној, која је скроз пропала из ранијих година, такође је нема. Не знамо, да ли је има у министарству унутрашњих дела.

Нарочиту улогу има помагач гостионичких лопова, који се увлачи у собу гостионичку онда, када у њу путник још није ушао, или када овај већ спава. Ако такав помагач буде примећен, он се на стављена питања брзо уме да довије наводећи, да је тамо позван и издвајајући се за обућара, берберина, кројача и т. д. Ако дотични, који га је приметио, буде са његовим одговором задовољен и умири се, онда се овај помагач мирно и лагано одатле удали, пошто се претходно код дотичнога путника извини. Падне ли пак на њ' сумња и назове ли се његов поступак „дрскошћу, безобразлуком" и т. д., онда се такав помагач обично опет довија, те изађе у ходник вичући: „Чујете, ово није она соба у коју сам упућен, па за то ми реците, у који број да идем!" Ако је пак неко лице, за које се поуздано знаде у којој ће гостионици одсести (одређено да буде покрађено) онда обично и помагач одседа у тој гостионици и гледа, да на сваки начин добије собу на истом боју и у близини тога лица. На тај начин не само да може одатле све што му је нужно расматрати, но шта више може према потреби лакше и у собу дотичног ући, па на начин, који је напред поменут.

Много је теже и разноврсније делање помоћника кесарошевог по улицама и на вашарима. Он у таквим приликама мора вештачки да изазове какву грају, било да људе на нешто необичнога упозори, или са̂м да буде предмет њихове пажње. Он се учини као да му је позлило, претвара се као да је пијан, сулудаст или луд, шта више представља им као да је изненада покрађен, или заподене ма с' ким какву кавгу. Пође ли му за руком, да начини грају, или да се свет око њега скупи, онда је у таквим приликама лако красти, и на сваки начин много лакше, но у другим околностима. Исто тако задржава помагач онога, који је одређен да се покраде, прича му штогод, показује му нешто, упозорује га на какву опасност, даје му што и т. д. — Деси ли се пак да на лопова пази неко трећи н. пр. какво званично лице, пратиоци дотичног лица коме се крађа хоће да изврши, или ко други из публике, онда се помагач на све могуће начине труди, „да се огради" т. ј. да пажњу таквих лица отстрани, или са̂м да се тако претвара, да лопов буде потпуно осигуран у извршењу свога посла. У таквим приликама овакви се помагачи често служе и овим одиста врло вештим сретством: т. ј. они се почну на дотичном месту разбацивати и рукама и ногама тако, да у такој позитури изгледају много или бар дупло шири, него што су у самој ствари. Таким својим поступком одстране они пажњу поменутих лица од самога лопова, и овај врши онда свој посао сигурно и неопажено.

Нарочито вештина помагачева састоји се у томе, да се дочепа онога, што је лопов од некога украо. То бива наравно на веома различите начине: или се он на уговорен начин догура до лопова, те му овај оно што је украо турне у џеп; или лопов испусти украђено на земљу, па то помагач пажљиво и неопажено дигне и т. д.

Шта сва помагачи у таквим приликама чине, и какве мајсторије употребљавају, видеће се из ових веома интересних марифетлука њихових: Помагач забоде на самом врху своје ципеле оштру иглу. Кад његов другар — лопов — испусти украђени новчаник, он онда исти набоде на ту оштру иглу и савијајући колено, дигне га до испод свога огртача, па га онда лако руком зграби и сакрије, не морајући се сагибати, што кад би учинио, можда би на њ' каква сумња пала. Једном је опет једна помагачица стојећки и брзо изула једну своју ципелу, и како је била босонога, дочепа голим прстима новчаник, што га лопов беше испустио. За тим подиже ту ногу до испод сукње, где се налазио један повећи џеп и помоћу дигнуте ноге спусти у њ' на највештији начин украђени новчаник, па онда ту ногу опет опружи и стојећки, али веома брзо опет ципелу навуче тако, да ништа рукама радила није, нити се је сагибала, те је према томе наравно и њена радња неопажена остала.

Још вештије је у томе послу поступила једна врло млада девојка. Она имађаше до душе на ногама широке чарапе, али ове беху на прстима тако јако исечене, да су јој прсти били са свим слободни. Помоћу њих беше она шчепала новчаник, кога је прави лопов намерно испустио био. За тим је вешто и неопажено тај новчаник помоћу прстију угурала у чарапу. Чим је у томе успела, она се је онда полако удаљавала од тога места, и чим јој се згодна прилика указала, она је украђени новчаник из чарапе извадила и са њим умакла. Прави лопов беше одавно под сумњом да по варошима краде, и више је пута због тога био и ухапшен; али се дуго времена ништа противу њега није могло доказати, јер се оно што је украо, никада у њега није могло наћи. Узрок томе био је тај, што је тај прави лопов увек долазио на вашар са свим са супротне стране од речене његове помагачице, те и ако је на њ' сумња пала, да је покрађу извршио, та његова помагачица беше већ одавно са покрађом на напред поменути начин умакла, а он остао тако оправдан, јер се код њега ништа од покрађе није могло наћи. Али поред свега тога и лопов, а и та његова помагачица падоше најзад у клопку. Један веома извежбани жандарм, који је тога лопова често на вашару виђао, упне се из све своје снаге да пази, ко се обично у близини његовој (тога лопова) налази. После подужег мотрења, опази он да та девојка никако не испушта из очију онога осумњиченога, и да му се све више и више приближује. Најзад примети он како лопов поред себе испушта украђени новчаник и како га и на које начин та девојка односи, те му је онда ствар била потпуно јасна и он затим учини оно, што је морао да учини и што му је дужност његова налагала.

Готово тако исто поступају и помагачи оних лопова, који крађу врше по дућанима.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

АРХИВА

(СВРШЕТАК)

№ 7.545 17/XI 97. г.
Суд општине Јагодинске № 783 10/XI
Шаље суду 37 динара наплаћених од Миливоја Савића, опанчара за његовог повериоца Марка Петровића, колара овдаш.
С№ 453/97.

Ова акта када се здруже са предметом предају се депозитном одељку суда, јер се новац налази уведен у депозитнику ради предаје повериоцу на депозитну књигу и у протоколу решења треба развести:

18/XI 97. акта предата депозитору — или депозитном одељењу (како где).

Из ово неколико забележака, може се доста јасно видети, како и на који начин треба водити деловодни протокол, ако се хоће да постигне ред и тачност.

Сад о регистру.

У регистар се понова уводе, сви они предмети, који су прошли кроз деловодник, но тако, да у регистру сваки без разлике предмет има отворену своју партију.

Спорови се заводе на обе парничне стране.

Кривице на оптуженог.

Масе на лице чија је маса и то кад се маса образује.

Остали предмети тако, како ће се одма у време ма какве појаве за тражбу предмет одма моћи наћи, т. ј. треба завести акт у регистар на сам предмет о коме је реч.

На пример. Има да се саопшти какав страни акт коме, онда се у регистар заводи на име онога, коме се шта има саопштити и не на оно надлештво, које тражи саопштење. Начелник срески тражи, да се кулуком оправи друм који води од Остружнице до Умке. Акт се неће заводити на „Начелник срески" или како другче но на „Друм Остружница — Умка да се оправи наређује начелник среза посавског". Начелник срески тражи да му се поднесе извештај о храни у општинским кошевима. Акт ће се завести на „рана у општинским кошевима". Међу тим ако је тражен извештај о исправности самих општинских кошева, онда се заводи „Кошеви општински у каквом су стању пита начелник срески". Тако, ако је тражен извештај о школи заводи се на „школа" и т. д.

Дакле све што пред суд долази у регистар се уводи на предмет.

Прва нумера партије у регистру зове се Р№ т. ј. регистрова нумера, све доцније нумере које по тој партији долазе у протоколу хронологијским редом, нижу се на исту партију и на сваку се одма испод једне деловодне нумере означи и Р№, а на дну сваког акта износе се све нумере које су нанизане на ту партију, како би се предмет могао одма здружити са ново дошавшим актом, а да се неби морао регистар поново отварати.

Најозбиљније треба пазити, да се предмет два пута не заведе у регистар, то јест, да се једном предмету не даду две партије, јер у том случају ставља се велика сметња за одржавање акта, а то је један од најважнијих послова у свакој архиви, ако се жели да послови надлештва иду брзо и тачно.

Веће архиве а ради саме контроле да је регистар тачан и уредан требале би да уведу нумералник. Нумералник је књига са толико хронолошким редом постављених нумера, колико их има деловодни протокол за текућу годину. Када се предмет здружи онда се преносе нумере у нумералнику од Р№ па на сваку која је доцније на дотичну партију нанизана, а најмлађој се прида Р№ и означи се коме је предмет дат на рад. Овим се постизава двоје: контролише се регистар и ако се где деси каква погрешка, она се може одма исправити, и друго по овој књизи може се увек знати код кога је предмет на раду.

Сви они предмети за које је где писано са извесним захтевом и где је тражен одговор или наплата, слажу се у акта „одговор чекајућих“ а она која су коначно свршена одма се фасцикулирају. Са овим не треба одуговлачити никад, јер и од тога много зависи да се постигне оно што се жели. Дакле акта која чекају одговор треба хронолошким редом сложити, а она која су свршена одма везивати у фасцикуле. То је правило од кога не треба одступати. Они предмети који нису окончани, али нису ни за „одговор чекајући“ као што су: пресуде, решења, наредбе и т. д., за које треба чекати још за испуњење или за жалбу, треба држати одвојено у рафу са назначењем „рокова“. Ова се акта чешће претресају ради уверења да ли је остављени закони рок још за испуњење извесне обавезе прошао па ако јесте, онда се на пресудама ставља „нема жалбе“ на наредбама „није поступио по наредби“ и т. д. и онда се предају суду ради даљег поступања. Исто тако треба и одговор чекајући претресати бар једном у месец дана, ради увере да ли су акта добро сложена, јер и поред све пажње деси се да се по неки предмет сложи прекореда, па је онда узалудна сва тражња, кад он није на оном месту где треба да је.

Новчане предмете одма пошто се здруже треба предавати депозитном одељку, без икаквог одлагања, да добију депозитну нумеру и да су на месту за поступање са новцем.

Забране треба такође да имају своје нарочито место, пошто их извршник преда суду по извршењу исте, а то с тога, да чекају оправдање т. ј. тужбу за осуду дуга. Када забране нису оправдане у року од три дана од дана саопштења, предају се суду на решење по пропису § 14 грађ. поступка.

Тужбе су код пријавника или код онога који их прима у суду и који одређује рочишта. Оне се слажу по нумерама онако како су пред суд дошле и тако се рочишта редом и одређују. Сем ако који предмет није хитне природе. Хитни предмети предвиђени су у § 102. грађ. поступка.

Они предмети т. ј. пресуде по којима се имају полагати заклетве, требају такође да имају своје место и да су редом сложени, те да се редом и одређују рочишта за полагање заклетве.

Она акта која су подпуно свршена и која су сазрела за извршење, треба одма предавати извршитељима ради извршења. При извршењима треба се држати одредбе § 24. грађ. пост. те да се неби изазивале жалбе противу одуговлачења, и све то чини велики посао и суду а убија му углед — ауторитет код грађана.

Фасциклирање акта.

За овај рад има два начина. Један је, да се акта фасцикулирају по деловодном протоколу, тако, да се на неколико важнијих нумера предмета у остављеној рубрици зато незначи „Ф I ред 1—97 па на даље докле се једна свеска — фасцикла — довољно не попуни. Затим долази Ф II и I до даље. Други је, да се акта одма, по завођењу у регистру, како долазе, у оној нарочито зато отвореној рубрици и фасцикулирају, истим горњим редом, докле се редни број за сваку фасциклу не допуни, са оном цифром, која је одређена за сваку фасцикулу. Ја сам за овај други начин фасциклирања, јер држим, да је правилнији, с тога што сваки акт који је заведен у деловодни протокол добије и број Ф. и редни број исте, те ако би и залутао, или се неби одма могао здружити, тера нас он сам, да се уверимо, да ли већ предмет није дошао као свршен у своју свеску, или ћемо га наћи негде на раду по овом броју. Предмети који су свршени, долазе на своје место по хронолошком редном броју у фасцикулу, а они који нису ту, видеће се где су, по деловоднику или нумералнику, а што је најглавније из самога регистра, када се предмет тражи може се видети у којој је свесци — фасцикули.

Оволико ради једно образности у раду по нашим општ. судовима, која је врло нужна те да се послови срећују онако како треба.

КРАЂА НА ЖЕЛЕЗНИЦИ

Лоповске операције

— Да бележим? Па, вала, и можеш! Само, дотерај мало по књишки; да буде занимљивије, ако, по несрећи будеш дао и у новине, — рекао је једноме бившем полицајцу Лаза Ђак, пре неких година, у кафани код „Талијана“ у железничкој улици...

Ми просто исписујемо оно, што је био том приликом забележио тај полицајац, који је и данас у животу и јамчи за овај напис.

Ево тих бележака:

— Ја сам се волео са Ирином, ћерком наше „опште мамице Перке“. Красна девојка, ама и — паметна. За наш посао просто рођена!.. Па што уме да се претвара — видећеш! Све ћу ти лепо испричати. Знаш, и ја сам учио мало школā, па умем где треба и да — закитим!... Еле, ја сам се, с допуштењем моје мамице Перке, кренуо са Ирином у Ниш. Хајде, велим, да тамо окушамо нашу срећу. У Београду си вечито на опрези, да те жандарми за јаку не дочепа... Тамо сам мање познат... Казао сам Ирини шта треба да ради, ако на путу увребамо „добру тицу“. Били смо обоје лепо обучени. Она је имала о врату лепу путничку торбу од финог енглеског лака. Изгледаше нека „гувернанта“, која путује у Софију каквој високој породици. Бога ми, изгледаше отмена и „грациозна“... Дошли смо до железнице заједно, а ту се растадосмо. Помешасмо се у ону гомилу око билетарнице. Ама, ми смо се већ споразумели: да узмемо II. класу, па наравно да се онда случајно нађемо у једном купеу... Узмемо карте, и пођемо, сваки својим путем на перон, јер је звоно већ било објавило скори полазак... Прво ја-уђем у један купе да осмотрим, имали тамо каквог „згодног“ путника за наш посао. Окренем се лево и десно. Нема. У једноме крају дремуца неки јеврејин. Погледам мало боље, и познам једнога помоћника мењачког. Тек знам, да са новцима ради. Згодна прилика. Учинило ми се, да сам му на десној страни видео нешто „нагурано“ што је по свој прилици био новчаник. Изађем напоље и дâм знак Ирини да улази. Она поносито уђе у купе. Окрете се охоло и заузе место према младоме јеврејину. Ја сам се чинио, као да на њу нисам никакве пажње обраћао. То је и она чинила. Села пребацив ногу преко ноге и гледа кроз прозор. Сунце је лепо сијало. Његови зраци падаху кроз прозор на лице Иринино и чињаше је још лепшом и дражеснијом. Млади јеврејин гледаше испод ока на Ирину. Прошла га је дремка. Често се врпољи на своме седишту. Ирина се смеши... Воз се у то крену. У томе купеу свега нас троје. Ја заузео место до јеврејина па се налактио и читам неке новине. То сам хтео за то, да ме доцније као сăн ухвати... Чуло се хуктање точкова железнице а кроз тај тутањ разабрах глас јеврејинов:

— Куда путујете госпођице?

— До Ниша. Тамо ћу остати један дан код тетке, па онда идем у Софију...

— У Софију?.... Тамо ћу и ја.... Молим лепо, да ли и тамо имате родбине?

— Не. Позвата сам преко посланства бугарског у двор...

Јеврејин се трже. То сам приметио по лакоме треску седишта. Посланство, двор, чудновато је дејствовало на њега.

— Тако?... најзад промуца. Наста мала почивка. Јеврејин опет отпоче.

— Лепо, пријатно време.

Ирина ништа не одговори, само се ђаволски на њ насмеши. Тај осмех охрабри сина Мојсеова, па се све више упушташе у разговор са Ирином. Ја сам као дремуцао и непрестано зевао. Ал' ми из потаје очи вребаше на његов новчаник. Имао сам оштре маказе. Врло добра справа за фино сечење капута, гуњева, иберцигера и т. д. Маказе сам неприметно држао у рукама... Воз је био близу првога тунела. Ту ћу, мишљах, да одпочнем своју „операцију“. Ако ми добро испадне посао за руком. Ирина зна шта ће после да уради...

Пара јако запишта. Беше то знак да смо близу тунела. Почех по мало хркати. Ирина се нагла према путнику па му нешто живо говори. Он слуша па — чисто не дише... Ко зна шта је у томе часу мислио?... Воз улажаше у тунел... Нејасна светлост мале лампе жалосно је осветљавала наш купе. И путник се нагао према Ирини. Тражио је јамачно њене усне. Осећао сам на близу његов врео дах... Ирина се поче уклањати. Он се све више примицаше њој. Згодан тренутак. Био ми је са новчаником на домаку. Превукох маказама у правцу те стране, и брзо дохватих новчаник. Још само за један тренут путник се тискаше уз Ирину, па воз изађе из тунела. Пара опет јаче писну и ја се као пробудих из дремежа. Ирина озбиљно седи, а сва се запламтила у лицу. То је било извештачено руменило, а можда је дошло и из узбуђења, да ми посао не пропадне. На првој станици изађе Ирина. Ја јој брзо додах новчаник. — Гле, моје сеје! рече улазећи у купе. Окрете се путнику, па му кроз прозор показиваше прстом на неку женску, која је пред станицом била у гомили жена и људи. То је моја сеја! Морам овде изаћи. Нисам је видела има 10 година. Слатка моја сеја!... Говорећи тако узела је свој жакет и сунцобран и навалице се осртала и тражила другу рукавицу. То је чинила да железница дâ знак за полазак, како би могла онда изаћи, јер би се иначе морала поздрављати и љубити са женском, коју никад у своме веку није ни видела. Чу се знак за полазак. Ирина се срдачно опрости са путником. „Сутра ћу осванути у Нишу. Чекајте ме у „Хотел Европи“. То рече и брзо изађе из купеа. Тек што стаде на земљу â воз пође. Путник гледа кроз прозор Ирину, ал не спази ни њу ни њену сестру. Можда су замакле за другу страну? Ја опет седох на моје место и мирно се предах сну. Заборавих казати да сам јој и маказе додао са новчаником. Сад је тек настала гужва. Путник примети да му нема новчаника. Нададе дреку. Дојури кондуктер и возовођа. Означи мене за лопова. Ирину од срамоте није ни спомињао. Ја се почех клети, да нисам и да ништа о томе не знам. Да би сваку сумњу од себе одстранио, дадох се својевољно претрести. Све су на мени претурили, и наравно, не нађоше ништа. Најзад је било закључено, да су му на београдској станици неки коцкари новчаник предигли. Или је то било у ономе мувању за билете, или онда кад се гурао кроз гомиле да нађе згодан купе. Решише да о томе известе власт на првој станици. Кад су на њ управили питање: сумња ли на ону даму, одговорио је са свим одлучно: не, то је честита и карактерна женска. Пуна образовања и такта. Она није ни била у таквом положају, да би ми могла новчаник предићи.

Ја сам се у возу џапао и протествовао. Претио сам јавношћу и свима властима у земљи. Казао сам, да ову ствар нећу оставити ма ме живота стало. На првој станици изишао сам увређен, да се жалим на оваку самовољу првој месној власти. Наравно, да је то био мој „виц“. Изишао сам у варош и мало стао. Знао сам, да ће ноћним возом доћи Ирина. И заиста, тачно и на време изађе она из воза и одосмо у варош. Узесмо тамо једну собу под именом мужа и жене, који путују у Стару Србију за — наставнике. Пребројасмо новце. У новчанику је било равно 500 динара у српским новчаницама. Леп ћар. Новчаник бацисмо у нужник, а новац метух у мој бележник“...

— Јеси ли све записао? Тако! Ето, видиш, како се ми довијамо и „мучимо“ само да би могли живети? Тежак живот, али се у прилици богато и наплатимо.

* *

Лаза нам је казао и име тога Евреина. Сад је већ свој газда и радња му врло добро иде. Ономад смо имали прилике да с њим говоримо о овој ствари. Искида се човек од смеха и признаде: „Све је истина Бог их убио, али то ми је за памет“.

ОСУЂЕН КОЦКАР

Сава Богдановић звани „Гега“, на вашару у Пожаревцу, који је био 30. Јуна тек. године, украо је из шпага новчаник Петру Јовићу из Матејевца окр. нишког. У новчанику било је 60 динара у банкама. Као помоћник у тој крађи био му је Коста Мишић из Градишта, такође коцкар и варалица. Првостепени суд пожаревачки, коме су кривци на осуду спроведени, осудио је Саву за ово дело на четири месеца затвора и годину дана полиц. надзора а Косту пустио као невина, пошто се за њ није могло довољно доказа прибавити. И Апелациони Суд, пресудом својом под Бр. 3234. од 22. октобра тек. год., одобрио је ову пресуду првост. суда пожаревач. Сава је спроведен на издржање казне, где ће имати прилике да премишља о непостојанству среће, коју је мислио да ужива у туђој замуци.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

ЂОРЂЕ МАТЕЈИЋ звани „Консул“

кесарош.

Родом је из Пожаревца; стар је 30 година. Од породице нема нигде никога. Зна занат ћурчиски, али га је давно напустио. Писмен је, вели, само толико, колико му је потребно да „чита фирме“.

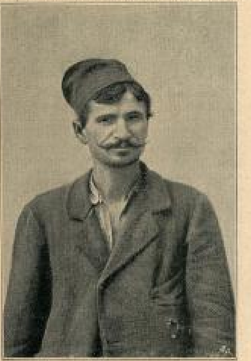

И ако је овај „консул“ готово један од најстаријих кесароша, ипак је до сада само једном судски осуђиван. То се има приписати само његовој умешности и вештини. „Не идем ја никад, вели консул, на браву. Јок! Ако може што сигурно да се обрије (осече кеса) добро, а ако не, ником ништа“.

„У последње време, прича нам „консул“, занат наш веома рђаво иде. Није ти брате, сада као пре, кад му „гепиш пекљарку“ (украдеш кесу) знаш барем да је ту новац. А сада? Сада се мучимо ваздан док му просечемо џеп и макнемо новчаник или „буђелар“ па кад тамо, а оно унутра неки рачуни и менице. Баш ти брате пропадосмо од како прорадише они проклети новчани заводи. Новац, браћа, пре нас утуку по булеварима и „тингл-танглоима“ а нама остављају менице, да их валда ми за њих исплаћујемо? Не можеш се ни с' њима помоћи! Свуда на ђавола стоји „наплаћено чрез“ и т. д. Оно истина и пре смо по некад наседали, али врло ретко. Да вам испричам само један случај мога личног „наседанија“. — Ту је „консул“ испричао оно, што нам је већ г. Таса причао о оном панорамџији на великој пијаци, како му је „консул“ у место сахата, дигао кутију са — помадом. За то преко тога и прелазимо.

Но било је, вели даље „консул“ и већих јада. Да вам и то испричам. Једном на вашару у Гроцкој хтедох да „гепим пекљарку“ једном сељаку, али ме он осети, па потеже једном тојагом. Да ме је дохватио уби ме на месту. Стругнем ти ја а он замном. Њему се придружише и остали сељаци. Кад видех зло очима, и ја право комесару, који ме — хвала му — заштити од батина, јер да су ме тада стигли сељаци, не бих ти господине данас ово причао“...

„*Искрен*“ човек. Ама то говори да одобровољи власт, кад је у затвору, па онда да згодном приликом умакне. И ако је данас у слободи, слику му ипак доносимо. Он као „консул“ неће да иде на „страну“, већ гледа да у Србији развија „своју дипломатско-лоповску и коцкарску акцију“: Чувајте га се!

ЂОКА АНЂЕЛКОВИЋ

фалсификатор и лопов.

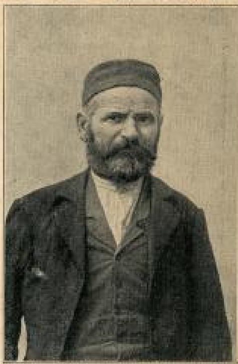

Физиономија и сувише маркирана. По лицу му се осуле неке црне пегице као зрнца од барута. Стар је 45 година. Био је неко време терзија, па онда удари у трговину пиљарску. Тај посао радио је неко време са великом пасијом, јер је у њему налазио највише „шанса" за своје недозвољене операције. Преварити сељака, оглобити сељанку, „упшити" на кантару, то је за њега била најмања ствар. Није један пут било, да је 100 ока ораја измерио на своме кантару и нашао 58 са — даром. Заклињао се, да му је кантар *прав* и да је од власти жигосан. Показивао је чак и неке рупе, за које вели да је — државни жиг. Наравно, да је сељак пред таквим државним аргументима морао — ћутати. Тако је то ишло увек. Где је само могао, ту је по нешто придигао. Но на томе се није зауставио. Његов дух тежио је нечим вишим; нечим, где би могао свој неваљали таленат јаче да развије. И почео га развијати прво са фалсификатом а после са опасном крађом. За фалсификат осуђен је 1892. год. а на крају ове године, и то на 4 године затвора. Он се сада налази на издржању казне у пожаревачком казненом заводу. Његова спољашност показује тиху и мирну нарав, али је у ствари подмукао и готов да учини преступ у свако доба, само кад му се за то прилика појави. Слику му доносимо у цели, да је читаоци имају пред очима, јер се може лако појавити на каквом крају Србије, и одпочети свој стари занат: крађу, превару и фалсифицирање јавних исправа.

ПЕТАР РАКОЊАЦ

мајстор лажних динара.

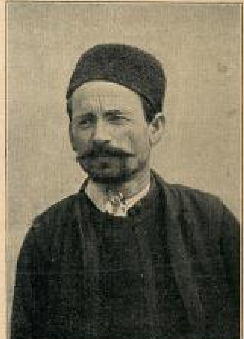

Име му је доста познато још из доба хајдуковања, зашта је био осуђен на 12 година робије. Али како код нас има честих помиловања, он је само нешто од ове казне издржао и настанио се у Београду. Ту је продужио свој стари занат али само на модернији начин. Он је привидно радио пиљарску радњу, али му је главно занимање било: прављење лажних новаца — динара. Годинама је он то упражњавао и није се могао ухватити. Врло се вешто чувао. Није он ишао мењачу или ком другом чаршилији јер је знао да ће ту бити ухваћен. Своје операције вршио је он на друму смедеревском, а ван трошаринског реона. Ту је пресретао сељаке а нарочито сељанке. Куповао је пилиће, кокошке, ћурке и све што нађе. Али, ако је купио штогод за 100 динара, протурио је 50 лажних. Тако је он редовно упражњавао свој посао, док му једног дана није освануо „црни петак". На дан 20. октобра тек. год. купио је последњих пет пари пилића од Милице Коцићке сељанке из Врчина. Милица је била што но веле „фичик" жена. Преварена већ толико пута, извеџбала се толико, да је могла разликовати шта је добар а шта лажан новац. Кад је већ примила новце и Ракоњац са пилићима пошао да иде, она нада вику. Док си оком трену жандарм је био ту, и Ракоњца ухватио. — Сад је Петар у добрим рукама и премишља о варљивој својој судбини. Ништа му вели није жалије, но што не дочека ове нове динаре. Њих би он тек добро правио и протурао. Али ако није он могао, могао је други један братац, чију ћемо слику донети у једном од идућих бројева.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Необична крађа. — Свет као свет. У њему се догађају многа чуда и покори. Ал' да ће бити теле поштовани.... Но, да причамо. У Чаколу, ником селу у Аустрији, беше се разнео глас: да се ђаво (буди Бог с нама) јавља ноћу у подобију телета. Тако метаморфозиран враг чуда чини по селу. Носи што дочепа, а његови су нокти оштри, а шапе дугачке. Еле, једне ноћи, у некој кући, остала са̂ма жена са дететом. Муж јој отишао у варош по неком хитном послу. То беше газдинска кућа. Ноћ је била мрачна, да човек, што оно веле, није видео прста пред очима. Могло је бити около пола ноћи. Жена је мирно спавала до колевке свога детета. У један пут врата се на кући иставише и у собу уђе нека — саблазан. Поче полако ме̂кати. Жена се трже. Напреже у мраку очи да што боље види. И заиста виде — теле. Баш право, истинско — теле. Ме̂чи и њушка око колевке. Жена премрла од страха. Најзад теле поче говорити: ја сам ђаво! Дај ми све паре што имаш у кући. Жена посрћући од страха мету руку под јастук и извади један мали свежањ аустријских банака. „Ево, муцала је у страху. Овде има 200 форината. Узми!"... Још, промрмља теле. — Немам, вели сирота жена, а од страха зној је сву облио. — Имаш, знам ја, мумла теле. Ако недаш, сад ћу ти дете... И ова напаст пође четвороношке колевци да дочепа дете. — Не дирај, врисну жена. Кажем ти да немам а бих ти све дала. Ено, на тавану сува меса и сланине! Узми све... све... И то је добро, промрмори теле па се крену на врата. Затим се осврте. Где је свећа?... У кујни на столу... А палидрвца? Тамо... Добро... Саблазна ова изађе полако на врата. У кујни упали свећу па се успе на таван... Жена дрхће од страха и несвесно пригрлила чедо у колевци. Баш у то доба појави се месна жандармска патрола са оближње постаје. Паде јој у очи светлост на тавану. Слутише жандарми да ту мора бити нечега необичног. Уђоше у кућу. Један од њих укреса воштану свећицу. Жена видећи војнике, помисли, да су то помоћници ђаволови, па викну: шта ћете овде? Ваш је друг на тавану! Идите! Даће вам све!... Жандарми сад тек видеше да је ту неки пражији посао, па пођоше полако на таван. Она саблазан враћаше се са свећом у руци. Жандарми је склепташе и онако у „костиму" спроведоше је у општински суд. Док се то тако догађаше, један од жандарма похита, да о томе извести поштованог господина кмета. Кметица рече: да кмет није код куће, па и она полете у општинску судницу, да се увери, где се то забавио толико њен слатки муж, „глава целога села". У мрачноме дворишту ме̂чаше теле. Упалише брзо свеће. Жандарми здераше са оног чудовишта кожу и — гле чуда! То беше човек! Кметица цикну па полети оној згуреној фигури. „То је мој муж!" отиште се са њених усана. И, одиста, то беше главом са̂м поштовани месни — кмет. Разуме се, да су кмета под јаком стражом спровели до прве полицијске постаје. Шта је даље било, може се видети из дотичних судских акта. Главно је овде, да се кмет, имајући на уму предрасуде својих сељана̂, користио њиховом празноверицом и учинио оно, што је силом свога положаја требао да спречава. Хвала Богу, код нас бар кмет није никада био — *теле*.

ТРАЖИ СЕ

Јован Тонић, контролор државне трошарине, одд. доставио је Управи да му је син Јевта 19. пр. м. отумарао невнано куд и још се није вратио. Јевта има 14 год., раста је средњег; мало погурен; косе црне; очију црних; обрва више смеђих; лица жута, дугуљаста; на палцу леве руке познаје му се да је био порезан. На њему је менчиков-капут сувише дуг, боје жућкасте, мали капут и панталоне црне, дуго и широко обадвоје, на ногама шабачки опанци с црним каппама и на глави нова зеленкаста шубара. Може се и по говору познати. Босанац је. Био је ученик III разреда гимназије а за време ферија учио је тишлерски и шлосерски занат. — Нађеног треба упутити Управи гр. Беогр. с позивом на Бр. 25774.

* * *

ПОТЕРА

МАКС ХЕРЦОГ

Овде се Макс представља у две слике. Обе се битно разликују једна од друге. Јамачно је једна из млађих а друга из старијих година. Но црте на лицу потпуно су исте. Нарочито очи истичу идентичност лица. Макс је рођен у Мађарској. И сáм тип представља вам једног од Арпадових потомака. Стар је до 30 година. Не жењен. Био је чиновник при једној мађарској пошти. Лица дугуљаста; очију граорастих; нос му је мало у лево накривљен: коса му је црна а тако исто има црне, густе бркове. Он је проневерио у својој дужности извесну суму новаца па побегао. За то га мађарска полиција и тражи. Може га лако нанети пут у Србију. Кад већ дође овамо, он ће умети да се протура и да на сваки начин одстрани од себе пажњу полицијских органа. Да неби у томе успео, ево му обе слике, по којима га може сваки познати. Овакви људи, који у својој земљи учине какво злочинно дело, обично долазе на Оријент и ту се представљају као: агенти, учитељи језика, предузимачи и т. д. Нема сумње, да је многи од њих интелигентан и углађен, и да помоћу тога придобијају многе лаковерне људе за своје крајне смерове. Па како Београд све више и више узима облик европске вароши, то се и овакве индивидуе губе у оној гомили свакодневних путника са стране. Њима није тешко набавити пасош на туђе име, па с њиме прећи овамо. За то је од преке потребе нанети слике таквих лица, по којима се могу лако познати. То ми ево и чинимо. Даље је дужност надлежних власти, да пазе на овакве „тице-луталице" које долећу амо да запливају у нове злочине.

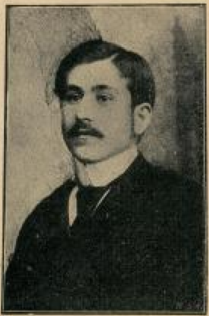

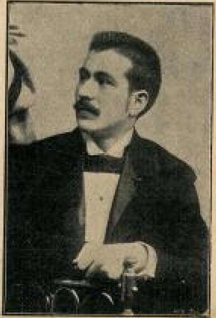

ТЕОФИЛО КЛЕМЕНЦ — ИГЊАТИЈЕВИЋ — ПРИЗИЛЕНСКИ

(НАГРАДА 12.000 ДИНАРА У ЗЛАТУ).

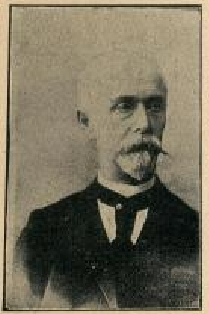

И код нас има — проневерења. И наши казамати нису без својих државних — пацова. Али, што су вешти и одважни лопови на западу, то је нешто нечувено. Они рачунају на — милионе. Пред њиховим очима простире се Колумбија (Америка) са својим новим светом; са својим гризетама, позориштима, тркама и т. д. Мисле, кад се дочепају тога новог света, да ће онда живети без бриге и уживати туђу замуку. Од таквих идеалиста за новим светом, јамачно је и овај Клеменцо. Да је тако, утврђује је факт, што је, као касир старатељског племићског суда у Петрограду предигао из касе 147.000 рубаља у вредећим папирима. Тај новац, рачунећи у злату, представља округлу суму од пола милијуна. Тако огромну суму могао је проневерити само човек неваљао и огрезнут у пороку. Страсти за уживањем и променама, нагнале су овога човека од поверења, да упропасти рéд људи, који су му поверили можда целу своју имовину. Теофило је стар од прилике 58 година. Средњег раста; кратко ошишане косе; седих бркова и браде. Шеф петроградске полиције наредио је потеру за њим, и ономе који га прокаже или ухвати обећава 4.000 рубаља (12.000 динара у злату) у име награде. Добра зарада за наше полицаје а и за остале грађане. По овој слици треба добро мотрити на ово лице, јер може лако бити да је и овамо код нас свратило. Истина, Америка је свет, у коме овакви људи траже станка и опстанка. Преко океана они се навозе у земљу, где се тешко долази до њихове историје, ал' опет, није згорег обратити пажњу на овога крадљивца и код нас. Можда је Србију предпоставио — Америци.

Јован син Луке Стојковића, из Јагодине по занату калфа кројачки, извршио је опасну крађу па побегао. Сазнаје се да је ово 24. пр. м. био у Крагујевцу и да намерава одатле отићи у Д. Милановац, одакле би лакше могао прећи у Румунију где је и раније био. Он је висок, сувоњав, у лицу смеђ, очи плаве, без браде и бркова, стар до 29 године; зуба ретки и због тога кад говори шушти. — Јована пронађеног треба упутити Начелнику среза беличког с позивом на бр. 18,001 или Управи града Београда на бр. 25,580.

Љубомир Станић, из Ребеље среза подгорског окр. ваљевског редов I батаљ. краља Карола I. боловао је у Београдској војној болници, па је побегео ноћу између 24. и 25. пр. месеца у оделу болничарском. Однео је: 1 капу, 1 оковратник, 1 мундир, 1 панталоне плаве, 1 тесак белгиски, 1 опасач и 1 цокуле. Он је омален, црномањаст, бркова нема; на левој нози има ране. Без других је знакова.

Чеслаус Кијековски, шеф оделења краковског осигуравајућег друштва, 50 година стар, више него средњег раста, плаве косе и бркова, румењкасте здраве боје лица, плавих очију: снажна тела, импозантне учтивости. Отмено одевен. Тражи се, због преваре и проневерења суме од прилике 100,000 форината. Дознало се да се налази у неком крају Европе ну у непознатом месту. — Треба обратити пажњу на странце па ко овога пронађе да јави Управи града Београда, с позивом на бр. 25,366.

Стан Јован Петруца, тежак из Дубоана, који је окривљен за извршену опасну крађу, побегао је из затвора општине дубочанске, среза крајинског, округа крајинског. Он је стаса средњег, стар 38 година, плав, сувољав, бркова малих, без браде, од одела има на себи беле старе чакшире, црни гуњ, црну шубару влашку. Зна говорити влашки и српски. — Тражи се депешом Начелства округа крајинског бр. 10,715 тек. године и Управе града Београда бр. 25,607.

Параскева Пауновић, из Београда, решењем првостепеног суда за варош Београд од 11. новембра 1895. године бр. 2.454, стављена је под суд и у притвор, због просте крађе. Параскева се тражи расписом Управе града Београда бр. 25.505.

Фрања Коблишка, чех, момак Јована Мијајловића, поскара из Краљева, побегао је са коњем, колима и колачима из Г. Милановца, незнано где. Он је омален, прган, стар 28 год. у немачком оделу, на глави шешир. — Фрању треба стражарно упутити заједно са покрађом Начелнику среза жичког с позивом на његов бр. 12.624., или Управи града Београда бр. 25.743.

Милан Денић — Савић, калфа тишлерски, стар 25 год., родом из Крагујевца, има се спровести Првостеп. Суду за вар. Београд, због дела лаке повреде тела. — Милан се крије од власти, с тога се тражи. Нађеног треба спровести Управи гр. Београда с позивом на Бр. 25821.

Ана Н., служавка Стојана Данчевића, трг. из Прокупља, 1. ов. м. у вече око 6 часова, покрала је свога газду: у новцу око 50—60 дин. у никлу и бакру и стварима: неколико комада кашика, виљушака и ножева пакфонских, две кашичице сребрне и једне папуче, — па побегла. Она има 17—18 година, стаса је средњег, у опште плава. Од одела има на себи: једну хаљину грао, на глави или око врата једну мараму шарену, на ногама штифлетне. Родом је из Вуковара. По депеши начелника округа топличког наређује се тражење. Нађену треба упутити истом начелству, или Управи града Београда, с позивом на број 25.937.

ОЦЕУБИЦА

Ма како да смо хладни, пишући ове ретке, нас подузима ипак нека одвратност, кад помислимо само, да деца заборављају према својим родитељима све обзире дужности и поштовања. Нећемо спорити, да има родитељâ — нарочито у маси, која је необразована — који су према деци сувише безобзирни, а често траже од њих и оно, што им бране и Божији и људски закони. Ал' ипак, убиство није пут да се сачува чедност. Грех не може бити срество да се брани врлина. За то су закони, власти, судови. За то се друштво постарало, да се свачије право и слобода сачува и заштити од ма какве било угрожавајуће опасности.

Испричаћемо овде кратко један најновији догађај који иде у прилог нашем размишљању.

У Коцељеву, окр. подринског, живео је са својом ћерком Персом, неки Димитрије Тадић. Живот њихов није за дуго био узмућен каквим било изненадним догађајем. Ал у последње доба отац удари у страну. Поче пити и — опијати се. Долазио је доцкан кући. Кад је највише алкохол дејствовао, у њему се појављиваше ниска и одвратна пожуда. Ћерка се брањаше жељи очевој. Па не само то, него је салеташе да са другим што год „за кућу привреди"... Тако је текло неко извесно време. Од својих гадних навика отац не хте одустати и онда наступи катастрофа. Једне вечери дође опет пијан. У њему се јави — жеља. Ћерка беше бледа... Отац пође посрћући њој. У глави Персиној сену једна страховита мисао. И нехотице њене руке дохватише грчевито сикиру. Отац дође на домак њој. У руци упрепаћене девојке запитла се сикира. Ударац беше јак. Глава пијанога оца прсну и он паде мртав на земљу....

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

То је кратак опис овог ужасног догађаја. И ма да отац има не оспорно кривице, ипак она рука, коју је он од мâла мâлена неговао и чувао, није требала да уништи живот свога родитеља. За ово дело Перса је осуђена на 10 година робије. Појава и жалосна и одвратна. Ми смо је само овде регистровали.

РЕЦЕНЗИЈЕ НА ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

Дело у свесци за новембар 1897. године доноси:

Полицијски Гласник. — Већ је изашло 17[*] бројева овога вално уређиваног полицијског листа. Поред стручних правних расправа Полицијски Гласник доноси и занимљиве приче из полицијског живота. А вешто перо познатог криминалисте Тасе Ј. Миленковића објављује врло много поучне и у исто време интересне ствари. Сем тога овај лист доноси и слике озлашених разбојника и коцкара, што може корисно помоћи полицијским чиновницима у њиховој дужности. Полиц. Гласник излази један пут недељно, цена му је 20 динара годишње.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Поново молимо премештене наше претплатнике — чиновнике, да нам се дописном картом јаве, из места где су одсељени, како би знали где да им лист шаљемо. Ми им доцније не можемо дати накнадне бројеве, који се њиховом кривицом затуре.

„Полицајац" са календаром за 1898. годину готов је, још пре 10 дана. У њему, поред остале корисне садржине има и 38 слика опасних зликоваца, лопова и коцкара. Он се по Београду у велико растура. У унутрашњост Србије послали смо свима који су поручили и новац у напред послали. А послали смо и онима, који су се показали као добри скупљачи „Полицијског Гласника". Кад се ова књижица растури, штампаћемо још једну, у којој ће бити много више слика но у овој првој, а биће их много и таквих, које неће улазити у „Полиц. Гласник". И ако ће нас скупље коштати ова друга, даћемо је по истој цени од 1. динара.

---

[*] Погрешком слагача оштампано је 8.

ИЗРАЂУЈЕМО НАЈБОЉЕ И НАЈЈЕФТИНИЈЕ
УНИФОРМЕ ЗА ПОЛИЦИЈСКЕ ЧИНОВНИКЕ
КРОЈ И ИЗРАДА ИЗВРСНА.

Највеће стовариште за спрему, као што су: капа, парамњак, сабља, кајас, темњак, рукавице, мамузе, несесери за пут и за јело, чутурице и т. д.

Најновији ценовник и мустре шаљемо на захтев бесплатно. — Молимо за што веће поруџбине

МОРИЦ ТИЛЕР И КОМП.
ДВОРСКИ ЛИФЕРАНТИ
Њ. В. Краља од Србије, Њ. В. Цара и Краља Аустро-Угарске, Њ. В. Краља Грчког, Њ. В. Шаха персијског,
Њ. В. Престолонаслед. грчког и Њ. В. Надвојводе Јосифа.

Београд, Краљ-Миланова улица (Теразије) бр. 9.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 19. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 13. ДЕЦЕМБРА 1897. ГОДИНА I.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. — Претплата се полаже у Београду код Уредништва „Краљ-Миланова ул. бр. 16. Теразије“ а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. — Цена је листу на годину 20 динара, на по године 10 динара. За иностранство на годину 30 динара. За писаре при начелствима, практиканте у опште, општинске писаре оних општина које су већ претплаћене и за жандарме, у пола цене. Поједини бројеви не продају се. — Рукописи не враћају се. — Писма само плаћена примају се. — Огласи примају се по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

НАШИМ ЧИТАОЦИМА.

Још само један број, па „Полицијски Гласник“ завршује прву годину свога опстанка.

Наши читаоци имају досадање бројеве пред собом и могу лако оценити: колико је наш лист одговорио свом обећању. Са наше стране слободни смо само напоменути: да је сва српска штампа, без разлике партија, поздравила наш лист са похвалном оценом и, у исто време означила га као праву потребу у нашем друштвеном животу.

Такав пријем у новинарству и леп одзив, који смо нашли у публици, храбре нас, да у овом нашем предузећу продужимо с већом вољом и јачом снагом.

Ми ћемо се и у новој години трудити, не само да оправдамо успех, који смо до сада имали, него да наш посао на листу још више развијемо и обилатију садржину поштованим читаоцима изнесемо.

Тако, одмах у *првом* броју, који ће изаћи на нову годину **почеће опет излазити „Тасина Писма“ из бечке полиције.**

Радови г. Тасини познати су и у нас и на страни. Ранија његова писма из берлинске полиције, читали су наши читаоци, и сва наша штампа поздравила их је најодличније. **Али писма о бечкој полицији биће још интересантнија, и донеће богати материјал за реформу наше полиције.**

Осим тога, „Полицијски Гласник“ расправљаће сва питања полицијско-правна; штампаће упутства за полицијске чиновнике; износиће ислеђења из наше и стране праксе; штампаће редовно слике и потере злочинаца и опасних лица; и најзад, за забаву публици доносиће истините приче из наше и стране криминалистике.

Лист ће излазити као и досада, једанпут недељно;ну по потреби биће и ванредних бројева. Цена: чиновницима, учитељима, практикантима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. — Гостионичарима, механџијама и кафеџијама: годишње 12, полугодишње 8 динара. — Жандармима: годишње 6, полугодишње 4 динара, ну ови се могу по овој цени претплатити само преко својих команданата полицијске односно пограничне жандармерије. — Надлештвима у опште 20 динара на годину.

УРЕДНИШТВО.

Број за овим изаћи ће на Божић. Он ће се изузетно од осталих *продавати и на број* по цени од 20 пара динарских. Продавци из унутрашњости који хоће да га продају, треба благовремено да пошаљу новац упутницом јер се на поруџбину без новаца неће слати никоме. Даће им се 25% процента. Божићни број биће најмање са 12 страна. У њему ће изаћи више слика но и у једном досадањем, а биће и неколико интересантних криминалних прича из живота. Експедиција извршиће се тако, да га сва места у земљи добију најдаље на Бадњи дан.

СЛАВА У ДВОРУ

Његово Величанство Краљ Александар I., свечано је прославио своју славу Св. Николу у своме владалачком двору. Слава је била тиме свечанија, што је уз младога нам Краља био и његов узвишени родитељ Њ. В. Краљ Милан. Ова свечаност, у свима њеним појединостима, изнета је у „Срп. Новинама“ бр. 271. Ми са наше стране придружујемо топле наше жеље уз жеље васколиког народа српског: да нам милостиви Бог поживи дуго и дуго љубљеног нам Краља Александра I. на понос и дику Србије и целога Српства! Живео!

ВИСОКЕ ПОСЕТЕ

Његово Величанство Краљ Александар I изволео је 9. овог месеца посетити господина Андоновића министра унутрашњих дела, у његовоме кабинету.

Његово Величанство Краљ Милан, изволео је о св. Николи посетити поред осталих, за које су други наши листови донели и господина Мих. Кр. Ђорђевића министра на расположењу и бив. министра полиције, где му је лично славу честитао.

Поред ове високе пажње учињене господину Ђорђевићу, њему је и Његово Величанство Краљ Александар писмом славу честитао.

ПОЛИЦИЈСКЕ РЕФЛЕКСИЈЕ

(НАМЕЊЕНО ПРЕСТОНИЧКОЈ ПОЛИЦИЈИ)

ПИШЕ

Један члан београдске полиције.

(НАСТАВАК)

После обећања у указу од 20-ог децембра, 1841. године, којим „Правителственој месној полицајној власти“ (београдској престоничкој полицији) прописује исте дужности, које су изложене у нештампаној уредби у „Зборницима закона и уредаба“, уредби од 1-ог новембра, 1840. године Б№ 1231 С№ 857, „док се како за полицију округа, тако и за цело *Управителство* подобателан закон не изда“, — већ се 1860. године, 18-ог фебруара испуњује то обећање и тога датума излази „Устроеније Управителства вароши Београда“, које се издаје „*по указаној потреби* Управитељство вароши Београда *у бољи ред довести*“.

То је други хисторијски моменат стварања праве престоничке полиције.

Тај моменат садржи већ у себи тип једне престоничке полиције. Он се обележава самом својом организацијом: *својим циљем*, — јер се „варош Београд са својом околином ставља *под управу особенога полицајног* надлежателства“; *својом поделом*, — „која се по садањој *населености жителства и местним околностима* на шест квартова разделити може“; и *својим директним помоћним органима*, — „за одправљање полицајне службе *устројава се једна жандармска компанија* од 120 људи са 15 коњаника“.

Тако основно „Устроеније управителства вароши Београда“ прошло је кроз фазе: измене од 11-ог јула, 1860 год. (Збор. 13. стр. 100); измене од 10-ог јануара, 1861 год. (Збор. 14. стр. 1.); измене од 1-ог јуна, 1863. године (Збор. 16. стр. 1.); закон о жандармерији од 11-ог јуна, 1884. године (Збор. 40. стр. 215), — док се није дошло до организације *београдске престоничке полиције* у пуном свом обиму: *устројства Управе града Београда* и њеног помоћног органа: — организовања *полицијске жандармерије*.

Данашње „Устројство управе града Београда“ у основи је исто као и оно из 1860. године, од 18. фебруара. Модификације, које је од тог доба имало да преживи, односиле су се само на организацију *полицијске жандармерије*. Том помоћном директном органу полиције од то доба поклањала се озбиљнија пажња и његова организација, која се у „Устројству“ од 18. фебруара, 1860. године, садржала само у 4 члана, у глави, која говори „о служитељима“, већ у „Устројству“ од 11-ог јула, 1860. године, има себи посвећена 32 §-графа, која говоре о организацији и формацији *полицијске жандармерије*. Последња фаза тога помоћног органа, којом се имао модификовати и добити пун облик *полицијске жандармерије*, огледа се у „Закону о жандармерији“, од 11-ог јуна, 1884 године, са свима изменама и допунама од 24-ог априла, 1885. год. (Збор. 41. стр. 35) и 1-ог новембра, 1886. године (Збор. 42. стр. 291).

Са̂мо „Устројеније управитељства вароши Београда“, од 18. фебруара 1860. године, у свом делу организације престоничке полиције, имало је знатнију измену у територијалном погледу: — простирању круга своје надлежности. Највишим решењем, од 1-ог јуна, 1863. године (Збор. 16. стр. 27), под круг надлежности Управе града Београда, додат је и *Топчидер*. То решење гласи: „Да Топчидер са својим простором подпадне у полицајноме погледу под надлежност Управитељства вароши Београда“.

Данашња, дакле, организација *београдске престоничке полиције* јесте њено „Устројеније управитељства вароши Београда од 11-ог јулија 1860 године“; данашња је организација, дакле, она иста, која је у другом хисторијском моменту стварања праве престоничке полиције, пре скоро пуних 38 година, засновала први прави њен облик; и кад се још даље у назад иде и рачуна од момента формалног издвајања престоничке полиције од опште полиције, од 20-ог децембра, 1841. године, — онда је данашња организација београдске престоничке полиције иста, која је била и пре пуних, на дан 20. децембра, ове године, 50 година и шест месеца.

Више од пола века организације једне тако важне установе, па до данас ни један потез пера, па ни са̂м покушај, да ма што у њој промени! Чудно појимање, — ако није нехат, или изгубљен компас правог циља!

Али, да разгледамо саму организацију београдске престоничке полиције онако како се истављa, по појимању, које је карактерише пре 50 и више година и да је упоредимо с модерним погледима на престоничке полиције.

Са тог гледишта узимамо у анализу *последњу* модификацију *београдске престоничке полиције*, ону од 11-ог јула, 1860 године, која највише тангира с полицијом модерног доба.

Принципи, занесени у „Устројенију управитељства вароши Београда“, од 11-ог јула, 1860. године, пре скоро пуних 38 година, исти су, које и данашња европска полиција истиче у својим организацијама.

Девиза полиције на Западу: *личности у полицијској физиономији*, а не њихов број и збир, — огледа се и у *појимању* полицијског задатка у организацији београдске престоничке полиције још под оном здравом, природном и логичном памети Коџа-Милоша.

Још у то идилично доба, од којега смо се ми, данашња генерација, толико одцепила, издвојили, да нас, у своме дегенерисању, раздвајају као векови од тога доба, — помишљало се о полицијској физиономији свога престоничког града *по личностима*, модерном принципу престоничких полиција на Западу.

„Устројеније Управитељства вароши Београда,“ од 11-ог јула, 1860. године, у својим §§-има 12-ом, 22-ом, 26-ом и 30-ом, — још тада, пре 38 година, истиче те принципе модерних полиција на Западу.

Ради самих тих принципа и свесности онога доба, ево их оригиналних: „Сваки старешина квартовог одељења мора имати *точно знање и сведјеније о жителству* свога кварта, *о промени обиталишта, о страницима* и иначе *новодошавшим*, о узроку њиховог бављења, о расположењу и тежњама грађана, и т. п. Он ће предвиђати и одклањати све што би могло миру и поредку, личности, здрављу и имању житеља пред и опасност навети, и у опште стараће се, да се никаква противзаконитост не догоди, а кад се догоди, да се кривац нађе и на одговор узме. — Да би овај позив испунити могао.*) мора Управитељ *главно имати знање и сведјеније о жителству*, његовом движенију и месном отношењу. — *Ради старања о безбедности имања*, потребно је обратити позор на *беспосличаре, скитнице*, и иначе подозрителна лица, на *њихова отношенија, пребивалишта, промене*, и протерујуће се и т. п. — Кад управител за потребно нађе, сазива он све чланове к себи у главну полицију, било да им што саопшти, *да их о чему саслуша*, или да им какво упутствије даде. Управител може и редовна заседанија један пут или више пута преко недеље држати, куда сваки позвани члан доћи има“.**)

Да ли се *београдска престоничка полиција* држи принципа, који су јој стављени у дужност по њеном задатку?

Из ранијег претресања београдске полиције, а изношењем података, које је она у стању као полиција да да̂, — јасно се види, да она не само што не појми свој задатак, већ, што више, нема ни најобичнијег појимања о тако јасно исказаним принципима, којима се баш упућује на своју праву дужност.

После свега што смо изнели: наглашених принципа, на којима се заснива организација престоничких полиција на Западу; изнесеног стања београдске престоничке полиције, које је основано на непобитним и несумњивим фактима, црпљеним у самој Управи града Београда; кратког хисторијског прегледа целокупног развијања београдске престоничке полиције и принципа на којима је заснована њена организација, којима се не само тангира с принципима престоничких полиција на Западу, већ се са њима ставља на исти ниво, — после свега, јасно се уочава карактерна црта београдске престоничке полиције, коју ми обележисмо као једну од најглавнијих њених махна: *неразумевање свога положаја*.

---

*) Односи се на Управника града Београда и његово старање, да се јавни мир и поредак у вароши одржи. Писац.

**) Овај одељак, који говори о седницама Управника града Београда с члановима, својим помоћницима у извођењу наше идеје општег полицијског значаја престоничке полиције, данашњом употребом тога прописа своди се, не на расправу начелних питања у извођењу полицијског задатка, већ често на императивне, само положајем ауторичне и сујетно приграбљене, без реда и главе, идеје, које само отежавају и пометају у оријентисању правог полицијског задатка.

Писац.

То је фатална махна београдске престоничке полиције.

После оваких принципа исказаних у организацији њеној, који су резултат *свесности* и *појимања* још онога доба, пре 38 респ. 50 година, — фатално је кад се београдска престоничка полиција *одметне* од својих принципа, своје организације и од ње, у место као часовник тачног апарата, постане једна лабава, несигурна установа, која отправља своју дужност само *по добром шансу* и *једном традиционалном инстинкту*, који се од незнаног доба кроз њу, као установу, провлачи.

Моменат одметања београдске престоничке полиције од своје организације врло би радо констатовали. Али, он се не да обележити. По свој прилици, датира се од једно две деценије;* но, свакојако, плод је новога доба и новога друштва.

Фатална махна београдске престоничке полиције, коју смо истакли и коју смо доказали, повукла је за собом природно, и другу махну, која је такође као њена карактерна одлика.

Помишљамо на ону њену махну по којој је — *без духа у своме циљу*.

Да коментаришемо и докажемо и ту махну београдске престоничке полиције.

Организације престоничких полиција на Западу с оних истих разлога с којих се престоничке полиције и издвајају од остале полиције у земљи, истичу и принцип *поименичног броја личности* у полицијским физиономијама. То је, најзад, принцип оријентације у полицијској физиономији једног града, која се јавља у најразноврснијим облицима.

Организација београдске престоничке полиције, у своме „Устројенију Управитељства вароши Београда", изрично истиче тај принцип у својим §§-има 12., 22. и 26., чију смо садржину већ горе исписали.

Начин да се истакнути принцип организације једне престоничке полиције, изведе, ствар је *духа* (esprit).

На Западу, сва активност једне престоничке полиције основана је једино на њеној организацији. Ствар је унутарњег паметног администрирања, да се принципи организације и остваре.

Према овоме, и јесте карактерна црта престоничких полиција на Западу, да се извођење циља управља: наредбама, прописима и правилима, које су често из неколико деценија, па ипак су неповредне и строго обавезне.

Сазнање полицијске физиономије једног престоничког града ствар је *администрирања полицијским задатком*.

То администрирање припада главној полицији — префектури — која има дужност, да налази начине и средства којима ће доћи до што значајније *полицијске физиономије свога града*.

Организација београдске престоничке полиције такође истиче, за остварење својих принципа, главну полицију — префектуру — за администрирање полицијским циљем.

У своме §-у 34. тач. 2. „Устројеније Управитељства вароши Београда" ставља у дужност Главној полицији: „Старати се за усавршење, умножење и одржање *средстава јемствујући* за поредак и безбедност вароши Београда и подпомажући полицајни надзор".

Колико је нама познато из личног сазнања, и претурањем и по најстаријим наредбама и расписима Управе града Београда, нисмо нашли још ни на и једну наредбу или распис Управин, који би се односили, на основу овог принципа администрирања, на извођење принципа *сазнања полицијске физиономије Београда*.

(СВРШИЋЕ СЕ)

ИСТРАГА

VI

О крађи.

(НАСТАВАК)

Међутим, може се рећи, да се у данашње време крађе еспапа по дућанима ређе дешавају. То долази отуда, што данас по дућанима има много више помоћника и помагача, но што је то пређе било, те се на тај начин на муштерије може много боље пазити, но кад тих помагача и помоћника мало има, као што је то био обичај у ранија времена. У пређашња времена беше обично у каквом већем и добро посећеном дућану само газда и по један шегрт. Они имађаху увек пуне руке посла, док своје муштерије задоволе, па с тога и не могаху на њих сву своју пажњу обраћати. За то су крађе по дућанима у ранија времена бивале много честе. Данас пак, када су се у свима већим дућанима и радњама увела места тако званих касира, крађе у њима дешавају се врло ретко. А то је за то, што ти касири имају своје седиште обично са стране, више у самој унутрашњости дућана тако, да је купац — евентуално лопов — увек лицем окренут према продавцу, а леђима према касиру, те на тај начин не може овај никада позитивно знати, да га ко са стране не посматра. Као што је, дакле, напред речено, од тога доба, од како по радњама има касира, и крађа је у њима мање. Али ако се и поред свега тога ипак таква крађа деси, онда треба добро знати, да је лопов у томе имао свога помагача, који је трговца а можда и самога касира на свој начин забављао, док крађа није извршена, и оно што је покрађено њему на вешт начин предато, да из дућана — радње — однесе.

У данашње време такве се крађе понајвише и најчешће дешавају код златара (јувелира). Ту обично и готово изузетно долазе њих двоје и то увек једно од њих доцније од другог. Са свим је природно, да се сваки златар мора збунити, ако је сам остао у радњи да послужује муштерије, па се после једне, одмах појави и друга нестрпељива муштерија, која изјављује, да је рада знатну куповину код њега да учини. У таким ће приликама сваки иоле добар расматрач моћи приметити, да ће се дотични златар (јувелир) — особито ако још у своме послу баш није добро рутиниран (као што то при Богу код нас није никаква реткост), збунити и да ће непрестано од једне муштерије другој ићи, показујући свој еспап и отварајући више фијока са разним адиђарима у један исти мах. Чинећи тако он наравно неће моћи нужну пажњу обратити на свој еспап. Кад, дакле, лопови у том смислу хоће златару крађу да изврше, онда увек она муштерија (лопов), која је прво дошла, чини све и сва, само да изнешене ствари њој на приказ, не остану у онаком реду у каквом су изнашане, те на тај начин да златару онемогући тачан преглед над њима. Чим се појави друга муштерија и учини се да је нестрпељива, а златар се и њој стави на расположење, онда обично она прва чини избор, и наређује да јој се изабрате ствари пошљу у хотел, где је одсела и где ће за њих новац положити а међутим је вешто и неопажено здипила оно, што јој се најбоље свидило. Чим ова за тим из радње изађе, онда се она друга муштерија што је заостала труди, да златара на све могуће начине запара, те да овај у први мах не опази, да му је крађа и у чему извршена. Према потреби појави се у радњи и трећа муштерија само да лопов (дакле она прва муштерија) добије времена са покрађом да умакне.

За проналазак такве покрађе врло велику и веома важну улогу игра само представљање златарево о појединостима, које су му том приликом у очи падале. Врло се често дешава да покрађени не зна, која га је од непознатих муштерија покрала. Он је пре њиховога доласка у његову радњу, сав свој еспап имао потпуно на броју, али кад су се оне удаљиле, опазио је, да му неке фале. Овде се обично учини погрешка у томе, што се истина на све те муштерије посумња, али се једна од њих означи као прави учинилац. На тај начин неједна власт долази у незгодан положај, јер она онда трага за њима свима, а нема ни против једне одређене сумње. Исто је тако незгодно и то, ако покрађени између њих две или три муштерије једну од њих власти као сумњиву означи и то тиме, што она н. пр. није била елегантно одевена, или што се баш није умела Бог зна како понашати, или што је баш онда покрађа примећена, кад је она из радње изашла и т. д. Тада ће се наравно само за њом потера учинити, те се онда може лако досити да се код ње ништа од покрађе не нађе, а прави кривац да умакне. Главна је ствар у таким случајевима, да се испита оштећени о ономе, шта је све пре а шта после крађе сумњивога приметио. Најглавније је пак то, да се он испита: ко је пре осумњиченога у његову радњу долазио, шта је ту радио, како је изгледао, о чему је разговарао и т. д. За тим ко је за њим дошао, а ко са њим. На тај начин иследник ће добити извесну слику о самоме току догађаја и начину извршења дела, као и о особама, које су у извршењу крађе учешћа имале, те ће према томе даље поступити шта треба и шта му његова дужност налаже.

---

* Стара архива Управе града Београда, која ће, можда, имати и културисторијске грађе, не само за Управу као полицију, већ и за историју Београда, лежи непретурана, јадна и жалосна на тавану Управином и, из године у годину, лагано нагорева, док једног дана не приреди какву величанствену — илуминацију Управе града Београда и постане, можда, моменат од кога ће отпочети нова ера београдске престоничке полиције!

Писац.

5. О самој крађи.

И код саме крађе главна је ствар иследнику да се констатује, да је она доиста и извршена. Ко, дакле, жели да има успеха у проналаску крађе и самих извршилаца исте, тај мора пре свега сâм собом да је на чисто, кога ће сматрати да је дотичну крађу извршити могао, као и како ће и у коме правцу саслушање према осумњиченоме отпочети. У таким приликама иследникова је дужност, да што је могуће пре изађе на лице места, и да све потанко расмотри, што за нужно нађе. На жалост то обично иследници пропуштају да учине, једно због овога комодитета, а друго што таку мисију понајвише поверавају својим потчињенима, који са неспреме своје не дају тачан опис самога дела, нити у томе знају да определе, где је лопов могао да уђе, шта је украо, и најзад како се је и куда могао удалити. Ови обично дају овакав извештај: „Не зна се ко је крађу извршио, нити се зна о њему ни трага ни гласа“. Али то у самој ствари није тако, јер лопов готово увек оставља за собом неки траг, који је у свима крађама карактеристичан. По неки пут је тај траг тако јасан и пада тако у очи, да га и лаик лако може опазити и приметити. Али како овај понајвише на то своју пажњу и не обраћа, или се не може томе да досети, то онда ваља претпоставити и знати, да ће то интелигентан, пасионирани и извежбани посматрач увек приметити, и на основу тога, важне податке за пронилазак самога дела и криваца прикупити.

Често се чује, да се у неком извесном пределу дешавају разне крађе, које становницима задају велики страх и бригу. Исто се тако често чује и то, да на поједине вашаре долазе многи кесароши; али да се ни у првом ни у другом случају не може да уђе у траг тим зликовцима. То долази отуда, што се за онај први случај власти обично не старају, да употребе нужне мере, те да то спрече, а опет у оном другом случају што се обично и понајвише не наређује, да се оштећени одмах и потанко о свему саслуша. Наравно да нико не може тврдити, да би се сви лопови могли похватати, кад би се право стање ствари свакад најсавесније и најбрижљивије испитивало. Али би се на сваки начин у томе много више постигло, кад би се сваки пут и то одмах учинио потребан увиђај на лицу места. Ово је корисно да се учини и код најнезнатнијих крађа.

Чинећи тако, моћи ће се из самога начина извршивања крађе, лако определити, каква и која су лица исту извршила, јер ће се савесним трагањем и испитивањем, као и чињеним увиђајем на лицу места, одмах и лакше моћи докучити, која лица имају обичај, да у томе пределу врше крађе. Деси ли се дакле, таква крађа, онда ваља пре свега потанко испитати, е да ли у томе крају има таких људи, који имају обичај да врше таке исте крађе, па онда чинити даље шта треба. Често бива и то, да се према начину извршења сматра, да је један читав низ разних покрађа, извршило једно те исто лице. То долази отуда, што се на свакој такој крађи опажа нешто заједничкога и веома карактеристичнога. Ухвати ли се на пр. какав лопов, да је извршио какву незнатну крађу, па се узме на испит и потанко испита о начину, како је исту извршио, а затим се на казну осуди и по издржању исте у слободу пусти. Деси ли се по том, да је у том истом пределу извршено више других крађа, чији се начин извршења подудара са начином, кога је поменути лопов употребио при извршењу ове незнатне крађе, за коју је био кажњен, а за тим у слободу пуштен, — онда треба за извесно знати, да је он у свима тима крађама било сâм или у друштву учествовао, те према томе ваља пре њега на одговор узети, па онда даље чинити, што се буде за неопходно нужно нашло.

У свима врстама крађа и у извршивању истих, има нарочитих специјалиста, који свак за се уме поједину врсту крађе најбоље и на само њему својствен начин да изврши. То долази отуда, што поједини зликовци према својој природи и ступњу образовања предузимају разне путеве и начине у томе своме зликовачком и лоповском животу. Бистар лопов постаје арамија, лукави и вешти бива кесарош, а хладни и дрски, увлачи се у туђе куће и одаје. Па и лопови — мекушци и кукавице такође хоће да живе; јер се они одвајају од свога зликовачког и разбојничког друштва и постају обични лопови по вашарима. Али ако се је какав лопов већ навикао, да на извесан начин краде, па хоће да научи и да се извежба у извршивању свију врста крађа, — то треба знати, да ће он и у овима употребљавати свој већ извежбани начин и да ће се на други тешко навикавати. Исто тако дејство има и конкуренција. Има ли негде већ њих више лопова, који се у туђе куће и одаје на свој уобичајени начин увлаче, ту онда новајлија у том послу нема хлеба, јер лупежи не трпе нове начине и конкуренцију, па се за то и труде и чине све и сва, само да осим њих нико други не дође у ону околину, где они тај свој „часни посао“ врше. Теже и опасније крађе врше увек вештији и одважнији лопови. Мање пак крађе врше лошији од њих. А ако је који од ових лошијих још млад и невешт, али поред тога даровит, тај мора онда да бира какву другу врсту крађе, која је у дотичном пределу врло мало позната, или која је сасвим нова. Ако му покушај испадне добро за руком, он се онда у томе вежба, док и сâм не постане „специјалиста“ у тој врсти крађе. Често игра у томе улогу и сама случајност, нарочито код оних, који су били поштени људи, па услед једне прилике постали лопови. Ону врсту крађе, коју су таки људи услед случајности почели да врше, продужују они за тим и даље, као да других врста нема, и ако што особитога не наступи, они не напуштају тако лако тај свој отпочети занат.

(свршиће се)

КО ЈЕ УПРАВО ОДГОВОРАН?

(ЈЕДАН ИНТЕРЕСАН ДОГАЂАЈ)

Неки Мелентије из В... донео је у К. 264 ком. метли да прода као домаћи — српски производ.

Суд општине К... преко свог полицаја одузме ове метле, однесе их у општински суд, а затим донесе пресуду да се Мелентије казни са 10 динара новчане казне а одузете метле продаду у корист општинске касе. Разлог је био тај: да је ово „торбарење“.

Мелентије се жалио противу ове пресуде. Првостепени суд — расматрајући судија, поништи ову пресуду као незакониту, јер вели, кад су метле српски производ онда не може бити „торбарење“.

Суд општински примивши натраг своју пресуду са одлуком, — није вратио метле, већ баци акта у архиву.

Пошто се тадања општинска управа сменула, онда је Мелентије затражио да му се метле врате. Но тада већ истих није нигде било, нити је се то из акта видело шта је са њима урађено.

Мелентије обратио се са тражбом суду општине К... тражећи, да му бивши општински председник А.... врати одузете метле, или плати по вредности 50 динара као и остале парничне трошкове.

Бивши председник А... у одговору на предњу тужбу, признао је, да је метле суд општински одузео, да је пресуду у горњем смислу донео да је иста од надлежног судије поништена, али метле нису Мелентију враћене, већ су предате Антонију М... по Мелентијевом писму и овлашћењу, за које вели да је изгубио. Међу тим Мелентије не признаје никакво овлашћење но тражи да му се метле врате или плате.

Бивши председник А... даље у своме одговору навео је; да ако има какве одговорности онда су одговорни и чланови суда који су пресуду потписали.

Испитивани чланови у свом одговору навели су: да су само као судије пресуду донели, а да нису наређивали одузимање метли нити су код њих на чувању биле, већ да је за то одговоран председник као наредбодавац и чувао целе општинске имаовине, јер су метле за неко време биле смештене у општинском магацину, а после не знају шта је са истим било.

Антоније М... — за кога бивши председник вели да му је предао метле по Мелентијевом писму — није се могао суду добавити ради испита за то, што се налази у Румунији у бегству због извесне кривице — с тога је суд општине К...

Пресудио

Да бивши председник А... плати 50 динара по вредности за упропашћене метле као и остале парничне трошкове.

Осуђени председник А... није задовољан на ову пресуду.

Овако смо извешће од једног нашег читаоца добили. Ствар нам у детаљима није позната, па за то и не можемо по овоме наш суд донети. Да су нам акта на расположењу, онда би се видело: ко је примио на чување ове метле, и према томе, ко је управо за штету и одговоран. Све, што можемо за сада рећи то је, да је прва пресуда општинскога суда, донета по основу § 387. тач. 1. крив. закона, из основа погрешна, кад је, без сумње, Милентије доказао порекло своје робе. Сем тога, торбарење у ширем смислу узима се, кад неко из куће у кућу нуди своју робу, што овде није случај. Ако добијемо дâтâ по овоме, ми ћемо се са нашом оценом вратити понова на ову ствар и наше мишљење донети. *Уредништво.*

КРАЂА НАД — КРАЂАМА

Било је то доста давно. Онда је у највећем јеку био јунак — кесарош и лопов — Илија Брдаревић. Ко зна где је он сад? Можда је постао поштен човек? Можда има красну породицу; добре и напредне синове? А, можда, какоономад рече у затвору Управе један познат коцкар, можда где год поред друма у свету стоји плоча са овим скромним надписом: „овде је обешен највећи лопов свога времена. Звао се просто — Илија Брдаревић“. Можда су научари дефинисали његово презиме и нашли: да је он у своме послу био јак као — *брдо*, за то се и прозвао Брдаревић. Или је некад, можда у детињству, украо некој веселој баби *брдо* са разбоја, па су га за то баш и прозвали — Брдаревић. Најпосле, ко ће то све знати. Један сувременик његовога доба, причао нам је о њему једну врло занимљиву епизоду. Она нам представља генијализам у вршењу лоповских предузећа, до кога долазе само велики — лоповски умови. Ствар је ова од општега интереса, па за то ћемо је овде испричати онако, како смо слушали од сувременика чувенога — Илије Брдаревића.

Једнога дана 187* био је Илија нешто необично расположен. Накривио шубару на лево уво па певуца неку веселу песмицу. Његова Маргита просто је скакала од радости, што је видела свога „слатког Икицу“ како шета по соби весео и расположен. Она је знала да се у глави тога „великог човека свога времена“, јавила красна мисао за каквом славном операцијом. Није му се она, као шнајдерка „првога реда“, предала онако у ветар. Знала је она, да ће од тога човека бити „колос“, који ће да задиви свет у стварању планова за највештије крађе. Ето, за то му се она предала. За то га пази, као мало воде на длану.

— Ти си ми Ико, необично весео? усуди се упитати Маргита својим меким и нежним гласом. Де, „Рајко од Сријема, кажи Маргити девојци“, шта је то, што те је тако јако овеселило?

— Добар план, Маргито девојко. Данас ћу извршити оно, што ћеш после три дана ти морати довршити. Без, тебе, Маргито, „Рајко не би могао учинити ништа ни себи, а камо ли Турцима у Срему“, нашали се Илија, па притисну Маргиту на своје узбуркане груди.

— Седи овде лепо до мене, па ћу ти испричати свој план, рече Илија у пола мазећи се.

Маргита седе.

Илија својим снажним рукама обухвати њену главу и привуче је ближе својим уснама. Поче јој нешто тихо на ухо шаптати. Маргита изви се из његовог стиска и скочи узвикујући радосно: ти си велики човек, мој слатки Ико!

— Велики али — по духу, допуни Илија.

У то уђе у собу једна девојчица, која је код Маргите учила „шнајдерај“.

— Госпођа Стана послала момка за хаљину.

— Сад ћу ја доћи, рече Маргита па се окрете Илији. Дакле сутра?

— Не, већ данас.

— Нека је срећно!

— И берићетно, опет допуни Илија.

— — — — — — — — — — — — —

У Београду је тада био чувен јувелир Н. Његова радња одликовала се разноврсним накитима од злата и драгога камена.

Могло је бити око 9 сахати пре подне. Газда Н. натукао своје наочаре и разгледа један „коље“, који је израдио по поруџбини за једну отмену даму у Београду.

У по тога разгледања отворише се врата на дућану и унутра уђе један човек у лепом и чистом оделу. На глави му астраганска шубара а о врату дебео златан ланац, који га бије по трбуху. Изгледаше као какав богат паланчанин.

— Чиме могу служити газда? упита учтиво јувелир.

— Један прстен за млâду. Ама да ваља. Не добијам џабе две хиљаде дуката мираза!

— Дакле, од колико?

— Па, око 60 дук. ц.

— Тако? Имам. Ама што су неки, од 80 дук. пристали би царској кћери. И фазон, и израда, и брилијанти „чèче“, насмеја се јувелир, па отвори једну фијоку у којој је држао драгоцености од велике вредности.

Док је јувелир претурао по преградама у фијоци, дотле се „муштерија“ пажљиво осртао по дућану. Његове очи стадоше на прозор, на коме беху две саксије са лепим зумбулом у неколико живописних бојâ...

Положај, који је био дошљак заузео, беше у непосредној близини самога прозора.

— Ево, ово је за вас!... Прâви дијаманти. Сијају се као сунце!... рече јувелир, па мету пред дошљака пет комада богатих прстенова.

Муштерија их поче пажљиво разгледати. Једноме маницаше фазон; другом злато; трећем сувишну утрпаност дијаманата и т. д. Еле, ни један није био за његов „густ“.

Јувелир зловољно поче купити своју драгоценост. У један мах рука му задрхта. Стаде узверено гледати час на своју робу час на дошљака. Најзад повика: овде фали један прстен. Изнао сам вам пет комада. Где се дêде пети? Молим, вратите ми прстен, да не зовем полицију.

Дошљак увређено поче протестовати:

— Шта велите? Ко? Зар ја украо прстен?... Лепо! Нећу се маћи са овога места. Ето, свега ме претресите. Не марим, претурићу и ту бруку преко главе...

Јувелир зазвони. Уђе момак.

— Брзо по жандарма. Прстен кошта мене 70 дуката цес. Брзо по полицију....

Дошљак мирно стоји као кип. Јувелир не скида очију са њега.

Мучни беху то тренуци по обоје. Јувелир мишљаше: како је то могао да смота прстен, кад није ни једним покретом својим изазвао сумњу за то. Није га могао ни прогутати, јер је доста „гломазан“ за стомак. А дошљак је премишљао о себи на са свим други начин.

У сред те неме тишине уђе жандарм са линије.

После објасњења наста претрес над дошљаком. Све су на њему пажљиво прегледали. Чак су парали и поставу на шубари па — ништа. Прстена нема па нема.

Јувелир да се згране од чуда. Зна, да је имао и изнео пет комада, а сада му остала само четири! Није ваљада ромпдаба дошао да га однесе. Неко га је украо, ама ко?

Дошљака отераше у главну полицију.

Но пошто није било доказа, да је — Брдаревић (јер то је он био) ову крађу учинио, нити се код њега крађени прстен нашао, то је пуштен у слободу, али је на њега преко полицијских органа строга пажња била обраћена. То је и он сâм знао...

⁂

После овога догађаја, на три дана, дође код истога јувелира једна врло лепа дама, и затражи један обичан прстен.

— Данас је рођен дан моје једне пријатељице, па би рада била да је с чиме обрадујем. Молим, најскупљи може бити 12 динара. Толико за љубав пријатељства могу прежалити.

Јувелир изнесе неколико комада. Дама их разгледа, одвоји један и упита за цену.

— Последња цена 12 динара.

— Добро. Изволте новац. И она пружи на тезгу један наполеон.

— Кусур је госпођо 20 динара и 80 пара динарских.

— Лепо. Дајте ми „кусур“.

Пошто је добила 8 динара и 80 пара пође вратима али застаде, и као за себе поче шаптати гледећи цвеће на прозору:

— Како дивно преливање бојâ...

Јувелир се осмехну.

— Допада вам се?

— Неописано! Молим вас, пошто ћете ми продати ове две саксије...

— Није ми госпођо за продају. То је ради украса радње.

— Али молим вас продајте ми. Не могу очију са њих да одвојим... Да красног цвећа, Боже мој!

— Па, најпосле, кад вам се допада...

— Ево вам овај „рест“ — осам динара и 80 пара, само ми дајте овај сладак зумбул.

Пазар је био одмах готов. Како и неће бити, кад је јувелир за тричаве две саксије добио 44 гроша чаршиски, како је то он онда рачунао, а за ту суму може купити пола стаклене баште разнолика цвећа.

Дама узе саксије. Поче миловати цвеће и пуна радости оде из дућана...

Јувелир је задовољно трљао своје руке.

— — — — — — — — — — — — — — — —

У соби госпођице Маргите беше необична свечаност. Цигани у предсобљу извијају по стоти пут ону познату песму: „ала сам те преварио дико“. То је нарочито заповедио Илија. Јадни фараонови синови да им пукну жиле на врату од силне дерњаве. Какво је то весеље? питаху се суседи. Да није рођен дан госпођице Маргарите? Да није добила што на „лутрији“?... Узаман су питали. Нико није знао прави значај овога весеља и расположења. Само, да је могла проговорити једна од оних двеју саксија са зумбулом, рекла би поносито: ја, ја сам круна овога весеља и расположења! У мојој утроби био је овај прстен од 80 дук. цес. кога је Илија онако фино „шанжирао“, да сам се и сама зачудила. Јест. Мени у почаст даје се ова светковина“...

Илија је уз циганске ћемане импровизирао:

„Ала сам те преварио старче. Преварио, мој зелен краставче“!!...

⁂

Ето, тако су Илија и Маргита подвалили староме јувелиру. Подвала је заиста оригинална, да је чак и страни један лопов примио као добро смишљену. То се дâ закључити отуда, што је после ове овде учињене преваре, на овакав начин и у Бечу један нето тако извршио.

ЛОПОВСКИ ШЕРЕТЛУЦИ

НИЗ ЕПИЗОДА ИЗ КОЦКАРСКОГ ЖИВОТА

Овде ћемо бележити кратке епизоде из коцкарског живота. Оне ће, надамо се, занимати наше читаоце тим пре, што ће у њима видети многе угурсузлуке појединих коцкара и начине, којима се служе у појединим случајевима.

Коцкар Мита Миливојевић прича ово:

— Једном, у Скадарлији, мâзно сам једном фуруџији од прилике 20 динара које у бакру а које у никлу. Таман ја истресао ћемеџе и пошао на сокак, спази ме газда који је из амурлука излазио, па нададе дреку: Лопов! Држ'те лопова! Нађох се у небраноме грожђу па појурим право кроз „зетску улицу“. Фуруџија виче а свет се поче прикупљати. Према мени појави се гомила неких људи, који су се јамачно били враћали са каквог занатлијског скупа. Фуруџија да се одере вичући: лопов, држ'те људи лопова! Ја дошао на домак гомили. Видех опасност. Прикупих своју снагу па ти се продерем колико ме грло доносило: Лопов! Држ'те људи лопова! Ево га, за њим! Један из гомилê упита: где је лопов? Ја брзо махну руком: у ону авлију. За њим људи да нам не умакне! Она гомила посукта у авлију. Почеше се поједини дерати: овамо лопове, ухватили смо га! Ја као зец замакох у авлију код „Зворника“ па кроз неки узани пролаз искочих у „цетињску улицу“. Чух како задихано фуруџија виче: „Ама неје тука! Оној си је лопов што поред вас промину“... Вичи колико хоћеш, мислим ја, па све поред кућа, опучим „кондином улицом“ па на „батал-џамију“. Једва сам се осврнуо до механе „Ваљево“ и ту сам душу одморио. Ето, тако сам ти се извукао из ових грозних јадâ...

— У Крагујевцу, прича Марко „Чапкун“, отворио сам један дућан. Хтео сам да радим мој шустерски занат и да будем — поштен човек. Кућа је била неког пенсионара, који је био богат, ама циција да му нема пара! Један зид од мога дућана сучељавао се са шупом мога газде, у којој је дрва наслагао. Зима беше јака. Ја све цептим од зиме. Огрнем се капутом па ударам зуб о зуб од — хладноће. Најзад се јаду досетих. Стара ме памет није изневерила. Узмем чекић па одпочнем обијати зид онамо, где је била шупа газдина. Знаш, зграда од пола цигље, па ти брзо бејах готов. Направих подобар отвор и провукох руку кроз-а-њ. Таман као што треба. Беше згода да се дрва десеткују. Извучем неколико комада и подложим фуруну. Она пуста бревће као „ајзенбан“. Тако сам ти радио сваки дан. Грејем се као — цар! Врућина, па ти се башкарим као мало који у вароши. Газда гледа гомилу с те стране. Врти главом па се чуди: како је то, да све с те стране дрва фале. Псовао је и служавку и слугу па чак и синове, што редом дрва не узимају. А ја ћутим па се тек сетим оног калуђера што је на парчету сира написао слово „иже“, и велим: иже, иже, ама су твоја дрва све на ниже! И тако сам ти ја зиму красно провео. Газди нисам кирију платио, још ме је пуних шест месеци славно грејао, т. ј. не он, него његова дрва... Тако се, ето, помажемо, само да би могли као и други људи *поштено* живети.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

ПАВЛЕ АРЖАНОВИЋ звани **Маџар**

лопов — разбојник Бр. 167. (Уредн. бр. 9.)

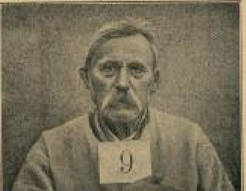

Кô се само ма за један тренутак спусти у оне казамате, у којима се налази један свет за себе, одвојен од осталих људи, тај ће тек видети сву ону страхоту, која избија из свакога угла тих црних зидинâ. И овај Павле налази се у томе свету. И он је један делић његов. — Стар, скоро погрбљен под теретом дугих година (јер има 60 год.) он сада сања о својој прошлости. Жао му је младих дана, кад је без по муке прескакао ограде и пребирао све што му је до руке дошло. Уздише за тим својим младим годинама, јер и кад се пусти са робије, неће више моћи са оном енерђијом и са оном одлучношћу вршити свој занат, као што је то некада вршио. Ал' опета, „ни у Муји друга, ни у тикви суда“. Ко зна, да ли баш у старим годинама неће запечатити своје последње дане каквим новим злочином? Павле је хрђавог владања. Већ је трећи пут осуђен због опасних крађâ. Последња осуда гласи на 20 година робије у тешкоме окову. Но помиловањем сведена му је ова казна на 13 година. Несрећан број! Ми му доносимо слику и овде показујемо по један екземплар из наших казамата. Павле је родом из Београда. Води се под бр. 167. осудне књиге. Дакле, назива се просто бројем 167!...

МИЛОВАН БОШКОВИЋ

убилац. Бр 150 осудне књиге (Уред. бр. 10).

И овај је један од оних многих екземплара из наших казамата. Родом је из Ковачевца окр. подунавског. Стар 22 год. Имања свога нема, а познат је као хрђав и склон на злочина дела. Ово му је друга осуда. За хотично убиство осуђен је на 20 година робије у тешкоме окову, ал' му је та казна сведена помиловањем на 11 година. Склон је на бегство. Из Љубичева, где је био на раду, побегао је. У бегству је био само два дана па је за тим одмах ухваћен. То је све било од 9. Децем. 1894. год. до 11. Децембра исте год. Милован није од оних, који хоће да отимају туђу имовину. Њему годи, кад види своју жртву, како се у последњем свом ропцу трза. Злочинци су као и — хијене. Ове звери тумарају ноћу по гробовима и траже хране за себе, а ови и овакви као што је Милован, у по бела дана гасе свећу живота своме ближњем. Изгледа као — питомо јагње, ама му је душа огрезла у злу... Слика му је верна. Чудновато, да такав израз лица скрива покварено и хрђаво срце!... Ал' тако је у људској природи!.... И Бркић је био по спољашности благ и готово питом, ал' је по души био тигар африкански, који у сласт сише крв своје жртве. Чувајте се овакве — „питомике“!....

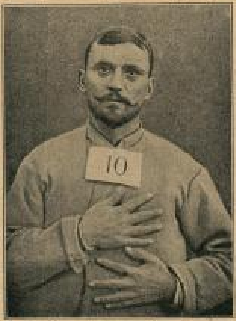

ПОТЕРА

ЧОВЕК БЕЗ ИМЕНА или Бр. 5427.

У затвору Пештанске полиција налази се ово лице. Тамо га знају само под бр. 5427. Ко зна ко је и одкуда је? Учинио је један мали преступ па је због тога допао притвора. Сад се муче да му дознаду право име и народност. Ал' тешко с тим иде. Говори неколико језика па и српски. *Право* своје име вешто крије. Пештанска полиција распитује о њему на све стране. Но до сада позитивно ништа није о њему дознала. Изгледа, да је ово лице морало некада учинити какав велики злочин, па се сад боји да каже своје право име. То би га, зна, јамачно одвело на — вешала... Сви покушаји пештанске полиције у томе погледу остали су без успеха. Заиста, изгледа веома чудновато, да се може ово лице уздржати а да не изрече ма — у сну своје право име. Види се, да је прекаљен зликовачки карактер... Правда би била задовољена, ако би ко по овој слици могао што сазнати из живота овога лица. Сликан је двојако: цело лице и профил... Од познаника зависи, да ово лице не остане даље само бр. 5427 но да му се и *право* ме дозна. У тој смо цељи и донели ову слику...

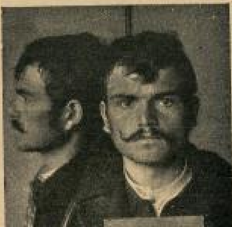

Г. Министар унутрашњих дела, претписом својим од 18. пр. мес. П№ 21710, одредио је награде од 3000 динара, који прокаже, убије или ухвати **оглашеног хајдука Саватија М. Милошевића** из Павлице, среза студеничког. Та је награда овако распоређена: 1000 динара ономе ко прокаже Саватија, 2000 динара ко га убије, а 3000 динара ко га ухвати и преда власти.

Пејча Ранчић, бив. председник општине завојске у ср. пиротском, који је тамо био у притвору и под истрагом за дело утаје државне порезе, приреза и општинског новца, побегао је 1. овог месеца у вече. Он је високог узраста, развијен, у опште плав. У оделу је какво тамошњи мештани носе — од белог сукна — чакшире уске, гуњ, шубару на глави и на ногама опанке. Пронађеног Пејчу треба стражарно спровести начелнику среза пиротског с позивом на Бр. 11186 или Управа града Београда на Бр. 26045.

Стојан Николић бив. шпедитер из Београда, одговара за превару учињену Љубомиру Марковићу опд., па је се удалио од власти. Стојан је стар 30—36 год., раста високог, црномањаст, сув, упалих очију, бркова повећих, браде шпицасте. — Управа града Београда актом Бр. 26100 тражи Стојана да јој се спроведе.

Риста Загорић, бивши жандарм, у друштву са *Љубомиром Обрадовићем, Тадијом Влајићем* и *Радомиром Поповићем,* скитницама из Ваљева, ноћу између 21. и 22. пр. мес. извршио је опасну крађу Николи Тадићу, тамошњем ковачу. Тадија и Радомир налазе се у рукама власти, а Риста и Љубомир по извршеној крађи побегли су незнано где. Лични је опис Ристин: стаса средњег, 26—30 год., косе смеђе, очију зелених, бркова малих — риђих, без браде, у лицу богињав, при говору се обично смеши: на себи има: плаве жандармске панталоне, копоран од сукна, на глави шајкачу, на ногама шарене чарапе и опанке с кајишима. Лични опис Љубомиров непознат је. — Пронађене треба стражарно упутити начелству округа ваљевског с позивом на Бр. 11619 или Управи гр. Београ. на Бр. 26219.

Камен Илић, бив. слуга из Шанца ноћу између 3. и 4. овог месеца око 7—8 сахати, извршио је крађу хаљина Драгутину Јовановићу, келнеру тамошњем. Украо му је: 1 пар хаљина од црног шевијота; 1 зимски капут боје грао, кратак са сомот плишем и 1 шешир плавичасте боје са надсловом „Дамаск“, па је побегао. При себи има две исправе аустриске. Он има око 23—24 год. црномањаст, раста средњег. Од знакова има: на бради са леве стране и с десне по једну расечену бразду. Од одела има без сумње на себи горње покрађено. — Нађеног треба стражарно спровести Начелству окр. подринског с позивом на Бр. 15559 или Управи града Београда на Бр. 26177.

Лука Комадин из Медовине, који је имао да се спроведе из начелства крушевачког начелству среза моравског, побегао је 2. о. м. испред спроводника на путу Рибарска Бања—Ђунис, а из кафане у Вел. Шиљеговцу. Лука је стаса средњег, стар 25 година, црномањаст, бркова малих, ушију малих и изгледа као да су сечени. Од одела има антерију сукнену — преклапачу, чакшире од црнога сукна — узане, фермен од сивога сукна, на глави војничку шајкачу, на ногама чарапе алене и опанке. — Нађеног треба стражарно упутити Начелству окр. крушевачког с позивом на Бр. 12394 или Управи града Београда на Бр. 26222.

Матија Антонијевић душевни болесник из Годачице окр. крагујевачког, побегао је 1. ов. мес. по подне из болнице за душевне болести. Матија је омален, пун, дежмекаст, у лицу црвен, образа пуних, има му до 26 година; у опште смеђ. Од одела однео је блузу и чакшире од плаве чохе војничке, кошуљу, гаће, опанке, чарапе и капу шајкачу. — Пронађеног треба спровести Управи града Београда на Бр. 26188.

Петар Упелац трг. помоћник, над којим се има извршити пресуда првостеп. Суда за варош Београд, којим је осуђен са 80 динара или 8 дана затвора, крије се од власти у цељи да избегне осуду. — Пронађеног упутити Управи града Београда с позивом на Бр. 21843.

Милан Д. Стефановић, редов IV чете III гард. батаљона, родом из Корaћице, ср. космајског, окр. подунавског, побегао је 4. ов. мес. из своје команде. — Пронађеног треба спровести команди или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 26475.

Мијат Огњановић из Скобаља окр. подунавског и *Живадин Милосављевић* из Забрђа окр. пожаревачког, осуђеници београдског казн. завода, побегли су 8. ов. м. са рада из Љубичева. Мијат има око 30 год. средњег раста, у опште црномањаст, носа великог и образа дугих. Живадин је стар 35 год. раста средњег, косе и бркова плавих, браду брија, очију смеђих и образа округлих. Од државних ствари однели су по један пар кошуља, гуњ, чакшире и капу. — Наређује се тражење и пронађене треба под јаком стражом спровести Управи држав. ергеле у Љубичеву с позивом на Бр. 3689 или Управи града Београда с позивом на Бр. 26521.

Љубомир П. Злајић редов II чете III гард. батаљона, родом из В. Плане среза јасеничког окр. подунавског, побегао је 4 ов. м. из команде. — Нађеног треба спровести својој команди.

Никола Црнчевић, из Босне, слуга г. Јосе Куртовића пенсионера из Шапца 8. ов. м. око 6 сати у вече са *Радованом П.* слугом тамош. и још једним непознатим лицем, на разбојнички начин напао је на кућу свога газде, у намери да изврши пљачку, па како му то није испало за руком, он је побегао са непознатим лицем, а Радован је ухваћен и налази се у рукама власти. Никола има око 27 год. висок, плав. Од одела има на себи капут грао, чакшире црне, на ногама опанке банаћанске а на глави црн шешир. Оног непознатог лица опис је непознат. — Нађене треба стражарно спровести Начелству окр. подринског, с позивом на Бр. 15736, или Управи града Београда на Бр. 26516.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Да би „Полицијски Гласник“ у будуће што боље одговорио своме задатку уредништво је по нарочитом одобрењу Г. Министра Правде предузело сликање свију осуђеника у земљи. До сада је већ у беогр. казненом заводу сликано преко 1000 осуђеника. За који дан ће бити готово са сликањем и осталих у овоме заводу. За овим ће фотограф уредништва са апаратом отпутовати у Пожаревац и Добричево (одакле мало ког' дана да по који осуђеник не побегне) да тамо посао настави после ће се сликати и они осуђеници у Нишу.

Разлог за ово сликање тај је, што већином ове бивши робијаши врше крађе, убиства, разбојништва и одмећу се у хајдуке. Тако, за годину-две, уредништво ће бити у стању да све оне, што се распишу у тражење са њиховим сликама у листу донесе. То ће бити велика олакшица властима, јер сваки који се по слици тражи, апсолутно мора бити пронађен само ако је у земљи. Па и да оде који од њих и на страну, и тамо ће се пронаћи. Њихова фотографија послаће се на све стране да се кроз тамошње листове тражи, јер уредништво већ стоји у вези и са страним полицијским властима.

Ну, да ово сликање и израда клишета стаје врло скупо, то не треба доказивати. Тај трошак треба да уредништву накнаде полицијска, државна и општинска надлештва. Могу му помоћи тиме, ако се сви благовремено за идућу 1898. годину претплате. Од дотичних полицијских старешина зависи, да се овај замисао потпуно оствари и тиме потпомогне ово корисно предузеће, које иде на то, да буде помоћно средство полицијским властима. Цена листу, због искључиво овог предузећа, остаје за надлештва иста у идућој години.

Прошли број „Полиц. Гласника“ обуставили смо многим претплатницима, за које нам није послата претплата. Идући — Божићни број — обуставићемо и свима другима без разлике, који нам такође нису до сада платили (а и до 22. ов. м. не пошаљу). — Међу овима што смо им већ обуставили лист, има како сазнајемо и претплатника који су дали новац скупљачима. Ми их овим молимо, да нам то докажу признаницама њиховим, па ћемо им лист послати, а наћићемо и пута и начина, како да се од скупљача наплатимо. Нека се дакле, претплатници, којима смо обуставили лист, обрате непосредно уредништву.

Поред објаве на челу листа у прошлом и данашњем броју јављамо да ћемо од 1-ог Јануара идуће године спустити цену листу на 12 динара годишње. То ће важити и за све кафеције и друмске механџије у унутрашњости Србије, који нам се до 1-ог Јануара са годишњом претплатом јаве. Тако чинимо да се они могу сви претплатити, јер су то места где се најлакше могу наћи хрђави људи, што се преко листа траже.

Уредништво спрема да повеже комплете „Полиц. Гласника“ за 1897. годину са регистром. Повез ће бити врло елегантан и овакав ће добити сваки скупљач његов који благовремено покупи претплату за идућу годину.

М. Т. Шабац. Поред вашег писма, добили смо и исправку Микину. Овај је списак званични акт. У њега је Мика уврштен на основу расписа Начелства округа подринског од 8. јуна тек. год. Број 8,229. Поред осталога и та околност ставља нас у положај, да му не можемо исправку штампати.

НАШ ПРИКАЗ.

У краљевско-дворској фотографској радионици г. Милана Јовановића има ових слика: *слика Његовог Величанства Краља Александра*, у униформи гардијског пуковника. Сем тога врло дивне и живописне слике из наше историје: *Таковски устанак; Прелаз Срба под патријархом Чарнојевићем; Бошко Југовић*, које су фотографски израђене у висини 66 сантиметра а у ширини 50 сантиметра са потписима, а стају 10 динара по комаду.

Ове смо слике добили на приказ и ми их топло препоручујемо свима окружним, среским и општинским властима, јер оне су врло леп украс за канцеларије и одговарају потпуно и духу и осећају нашега народа.

ИЗРАЂУЈЕМО НАЈБОЉЕ И НАЈЈЕФТИНИЈЕ
УНИФОРМЕ ЗА ПОЛИЦИЈСКЕ ЧИНОВНИКЕ
КРОЈ И ИЗРАДА ИЗВРСНА.
Највеће стовариште за спрему, као што су: капа, нарамњак, сабља, кајас, темњак, рукавице, мамузе, несесери за пут и за јело, чутурице и т. д.
Најновији ценовник и мустре шаљемо на захтев бесплатно. — Молимо за што веће поруџбине
МОРИЦ ТИЛЕР И КОМП.
ДВОРСКИ ЛИФЕРАНТИ
Њ. В. Краља од Србије, Њ. В. Цара и Краља Аустро-Угарске, Њ. В. Краља Грчког, Њ. В. Шаха персијског,
Њ. В. Престолонаслед. грчког и Њ. В. Надвојводе Јосифа.
Београд, Краљ-Миланова улица (Теразије) бр. 9.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

БРОЈ 20. У БЕОГРАДУ, ЧЕТВРТАК 25. ДЕЦЕМБРА 1897. ГОДИНА I.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. — Претплата се полаже у Београду код Уредништва „Краљ-Миланова ул. бр. 16. Теразије“ а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. — Цена је листу на годину 20 динара, на по године 10 динара. За иностранство на годину 30 динара. За писаре при начелствима, практиканте у окиte, општинске писаре оних општина које су већ претплаћене и за жандарме, у пола цене. Поједини бројеви не продају се. — Рукописи не враћају се. — Писма само плаћена примају се. — Огласи примају се по погодби.

ЛИСТ УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ

АЛЕКСА — АЦА — СТЕВАНОВИЋ

ИНСПЕКТОР МИНИСТАРСТВА УНУТР. ДЕЛА

На овај важан положај долазе махом људи са потпуним образовањем. Инспектор министарства као и начелник сматрају се свуда као главна артерија, кроз коју струји цео полицијски живот.... Г. Аца Стевановић је школован и спреман потпуно за ову важну струку. Рођен је у Београду 1844. год. Правне науке свршио је код нас 1867. године. У положају практиканта, по свршеним наукама, био је 3 године. У томе је положају он положио испит адвокатски. Као адвокат био је у Београду од 1870. до 1878. када је постао председником општине београдске. За овим постављен је за члана I кл. Управе вароши Београда, а неко време вршио је дужност управника. Крајем 1880. постављен је за судију округа рудничког; 1881. за судију београдског округа. Одатле, 1887. постављен је за начелника округа београдског, а јануара 1888. за начелника окр. књажевачког. Априла месеца 1889. постављен је за помоћника 1 кл. Управе Фондова, где је био до краја 1889., а тада је стављен на расположење владе, јер је то звање било укинуто. Октобра 1890., г. Стевановић је био постављен за правног референта министарства грађевина, а јуна 1893. стављен је у пензију. Но као пенсионер није дуго остао, јер га после 7 месеци у јануару 1894. видимо опет враћена у службу као начелника округа подунавског, одакле је октобра исте године постављен за управника града Београда. Августа мес. 1895. год. г. Стевановић је постављен опет за правног референта министарства грађевина, на ком је положају био до фебруара т. г. Тада је постављен за начелника окр. нишког I кл. а у октобру ове год. постављен је за инспектора I кл. министарства унутрашњих дела, на коме се положају и данас налази. —

Г. Аца је био много пута члан правног одбора и члан дисциплинарног суда, зашта је и сад последњим указом постављен. — Он је био и владин посланик и скупшт. секретар за скупштинску периоду 1875., 76. и 77. год.

За време минулих ратова српско-турских, г. Стевановић био је: у I-ом, аудитор шумад. дивизије у рангу капетана I кл. а у II-ом, командант штаба врховне команде.

Радио је и на књижевности. Превео је са франц. језика популарно дело: „*Десет месеци француске револуције од 1848. год.*“

Од одличија г. Степановић има: Таковски крст III и Белог орла V степена.

* * *

ПОЛИЦИЈСКЕ РЕФЛЕКСИЈЕ

(намењено престоничкој полицији)

пише

Један члан беогр. полиције.

(свршетак).

Ова друга, дакле, махна београдске престоничке полиције: *да је без духа у своме циљу*, своди се на махну *администрирања полицијским задатком*; другим речима, несхватање самог појма полиције у опште, неумешност и оскудица у нестављању свакој појави регула по којима ће да живи и да се креће, — и чини те се београдска престоничка полиција, при свакој новој појави, при свакој новој професији, која се, у развијању друштвених сталежа, нарочито у престоницама јавља, налази фрапирана и збуњена да се у конкретним случајима оријентише.

Разноликост друштва у престоницама изазива и разнолике потребе, захтеве, угодности, па често и пресију скретања пажње друштву у престоницама, које, у бржем животу, са̑мо нема довољно времена за све појаве.* То опет и чини појаву разноликих професија, које су резултат друштвеног живота. Међу тим, по општем принципу полицијског задатка све што је стављено јавној употреби, све што служи јавном

---

* На пр. колпотерство у великим престоничким градовима само су једна пресија на друштво, обраћање пажње, заустављање погледа на појаве литерарне, политичке, које се друштву, што јури, за вечитим прогресом en passant нуде, и које оно, да не губи од свога времена en passant и прима.

задатку, све што се чеше о *општу, јавну службу и услугу*, — подлежи контроли, регулисању и организацији полиције. *То је то администрирање полиције у своме задатку.*

Ваља, дакле, довољно духа, проницавости администрирањем у опште полицијом, а на по се престоничком полицијом.

Београдска престонична полиција, ваља да, својом фаталношћу, ретко кад да није у томе оскудевала!

Ми смо изнели, потврдили, документирали, да београдска престонична полиција има у својој организацији све принципе модерне престоничке полиције, и кад се она, по резултату, који даје, и који смо ми изнели, оглашава *само као једно тачно административно надлештво*, које *савесно и бројно отправља* масу послова из свога задатка, — значи, да београдска престонична полиција, не изводећи принципе своје организације, рђаво администрира својим задатком.

Да ли таквој појави београдске престоничке полиције има недовољности у чему?

Ми не спадамо у људе, који теже — *само за новачењем*. На против, ми смо међу оне, који увиђају, да се већ исцрпело у давању — *новости*. У нас има толико закона, толико измена, допуна и замена у њима, забачених и растурених по свима могућим „зборницима закона и уредаба", да се, скоро по свима надлештвима, при решавању конкретних случајева, претходно морају расправљати питања о *важности и надлежности* закона.*

И у овом питању, које смо истакли у својим „рефлексијама", претресању организације Управе града Београда, не сводимо као резиме захтев реформације организања београдске престоничке полиције. На против, у мислима смо, да смо довољно исползили, *да београдској престоничкој полицији нису потребне радикалне реформе.*

У данашњој својој организацији, која је она још пре 38, respective 50 година, београдска престонична полиција потпуно одговара и *своме положају и своме циљу.*

Ми само, свим овим што смо до сад изнели, констатујемо, да се београдска престонична полиција *отстранила, одметла* од свога и *положаја и циља.*

Београдску престоничку полицију ваља само вратити у оквир њене организације: *енергично се прихватити администрирања њеног задатка и* — ево одмах њене реформе.

У овој жељи, у циљу да у овом правцу кренемо њену реформу и да обележимо, да београдска престонична полиција не оскудева ни у каквој другој недовољности и покренусмо се на овакве — „полицијске рефлексије".

Према свему, дакле, београдска престонична полиција нема недовољности ни у чему. Њен застој, њена несавременост није у оскудици закона, у оскудици њене организације већ у нехату, неактивности, неенергији и непроницавости (без духа), која скоро више од једне деценије провејава кроз њу.

Ову смо мисао истакли у почетку ових наших „рефлексија" и обећали да је докажемо.

Држимо, да смо довољно испунили своје обећање.

Dixi.

Qui habet auxes audiendi audiat.

* * *

Да завршимо.

Има један облик власти, којим се београдска престонична полиција јавља и поред свога главног циља. Та форма њене власти нити јој је по чему сродна, нити се ма чиме додирује са самим појмом и циљем београдске престоничке полиције као полиције у опште то да је као њен огранак, који би, у збиру с осталима, само служио извођењу општег полицијског задатка.

Мислимо на *егзекутивни облик* власти београдске престоничке полиције у грађанским споровима.

Тај је облик наметак, једна *натурена дужност*, која само омета, кочи цео рад чисто полицијског делања београдске престоничке полиције.

У самој организацији београдске престоничке полиције, у њеном „Устројенију управитељства вароши Београда", од 11-ог јула, 1860 године, са свима модификацијама, које су му од то доба следовале, нигде се не помиње, нити ставља у дужност престоничкој полицији *надлежност и егзекутивне власти* у грађанским споровима.

Та је надлежност *традиционалне* природе; и у историјском развијању београдске престоничке полиције, издвајању од опште полиције у земљи и посебној својој организацији, просто је *прећутна* и *прећутно* призната.

Траг њене *традиционалности* налази се у примитивном облику престоничке београдске полиције, у „Устројенију општина", од 13. јула, 1839. године, којим и њој у круг рада спада „сва дела у струци полицијној, *која у срезови срезским началницима припадају, извршивати*".

Међу тим, „Устројеније окружна началства и главне дужности срезских началника", од 12-ог маја, 1839. године, које је и данас у важности, одређујући однос окружних началства према појединим гранама централне управе, у односу према министарству правде, ставља у дужност окружним начелницима: „Да пресуде судске сам, или посредством срезских началника, у извршење приводи" (тач. 7. одељак А. под г. поменутог устројства).

По томе је, дакле, и београдска престонична полиција имала *и надлежност егзекутивне власти* у грађанским споровима, која је у њеној примитивној организацији, од 13-ог јула 1839. године, *нарочито и наглашена.*

Но у даљем свом развоју и свесности појимања београдске полиције као престоничке, ова је надлежност отпала, јер се ни у организацији од 18-ог фебруара, 1860. године, ни у свима њеним модификацијама до данас, нигде не помиње.

Данашња, дакле, њена надлежност лежи у *тој традиционалности*, а *прећутност* опет у нарочитим прописима Грађанског Поступка, који се односе на *општу полицију у земљи*, која у својој организацији има *изречну* надлежност у том погледу.

Грађански судски поступак, у §-у 462. 2-га алинеја, упућује парничаре, да се за извршења судских пресуда и решења обраћају полицијској власти, а у §§-има 403. и 404. ставља у дужност суду, да се и за извршења забрана такође обраћа полицијској власти.

На основу поменуте традиције и ових законских прописа, дакле, *прећутно* је призната и београдској престоничкој полицији надлежност егзекутивне власти у грађанским споровима.

Међу тим, нагласили смо, да је ово само *натурена дужност* београдској престоничкој полицији, која веома смета повећавању чисто полицијском задатку.

Основу за овако своје мишљење налазимо и у самој данашњој организацији *београдске престоничке полиције*, resp. у оној пре 38 година, јер она јој искључује ту надлежност.

Још у то доба, дакле *појмало* се све оптерећавање престоничке полиције и таквом надлежности, па се није ни уносила у њену организацију. Само *прећутно*, по *аналогији дужности* опште полиције у земљи, *допуштала* се таква дужност и београдској престоничкој полицији.

Из личног искуства, из посведневног сазнања колико се губи времена, колико узајамно трпе и та егзекутивна надлежност и полицијски задатак београдске престоничке полиције, — ми смо одсудно противни овом њеном *натуреном облику власти.*

Да београдска престонична полиција потпуно одговори своме задатку, коме не оскудева сама организација, нужно је, и то преко нужно, да се еманципује од ове своје надлежности; тек тада биће *права престонична полиција.*

Реформе нису нужне, али је потребна *модификација.*

У својим рефлексијама изнели смо, à coeur ouvert, потпуно стање београдске престоничке полиције; указивањем на потребу модификације дајемо мисао за *рефлексије другима.*

* * *

Dixi.

Qui habet aures audiendi audiat.

15. децембра, 1897. год.
Београд.

---

* Ова пометеност и неоријентисање у законима и изазвала је оправдану потребу, те је 1894. године образована и нарочита комисија, која је имала да рашчисти питање о важности закона по „Зборницима закона и уредаба". Комисија је свршила свој задатак и још у почетку 1895. год. издата је „I. књига пречишћеног издања зборника закона и уредаба". — па се, по српском обичају, на томе стало, те се и даље лута и тумара.

ИСТРАГА.

VI. О крађи.

(свршетак).

Врста тога специјалитета двојака је: једна се односи на круг крађа, коју зликовци бирају себи за мету, а с друге стране припадају амо и особине оних крађа, које су ма из кога узрока извршене, нпр. лопов остави један део готовине код покрађенога само зато, да би покрађени могао лакше посумњати, да му је ту крађу неко из куће извршио; или ако је лопов који се у туђе таване увлачи, он ту редовно украде куфер, који се обично на таван оставља и у њ сакрије ствари које је покрао, па тако са пуним куфером умакне, или се представи и понуди за домаћег учитеља, те при изласку из куће дигне и однесе што од одела, које о чивилуку виси; или се прикрије негде у близини какве сељачке куће и добро мотри, где укућани остављају кључеве од куће и осталих одаја, када сви листом иду у поље на посао; или краде само макар веш, који је прострт на уже ради сушења и т. д.

По себи се разуме, да лопов — специалиста неће остати само при свом специалитету, јер препредени лопов, који обија врата и прозоре извесно неће пропустити, да поред уобичајене крађе, украде и златан сахат који се ту деси, и ако му то намера није била. — међу тим ће такав специалиста свој специалитет напустити само онда, ако су га прилике или нужда на то нагнале. Овде ваља споменути и неке нарочите манире, који истина не стоје у вези са самим делом, али који могу послужити на то, да се лопов пронађе, или да се његова кривица докаже. Вешт лопов адиђара, који дође у какву златарску радњу у намери да ту крађу изврши, обично иште какав врло леп ланчић са смарагдима, или другим каквим драгоценостима, који се око врата носи. Елегантни кесароши, који долазе у какав хотел да одседну, представљају се обично као винарски трговци из какве стране земље, мењајући по потреби свакад своје име.

Поред наведенога, има и других важних околности, које лоповима при извршивању крађа на расположењу стоје као: брзина, умешност и поједине олакшице, на које се они вежбају и навикавају, те их редовно у своме послу и употребљавају. Таквих околности има и сувише, и оне се само тачним и брижљивим студирањем могу сазнати и груписати. Тако ће се н. пр. приметити, да у понеким крајевима, лопови пре самога извршења крађе, отрују домаћега пса, и да у сваком случају за тровање паса, употребљавају један исти отров. Или ће се пак приметити, да су лопови ушли у нечије одаје кроз какав приземни прозор, а да га нимало нису покварили, што долази отуда, што је на сваки начин један од њих преко дана нашао згодну прилику, да исти прозор отвори, а за тим да га опет привидно затвори тако, да им је онда ноћу лако кроза-њ у одају ући, где се крађа има извршити. Или се може приметити, како је гвожђе на прозору на особени начин пререзано, како је брава откључана, или шта је све употребљено, те да се онај завара, који је одређен да буде похаран.

Од особите су важности и оруђа, која лопови при извршивању крађа употребљавају. Ако се таква оруђа на лицу места нађу, њих треба дотични орган власти да покупи и добро чува. Сваком је органу власти дужност, ако сам иследник није на лицу места био, да добро види, шта се са нађеним оруђем чинило, или могло чинити, па те своје комбинације да затим саопшти самом иследнику ради његовога даљег управљања. Нема сумње, да је веома тешко определити какву особину поједино оруђе има, или може да има при извршивању какве крађе. За то треба шири поглед, а не само једнострани; јер ко обрати своју пажњу и на ситницу, тај ће моћи оценити и оно, што изгледа да је незнатно и невредеће. Наравна ствар, да се у таким приликама не сме нарочита пажња обраћати ситницама, но треба добро уочити само оно, што је главно. Невешт посматрач може стотинама отворених фијока, или одврнутих брава на прозорима посматрати, па ипак да му се они учине или сви једнаки, или сви различити, према начину, како он ту ствар посматра. Добром пак и вештом посматрачу, учине се они такође једнаки или различити, али он ипак може да опази, да сви они ипак имају једну или другу заједничку сличност, те ће онда све те тачке сличности довести у једну групу, које ће све по томе једну целину сачињавати, из чега ће се онда моћи до закључка доћи, да је та дела једна и иста личност извршила.

Ако се је, дакле, тако што опазило, онда се све оно што је заједнички опажено, мора једно с другим довести у неку извесну групу. При том је нужно учинити нарочите примедбе: да ли је позната каква особа, која на тај начин има обичај крађе да врши, или није. Ако је таква особа позната, онда ваља одмах прибележити све потанко, шта је при овој крађи опажено, како би се за тим, кад се та особа добави, могао и тај случај груписати његовим ранијим обичајима и особинама у крађи. Дакле у таким приликама главна је ствар да се зна, о да ли има особе, која на тај начин врши крађе. Ако пак така особа, која према нађеним околностима, има обичај крађе да врши, није позната, онда се покрађе те врсте само стварно групишу т. ј. прибележи се, шта је особитога у тим крађама опажено, како би се то доцније могло сравнити са којом новом крађом, при којој би се можда лопову у траг ушло.

Деси ли се, дакле, каква нова крађа, па би се по појединим околностима опазило, да она има извесне своје особине, то онда треба пре свега добро извидети, да ли та крађа има каквих особина, које одговарају особинама личности, за коју се зна да такве крађе врши. Ако се то нађе, онда је посао лак, јер ће иследник наравно одмах према тој познатој особи предузети нужне мере. Ако се пак деси каква покрађа са извесним особинама, али се не зна за личност, која има обичај да такве крађе врши, онда ће се та врста крађе само регистрирати, па ако се за тим после извеснога времена деси каква слична крађа и крадљивац се ухвати, онда се без сумње може узети, да је тај исти крадљивац и ону ранију крађу учинио.

Наравно да је поступак у овим стварима веома тежак; али ако иследник само један једини пут такве покушаје учини, он ће доцније доћи до уверења, да му труд није био узалудан, јер ће на тај начин стећи богата искуства у своме иначе одиста тешком и трудном послу.

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

I.

О тапијама и њиховим потврдама код општинских судова.

Да би сваки српски грађанин, који своја добра притежава, у томе своме добру био обезбеђен и сигуран, нужно је, да се сопственици имања уредним тапијама снабдевају, како би у случају ма какве потребе, сходно пропису земаљског устава и грађанског законика, своја права на иста добра могли бранити за себе и своје потомство.

Према наређењу §. 292. грађанског законика нужно је, да се сваки сопственик имања на своје имање убаштини, јер ће се само на тај начин знати сопственик таквог једног имања. Сваки онај, који се убаштини и судом надлежним утврђену тапију добије, може бити спокојан да га у имању нико и никада не може узнемирити. Са тако уредном тапијом сопственици могу имања излагати продаји, а купци истих биће сигурни, да купују имање око кога се неће парничити и излагати излишним трошковима.

Дакле, сваки предходно треба да буде сопственик, иначе пренос ни у ком случају нема законске силе ни важности.

Према наређењу §. 295. грађ. зак. непокретно имање, као: куће, плацеви, ливаде, земље и остало, и при убаштињењу и при преносу мора бити тачно назначено и опредељено тако, да се може разликовати од осталах.

Да би се ово могло извршити; да би тапија била уредна и уредно састављена и имала правне вредности, нужно је, да општински судови — који ове тапије од непокретних добара састављају — обрате своју пажњу на следеће:

да надлежни кметови изађу на лице места где се премер има да изврши, заједно са сопствеником имања. Но кад сопственик поред убаштињења и продају истог имања жели да изврши, дужност је кметова да и купца на лице места позову. Сем ових позваће и све суседе дотичне земље, који ће присуствовати премеру и, који имају изјавити, да је сопственик одиста само своје имање међом захватио а да се њихово имање тим премером не крњи нити заузима. У тапији мора се тачно назначити, у коме атару и општини имање постоји: назив тога имања; границе и међе његове; и најзад и све суседе тачно уписати. Тако исто потребно је назначити и време закључнога посла. Дакле, на лицу места има се све ово тачно видети и испитати, и све што је овим изласком на лицу места нађено, мора се подписима свију присутних утврдити на дотичној тапији, што ће се наравно и у потврди суда општинског ставити.

Овај премер имања извршиће се општинским метром а вршиће га један члан општинскога суда у присуству свију напред именованих лица.

Само на тај начин сваки ће па и општински судови увидети, да је све ово побројано од велике важности и да се мора извршити онако, како закон о томе наређује. Грађани пак, како сопственици, продавци, тако и купци, биће задовољни кад се виде у своме праву својине сигурни и безбедни, јер таквим правилним радом и поступком суда општинског, приликом убаштињења и преноса непокретних добара, пресеца се пут заплетима, подваљивањима и излишним споровима грађана.

Ово важи за општинске судове и кад по званичној дужности издају тапије услед јавне продаје, па ма било да од другога издату потврђује; увек треба добро пазити и захтевати, да се све напред изложено у тапији тачно означи. Сем тога и мере у тапији да не буду само цифрама већ и словима исписане, а ако се имање налази у коме месту где су улице регулисане и добра нумерисана, ваља захтевати, да се назначи и улица и нумера под којом се дотично добро налази.

Тако исто врло је важно да суд при саслушању дотичног лица — продавца — саслуша о томе, да ли он ово имање сам без задруге ужива, какви су услови продаје и куповине, т. ј. купује ли се за готове паре и да ли је купац платио цену, или се купује на почек, ил се даје у трампу за друго добро. Кад се све ово изврши и тапија судом утврди, онда се око тога не могу више порађати спорови и према томе сваки ће бити сигуран у своме праву непокретне својине.

Да би све ово било јасније ми износимо овде једну тапију по којој се неко убаштињава и врши пренос истога:

Тапија.

Којом се доказује да је доле изложено непокретно имање права сопственост Радоја Павловића теж. из Н. које он без икакве задруге ужива, а које је наследио од свога оца почившег Петра Павловића теж. из Н. од пре 10 година.

Имање на које се жели убаштинити постоји у атару општине велико селске среза Н. округа Н. а у месту званом „Липовица“.

Имање је ово:

Тек. Бр.	НАИМЕНОВАЊЕ	ВРЕДНОСТ	
		дин.	п.
	Њива на којој постоји једна шупа од дасака а која граничи: источно до Павла Божића 20 — двадесет — метара, западно до Јанка Красића 20 — двадесет — метара, северно до Боже Павловића 50 — педесет — метара и јужно до Симе Стојановића 50 — педесет — метара		

На овој њиви постоји један службени пут који граничи источно . . . . западно . . . . северно . . . . и јужно . . . .

Комшије — суседи:
1. Павле Божић. 3. Божа Павловић.
2. Јанко Красић. 4. Сима Стојановић.

Сопственик:
Радоје Павловић.

Извршио премер на лицу места у присуству сопственика, сродника и суседа 20. Августа 1897 год. у Н . . .

Члан суда општинског:
Јован Стојановић.

Да је имање у овој тапији изложено права сопственост Радоја Павловића теж. из Н. које он без икакве задруге по праву наслеђа покојног му оца Петра Павловића бив. из Н. од пре 10 година ужива и располаже; да је члан суда општине Н. Јован Стојановић на лице означеног добра исто, у присуству сопственика и суседа, премерио; да су се суседи на лицу места а и пред ово општинским судом изјаснили, да овом мером није ништа како од њиховог имања одузето или притешњено, тако ни од селске ни од општинске земље, да ово имање по сазнању суседа и гласу пописне књиге Б., земљишта села Н. записатог под бр. 10 парцела I, ни с ким у парници не стоји, као и да је Радоје ово имање продао Илији Милорадовићу из Н. за пет стотина динара, и од њега све новце примио, суд општине Н. познавајући све лично исту тапију по наплати прописне таксе у корист општинске касе, својим подписом и печатом потврђује.

№ 480.
ДБр. 250.
20. Новем. 1897. г.
у Н . . .

[М. П.]

Председник суда:
Мика Ристићевић.

Чланови општинског суда:
Сава Тодорић с. р.
Драгутин Јовановић с. р.
+ **Лазар Рајковић** теж. из Н.
подписао га **С. Тодоровић.**

Деловођа, писар:
Велимир Миљковић.

Истинитост подписа и печата суда општине Н. тврдим с тим, да је такса плаћена и на тапији прилепљена и прописно уништена.

№ 300.
25. Нов. 189... г.
у Н...

Начелник среске:
Н. Н.

II.

О значају §§ 471. грађ. пост. 686 гр. зак. и 103 зак. о неп. порези.

Уредништво наше добило је ово писмо:

Бићу слободан да штовано уредништво замолим за једно објасњење преко свога листа.

У § 686. грађанског закона изрично је казато, да ствари кирајџије или закупца у добро господара унесене, гарантују истом за кирију. — У распису министра финансија од 17. апр. ове године Пр. Бр. 9293. који је упућен свима пореским властима између осталог стоји и ово:

„Тако, докле се за приватне тражбине тражи осуда, то за порез није потребно. — Чим се неко води на дугу по распореду бр. 2, 6 или 9 а није платио драговољно порез на време, власт има право да приступи екзекутивној наплати.

Тако нема потребе разбирати, дали на покретност која се узима у попис стоји забрана кога другога; дали ствари служе као залога сопственику куће за кирију (§ 686. грађ. закона) и томе слично. А нема потребе разбирати за ово, зато, што је право државно на наплату порезе по чл. 103. закона о порези првенствено и искључује све друге повериоце без обзира на њихова обезбеђења, па је по томе *држава у пречем праву чак и од оних залога из § 686. грађанског закона.*

Као и код приватних дуговања тако и за наплату порезе, законом издваја из пописа ствари побројане у тач. 1. и 2. § 471. судског поступка.

Овде увиђавност власти треба да иде дотле, да доведе у сагласност праву и дужност“.

Молим уредништво да у интересу што правилнијег вршења службе објасни, ко је у праву, да ли § 686 грађанског поступка или поменути распис г. министра финансија.

. . . . 1897. год.
у О . . . .

С поштовањем **Д. М.**
извршитељ општине О...

Наше мишљење: Распис Г. Министра финансија потиче из закона о непосредној порези. Чл. 103. поменутог закона изрично и прецизно наређује оно, што је Г. Министар у своме распису навео и према томе, у извесним случајевима, треба се строго по томе распису управљати, јер он не стоји у контрадикцији са § 471. тач. 1. и 2. грађ. суд. поступка. Што се тиче сопственика куће и ако он по тач. 3. § 471. грађ. судског поступка и § 686. грађ. закона има право на унете ствари свога кирајџије за наплату кирије, опет се он по наређењу чл. 103. закона о непосредној порези равна ономе, који полаже право на какву залогу, и према томе, пречи је право државе за наплату порезе од његове залоге. Јер по § 465. грађ. суд. поступка *без судске пресуде* може се пореза наплаћивати, док газда од куће мора своје право на *уговору* или *пресуди* оснивати. И по томе, њему је искључена могућност да се користи пречим правом од државе. У осталом, ваља према овоме довести у склад са чл. 103. зак. о непосредној порези и § 471. тач. 3. грађ. суд. поступка и § 686 грађ. закона и тада би појам био одређенији а постигла би се и једнообразност у примењивању законских прописа у овим случајевима.

ПОЛАЖАЈНИК

БОЖИЋНА ПРИЧА

I.

На подножју планине Столова има један мали заселак, који се зове П..... а једва да броји својих десетак кућа растурених тамо амо, као зрна кад се ђердан проспе. Где ко имања има он и кућу подигне па ту живи са својима; тако је код нас махом, а особито у планинским пределима, где и не мисле да се село може ушорити.

У П..... су људи међусобно лепо живели и пазили се; сеоски хатар беше велики те не имадоше прилике парбити се око испуста или превата; сваки је имао земље довољно само ако је хтео радити. А нису то биле ни лењштине, ти сељаци. Милина ти беше погледати у пролеће та засејана поља, а у јесен би ти срце заиграло кад видиш како је то свако ведро и задовољно.

Заселак није имао ни школе ни цркве — све је то било тамо у М..... где је и општина, и они су тамо одлазили само о великим празницима на богомољу, или кад би их власти позвале, и то само старешине. Млађи за све то нису знали. Они су мислили да је њихов кмет Мића највећа власт на свету.

И, збиља, П..... не беше нигде рђаво забележено. Власти су за тај заселак знале да добро и уредно плаћа порезу, да тачно врши кулук и да нема лопова. Кмет Мића био је за то веома поштован и уважен, и свуда дозван и призван, па се човек понео од тешка јордама и пред бољим и пред горим.

Ето такав је био заселак П....., од постанка свога. Нико у њему није ни сањао да може и што друго бити. Е, али ето, деси се и то, и догоди се баш један крупан догађај.

II.

Баш на самом уласку у заселак, поред пута, којим се кроз сеоце ишло, беше једна лепа и ако малена кућица, окружена воћем, из ког је провиривала као голуб из гнезда. Спретна и чиста беше та кућица и ако у њој не беше женског ува да је у реду одржава. Њен домаћин и домаћица и старији и млађи беше неки Велисав Манојловић, младић од својих двадесет и две године. На два месеца пре овог догађаја Велисаву умре мајка и он оста самац без игде икога на беломе свету.

Можда би се Велисав и потужио на своје јаде и невољу, да не беше, недалеко од његове куће, и друга кућа његовог побре, Ненада Станимировића, његовог вршњака и друга од најранијег детињства.

Та два младића беху дика и понос тога маленог сеоца. То беху најбољи раденици у селу. Па што су били поуздани у свачему, то се причало. То је најбоље знао кмет Мића. Он је тако веровао и једном и другом да није било ничега што им он не би у руке предао и мирно легао спавати.

По смрти Велисављеве мајке Ненадова мајка примила се Велисава као рођеног сина. Она га је прала и неговала као и свога Ненада. Кад би год доспела отпаркнула би кући Владисављевој да не дâ да се ватра на огњишту утули.

Како им се имања сучељаваху, то су заједнички све и срађивали. Њих двојица беху доста један другом. Та позајменица оних двеју кућа није никад ни прекидана, па су је сад само наставили и везали јачим везама.

Расли заједно, хранили се једном храном, васпитани једним саветом — они готово постадоше налик један на другог као јабука на јабуку. Само беше нешто разлике у нарави: Ненад беше благ као млеко материно, а Велисав љутац као рис; Ненад добродушан и широка срца и душе, а Велисав по мало пакостан па, Бога ми, и себичан; Ненад би на неправду заплакао, а Велисав би погинуо...

Али, како имадоше мање посла са светом тако њихове нарави и не избијаху тако јасно. Њих су у селу сматрали као једно, и обично би човек могао чути старије људе, кад се заговоре и распричају, где о њима веле:

— То су красна деца као да су од једне матере!

А по неки шаљивчина би додао:

— Једна је од њих двеју погрешила, не може валити!

III.

Али ето дође нешто да покаже да нису ни од једног оца ни од једне мајке: загледаше се обојица у Љубицу Ивантића, ћерку чича Радомира.

Није била баш Бог зна каква лепотица та Љубица, али беше нешто на њој и у њој чему ни један не могоше одолети. Та љубав њихова дошла је ненадно, т. ј. нико је од њих није тражио, дошла је као што долази зелен листак у пролеће... Сретали су се с њом на њивама, у гају и чести; изнајпре се шалили, онда је почеше предусретати с неким поштовањем, па најзад дође и љубав; груну на њихове груди као мећава у зиму, велика, неодољива, силна. Она им однесе сву памет, сан, сваку мисао, сваки поглед — све...

Ова „красна деца“ видеше на један пут да то не може бити све на белом свету; што је твоје то и моје. Све би један за другог дали али Љубицу не би уступили један другом ни за сâм живот.

Ненад и ту беше мекши. Његова добра нарав и његово чисто и не покварено срце и ту беше готово да попусти да поклони, да дâ... Велисав већ беше друкчији: он је не би дао ни за све благо овог света, ни за љубав, ни за братство, па чак ни за мајку кад би му је ко из гроба подигао!..

Међу тим женско срце повуче срцу. Љубица заволи Ненада. Она је волела и Велисава, али тек Ненада више. Она би била Велисављева тек онда кад на свету не би било Ненада — овако... Ненад је ту...

Велисав је смотрао њене погледе. Љубавниково око разуме их, и он је све разумео.

Једнога дана срете се с Љубицом на њиви више куће и пође с њом. После дужег разговора рече јој.

— Нећу вала више да се мучим овако! Кућа је, брате, кућа! Да је човек за то да кућу кући њему не би жена требала! Морам се женити!

— Вала и требало би!... рече му она.

— Сад само да нађем девојку.

— Потражи, Бога ми, и време ти је.

Њега нешто хладно прође кичмом.

— Ја велим, да и не тражим много! Ето тебе! Знаш ме — знам те!

Она га погледа.

— То не може бити! — рече му.

— Што?

— Што сам се ја обећала Ненаду.

— Кад?

— Јутрос. Нађе ме на студенцу и запита, а ја му рекох да хоћу. Ових месојеђа држаћемо и свадбу.

IV.

Он само одступи од ње; не рече јој ни с Богом. Одјури као махнит. Не окрете ни кући ни селу, него одјури у шуму и јурио је као бесомучан. Пео се с виса на вис и спуштао у јаруге и урвине не знајући ни куд иде ни шта ради. Осећао је као да му је неко наложио ватру у сред груди па му та ватра сажиже и срце и душу. То беше страшан бол, страшнији од свију што је дотле осетио...

Мртав уморан сурва се под једну букву и паде лицем на земљу. Ту проплака крвавим сузама; свака капља из очију носила му је по један део срца његова. Њиме овлада нека страшна мисао, а бујица природе његове подаде јој се. Он науми да спречи ту свадбу да је спречи каквим било начином па да би било и животом...

Тада је осетио како мрзи Ненада, мрзи га толико колико га је некада волео; и мрзио је на име његово, на сенку његову, на дах његов...

И поче га избегавати. Они се више не виђаху, и ако га је Ненад сваки у Бога дан тражио. Кад би га видео сакрио би се само да не би морао с њим говорити и руковати се.

Исто тако клонио се и од Љубице. И ако је мро за њом, опет му се учинило да би је могао смождити; волео је, а овамо му се чинило да је мрзи.

Али она страшна мисао не остављаше га; она испуни сву душу његову; обујми сву снагу његову, па га носаше као вихор куд је она хтела. Изнајпре јој се одупираше, али беше немоћан да јој се одупре; она га је савлађивала све више и више, док најзад не поста биће његово. Та мисао беше да убије Ненада...

Дан за даном пролазио му је све црњи и гори један од другога. Не имађаше никога пред ким би се исплакао, коме би се поверио, ко би га сажалио или разговорио. За то му дани посташе ноћи, а ноћи пакао и морија. Он више не имаде ни мирнога сна, ни сербезна залогаја. Кад би очи склопио и кад би сан пао на његове трепавице, тада му се пред затвореним очима, јављаху страховите слике: он гледаше како се Љубица смешка на Ненада, како му пружа руку, како га мази по црној коси. Тада дрекне и скочи. Сан оде да уступи место још грознијој јави...

Беше се већ готово распаметио.

V.

Дође и зима, насташе празници. Све дотле могло му се да се склања, али кад дођоше божићни празници, не може му се на ино: стаде да спрема печеницу. Ту га нађе Ненад баш кад је печеницу наставио.

— Помаже Бог! — рече му.

Он плану, смрче му се пред очима, али се прибра и отпоздрави га.

— Где си ти, море?

— Ево ме.

— Видим! А знаш ли ти од кад се нисмо видели?. . . , Шта ти је?. . .

— Није ништа, имао сам посла.

— Каква посла кад ми кажу да си био ту, у селу?...

Он не одговори ништа.

Ненад седе крај њега на једну гламњу.

— Бога ми, љутим се на тебе! Кад је то себе било кад се последњи пут видесмо!... Тражио сам те сваки дан! Па имам и да ти се хвалим, море! Женим се...

Њега подиђоше мравци, капа му паде с главе.

— Женим се, узимам Љубицу Радомирову. Сад о празницима ћемо и на прошевину. Не могу ти казати како смо весели, па ми криво што и ти ниси с нама! Љубица ми рече: да си је и ти питао би ли за тебе пошла, али ето, ја пре пожурио!... Ко пре девојци, оном и девојка! Него, наћи ћемо ми и теби цуру, знаш Марту; Љубица вели да је добра као добар дан... Али шта је теби?...

Велисава као да подузе стотину бесова, он скочи као махнит, упаде у кућу, и док се Ненад од чуда окретао, на једанпут загрме пуцањ и Ненадова рука клону...

То би у тренутку. Док је Ненад дошао себи, Велисава већ не беше ту...

Осетивши бол а видевши и крв, Ненад скоро побеже кући не знајући ни шта је било ни ко га рани!...

А Велисав у ономе бесу докопа се плота, па с пушком у руци, право кмет Мићиној кући. Кмет Мића је баш постицао ватру око печенице, па кад га смотри насмеши се.

— Гле, Велисава! А од куд ти? Које добро?...

— Није добро! — рече Велисав.

— Шта, болан?

— Убио сам човека...

Кмет се укочи и погледа га разрогаченим очима.

— Шта рече?!

— Убио сам Ненада!

— Ама шта говориш ти?!

— Убио сам Ненада!... Из ове пушке убио сам га, и ево ти долазим да јавим, ти си власт!...

— А кад си га убио?

— Сад, овај час од куће идем.

— А где си га убио?

— Код моје куће.

— А за што?

— Кад Љубица неће бити моја — нека не буде ни његова!

Чувши вику у дворишту укућани се искупише око њих. Кмет га погледа некако чудновато па рече:

— Младене! Иди ми дозови Јевту пандура.

Младен отрча, а кмет се опет окрете Велисаву.

— Ама, збиља, говориш ли ти истину?

— Истину!

— Их, мој синко! Тешко теби!... Шта си сад од себе учинио! А да то није било нехотице?

— Није, хтео сам!

Кмет га испитиваше од сваке руке. Изнајпре му то све изгледаше неверица, али Велисав говораше тако убедљиво да му се морало веровати. Кмет Мића у први мах и не схваћаше све то, али кад дође себи он се распомами па стаде викати.

Тек Јевта стиже а он онако љутит заповеди осечно:

— Вежи га па терај судници!... А ти, Младене, иди ми зови Ивка и Степана!

Није прошло ни пуних пола сахата а кмет Мића већ беше код Ненадове куће. Срећом Ненад беше само рањен. Његова мајка већ беше дозвала Анђу травару те му зауставила крв и превила рану.

Велисава од суднице спроведоше у среску канцеларију, где га то вече оковаше.

Тако освану и засеоку П..... црн Божић, јер нико не могаше више бити онако весео, од како је за тај догађај чуо, нити се онако веселити као што се пре веселио.

VI.

Велисав је само на једно јадиковао: што није убио Ненада. Није га се тицало ни ислеђење ни суђење, ни колико ће бити осуђен, нити што ће му имање на трошкове отићи — све је он бацио на страну. Један једини бол тиштао је душу његову а тај је: „Велисаве свршио си — Ненад ће узети опет Љубицу!“

Све је признавао; товарио је на себе и оно што није као: да се два три пута накањивао да га убије, и да му се све измицала прилика, док му ето тада не дође сам под руку.

Судови га осудише на осам година робије.

И спроведоше га да издржи, а имање му оде на трошкове судске. . .

Сад он отпоче живети другим животом, страшним животом робијашким. Мемла од казамата, зло друштво робијашко, ланци, теретан посао, муке, батине, презирање и гнушање светско — све то паде на његову душу као олово.

Томе да додамо још и глас да се Љубица удала за Ненада, да су срећни, да му кућа напредује, да га у селу сматрају као ваљана и поштена човека!...

То га уби са свим. Омрзну на све: и на Бога, који је толико неправедан, и на људе који му и иначе беху мрски. Огугла и батине, и гвожђе, и мемлу, и рад, и смрад; никоме се није тужио; никога ни за што није хтео замолити, нити коме шта помоћи — повукао се у себе, сам је са собом говорио, сам се себи зарицао да ће помутити срећу Ненадову, па да би незнам шта било!...

— Та доћи ће ваљда дан да и ја изидем одавде!

И тако су му пролазили дани један као и други, пуни чаме и мржње. Најмилија му мисао беше како да Ненаду живот загорчи, па се само њом и бавио...

Он никога није волео, па није ни њега нико. Сви су га мрзели и гледали да му напакосте. Он је трпео сва понижавања презирући оне који су га понижавали. Није се бранио од кривица што су му их подметали, примао је казну као и хлебац.

И проживе таким животом пуних шест година. Милост владарева о крсном имену — ослободи и њега робије.

VII.

Баш је било у очи Божића. Страшна зимска ноћ. Као да се небо заклело да земљу упропасти па послало све вихоре и нечасне да своја чудеса по њој проспу... То је уједначило таман од неба до земље, па само бије у очи. Нигде жива створа на тој мећави све се сакрило и побегло: и тица у дупљу и пас у кочину.

Једини Велисав грца по дебелу целцу, једини он дао се на посао; једина мржња не презаше ни од Бога ни од ђавола! И у крвожедном зверу можеш срце наћи, ал и у човеку што мрзи — никада!...

Он је посртао, падао и опет се дизао. Ишао је корак напред а два назад, или је тек ишао. До зоре мора он стићи кући Ненадовој, мора окрвавити његову чесницу и печеницу, па ма се против њега и сами Бог заклео!...

Мећава је беснила скоро до пред саму зору, па онда попусти. Он је корачао сав ознојен и испребијан са срцем пуним жудње за осветом:

— Ама зар и овај Божић да му олако прође!... Не, не, неће!. . .

Па се маши у недра и ту напипа пиштољ, који је био напуњен, потпуно спреман да угаси живот човечији.

— Још мало! — узвикивао је. — Још мало! Стићи ћу кад треба!...

И опет је напрегао сву снагу...

Већ је видео кућу и свећу што светли кроз малени прозорчић... Само још неколико корака и ето га на прагу кућном.

И напреже се, прескочи плот и уђе у двориште. Ту, кад је био већ при крају циља свога, кад рукама могаше прихватити зидове беле кућице Ненадове, издаде га снага... Осети неку лаку несвестицу која га занесе и он се прихвати за зид и наслони главу на њ.

Кад је себи дошао осећао је како му бурно бију дамари. Али је у исти мах осетио и такву немоћ да не може ногом маћи... Покуша један пут, други пут — не може! Несвестица га опет обузе и он се опет наслони...

Колико је тако стајао ни сам не знађаше, тек га прену разговор из тога полусна. Он познаде Љубичин глас како тепаше детету:

— Ходи, Радо, срце моје! Како те је мајка лепо ноћас сањала!...

— А шта си сањала? — упита је Ненад који се обуваше.

— Сањам, као дошао Велисав, па га узео на крило па му тепа и мази га!...

Он прену на ту њену причу и принесе главу ближе прозору.

— Весели Велисав! — рече Ненад — Шта ли он сад ради?

— Мора да му није добро? Не допада ми се што сам га онако весела сањала. Знаш, био је весео као некад, па се смеје, смеје, заноцаји се од смеја!...

— Веселник! Вала да ми га ће још један пут видети, па не бих жалио умрети! Ако Бог да те дође, ја га не пуштам од себе! Ево му и куће и имања и свега!...

— Па ћемо га лепо оженити и окућити! Сиромах! Мора да онда није био при свести!...

— Пресртне је ћуди и то му дошло хака глави! Нисам ја знао шта је њему, не би од свега тога ништа било! — вели Ненад...

Велисав осети како се нешто миче у грудима његовим.

— Кад би Бога нешто чику довео, нијо! — рече дете.

Велисаву ударише сузе кад чу шта дете рече. Он осети како се нешто ледено топи у грудима његовим. Нека нечувена сила повуче га прозору и он провири. Виде их све троје где седе и разговарају...

И, чудновато! Срце га повуче тамо, њима. То више не беху за њ мрска лица. Он виде и опет оног добричину Ненада који га је толико пута притишкивао кад би плануо; виде оно мило лице Љубичино онако исто добродушно као некад...

Он оступи од прозора.

У тај мах забруја нешто и диже се над њим као ка̂д. То јекну звоно са звоника оздо из села... Полише га сузе, полети вратима и отвори их... Из собе се појави Љубица са свећом рекавши гласно на вратима:

— Поранио полажајник!

А њему се оте из уста:

— Христос се роди!

Љубица викну од изненађења. Његов глас окамени је; Ненад на тај поздрав излете и викну:

— Велисаве!...

После неколико тренутака посу га Љубичина рука пшеницом и кукурузом, а он приђе огњишту, докопа прегорели бадњак и поче њиме кресати ватру. Варнице су прскале око његове главе а сузе му лише из очију док грцајући говораше:

— Оволико здравља!... Среће!... Берићета!... Напретка!... дај Боже овоме дому!... Подржи га и удржи, Боже, оволико година!...

ВЕРОНКА ХОРВАТ.

— А гле, Јулчика! Од куд ти сестро? подвикну једнога дана на великој пијаци, где се риба продаје, позната служавка Веронка Хорват.

Тај се узвик био односио на једну малу, жгољаву женску, огрнуту у неку шарену махраму.

— Из затвора — промрмља упитана.

— Из затвора? А због чега си била тамо?

— Због оног броша госпође Катинке. Замисли само! Издржала сам равно три месеца у Пожаревцу. Јутрос сам лађом дошла.

— За такву тричарију *три месеца!* узвикну Веронка па се пљесну обема рукама. Па где ћеш сада?

— Ни сама не знам...

— Ходи са мном. Станујем за сада у палилули близу „Последњег гроша“. Причаћеш ми тамо твоје јаде, а ја ћу ти дати савета, како ћеш се у будуће управљати.

— — — — — — — — — — — — — — — —

У једној малој собици, близу „Последњег гроша“ идући „Краљевој штали“, седеле су две женске поред топле пећи. Једна беше тужна и занета у своје мисли. Друга пак непрестано ћереташе, причајући своје доживљаје и старајући се, да ову младу женску упути на „стазу свога живота“:

— За једну тричаву иглу...

— Није, него брош!

— Све једно! Брош или игла, то је ситница! За такву тричарију одувати у затвору три месеца! Море, то је нешто, да те цео свет попљује! Ја другчије радим! Прво стрпам госпођу у џеп, па онда дигнем њене паре и адиђаре. И опет — ништа. Истина, два пута сам због тога долазила пред суд, па ме опет пустише — из недостатка доказа. Доказа? Ха̄! То ће они наћи доказа противу мене! Стари сам ја мајстор, сестро, стари! Не идем ја одмах на орман или шифонер! Јок! Ја радим најлак и из потија. Прво меркам добро где ћу се погодити у службу. Кад видим господина потуљена, млакоњу, онда знам колико је сати. Или је под папучом или је — нокташ. Ти знаш већ шта мислим? Све једно, у оба случаја ја сам у добитку. Уђем у кућу. Направим се светац. Све сам на нокту и господину и госпођи. Код господина се уснијам, преврћем очима и показујем своје беле зубе. А код госпође? Хе, код ње сам са свим другчија. Њој се удварам, да стечем њено поверење. Истина, има госпођа, које одмах дођу на лепак. А има и таквих, које се чувају, као што чува змија своје ноге. Ама ја све прокљувам. Тако на пример код госпође Ластићке ишло ми је мало потеже. Ама моје око све види. Приметила сам, да у њихову кућу често долази г. Срета, онај из министарства финансије; знаш, тамо у парку, преко од касарне?... Одмах сам видела да ту има нешто, па сам само — вребала. Госпођа се наговараше пред господином, да му је она проводаџика за Сару Масацику, и да је већ успела, да се та ствар сврши до Божића! Чула сам једном, како је казала своме мужу: „ако ми ово испадне за руком, г. Срета исплатиће све твоје менице. То ми је обећао. А то мора и да учини, јер ће му донети мираза 1000 дуката“... Ту си лијо, мислим ја, па удвојим своју пажњу. Једног дана тако после подне, кад је господин отишао у канцеларију, дође г. Срета. Зацрвенио се као рак, па полако уђе у собу код госпође. Мене није видео, јер сам стајала у тај мах поред кухињских врата. Лола једна! Мора бити да је вребао из кафане, кад је господин отишао у канцеларију, па онда дошао код госпође. Даље ми није требало ништа. Знала сам већ и проводаџику и младожењу. Учиним се као да рибам кашике и ножеве. Уђе госпођа у кујну. Ослови ме: „шта радиш Веронка?“ „Ето, рибам есцајх“. „Добро, рече она, пожури се, па онда иди у подрум и нацепкај дрва. Ама, гледај да буде бар за два-три дана, јер нам требају, а и ти да не тричкараш сваки час“. — „Разумем, одмах идем у подрум“... Госпођа оде, а ја бацим „есцајх“ у крај, па ти се спремим на посао. Постојах неколико тренутака. У соби тишина. „Прошпацовах“ ситуацију, па у један мах рупим у собу. Циркус! Прави — циркус! Госпођа се зграну од чуда а ја се, Боже, заруменела од стида, па покрила очи кецељом. Изиђох као — постиђена. Није прошло ни неколико тренутака, кад, ето ти г. Срете код мене у кујну; турну ми

наполеон у шаке, и прошапута: „Ћути“. За тим изађе напоље. Од тога доба живела сам као бубрег у лоју. Госпођа ме клука као гуску за — славу. И новаца, и хаљина, и ципела, ама све.... Једном, кад је господин седео после ручка са госпођом, чух где му она рече: море, ова девојка вреди пара! Добра, поуздана и вредна. Добро би било, да јој повисимо плату, јер је може други примамити, а то би била штета. Господин, приста на то. И тако ја добих већу плату. То сам и чекала да ме госпођа хвали, а после је већ моја брига. Кад сам имала све конце у рукама, и кад ми се већ досадило на једноме месту, онда одпочнем свој — занат. Једнога дана кад је госпођа отишла негде на „Енглезовац“, ја се увучем у велику собу; отворим орман и покрадем све драгоцености. Било је ту: и „брезлетна“, и прстења, и колие-а и нешто — новаца. Нећу те слагати, али сам тада ућарила преко 1000 динара. Онда сам чекала подне. Кад је дошао и господин, и кад су сели за сто, ја уђем у собу и затражим отпуст. Они се обоје згрануше. Обрлаћали су ме, молили, саветовали, аја; никако не одустах од своје намере! Навела сам ко узрок — удају. И тако после ручка скупим прње и одем. Господин ми исплати све лепо и још ми даде 3 динара више, а госпођа ми тутну кришом банку у шаку. Шта је после било, не знам, ал' то знам, да ме је госпођа пред господином за ову крађу бранила, и да је за то био окривљен неки тестераш, који је тога дана у комшилуку дрва секао. Ето, тако ти ја сестро радим. Једним ударцем убијем две муве. А није као ти. За један тричави брош три месеца у затвору! Море, слушај ти мене, па овако ради! Ако не можеш зауздати госпођу, а ти мети „рогу“ господину на врат; па ћеш опет бити у — добитку....

Ето, тако је Веронка причала Јулчики. Али није баш све тако. Ударала је она и на ормане. Поред крађа за које се она хвали да се незнају, покрала је и г. Др. В. Ђорђевића, лекара, и г. Васића, окружног начелника у пензији. За оба ова дела, истина, извукла се испод суда, али то није било као што она прича „без доказа“. Пуштена је она само добротом ова два човека, који су јој на претресу опростили казну.

Веронка је родом из Темерина у Бачкој. Вере је католичке. Мађарица. Има 27 година. У Београду је од пре 16 год.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Гледајте је само. Очи јој мало зрикаве. Здраво је лукава и препредена. Зна вам та на чему „ћаво спава“... Клоните се овакве „служавке“ да вам „не запали кућу“... Овакве „мустре“ чешће ћемо приказивати у нашем листу. Има их од сваке—руке.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Тихомир Дукић, звани „Шубаран“ нема више од 16 год. Не зна се броја, колико је до сада био иступно кажњен. Махом су те казне изречене због крађе и скитње. У књизи, у којој се бележе иступно кажњена лица, готово свако треће име његово је. Но он се није хтео само тиме задовољити. Он је хтео да се прослави и у другим више познатим делима. Хтео је, како он сам вели, да се прочује међ' осталим „шатровцима“ као вешт и дорастао за свој „тешки посао“. И прочуо се... Ваљда се још наши читаоци сећају оног догађаја, који се десио на дан 14. октобра т. год. Тада, пред само вече, један дечко ушао је у хлебарницу Николе Димитријевића хлебара овд. у кући Андрејевића банкара. Чим је ушао (а тада није било у дућану никога) он је у тренутку извукао чекмеџе и из истог узео преко 300 динара. Тај дечко није био нико други него главом Тихомир „Шубаран“. Док је „Шубаран“ вршио у хлебарници ову операцију, дотле су се, за сваки случај, налазили у непосредној близини Николине хлебарнице, његови присни другови: Адам Исајиловић „Чакар“ (чију смо слику донели у бр. 12. „П. Г.“ а у једном од идућих бројева донећемо и повију); Никола Штрбић „Опра“ и Немања Живојиновић. Они су имали тај задатак, да пазе на свет, који улицом пролази, и да спрече сваки додир са њиховим другом „Шубараном“. Кад је Тихомир већ био готов са својим „послом“, они су му помогли да побегне. То су помогли тиме, што су се, на вику газда Николину, помешали међ' светином и жандармима, те су, лармајући и протестујући, дали прилике „Шубарану“ да умакне. Те исте ноћи поделили су украђени новац. Купили су и нова одела; лумповали, па онда сва тројица отишли у купатило да се, како веле „избањају“ и „отресу — старе рђе“... Шубаран је волео да представља кавaљера, па зато се разметао, — и у купатилу Пера Петровића давао „бакшиш“ момцима који су га послуживали у његовој кабини.

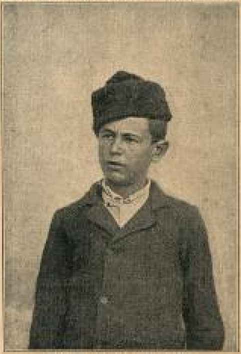

Тихомир Дукић, „Шубаран“

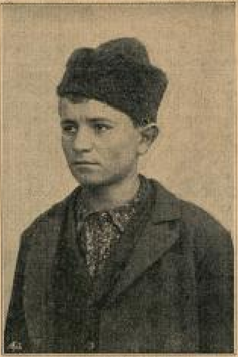

Никола Штрбић, „Опра“.

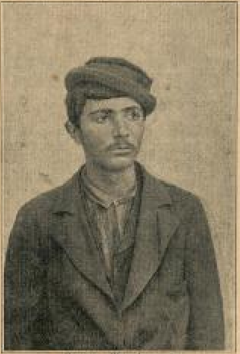

Немања Живојиновић.

Према начину извршене крађе, коју је извршио „Шубаран“ у хлебарници Николиној и опису, који се од хлебара добио, знало се одмах да је Шубаран извршио ову операцију. Рад полицијске власти за трагањем ових лопова био је брз и енергичан. Већ 15. Октобра у вече, сва четворица беху похватани и спроведени у главну полицију, где их је познати им „хотелијер“ чича Дојчин лепо и „услужно“ дочекао. Само је једно било чисто и јасно: да су већ сав покрађени новац — потрошили.

У допуну биографије „Шубаранове“ вредно је и ово забележити. Приликом сликања у главној полицији, кад га је дотични чиновник почео саветовати да се поправи, рекао је: батали господине ћорава посла! И неки су Министри допадали затвора, па им опет ништа није сметало да опет буду Министри. На ово је одговорио Милутин Милошевић „Ћора“: овај обешењак *обећава много!*

Тихомир је родом из Обреновца. По речима Милутиновим он заиста — много обећава у неваљалству и злим делима. До сада је пробао ове занате: берберски, бакалски и видарски, ал их је све напустио. Ко зна, шта ће напослетку од њега бити? Ово красно друштво; ова четири примерка највештијих и најдрскијих лопова, ми приказујемо нашим читаоцима. Нека се бар добро запамте, јер се појављују и онде где им се човек и — не нада. О Штрбићу и Живојиновићу, имаћемо прилике да говоримо опширније.

Ово је право лоповско „тројство“. Да би били потпунији, ми ћемо у кратко, по званичним подацима, оцртати сваког за себе од ова три лопова. Тако: Мита Витез, звани „Штета“ родом је из Жабља (Бачка у Ауст.-Угарској). Има ово 38 година. По занимању био је келнер. Писмен је. У Србији стално живи (боље да није ни дошао) од 1882. године. Прву опасну крађу извршио је Стевану Николићу кафеџији из Београда. За ово дело првостеп. суд за варош Београд осудио га на три године робије. Од ове осуде издржао је годину и пет месеци па је помилован. Миту није робија поправила. Видимо га и по други пут на робији. Извршив 1887. год. више опасних крађа̂ Апостолу Костићу хлебару и Димитрију Ристићу бив. дуванџији и кафеџији код „Миријева“, био је осуђен од стране првостепеног суда за вар. Београд на — смрт, но у путу милости ова му је казна замењена са 20 година робије. За то га и по други пут видимо у казамату београдском. С робије пуштен је Октобра месеца 1895. год. Издржао је свега 8 година а за 12 година био је помилован.

Мита Витез, „Штета“.

Ни смртна осуда није ништа на Миту утицала. Године 1896. осуђен је опет од стране суда вар. Београда на две године затвора због крађе. Са ове осуде пуштен је 31. Марта тек. год. Научен да краде, он је даље у злочинима дела газио. Тако, ноћу између 7. и 8. Новембра тек. год. у друштву са Живком Милосављевићем и Михаилом Глишовићем исекао је касу Николе Ковачевића магазаџије овд. Из касе однели су преко 5.000 динара. После 10 дана ухваћен је Мита у Паланци. Полиција је енергично на овоме делу радила. Мита је одмах кривицу признао ал' и данас још страхује од — куршума. Код њега је претресом нађено око 1.600 динара. У Паланци је становао код Љубице Радојевић своје љубазнице. Код ње се и одиграо један чин из „трагедије“, у којој је Мита пао као жртва љубави и плена „неверне“ љубазнице“. Љубица, опазив да Мита има доста новаца, једном га приликом опљачка а за тим га пријави општинскоме пандуру Михаилу Јовановићу. Михаило ухвати Миту; одузе му оно мало новаца што му је још после крађе Љубичине остало, па онда дочепа и Љубицу, којој такође сав новац одузе и обоје их преда општинској власти са 1.000 динара, а остале новце утаји, за шта је и он стављен под кривичну истрагу и у притвор...

Живко Милосављевић.

Живко Милосављевић родом је из Грошнице, среза гружанског. Има 28 година. Ожењен је. Отац му је по занату тишлер али се занима и трговином. Тера често волове за Аустро-Угарску. Живко је до сада два пута осуђиван. Први пут 1885. године због крађе Милану Вујовићу сељаку из Грошнице, осуђен је на две године робије. Судио му је првостеп. суд крагујевачки. Од ове казне издржао је свега десет месеци. Други пут, 1890. год. осуђен је опет од стране крагујевачког суда на осам година робије такође због крађе извршене једноме тамошњем тргов. Са осуде пуштен је 1894. год. у Априлу месецу. Он је по казивању Митином набавио нужне алате за пресецање касе Николине. Ето, то је други друг Митин. Сад ћемо приказати у кратко и трећега.

Михаило Глишовић такође је родом из Грошнице. Пада по сродству брат од тетке Живку Милосављевићу. Он има од прилике 28 година. Ожењен је, има једно женско дете. Са Живком „тргује“, „Набављају“ стоку, коју ортачки продају, јер ортачки и — краду. Има и млађег брата Милана, о коме се ништа хрђаво не зна. Михаило је до сада једном био осуђен због крађе извршене Милану Раденковићу и кумп. из Крагујевца. Помиловањем сведена му је казна на две године. Са осуде пуштен је 1893 год.

Михаило Глишовић.

Ето, то су та три лопова, то „тројство“ од којег пати наше друштво. Један је од њих — Мита — осуђиван и на смрт, па је ипак остао онај стари — лопов... Ни осуде, ни казамати, ни тешки окови, ни онај мучан и тегобан ра̂д, није могао да поправи њихов карактер, и да им да̂ правац поштеноме животу. За такве окореле злочинце треба угушити осећаје милосрђа. Помиловање, као блага пролетња дажда треба да падне на душу, која није у пороку огрезла. Овакве индивидуе и овакви злочинци треба да осете сву тежину правде...

ЛОПОВ БЕЗ — СРЕЋЕ.

— Ја?... Ма̂ни молим те! Та валда нема под небом несароша несрећнијег од мене! Да се за зелено дрво ухватим и оно би се осушило! Ама, таквога можда није свет запамтио што је — код мене!

Тако је говорио мали Микица, несарош и варалица. На лицу му се видело очајање. Грозничаво стиште главу рукама и хукну: Малер! Да полудим од тога — малера!

— Па де ми причај што год о томе твоме малеру, рече му један његов сабрат у скривеноме месташцу „Таш-мајдана“... Збиља! Тамо се некад скупљала сва мангупарија из целе Србије. Свуда унаоколо го̂ камен, а озго сандуци и крстаче са гробаља. Тамо го̂ре мртви мирно почивају, а испод њих злочинци смишљају планове да им што више „кирајџија“ пошљу тамо — го̂ре.

— Да ти баш и причам. Слушај. Ја сам ти лопов без — среће. Где год сам што ма̂као, свуда сам на малер натрапио. Тако једном седим у „шареној механи“. Ни марјаша нисам имао. Пушио сам неки крџак од кога „деца са банка у несвест падају“... Премишљам, како би што зарадио. Преко од мене седи неки чаршилија. Извадио лепу кутију од сребра па прави цигару. Ха, помислим, и та је кутија добра, кад друго што нема. Може се уновчити кад год хоћеш. Скројио сам био план. Он је већ спустио кутију у џеп. Замотам своју цигару и одем код тога човека да припалим. Моју лепу ћилибарску муштиклу стрпао сам у џеп од прслука. Док сам своју цигару припаљивао, смотао сам му из џепа кутију. Захвалим се лепо, па комотно изађем на врата. Тек код „две буле“ застао сам. Извадим кутију. Гледам, лепа и вреди брат брату 10 динара. Добар ћар, мишљах. Хтедох направити цигару. Бркнем по џеповима, нема ми ћилибарске „мундиштикле“. Плеснух се руком по челу. Није друге, она ми је лола макла моју красну „мундиштиклу“, коју је неко од другога смотао, а ја опет предигао од Лазе Ђака у кафани код „доброг јутра“. Ама „мундиштикла“ и по! Добијо сам за њу 2 дук. цес. па је нисам дао. Еле, овај беше већи коцкар од мене. Па зар то није малер? Зар ја нисам човек без — среће. И то још није све мој брајко. Кад сам једном на великој пијаци понудио ову кутију Трајку магазаџији, да је купи, он је стаде окретати па тек викну: а бре лопове, ти ли смота моју „тубакеру“? Те ти мене за јаку па у главну полицију. Тамо сам одувао читав месец дана за другога. Па зар то није малер? Зар ја нисам човек без среће?

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Слушај даље. Мојој несрећи нема краја. Онај обешењак Живко „Домишљан“ донео од некуда неколико кутија „ћетенхалве“. Јели смо неколико дана. Питам га, од куда му, а он ми рече да је предигао са „ћепенка“ Бенце бакалина. Само вели, провучем руку кроз даске на „ћепенку“ па смотам и алве и смокава, и бонбона и свега. Тако се ја костирам већ месец дана. Пробај само, па ћеш се уверити. Ето, довече. Ја би с тобом ишао али ме зуб боли... Једва сам чекао вече. Знам дућан. То је био онај на зереку. Сад га тамо нема. Кад се подобро смркне одем на зерек. Ноћ мрачна. Полако се довучем до ћепенка и турим руку унутра да смотам што ми до руке дође. Но тек што сам руку провукао а нешто шкљоцну те ме зубима дохвати за руку. То беше нека лисичија кљуса. Почех трзати руку а она пуста кљуса ни маћи. Стеже ли, стеже, да ми светлаци почеше на очи искакати. Нисам могао дуже бол издржати. Стадох запомагати. Скупише се патролџије а дотрча и газда на вику, те одапе кљусу а мене сподбише патролџије па у — апс. И за то сам одувао месец дана. Па зар то није малер? Зар ја нисам човек без среће?

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Још нисам готов! Има пуна торба мојих несрећа! Слушај само!... Једном ме нађе на великој пијаци Крста пиљар па ме упита: а бре шуле, што радиш? Бре, бре, такав момак па скрстио руке и блене као теле у шарена врата. Море, они твоји аламани донеше ми јуче 40 пари живине. Незнаш која је од које лепша. И платио сам им поштено. Пар по 60 пара динарских. Дао сам им равно 24 динара. То су паре, шуле, паре!... За тим ми приђе и шапну ми на уво: они све то мотају тамо у палилули. Иди па ми сутра донеси који пар. Биће и за тебе и за мене! Ја се окретох од њега, па се упутим поред позоришта на палилули. Шврљао сам тако које-куда док се није смркло. На неколико места смотрио сам пилеж како се наместила на гранама од дуда. За тај сам посао понео парче сумпора. Чим дођем под дуд а ја ћу запалити сумпор и кокошке саме падају доле. Знаш, занесу се од онога дима, па падају ко гњиле крушке, ама неће ни једна да квекне. Таман ја упао у авлију, кад ти се заплетем у неке даске. Неколико падоше са треском на земљу. Прилегнем земљи и угушим дисање. Ама нисам честито ни дануо, кад тек прасну пушка. Тане удари у једну даску крај мене и ја цикнем од страха. Из куће изађоше неки људи вичући: уби смо кују! Е, лијо нећеш нам више десетковати кокошке! Како се зачудише, кад место лисице, нађоше мене код дасака... Сподбише ме за јаку, па ме предадоше патролџији а овај ти мене право па у — апс! Па зар то није малер! Зар ја нисам човек без среће? Море, могао би ти до зоре причати моје малере, па опета не би било краја! Нећу више да крадем! Сад ћу ударати у — варање. Зар ћу ту бити боље среће. Причаћу ти како сам у томе послу прошао...

НЕКАД И — САД

Овде ћемо да прибележимо два случаја, која вреде пажње наших читалаца.

У „Званичним Новинама Књажевства Србије“ од 1858. год штампано је, поред осталога, и ово:

„У конку Ђумрука београдског, нашао је осмотритељ читалиште јутрос један дукат цес. и овај управитељству вароши ове предао. Обзнањујући о овоме управитељство вароши Београда, позива оног, који је овај новац изгубио, да се са достовјерним доказатељствима пријави, па ће му такови издати. № 9342. Издано од стране Управитељства вароши Београда 10. Декембра 1857. год. у Београду“.

То је било *пре* а да видимо *сад* како је.

Пре извесног времена, читали смо у једном нашем престоничком листу ово: „На трамвају бр. — покрађен је један господин. Лопов је на вешт начин томе господину извукао из прслука један цесарски дукат. Препоручује се пажња публици на сумњива лица, која се радо увлаче у трамваје, само да могу кога покрасти“...

Дакле, *пре*, ако си изгубио новац, он се нађе и предаје полицији, која те тражи да ти га врати, а *сад*, мораш руку да држиш на џепове, да ти лопови новац не извуку.

БОЛ И СУЗЕ

(слика из живота једног малог скитача).

Бадње је вече. Снег се бѐлио по београдским улицама. Људи хитају у базаре, да покупују играчака за своју милу и драгу децу. Улице су живе. А тамо на свето-Марковом гробљу, како је тамо? Гробови нѐми. Преко крстачā и споменикā пао је снег, па се чудновато бѐлеса у овој тихој ноћи. Иза споменика једног нешто се миче. Да л' то анђели објављују мртвима светли празник Христовог рођења?... Полако. Ено, прилика се једна јави. Мала, бледа, нејасна... Креће се. Значи, да је то жив људски створ. Поче духати у своје озебле руке. Са једнога споменика, фењер је пустио своју слабу светлост. Прилика крочи ближе. Беше фигура јаснија и одређенија. То беше неки малишан у јадном и похабаном оделу. Окрете се неколико пута, као да је чуо неки тајанствени шапат, који долазаше дōле — из гробова. Задрхта. У очима заблисташе сузе. Лаганим кораком изађе из порте, и упути се у варош... Свет се тискаше улицама... Малишан пође у кнез-Михаилову улицу. Јасна, електрична светлост обасја му лице. Бешѐ блед и увео. Често је духао у своје озебле руке, да их одкрави и загреје. Мимо њега прође један господин носећи једног малог дрвеног коњића.

— Ала је леп, — прошапта малишан.

На домаку његовом појавише се „вертепаши“.

— Ах, тако сам и ја лāне ишао, — уздахну малишан. — Ал' онда ми је био жив отац; онда ми је била жива моја слатка мајка. Сад сам сāм — саморан. Неколико сам пута био у апсу за — скитњу. Па шта ћу? Нико ме неће да прими! Сви се од мене склањају... Ах...

У-тај мах прође један човек, који је носио многе лучице и друге дечије играчке. Малишан угушено врисну: ох, како је то лепо!...

Његове очи несвесно блудаху далеко . . . далеко . . Можда му се у томе часу јави прошлост. Можда се сетио своје кућице, својих родитеља, њихове милоште и љубави... И опет му се на трепавицама заблисташе сузе... Људи су хитали... Улице беху препуне разнолика света... А малишан још једнако стоји под стрехом једне куће и гледа бесвесно у ту светину која граби својим кућама, да у благој и топлој собици са својом дечицом прослави ово вече...

Поред њега један његов вршњак пронесе „аристон“. Из радозналости поче га окретати. Јасни звуци једне лепе песмице проламаху ледени ваздух. Малишан под стрехом кликну: ах, како је и то лепо!... Како је лепо!...

У то се појави жандарм са линије.

— Шта ћеш ти ту?

— Ништа, — прошапта малишан. — Гледам играчке.

— А чиме се занимаш? — јекну строги глас чувара јавне безбедности.

Малишан јаче задрхта. Са његових усана једва се отиште: ни чим.

— Дакле скитница?

Малишан узверено гледаше у то строго лице „позорниково“. Није могао речи проговорити. Хтео је ипак нешто да изусти, али га сузе загушише.

— Напред!

Малишан пође бесвесно пред жандармом. Хукаше често у своје озебле ручице, па као у некоме бунилу шапташе идући главној полицији: и коњ је леп, и лучице су лепе, и она је музика лепа... Све, све је лепо... лепо...

*

Освано је Божић. Кроз решетку једне апсане у главној полицији, видила се бледа глава несрећнога сиротана. Као да су бледе његове усне шаптале: све, све је лепо... И коњ, и лутка, и музика! Ах, све, све је лепо...

⁂

Да мало размислимо. Зашто се у нас не подигну занатске школе? Зар онда не би било мање беспосличара у полицијским апсанама?... Овај малишан још није почео красти. Ал' друштво у коме се налази, околина у којој се креће и живи, зар све то неће подстаћи у њему жељу за — крађом? О овоме ваља озбиљно размислити.

ОПЕТ ПРЕВАРА НА — ЛАЂИ.

Добили смо од једнога пријатеља из Неготина ово извешће:

И опет је на „белој лађи“ била једна превара. Као да наше људе неће скоро да научи памети, како се треба на лађи и железници чувати од лопова, варалица и кесароша. Овај догађај, који сте изнели у вашем листу о оној превари, извршеној над оним сиротаном од стране две препредене варалице, истоветан је са овим о коме ћу вам овде да испричам. Ево шта се догодило на тој истој фаталној лађи, која као да је „батли“ у вожењу варалица и других људи те „сорте“...

Ђорђе Радиојевић тежак из села Жолне, среза заглавског округа тимочког, враћао се из Румуније где је био на „печалби... Путовао је том црном а не — белом лађом. Од своје печалбе замотао је у један замотуљак 70 динара у злату. Хтео је сирома да плати порезу и да обрадује своју дечицу топлом одећом. Ал' неваљали људи предигоше му и ту цигљу и једну имовину његову. На тој лађи беху и два непозната човека. Један је имао 30—35 година. Беше рошав у лицу од богиња. Црномањаст, раста средњег. Други беше мали, добро развијен. Лица плава и дугуљаста. Година као и онај први. Јадни Ђорђе ушао је у горњу кабину да се мало огреје, јер беше хладно... И ова два човека беху тада у тој кабини. Један од њих изађе напоље ал у ходу испусти свој новчаник. Онај мањи то примети, па кад изађе овај први он се саже и дигне новчаник у коме је новац звецкао. Ђорђе је то приметио, па рече, да није лепо утајати туђ новац. Онај, што је узео новац рече му шапатом: ћути, да поделимо. „Заур“ је колико буде, а види се да има подоста.

За тим оба изађоше из кабине. Ал' у томе бану пред њих онај што је, к'о бајаги, новчаник изгубио, па се продере на сиротог Ђорђа: ти си нашао мој новчаник. Знам ја, ти си новац завезао у један замотуљак. Дај овамо иначе ћете ђаво однети. Ђорђе се правдаше. Извади свој замотуљак и показа своја три и по наполеона. Онај узе новац, загледа га и брзо га врати Ђорђу с речима: то нису моје паре. За тим оде без да је оног другог што питао. Ђорђе стрпа свој замотуљак у недра и изађе у Радујевац. Хтеде купити мало хлеба и кад је новац извадио видео је да у место наполеона има у замотуљку нове „марјаше“. Викао је, запомагао и био се у груди, ал' је лађа дотле пловила пут Видина.

Сирома Ђорђе морао се опет вратити у Румунију да наново „печали“ јер се није смео вратити кући без и једне црвене паре. — — — — — — — — — — — — — — — —

Тако нас извештава наш пријатељ из Неготина, и ми и овај случај доносимо у нашем листу у циљу, да се путници добро чувају од оваких варалица, који само за то путују, да кога на путу опљачкају.

РЕЦЕНЗИЈЕ НА ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК.

„Правничко Друштво“ на нашој Великој Школи, у писму свом, упућеном нашем уредништву вели:

Господине Уредниче,

„Полицијски Гласник“, стручни лист за све полицијске радње, који ви уређујете, својом богатом и одабраном садржином, по општем признању, потпуно одговара своме задатку, то је постао од велике користи сваком правнику.

„Правничко Друштво“ на нашој Великој Школи, коме је задатак, да потпомаже свестрано правно образовање правника на Великој Школи, сматра за своју дужност, да своју књижницу обогати вашим цењеним листом, који шири знање неопходно потребно сваком правнику, итд. итд.

1. децембра 1897. г.
у Београду.

Секретар,
Мил. О. Доротић
правн. II. год.

Председник
„Правничког Друштва“
Братислав М. Стојановић
правн. IV. год.

П О Т Е Р А.

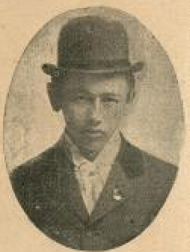

Карло Кауфман. Поред наших неваљалаца, доносимо и оне, које *друге* државе траже за извесна кажњива дела. Овај је начин врло погодан, да наш свет види и сазна и о онима, који се махом стичу овамо код нас, не да раде и да у зноју свога лица заслуже свој „насушни хлеб“, но да доврше оно, што су у својој земљи били одпочели. Јасније рећи, да продуже свој пликовачки занат. И овај Карло један је од тих неваљалаца. Он је рођен у В. Кањижи. По народности је Јеврејин. Стар је 19 година. Млад ал' — опасан по друштво. Говори немачки, мађарски, а по мало талијански и српски. Раста је средњег. Лица дугуљаста. Косе угасите. Чела малог. Очију сурих. Носа правилног. Уста му мало накрива а доња усница велика. Предњи су му зуби велики и искривудани, а уши такође велике. Он је извршио ово дело: у једној пештанској радњи учинио је превару и придигао на тај начин 3788 форината. Пазите на њега, па ако га ко позна нека га одмах властима пријави.

Ариф Демировић-Мамутовић, скитајући турски циганин, ноћу између 7. и 8. т. м. убио је своју матер Софију, па одмах са својом женом Рутом побегао незнано куд. Ариф има 30 година стаса је средњег; црномањаст и по лицу рошав. Има мале црне бркове. Од одела има чакшире црне, на ногама опанке и на глави црвени фес велики. — Пронађеног Арифа и жену му Руту, треба стражарно спровести начелнику ср. добричког с позивом на Бр. 8542.

Драгомир син Самуела Мајсторовића из Папратишта, ср. пожешког, извршио је крађу новаца своме оцу па незнано где отумарао 2. ов. м. Од новаца је украо и то: 30 динара у српским банкама од по 10 динара, 18 дин. у никлу од по 0·20 п. дин. и 7 дин. у бакру, свега 55 динара. Драгомир има 13 год. омален, црномањаст, има на десном образу белегу од изгоретине; од одела има на себи капут окрпљен од штофа, кошуљу и пеленгаће од тежињава платна, на ногама опанке и на глави стари фес. — Пронађеног спровести начелнику окр. ужичког с позивом на Бр. 13,256. или Управи града Београда на Бр. 27.325.

Светозар Јевтић, из Пајазитова, окр. крагујевачког, робијаш, побегао је 15. ов. м. с рада државног испред чувара. Светозар је стар 30. година, стаса високог, црномањаст, дугих образа, очи граорасте, косе црне и бркова малих — црних, од државних ствари однео је капу, гуњ, чакшире, кошуљу, гаће, оков који је на њему био ниђен је. — Наређује се тражење. Пронађеног треба под јаком стражом спровести Управи државне ергеле у Ћуприји с позивом на бр. 2133.

Милош Стефановић, келнер, родом из крагујевачког округа, окривљен је за извесну крађу. Он је средњег раста, црномањаст, малих црних бркова; на себи има од одела: капут и јак — стари, панталоне од шајака старе, на ногама чарапе и опанке, а на глави просту дућанску шубару. — Милош се крије по Београду, а можда је отишао и негде у унутрашњост Србије. Пронађеног треба спровести Управи града Београда с позивом на бр. 27343.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Сматрамо за своју дужност, да на овоме месту изјавимо нашу захвалност свима оним вредним полицајцима, који су се показали као тачни у прикупљању претплате за наш лист „Полицијски Гласник". Ми им за сада не можемо на други, видљивији начин изразити нашу благодарност, ал се надамо, да ће и овај скромни знак наше пажње према њима, подстакнути у њима вољу, да и даље радо на прикупљању претплате. У бројевима који ће доћи у 1898. години, уредништво ће штампати имена свију тих вредних скупљача, те тиме одговорити овоме осећању које гаји према њима. Нема спора, да се само њиховим усталаштвом наш лист шири и напредује, те тиме они сами показују своју љубав и према служби и према листу који је искључиво намењен њима и њиховоме напретку.

Молимо све повереннике — скупљаче — да нам благовремено пошаљу спискове претплатника за идућу годину, како би могли штампати адресе. Нарочито нам је ово потребно због премештаја чиновничког, те да знамо где је по сада.

Од нове године обустављамо лист и свима претплатницима у Београду, који нису на наше потраживања платили за ових пет месеци.

Д. А. Ш. Београд. Добили смо ваше писмо и прилог под насловом: „Једна пресуда" која гласи:

„Из акта чињеног иследења, као: из доставе жандармове, реферата писара, признања обвињеног Н. Н. и приложене пресуде, као и из књига свога кварта, излази да овде за Н. постоје два дела: једно дело из § 342. тач. 3. а друго дело из § 360. тач. 3. крив. закона.

Оба су дела доказана потпуно на основу §§ 34. и 35. полицијске уредбе.

Учинилац је оба дела обвињени Н.

С тога кварт на основу предњих законских одредаба

Пресуђује:

Да се Н. Н. за ове своје две кривице казни једном казном и то са . . . . . дана затвора с радом с тим, да се по издржању казне има протерати на спровод у округ . . . .

Пресуду ову саопштити Н. на подпис, па је одмах извршити.

. . . . 1897. г. Београд. Члан кварта **Н. Н.**

У писму, питате нас: шта недостаје овој пресуди. И ми ево овде излажемо наше мишљење у погледу неправилности горње пресуде:

Кад је полицијска власт нашла, да у радњи окривљеног Н. Н. има два дела, и то, једно из § 342. тач. 3. а друго из § 360. тач. 3. крив. закона, онда је у томе случају требала осниваги своју пресуду и на § 373. крив. закона, јер је у исто време окривљени оба иступљења учинио. Даље, радња његова налази се у стицају. То је било нужно напоменути у пресуди ради одмерења казне. Што се пак ви у вашем писму позивате на § 320. и велите да овој пресуди и то недостаје, то не стоји. По последњој алинеји тога § 320., полицијски се надзор изриче само над крадљивцима (§ 391. крив. закона) а то се не види из ове пресуде, која је у опште врло површно израђена, јер јој недостаје и то, за што је ова пресуда одмах извршна (§§ 15. и 16. полиц. уредбе) а то је требало у пресуди означити. **Уредништво.**

ШАЛА И ЗАБАВА.

Појезија у нас напредује. Чак су постали „стихоклепци" и неки наши шатровци. Забаве ради, ми ћемо овде нашим читаоцима исписати неке стихове, које је „зделао" на шатровачком језику један њихов сабрат. Јамачно је то било у београдскоме граду. Те нам је стихове предао један наш пријатељ из полицијске струке. Ево те песме.

„Од пако су сипоринчне повине,
Ница за нас шупштавице, ловине,
Ни шлавке, ни ситнога грандеља,
Свањећемо у сред бела Марделља.

Из речника „коцкарскога језика" може се видети значај и смисао ове песме.

НАШИ ПРИКАЗИ.

Изашла је из штампе књига „Збирка расписа полицијске струке" коју је скупио и средио по званичним подацима г. М. С. Владисављевић, писар министарства унутрашњих дела, и која је намењена употреби у полицијској служби. У њу су унети сви нигде не штампани полицијски расписи који данас важе, а поред тога и регистар расписа који су штампани у Зборницима. Полицијски су послови разноврсни и многобројни, јер је полицијска власт у Србији и иследна и судска и извршна. Ту се стичу послови свију струка, и свију грана државне управе. Кад се узме у обзир, да су полицијски расписи у свима канцеларијама растурени и погубљени, и да их ни једна канцеларија нема на једном месту скупљених и сређених — онда се заиста мора признати, да је овом књигом попуњена једна празнина у полицијској струци. За то би потребно било да је набаве сви полицијски и општински службеници за себе, и своје канцеларије.

У краљевско-дворској фотографској радионици г. Милана Јовановића има ових слика: *слика Његовог Величанства Краља Александра*, у униформи гардијског пуковника. Сем тога врло дивне и живописне слике из наше историје: *Таковски устанак; Прелаз Срба под патријархом Чарнојевићем; Бошко Југовић*, које су фотографски израђене у висини 66 сантиметра а у ширини 50 сантиметра са надписима, а стају 10 динара по комаду.

Ове смо слике добили на приказ и ми их топло препоручујемо свима окружним, среским и општинским властима, јер ове су врло леп украс за канцеларије и одговарају потпуно и духу и осећају нашега народа.

НАШИМ ЧИТАОЦИМА.

Овим бројем „Полицијски Гласник" завршује прву годину свога опстанка. Наши читаоци имају досадање бројеве пред собом и могу лако оценити: колико је наш лист одговорио свом обећању. Са наше стране слободни смо само напоменути: да је сва српска штампа, без разлике партија, поздравила наш лист са похвалном оценом и, у исто време означила га као праву потребу у нашем друштвеном животу. Такав пријем у новинарству и леп одзив, који смо нашли у публици, храбре нас, да у овом нашем предузећу продужимо с већом вољом и јачом снагом. Ми ћемо се и у новој години трудити, не само да оправдамо успех, који смо до сада имали, него да наш посао на листу још више развијемо и обилатију садржину поштованим читаоцима изнесемо. Тако, одмах у првом броју, који ће изаћи на нову годину **почеће опет излазити „Тасина Писма" из бечке полиције.** Радови г. Тасини познати су и у нас и на страни. Ранија његова писма из берлинске полиције, читали су наши читаоци, и сва наша штампа поздравила их је најодличније. **Али писма о бечкој полицији биће још интересантнија, и донеће богати материјал за реформу наше полиције.** Осим тога, „Полиц. Гласник" расправљаће сва питања полицијско-правна; штампаће упутства за полицијске чиновнике; износиће иследења из наше и стране праксе; штампаће редовно слике и потере злочинаца и опасних лица; и најзад, за забаву публици доносиће истините приче из наше и стране криминалистике. Лист ће излазити као и досада, једанпут недељно; ну по потреби биће и ванредних бројева. Цена: чиновницима, учитељима, практикантима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. — Гостионичарима, механџијама и кафеџијама: годишње 12, полугодишње 8 динара. — Жандармима: годишње 6, полугодишње 4 динара, ну они се могу по овој цени претплатити само преко својих команданата полицијске односно пограничне жандармерије. — Надлештвима у опште 20 динара на годину.

Уредништво.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.